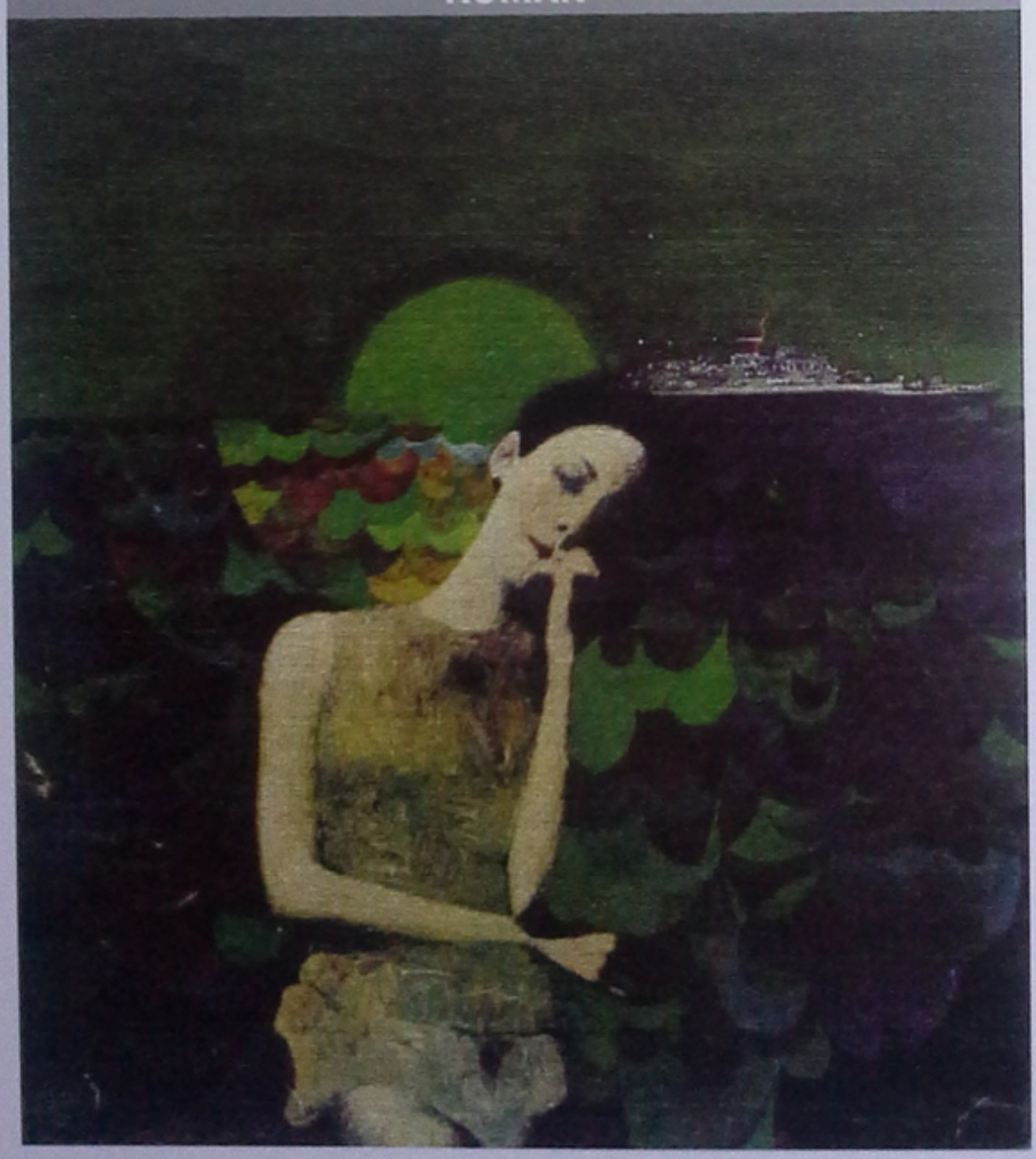
NİHAL YEĞİNOBALI

MAZİ KALBİMDE BİR YARADIR

CAN

ROMAN

Nihal Yeğinobalı

MAZİ KALBİMDE BİR YARADIR

Can Yayınları: 916

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2007

1. basım: Can Yayınları 1997
8. basım: Aralık 2009
Bu kitabın 8. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Erkal Yavi
Kapak düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzelti: Fulya Tükel

Kapak baskı: Çetin Ofset
İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-510-795-0

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
http://www.canyayinlari.com
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Nihal Yeğinobalı

MAZİ KALBİMDE BİR YARADIR

ROMAN

CAN YAYINLARI

NİHAL YEĞİNOBALI'NIN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
DİĞER KİTAPLARI

SİTEM / *roman*
CUMHURİYET ÇOCUĞU / *anı*
GENÇ KIZLAR / *roman*
GAZEL / *roman*
BELKİ DEFNE / *roman*

Nihal Yeğinobalı, Manisa'da doğdu. İstanbul'a geldiğinde sekiz yaşındaydı. Orta ve lise öğrenimini Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nde tamamladı. Daha sonra Amerika'ya gitti. New York Eyalet Üniversitesi'nde edebiyat öğrenimi gördü. Usta bir çevirmen olarak sayısız klasik ve çağdaş edebiyatçıyı, romanları ve öyküleriyle dilimize kazandırdı. Vincent Ewing adını koyduğu sözde Amerikalı bir yazarın imzasıyla yazdığı ilk romanını *Genç Kızlar* adıyla yayımladı. Bu kitap, çeviri bir kitap kandırmacasıyla yıllarca yeni basımlar yaptı. Hâlâ da basılıp satılmakta. Ardından *Sitem* (1997), *Mazi Kalbimde Bir Yaradır* (1998) ve *Belki Defne* (2005) adlı romanları ve *Cumhuriyet Çocuğu* (1999) adlı anı kitabını da yayımlayan yazarın son romanı *Gazel*'dir.

"Ali gitmem gerek, kapı çalıyor."

"Biliyorum, postacı geldi."

Lamia, "Telin öbür ucundan bile anladın, değil mi?" diye güldü.

Kocası, "Elbet," dedi. "Kapıyı iki kez çalan hangi postacıdır bilmem! Bizimki hep böyle üç kez çalar. Her biri bir öncekinden biraz daha uzunca."

Lamia, "Evet," dedi.

"Telaşsız gene de etkili." Ali'nin canı konuşmak istiyordu besbelli. "İnsanda, bir şeyler var, duygusunu uyandıran üç çınlama."

Lamia gene, "Evet," dedi, sabırsızlığını sesine yansıtmamaya çalışarak. Çünkü kapının çınlaması, içinde tıpkı bu duyguyu uyandırmıştı işte.

Telin öbür ucunda kocası kıs kıs güldü: "Her seferinde şaşarım: Ne tuhaf şey, değil mi? İnsan parmağı kapı zili gibi cansız bir şeye bile anlam katabiliyor. Ya da insan zihni en sıradan sese bile anlam yükleyebiliyor."

Lamia, "Ali," dedi. "Benim..."

Ali gene güldü: "Ne o, sevgilim, beklediğin bir mektup falan mı var?"

Lamia, "Belki de telgraftır," dedi ve bu sözlerine kendi de şaştı.

"Beklediğin telgraf mı var, sakın?"

"Yok, ama..."

Ali küçük bir kahkaha attı: "Viyana'daki hayranlarından mı yoksa?"

Viyana sözünü duyunca bir el Lamia'nın yüreğini sıktı, bıraktı. Kocası karşısındaymış gibi yüzüne bir renk dalgası

yayıldı. Ali de, dolaylı bir iltifat niyetine söylediği sözlerin yersiz kaçtığını anlamış gibi hemen ciddileşerek,

"Özledim seni," dedi. "Dün gece yol yorgunuydun. Bu sabah da uyandırmaya kıyamadım. Akşama görüşürüz. Hadi sen şimdi git, telgrafını al."

Lamia, "Hoşça kal Ali," dedi ve daha son sözünün tınısı dinmeden telefonu kapadı.

Telaşa benzer bir aceleyle anahtarlarını aldı. Holün aynasında saçlarını bile düzeltmeden dışarı çıkıp asansöre bindi.

Apartmanın giriş holündeki 11 no'lu mektup kutusunun içinde ince, uzunca bir zarf duruyordu. Lamia bunu hemencecik tanıdı, hiç şaşırmadan eline aldı. Sanki günlerdir iple çekerek beklediği bir mektuptu bu, teyze kızının mektubu. Oysa hiç beklemiyordu aslında. Yeşilce'den ayrıldığından beri geçen şu yedi-sekiz yılda Süsi'den aldığı bu üçüncü mektuptu. Gene de Lamia bunu, üç yüzüncü mektupmuş gibi şaşkınlıksız karşıladı.

Ancak kendini gene yukarıda, çatı katının salonunda bulduğu zaman farkına vardı ki asansöre binmeyi bile düşünmemiş, ona çevresini unutturan bir tuhaf heyecan içinde merdivenleri tırmanarak çıkmıştı.

Süsi'nin mektubunu kanepenin önündeki sehpanın üstüne bıraktı. Zarfın üstü Süsi'nin o aşağı doğru eğimli, ince yazısıyla yazılmıştı. Bu yazının görüntüsü bile hâlâ, bunca yılın ardından, Lamia'nın dünyasını sarsmaya yetecek kadar etkiliydi. Öyle ki bir an için zarfın üstündeki kendi adı bile gözüne yabancı göründü: Bayan Lamia Daimoğlu: tanımadığı bir kadın. Maçka, İstanbul: bilmediği bir yer. 15 Mayıs 1956: daha gelmemiş bir zaman. Sanki o hâlâ Yeşilce'deki Lamia'ydı, küçük bir Ege kentinde büyüyen bir kız çocuğu, yeni yetişen bir genç kız, Süsi'nin teyze kızı. Ve arada geçen bunca yıl bir düşten ibaretti, bir falcı kadının aynada gördüğü bir zaman parçası: yedi gün mü desem, yedi yıl mı desem.

Lamia zarfı yırtarak açtı. Mektup açık mavi mürekkeple yazılmıştı. Hafif aşağı doğru koşan ince satırlar, küçük,

çıtkırıldım gene de okunaklı harfler. Lamia okudukça teyze kızını karşısında apaçık görür gibi oluyordu: Yedi-sekiz yıl öncesinin Suzan'ı, Yeşilce'nin dillerde gezen güzeli Süsi gelmiş, işte şuracığa, limana bakan pencere başındaki yüksek arkalıklı koltuğa kıvrılıp oturmuştu. Koltuğun içinde daha bile minnacık görünen ufak tefek bir sarışın. İnce bel, kumru el, inci diş, sırma saç, zambak ten, gonca dehen. Bütün eski şarkılar Süsi için yazılmıştı. O upuzun, yaldız kirpikli menekşe gözleri, o büklümlü, dolgun dudakları, onu bir su perisine, bir masal varlığına büsbütün benzeten, büyüklerin 'lepiska' dedikleri o upuzun, ışıltılı sarı saçları.

Ne tuhaf, onun bu asılsız, düşümsü görünümünün altında gizli duran katılığı, sertliği Lamia'dan başka ancak iki kişi daha sezebilmişti, ikisi de erkekti: Biri Ali, öteki Turan.

Lamia, Turan'ı düşünmemek istedi, ama elde mi? İnsan Yeşilce'yi, Süsi'yi düşünür de Turan'ı düşünmekten nasıl kaçınabilir? Turan. Şarap gibi, hisleri kamçıladıkça vücuda mahmurluk veren bir eski tango, sıcacık sarılan erkek kolları, fısıldayan sıcacık bir erkek sesi, ilk öpüş, ilk seviş, karanlıkta... sıcacık bir gülüş... geceleri yatak odasının penceresi önünden eski bir tangoyu söyleyerek ürperip geçen bir ıslık sesi...

Lamia dalan gözlerini gene mektuba çevirdi ve Süsi'nin sesi ötekileri bastırdı. Süsi'nin o bir dokunsan kırılıverecek nazeninliğinden umulmayan bir sesi vardı: Genizden gelmeyen, gene de genizden gelirmişçesine soluk soluğa çıkan buğulu bir kadın sesi. Bu ses şimdi Lamia'ya, gözünün önündeki açık mavi satırların arasından, tümüyle yapmacık olduğunu bildiği bir içtenlikle sesleniyordu. Annesiyle komşu hanımların yanındayken kullandığı, herkese, "Aman ne hanım, ne edalı kız, maşallah!" dedirten sesi. Ayaklarını okul çocukları gibi bitiştirip başını hafifçe önüne eğerdi. Sarı saçlarını eliyle arkaya iterek karşısındakine yarı ürkek, yarı utangaç, şöyle bir bakar, sonra gözlerini gene hemencecik indirerek konuşurdu:

"Bundan önceki mektubuma cevap vermedin, Lamia. Ama zarar yok. Biz kardeş değil miyiz? Sıraya bakacak de-

ğiliz ya. İşte ben de senin cevabını beklemeden gene yazıyorum. Sana ailemizden, Yeşilce'deki bütün tanıdıklardan selam ve çağrılar iletiyorum. Herkes aynı şeyi soruyor: Lamia artık memleketine hiç dönmeyecek mi, diyorlar...

"Sen ne diyorsun, Lamia? Yeşilce'ye dönmen artık farz olmadı mı? Beni, teyzeni, Hacer'i diyelim unuttun. Hiç görmediğin küçük yeğenini de tanımak istemiyorsun. Ama Yeşilce, memleketin, doğup büyüdüğün yer, nasıl gözünde tütmez? Buna inanmıyorum. Zaten, biliyorsun, yedi yılda bir sılayı ziyaret etmek bizim geleneklerimizce farzdır. Senin de yedinci yılın doldu. Geçen mektubumda sana, gel, bizi gör, demiştim. Aradan üç ay geçti."

Süsi şimdi selam yollayan komşu hanımlarla akrabaların oturduğu kapıyı kapamış, teyze kızıyla baş başa kalmıştı. Gerçekten içtendi şimdi. Lamia'nın gözlerinin içine bakıyor, denemese de içtendi. Ve açık konuşmak zorunda kaldığı zamanlardaki gibi sesinin kırılıp dökülmesi yitmiş, yerine bir diklik gelmişti.

"Bundan önceki mektubuma neden karşılık vermediğini bilmiyorum, olumlu ya da olumsuz. Çünkü davetimin yürekten olduğunu anlamamış olamazsın. Seni sahiden istemesem nezaket icabı çağırmayacağımı, hatta gelmeye kalkışsan engel olmaya çalışacağımı herkesten iyi sen bilirsin. Hatta *yalnızca sen bilirsin* demek belki daha doğru olur. Bu son iki mektubumu yazmanın bana ne kadar zor geldiğini, nice tereddütlerden sonra oturup yazabildiğimi de ancak sen kestirebilirsin. İşte bu yüzdendir ki davetimi hafife almayacağını, beni cevapsız bırakmayacağını ve ne yapıp edip ilk fırsatta, hem de uzun uzun kalmak üzere Yeşilce'ye, bize geleceğini umuyorum. Hadi, daha açık söyleyeyim: Sana rica ediyorum, Lamia."

Lamia teyze kızına karşı içinde, yıllardan beri ilk kez, muhabbete benzer bir his duyarak gülümsedi. Ah, Süsi, işine gelince nasıl da dobralaşabiliyorsun!

Demeye kalmadan Süsi gene başlangıçtaki göstermelik, yapmacık tutumunu takınmıştı bile: "Yeşilce'nin bu mevsimdeki güzelliğini sana anlatmaya ne gerek var! Ge-

çen gün Saraylı Yayla'ya çıktık: Dallarda kirazlar pıtır pıtır birer yakut damlası. Yaban'daki dut dalları şimdiden ağırlaştı, mayıs papatyaları diz boyu. Geçmeye başlayan gelinciklerin o acı kokusunu nasıl severdin, onu hatırladım. Sen gelene kadar iyice duta, kiraza boğuluruz gayri. Eski günleri anarız. Biliyor musun, Lamia, şu yaşa geldim, meyve yüklü ağaçları görünce hâlâ içim gıcıklanıyor; gene çocuk olmak, pabuçlarımı çıkartıp eteğimi belime soktuğum gibi gene en üst dallara tırmanmak istiyorum."

Oysa daha yedi-sekiz yaşlarındayken, 'Suzan' adını beğenmeyip 'Süsi'yi yaratarak benimsediği –ve benimsettiği– günlerde bu tür 'çocukluk'ları kendisine yakıştırmaz olmuş, sarı saçlarını uzatmaya karar verdiği gün ağaçlara çıkmaktan da vazgeçmişti.

Lamia mektubu yeniden katlayıp zarfa koydu, zarfın yırtıklarını düzeltti. Bir sigara yakıp ayağa kalktı. Bu mektubun bugüne, tam Viyana dönüşüne rastlaması tuhaf değil miydi? Bu kadarı boş bir rastlantı olamazdı. Lamia bunun bir rastlantı değil, gaipten gelme bir işaret, bir belirti olmasını istiyordu. Yeşilce'deki teyzesinin çeyiz halayığı Hacer gibi kadere kısmete inanmak. Yanlış seçimler yapmış, yanlış kararlar vermiş olmanın sorumunu bir yana itip, "Ne gelirdi elimden? Alnımıza öyle yazılmış!" diye avunabilmek. Ne var ki nice çabalasa içindeki suçlayan sesi bastıramıyordu: "Sözünden dönmeyeydin, Yeşilce'de edindiğin çocuğu doğuraydın, Yeşilce'de oturaydın..." Ne demişti Viyana'daki doktor, o havariler gibi ipek sarı sakallı, dalgın mavi gözlü, yumuşak sesli uzman profesör. "Döl yatağında böyle bir aksaklığın söz konusu olduğu durumda, ehliyetsiz biri tarafından özensiz, hoyratça yapılan bir müdahale... hele ilk gebelikse... ve annenin yaşı küçükse... bir daha asla... çok üzgünüm..."

Yıllar yılı, pek az kendini, daha çok Ali'yi aldatmaya, inandırmaya çalışarak başvurduğu hekimlerin, kocakarıların, "Hiç gebe kaldınız mı?" sorusunu Lamia hep, "Hayır," diye yanıtlamıştı; gerçeği, yadsımakla ortadan kaldırabilirmiş gibi. Yedi uzun yıl bu 'hayır' yanıtına kendi de inanmış,

o 'müdahale' olayını kendi de neredeyse unutmuştu.

Öyleyse neden, bir hafta önce Viyana'da o doktora her şeyi itiraf etmişti?

"On sekiz yaşındaydım."

"Doğurmadınız değil mi?"

"Hayır, aldırdım."

Nasıl da utanmıştı, o adamın karşısında bacaklarını ayırıp yatmaktan! Çıplaklığını, kadınlığını sergilemekle bu adamın gizli havari tövbesini bozdurtuyormuş, kirliymiş de onu da kirletiyormuş gibi gelmiş, onun parmağının kurcalamasını hissettiği an gözlerini yummuştu. Gözlerini açınca doktorun tiril tiril beyaz gömleğindeki ışıltılı ütü kırışıklıklarını gördü, o hüzünlü mavi gözlerle karşılaştı ve artık yalan söyleyemeyeceğini anladı. Ne ona, ne kendi kendine, ne de başkasına.

Bir yolun sonuna gelmişti. Yeşilce ağaçlarının altında başlayan bir yol Viyana'da son bulmuştu. İşte şimdi de, Viyana'dan döndüğü gecenin sabahında Yeşilce'den bir mektup. Rastlantı mı bu? Rastlantı olamaz. Bir işaret bu. Ne işareti? Doktora söylediğini kocana da söylemek zorunda olduğunun.

Lamia sigarasını söndürdü. Ne yaptığının farkına bile varmadan yatağın üstünü örttü, Ali'nin pijamalarını topladı. Kahvaltı sofrasını kaldırdı. Söyleyecekti elbet. Ali'ye söyleyecekti artık. Hemen bu gece. Ne vardı bunda böylesi korkacak? Ali'yi daha şimdiden yitirmiş gibi bir öksüzlükle içi titreyecek ne vardı? Olup olacağı çok genç yaşta söylenmiş bir yalan. Daha doğrusu, gerçeği es geçmenin doğurduğu bir boşluk ki Lamia sonradan bir sürü hatalı varsayımların, yanlış yorumların bu boşluğu doldurmasına, yıllar boyunca kökleşip dal budak sararak kat kat kabuk bağlamasına göz yummuştu. Bu kabuklara sonradan kaçınılmaz olan başka aldatmacaların midyeleri yapışmıştı. Şimdi bütün bunlar köklendiği, sökülüp atıldığı zaman neleri, neleri yıkıp çökertecekti, kim bilir!

Lamia kurulu bebek gibi tozları almaya girişti. Yaptığı işin pek bilincinde değildi. Bir yanda da, köşe bucağı düze-

ne sokarken, sabah güneşi içindeki bu çatı katının güzelliğini, sade ve rahat sevimliliğini, ilk görüyormuş gibi ayrımlıyordu. Pencerelerden görülen liman manzarası bu kat için özel yaratılmış bir tabloydu sanki. Ali, "Evin de senin gibi, Lamia," derdi, hep. "Sade, şık, cana yakın."

Yedi yıl önce taşındıklarında bu küçük daireye geçici bir barınak gözüyle bakmışlardı: "Çocuğumuz olunca başka yere taşınırız," derlerdi. "Kadıköy yakasında bahçeli bir ev alırız. Denize yakın." Lamia, "İyi ya işte!" diye düşündü. "Şimdi artık taşınmaktan kurtulduk!"

Salonun, kitaplık ve çalışma odası niyetine kullandıkları köşesinde bir taburenin üstüne Ali, onun daktiloya çekmesini istediği kâğıtları bırakmıştı. Bunların yanında duran iki-üç İngiliz dergisinde de Lamia'nın Türkçe'ye çevirmesini istediği yazıları işaretlemişti. Lamia, toz bezi elinde, ayakta durduğu yerden bunları gözden geçirdi. İngiliz İşçi Partisi'ne ilişkin haberler. Sonra Lamia kâğıtları karıştırdı. En üsttekileri okudu. Bunlar Ali'nin, kurulmasına yardımcı olduğu partinin –'şimdilik' adıyla Çalışanlar Partisi'nin– hazırlık toplantılarına ilişkin notları, düşünce ve önerileriydi. Yazılardan anlaşılıyordu ki arkadaşları hâlâ Ali'nin parti yönetiminde doğrudan görev alması için diretiyorlardı. Ama o, 'siyaseti sevmediği' gerekçesiyle buna karşı koyuyordu. Hak, hukuk, adalet, doğruluk, onur... bunlardı Ali'yi ilgilendiren kavramlar. Ali de bu kavramları yorumlayan bir hukuk adamı olmakla yetiniyordu. Oynadığı rolü, mahkemeye yansıyan 'çalışan-çalıştıran' davalarında haklı gördüğü çalışanları –sırasında hiç karşılıksız– savunmaktan ileri götürmüyordu.

Lamia'nın Viyana'da olduğu bir hafta süresinde partinin kurulma hazırlıkları birden ivme kazanmıştı sanki. Lamia paniğe benzer bir duyguya kapıldı. Şu yaptığı daktilolar, çeviriler yoluyla Ali'nin ev dışı yaşamını paylaştığına kendi kendini inandırmıştı. Oysa, işte onun yokluğu fark edilmemişti bile. O kendi kadınca tutkularının peşinde koşadursun, kocası ve ötekiler kendi zengin, doyumlu erkek dünyalarındaki yaşantıyı sürdürmüşlerdi. Lamia şimdi ko-

casının, bu dünyada onun için araladığı pencereyi yüzüne kapadığını, onu temelli dışarıda bıraktığını görür gibi oldu.

Kendi korkusuna meydan okurcasına soyundu, duşa girdi. Kısa, düz siyah saçlarını şampuanladı. Viyana'dan aldığı tek şey olan sabun kutusunu açtı. İçinden çıkardığı kaymak renkli tombul sabunun yasemin kokan köpüğünü bedenine yayarken elleri karnının üstünde duraladı, parmakları göbeğini, kasıklarını bastırdı, yokladı. İçinde, bu tenin, bu etin altında hiçbir zaman bir çocuk belirlenip büyümeyecek, bu ten, bu et hiçbir zaman gebeliğin verimiyle kabarıp çatlamayacak; o ki, kendisi çocukkenden beri çocuklar doğurup çocuklar büyütmeyi düşlemişti, hiçbir zaman ana olamayacaktı. Bunca yıldır, olup bitenleri unutarak kendi kendine sağladığı o ufacık aldanış, en son umut kırıntısı, sabun köpükleriyle birlikte akıp gitti.

Lamia kurulanıp giyindi, sokağa çıktı, akşam yemeği için alışverişe, Çiçek Pasajı'na gitti. Viyana'da hayal meyal bir vaat olan bahar, İstanbul'da gerçekleşmişti. Yol kenarlarındaki ağaçlar yeni açmış yaprakların sisi içindeydi; tene ipek gibi değen ılık bir hava vardı. Gökyüzü mavi billurdan bir fanusmuş da mayıs gününün uzak yakın tüm seslerini içine hapsetmiş gibi dört bir yan ses içindeydi: Güneşli gün şerefine sanki daha bir neşeli çalan tramvay çanları, okul bahçelerinden yansıyan çocuk şarkılarıyla yaygaralar, satıcıların bağırışları, limandaki teknelerin motor ve düdük sesleri. Arada, sessizlik parantezlerinin içinde, Boğaz'ın karşı kıyılarından yükselen horoz ötüşlerini bile duymak olasıydı. Sanki bütün İstanbullular felekten bir gün çalmak için sokaklara dökülmüşler, kentin üstünde bir bayram havası estirmişlerdi.

Kafasındaki korkuyla bulanan karışık düşünceler Lamia'yı bu bayram havasından ayıran bir duvardı. Gene de genç kadın bu yaşam dolu ortamdan ayrılmak istemeyerek Beyoğlu'nda oyalandı. Markiz'de çay içti. Aynalı Pasaj'da bir kemer beğendi. Çiçek Pasajı'ndan karides aldı. Arkadaki sokaklardan alışverişini tamamladı. Taksiye bindiği zaman eli kolu paket yüklüydü.

Eve döner dönmez sırtını değişip mutfağa girdi. Ali'nin en sevdiği yemekleri hazırlamaya girişti.

Saat yediye doğru, Lamia beyaz ipek bir bluz, siyah bir etek giyip özenle boyanmış, aynada dalgın, kendi hayalini seyrediyordu ki Ali kapıyı çaldı.

Ali Daimoğlu uzun bir çalışma gününün sonunda, Divanyolu'ndaki yazıhanesinden Maçka'daki evine dönmenin yorgunluğu içinde biraz çöküк, biraz tozlu ve kirli, her zamanki gibi saçları, üstü başı biraz dağınıkçaydı. Üzgün, yorgun, uyur bıraktığı karısını eşikte öyle şık, bakımlı, pırıl pırıl görünce irkildi.

Lamia'yı bitkin bulacağını sanmış, bu düşünce bütün gün durup durup onun içine gölge düşürmüştü. Öğleden sonra geç vakit üniversiteye gidip bir dava dosyasını incelemek gerektiğinde, eve dönüşü gecikecek diye, kendi kendinden biraz utanmakla birlikte ferahlamıştı. Çocuk doğurmak konusunun Lamia'da nasıl bir saplantı, bir tutku olup çıktığını biliyordu. Kendisi de baba olmayı aynı şiddetle istemişti bir zamanlar. Ali 'aile'ye önem verirdi, ailenin kök salıp dal budak üretmesine, soyun sürmesine. Soy isimlerinin 'Daim' olmasına karşın ailedeki son genç erkek olmanın sorumluluğunu ciddiye alır, soyu sürdürecek erkek evlatlar yapmanın kendine düştüğüne inanırdı. Bir yandan da, içten içe kız çocuğu istiyordu, dizinde hoplatacağı bir taşbebek.

Lamia'ysa ilk çocuğunun oğlan olacağından emindi: Kısaca Mim Çocuk deyip durduğu küçük Mustafa... Lamia'nın kanaması ne zaman gecikse ikisi birden umuda kapılır, kanamanın her başlamasında gene birlikte çöküntüye uğrarlardı. Sonraları, sorunun Lamia'da olduğu ve kolay çözümlenmeyeceği anlaşılınca Ali çocuk lafını açmaz olmuştu. Lamia'ysa, kocası umudu kestikten çok sonralara değin, gebe kalmak için çabalamaktan vazgeçmemişti. Hatta Ali onun gizlice falcılara büyü yaptırdığından, kendini kocakarılara okutup üfleterek, onların verdiği birtakım ilaç ve yöntemlere başvurarak yatırlara adak adadığından bile kuşkulanıyordu ki bunlar Lamia'nın kişiliğiyle ilişkisi olmayan şeylerdi. İşte Viyana'daki bu son doktorun, yıllar süren ve

sonunda Ali'ye bezginlik veren bu arayışın, iz sürüşün son durağı olacağında, ikisi de, doğrudan dile getirmedikleri bir anlaşmaya varmışlardı.

Ali bu son yıkıntıyla karısının, o pek sevdiği gurur ve cesaretinin tuzla buz olacağından korkmuş, onunla bu akşam karşılaşmayı bu yüzden geciktirmek istemişti. Şimdi onu kapıda böyle, her zamankinden daha bakımlı ve pırıl pırıl bulduğu zaman da bu yüzden irkilmişti. Sonra Lamia'nın gözlerindeki, bakım ve giyimiyle çelişen karanlığı seçti: paniğe yaklaşan bir korkunun dumanı... *Yoksa benden mi korkuyor? Karnesinde kırık not getiren bir çocuğun paniği bu.* Bunca yıldır ona hem kocalık hem babalık yapmanın bıçak sırtı dengesini yürütebildiğini sanıyordu. Ama şu sırada ona babalık etmeye dayanamazdı. Çünkü kendisi de, kim bilir hangi eski bir yaşamda dizinde hoplattığı o kız çocuğunun mis kokusuyla burun direğinin sızladığını hissediyor, bu çocuk, tanımış da yitirmiş gibi bir özlemle gözünde tütüyordu.

Sonra Lamia dudaklarını da boyamıştı. Oysa akşamleyin kocasını kapıda karşıladığı zaman dudaklarını hiç boyamazdı, çünkü Ali'nin eve döner dönmez onu öpmeyi vazgeçilmez bir töre saydığını, dudakları rujluyken öpmeyi sevmediğini de bilirdi. Bu rujlu dudakları görür görmez Ali, karısıyla arasındaki görülmez telin gerildiğini hissetti. Lamia'nın düşünce ve duyguları bu tel boyunca onun bilincine, yüreğine aktı sanki: Lamia kısırlığını bir suç, bir noksan sayıyor, kendini arzu edilen bir kadın değil de eksikli, utanılacak, belki de itilip uzaklaştırılacak bir kişi olarak görüyordu. Bu yüzden boyamıştı dudaklarını, besbelli: Belki kendi de bilincine varmadan, aralarına ilk mesafeyi kendisi koymak için. Gözlerindeki karanlık bakış umutsuzluğu ve korkusuysa dudaklarındaki boya, zorla ayakta tuttuğu kadınlık gururuydu.

İlk adımı Ali atmıştı herhalde, ama Lamia da ona doğru koşmuş olsa gerekti, çünkü daha ne olduğunu anlamadan kendilerini birbirlerinin kolları arasında buldular. Ali karısının saçını, boynunu, kulaklarını, ama özellikle, boyalı du-

daklarını öpüyordu. Lamia kollarını kocasının boynuna boğacak gibi sarmıştı. Uzun bir açlıktan sonra ilk kez öpüşüyorlardı sanki. Ummadıkları bir şehvet kanlarını tutuşturmuştu. İkisinin de gözleri sımsıkı yumulu, dişlerinin arasından kopuk mırıltılar, iniltiyle soluma arası kesik sesler dökülüyordu. Ali'nin elleri Lamia'nın o şık, pahalı siyah eteğinin altına kaymış, jartiyerini çekip yırtarak koparırken Lamia onun kemerini çözüyor, telaş ve arzudan birbirine dolanan parmaklarla düğmelerini açıyordu.

Derken aşağıdan kalkan asansörün uğultusunu duydular; ancak o zaman hâlâ kapı önünde durmakta olduklarını fark ettiler. Ali karısını, kollarından bırakmadan içeri çekti, kapıyı ayağıyla çarpıp kapadı. Sonra Lamia'yı salona kadar yarı taşıyıp yarı sürükleyerek götürdü. Orada, küf yeşili üstüne kiremit kuş desenli Sıvas halısının üstünde, izbe köşelerde mıncıklaşan yeniyetmeler gibi yarı giyinik, konuşmadan, birbirlerine bakmadan seviştiler.

Dışarıda sis basmıştı. Caddenin karşısındaki apartmanlar hayal meyal görünüyor, limandan sis düdüklerinin, çevreye bir ıssızlık ve tehlike duygusu yayan sesleri geliyordu.

Ali uyumuştu. Onun gövdesinin sıcaklığına sokulabildiğince sokulmuş, uykusuz yatan Lamia, "Bu belki de onunla son sevişmemdi," diye düşündü. Sonra kendi kendine kızdı. Yok canım, büyütüyordu. Kocasına söylemesi gerekeni söylemekten bu kez de kaçınabilmek için abartıyordu. Ne vardı bu kadar korkacak? Ali gerçi ondan hemen hemen on yedi yaş büyüktü, ama ne babası ne de Allah'tı, şunca yıllık kocası. Ona kızacaktı, hiç kuşkusuz, gücenecekti, ama hepsi bu. Çocuk aldıran tek kadın kendisi değildi ya! Lamia birden uzun yıllar önce, Yeşilce'de küçük bir çocukken teyze kızı Süsi ve komşu kızı Mehpare'yle oynadıkları ebecilik oyununu anımsadı. Oyunu öneren de, ebe rolünü yüklenen de yedi çocuklu bir evden gelen Mehpare olmuştu. Gebe kadın rolü, Lamia'dan iki yaş büyük olduğu için Süsi'ye verilmişti. Kuzinler Süsi'nin doğum yapmasını bekleyerek dünyaya gelecek taşbebeği bile hazırlamışken Mehpare, Süsi'nin etek-

lerini kaldırıp iki eliyle karnına bastırmış, kaşlarını çatıp dudaklarını büzerek sert sesle, "Evet, kızım Suzan Hanım, gene gebesin," demişti. Sonra, "Artık bunu da doğuracak değilsin ya?" diye sormuştu. Babasız bir evde büyüyen ve bu konuda henüz bilgi sahibi olmayan iki kuzin şaşkın, bakışırken, ebe hanım kendi sorusunu gene kendisi yanıtlayarak, "Yok, artık bunu doğuramazsın," demişti. "Yetti gayri! Bunu düşürteceğiz. Bir dahaki ayın da sektikten sonra bana gel, düşürüverelim de kurtulalım."

Bu, 'düşürme' deyimini bebeyi yere düşürüp öldürmek anlamına alarak 'ebe'nin soğukkanlılığı karşısında dehşet içinde kalan iki kuzin bu sözlerin gerçekte ne demeye geldiğini neçe sonra öğrenmişlerdi. Gene de Lamia o ilk dehşet duygusunu hiçbir zaman unutmamıştı. Ama, dört-beş yaşında bir çocuk değildi artık, yedi yıllık evli bir kadındı; ne olursa olsun bu da sıradan bir olaydı işte, kadınların büyük çoğunluğunun hiç göz kırpmadan yaptıkları bir şey. Zaten Ali de merhametliydi, hatta yufka yürekliydi sırasında. Akşamki sevişmesi bile, ona öyle ayakta saldırması, halının üstünde, ırzına geçercesine sahip olması, acımasından, anlayışından değil miydi? Lamia'nın korkusunu, suçluluk, eksiklik duygusunu hissetmiş ve ona, "Aramızda hiçbir şey değişmedi; sen benim kadınımsın, ben senin erkeğinim," demek istemişti. Onu bağışlayacaktı elbet. Gerçi Ali yalandan dolandan tiksinirdi, doğruya, dürüstlüğe olan aşkı bir fetiş gibiydi; ama olsun, Ali onu seviyordu, elbet hoş görecek, bağışlayacaktı.

İçindeki ses, "Öyleyse neden konuşmadın onunla hâlâ?" diye soruyordu. "Neden söylemedin?"

Yemekte söyleyemezdim ki! Sonra da hemen uyuyakaldı... Lamia kocasına daha da sokulup gözlerini kapadı... *Yarın uyanınca söylerim artık.*

Limandan gelen sis düdüklerinde şimdi gözdağı verir gibi ürkütücü bir anlam vardı. Sanki bütün kent kötü bir büyücünün dumandan ağına yakalanmış, kendini kurtarmak, gene eski haline dönmek için çırpınıyordu.

Lamia sabaha yakın bir saatte uyandı. Sis dağılmalı ol-

muş, düdükler susmuş, uzak şoselerden otomobiller gelip geçmeye, Boğaz'da takalar takırdamaya başlamıştı. Lamia kocasını uyandırmamaya çalışarak yataktan aşağı süzüldü, gidip pencereden baktı. Denizin üstü daha yer yer sisliydi, ama gökyüzü bir deniz kabuğunun içi gibi serin, pırıltılı bir kurşuni renk almıştı. Tepede, şafak saatinin seyrelmiş, yer değiştirip ağarmış, hüzünlü yıldızları vardı.

Lamia salona geçerek bir sigara yaktı. Bir el yüreğini avuçlamış sıkıyor, sıkıyordu. Ne olurdu sanki kocasına hiçbir şey söylemese, her şey gene eskisi gibi sürüp gitse ne olurdu? Hep bu minval üzere, sonsuza dek.

Tövbe, tövbe, söyleyeceğim, ilk fırsatta söyleyeceğim.

Ve birisi onun ne derece sözünün eri olduğunu sınamak istercesine, tam o dakikada Ali salon kapısında belirdi. Çırılçıplaktı. Tek tük ak karışmış kıvırcık kestane saçları alnına düşmüş, miyop gözlerini uykulu uykulu kırpıştırıyordu. Karısına doğru ilerlerken gözleri sehpanın üzerinde duran zarfa takıldı. Eğilip aldı mektubu, evirip çevirerek baktı.

"Yeşilce'den bir mektup daha! Senin şu Süsi de tuhaf kız doğrusu! Yıllarca sustu, sustu, sonra şu son üç ayda ikinci mektubu. Ne diyor?"

"Hiç. Gene Yeşilce'ye çağırıyor beni. Yedi yılda bir sıla ziyareti farzmış da, gecikmişim de, falan filan. Süsi'nin yapmacığını bilirsin."

"Süsi'yle senin aranda yapmacık nezaket için vakit biraz geç değil mi?"

"Eh, Süsi otuzuna merdiven dayadı. İkinci kocasına vardı. Değişmiştir belki."

Ali de, "Belki," dedi ama inanmadan.

"İstersen oku mektubunu."

Ali bu çağrıyı bekliyormuş gibi ânında mektubu zarftan çıkarıp okumaya başladı. O da tıpkı Lamia gibiydi demek, bu yönden: Yeşilce ses verdi mi ikisi de hâlâ tepeden tırnağa kulak kesiliyorlardı. Evet, tek yol bir an önce her şeyi konuşarak bu gülünç tutsaklıktan kurtulmaktı. Lamia, "Ali," demek için ağzını açmışken Ali birden,

"Bence Süsi tamamen samimi," dedi. "Seni yürekten çağırıyor."

"Ama neden?"

"Başında bir dert, bir sorun var bence. Senden yardım mı istiyor ne? Ama niçin sen? İnsana öyle gelir ki Süsi derdinden ölür de gene sana başvurmaz."

Lamia omuz silkti. Süsi'den, Süsi'nin kaprislerinden söz etmek istemiyordu şimdi.

"Gitmek ister misin?"

"Ne dedin Ali?"

"Gitmek ister misin, dedim. Süsi'nin seni neden çağırdığı önemli değil... Sen Yeşilce'ye gitmek ister misin?"

Lamia hemen, "Yoo, ne münasebet!" dedi. Sonra sustu.

Ali bir sigara yaktı.

Lamia yavaş sesle, kocasının yüzüne bakmadan, "Ali," dedi. "Biliyor musun ne?"

"Evet," diye yanıtladı Ali. "Biliyorum."

"Neyi biliyorsun?"

"Yeşilce'ye gitmek istediğini."

"Ama nasıl bilebilirsin sen böyle her şeyi? Daha şu âna kadar ben bile bilmiyordum."

"Doğal bir arzudur bu. Üzgün, umutsuz anlarımızda çocukluğumuza karşı bir özlem duymaz mıyız? Çocukluk günlerimize, mutlu olduğumuz günlerin geçtiği yerlere dönmek isteriz. Dönersek, gene o çağın güvenliğine kavuşabilirmişiz gibi gelir, o günlerin sorumluluktan uzak hafifliğine..."

"Yani öyle gelir, ama yapamayız, öyle mi demek istiyorsun?"

Ali sigarasını tablaya bastırıp geldi, karısının karşısında durdu. Başını sarsarak, "Yok," dedi. "*Yuvaya dönemezsin*, diye kim demişse doğru demiş... *Geçmiş başka bir ülkedir*, diyen kişi de öyle... Geçmiş öyle bir ülke ki bir kez çıktın mı bir daha vize vermiyorlar adama."

Lamia gülümsemeye kendini zorlayarak kocasına baktı. Lafı değiştirmek istiyor, ama ne diyeceğini bilmiyordu. "Çıplakken nasıl da başkasın, Ali!" diye içini çekti, onu yi-

tirmiş gibi bir özlemle içi sızlayarak. "Giyinikken tam, meslek sahibi bir büyük kent adamısın: Azıcık orta yaşlı, gözlüklü, tıkızca, saçının tepesi hafiften açılmış... Yirminci yüzyıl kentlerinin tipik bir erkeğisin giyinikken, öylesine uygar, yontulmuş... Soyunduğun zamansa hiç uygar değilsin, ne de yontulmuş..." Gözleri, elinde olmadan, onun şu uykulu durumunda bile gürbüz ve canlı duran erkekliğine takıldı, sonra yüzünü kan basarak gözlerini kaçırdı.

Ali, "Hep şu kıllarım yüzünden," diye ciddi ciddi başını sallayarak ellerini yuvarlak devinimlerle vücudunda dolaştırdı. "Soyununca mağara adamlarına benziyorum ki yirminci yüzyıl kentlerinin uygar kadınları da bayılırlar mağara adamlarına. Sözümona böyle, parmak uçlarına kadar kıllı erkelerden iğrenirmiş gibi konuşurlar, ama gerçekte..." O etli, renkli dudaklarını edepsizce şapırdatarak güldü. Geldi, karısının yanında durdu. "Ya sen?" diye sordu. "Soyunukken sen nasılsın, söyleyivereyim mi?"

Lamia bir adım gerileyerek, hayır, gibilerden başını sarstı. Onunla yeniden sevişmek istemiyordu. Önce söyleyeceğini söylemeliydi.

Ali onun direnmesini fark etmemiş gibi elini uzattı, o iri, tırnaklarına kadar kıllı küt parmaklarının uçlarıyla Lamia'nın ensesindeki kısacık tüyleri okşamaya başladı. "Sen giyinikken bence dünyanın en şık, en zarif kadınlarından birisin. Üzerinde incecik bir kat cila var sanki..."

"Ali."

"Seni karşımda giyinik gördüğümde, bunca yıl sonra bile, hâlâ kaygılanıyorum: Acaba bu cila hangi derinliğe kadar iniyor? Açaba özünün çevresinde de bir kabuk var mı?.."

"Ali kuzum."

"Lamia, öyle kadınlar tanımıştım senden önce... Soyarsın, arzuna erişirsin, gene de bir karınca boyu bile yaklaşamamışsındır. Saçlarının bir teli bile senin olmamıştır. Bak, yedi yılı geçti, seni her seferinde aynı korkuyla soyuyorum. Acaba tümüyle, her şeyiyle soyunacak mı... yoksa en son aşamada o cilalı kabuk gene karşıma çıkacak mı, diye."

"Ali."

Ali şimdi boğuklaşmış bir sesle, "Her seferinde bana dünyaları yeniden bahşediyorsun, Lamia," diyerek onu kendine çekti.

Lamia onun yüreğinin sıcacık gümbürtüsünü hissederek, "Yeter artık Ali," dedi. "Sus artık."

"Soyunuyorsun, sevgilim." Ali onun omuzlarını, boynunu öpmeye başlamıştı.

Lamia ağlıyordu.

"Soyununca her şeyinle soyunuyorsun."

"Ali, yok, olmaz Ali, şimdi olmaz."

Lamia onun öpüşlerinden kaçınmak için başını öte yana çevirdi, biraz gülmeye yeltendi. Gel gelelim Ali güçlüydü, onun direnmesini de şu anda bambaşka nedenlere yoruyor, bu direnci kırmayı boynuna borç biliyordu. Karısına duyduğu sevgi, şehvetini büsbütün kamçılıyordu. Keyifli bir kahkahayla onu yere, küf yeşili halının üstüne çekti.

"Halının üstünde pek iyi oluyormuş," dedi.

Lamia'nın gözleri kiremit renkli kuş desenlerinden birine takıldı. Yattığı yerden bir an, bu desen sahici bir kuşmuş gibi geldi ona. Gagası keskin, kuyruğu yaşamla titriyordu ve o boncuk gözünü Lamia'ya dikmişti.

Lamia gözlerini sımsıkı yumdu. Çırpınarak, "Yok, ne olur, Ali, yapma!" diye adeta çığlık kopardı. "Ali yapma!"

"Vay canına be!" diye Ali için için güldü. "Utanıyor resmen! Bunca yıllık karım bakireler gibi utanıyor benden!"

Lamia direnmekten vazgeçti. Ali'nin ağırlığıyla ezildiği anda sırtının hemen altında, kürekkemiklerinin arasında o kiremit renkli kuş sımsıcak bir yaşamla ürperip kımıldamış gibi gelince dehşet içinde kaldı. Ve bunun Ali'nin eli olduğunu neden sonra fark etti.

Sevişme sonrasının tükenmişliğiyle üstüne kapanıp kalan Ali onun yüzündeki gözyaşlarının ıslaklığını hissedince deliye döndü. Bu gece onun her tepkisini yanlış yorumlamaya yazgılıydı sanki.

"Ağlama, bir tanem. Seni yalnız bıraktım değil mi? Öyle çok seviyorum ki seni."

Ellerini karısının göğüslerine bastırarak dizleri üstünde yarı doğruldu, sonra başı, çarçabuk, onun dizlerinin arasına doğru kaydı. Lamia direnmiyordu artık, direnmenin boşuna olduğunu biliyordu. Ali de onun yeniden çırpınmasını önlemek istercesine aceleci ve aynı oranda özenliydi; soluğu ateşten yoğun, dili rüzgârdan hafif, dudakları sıcak denizlerin dalgaları gibi hem ılık hem nemli. Lamia'nın elleri onun başını sımsıkı tutup bastırıyor, bacakları sımsıkı onun boynuna dolanıyor, sırtı kiremit rengindeki kuşun gagalamasından kurtulmak istercesine havada köprüleniyordu. İniltiyle haykırı arasında yükselen sesin kendi sesi olabileceğine her zamanki gibi şaştı. Ali'nin başını o seyrelmiş saçlarının dibinden tutup usulca kaldırdı, dudaklarına doğru uzandı.

"Öp beni," dedi doyumdan boğuklaşmış sesiyle. "Kendi tadımı duymak istiyorum."

"Hatırlıyor musun?" dedi Ali öpüşmelerinin arasından, "İlk seferini hatırlıyor musun?"

"Hiç unutmadım ki!"

"Nasıl şaşmıştın, kendi tadın böyle serin, bitkisel diye!"

"Sıcak, madensel olacak sanmıştım da ondan."

"Ben öğrettim sana kendi öz tadını. İlk öğreten ben oldum, değil mi Lamia? Ne benden önce ne de benden sonra başka kimse olmadı, değil mi?"

"Hiç kimse, Ali, hiç kimse."

Kiremit rengindeki kuş yan yan Lamia'ya bakıyordu. Aslında kıskançlığı hiçbir zaman kendine yakıştıramayan Ali'nin bu bir tek konuda gösterdiği sahiplik hırsı ne tuhaftı! Ve besbelli, ne kadar değişmez.

"Şimdi de ben!" dedi Lamia, telaş ve korkusunu şehvete gömerek. "Şimdi de ben!" diyerek yüzünü kocasının karnına bastırdı.

Ne güzel, ne doyurucu bir duyguydu, onun tükenik erkekliğini yeni baştan diriltmek! Ali bir keresinde, "Bir kudret duyusu mu veriyor bu sana?" diye sormuştu, ama hayır, tuhaftır ki Lamia bir minnet duygusuna kapılıyordu, ona bu

biçimde hizmet verebildiği için şükran duymak, süt gibi ılık tadını damağına yaymak ve sonra uzanıp dudaklarını onun dudaklarına vermek:

"Al işte, bu da senin tadın, bu da benim senden emdiğim süt, al işte."

Kiremit rengindeki kuş o boncuk gözünü yummuştu şimdi. Kıpırtısız duruyordu, ama onun uyumadığını Lamia biliyordu.

Yıldızlar sönmüş, ortalık iyiden iyiye aydınlanmıştı. Güneş doğdu doğacak. Sabah saatinin ayazıyla ürperdiler. Ali Lamia'yı bir battaniyeye sardı sarmaladı, küçük bir çocuk gibi köşe koltuğuna oturttu. Gitti, sabahlığını giydi, bir sürahi soğuk suyla bir tabak kiraz getirdi. Sanki tam buzlu su içip turfanda kiraz yemenin zamanıydı. Sanki birazdan kalkıp yazıhaneye gidecek olan kendisi değildi. Lamia onun bu yönünü çok severdi, hayatı ânına göre yaşayabilmesini. Önemli konularda katıya yakın ilkeli olmasına karşın gündelik yaşantıdaki esnekliğini, içinden geldiğine gidebilmesini.

Ali ağzına attığı kirazı keyifle çiğneyerek, "Yeşilce'den konuşuyorduk," dedi.

Lamia sesini çıkarmadı. Ali ikinci kirazı yerken döndü, ona baktı. Gözleri sımsıcak bir kahverengindeydi ki Lamia, eski Yeşilce kışlarının zehir zemberek soğuğunda Hacer'in onlara içirdiği tarçınlı bal şerbetlerini anımsadı, içi sevgiyle eridi gitti. Kendi kendine, 'Onuncu kirazda söyleyeceğim,' diye yemin etti. 'Ali onuncu kirazı yesin, her şeyi anlatacağım ona!'

"Yeşilce'ye gitmek istediğini söylüyordun."

"Sen de bunun aslında bir geçmişe dönmek isteği olduğunu söylüyordun."

"Yani bir kaçmak isteği. İnsanın kimi zamanlarda kendi kendinden kaçmayı istemesi."

Lamia onun o iri, beyaz dişlerini üçüncü kiraza batırmasını seyrederek, "Belki senin dediğin kadar imkânsız değildir bu," diye yanıtladı. "Değişik bir yere gidersek kendi-

mizi de değiştirebiliriz belki. Yenileyebiliriz."

"Asla! İç hayatımızı bir palto gibi kolumuzda taşıdıkça Çin Maçin'e de gitsek işe yaramaz."

"Peki, ya paltomuzu dolapta bırakıp gidersek?"

Ali üç kirazı birden ağzına attı. Karısına kaşlarının altından şöyle bir bakıp gülümsedi. "Dönüp de dolabı açtığında o eski palto gene karşısına çıkmayacak mı? Yoksa hiç dönmemek gibi bir ihtimal mi geçiyor aklından?"

Lamia, "Saçmalama!" dedi.

Ali, kaşları yarı zevk yarı düşünceyle çatılmış olarak yedinci kirazı da yedi.

Lamia, "Doktorlar çok zaman hava değişimi salık verirler ya!" diye direndi.

Ali, "Bir süre için," dedi. "Seyahat bir süre için bize bizi unutturabilir. Ama değiştiremez ki! İçimizi ancak biz değiştirebiliriz. Bunun için de ille Çin Maçin'e gitmeye gerek yok."

Lamia, "Ne de Yeşilce'ye!" diye güldü.

Ali, " Ne de Yeşilce'ye!" diye onu yankılayarak sekizinci kirazı ağzına attı.

"Lamia?"

"Evet?"

"Şimdi, *doktor*, dedin de... Söylemek istemez misin Viyana'daki doktorun ne dediğini?"

"*Çok üzgünüm*, dedi işte."

Dokuzuncu kiraz. "Onu biliyorum."

Lamia battaniyeye iyice sarınarak, "*Asla*," diye ekledi. Gözleri Ali'nin elindeki kiraza takılmıştı. Onuncu kiraz. Pembeli kırmızılı, gamzeliydi, dipdiri etli, kocaman. Ali bunu ağzına götürürken durdu, elini indirdi. Lamia'nın gözlerinin içine baktı.

"Hepsi bu kadar mı?"

Hacer'in tarçınlı bal şerbeti Lamia'nın damağında zehir kesilmişti. Lamia,

"Ye kirazını da söyleyeceğim," dedi. Gözyaşları yanaklarından aşağı yuvarlanıyordu. "Ye kirazını!"

Onun bu sözleri ve ansızdan boşanan gözyaşları karşı-

sında şaşırıp kalan kocası, "Ne var, Lamia?" diye sordu. "Bir tanem, ne oldu, söyle bana?"

Lamia onun sarılan kollarını itti.

"Önce kirazını ye. Ye de anlatayım, her şeyi anlatayım sana."

* * *

Ali sersemlemiş gibi donuk, ifadesiz bir sesle, "Anlamadım," dedi.

"Anladın."

Lamia her zamanki gibi yürekli olmaya çalışarak onun gözlerinin içine baktı, ama karşısındaki onun bildiği Ali değildi ki! Lamia en korktuğu anlarda bile onun böylesine değişebileceğini aklından geçirmemişti.

"Ali, bakma bana öyle."

Ali onu duymamış gibi hep o donuk, kısık sesle, "Ne zaman?" diye sordu.

"Yeşilce'den İstanbul'a ilk geldiğim zaman. Daha okuldayken."

"Daha Kolejdeyken ha?"

Lamia onun bakışlarıyla sesinin yüklediği utanç yükünün altında ezilerek, "Evet," diye başını eğdi. Battaniye üzerinden kayıp düşmüştü. Genç kadın kollarındaki tüylerin diken diken kalkmış olduğunu gördü. Yeniden örtündü. Dost olmayan bir yabancıya en mahrem sırlarını itiraf etmeye zorlanmak ne ürkünçtü.

Ali, "Turan," dedi. "Turan'ın haberi yok muydu?"

Lamia başını sarstı.

"Yoktu, hiçbir zaman da olmadı. Benden başka kimse bilmedi. Bir de işte şimdi, sen."

"Peki, Turan seni seviyordu hani?"

"Seviyordu."

"Hani seninle evlenmek istiyordu? Yoksa istemiyor muydu? Yoksa seni yüzüstü bırakmıştı da sen bana mahsus mu öyle söyledin?"

"Ali, bu ne biçim soru böyle? Ne diye mahsus söyleyeyim?"

"Ben ne bileyim. Belki kendini temize çıkarmak için."

"Ali, neler söylüyorsun sen?"

Ama Ali değildi ki bu konuşan! Taş yürekli bir yabancı. Öyle de çirkin! Tepesi açılmış, yer yer kırçıllaşmış saçları, çökmüş yüzünde ayıp bir şey gibi duran etli dolgun dudakları, nursuz miyop gözleriyle öyle çirkindi ki!

"Evlenme vaadiye iğfal edilip bırakılmış bir kız olarak görünmek istememiş olabilirsin," dedi ve güldü.

Gülüşü de ne sinirdi bu adamın!

Lamia, "Bunları bana sen mi söylüyorsun Ali?" diye çemkirdi. "Zalim olabilirsin, ama bayağılık sana yakışmıyor." İçine öfkenin ilk kıvılcımı düşmüştü.

Ali, "Kibar konuşayım öyleyse," diye gene o sinir gülüşüyle güldü. "Madem Turan da seni seviyordu, evlenecektiniz, çocuğu neden aldırdın? Neden onunla evlenip çocuğunu doğurmadın?"

"Sormanın ne gereği var? Turan'la evlenmek istemiyordum. Seninle evlenmek istiyordum."

"Teşekkürler!" İşte, gene o sinir oynatan gülüş.

"Ne diye anlamaz gibi konuşuyorsun? Gebe olduğumu bilseydin benimle evlenmezdin ki! Turan'la evlenmeye zorlardın beni. İşte bu kadar."

"Hiç de bu kadar değil! Verilmiş sözünün, karnındaki çocuğun hiç mi önemi yoktu senin gözünde?"

"Ama o benim gözümde çocuk falan değildi ki daha! Ayıbımdı, karabasanımdı. Turan'dan ayrılmamış bile olsam doğuramazdım, çünkü evlenmemiştim, hemen evlenecek de değildik ki! Benim için bir yüz karasından, kâbustan başka bir şey değildi, Ali. Bunu anla artık."

"Hangi birini anlayayım istiyorsun, Lamia? Kürtaj yaptırmanı mı? O yaşta, yabancı bir şehirde kendi başına çocuk aldırtmayı becerecek kadar bilmiş olmanı mı? Bunu benden saklayıp benimle evlenmeni mi? Kısırlığının gerçek sebebini benden gizlemeni mi? Bunca yıl beni doktor doktor dolaştırıp enayi yerine koymanı mı?"

"Biliyorum, yapmamalıydım. Sana her şeyi ilk baştan söylemeliydim, ama doğruyu söylersem beni o saat terk

edecektin, yalan mı? Oysa sensiz yaşayamam gibi geliyordu. Yok, alay etme, doğru söylediğimi sen de biliyorsun. Seni sevdikten sonra... senin olduktan sonra senden başkasından çocuk doğurmak... bana dehşet veriyordu. Çocuğum senden olsun istiyordum. Çocuklarımın babası sen olmalıydın. Bunları istemek günah mıydı? Sonunun böyle geleceğini nereden bilebilirdim o zaman?"

Ali, "Kendini mazur göstermeye çalışma," dedi.

"Mazur göstermek istediğimden değil, ama bu kadar da katı olacağını sanmamıştım. Nihayet sizin meslekte bile *hafifletici sebep* diye bir şey vardır. Suçlunun yaşı başı, niyeti falan göz önüne alınır."

Ali, "On sekiz yaşında, bilmediği bir kentte bir başına çocuk aldırmasını bilen kişi doğruyu söylemesini de bilirdi," dedi.

Lamia, "Bir doğru tutturmuşsun!" diye dudak büktü. "Bir şeyin doğrusu nedir, eğrisi nedir, her zaman bilinebilir mi kesinlikle? Her şey beyaz ya da siyah mıdır?"

"Konuyu saptırma!" Karısına verecek yanıt bulamayan Ali bir an sustu. Yeni bir saldırıya girişememek kanını büsbütün tepesine sıçratmıştı. Sessizliğini sürdürüp suskusunun ezici gücünden yararlanacağı yerde en yapmaması gerekeni yaptı: Biraz önceki suçlamasını yineledi: "Beni enayi yerine koydun!"

Lamia karşılık vermedi. Ali'nin elinden düşürdüğü silahın etkinliğini içgüdüsüyle sezmiş gibi şimdi o susuyor, bir yandan da içindeki öfke kıvılcımını üfleyip yelpazeliyordu. Bu öfke onu utancıyla korkusundan kurtarmaya başlamıştı.

Ali titreyen ellerle bir sigara yaktı. Uzayan sessizlikte dışarısını duydular. Kentte sabah yaşantısı başlamıştı bile. Yandaki sokakta gazetecinin, ardından sütçünün sesi köşeyi döndü. Bir tramvay geçti. Bir kilisenin çanları çalındı.

Lamia battaniyesine sımsıkı sarınarak (çıplak bedeninin tek santimini bile Ali'ye göstermek istemiyordu) ayağa kalktı, pencere başına gidip dışarısını seyretmeye başladı. Dengenin nasıl olmuşsa karısından yana bozulmuş olduğunu sezen Ali bir an dudağını dişleyerek yeni saldırısını tasarladı.

"Hadi bunca yıl beni uyuttun, ama ya dün gece?"

Lamia şimdi tartının kendinden yana ağırlaşmış olduğunu hissederek pervasızlaşmıştı. Ya da artık yitirecek hiçbir şeyi kalmamış olmanın verdiği özgürlüktü bu. Karşılık vermeden yatak odasına yürüdü, çarçabuk battaniyeden sıyrılarak kimonosunu sırtına geçirdi. O, kuşağını bağlarken Ali peşinden geldi.

"Dün gece nasıl... nasıl kabul ettin beni... benim aşkımı?.. Sonra sen... bile bile... Bari dün gece bana karşı dürüst davransaydın."

Lamia tuvalet aynasının önünde oturup saçlarını fırçalamaya başladı.

"Dürüsttüm zaten," dedi bir dudak büküşüyle.

Ali, "Dürüst mü?" diye kuru kuru bir güldü.

"Dürüst ya!" diye Lamia saçını fırçalamaktan vazgeçmeyerek yanıtladı. "Ne yaptım sanki? Seninle seviştim. Bundan dürüst ne olabilir? Seni seviyordum."

Sesinin tonu, *artık sevmiyorum* der gibiydi. Saçını fırçalamaktan da hiç vazgeçmiyordu. Önden, arkadan, yandan, üstten, alttan, başını eğerek, kaldırarak, yan yatırarak özenle, titizlikle saçını fırçalıyordu. Bu dalgın, kadınca uğraş Ali'nin kırıcılığına ve haklı oluşuna karşı çekilmiş bir siperdi sanki: Lamia da fırçanın her vuruşuyla bu siperi pekiştiriyor, sağlamlaştırıyordu.

Demin ağlatmış, yalvartmış olduğu kadının böyle ansızdan, hiç umulmadık biçimde direnişe geçmesi ve neredeyse üstünlüğü ele geçirmesi de Ali'yi çileden çıkartmıştı. Kimin haklı kimin haksız olduğu önemli değildi şimdi. Önemli olan, Lamia'nın direncini kırmak, onu gene ağlatıp yalvartmaktı. Ne var ki Ali kendi kendini yinelemeden ne diyebileceğini bilemiyordu. Sonunda hiçbir şey demeden döndü, dışarı çıktı.

Lamia salonda bir şangırtı duydu ve Ali'nin hırsından kiraz tabağını yere çarpmış olduğunu anladı. Sesini alay ve küçümsemeyle yükselterek,

"Keşke başıma çarpıp kırsaydın!" dedi. "Nasılsa ikisi aynı şey!"

Ali karşılık vermeden banyoya girdi. Biraz sonra evden ayrılırken karısına veda etmedi. Lamia da güle güle demedi. İlk büyük kavgalarıydı bu. *Galiba da sonuncusu olacak,* diye Lamia içinden geçirdi. *Her şeyin sonu.*

Dışarıda yaz başlangıcının en hafif, en mavi, en ışıklı günlerinden biri Marmara'nın üzerinde kat kat açılıyor, parklardaki, bahçelerdeki morsalkımların kokusu kentin merkezindeki bu caddenin havasına bile işliyordu.

Sokak kapısı Ali'nin ardından kapanınca evin üstünden bir ağırlık kalkmış gibi oldu. Lamia saçlarını fırçalamaktan vazgeçerek hemen yerinden fırladı. Pencereleri birer birer açtı, tül perdelerin tatlı esintide dalgalandığını görünce yüksek sesle güldü. Kurtulmuştu! Yıllardır içini kemiren korkudan, vicdan azabından kurtulmak bütün öteki üzüntülerini de silip süpürmüş gibi, içinde bir hafiflik, bir genişlik duyarak banyoyu mis kokulu, bol köpüklü ılık suyla doldurdu, uzun uzun yıkandı. Sonra çay demledi ve kendi kendine gümüş tepsi üstünde ayrıntılı bir kahvaltı hazırladı. Sucuklu yumurta bile yaptı. Ve gitti, salondaki kuşlu Sıvas halısının üstünde bağdaş kurup oturarak uzun uzun, tadını çıkara çıkara kahvaltı etti. Günlerden beri ilk olarak doğru dürüst karnını doyuruyordu. Ve burada, birkaç saat önce Ali'yle sevişiği yerde şimdi böyle tek başına keyif çatmakla sanki Ali'ye ihanet ediyor, Ali'den hıncını alıyordu. Ali'ye karşı duyduğu hıncın lezzeti şu anda ağzında, yediği reçelden daha tatlıydı: Ancak karşılarında kendimizi küçük düşürdüğümüz kişilere karşı besleyebileceğimiz bir hınç.

Bir yandan da, "Yeşilce şimdi buradan daha sıcaktır," diye düşünüyordu. "Ha, deyince de yaz oluverir orada. Hafif şeyler almalı." Çünkü Yeşilce'ye gideceğini artık biliyordu. Ali kapıyı çekip gittiği zaman Lamia bu kararı karşısında hazır bulmuştu, bir başkası tarafından verilmişçesine.

Gene de şaşkınlıksız karşılamıştı. Tıpkı Süsi'nin mektubu gibi. Yeşilce'ye döneceğini, sanki Süsi'nin mektubunu aldığından beri biliyordu.

Hacer, "Kısmet," derdi. "Her kulun kaderi alnında yazılıdır. Alnına yazılandan ne fazlası olur, ne de eksiği."

Lütfiye Teyze'yse, "Hıh!" diye burun kıvırırdı. "Kadere inanmak tembelin harcı. İnsanoğlu dediğin kendi kaderini kendisi yaratır."

Lamia hep teyzesine inanmıştı. Ama kim bilir? Süsi bu mektubu yazmamış olsaydı, kendisi Viyana dönüşü bu mektubu almamış olsaydı acaba kocasıyla yüzleşmesini bu biçimde mi yönlendirirdi? Yeşilce'nin sesini duymamış olsa kocasının sesine kulaklarını böyle tıkayabilir miydi?

Süsi'nin mektubunu aldı. Yeni baştan okudu.

Araya sıkışmış olan o paragraf ona daha bir içten, daha anlamlı geldi bu sabah. Süsi'nin bu derece açık konuştuğu bundan önce ancak bir kez daha olmuştu. Bunca yıldır kopmalarının nedencesi de oydu. Ama şimdi Süsi onu geri çağırıyordu. Ona bir şeyler söylemeye mi çalışıyordu, Ali'nin dediği gibi?

Lamia, gözleri mektupta, daldı gitti. Çevresini, Ali'yi her şeyi unutmuştu. Açık pencerelerden içeri Yeşilce'nin havası nefes nefes dolar gibiydi. Lamia hislerinin haritasında, doğup büyüdüğü kenti yasak bölge olarak düşünmeye öyle alışmıştı ki engeller yıkılıverince duyduğu özlemin şiddeti, derinliği onu allak bullak etti. Bunca yıldır Yeşilce'ye bir kez bile gitmeden nasıl yaşayabilmiş olduğuna şaşıyordu. Ve hemen şimdi, şu anda Yeşilce'de olmak istiyordu.

Lamia'nın yedi yaşında olduğu 1937 yılının Ekim ayının ortalarında, bir pazar günüydü, Lamia annesinin süslü, oymalı fildişi tarağını eline alıp karyolasının ayakucuna oturmuş, derinden derine Yeşilce'nin kendine seslenmesini dinliyor, bir yandan da, "Acaba bu sesi teyzeme söylesem mi, söylemesem mi?" diye düşünüyordu.

Bu sesi birilerine söylemek ihtiyacındaydı. Süsi'yle Korkut'a söylemesi söz konusu değildi. Ne de Hacer'e. Evin dışında bunu paylaşabileceği yakın bir arkadaşı da yoktu. Geriye yalnızca teyzesi kalıyordu. Gel gelelim Lütfiye Saru'nun birçok şeylere, "Safsata! Hurafe!" ya da kısaca, "Saçma!" diye şöyle bir dudak büküp geçmesi vardı ki Lamia bunu göze alamıyordu.

Birden kulak kesildi. Ön yolda tekerlek ve nal sesleri yürümüş, bir kırbaç şaklamasıyla bir payton durmuştu. Lamia içi ürküntülü bir heyecanla ezilerek hemen sofaya çıktı. Öndeki, Lütfiye Saru'nun olan büyük yatak odasına girdi. Perdenin kenarından, kendini göstermemeye çalışarak dışarı baktı. Paytondan mantolu, sıkma başlı iki yaşlı hanım indiler. Hacer evin önündeki mermer basamaklarda belirdi. Sonra Lütfiye Hanım'ın,

"Buyrun! Buyrun, hoş geldiniz!" diyen o gür, duru sesi duyuldu.

Yeşilce hanımefendileri, Lütfiye Saru'nun çiftliğe gitmeyip kentte kaldığı günlerden yararlanarak ona konukluğa gelirlerdi. Lütfiye Hanım bu ziyaretleri iade etmezdi. Ama hanımlar gene de gelirlerdi ve Lütfiye Hanım onları her zaman candan bir sevinçle karşılardı. Ömrünün çoğunluğunu erkek uğraşları arasında geçirdiği için bu kadın sohbetlerinin kendisini hem hoşnut bırakıp hem dinlendirdiğini söylerdi her fırsatta. Hele şu son günlerde eve gelen hanım konukların sayısı sanki artmış, Lütfiye Saru da onlarla birlikteyken neredeyse onlar gibi konuşmaya, onlara benzemeye başlamıştı.

Lamia, teyzesinin odasından çıktı. Sofanın gerisinde, Süsi'yle paylaştıkları odaya dönerek annesinin fildişi tarağını çarçabuk yastığının altına sokuşturdu. Bu tarağı geçenlerde Hacer ona gizlice vermiş, teyzesine söylemesin diye müthiş yeminler ettirmişti. (Hacer'in, akan gözler, çarpılmalar, ürpertici ölümler ve birbirinden korkunç, birbirinden ilginç cehennem işkenceleriyle dolu olan bu yeminleri, çocukları ürküttüğü oranda büyülerdi.) Teyzesi bu tarağı görmemeliydi. Yoksa kırar, parçalar, yakardı. Oysa Lamia'nın elinde annesinden tek bu tarak kalmıştı. Hem Yeşilce'nin kendine seslendiğini bu tarak eline geçtikten sonra duymaya başladığını Lamia yavaş yavaş fark etmeye başlıyordu.

Fildişi tarağı iyice gizledikten sonra saçlarını düzeltti. Teyzesinin neredeyse onu aramaya geleceğini biliyordu. Çünkü âdet olmuştu artık: Son günlerde ne zaman eve konuk gelse Lamia'nın babasından söz açılıyordu. Sonra, La-

mia içeri girince susuveriyorlardı. Bu yüzden teyzesi de önceden önlem alır olmuştu. Kadın konuklar geldiğinde Lamia'yı ya bir yere yolluyor ya da kendi çocuklarıyla bir oyuna başlatıp ondan sonra konuklarının yanına dönüyordu.

Lamia dışarı çıktı, arka avluya açılan sahanlık penceresinden baktı. Teyzesinin avluya çıkarak samanlığa doğru yürüdüğünü gördü. Süsi, Korkut ve birkaç mahalle arkadaşı samanlıkta oynamaktaydılar. Lamia onların ölüm ve şiddet dolu oyunlarını pek sevmediğinden odasında biraz tek başına oturmayı yeğlemişti. Zaten geçen gün bir komşu hanımın kendisinden, 'içli kız' diye konuştuğunu duymuş, bundan hoşlanmıştı. Süsi'nin de kendini bu yüzden kıskandığını biliyordu. Gerçi kendisinin öksüz olduğu yerde Süsi yetimdi, gel gelelim Lamia, babasının yıllardır uzaklarda olması ve birtakım esrarlı sorunlar yüzünden hep gizli gizli konuşulması sayesinde bir üstünlük kazanır gibiydi ki işte Süsi buna dayanamıyordu.

Teyzesi samanlıkta Lamia'yı bulamayınca gene avluya çıktı, gözlerini üst kattaki pencereye doğru kaldırdı. Lamia geri çekilip büzüldü. İçini gene korku bürümüştü. Onların fısıldaşmalarından, sonra da apansız susmalarından doğan adsız bir korku.

Hayır. Teyzesine Yeşilce'nin sesinden söz açmayacaktı. Hiçbir şey söylemeyecekti. Lütfiye Saru'nun ağırlığı altında ezilen basamakların her gıcırtısı Lamia'nın korkusunu, içindeki yabancılık duygusunu artırıyordu.

Derken kapı açıldı, Lütfiye Saru eşikte belirdi. Orta boylu, iri yapılıydı. Ama sımsıkı etli, çevik. O gergin, bembeyaz göğsünü, dolgun, sıkı, süt beyaz kollarını çıplak bırakan şarap renkli bir elbise giymişti. Yeşilce'nin ekâbir hanımları renkli giyinmeyi aşağı tabakalarla köylülere özgü sayar, hele yaşlarını aldıktan sonra tarafsız bozları, kapanık siyahları yeğlerlerdi. Gel gelelim Lütfiye Saru bu geleneğe de, 'Saçma!' diye burun kıvırarak renklerin her zaman en canlılarını, en iç açanlarını seçerdi. Üşümek nedir bilmediği için de hemen bütün elbiseleri kısa kollu, açık yakalıydı. Şu anda o gergin, yuvarlak pembe yanakları, düz kumral

kaşlarının altından hem keskin hem hüzünlü bakan o parlak ela gözleri, o geniş, bembeyaz, cömert göğsüyle öyle sevimli, öyle sağlam, öyle bildikti ki Lamia'nın yüreği sevgiyle ağzına geldi.

Lütfiye Hanım en sevecen sesiyle, "Lamiam, ne yapıyorsun sen burada, yatak odanda, güpegündüz?" diye sordu.

Lamia hiç duraksamaksızın, "Yeşilce'nin sesini dinliyorum, teyzeciğim," diye yanıtladı. Öyle çok seviyordu ki teyzesini!

"Anlamadım, Yeşilce'nin nesini dinliyorsun?"

"Sesini, teyzeciğim, Yeşilce arada sesleniyor bana. Konuşuyor sanki."

"Yeşilce?"

Lamia, "Evet," diyerek başını eğdi, çünkü teyzesinin kumral kaşları çatılmış, gözleri kısılıvermişti. Teyzesi demin merdiven basamaklarını ezerek tırmanan kişi olmuştu gene.

Lütfiye Saru, "Kimden duydun bu saçmalığı?" diye sordu. Sesi sevecendi, ama sabırsızlığıyla kaygısını saklamıyordu. "Kim dolduruyor senin kafanı böyle hurafelerle?"

"Kimsecikler, teyzeciğim. Ben kendim duydum."

"Ne zaman?"

"En çok geceleri. Süsi uyuyor. Ben de uyumak üzereyken. O zaman Yeşilce sesleniyor bana."

Lütfiye Saru, "Okumuş ailelerin çocukları böyle şeylere inanmaz," dedi. "Gaipten gelen sesler falan hep hurafe. Sen önümüzdeki yıl okula başlıyorsun. Böyle kocakarı masallarına inanmaya utanmıyor musun?"

Lamia başını daha da eğmiş, susuyordu. Lütfiye Hanım uzun bir an yeğenini süzdü.

"Lamia."

Lamia başını kaldırıp teyzesinin gözlerinin içine baktı. Ondan korkmayacaktı artık. Duyduğu sesin kocakarı masalı olmadığını kendisi biliyordu.

Lütfiye Hanım sabrı taşmış gibi ellerini iki yana açarak, "Kızım, şehirler konuşmaz ki!" dedi. "Şehirler canlı birer yaratık değildirler ki! Ne kalpleri, ne beyinleri, ne de sinir-

leri falan yoktur ki! Binalardan, sokaklardan, bahçelerden ibaret! Öyle değil mi?"

"Öyle."

"Öyleyse nasıl konuşur bu şehir?"

Lamia, "Ama konuşuyor, işte!" dedi. "Sizinle konuşmuyor mu?"

"Nasıl bir ses bu?" Lütfiye Hanım'ın her şeye karşın merakı depreşmiş gibiydi. "Yüksek mi?"

"Değil, teyzeciğim, yavaş bir ses. Ama çok açık, hem de çok tatlı."

"Ne diyor?"

"Hiç. Hiçbir şey demiyor. Ya da ben çıkartamıyorum daha."

Lamia sesin çok tatlı olduğunu, içini yatıştırdığını biliyordu yalnızca. Bu sesi duyduğu zaman ocağın önünde, başı annesinin dizinde uyuyakaldığı o hayal meyal günlerdeki gibi doygun ve tasasız, uykuya dalıyordu. Ama anlatsa da teyzesi bunları anlamayacaktı ki!

Lütfiye Hanım, "Bir gece kuşu falan olsa gerek," dedi. "Bir gece ben de yattığımda kulak kabartırım. Belki de rüzgârdır. Kimi zaman bacaların içinde öter ya da çam dallarının arasında sanki konuşur ya, odur."

Lamia gülmemek için kendini zor tuttu. Teyzesinin "Bir gece ben de kulak kabartırım," demesi ne tuhaftı! O Lütfiye Saru ki başı daha yastığa değmeden uykuya dalar, 'top atsalar' duymadığını söylerdi!

"Lamiacığım, böyle ses mes diye sakın akılcığına sardırma, e mi? Hadi, şimdi çık da kardeşlerinle oyna, kuzum benim. Kış gelince bu havaları bulamayacaksınız."

Civciv kışkışlar gibi yeğenini odadan çıkardı, önüne katıp aşağı indirdi, avluya yolladı. Teyzesinin, avlu kapısının eşiğinden bakan gözlerini ensesinde hisseden Lamia samanlığa girdi, kapının hemen iç yanındaki gölgelere sinip bekledi. Lütfiye Hanım köşedeki ayakyoluna girip çıktı, ellerini nar ağacının altındaki tulumbada yıkadı, eve girdi. Süsi'yle Korkut ve arkadaşları samanlıkta kovboyculuk oynuyorlardı. Yeşilce'nin tek sinemasında oynayan sessiz filmlerden görüp

özendikleri bir oyundu bu. Korkut her zamanki gibi Kızılderililerin reisiydi, Süsi de kahraman kovboylarca kurtarılan bir beyaz prenses. Bu rol onun icadıydı. Korkut her ne kadar kovboyların arasında prenses olmadığını söylese de Süsi prenses olmazsa oyuna katılmazdı. Kızılderililere tutsak düşen beyaz kadını da hiçbir kız onun gibi oynayamıyordu.

Lamia sırtını duvara yapıştırarak bir süre bekledi. Teyzesi artık konuklarının yanına dönmüş olsa gerekti. Hacer mutfakta işbaşındaydı. Lamia'nın usulca içeri, taşlığa süzüldüğünü ne gördü ne de duydu.

Lamia mutfakla konuk odasının arasındaki kilere girip kapıyı ardından kapadı. Köşede, geçen yıl evlenen evlatlık Esma'nın yatağı hâlâ duruyordu, çünkü Hacer ev işlerinin ağır gelmesinden yakınır olmuştu; Lütfiye Hanım da ona yardım edecek yeni bir evlatlık arıyordu.

Kilerin loş havası şu mevsimde kurutulmuş incir ve üzüm kokusuyla doluydu. Yerde şeker, bakliyat, mısır, patates, soğan çuvalları, raflarda Hacer'in yaptığı reçel kavanozları, turşu fıçıları, şurup, salça güğümleri, ceviz, badem torbaları.

Konuk odasında konuşulanların buradan açıkça duyulduğunu ilk keşfeden, bir akşam badem çalmaya giren Korkut olmuştu. Şimdi Lamia en dip köşeye sokulup durdu. Tavandan sarkan kurutulmuş kırmızı biber, patlıcan dizileri o geçerken hışırdadı. Cevizli tatlı sucuk hevenkleri usuldan saçına, yüzüne sürünüyordu.

Duvarın öte yanında teyzesinin iç geçirerek, "Ah bu çocuk, bu çocuk!" dediğini duydu. "Ölümüme sebep olacak! Nasıl kaygılar içindeyim, bilemezsiniz!"

Konuklardan biri, "Ne olsa bir fikrimiz var, Lütfiye Hanımcığım," dedi. Kapalıçarşı'daki en büyük kumaş mağazasının sahibi, Yavaşlar'ın Mehmet Bey'in karısıydı, Nimet Hanım. "Seni üzmemek için bir şey demiyoruz yoksa. Ne olsa, hem erkek hem kadınsın. Yükün ağır."

Lamia'nın sahibini pek çıkartamadığı gamlı kasavetli bir ses, "Üstüne üstelik bir de yetim bir yeğen!" diye konuştu. "Kendi iki çocuğun yetmezmiş gibi! Hem de öyle kapanık, içli bir kız!"

Lütfiye Saru, "Babasına benzer hallerini görmüyor muyum, inan olsun aklım başımdan gidiyor!" dedi. "Zaten hık demiş, onun burnundan düşmüş, bari huyları benzemese, derdim ya, ne çare, huyları da tıpkı Cemal."

Gamlı ses, "Kan değil mi, elbet çekecek!" dedi.

Lütfiye Saru, "Yok, doğrusu çok yönden ana tarafına çekmiş," diye yeğenini savundu. "Vefalı, muhabbetli, aklı başında çocuk. Öyle şarşur değil. İyilik biliyor, cömert, yalanı, yaramazlığı yok... İlle şu hayalciliği, tuhaf tuhaf fikirleri de olmasa!"

Nimet Hanım, "Nasıl yani?" diye sordu.

"Ne bileyim ben, kırk türlü acayiplik. Ne Suzanımda, ne Korkut'ta böyle şeyler görmedim ben. Buna sayı saymasını öğrettim, sayıların rengi var, diye tutturdu. Alfabeyi öğretmeye çekindim artık, bu kez de harflerin rengi var, diye tutturursa diye! Geçen kışki o büyük fırtınada duydum, ağlıyordu. Korktu sandım, ama dallar kırılıyor diyeymiş, kırılırken acı çekip inliyorlar diye. Acıtmamak için bir papatya bile koparmıyor. İşte bu türlü deli saçması şeyler."

Konuk hanımlardan anlayış, acıma yansıtan mırıltılar yükseldi. Lütfiye Hanım,

"Zaten Latifemin kanına giren de Cemal'in o abuk sabuk hayalleri olmadı mı?" diye konuşmasını sürdürdü. "Anlı şanlı yüzbaşıyken askerlikten sıkıldı. Bize özendi. İlle toprak adamı olacağım, diye tutturdu. Yok, toprak ana'ymış, toprağa kök salmakmış, falan fıstık, bir sürü ipe sapa gelmez lakırdı. Rahmetli bizim Ziya Bey hayatta, o zaman. Cemal'in ordudan ayrılabilmesini sağladı."

Konuk hanımlardan, "Nur içinde yatsın," mırıltıları.

"Gel gör ki toprak adamı olmak sevdası da uzun sürmedi. Bu kere illa da İstanbul'a gidip darülfünun okuyacağım, diye tutturdu. Hadi, gene iki tarla satarsın, savarsın, koskoca adamı İstanbullar'a hukuk mektebine yollarsın!"

Gamlı ses, "Latife'yi de, Lamia'yı da bırakıp nasıl da gitti!" diye baş salladı.

Lamia şimdi onu tanımıştı. Diş doktoru Pertev Bey'in karısı Fitnat Hanım'dı.

Nimet Hanım, "Lütfiye Hanımcığım, gücenmeyin, ama sizde de kabahat var," dedi. "Evet, Cemal anlı şanlı yüzbaşıydı, ama soyu sopu neydi? Keşke Latife'yi vermeyeymişsiniz ona."

"Kendi halinde, zararsız kişilerden, dedilerdi, soruşturma yaptığımızda."

Fitnat Hanım, "Olabilir, ama gene de Pelvanzadeler'in kızına layık değilmiş demek!" dedi.

Nimet Hanım, "Siz de onu şımartıp tepenize çıkarttınız," diye dobra dobralığını sürdürdü. "Bir dediğini iki etmediniz!"

"Ah, Nimet Hanım, ah! Latifem istedikten sonra ben ne yapabilirdim? Nasıl kıyınetlimdi, bilirsiniz, kardeşim değil, kızım gibiydi, öyle nazlı, öyle munis. Benim gibi becerikli, yırtık değildi o! Ama bu sessiz, çıtkırıldım kızların öyle bir katır inatları oluyor ki, laf geçiremiyorsun!"

Fitnat Hanım, "Yazık oldu, gençliğine doyamadan gitti!" diye göğüs geçirdi, gamlı sesiyle.

Lütfiye Saru, "Açma o konuyu, Fitnat Hanım!" dedi. Sesi titremişti. "Yoksa kahroluyorum. Allah'ın adaletine isyan edip günahlara giriyorum. Benim o nazlı Latifem kara toprakların altında çürüsün de o hain hâlâ İstanbullar'da, zevkinde, sefasında..."

Lütfiye Saru hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlamıştı. Konuklardan kırık dökük avuntu sesleri duyuldu. Lamia köşeye iyice büzülmüş, titriyordu. Teyzesinin hıçkırıkları üç yıl önceki o korkunç, alevli sahneyi canlandırmıştı gözünde. Lütfiye Saru ölen kardeşinin bütün eşyalarını oturma odasındaki büyük ocakta yakmıştı bir gün. Latife'nin çamaşırlarını, elbiselerini, pabuçlarını kucak kucak ateşe atarken bir yandan da haykırarak ağlıyordu. Süsi, Korkut, Lamia kapı aralığından onu seyretmişlerdi. Lamia'ya sıra kendine yaklaşıyormuş, teyzesi onu da tutup alevlerin içine fırlatıverecekmiş gibi gelmişti. Kendisi de bu kadifeler, danteller kadar annesinin bir parçası değil miydi?

Bu ateş anısı Lamia'nın belleğinde Latife'nin anısından çok daha canlı duruyordu. Ne zaman teyzesinin, "Nazlı

Latifem," diye ağladığını duysa korkudan donar, kaçıp saklanmak isterdi. Dünyada en çok Yeşilce'yi sevmesi belki de bundandı. Yeşilce ölmezdi, uzaklara gitmezdi.

Lütfiye Hanım'ın hıçkırıkları hafifleyip dindi. İçeriden, çekilen ve silinen burunların sesi geldi. Besbelli hanımların üçü de ağlamışlardı. Tam o sırada taşlıkta bir ayak sesinin yürümesiyle Lamia irkildi, Korkut'tan öğrendiği üzere büyük pekmez küpünün ardındaki aralığa sinip saklandı. Hacer kilere girdi, bir şıkırtı oldu; bir kavanoz almıştı galiba, gene dışarı çıktı.

Lamia yeniden konuk odasına kulak verdiğinde teyzesi konuşmaktaydı:

"Vallahi, benim de pek bildiğim yok! O kadını zaten Latife hayattayken sevmişti. Yazdı, boşanalım diye. Latifeme kalsa o saat boşayacaktı. *Madem artık beni sevmiyor, sevdiğiyle mesut olsun*, diyordu. Öyle asil ruhluydu, yavrucuğum. Ama ben ağır basıp geciktirdim. Ortada çocuk da var, elbet Cemal İstanbul'dan da hevesini alır, döner gelir, diyordum, ama yanılmışım. Dönmedi. Senesine kalmadan da Latife'yi toprağa verdik."

"Demek ondan sonra da Cemal Bey o kadını aldı. Ekâbirden bir ailenin kızıymış, Avrupalar'da okumuş, diyorlar, öyle mi?"

"Kulaktan kulağa öyle duyduk. Yoksa ne Cemal Latife'nin cenazesine gelip çocuğunu gördü ne de ben onu aradım sordum. Derken birkaç hafta önce bir mektubu geldi. Lamia için konuşmaya geliyorum, diyordu. Gelmesin diye telgraf çektim. Ama dört gün önce ikinci mektubu geldi. Haftaya burada olacakmış."

Lamia kilerden çıktı, odasına gitti. Annesinin tarağını, o korkunç alevlerden nasılsa kurtulmuş olan o sık dişli, süslü püslü tarağı yastığının altından alıp göğsüne koydu, sırtüstü yatağa uzandı. Şu anda açıkça kavrayıp düşünebildiği tek bir şey vardı: Babası işte en sonunda geliyordu. Annesi ona hep öyle demez miydi? Babasının İstanbul'da çok önemli işler yaptığı için geciktiğini, günün birinde mutlaka

geleceğini söylemez miydi? İşte babası en sonunda geliyordu, annesinin dediği gibi: Annesinin anlattıklarından anımsadığı, arada rüyalarında gördüğü bir masal prensi, uzun boylu, pervasız, pırıl pırıl. Al bir ata binmiş, rüzgâr gibi uçarak kızını almaya geliyordu. Kamçısını havada şaklattıkça Yeşilce Vadisi'ni kuşatan mavi dağlar, önünde birer perde gibi açılıyordu. Cemal Bey, Saru'ların evinin önüne geliyor, kamçısının gümüş sapıyla kapıya vuruyordu. Lamia onu karşılamaya koşuyordu. Babası da eğilip Lamia'yı alıyor, al atına, "Hadi!" diyordu ve baba-kız uçarak gidiyorlardı.

Lamia nereye gittiklerini pek bilmiyordu, ama önemli de değildi. Babası geliyordu ya.

Süsi akşam yemeğinden önce yukarı, sırtını değişmeye çıktı. Önde, Lütfiye Hanım'ın yatak odasının yanında, bir zamanlar Lamia'nın annesiyle yattığı oda şimdi kilitli duruyor, Lamia, Süsi'nin arkadaki odasını paylaşıyordu.

Süsi elleriyle yüzünü yıkarken ıslanan sarı saçlarının uçlarını havluyla kuruladı. Dokuz yaşından umulmayacak bir özenle giyindi, tarandı. Sonra iki teyze kızı aşağıya indiler.

Henüz yaz sayıldığı için yemek odasını kullanmaya başlamamışlar, taşlıkta yemek yiyorlardı. Tavandan sarkan eski billur avize keten sofra örtüsünün üstündeki (Hacer'in parlatırken hep sızlandığı) kocaman, ağır, gümüş takımları ışıldatıyordu. Aynalı büfenin üstüne, son turfanda üzüm, incir, narlarla dolu krem renginde, ayaklı, büyük bir porselen kâse konmuştu. Eskilikten çatlamış yüzeyinde mavi renkli eski zaman çobanlarıyla çoban kızları vardı. Çoban çocuklar dizlerine inen pantolonlarla yelekler, çoban kızlarıysa kabarık etekli, göğüslerini örtmeye yetmeyen, daracık bedenli elbiseler giymişlerdi.

Süsi'yle Lamia gene her zamanki gibi, bir bu meyve tabağına bir de birbirlerine bakarak kaş kaldırdılar. Çünkü Korkut çoban kızların çıplak memelerini gösterip gülerek onları kızdırmaya bayılırdı. Neyse ki şu anda edebiyle oturmaktaydı, çünkü dışarıda annesinin ayak sesi duyulmuştu.

Süsi'yle Korkut yan yana, Lamia'nın karşısında oturuyorlardı. İkisi de ince yapılı, açık sarışın, lacivert gözlüydüler ve çok benzeşiyorlardı. Yalnız Süsi'nin her zaman yeni yıkanıp da bayramlıklarını giymiş gibi tertemiz, tiril tiril olduğu yerde on iki yaşındaki Korkut hep dövüşten çıkmışa benzerdi. Şimdi de derli toplu giyinmiş, saçlarını ıslatıp arkaya doğru taramış olmakla birlikte saatlerden beri samanlıkta Kızılderililerin reisi olarak oynadığı belliydi. Tüm terbiyesine, sessizliğine karşın masanın altından kız kardeşinin bacağına ayağının ucuyla vurmaktan geri kalmıyor olsa gerek ki Süsi ondan yana öfkeli bakışlar fırlatıyor, ama şu sırada olay yaratmak istemediğinden hiç ses çıkarmıyordu.

Lütfiye Saru elinde bir bardakla geldi, sofranın başına oturdu. İçinde renksiz bir sıvı bulunan bardağı önündeki su bardağının yanına koydu. Bu onun 'ilaç'ıydı ki her akşam içmesi gerekiyordu.

Korkut, "Çok acıktım ben," dedi.

Annesi ilacından bir yudum emerek, "Hacer çorbayı neredeyse getirir," dedi.

Sonunda hepsinin sabırsızlanmaya başladıkları sırada elinde duman tüten çorba kâsesiyle, sırtında uzun, kuşaklı, bol basma entarisi, başında karanfilli tülbendi, dudaklarında bir dua kıpırtısıyla Hacer içeri girdi. Kırk yaşlarında olsa gerekti, ama başındaki tülbendi, yüzünden hiç eksilmeyen ahret kaygısıyla çok daha yaşlı gösteriyordu.

"Beklettim, kuzularım," dedi. "Öğle namazını kazaya bıraktıydım da ikisini birden kılıverdim."

Lütfiye Hanım ondan yana bakmadan mırıldandı: "Tembelin bir işi helaya gitmekse öbür işi namaz kılmakmış."

Hacer çorbayı masanın ortasına koyup yerine otururken, "Allah'a bin şükür ki benim Müslümanlığın icaplarından haberim var," dedi. "Yarın ahrette kıllı topuz yiyecek imansızlardan değilim."

Lütfiye Hanım çorbaları dağıtmaya başlamıştı. "Benim imanım içimde," dedi.

Hacer, hanımının ilaç bardağından yana zehir zemberek bir bakış fırlattı: "Senin içindeki ne dindir ne de iman."

Lütfiye Hanım, Hacer'den yana ters ters baktı. Hacer başını eğip sustuysa da ilkin yavaşça, "Bismillahirrahmanirrahim," demekten de geri kalmadı. Biraz sonra, "Nasıl, çorba damağınıza göre olmuş mu?" diye sordu.

"Ellerine sağlık, mis gibi olmuş," dediler.

Korkut'la Süsi durup durup annelerinin ilacından yana göz atmaktan geri kalmıyorlardı. Yalnız Lamia ilgisiz, meraksız, dalgın, çorbasını içmekteydi. Lütfiye Saru kentteyken yüzüklerle donattığı o tombul, beyaz elini uzattı, yeğeninin pırıltılı kara saçlarını sıvazladı. Ona doğru eğilerek,

"Bu çorbayı mahsus senin için yaptırdım, Lamiam," dedi. Nefesi de ilacı gibi tatlımsı keskin kokuyordu, gözleri sevgi doluydu. "Senin bu naneli yeşil mercimek çorbasını en çok sevdiğini bilirim de."

Lamia gözleri birden yaş dolarak yutkundu: "Eksik olma, teyzeciğim."

Korkut tavana bakarak anlamlı anlamlı, "Bu çorbayı ben de severim, ama," diye söylendi. "Acaba Lamia'ya bu iltimas neden?"

Annesi hemen, "Çünkü Lamia'yı bazen hepinizden çok seviyorum da ondan," diye yanıtladı. "O beni sizin kadar üzmüyor."

Lamia başını eğmiş çorbasını içiyor, bir yandan ağlamamak için dişlerini sıkarken öbür yandan çorba kaşıklamanın güçlüğü arasında bocalıyordu: Babası gelecek, onu alıp götürecek, diye sevinmekle, teyzesinden ve Yeşilce'den ayrılacağına üzülmenin arasında bocaladığı gibi. Her mutluluğun bir bedeli olduğunu, mutluluk büyüdükçe bedelin de ağırlaştığını bu ilk öğrenmesiydi.

Korkut şimdi kollarını kavuşturmuş, hâlâ gözleri tavanda, "Lamia'yı tabii seviyorsun, ama mesele o değil," dedi. "Ben sanki bilmiyor muyum ona niçin iltimas ediyorsun?" Sonra sözünün kesilmesini engellemek için çabuk çabuk konuşarak hemen ekledi: "Babası gelip onu alacak, İstanbul'a götürecek de ondan."

Bir sessizlik oldu. Lütfiye Hanım yeğeninden yana kaygılı bir bakış fırlattı ya, Lamia sakin duruyordu.

"Bre Korkut, nereden çıkarıyorsun bu saçmalıkları?"

"Ben çıkarmıyorum ki! Herkes biliyor!"

Süsi sarı saçlarını şöyle bir arkaya atarak, "Kafamı kesseler ben öyle babayla gitmem!" dedi.

Korkut, "Babası değil mi, neden gitmesin?" diye çıkıştı.

"Başka kadınla evlenen babayı ben istemem ki!"

Lütfiye Hanım, "Yeter!" diye bağırdı. "Kesin artık!" Yüzü kıpkırmızı olmuş, gözleri çakmaklanmıştı. "Küçük kızlar böyle laflara karışmazlar!"

"Ama ben küçük değilim ki! *On yaşına merdiven dayadın*, diyordun ya!"

"Ne de olsa küçüksün."

Hacer, "Zamane çocuklarında terbiye kalmadı," diye söylendi. "Biz acaba büyüklerimizin yanında ağzımızı açabilir miydik, ha, Lütfiye Hanım?"

Lütfiye Hanım, "Haddimize mi düşmüştü?" dedi. Sonra gene Lamia'ya döndü, elini onun parlak siyah başına bastırarak, "Sen bu saçma laflara kulak asma, yavrum," dedi.

Ama hangi laflara kulak asacağını söylemedi, Lamia da sormadı. Annesinden korkan Süsi şimdi susmuş, sonunda bir karışıklık çıkarabildiğine sevinen Korkut iştahla çorbasını kaşıklıyordu.

Süsi dersini yapıp bitirdikten sonra yukarı, odasına çıktı. Lamia yataktaydı. Yüzünü duvara dönmüş, gözlerini kapamıştı.

Süsi, "Lamia?" diye fısıldadı.

Lamia uyumuyordu. Ağlıyordu. Ağladığını Süsi anlamasın diye hiç sesini çıkarmadı.

"Lamia, uyuyor musun?"

...

Süsi teyze kızının uyuyup uyumadığından emin değildi. Gene de her olasılığa karşı, "Aptal Lamia," diye fısıldadı. "Öyle babayla İstanbul'a gidilir mi hiç?"

Lamia sesi çıkmasın diye dişlerini kısmıştı, gene de dudaklarından bir hıçkırık döküldü. Süsi hafifçe gülerek soyunmaya başladı:

"Ben olsam baba bile demezdim ona! Anneni verem edip öldürdü, başka kadınla evlendi, bunca yıl seni hiç aramadı. Sen de onunla kalkıp İstanbul'a gideceksin ha! Ayol, öyle baba seni..." Süsi yutkundu, kafasında dehşet verici bir olasılık arayarak bir duraladı. "Öyle baba seni Çingeneler'e bile satar!" Geldi, Lamia'nın başucunda durdu: "Keşke hiç baban olmayaydı! Baban olmayaydı üvey annen de olmazdı! Benim babam gibi keşke senin baban da öleydi!"

Daha o yaştan gelişmiş olan titizliğiyle Süsi, can alıcı darbeyi vurmuş olduğunu, bundan sonra söyleyeceklerinin ancak etkiyi dağıtmaya yarayacağını sezmiş olmalı ki sustu, yatağına girip o da duvara doğru döndü. Ama biraz sonra aklına annesinin sıkılamaları gelerek bir dirseği üstünde doğruldu. Annesi oradaymış da duyacakmış gibi en tatlı sesiyle,

"Allah rahatlık versin, canım Lamiam," dedi.

Pelvanzadeler'in ağır uykusuna sahip ola Süsi uyuduktan çok sonra Lamia hâlâ uyanık yattığı yerden, Hacer'in masalları yoluyla çok iyi tanıdığı hain üvey anaları, ilgisiz babaları, kötü yürekli üvey kardeşlerle çileli, anasız kızları düşünüyordu. Neden sonra sürekli çıngırak sesleri ve kuru otlar arasında rüzgârın esişine benzeyen bir hışırtı dikkatini çeldi. Sokaktan koyun sürüleri geçiyordu. Ertesi gün Yeşilce'nin pazarıydı. Pazar yerinde satılacak koyunlar daha şimdiden kente gelmeye başlamıştı.

Lamia pikeliye sarınarak pencere başına oturdu, aşağıki piyasa caddesinden geçen koyunları, sırtları kepenekli, elleri sopalı çobanları seyretti. Büyük yıldızların aydınlattığı duru, serin bir geceydi. Kentin eteğinde, Yaban dedikleri geniş vadi ağaç kümeleriyle karanlık, dağlar duman yığınları gibi göğe yükseliyordu. Tepelerin birinde bir çoban ateşi yanmaktaydı.

Lamia başını pencere pervazına yaslayarak gözlerini yumdu ve o zaman, derinden derine, gene Yeşilce'nin kendine seslendiğini duydu. Bu kez sesin ne dediğini anlar gibi oldu. Yeşilce ona sanki, "Gitme, kal!" diyordu. "Gitme kal!"

Ne tatlıydı bu ses! Lamia nasıl olmuş da bunu teyzesine anlatamamıştı? Oysa şimdi açıkça duyuyordu. Hem uzaktan hem yakından gelen bir sesti ve sayısız sedaların birleşmesinden oluşmuştu: arkadaki Sultandağ'ın çağlayanlarıyla kentin eteğinden akan Üç Kızlar Çayı'nın çağıltısı, parke taşları üstündeki nal şakırtıları, tekerlek takırtıları, ana caddedeki sıra kahvelerin gramofonlarında çalan plakların baygın, cızırtılı şarkıları, geceleyin ağaçlarda öten gizemli gece kuşlarıyla Yaban'daki kurbağaların, cırcırböceklerinin yaygarası, gündüzün kentin çamlarındaki kumruların dem çekişleri, sebze bahçelerinde, gözü bağlı beygirlerin döndürdüğü çıkrıklı kuyu dolaplarının tekdüze gıcırtısı. Kenar mahallelerdeki köpek bağırışları vardı içinde, kimileyin keyifli kimileyin acı çıkan tren düdükleri, bayramlarda çalınan davul zurnalar, kışın ürkünç iniltilerle dalları sarsarak gözdağı veren, yazın zeytin ağaçlarını gümüşe döndürüp savuran rüzgâr, havuzların fıskıyelerinden serpilen suların serin fışırtısı. Ve hepsini birbirine geçirerek ören, hepsinden tatlı, hepsinden uçucu bir seda vardı ki Lamia bunun, annesinin sesi olduğunu biliyordu.

Kollarını pervaza, başını kollarına dayadı. Toza toprağa bulandıktan sonra ılık sularla yıkanıp temizlendiği zamanlardaki gibi bir rahatlama, bir hafiflik, arınmışlık dolmuştu içine. Uyku bastırmazdan önceki dakikanın düşsel mantığıyla çözüm yolunu buldu: Babası geldiğinde Lamia ona, "Gitme kal!" diyecekti, babası da İstanbul'daki o yabancı kadını bırakacak, burada, Yeşilce'de, Lamia'yla birlikte kalacaktı.

Bunu izleyen günlerde Lamia'nın en büyük sorunu Süsi'ye karşı kendini savunmak oldu. Süsi her fırsatta onu babası konusunda iğneleyerek, "Ben senin yerinde olsam öyle babayla İstanbul'a gideceğime kendimi kuyuya atarım daha iyi!" diyordu. Öyle ki Lamia arka avludaki üstü çıkrıklı kuyunun yakınına gitmekten ürker olmuştu. Sonra bir sabah evde yalnızken, korkmadığını kanıtlamak için gidip kuyunun kapağına oturmuştu, içinde korkuların en gümbür-

tülüsünü duyup kolları, bacakları uyuşarak. Kuyunun dibinden boğuk bir sesin kendisini çağırdığını işitir gibi olup da kaçmak istediği zaman kıpırdayamamış, tam o sırada çarşıdan dönüp de çocuğu orada gören Hacer kıyametleri koparararak koşup gelmiş, kapıp kucakladığı gibi içeri götürmüştü. Bütün gün dırıldanıp durmuştu artık; ne var ki, akşamüzeri Yaban'dan dönen Lütfiye Hanım'a hiçbir şey söylememişti.

Lamia şimdi en çok Korkut'la birlikte olmayı seviyordu. Çünkü Korkut onu ne Süsi gibi iğneliyor ne de teyzesiyle Hacer gibi ağır, kapanık bir sessizlikle eziyordu. Beklenen ziyaretçiden canı istediği zaman merakla söz açıyor, geri kalan zamanını da huyu olduğu üzere, kuş yumurtası aramak, kedilerin kuyruğuna teneke bağlamak, okuldaki güzel kızların peşinde gezip onlara şairane mektuplar yazmak, ara sıra da ders çalışmakla geçiriyordu.

Cemal Bey gelmezden önce bütün ev silindi, süpürüldü, bakırlar kalaylanıp gümüşler parlatıldı, örtüler, danteller yıkanıp ütülenerek kolalandı, taşlar, mermerler ovuldu, bir orduya yetecek kadar yemek, tatlı yapıldı, konuk odasındaki divana kurutulmuş gül kokulu, işlemeli çarşaflarla yatak hazırlandı, mavi yemeni yorgan yeniden attırılarak serildi.

İşte, Lütfiye Hanım gri kostüm tayyörüyle beyaz ipek bluzunu, gri fötr şapkasını giymiş, gözlerine sürme çekmiş, benzinin nasıl soluk olduğu anlaşılmasın diye allık sürüp, "Hacer, sakın ha! Çocuklar ortada gözükmeyecek!" diyerek istasyona, İstanbul trenini karşılamaya gitmişti.

Hacer'in erkenden yedirdiği çocuklar (yalnızca Korkut karın doyurmuş, kızların boğazından hiçbir şey geçmemişti) şimdi kızların odasında Korkut'un yaptığı Yahudi taklitlerine gülüyorlardı. Tüm heyecan ve sabırsızlıklarına karşın kahkahalara boğulmaktan kendilerini alamıyorlardı. Korkut'un 'ölüyü bile güldürdüğü' söylenirdi.

Birden ön sokakta nal ve tekerlek sesleri duyulmasıyla kahkahalar kesildi. Üçü birden usulca dışarı çıkıp Lütfiye Hanım'ın odasına koştular. Pencere başına diz çöküp dışarıya baktılar.

Payton merdivenin dibinde durmuştu. Önce arabacı yere atlayıp büyükçe bir bavul indirdi. Arkadan bir adam indi.

Cemal Bayraktar, Lamia'nın babası, bu muydu? Ama nasıl olur? Hiç de uzun boylu, yakışıklı değildi, öyle yiğit, atılgan bir havası da yoktu. Çok da gençti. Gerçi esmerdi, esmer olmasına, ama Lamia gibi, 'buğday tenli, saz benizli' değil, düpedüz, koyu esmerdi işte. Saçı Lamia'nınki gibi parlak, düz siyah olacağı yerde kıvırcık, biraz dağınık kahverengindeydi. Hani o fiyakalı kaytan bıyık, o kılıç gibi ince, çevik yapı? Bu adam orta boylu, kalınca yapılıydı. Gözleri de öyle annesinin dediği gibi parlak keskin olamazdı, çünkü kalın çerçeveli gözlük takmıştı. Demek ki babası gelmemişti.

Dışarki yabancı uzanıp Lütfiye Hanım'ın elini tutarak paytondan inmesine yardım etti. Çocuklar çok yadırgadılar bunu. Sanki Lütfiye Hanım paytondan kendisi inemezmiş gibi! Süsi, "Acaba annem ayağını mı burktu?" dedi, ama Lütfiye Saru topallamadan yürüyordu.

Bir süre sonra çocukların odasına şöyle bir uğradı, ama Korkut'un sorduğu tüm soruları yanıtsız bıraktı.

Korkut kendi odasına gidip de iki kız yalnız kaldıkları zaman Süsi Lamia'ya dönüp gülümsedi.

"Gördün mü, nasılmış? Baban seni almaya gelmedi işte!"

Ne var ki Lamia bunun karşılığını kafasında yıldırım hızıyla hazırlamıştı. "Elbet gelmez ya!" diye dudak büktü. "Babamın çok büyük işleri var. Onları bırakamaz ki! Onun için beni almaya kendi yerine uşağını gönderdi."

"Yalan!"

"Hiç de değil. Şimdi aşağıda bunu konuşmuyorlarsa Arap olayım."

"Nereden biliyorsun sanki?"

"İnanmazsan gidip dinleyelim."

"Yok, ben karanlıktan korkarım. Sen git dinle."

Lamia, "Olur," dedi.

"Ama gelince doğruyu söyleyeceksin."

"Tabii. Ben yalancı mıyım?"

"Babanın uşağı olduğuna kaça bahse girersin? Yirmi beş kuruşuna bahse girer misin?"

Lamia gene, "Tabii," dedi ya, içi ezilmişti. Yirmi beş kuruş büyük servetti; Lamia bu bahsi kazanamayacağını da biliyordu. Ne var ki geri dönmesine gururu engeldi.

Dışarıya çıktı, ayaklarının ucuna basa basa merdivenden indi. Lütfiye Hanım sofrayı taşlığa değil içeriki yemek odasına kurdurtmuştu. Lamia taşlığa inmeyi göze alamadı, çünkü Hacer'in mutfakla kiler arasında gelip giderken onu yakalayacağı kesindi. Lamia alt basamaklardan birine oturup öne eğildi, içeriden gelen konuşma seslerine anlam vermeye çalıştı. Uzun süre hiçbir şey çıkartamadı. Yalnızca bir keresinde yabancı adam sesini yükseltti, Lamia da onun dediklerini açıkça duydu:

"Onun alçaklığını, kendi kininizi bir yana bırakın! Şimdi önemli olan Lamia'nın mutluluğudur!"

Sesin dikliği Lamia'yı şaşalattı. Lütfiye Saru'yla konuşmaya birçok erkekler gelirdi, Belediye Başkanı, Vali, banka müdürleri, yaşlı başlı çift çubuk sahipleri. Hiçbiri Lütfiye Saru'ya karşı böyle seslerini yükseltemezlerdi.

Sonra Lamia, teyzesinin o duru, gür sesini duydu: "Lamia'nın mutluluğunu düşünmeyi bana sen mi öğreteceksin? Onu büyüten ben değil miyim? Babası ona ne yaptı, para yollamak dışında?"

Yabancının yanıtını Lamia çıkartamadı. Sonra gene teyzesinin sesi: "Lamia benim öz kızımdan farksızdır, burası onun evi! Babasıyla yollamaya zaten içim razı değildi ya! Bunca zaman sonra bu konuları deşip içimizi kaldırmanın ne gereği vardı?"

Yabancı karşılık verdi, sonra Lütfiye Hanım gene uzun uzun konuştu, ama Lamia hiçbir şey anlayamadı. Derken yemek odasının kapısı açılınca yukarı kaçtı. Hacer kilere gidiyordu. Lamia en üst basamağa oturdu. Hemen içeri girip Süsi'yle yüzleşmek istemiyordu. Uzun zaman bekledi orada. Arada uykuya dalıp başı önüne düşüyor, sonra sıçrayarak uyanıyordu. Derken aşağıda bir kapı açıldığını duydu, konuşma sesleri taşlığa çıktı.

"Öyleyse yarın Lamia'yla yalnız konuşmama izin veriyorsunuz?"

"Memnuniyetle oğlum." Lütfiye Hanım'ın sevecen, tatlı sesiydi. "Benim omzumdan büyük bir yük kaldırmış olursun."

Allah rahatlık versin, derlerken teyzesinin yabancıyı iki yanağından öpmüş olduğunu Lamia sesinden anladı. Demek barışmışlardı.

Yatak odasına girdi. Süsi uyuyordu. Lamia hiç ses etmemeye çalışarak çekmecesini açtı, bir kutuda biriktirmekte olduğu paraların içinden beş tane sarı beş kuruşluk çekip çıkardı. Bunları Süsi'nin okul çantasının üstüne koydu. Sonra da yattı.

Süsi uyumaktaydı, gene de Lamia için için onu yanıtlayıp duruyordu: *Ben zaten babamla gitmek istemiyordum ki! Onu tanımıyorum bile, üvey anne falan da istemiyorum. Ben zaten burada, Yeşilce'de kalmak istiyordum...*

Uyandığı zaman evin havasına işlemiş olan mahmurluktan herkesin uykuda olduğunu hissetti. Oysa saat pek geç olamazdı, çünkü gece yarısındaki o ballı, kopkoyu saatlerin havası henüz durulmamıştı. Lamia dışarı çıktı, sahanlığın penceresinden dışarı baktı. Aşağıda, arka avluda birinin dolaşmakta olduğunu gördü. Teyzesi mi? Sonra Lamia karaltının içtiği sigaranın kırmızı ışık noktasını seçti. Lütfiye Saru sigara içmezdi.

Karaltı şimdi avlunun demir parmaklığına yaslanmış, biraz alçak düzeyde kalan piyasa caddesine bakmaktaydı. Düşündüğü belliydi. Belki de Lamia'yı düşünüyordu. Biraz önce Lütfiye Hanım'la konuşurken nasıl, "*Lamia*" diye onun adını söylemişti, onu tanıyormuş, seviyormuş gibi. Lamia duraksamadı. Aşağıya koştu, taşlık kapısını iteleyip dışarı çıktı, avlunun yerini döşeyen o yuvarlak, siyah-beyaz taşların üstünde yalınayak koşarak yabancının koluna dokundu.

Onun geldiğini duymamış olan genç adam öyle bir irkildi ki sigarası elinden düştü.

Lamia onun bu haline gülerek, "Korkma!" dedi. "Ben Lamia'yım."

"Hay Allah! Ödümü kopardın!"

Yabancı, Lamia'yı kucakladığı gibi havaya kaldırdı, sonra sımsıkı göğsüne bastırdı. Kolları sıcacıktı, göğsü sıcacıktı. Lamia'nın yüzünün sürtündüğü boynu sıcacıktı.

Lamia'nın burnuna bir sabun ve tütün kokusu geldi, sıcacık ten kokusu, ona sarılıp öpen kadınların ten kokusuna benzemeyen erkek teni kokusu. Gene de çok bildik, unutulmuşken birden anımsanmış gibi. Lamia kollarını yabancının boynuna boğarcasına dolamış, burnunu onun boynuna bastırıp sürtmeye doyamıyordu. Daha yüzünü görmediği bu insanı sevmek, onun da kendisini sevdiğini bilmek, içinde, ta karnının içinde bir güneş sıcaklığıydı.

Bir şeyler yapmalıydı, ona bir şeyler vermeli, ona sevgisini belirtmeliydi. Yeşilce'nin sesini söylese? Dudaklarını onun boynundan biraz ayırarak, "Biliyor musun?" dedi.

"Bilmiyorum. Söyle."

Lamia bocaladığını belli etmemek için hemen, "Sen benim adımı biliyor musun?" dedi.

Genç adam, "Elbet biliyorum ya!" diyerek onu yere bıraktı, gözlükleri yıldız ışığında hafifçe yanıp sönerek ona baktı. "Sen Lamia'sın. Ben seni daha küçük sanıyordum."

"Yaşıma göre boyum uzunmuş, herkes böyle diyor. Yedi yaşımı sürüyorum. Bu yıl okula başlayacaktım ya, yazın zehirli sıtma oldum, neredeyse ölüyormuşum, o yüzden teyzem bu kış evde kalsın, dedi... Sen kimsin?"

"Ben Ali'yim. Ali Daimoğlu. Babanın arkadaşıyım. Daha doğrusu bir akraba."

"Kaç yaşındasın?"

"Yirmi üç."

Lamia, "Ooo!" dedi.

Ali gene gülerek, "Çok mu büyüğüm?" diye sordu.

"Babam daha büyüktür herhalde."

"Pek o kadar da değil. Otuz yaşlarında."

Lamia susuyordu. Babasının sözünü kendi açmıştı, ama sürdürmek istemiyordu. Hem Ali'yle öyle mutluydu ki şu anda. Onun babasından konuşmasını engellemek için çarçabuk,

"Sayıların renkleri olduğunu biliyor musun?" diye sordu.

Yüreği ağzındaydı. Ya Ali onunla alay ederse? Teyzesi gibi, "Saçma!" diye dudak bükerse? Ali nar ağacını çevreleyen iri taşlardan birinin üstüne oturdu. Lamia'yı da çekip dizinin dibine oturttu.

"Bilmiyordum," dedi. "Anlat. Nasıl?"

Lamia şimdi onun elini tutmuş, parmaklarının uçlarına kadar gelen gür kıvırcık tüyleri kendi parmaklarının arasında bükerek anlatıyordu: Bir duru beyaz, iki simsiyahtı, üç uçuk pembe, dört tatlı açık maviydi, kır minelerinin mavisi, beş koyu renkli karanfillerin kırmızısı, altı çimen yeşili, yedi yeni çekilmiş kahve renginde, sekiz uçuk gene de parlak sarı, dokuz gümüş grisi...

"Ya on?"

"Onun rengi yok. Dokuza kadar."

"İlginç," diyerek Ali o geniş omuzlarını nar ağacının gövdesine dayadı. "Sayıların rengini gören ilk sana rastlıyorum. Üniversitede bir arkadaşım vardı, o isimlerin rengini görürdü."

"Yani her ismin ayrı bir rengi mi varmış?"

"Arkadaşım öyle derdi."

"Lamia'nın rengi neymiş?"

Ali, "Bilemeyeceğim," diye güldü. O tatlı, tok sesine uygun çok tatlı, dolgun bir gülüşü vardı. "Seni tanımış olsaydım sorardım ya, ben yalnızca kendi adımın rengini sordum ona."

"Neymiş peki?"

"Siyah-beyaz."

Lamia biraz düş kırıklığına uğradığını belli etmemek için, "İyi mi sence?" diye sordu. Ona kalsa Ali'nin adına tavus kuyruklarının, koygun sedef kabuklarının yanardöner zenginliğini yaraştırırdı.

"Tam bana uygun," diye Ali onu yanıtladı. "Ben isterim ki her şey ya hep ya hiç olsun. Yarım yamalak, sulandırılmış şeylerden tiksinirim. Ya siyah ya beyaz. Boz bulanık şeyler bana göre değil."

Lamia onun dediklerini, anlamını tam çıkartamamakla birlikte, can kulağıyla dinliyordu. Ali'nin sesi, içine akan sıcak bir şerbet gibiydi. Lamia başını onun dizine bırakarak, "Ali iyi isim," dedi. "Ama ben erkek isimlerinden en çok Mustafa'yı seviyorum, sonra da Kemal... Biliyor musun, Süsi de isimlere çok meraklı. Onun asıl adı Suzan, ama o Suzan'ı hiç sevmiyor. Bir ara Nâlân olmayı düşündü, sonra Şermin, Mihrimah, falan. Sonunda Süsi'yi buldu. Şimdi kimse ona Suzan demiyor artık."

"Demez ya! Süsi en iyisini yapmış. Suzan esmer adı. Oysa Süsi mısır püskülü gibi, sapsarı, ışıl ışıl bir sarışın!"

"Ya benim adım, Lamia?"

Ali gene gülerek onun saçlarını karıştırdı. "Lamia da sana uygun bir ad, sanırım, güzel, gizemli." Onun çenesini tuttu, yüzünü yukarı doğru kaldırdı. El uzatsan tutulacak kadar yakın duran büyük Yeşilce yıldızlarının ışığında birbirlerini iyice seçebiliyorlardı. "Esmersin değil mi Lamia? Tıpkı babana benziyormuşsun. Güzelsin demek. Üzüm gibi kapkara gözlerin varmış, duru uçuk esmer tenin. Umarım büyüdüğün zaman da güzelliğine layık olursun."

Lamia onun bu dileğini yarı anlayıp yarı anlamayarak doğruldu, saçını okşayan elleri tutup yanağına götürerek, "Söz veriyorum," dedi.

Ali onu omuzlarından kavradığı gibi şöyle bir havaya kaldırdı. "Tamam!" dedi. "Hadi bakalım, artık yatıp uyuyalım. Hava ayazladı."

Ertesi sabah Süsi çantasının üstünde duran yirmi beş kuruşları ses çıkarmadan aldı, kendi çekmecesindeki kutuya koydu. Herkesin Lamia'yla ilgilenmesi, Lamia'nın böylesine önemli bir kişi olup çıkması sinirine dokunmaya başladığından kendisi teyze kızını umursamaz görünmeyi yeğliyordu. Ne var ki o sabah Süsi iğneli laflar etse de Lamia'ya vız gelecekti. Çünkü karnının içindeki o güneş vurmuş gibi sıcaklık hâlâ yerli yerindeydi.

Ali geç kalktı. Süsi'yle Korkut onu görememenin düş kırıklığı içinde, istemeye istemeye okula gittiler. Lamia öze-

ne bezene hazırlandı. Sarı metal düğmeli lacivert gemici ceketiyle pilili mavi eteğini giymiş, başına da Ali'nin İstanbul'dan getirmiş olduğu yuvarlak kenarlı, kırmızı şapkayı geçirmişti. Sokağa çıktığı anda bütün Yeşilce'nin hayranlıktan parmak ısıracağını bilmesi için aynaya yeniden bakmasının gereği yoktu. Elini Ali'nin eline verdiği zaman içindeki güneş sıcaklığı bütün gövdesine, oradan da bütün dünyaya yayıldı. Yıllar sonra bile ne zaman bugünü düşünse bu tatlı, parıltılı sıcaklığı duyumsardı.

Rüzgârın yerlerdeki, dallardaki sararmış yaprakları çıtırdatıp puf beyaz bulutları neşeyle üfürdüğü mavili yaldızlı bir güz günüydü. Sokaklar kasımpatlarının kokusundan geçilmiyordu. Öğleye kadar kenti gezdiler. Kumaş ve lavanta kokan, çatısı camdan, eski Kapalıçarşı, asmalı, daracık sokaklarıyla yorgancılar çarşısı, havuzları fıskıyeli parklar, Hükümet Alanı'ndaki yeni Gazi heykeli. Alanın arkasındaki ana caddenin iki yanına dizili duran sıra kahvelerin yeni aldıkları radyolarda hep aynı yanık sesli kadın aynı hüzün dolu şarkıyı söylüyordu: *Şimden geri sen sağ ben de selamet*... Bir yandan da ortaokulun şimdiden Cumhuriyet Bayramı'na hazırlanan izcileri trampetleriyle Onuncu Yıl Marşı'nı çalıp söylemekteydiler. Çifte minareli Sultan Camisi'ni, Yedi Şehzadeler Türbesi'ni gezdiler. Şadırvanlı avlusu, önü direkli kuytu dükkânlarıyla pazar yerini Ali çok sevdi. Burada tulumpeynirleriyle kasaplardaki et kokusu birbirine karışıyordu. Lamia, Ali'nin elini sımsıkı tuttu. Dükkânlarının loşluğunda salladıkları satırlar yanıp sönen ve sanki hepsi de burma bıyıklı, irikıyım olan önü önlüklü kasaplar çok zaman korkulu düşlerine girerdi.

Öğle yemeğini yamaçtaki Dede Efendi Lokantası'nda yediler. Dede Efendi yemeklerini masalarına kendi eliyle getirdi: taskebabı, pilav, üzüm hoşafı. Sonra telkadayıfıyla Ali kahve içti, Lamia da gazoz. Yemekten sonra bir paytona binip dağa, eski Yunanlılar'dan kalma sur kalıntılarına çıktılar. Üç Kızlar Çayı'nın çağıltılı sularıyla dönen değirmenleri, eskiden kalma eğimli, yüksek taş köprüleri gördüler. Surların dibinden bakınca bahçelerini benekleyen kırmızı

çatıları, beyaz minareleriyle Yeşilce öyle güzel görünüyordu ki! Hele masmavi dağlarla çevrelenmiş Yaban'ın sarılı yeşilli güz tarlaları, rüzgârda gümüşlenen zeytinlikleri, düze indikçe tembelleşen Üç Kızlar Çayı'nın söğütler arasından görünüp yiten parıltısı, kavakların limon sarısı çizgileri. Lamia'nın yüreği Yeşilce'ye olan sevgisiyle, bu manzarayı her görüşünde ilk görüyormuşçasına kapıldığı heyecanla dolup taşıyordu. Gurur ve övünçle Ali'ye bakarak,

"Ne güzel, değil mi?" diye sordu.

"İnanılmaz bir şey!"

"Kimileri diyor ki İstanbul daha güzelmiş."

Ali, "Bu başka," diye başını sarstı.

Saraylı Yaylaya bile çıktılar! Burası Yeşilce ölçülerine göre pek uzak bir yerdi. Yaylaya çıkmak ufak çapta bir seyahat sayılırdı. Bu yüzden Lamia, Ali'nin arabacıya, "Bizi bir de şu ünlü yaylaya götür, bakalım," dediğini duyunca onun büyük ve muhteşem bir adam olduğu konusundaki inancı daha da pekişti.

Yaylada eski bir sultan sarayının kalıntısı olduğuna inanılan taş yığınlarının arasından renk renk mozaik taşı ayıkladılar. Ali, "Bizans kalıntısı olsa gerek," diyordu. Lamia cahil olduğu anlaşılmasın diye hiç ses etmedi. *Bizans*'ın ne olduğunu akşam gizlice Korkut'a soracaktı. Korkut bu yıl ortaokula başlamıştı ya!

Dönüşte yamaçta, Saatli Cami'nin önündeki kır kahvesinde çay içtiler. Lamia çayın üstüne bir gazoz daha içti. Saatli Mahalle İlkokulu'nun bahçesinde öğrenciler, '*Gazi gibi bastıkça titretelim her yeri!*' diye şarkı söylüyorlardı. Sonra zil çaldı, çocuklar dağılıp evlerine gittiler. Ali'yle Lamia erken inen akşamın Yaban üstünde mor gölgelerle toplanmasını seyrettiler. Karşı dağlarda yanan ilk çoban ateşinin titrek parıltısını görünce onlar da seyrek sokak lambalarının sönük ışığında eve döndüler. Üşümeye başlamışlardı.

Lamia o günü hiç unutmadı. Yıllar sonra bile gözünü bir kapasa o günü tüm ayrıntılarıyla yeniden yaşayabilirdi. Yalnız Ali'yle babası konusunda neler konuştuklarını anımsayamazdı. Bildiği tek şey, o günün sonunda, Lamia'nın te-

melli Yeşilce'de kalacağının kesinleşmiş olması ve onun bunu üzgünlüksüz, kırgınlıksız kabul etmesiydi. Ali ona yepyeni bir baba sunmuştu sanki. Teyzesiyle komşu hanımların konuşmalarında geçen o vefasız, alçak serseri değildi bu adam. Ne de annesinin bir zamanlar anlatmış olduğu o gözü pek, pervasız masal şehzadesi. Bu baba hayatta birçok hatalar yapmış olan, aradığı mutluluk ve huzuru pek bulamayan, biraz da acınacak bir adamdı. Kızını seviyordu ve onun yardımına muhtaçtı. Lamia Yeşilce'de, teyzesinin evinde kalıp mutlu olarak babasına yardım edecek, iyilikte bulunacaktı. Lamia bu sorumluluğu pek anlamadan, gene de sorgusuz sualsiz üstlendi. Babasının onu neden İstanbul'a aldırtmadığını, neden kendisi gelip Yeşilce'de oturmadığını sormadı bile. Madem Ali bu seçeneklere değinmiyordu, bunlar olmayacak şeyler demekti. Lamia her şeyin en iyisini, en doğrusunu Ali'nin bildiğine inanıyordu.

Evdekiler ne o akşam ne de daha sonra ona Ali'yle neler konuştuğunu sormadılar. O da anlatmadı. Gene de onun Yeşilce'de kalacağını besbelli herkes biliyordu.

Hacer oturma odasının ocağında çam kozalaklarıyla beslenen harıl harıl bir ateş yakmıştı. Biraz sıcak olunca pencereleri yıldızlı Yeşilce gecesine açtılar, ama ateşi söndürmediler.

Lütfiye Hanım'la Hacer sarma sarıyorlardı. Ali divana oturmuş, Lamia onun ayakucunda, yere çöreklenmişti. Süsi Ali'nin yanı başında oturuyor, ellerini kucağına devşirmiş, saçlarını eliyle arkaya atıp kirpiklerini indirerek konuşuyordu. Durmadan Ali'ye, Ali'nin ailesine ilişkin sorular soruyordu. Ali, Cemal Bey'in ikinci karısı Bedriye Hanım'ın kardeşiymiş. Hayır, Bedriye Hanım Ali'ye benzemiyormuş, güzelmiş. Yirmi altı yaşındaymış.

Lütfiye Hanım sözü değiştirmek için, "Ya sen kaç yaşındasın, Ali Bey oğlum?" diye sordu.

Ali yirmi üç yaşındaymış. Hukuk Fakültesi'ni bitirmiş, avukatlık stajını yapıyormuş.

Hacer elindeki sımsıkı sarılmış sarmayı tencereye yerleştirirken, "Aa, oğlum, sahi yirmi üç yaşında mısın?" diye

şaşkınlığını belirtti. "Biz seni daha büyük sandıktı."

Ali, "Hep öyle sanırlar," diye güldü. "Gözümdeki gözlükten olsa gerek."

Lütfiye Hanım gözlerini önündeki iç pilav tabağından ayırmaksızın, "Gözlüğünden falan değil, olgunluğundan, oğlum," dedi. "Olgunluğundan, şefkatinden."

Ali, "Sağ olun, efendim," dedi. "Küçük yaşta babasız kaldık. Erkek evlat olduğum için aile sorumunu benim yüklenmem gerekti. Sanırım bu yüzden erken çöktüm biraz."

"Ali Abi, be," diye Korkut söze karıştı.

Hacer, "Be, deme, dilin düşer," dedi.

"Şey yani Ali Abi, senin İstanbul'da hiç şair tanıdığın var mı?"

Samanlıkta kovboyculuk, Tarzancılık oynayan Korkut'un ortaokula başlayınca şiire merak sarmış olduğunu bu yoldan öğrendiler. Lütfiye Hanım oğluna gurur dolu bir şaşkınlık bakışı fırlattı. Ali'nin Faruk Nafiz'i tanıdığını öğrenen Korkut heyecandan yerinde duramaz oldu. Hele Ali'nin Gazi'yi de tanıdığı, bir yaz günü Yalova'daki köşke yapılan bir ziyaret sırasında onunla tokalaştığı anlaşılınca hepsi çılgına döndüler. Süsi Gazi'nin göz renginin tam tonunu öğrenmek istiyor, Lütfiye Hanım Ali'nin onunla konuşup konuşmadığını soruyordu. Korkut gelip Lamia'nın yanına, Ali'nin ayakları dibine oturmuştu. Lamia, Ali'nin pantolon kıvrımını düzeltiyor, Ali, Gazi'yle bile konuşmuş olan bu şahane kişi, özellikle kendine aitmiş gibi göğsü övünçle dolup taşıyordu.

Sarma tenceresini mutfağa götürüp ateşe vurmak için ayağa kalkan Hacer, "Gazi'nin hakkı ödenmez," diye konuştu. "Her aldığımız nefesi ona borçluyuz, Allah başımızdan eksik etmesin, ama bir de dinimizle uğraşmayaydı!"

Lütfiye Hanım hışım gibi, "Sus oradan cahil, nankör kadın!" diye çemkirdi. "Kim kimin diniyle uğraşmış? Camilerin hepsi açık değil mi? Beş vakit namazında değil misin?"

Korkut, "Örümcek kafalı işte!" diye söylendi.

Annesi, "Sen sus!" diye onu payladı.

Hacer, "Öyle ya, kocadık gayri!" diye dudak büktü. "Bacak kadar çocukların maskarası olacağız!" İki yanına bakmadan dışarı çıktı.

Süsi, "Demek yirmi üç yaşındasın Ali Abi," dedi. "Ne zaman evleneceksin?"

Lütfiye Hanım, "Suzan!" diye sesini yükseltip kaşlarını çattı.

Ama Ali bembeyaz dişlerini gösteren bir gülümseyişle, "Hele stajı bitirip hayata atılayım!" diye Süsi'yi yanıtladı.

Süsi, "Ben en geç yirmi bir yaşında evleneceğim," dedi. "Belki o kadar bile beklemem. Belki de on sekiz yaşında evlenip İstanbul'a gelin gideceğim."

Lütfiye Hanım'la Ali gülüştüler. Bunu gören Korkut kasıklarını tutup kahkahalar atarak yerde yuvarlanmaya başladı.

Lütfiye Hanım, "Şimdi Faruk Nafiz gelse de seni görse!" dedi. "Yerde yuvarlanmanın âlemi yok!"

Korkut doğrulup oturdu.

Lütfiye Hanım, "Boşuna heveslenme, Süsi, ben seni İstanbul'a falan göndermem!" dedi.

"Aa, anneciğim, ben de ömrümü bu küçücük muhitte imkânı yok geçiremem!"

Ali, "Oysa Yeşilce ne güzel yer!" dedi. "Cennet gibi. Süsi, bana öyle geliyor ki büyüdükçe fikrini değiştirip zengin bir çiftlik sahibiyle evlenirsin."

Süsi ellerini dehşet içinde açarak, "Allah saklasın!" dedi. "Ben toprak adamı istemem."

Odaya dönmüş olan Hacer, "Nedenmiş o?" diye çıkıştı. "Annen de toprak adamı ya işte!"

"O başka! Toprak adamları kaba saba olur. Ben ya doktora ya da mühendise varacağım."

Korkut, "Ya da bir şaire!" dedi. "Şairler ince ruhlu olur."

Lütfiye Hanım, "Yoksulun sakızı burnunun ucunda!" dedi. "Uzağa kız yollamam ben. Kızlarımın ikisini de dizimin dibinde istiyorum."

Parmağının ucuyla yerdeki halının çiçeklerine dokun-

makta olan Lamia başını kaldırıp teyzesine baktı, gülümsedi.

Korkut, "Lamia, sana bir hediyem var, bak!" diyerek çantasından kocaman bir elma çıkardı.

Hacer, "Nereden buldun bunu?" diye sertçe sordu.

Süsi, "Okul dönüşü Cezmi Beyler'in bahçesinden çaldı," dedi.

Korkut üstüne yavaşça tükürüp kol yeniyle parlattığı elmayı Lamia'nın kucağına atarak, "Burada kalmanın şerefine!" dedi. "İyi ki gitmiyorsun!"

Lamia elmayı iki eliyle tutup kaldırdı. Şimdi de Korkut'a bakıp gülümsedi. Lütfiye Hanım'ı nedense bir öksürük krizi tutmuştu. Hacer,

"Ben şu sarmanın ateşine bir bakayım!" dedi, gözlerini elinin tersiyle silerek koşarcasına dışarı çıktı.

Ali, "Belki Lamia da büyüyünce İstanbul'a gelin gitmek ister," dedi. Parmak uçlarını kızın başında dolaştırarak. "Hiç sesin çıkmıyor, Lamia," dedi. "Söyle bakalım, sen ne zaman evleneceksin? Kimlere varacaksın?"

Lamia başını kaldırıp ona baktı. "Ben büyüyünce güzelliğime layık kız olacağım," dedi. "Sonra da seninle evleneceğim."

Ali keyifli bir kahkaha atarak onun saçlarını karıştırdı. "Öyleyse bir an önce büyümeye bak, güzelim!" dedi. "Elini çabuk tut, çünkü benim bekleyecek pek fazla zamanım yok."

Ve ondan sonra Lamia kendini bir an önce büyümeye adadı. Ertesi yıl okula başladı. Çok iyi bir öğrenciydi, çünkü eline ne geçerse okuyor, her şeyi öğrenmek istiyordu. Gel gelelim teyzesinin her akşam mutlaka içtiği 'ilaç'ın rakı olduğunu öğrenmek onu o zamana değin okulda öğrendiklerinin hepsinden daha çok şaşırttı!..

İstanbul'a, babasına seyrek olarak mektup yazıyor, sonuna Ali için selam ve arada kurutulmuş bir kır çiçeği ekliyordu. Cemal Bey de ona kısacık yanıtlar yazıyor, bunların kısalığını bol para, pahalı armağanlarla bağışlatmaya çalışı-

yordu. Yılda bir kez Lamia fotoğrafçı Ekber'in sütunlu, havuzlu, kuğulu perdesi önünde çektirdiği resmi babasına yolluyordu.

Ve Lamia büyümek için acele ettikçe yıllar geçmek bilmez gibiydi. Yeşilce'de günler yirmi dört saatten, haftalar yedi günden, yıllar on iki aydan uzundu sanki ve hele yazlar, yarabbi, yazlar bir başladı mı bir daha bitmek bilmiyordu!

Süsi'yi güzellik, bilgi ve deneyim yönünden kendinden üstün gören Lamia onu örnek almaya başlamıştı. Süsi ile birlikte o da saçlarını uzatmaya karar verdi. Teyzesi her ne kadar, "Kızım, senin saçın hem düz, hem bedensiz, uzamaz," dediyse de dinletemedi. Dokuz yaşlarındayken Lamia'nın saçları omzuna doğru sarkan iki cılız örgü halindeydi. Oysa Süsi'nin gür, dalgalı, kalın telli lepiska saçları örüldüğü zaman, Yeşilce hanımlarının deyimiyle, 'bilek kalınlığında' oluyordu.

Lamia bir süre teyze kızından daha uzun boylu olup daha büyük göstermekle avundu. Ne var ki Süsi on iki yaşına varınca boy atmaya başlayarak onu geçti. Göğüsleri de kabarmaya başlamıştı şimdi. Beli incelip kalçaları belirlenmiş, gözleri badem biçiminde büsbütün irileşmiş, o bükümlü dudakları daha bir pembeleşmişti. On üç yaşındayken yüzünde birkaç sivilce çıkarak ona hayatı zehir etti ve Süsi kasıklarında sancılar duymaktan yakınmaya başladı. Böyle zamanlarda Lütfiye Hanım'la Hacer'in arasında geçen gizli ve gizemli bakışları Lamia birkaç kez yakalamıştı. Büyüme belirtisi olduğu için teyze kızının sivilceleriyle sancılarına bile özeniyordu.

Süsi'nin üstüne bir tuhaflık gelmişti son zamanlarda; bir suskunluk, utangaçlığa, içine kapanmaya benzer bir durgunluk. Annesinin yokluğunda başını örterek Hacer'le birlikte namaza durmaya başladı, mevlitlere gitti. Neyse ki on beşindeki Korkut yeni gelen valinin küçük kızına gönül vermiş, ilk aşkın ateşiyle, defterine aşk şiirleri çekmek dışında hiçbir şeyin ayırdında değildi. Süsi, Lamia'ya gizlice,

"Ben kendimi Allahıma adayacağım," demişti. "Sakın

anneme söyleme. Korkut'a da söyleme, yoksa çok alay eder benimle. Ama ne yapayım, bu dünyadaki hayat yalancı, hem çok iğrenç. Ben yalnızca ahireti düşünüyorum şimdi." Hacer gibi o da, 'ahiret' diyordu.

Gene de 'bu dünyadaki hayat' üstüne en önemli bilgiyi Lamia'ya veren o oldu. O bahar akşamı Süsi'den öğrendikleri Lamia'yı teyzesinin ilacının içyüzünü öğrenmekten bile daha çok sarstı.

Hıdırellez günü Saraylı Yayla'ya çıkmışlardı; Lütfiye Hanım, Hacer, kızlar, bir de Lütfiye Hanım'ın bir ayakkabıcı ustasıyla evlendirdiği eski evlatlıkları Esma. Akşamüzeri, kentin üstüne bal tortusu gibi çökmüş olan baygın bahar havasının içinden kente dönerlerken o arka sokaklar, köşe fırınında pişen esmer tepsi ekmeklerinin buram buram taze kokusuyla doluydu.

Esma, "Taze ekmek, ne de güzel koktu!" deyince Lütfiye Hanım paytonu hemen fırının önünde durdurup aşağı atladı. Biraz sonra fırıncının bölüp verdiği, kabuğu nar gibi kızarıp çatlamış, dumanı tüten bir parça ev ekmeğiyle geldi, ekmeği Esma'nın eline tutuşturdu.

"Aşeriyorsun, canın ne çekerse yemen gerekir. Yoksa maazallah, çocuğa bir şey olur."

Esma pespembe kesildi; yaşlı arabacı bile, "Allah hayırlısıyla tamamına erdirsin," dedi.

Esma ekmeği onların arasında bölüştürdü. Kabuğu gevrek, içi yumuşacık taze ekmeği yerken Lamia yeni doğmuş bebelerin ılık, sütlü kokusunu duyar gibi oldu. Esma'ya gösterilen özen, Lütfiye Hanım'ın her zamanki tutumuna benzemeyen davranışı, arabacının ilgisi, duası, nasıl da güzeldi! Lamia eve bir rüya içinde döndü. İçinde bir heyecan büyümekteydi. Yatak odalarına çıktıkları zaman kendini artık tutamayarak Süsi'ye döndü:

"Ben büyüyüp evlenince hep gebe olmak istiyorum!"

Süsi bir ürperdi, üşümüş gibi kollarını göğsünde kavuşturup omuzlarını kavradı. "Şaka ediyorsun!" dedi.

"Yoo! Bak görmedin mi Esma'yı nasıl el üstünde tutuyorlardı. Fırıncı bile, arabacı bile!"

"Lamia, kadınlar neden gebe kalır, bilmiyor musun sen?"

"Biliyorum. Çocukları olsun diye elbet."

Süsi, "Evet, evet," diye sabırsızlandı. "Ama nasıl gebe kalırlar, biliyor musun?"

Lamia yalnızca hayal meyal, bu işle ilgili bir esrar olduğunu biliyordu, o kadar. "Öylece işte!" dedi omuz silkerek.

"Aptal! Bir oğlanla bir kız evlendikleri zaman ne olur, biliyor musun?"

"Nasıl ne olur?"

"Süt kuzusu! Otur dinle de anlatayım."

Ve Süsi anlatmaya başladı. Dinledikçe Lamia'nın bütün vücudundan kan çekiliyordu.

"Yok!" dedi yalvarırcasına. "Olamaz ki!"

Süsi, "Oluyor işte!" dedi. Yüzü gergin, öfkeliydi.

"Sen nereden biliyorsun?"

"Mehpare söyledi. Hem herkes biliyor. Daha neler neler! Sen daha küçüksün, anlamazsın, diye hepsini anlatmıyorum. Ama herkesin yanında, *çocuğum olacak*, falan diye tutturduğun zaman da yerin dibine geçiyorum."

"Süsi, sen hiç çocuk yapmayacak mısın yani?"

Süsi, "Allah saklasın!" dedi. "Ben kendimi öteki dünyaya, Allahıma adayacağım, demiyor muyum sana? Evlenmeyeceğim bile! Şimdi anlıyor musun, neden tiksiniyorum bu dünyadaki hayattan? Hele kadın olmak! İğrenç! İğrenç! Öyle değil mi?"

Lamia dudağını dişleyerek düşünüyordu. "Bilmem ki..." diye mırıldandı. O ballı bahar havasına yayılan taze ekmek kokusu her şeyden baskındı sanki. Lamia'nın ilk zangırdamasını bir inanmazlık izlemeye başlamıştı. Olamazdı ki! Aklın keseceği gibi bir şey değildi ki! Lamia'nın gözleri Süsi'nin karyolasının başucundaki fotoğrafa takıldı. Lütfiye Hanım'la ölmüş kocası Ziya Bey'in evlilik resimleriydi bu. Lamia ne teyzesini ne de Ziya Bey'i, Süsi'nin şu anlattıklarıyla bağdaştıramazdı. Süzgün yüzlü, ince bıyıklı, resminden bile kibarlık akan Ziya Bey, Yanyalı bir mübadil ailesinin oğlu, Pelvanzadeler'e içgüveysi girmiş, sonra da genç

yaşta atlet vereminden ölüp gitmişti. Geriye kendine çok benzeyen iki çocukla bir de kibarlığının söylencesi kalmıştı. Onu hiç bilmemiş olmakla birlikte bu kibarlığının (sonraları Süsi bunu *Avrupailik* diye betimlemeye başlayacaktı) söylencesini duya duya büyümüş olan Lamia şimdi onun böyle bir şey yapabileceğine inanamıyordu. Mehpare zaten ayıp şeyler konuşmasını seven bir kızdı; Süsi de birçok zamanlar konuları abartmayı, süsleyip püslemeyi sever, kimileyin düpedüz yalanlar bile uydururdu. Lamia onun bu anlattıklarına inanmayacaktı.

Başını kaldırıp teyze kızının gözlerinin içine bakarak, "Ne olursa olsun," dedi. "Ben evleneceğim. Çok da çocuk yapacağım!"

Süsi yeniden ürperip yüzünü tiksintiyle buruşturarak, "Sen bilirsin!" dedi. "Kimi kadınlar olurmuş, o işe bayılırlarmış da her gece, her gece isterlermiş. Sen de onlar gibi olursan hiç şaşmam! Ama öyle olursan ben de... ben de seninle bir daha hiç konuşmam..."

Süsi ağlamaya başlamıştı. Saç örgülerini arkaya savurarak hışımla dışarı koştu ve teyze kızı daha şimdiden 'o kadınlar'a benzeyip çıkmış gibi, günlerce Lamia'yla konuşmadı.

Sonra yaz oldu. Yeni valinin İstanbul'da, Galatasaray'da okuyan on altı yaşındaki kömür gözlü, çukur çeneli oğlu tatil için Yeşilce'ye geldi ve Süsi ahret düşüncelerinden tümüyle koparak bu dünyadaki yaşama yeniden, dört elle sarıldı. Şaşılacak güzellikteydi ve Yeşilce hanımları onun için, 'Su perisi gibi, maşallah!' demeye daha şimdiden başlamışlardı.

O yaz, Vali Konağı ikisi için de aşkın kıblesi olduğundan Süsi'yle Korkut birbirlerine çok yaklaştılar; on bir yaşındaki Lamia tek başına kaldı. Bu yetmezmişçesine, her geçen gün Süsi'yi büsbütün güzelleştirirken onu çirkinleştirir gibiydi. Elmacıkkemikleri fırlamış, gözleri birbirinden daha da ayrılmış, çenesi sivrilmişti. Üst dudağının kısalığı yüzünden açıkta kalan iki ön dişi gözüne kazma gibi görünüyordu. Hantallaştığının, sakarlaştığının kendi de farkın-

daydı. İki yıl böyle, karamsarlıklar içinde geçti.

Sonra, üçüncü yılın kışında, yılbaşına doğru dışarıda fırtınanın kar savurarak çam dallarının arasında yaralı bir ifrit gibi uluduğu pusarık bir günde, havanın soğuğunu, gökyüzünün kara sarı renginin ılılığını unutmak için tavan arasındaki borulu gramofonu indirmiş taşlıkta dans ederlerken, Korkut birden zınk diye durdu: Kollarında tuttuğu Lamia'yı kısık gözlerle süzerek,

"Kız Lamia, sen amma da büyümüşsün ha!" dedi. "Boyun handiyse bana yaklaşmış!"

Mutfakta un helvası kavurmakla birlikte bir kulağı gençlerde olan Hacer, "Lamia Hanım erken gelişiyor," dedi. "Bu gidişle senden bile boylu olacağa benzer!"

Korkut, "Bir de güzelleşmiş ki!" dedi. "Aklımı şaştım valla!"

Lamia'nın on yedisinde, Süsi'nin on dokuzunda oldukları yıl, mayıs sonlarında sıcak bir gün, saat ikindi üzeriydi. Lamia yukarıda, yatak odasında tek başınaydı. Aynanın karşısına geçmiş kendini seyretmekteydi ve bu çerçevesi yaldız güllü, emektar aynanın içine yansıyan görünümünden bugün hoşnuttu. Sanki on yıldır bir an önce büyümek için gösterdiği çabalar sonunda meyvesini vermiş, Lamia zamanla yaptığı yarışı kazanmıştı.

Hem de tam zamanında, çünkü ertesi gün Ali geliyordu.

Dışarıda sürüp giden mandolin tıngırtılarının arasından, birden, Korkut'un duru, delikanlı sesi alaycı, abartılı bir yanıklıkla yükseldi: "'*Aç kolların, sar boynuma, Aliiim, Aliğiğiğiğim, boylu boyunca...*'"

Lamia kapıya doğru dönerek, "Kes!" diye bağırdı. Hemen aynanın önünden ayrıldı, eline bir kitap alıp yatağının üstüne oturdu.

Korkut'un başı kapı aralığından içeri uzandı. Ağzı keyifli, arsız bir gülümsemeyle neredeyse kulaklarına varıyordu. Yeşilce hanımlarının 'kudretten sürmeli' diye tanımladıkları lacivert gözlerinin güzelliği Lamia'nın yeniden içine işledi.

"Lamia!"

"Buyur."

"Ben Halkevi'ne, mandolin dersine gidiyorum."

"Deme!"

"Ciddi olsana. Sonra da büyük bir ihtimalle İngilizce dersine kalırız. Eğer çiftlikten dönerse valdeye söyleyiverirsin artık."

Bir kez Lütfiye Hanım'ın yüzüne karşı 'valde' demeye kalkışmış, boyunun ölçüsünü almıştı.

"Olur."

"Bana kızmadın değil mi?"

Lamia, "Ben sana nasıl kızarım, Korkut!" diye güldü.

Korkut ona parmaklarının ucuyla bir öpücük uçurdu. Hafif ayak sesleri merdivenden koşarak indi. Aşağıda kahkahalarla çığlıkların birbirine karışmasından Lamia onun gene Hacer'i kucaklamış, havada döndürdüğünü anladı. Sonra sokak kapısı kapandı; Lamia ayna başına döndü.

Ali yıllardan beri durur durur, Yeşilce'ye geleceğini bildiren haberlerle bütün evi telaşlı bir sevince verir, Lamia'nın da yüreğini ağzına getirirdi. Lamia her seferinde aynanın karşısına geçip henüz yeter derecede büyümediğine karar vererek, 'Keşke gelmese!' diye düşünürdü. Ne var ki Ali'nin gelmeyeceği öğrenilince en büyük düş kırıklığına uğrayan da kendisi olurdu.

Ama işte bu kez Ali gerçekten geliyordu galiba. Lamia da aynada gördüğü yansınımından hoşnuttu. Ali gelebilirdi artık, çünkü Lamia büyümüştü! Birkaç adım gerileyerek aynada vücudunu seyretti. Ellerini bluzunun altında dik, gergin duran göğsünden, ince beliyle dar kalçalarının, karnının üstünden geçirdi. Bacakları uzun uzun, biçimliydi. Omuzlarının yuvarlanışı, taze boynunun gururlu yükselişi. Lamia henüz kendinin bile pek alışamamış olduğu bu genç kız vücuduna bulacak pek bir bahane bulamadı. Belki Süsi'ninki gibi yuvarlak değildi beden çizgileri, ama olsun.

Ya yüzü? İlk bakışta beyaz sanılacak kadar duru olan esmerliği, derinlerden bakan koygun gözleri, eğimli, belirgin kaşları güzeldi, bu kesin. Gene de gözleri biraz fazla ay-

rık değil miydi birbirinden? Elmacıkkemikleri biraz fazla yukarıda, fazla çıkık değil miydi? Burnu düzgündü ya, öyle kısacıktı ki! Hele o kalkık, ortası çimdiklenmiş gibi kabarık üst dudağının açıkta bıraktığı iki ön diş! Lamia bu hususlarda çoğu zaman kuşkuya düşer, hiç de güzel olmadığına karar verirdi. Ama şu sırada kendini beğeniyordu.

İlle de saçları! Eskiden beri içine dert olan saçları birden gözüne battı. Sıçan kuyruğuna benzeyen şu iki örgü onu hem daha çirkin hem de daha çocuksu göstermekten başka ne işe yarıyordu ki!

Lamia aynanın önünde duran dikiş sepetini açtı. Makası aldı, sonra kendi kararından caymaktan korkarcasına bir aceleyle makası ensesine dayadı.

Biraz sonra Süsi içeri girdiği zaman Lamia yatağın üzerine boylu boyunca kapanmış, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Yerde, odanın ortasında, hırsla fırlatılıvermiş gibi duran ağzı açık bir makas vardı ve her taraf saç kırpıntısı içindeydi.

Uçlarında hâlâ kurdeleleri duran iki cılız, zavallı saç örgüsü Lamia'nın yastığının üzerine iki ceset gibi yatırılmıştı.

Süsi önce makası alıp ağzını kapayarak yerine kaldırdı. Sonra, "Ağlama, Lamia, gene uzar elbet," dedi.

Lamia, teyze kızının sesini duyunca doğruldu. Gözleri ağlamaktan şişmiş, yüzü eğri büğrü, salkım saçak perçemlerle çerçevelenmiş bir keder tablosuydu. Süsi onun bu halini görünce dehşete kapılmakla birlikte gülmekten de kendini alamadı.

"Ayol, zuhurilere dönmüşsün, Lamiacığım!"

Lamia şimdi yeniden, daha şiddetle ağlamaya başladı. Süsi yerdeki saçları topladı, sonra aynanın başına geçti, Yeşilce dillerine destan olan kendi sarı saçlarını çözerek fırçalamaya koyuldu. Bir yandan da o tuhaf, boğuk sesiyle, ufak tefekliğinden umulmayan o soluğu kesilmiş kadın sesiyle,

"Vah vah!" deyip duruyordu. "Yazık etmişsin! Sana, saçlarını kes, dediysek bu kadar da demedik! Kuşa dönmüşsün!"

Lamia ağlıyordu. Süsi'nin belinin ortasını geçmiş olan o kalınca telli, gür, ışıklı saçlarını dalgalandırıp hışırdatan

her fırça vuruşu Lamia'yı ta kalbinden vuruyordu sanki. Bu parıltılı saç yığını Süsi'nin kusursuz güzelliğinin, tartışmasız dişiliğinin simgesiydi ve biraz önce ondan büyük gösterdiği için sevinen Lamia'yı şimdi dalga dalga, hışır hışır bir umutsuzluğa boğuyordu.

Lamia nasıl kendini bazen güzel bulur, bazen hiç beğenmezse, Yeşilceliler'in de kimi onu güzel sayar, kimi de, 'Hoş, havalı, ama güzel sayılmaz,' derlerdi. Hatta genç kız çoğunluğun bu yargıda olduğunu biliyordu: Yeşilce'nin geleneklere bağlı, katı güzellik ölçüleri, onun biraz oğlan çocukları anımsatan ufak göğüslü, dar kalçalı, uzun bacaklı yapısının yuvarlaktan çok düz oluşunu ve hele o iki ön dişini bağışlayamıyordu. Oysa Süsi'nin, Yeşilce'nin gözleriyle gönlünü eskiden beri kamaştırmış olan o menekşe gözlü, pembe beyaz, yaldızlı güzelliği tartışma kabul etmezdi. Oğlan anaları ona el koyabilmek için yarışıyorlardı. Dolay kentlerden, hatta İzmir'den bile onun güzelliğini duyup görmeye, istemeye gelen talipler çıkıyordu.

Şimdi saçlarını örüp başına dolayınca teyze kızının gözlerine birden birkaç yaş büyüyüvermiş gibi geldi. Lamia umarsızlık içinde,

"Ne yapacağım ben şimdi?" diye inledi.

Süsi ona biraz limon kolonyası vererek, "Sen yapacağını yapmışsın!" diye güldü. "Yok, ağlama artık. Olan olmuş. Hadi kalk, gidip Kevser'e düzelttirelim."

Hacer'e görünmeden dışarı çıktılar.

Yeşilce sokakları ses ve müzik içindeydi. Yakındaki ilkokulun çocukları bahçede, '*Dağ başını duman almış*'ı söylüyorlardı. Halkevi'nin önünden geçerken mandolinlerle çalınan *Mavi Tuna* valsini duydular. Sıra kahvelerin radyolarından ince, yanık bir kadın sesinin okuduğu, '*Sarı kurdelem sarı*' türküsü yükseliyordu. Yeşilce çamlarının kumruları bu seda bolluğuyla yarışırcasına dem çekiyor, dem çektikçe kendi seslerini beğenmişçesine gene dem çekiyorlardı. Geçen ay sürülerle gelip bacalardaki yuvalara yerleşmiş olan leyleklerin arada duyulan gaga takırtıları kentin üstünde esen ses cümbüşünün nakaratıydı.

Süsi de havadaki bu bayram neşesine kendini kaptırmış, çene çalıp duruyor, arada şarkılar mırıldanıyordu. Lamia'ysa onun yanı başında kendi tasasıyla kör, sağır, dilsiz, nereye gittiğini pek bilmeden yürüyordu.

Yeşilce'nin tek kadın 'kuaförü' olan Kevser'in dükkânı çarşı caddesinin arkasındaki bir sokakta, bir evin zemin katındaydı. Süsi'yle Lamia buraya bundan önce hiç gelmemişlerdi. Kevser kısa boylu, kambur bir genç kızdı. Güzel, tatlı bir yüzü, hüzün dolu kocaman kestane gözleri vardı. Kamburluğunu kendi diktiği pelerinli elbiselerle gizlemeye çalışırdı. Saçlarını, ne usta bir berber olduğunu göstermek ister gibi iyice ince kıvırmıştı. Lamia'nın saçlarını tutam tutam tutup kaldırarak,

"Önemli bir şey değil, düzeltiriz," dedi. "Yalnız kimi yerleri derin gitmiş; epey kısalacak."

Süsi, "Kuşa benzetmiş kendini!" diye için için güldü.

Kevser, "Yoo," dedi. Yüzü gibi tatlı, munis bir sesi vardı. "Bu yaz kısa saç yeniden moda oluyor. Küçük hanımın yüz biçimine de kısa saç daha yaraşacak, sanıyorum."

Kevser'in lambalarla aydınlanan bu basık tavanlı, loş odası çok sıcaktı. Süsi,

"Yağmur mu yağacak ne!" diyerek bluzunun yakasını çözdü. Dişiyle dudağının arasından bir ıslık tutturarak ortada dolaşmaya başladı.

Lamia kurulu bebek gibi aynanın önüne, Kevser'in çektiği döner koltuğa oturdu. Kevser makası eline aldı.

Süsi, "Demek kısa saç moda oluyor," dedi.

"Şu dergiye bakın. İzmir'den yeni getirdim."

Kevser'in kadın saçı konusunda söylediklerini Yeşilce can kulağıyla dinlerdi.

Süsi bir koltuğa oturup bacak bacak üstüne atarak dergiyi karıştırmaya başladı. Bir yandan da aynalarda kendini seyrediyordu.

Sonunda Kevser tıraş makinesini eline aldı. Makine ensesinde etini gıdıklayıp çimdikleyerek dolaşmaya başlayınca Lamia'nın gözleri gene yaş içinde kaldı. Gözyaşlarının arasından aynaya bakınca gördüğü baş da, o kısacık saçla-

rıyla, küçük bir oğlan çocuğunun başıydı. Bunca yıldır bir an önce büyümek için harcadığı çabaları bir çırpıda kendi eliyle silmiş, sanki yıllarca geri gitmişti.

Ve yarın Ali geliyordu!

Kevser, Lamia'nın ensesindeki, boynundaki kılları pudralı yumuşak fırçasıyla süpürerek, "Sıhhatler olsun," dedi. "İnanın çok şık oldu!" Lamia'nın başının arkasına ayna tuttu. "Çok monden. Çok yaraştı. Öyle değiştirdi ki sizi."

Lamia ağlamamak için yutkunarak, "Teşekkür ederim," dedi. Süsi'den yana bakamıyor, o da bir şey demiyordu.

Lamia'yla birlikte ayağa kalkmıştı. Sonra birden, Lamia'nın boşalttığı koltuğa oturarak, "Ben de saçlarımı kestireceğim!" dedi.

Lamia, teyze kızına bakakaldı. Süsi şimdi o kalın örgülerini ince parmaklarının neredeyse telaşlı didiklemeleriyle çözmüş, açmıştı. Başını arkaya atıp yavaşça yandan yana sallayarak sarı saçlarını dağıttı.

Kevser soluğunu hafiften içine çekmişti. Süsi, "Yalnız çok kısa olmasın, omzuma değsin," dedi.

Lamia ne yapacağını bilemeyerek elini Süsi'nin o loş dükkânda ışıyan saçlarına doğru uzattı. Sonra gene geri çekti. Yutkunarak, "Ama teyzem..." dedi.

Süsi omuz silkti, dönüp, ne bekliyoruz, diye sorarcasına Kevser'e baktı.

Kevser, "Kesecek miyiz?" diye inanmazlıkla sordu.

"Dedim ya. Omuz boyu."

Kevser isteksizliğe benzer bir yavaşlıkla makası eline aldı. O daha Süsi'nin başına elini koyar koymaz Lamia'nın dudaklarından,

"Süsi!" diye bir inilti koptu.

Oysa Süsi gülümsüyordu. Saçları kesilirken o hep gülümsedi, Lamia ağladı.

Eve döndüklerinde Lütfiye Hanım'la Hacer'i avutmak da mümkün olmadı. Evin içinde bir yas havasıdır esiyordu. Bu arada Lamia'nın kırpılmış kafasının üstünde bile durmadılar.

Yalnızca, onlardan hemen sonra eve dönen Korkut, "Ne

o, oğlan çocukluğuna mı özendin?" diye sordu.

Lamia ondan yana şöyle bir bakış bakmakla yetindi.

Korkut kaşlarını ciddilikle çatıp onun çevresinde dönerek, "Hımm," dedi. "Fena da değil hani. Kısa mısa, ama havası var. Çok değişik." Sonra birden coşarak, "Beğendim be Lamia!" dedi. "Pek beğendim! Neye benziyorsun, biliyor musun?"

"Bir daha oğlan çocuğu dersen bağırırım!"

Korkut, "Yok, yok!" diye coşkuyla bağırdı. "Bilinmeyen bir dilde yazılmış modern bir şiire benziyorsun!"

Dikkati çelinmiş olan Lütfiye Hanım, "O ne demek öyle?" diye sordu. Oğlu şiirden söz açtığı zaman kaygılanıyordu. "Şu ünlü nasırlı Süleyman Efendi'ye mi benziyor yani?"

Ama onun ne demek istediğini Lamia anlamış, içi genişlemiş, hafiflemişti. Kevser de aynı şeyi söylememiş miydi? Lamia, Korkut'a bakarak gülümsedi.

Korkut gözlerini tavanda dolaştırarak, "O sıçan kuyruklarına bunca yıldır gözün gibi baktın da neden kesmek için bugünün dar saatini buldun, acaba?" diye masum masum sordu.

"Ne bileyim ben!"

"Ama ben biliyorum. Yarın Ali geliyor diye kestin aklınca."

"Deliye bak! Ali geliyor diye neden saçımı keseyim, kuzum?"

"Neden olacak? Ona daha güzel görünmek için, tabii."

"Daha neler!"

"Öyleyse neden kıpkırmızı kesildin böyle, gelincikler gibi?"

Lamia şimdi herkesin susmuş onları dinlediğini görerek büsbütün kızardı.

"Hâlâ onunla evlenmek niyetinde olsan gerek."

Lütfiye Hanım'la Hacer güldüklerini belli etmemeye çalışıyorlardı.

"Saçmalamasana Korkut! Saçımı kesmenin onunla ne ilgisi var? Bak, Süsi de saçını kestirdi. O da Ali için mi sanki?"

Korkut, "Yok, ne için sanıyordun?" diye bir kahkaha atarak çıktı, masanın üstüne oturdu. "Sen çok safsın be kızım! Elbet o da Ali için kestirdi saçlarını. Gelir gelmez ona el koymak niyetinde. Yani haberin olsun, Lamiacığım."

Süsi kaşlarını gerip dudaklarını bükerek Korkut'u buz gibi soğuk ve gururlu bir bakışla tepeden tırnağa süzdü, sonra başını çevirip geldi, Lamia'nın elini tuttu. Elleri insanın tenine her zaman, ateşi varmış gibi sımsıcak değerdi.

"Gel, Lamiacığım. Burada durup bu gülünç adamı dinlemektense biz dışarı çıkalım!"

Lütfiye Hanım, "Korkut, uğraşmasana şu kızlarla!" dedi, ama o da, Hacer de ister istemez gülüyorlardı. Hacer, Korkut için eskiden beri, "Ölüyü bile güldürür," derdi ya.

İki kız el ele dışarı yürüdüler. Ama taşlığa çıkar çıkmaz elleri çözüldü. Birbirlerine bakmadan arka avluya çıktılar, birer tabure çekip parmaklığa oturdular. Aşağıki yolda Yeşilce kızları kol kola, delikanlılar iki dirhem bir çekirdek, piyasa ediyorlardı.

Süsi, "Şunlara bak, gözleri burada!" diye dişlerinin arasından, hırsla konuştu.

Lamia onun, kimleri demek istediğini biliyordu. Bunlar alımlı, gösterişli iki kız kardeştiler. Büyüğü Necla, hükümette kâtiplik yapıyordu. Uzun boylu, boyalı sarı saçlı, yeşil gözlüydü. Evinde içkili toplantılar yapardı. Bir binbaşının dul karısı olan annesi Yeşilce hanımları tarafından bu nedenle pek kınanırdı. Ama hafif tanınan kızlarla hemen bütün delikanlılar ve tabii bu arada Korkut'la arkadaşları onun evinin gediklisiydiler.

Necla'nın Enstitü'de okuyan küçük kardeşi Mualla'nın Korkut'a tutkun olduğunu bilmeyen yoktu. Ama zaten hangi kız vardı ki Korkut'a tutkun olmayan? Yirmi iki yaşındaki Korkut, hanımteyzelerin tanımına göre, 'ibrişim gibi'ydi. Lisede okuyordu ve her sınıfı ikişer yıl okuduğundan mı nedir, üstündeki o görmüş geçirmiş, deneyimli hayat adamı cilası gitgide keskinleşmekteydi. En son fıkraları, en yeni şarkıları o bilir, bütün dansları Yeşilce kızlarına o öğretirdi. Koca dünyada gülüp eğlenmekten, güzel kızlarla hoşça vakit

geçirmekten başka bir istediği yok sanırdınız. Bir de şiir okuyup yazmak.

Süsi, "Herhalde Korkut'un yolunu gözlüyorlar!" diye ekledi. "Şu Mualla'daki çalıma bak! Sanki o ablanın kardeşi değil."

Lamia, "Gerçekten de ablasına hiç benzemiyor ama," dedi. "Bence Necla'dan daha güzel. Çok tatlı bir esmerliği var."

"Marsık gibi."

"Değil. Gülünce yanaklarında çukurlar oluyor."

Hiç değilse Süsi'yle konuşacakları bir konu çıkmıştı. Yoksa aralarındaki gerginliğe ikisi de dayanamayacaklardı.

"Onun güldüğü hiç görülmüş mü? Her zaman suratı bir karış asık. Bir avır, bir tavır. Kendini prenses falan mı sanıyor ne?"

Lamia, "O Necla gibi değil, ağırbaşlı," dedi. "Korkut, içine kapanık, diyor."

Korkut da geldi, hiçbir şey olmamış gibi iki kızın yanında durup parmaklığa dayandı.

Süsi, "Seninkiler demin geçtiler," dedi. "Buraya bakmaktan boyunları kopacaktı. Hah, bak işte, köşeden döndüler, geri geliyorlar."

"Benimkiler de kim?"

"Öyle ya, o kadar çok ki hesabını şaşırıyorsun!"

Korkut keyifli bir kahkaha attı. Arkada Hacer'in sulamakta olduğu bahçeden akşamsefalarının, sümbüllerle nergislerin kokusu yükselmişti. Yuvaya çekilmeye hazırlanırken birbirlerine seslenen kumrulların kesik ötüşleri duyuluyordu. Usuldan alacakaranlık çökmekteydi.

Süsi, "Mualla seni görmeden edemedi, sanırım," dedi. "Sana pek yanıkmış diyorlar."

Korkut, "Sen ona boş ver, buz gibi kız," diye elini salladı. "Asıl ablasında iş var ama..."

"Aması da ne? Sana yüz vermiyor mu yoksa?"

"Aklına şaşayım! Ha, desem hazır ya, olmaz. Çünkü bizim Turan'la sevişiyor. Biz birbirimize ihanet etmeyiz."

"Sevsinler! Sanki senin konuştuğun kıza Turan göz koysa elinden almaz mı?"

"Almaz ya! Arkadaşlık namusu var."

"Turan'ın namusuna bayıldım doğrusu! Serserinin teki."

"Valla değil be, Süsi! Turan efendi çocuktur, kibar çocuk, iyi aile çocuğu, iki gözüm çıksın. Hem zekidir, hem de hassas. Öyle güzel şiirler yazıyor ki bir bilsen!"

Süsi, hiç karşılık vermedi.

"İzin verseniz de eve getirsem, tanıştırsam, bak göreceksin nasıl şeker gibi çocuk, nasıl nazik."

Süsi, "Sakın ha!" diye ellerini açtı.

"Erkek çocuktur, diyorum sana. Benim en yakın arkadaşım olduğuna göre niçin tanışmak istemiyorsunuz, anlamıyorum."

"Sen kardeşimiz olmasaydın biz seninle de konuşmazdık, öyle değil mi, Lamia?"

Neyse ki Lamia'nın karşılık vermesine fırsat kalmadı. Kız kardeşinin acı sözlerine iyice sinirlenen Korkut kendini küçük gören bu kızlara ders vermek için birden dirseklerini parmaklığa dayayarak eğildi ve kendisinin, 'avlama tavlama sesim' dediği yumuşak, anlamlı bir sesle,

"Necla! Mualla!" diye aşağıya seslendi. "Yahu, bu ne hayırsızlık! İnsan bir merhaba demez mi?"

Süsi'yle Lamia içgüdüsel olarak geriye doğru çekilmişlerdi. Gene de parmaklıkların arasından aşağıdaki kızlara bakmamak ellerinde değildi. Necla'yla Mualla başlarını kaldırıp baktılar. Necla o ünlü, şuh kahkahalarından biriyle,

"Aa, sen orada mıydın?" dedi.

Mualla Korkut'a bakarak gülümsedi. Düz, kalın kara kaşlarının altından şakaklarına doğru uzayıp gidermiş gibi görünen simsiyah gözleri, derinden ve dalgın bakıyordu. Yukarıki kızlar aşağıdakileri, aşağıki kızlar da yukarıdakileri görmezlikten geliyorlardı.

Necla, "Bu akşam herkes bizde olacak," dedi. "Sen de geliyor musun?"

"Engel çıkmazsa gelirim."

"Bekleriz. Kambersiz düğün olmaz."

Demindenberi başı önüne eğik duran Mualla, "Hadi,

abla, gidelim artık," dedi. O afallatıcı gözleriyle Korkut'a bir daha bakıp gülümsedi. İki kardeş yürüdüler.

Korkut, "Güle güle!" diye arkalarından seslendi.

Süsi en yavaş, en hırslı sesiyle, "Bir gün anneme söyleyeceğim!" dedi.

"Söylersen söyle, sanki korktuğum mu var? Ben sırf valde kafaya takmasın diye gizli gidiyorum."

"Sevsinler!"

Gölgeler indikçe piyasa caddesi tenhalaşmıştı. Aşağıdan ağır ağır bir atlı geçti. Korkut,

"Alabekir!" diye fısıldadı. "Strasbourg'da değil miydi o? Ziraat okuyordu ya hani, sözümona?"

Süsi, "Annesinin cenazesine geldiydi ya," dedi. "Daha dönmedi, demek."

"Ne herif be! Yedi vilayetin en zengin çiftçisinin oğlu! Avrupa'dan otomobil getirip bineceği yerde hâlâ atla geziyor."

Süsi, "Toprak adamları dünyada yontulmaz derim de inanmazsınız!" dedi.

Lamia, "Bence yakışıklı," diye lafa karıştı.

"İstersen Ali'den vazgeç de ona var, Lamiacığım! Olup olacağı Karunlar kadar zengin."

"Lamia'yı şimdi kiminle evlendiriyorsun?" diye Lütfiye Hanım yanlarına geldi. Soluğu anason kokuyordu.

"Teyzeciğim, bir şey söylesene şu çocuğa! Hep benimle uğraşıyor!"

Lütfiye Hanım gülerek Süsi'yle Lamia'nın kollarına girdi.

"Hadi, içeri girelim artık. Karnınız acıkmadı mı?"

Hanımının arkasından gelmiş olan Hacer, "Sofra hazır," dedi. "Çorbayı soğutmayın. Aa, yeniay çıkmış!"

Yeniay gün batısında, ağaçların arkasındaki göğün kızarıklığı üzerine sedefle çizilmiş incecik, eğimli bir çizgiydi.

Süsi, "Hadi, Lamia, dilek dileyelim!" dedi.

Hacer gözlerini yummuş, "Ay gördüm Allah, amentübillah," diyordu. "Ay mübarek elhamdülillah!" Gözlerini açar açmaz Korkut'un yüzüne baktı. "Yeniayı gördükten sonra

güzele bakacaksın ki o ayın güzellik içinde geçsin."

Lütfiye Hanım, "Senin hurafelerinin de sonu yoktur!" dedi. "Kızlar, ellerinizi yıkayın."

Yolun aşağısından beri bir ayak sesi yürümüş, pencerenin altında bir ıslık ürpermişti. Titreşimli, derin, insanın içini tuhaf yapan bir ıslık sesi. Bu, Turan'ın işaretiydi, Korkut'u çağırdığı zamanlar çaldığı ıslık.

Lamia telaşla cibinliği kaldırıp yataktan fırladı. Geç kalmıştı. Gene de pencerenin köşesine sinip sokağa bakmaktan kendini alamadı. Turan bir ağaç dibinde sigara içerek beklemekteydi. Lamia oda kapısını usulca açarak yalınayak Korkut'un odasına koştu. Onu Pelvanlar'ın o derin, deliksiz uykusundan uyandırmak kolay iş değildi. Korkut aceleyle giyinirken Lamia onun yüklüğünden bir yastık alarak yatağın içine yatırdı, üstüne çarşafı çekti, cibinliği de gene sıkıca kıstırdı. Olacak iş değildi ya, Lütfiye Hanım ya da Süsi kapıdan bakacak olurlarsa Korkut'un yatağında mışıl mışıl uyuduğunu sanacaklardı.

Korkut birden Lamia'yı belinden kavradı, şöyle bir havaya kaldırıp indirdi. "Çalar saatim benim!" diye fısıldadı.

"Neclalar'a mı?"

"Yok. Boğaç Bey'e gidiyoruz. Boğaç Bey'de Nâzım Hikmet'in yeni şiirleri varmış. Onları okuyacak."

"Korkut, beni de götür!"

"Olmaz. Sonra senin başına bir şey gelirse annem beni gebertir."

"Ya senin başına bir şey gelirse?"

"Sen merak etme. Çok dikkatli davranıyoruz. Lamia, belki sonradan Neclalar'a da bir uğrarız. Sakın beni beklemeye falan kalkma."

"Olur."

Korkut parmaklarının ucuyla Lamia'ya bir öpücük uçurdu. Bir filmde Cary Grant'tan gördüğü bu jesti pek beğenip benimsemişti. Tiril tiril beyaz bir gömlekle beyaz bir pantolon giymişti. Ayaklarının ucuna basarak aşağı indi.

Lamia sahanlık penceresinden onun avluya çıktığını,

parmaklıktan aşağı atladığını gördü. Sonra yatak odasının penceresine koştu, omuz omuza uzaklaşan iki ince, beyazlı karaltının arkasından baktı.

Tatlı sıcak ilkyaz gecesinde Yeşilce çamları buhurdan gibi buram buram tütmekteydiler. Gökyüzünde sıcak oldukları hissedilen büyük yıldızlar birer yürek gibi vuruyorlardı. Bahçelerde, parklarda gece böcekleri seslerini yükseltmeye başlamışlardı. Havada kaypak, elle tutulmaz, iç gıcıklayan bir iksir vardı ki Lamia'nın başına bir dönme veriyordu. İçinde isimsiz bir ezinti vardı. Kaç geceler böyle, Korkut'la Turan'ın arkasından bakarken onlarla birlikte gitmek istemişti. Onların evlerinden uzakta sürdükleri o yanardöner, gizemli yaşantıya özeniyordu. Işıkları karartılmış bir odada, baskın tehlikesi altında yasak şiir okumanın nasıl olacağını merak ediyordu. Necla'nın şuh kahkahaları arasında içki içmenin, Korkut'tan başka bir erkekle dans etmenin nasıl olacağını merak ediyordu. Bir erkeğin kolları arasında sıkılmanın, bir erkekle öpüşmenin nasıl olacağını merak ediyordu. Ve böyle gecelerde bunu öğrenmek için ta evleninceye kadar beklemeye dayanamayacakmış gibi geliyordu.

Bundan on yıl önce bir gece, böyle pencereden bakarken bahçede Ali'yi görmüştü. Ali belki yarın gece gene bahçede olacaktı. Lamia bahçeye çıktığını, onun koluna dokunduğunu görür gibi oldu. Tıpkı on yıl öncesindeki gibi... Ali de onu kavrıyor, kucaklayıp göğsüne bastırıyordu... Ama on yıl öncesi gibi değil. Lamia'nın şu anda arzuladığı gibi; bir âşık, bir erkek olarak. Bu öyle tatlı bir hayaldi ki Lamia düşlemeye bile dayanamıyor, içine nefis bir baygınlık, damarlarına bir ateş yayılıyordu.

Ali'yi gözlerinin önünde canlandırmaya çalıştı. Gözlüklü, kıvırcık saçlı bir genç erkek. Hani kimi Amerikan filmlerinde genç profesör-bilim adamı tipleri vardı: Kalın çerçeveli gözlükleri, alna dökülmüş kıvırcık, dağınık saçlarıyla dünyadan habersiz, masum, neredeyse çocuksu dururlardı; herkes onları hanım evladı filan sanırdı, ama bıçak kemiğe dayandığı zaman aslan kesilirlerdi de gözünü budaktan sa-

kınmayan, tam erkek oldukları ortaya çıkar, 'kız'ı kötü oğlanın elinden kapıverirlerdi ya, işte öyle bir tip... Hayal meyal... Yalnız Lamia'nın ona karşı duyduğu sevgi içinde hâlâ sımsıcaktı. Lamia on yıl önce karnının içinde çöreklenen bu sevginin şimdi kollarına, bacaklarına, ta kasıklarına ateş gibi yayıldığını hissetti. Ellerini ürpermiş kol tüylerinin üstünde dolaştırarak gözlerini yumdu.

Tren yolundan İzmir'e doğru geçen bir yük treninin hüzünlü, tiz çığlığı geldi. Lamia gözlerini açınca uzaktan, ağaç karaltıları arasından trenin süt gibi bembeyaz yükselen dumanını gördü.

Ertesi gün akşamüzeri Lütfiye Hanım İstanbul ekspresini karşılamaya Korkut'la birlikte gitti. Çünkü Lamia özenle giyinip hazırlanmış olmakla birlikte son dakikada, "Gitmeyeceğim," diye tutturmuş, Süsi de ona uymuştu.

Yalnız kaldıkları zaman Süsi, "Hadi, parmaklığa gidelim," dedi.

Piyasa saatiydi. Süsi aşağıdan gelip geçenleri gözden geçirerek, "İnşallah Turan gelmez!" dedi. "Onu görünce sinirim bozuluyor. Bütün tadım kaçıyor. Bilemezsin, nasıl iğreniyorum o çocuktan!"

Lamia duraksayarak, "Bilmem," dedi. "Ben sempatik buluyorum. Sonra geçen gece o sünnet düğününde ne güzel dans ediyordu." Onunla dans etmek için Lamia'nın içi gitmişti.

"Evet, ama adi kızlarla geziyor. İçki içiyor daha bu yaştan!"

"Güzel ıslık çalıyor. Yakışıklı da!"

Süsi yan gözle teyze kızına bakarak, "Yoksa sen Turan'ı beğeniyor musun?" diye sordu.

Lamia, "Hayır," demek için ağzını açtı, sonra durdu. "Evet," diye yanıtladı. "Biraz serseri olabilir, ama yakışıklı, hem de sempatik görünüyor."

"Sen de herkesi beğenir oldun! Dün akşam da Bekir Alabekir'e yakışıklı diyordun."

Yeşilce gençleri günbatımının renkleri arasında, ağaç-

lar altında piyasa etmekteydiler. Necla nar çiçeği bir keten elbise giymişti; insan caddeye bakınca yalnızca onu görüyordu.

Lamia, "Mualla'nın elbisesi ne güzel!" dedi. "Bu emprimeyi nereden buldular acaba?"

Süsi, "Herhalde İzmir'dendir," diyordu ki yolun aşağı başından doğru Turan göründü.

Yalnızdı, beyazlar giymişti gene. Bir eli cebinde, çevresine bakınarak ağır ağır yürüyordu. Nasıldır bilinmez, onun böyle çevresine bakınarak yavaş yavaş yürümekten büyük keyif duyduğunu insan sezinliyordu. Orta boylu, ince yapılı bir gençti. Kızıla yakın kestane renkli, kıvırcık saçları, çıkık elmacıkkemikli, belirgin çeneli, yanık tenli bir yüzü vardı. İnce dudaklarında her zaman ya bir gülümseyiş ya da bir ıslık. Ayaklarının ucunda yaylanır gibi kıvrak yürürdü. Sanki içinde hep kaynayan, içine sığmayan bir ruh vardı da bu ruh, ıslık, gülüşlerle, konuşma yeterli gelmediği için, onun adımlarıyla, bedeni, hareketleriyle kendini dışarı vuruyordu.

Süsi, "Ben hiç de yakışıklı bulmuyorum onu," dedi. "Serseriliği yüzüne vurmuş. Gözleri bile çirkin bakıyor."

Turan karşı kaldırımdaydı. Şöyle bir başını kaldırıp onlardan yana baktı. Sonra yeniden, bu kez sanki daha uzun, daha ısrarlı baktı. Lamia onun bakışlarındaki çirkinliği seçmeye çalıştıysa da yalnızca gözlerinin bir tuhaf sıcak sarı renkte olduğunu ve ta derinliklerinde gülücükler gizlendiğini gördü.

Şimdi Necla'yla Mualla Turan'ı görmüşlerdi. Necla çok sevimli ve buyurgan bir el edişle onu yanına çağırdı. Turan gülümseyerek onlardan yana geçti, üçü bir arada yürümeye başladılar. Lamia'ya piyasa caddesinden bütün renk çekilmiş gibi geldi.

Süsi hakarete uğramış gibi ansızdan ayağa kalkarak, "Bu caddenin de tadı kalmadı," diye söylendi.

Onun, "Turan geldi geleli," demek istediğini Lamia anlamıştı.

Turan Yeşilce'ye bu kışın ortasında gelmişti. Babası as-

lında Yeşilceli olmakla birlikte yıllardır 'dışarılarda' dolaşmış olan bir yarbaydı. Emekli olunca Yeşilce'ye dönüp bir ev almış, Turan da Yeşilce Lisesi'ne, Korkut'un sınıfına gelmişti. İki genç kısa zamanda kaynaşmışlardı. Turan da sınıfları ikişer yılda geçenlerden, en son dansları, en yeni şarkıları bilenlerdendi. Hem de şiirden anlıyor, Korkut'un pek beğenip övdüğü şiirler yazıyordu. Varlığını, kentin özellikle kızlarına, kısa zamanda hissettirmişti.

Süsi'nin ayağa kalktığı an ön yolda tekerlek sesleri döndü, sokak kapısında bir payton durdu. İki teyze kızı piyasa caddesini seyrederlerken İstanbul ekspresinin gelip kalktığını bile işitmemişlerdi.

Lamia, "Süsi, çabuk!" diye fısıldadı. "Yukarı kaçalım!"

Koşarak taşlığa girdiklerinde ayak sesleri sokak kapısının mermer merdivenini tırmanmaktaydı. Korkut'un kahkahası kulaklarına geldi. Hacer'in şaşkın bakışları önünden rüzgâr gibi geçerek üst kata çıktılar. Sırtlarını değişip saçlarına çekidüzen verdiler.

Süsi, "Boyanacak mısın?" diye sordu.

"Yooo! Ya sen?"

"Hayır. Ama sen biraz boyan istersen. Çok sarardın. Rengin ruyun kalmadı."

Lamia, "Zarar yok," dedi. "Gidelim."

Süsi önde, o arkada merdivenden indiler. Taşlığa bir küçük bavul konmuştu; konuk odasından konuşma, gülüşme sesleri taşıyordu. Ali'nin o tok, o tatlı sesi... Bu sesi duyan Lamia'nın kanı damarlarında yeniden dönmeye, yüreği derin derin atmaya başladı, yüzünü ateş bürüdü.

Oraya kadar önden yürümüş olan Süsi konuk odasının kapısına gelince Lamia'yı ileri doğru iterek, "Sen önden gir," diye fısıldadı.

Lamia daha ne olduğunu ayrımlayamadan kendini konuk odasının içinde, Ali'nin karşısında buldu.

Ali köşedeki koltukta bacak bacak üstüne atmış oturuyordu. Lamia'nın girmesiyle ayağa kalktı, gülümseyerek bir adım ilerledi. Sonra gülümsemesi yarım kaldı. Gözleri şaş-

kınlık gibi, inanmazlık gibi bir ifadeyle büyüdü.

"Lamia?" dedi Ali fısıldarcasına. "Lamia mısın sen?"

Lamia'nın içinde de bir şaşma, bir inanmazlık derinleşmekteydi. Ne var ki o bu duygusunu maskelemekte Ali'den daha başarılı oldu. Hiç duralamadan, gülümsemesini de kesmeden ilerledi. Ali... Ali bu muydu? Bunca yıldır aşkla sevdim sandığı, düşlerinde yaşattığı Ali bu muydu? Bu adamı mı Lamia bunca yıldır, hatta daha dün gece, sevgilisi, âşığı olarak düşünmüştü? Bu adam tarafından mı öpülmeyi, kucaklanmayı istemişti? Bu nasıl olabilirdi?

Sonra Lamia, Ali'nin on yıldır pek fazla değişmemiş olduğunu kendi kendine itiraf etti. Şimdi onu görür görmez, on yıl öncesinden kalma silik hayali canlanıvermişti. Dağınık, kıvırcık kahverengi saçları, o kalın çerçeveli gözlüğü, kalın, kırmızı dudaklarıyla Ali gene eski Ali'ydi. Amerikan filmlerindeki o filinta gibi, masum, utangaç profesör tipiyle zerrece ilişkisi yoktu. Şişman olmamakla birlikte ağır, güçlü, cüsseliydi. Tepesindeki saçlar seyrelmeye başladığı halde parmak uçlarına kadar elleri bile tüy içindeydi. Gömlek yakasından taşan birkaç tüy onun vücudunun da elleri gibi kıllı olduğunu belli ediyor, Lamia'nın içinde tiksintiye benzer bir tedirginlik uyandırıyordu. Demek yıllar yılı kendini aldatmıştı.

Böylece Ali'nin yanına varıncaya kadar geçen ve hiç bitmeyecek gibi gelen birkaç adım boyunca Lamia şaşkınlıktan inanmazlığa, inanmazlıktan öfke ve hırçınlığa düştü. Gene de elleri Ali'nin elleriyle birleştiği anda serinkanlıydı. Ali buydu işte, sabun ve tütün kokusuna kadar... Ve Ali kendisi için bir hiçti.

Ali elini öyle bir kuvvetle sıktı ki Lamia neredeyse bağırıyordu. Sonra Ali onu çekti, birlikte kanepeye oturdular. Lamia sakin, kaygısız, rahattı; Ali ise heyecanlı ve hayran.

"Sen sahiden Lamia'sın ha?" dedi gene. "Geçen yıl bir resmini almıştık. Hiç böyle değildin. Nasıl da değişivermişsin böyle, ne kadar büyümüşsün, ne kadar güzel olmuşsun!"

Lütfiye Hanım, Korkut, Hacer, kendi aralarında bakışıp

gülümsediler. Sanki Lamia'nın güzelliği onların kendi ellerinin emeğiydi!

Kapı eşiğinde kalıvermiş olan Süsi şimdi odanın ortasına doğru ilerleyerek, "Saçlarını kesmezden önce daha bile güzeldi, Ali Abi," dedi. "Yazık, dün akşam kestirdi. Bir gün daha bekleyeydi..."

Ali gözlerini Lamia'dan ayırmaksızın, "İyi ki beklememiş," dedi. Süsi'yi daha selamlamamış olduğunun ayırdında bile değildi. O kalın parmaklarının ucunu Lamia'nın saçlarında hafifçe gezdirdi. "O geçen yılki resmine neden hiç benzemiyorsun, şimdi anlıyorum. Kısa saç değiştirmiş. Nefis olmuşsun, Lamia!"

Lamia içi genişleyerek arkasına yaslandı. Beğenildiği için hoşnuttu. Kendi kendine itiraf ediyordu ki Ali Süsi'den çok onunla ilgilendiği için hoşnuttu. Süsi'nin gölgesinde kalmamıştı işte!

Şu birkaç dakika sırasında, geçen bunca yıldan çok daha fazla büyümüş olduğunu açıkça hissediyordu. İçine bir güven gelmişti. Artık bundan sonra Süsi'nin her yaptığını öykünmek, her dediğini kabul etmek ihtiyacını duymayacaktı. Ve bu güveni ona Ali vermişti. Nasıl yıllar önce ona bir baba, kusurlu da olsa sevebileceği bir baba vermişse şimdi de genç kızlığını, kadınlığının vaadini veriyordu.

Süsi varlığını hissettirmek için ikinci bir girişimde daha bulundu: "Zaten şimdi İstanbul'da bütün kadınlar saçlarını kısa kestiriyorlarmış, öyle mi, Ali Abi?"

Korkut artık daha fazla dayanamayarak, "Süsi de saçlarını kestirdi, Ali Abi," diye lafa karıştı.

O zaman Ali kendini topladı. Hemen yerinden fırlayıp Süsi'yi kucakladı. Sonra omuzlarından tutup usulca arkaya doğru iterek şöyle bir süzdü. "Bundan uzun saç bence güzel kaçmaz," dedi. Sanki şu sırada onu en ilgilendiren konu kadın saçıydı ve Ali bu konuyu sabahlara değin konuşsa bıkmayacaktı.

Süsi, "Örüyordum ama," dedi.

Ali, Süsi'nin saçlarını tutam tutam tutup dağıtarak, "Bu saçları örüyordun ha!" dedi. "Suç sayarım, sayın yargıcım!

Bu güzelliği gözlerden gizlemeye hiçbir vatandaşın hakkı yoktur, efendim!"

Herkes güldü.

Korkut, "Güzelliğin öz sahibinin de mi, Ali Abi?" diye sordu.

Ali, "Bence bu gibi güzelliklerin hepsi ulusal servet ilan edilip korunmaya alınmalı!" dedi.

Süsi hoşnutluktan pespembe kesilip yatışmış, bir koltuğa, dizleriyle ayaklarını bitiştirip ellerini kucağında devşirerek oturmuştu. Korkut hınzır gözlerle yan yan Ali'ye bakarak, '*At martini Debreli Hasan...*' diye türkü tutturdu. Lütfiye Hanım güleç, sevecen, gene de kesin, "Kes!" dedi. Hacer elinde kahve tepsisiyle içeri girdi.

"Az şekerliydi değil mi, Ali Bey?"

Ali kolunu onun omzuna dolayarak, "Harika!" dedi. On yıl öncesinden böyle bir ayrıntıyı anımsayabilmesine şaşıp kaldığını söyledi.

"Biz sizi hiç unutmadık ki Ali Bey!"

"Ben de sizleri hiç unutmadım, Hacer. Öyle mutluyum ki yeniden aranızda olduğum için."

Lütfiye Hanım, "Biz de seni pek özlemiştik, Ali Bey oğlum," dedi.

"Ali Bey de ne oluyor, kuzum? Yalnızca Ali diyemez misiniz bana?"

"O zaman sen de bana teyze de."

Bu karşılıklı kavuşma, baş tacı etme sahnesinin sıcaklığına hepsi de kendilerini kaptırmışlardı. Yalnızca Lamia, onların hemen dışında, sessiz oturuyordu; ilgisiz, şimdiden biraz bezgin bir seyirci. Hiçbirinin içtenliği su götürmezdi. Ali hepsine kendini yakın hissediyordu, onlar da Ali'yi benimsemişlerdi. Bundan da öte, onu önemsiyorlar, onun onayını kazanmak, adeta gözüne girmek istiyorlardı.

Lamia'nın sessizliğini, kendini bu yakınlaşma ortamından uzak tutuşunu ilk sezen gene Ali oldu. Ona doğru dönerek, "Susuyorsun, Lamia," dedi. "Neredeyse beni gördüğüne sevinmediğini sanacağım."

Lütfiye Hanım'la Hacer hemen, "O ne biçim söz! Estağ-

furullah! Daha da neler!" ünlemleriyle araya girdiler.

Lamia, Ali'ye şöyle bir bakıp gülümsemekle yetindi. Her şeye karşın Ali'yle arasında beylik nezaket törenlerini aşan bir iletişim ve anlaşma olması gerektiğine inanıyordu. Sıradan durum ve sözlerle zaman yitirmek onlara göre değildi.

Ali de onun sessiz mesajını almış gibi gülümsedi, kahve fincanını tepsiye bırakarak rahatça arkasına yaslandı. Gözlük camlarının altından gözleri büsbütün iri, parlak görünüyordu. Bacak bacak üstüne atınca pantolon paçasıyla çorabının arasından sık, siyah tüyler taşmıştı. Lamia gözlerini kaçırdı.

"Biliyor musun, Lamia, güzel kız, iyi ki seni beklememişim ben!"

Odada bir heyecan kıpırtısı dolaştı. Korkut'la Süsi öne doğru eğilmişlerdi. Hacer'in İstanbul'dan gelen lokum kutusuna uzanan eli bir an havada kaldı. Lütfiye Hanım,

"Ne o, bilmediğimiz hayırlı bir işler mi var, yoksa?" diye sordu.

Ali yanıt olarak sol elini uzattı. Yüzük parmağında yeşil altından, enli bir halka vardı.

Süsi bastıramadığı bir heyecanla, "Kim peki, Allahaşkına, kim, kim?" diye sorup duruyordu.

Ali İstanbul'daki meslektaşlarından Nilüfer adında bir kızla nişanlandığını anlattı. Eskiden beri arkadaşmışlar. Aileleri de eski dostmuş. Nilüfer şimdi Hukuk Fakültesi'nde asistanlık yapıyor, doktorasını hazırlıyormuş...

Ali her ağızdan yükselen kutlamalara gülümseyerek teşekkür etti. Sonra, "İyi ki Lamia'yı beklememişim," diye yineledi. "Çünkü nasılsa beni beğenmeyecekti. Öyle genç ki daha! Hayalinde nasıl bir masal şehzadesi var, kim bilir! Ya da bir sinema artisti. Bakın, işte şimdi bile içinden, *bu mu,* diye şaşıp kalıyor, *büyüyünce evlenmek istediğim adam bu mu?* Ha, değil mi Lamia?"

Lamia hafifçe kızardı, gülümsedi, ama sesini çıkarmadı. Şimdi Süsi, Ali'ye nişanlısıyla ilgili sorular sormaya başlamıştı. Güzel miydi Nilüfer? Kaç yaşındaydı? Hangi liseyi

bitirmişti? Gözleri, saçları, teni ne renkti? Boyu? Dil biliyor muydu? Nasıl tanışmışlardı? Ne zaman evleneceklerdi?

Lamia bütün bunları duyuyor, Ali'nin verdiği yanıtları da dinlemeye çalışıyordu ya, aklına hiçbir şey girmiyordu. Kafasında, içinde bir boşluk var gibiydi. Bir fırsatını bulup kalktı, dışarı çıktı. Ayakları onu kendiliğinden yukarıya, odasına götürdü. Lamia kendini yatağın üzerine, sırtüstü bıraktı, gözlerini kapadı. Yarabbi, nasıl da yorgundu, bitkin. Boynunda sıcak bir ıslaklık duyunca ağladığını fark etti. Ama neden ağlıyordu? Ali'nin bir başkasıyla evleneceğine mi? Yoo, Ali'ye âşık olmadığına, Ali'yi artık umursamadığına göre ona ağlıyor olamazdı. Olsa olsa çocukluk düşlerinin boşluğuna, yıllar yılı yaşamına yön vermiş olan tutkuların dayanıksızlığına ağlıyordu. Belki de hayatında bir dönemin kapanmış olduğunu, çocukluğunun bu çocukça hevesle birlikte bir daha gelmemek üzere uçup gittiğini, büyümenin işte bu demek olduğunu hissederek ağlıyordu.

Biraz sonra birden ayağa kalkarak gözlerini sildi. Uzaktan bir ıslık sesi mi duyulmuştu? Lamia pencereye gidip dışarı baktı. İlkyazın uzun süren alacakaranlığı iyice koyulaşmış, sokak lambalarının cılız ışığında piyasa caddesi bomboş uzanıyordu. Lamia çarşı yönünden ıslık çala çala gelen Turan'ı seçti. Turan bir ara başını kaldırıp pencereye doğru bakmış mıydı, yoksa ona mı öyle geldi? Turan'ın ardından uzun uzun baktı, ama Turan hiç arkasına dönmeden yürüdü, köşeyi dönüp gözden yitti.

"Lamia, gel kızım, gel."

Lamia istemeyerek içeri girdi. Konuk odasında Lütfiye Hanım'la Ali baş başaydılar. Lütfiye Hanım Ali'ye dönerek,

"Lamia'nın kendi ağzından duy da inan, Ali," dedi.

Lamia, "Teyzeme inanın, Ali Abi," dedi. "İstanbul'a, Koleje gitmek istemiyorum. Ne de başka herhangi bir okula. Yeşilce'de, Yeşilce Lisesi'nde mutluyum ben." Ali'nin karşısına oturdu. Süsi gibi ayaklarını bitiştirip ellerini kucağında devşirmiş olduğunu ayrımsayınca kıpırdandı, ayak bileklerini çaprazladı, ellerini birbirine kilitleyip başparmaklarını

çenesinin altına dayadı. "Okulda bir yıl daha yitirdim, ama okulun suçu değil bu, biliyorsunuz, benim suçum da değil. Zehirli sıtma gene tekrarlayınca eve kapandım da ondan..."

"Biliyorum, Lamia, kimseyi suçlayan zaten yok. Baban yalnızca senin en üstün öğrenimi görmeni istiyor. Yol yakınken hiç değilse bir yabancı dil öğrenmene özeniyor."

"Burada da öğrenirim istersem."

"Ama İstanbul'da, birinci sınıf bir ecnebi okulda öğrendiğin gibi değil elbet."

Lamia omuzlarını yukarı doğru kısıp alt dudağını bükmekle yetindi.

Lütfiye Saru, "On yıl önce de burada kalıp mutlu olmasını sizler söyledinizdi," dedi.

"On yıl önce Lamia çocuktu, şimdi genç kız, İstanbul da eskisi gibi uzak değil artık. Memleketin her yerinden gençler oraya okumaya geliyorlar. Lamia da babasının istediği Koleje yatılı girer, özel hazırlık sınıfından başlar. Tatillerde gene buraya gelir. Ne değişir ki?"

Lamia, "Her şey," diye yanıtladı.

"Lamia, duygusal olma bu konuda. Kafanı kullan. Burada liseyi bitirince okumanı sürdürmek istediğini yazdın; baban da o zaman bunu düşündü. Sen de Süsi gibi liseden sonra enstitüye gitmeye niyetli olsaydın, o zaman bir diyeceğimiz olamazdı."

"İzmir'de de üniversite var, Ali Abi. Liseden sonra okumayı sürdürmeye gerçekten karar verirsem oraya giderim. Yeşilce'den uzaklaşmak istemiyorum."

"Peki, ya babanın arzusu? İnan, Lamia, baban yalnızca senin geleceğini düşünüyor. Günün birinde onun gibi pişmanlığa kapılıp mutsuz olursun diye çok korkuyor. İnan bana, son zamanlarda bundan başka hiçbir şey düşünmez, hiçbir şey konuşmaz oldu gibi bir şey."

Lütfiye Saru acı bir dudak büküşüyle, "Eksik olmasın, ama kaygısı yersiz," dedi. "Lamia babası gibi maymun iştahlı değil; karakteri sağlam onun. Ne istediğini biliyor, karar verdi mi öyle zırt pırt cayması yok."

"Lamia istemezse babası onunla hiç karşılaşmayacak,

birbirlerini hiç görmeyecekler. Yeter ki Lamia İstanbul'a gelip okusun. Lamia, baban seni sonradan Avrupa'ya, Amerika'ya bile yollamayı düşlüyor. Az şey mi bu?"

Lamia, "Benim için bir hiç," diyerek ayağa kalktı.

Ali de ayağa kalkmıştı. Bakıştılar. Ali birden güldü. Bir insanın gülmesi nasıl böyle aynı zamanda hem keyifli, hem hüzünlü olabilirdi?

"Gerçekten de, Lamia," dedi Ali, "güzelliğine layık bir kız olmuşsun." Lütfiye Hanım'a dönerek, "Kendim gelip sizlerle yüz yüze görüşürsem aklınızı yatırabilirim diye düşünmüştüm, ama yanılmışım," diye ekledi.

"Her zaman başımızın üstünde yerin var, Ali."

"Sağ olun. İzin verirseniz ben de sizi kutlamak isterim. Harikulade kızlar yetiştirmişsiniz. Ne mutlu onların gönüllerini çelecek olan gençlere!"

Tehlike atlatıldığı için şimdi rahatlamış olan Lütfiye Hanım rakı sofralarının neşeli serbestliğiyle güldü: "Lamia'nın İstanbul'a gitmeyişine en çok Nilüfer Hanım sevinmeli, gibime geliyor!" diye Ali'ye kirpiklerinin altından, anlamlı anlamlı baktı.

Ali de gülerek, "Haklısınız," dedi. "Lamia İstanbul'a gelseydi, hiç kuşkusuz on yıl önceki evlenme sözünü tutsun diye zorlardım onu!"

Lamia artık Ali'nin gitmesini istiyordu. Ali İzmir'den uçakla İstanbul'a gitseydi ya! Ne var ki Ali haftada iki kez geçen İstanbul ekspresini beklemeye karar vermişti. Yeşilce'ye yalnızca onlarla hasret gidermeye gelmiş gibi mutlu, rahat görünüyordu... Zaten onun bir an önce gitmesini Lamia'dan başka isteyen de yoktu. Ötekiler Ali'nin neşeli mutluluğunu paylaştıklarından evde bir bayram havası esmekteydi.

Ali'nin varlığı dışarıdan vurmuş güçlü bir ışık gibi, ev halkının kişiliklerindeki tüm belirgin çizgileri göz önüne sermişti sanki. Süsi onu Belediye Kulübü'ne, anacaddedeki Yeni Sultan Lokantası'na, yeni açılan asfalt yollara götürüyor, onun Dağ Mahallesi'ndeki upuzun, daracık sokakları,

kümbetleri ot kaplı eski türbeleri, yamaçtaki Dedenin Lokantası'nı niçin yeğlediğine akıl erdiremiyordu.

Korkut, Ali'yle baş başa kalabilmek, Lamia'ya dediği gibi, 'şöyle erkek erkeğe laflamak' için can atıyor, ama bu fırsatı bir türlü bulamıyordu. O da çocuk bahçesindeki tahterevallilerin önünden geçerken, "*İniyor kayık, çıkıyor kayık,*" diye yavaş sesle mırıldanarak Ali'den yana anlamlı bakışlar fırlatmakla yetinmek zorunda kalıyordu. Lamia ondaki tüm çocuksuluğu, masumluğu, şimdi içi cız ederek fark ediyordu.

Lütfiye Hanım'la oğlu arasındaki benzerlik de, bu yeni ışıkta ortaya çıkmış gibi Lamia'nın gözüne ilk olarak çarpıyordu. Anaç buyurganlığı, işbilirliği, tok sözlülüğüyle dünyalarının temel direği olan Lütfiye Hanım, Ali'nin yanında sanki yeniden genç kız olmuş gibi şen, tasasızdı. Gülüp söylüyor, başka zaman Korkut'tan duysa, 'suçlu,' diye kaş çatacağı şakalar yapıp fıkralar anlatıyordu.

Ali'nin gelişinin ikinci gününde Lamia, Hacer'in ona çocukluğuyla ilgili bir anı anlattığını duyunca kulaklarına inanamadı, Hacer küçük bir kız çocuğunun sevinçli tiz sesini öykünerek, "'*Anaa, koş, Kara Kız buzağladıı!*' diye bağırıverdim de anam şaştı kaldı," diye anlatıyordu. Yaşamlarının ayrılmaz bir parçası, evlerinin demirbaşı olan bu kadının bir zamanlar çocuk olduğu, onların yaşamlarının dışında deneyimleri bulunduğu hiçbirinin aklına bile gelmemişti. Onları sırasında Lütfiye Hanım'dan daha iyi tanıyan, hâlâ çırılçıplak hamama sokup keseleyen bu kadın kendi varlığının, iç dünyasının nice köşe bucağını onlardan gizlemişti. Yoksa onlar mı deşelemeyi hiç düşünmemişlerdi?

Evet, Lamia, Ali'nin artık gitmesini istiyordu. Şu güzelim ilkyaz saatlerinin böyle sorularla harcanması günah değil miydi? Lamia hep dışarıya kulak veriyor, kıvrak bir ayak sesi, bir ıslık ürpertisi gelip geçecek de duyamayacak diye içi gidiyordu. Korkut biraz önce çıkıp gitmişti. Onlar, teyzesi, Süsi, Hacer, Ali, taşlıkta oturmaktaydılar.

Lamia bir ara Hacer'in, "Ali Bey oğlum, sen eski partiden misin, yoksa yenisinden mi?" diye sorduğunu duydu.

Onun bu konularla böylesine yakından ilgilendiğini de ilk duyuyordu. Evde siyasetle haşır neşir olan tek kişinin Lütfiye Saru olduğunu sanagelmişlerdi.

Ali, "Hiçbirinden," diye yanıtladı.

"Yazık! Keşke bizden olaydın!"

Lütfiye Hanım bir dudak büküşüyle, "Bizim Hacer yeni partiyi tutuyor," diye güldü. "Hem de sımsıkı tutuyor! Öylesine ki duyan onu partiden mebus falan olacak sanır."

Hacer, "Beğenemedin mi, Lütfiye Hanım?" diye sırtardı. "Mebus dediğin ille zenginler arasından çıkar, değil mi? Yağma yok, o günler geçti artık. Bundan böyle köylü kısmının da sesi duyulacak!"

"Sen ne zamandan beri köylüden sayar oldun kendini?" diye Lütfiye Saru güldü. "Hem köylünün nesi eksik? Kulağıma geliyor. Köy kadınlarına ipek çorap giydireceklermiş. Pek işlerine yarar da!"

"Tok ne bilir açın halinden."

"Kimmiş aç olan, yahu? Yeşilce'de aç mı var? Herkesin karnı tok, elhamdülillah."

Hacer, "Kimilerinin karnı daha tok!" diye dudaklarını büzdü.

Lamia, Ali'nin köşesinde belli belirsiz gülümsediğini gördü. Süsi elindeki nakışa dalmıştı. Gençler arasında bu konularla en çok ilgilenen belki de oydu, ama konuşmalara hiçbir zaman katılmazdı. Lamia teyzesinin, "Nankörler!" diye çemkirdiğini, Hacer'in, "Paşanız..." diye bir şeyler söylediğini duydu. Dışarıya, parmaklığa çıkıp piyasa caddesini seyretmeye can atıyor, yerli yerinde oturmak için kendini adeta zorluyordu.

"Bırakın da biraz da başkaları saltanat sürsün!"

Bunu Hacer söylemişti. Hanımına sırasında karşı çıkmaktan çekinmezdi. Ne var ki şimdi, sanki Ali'nin varlığında bulduğu gizli bir destekle, hiçbir zaman aşmadığı birtakım çizgilerin ötesine geçmeyi bile göze almaktaydı.

Lütfiye Hanım, "Saltanat dediğin buysa eğer, sen de paylaşmıyor musun?" diye sordu. Sesinde bir sitem, güceniklik titreşimi belirmişti.

Hacer, "Evet, ama sen hanımsın, ben hizmetçi!" diye onu yanıtladı.

"Ayıp, Hacer, ayıp! Sen benim ablam, evimin kilidi değil misin? Ne zaman hizmetçi muamelesi gördün bu evde?"

"Sen bana, *Hacer Hanım* diyor musun? Ama ben sana hâlâ Lütfiye Hanım diyorum."

"Ee, ne yapalım, beş parmak bir olmuyor işte."

"Göreceğiz bakalım! Gün gelecek, çiftlikten gelen adam peykeye geçip kurulacak, sen yerde bağdaş kuracaksın!"

Lütfiye Hanım bastırmaya bile çalışmadığı bir öfkeyle, "Ayaklar baş olacak desene!" dedi. Sonra bunaldığını belli eden bir omuz silkişiyle emektarına sırt çevirerek Ali'ye döndü: "Ali, sen de ayakların baş olmasını isteyenlerden misin yoksa?"

Şimdi hepsi Ali'ye dönmüşlerdi. Ali, kendi kışkırttığının çok iyi ayırdında olduğu bu sahneyi ilgiyle seyretmekteydi. Gülümseyerek,

"Nasıl desem?" diye mırıldandı. Lütfiye Hanım'a bakıyordu. "Şöyle diyeyim: Artık bu çağda, bunca savaşlardan falan sonra, insanoğlunun başmış, ayakmış diye bir meselesi kalmasın istiyoruz biz. Bu ayrımlar ortadan temelli kalkabilsin, istiyoruz. Bunun için de işe '*ayaklar*'dan başlamak gerektiğine inanıyoruz."

Süsi başını nakıştan kaldırarak, "Yoksa sizde mi köylülerle haşır neşir olanlardansınız?" diye sordu. 'Köylü' sözcüğüne sesinin olanca küçümsemesini yansıtmıştı.

Ali, "Biz daha çok işçilerle haşır neşiriz," diye yanıtladı.

Süsi kaşlarını şöyle bir kaldırarak uzun bir an Ali'ye baktı, sonra hiç sesini çıkarmadan gene nakışına eğildi.

Lamia içinden, "Ali'yi sessizliğiyle ezmeye çalışıyor," diye düşündü. Kıs kıs gülmek istedi, çünkü Ali'nin hiç de ezilmiş gibi bir hali yoktu. Lamia hoşnuttu bundan, çünkü ne kadar istemese de Ali onun Ali'siydi. Lamia onun üstünlüğüyle gurur duyuyordu. Duyuyordu da... onun varlığını kendi ruhunu ezen bir yük olarak duyumsamaktan, hemen, şimdi çıkıp giderek kendini azat etmesini dilemekten de kendini alamıyordu.

Lütfiye Hanım, "Biz, biz, diyorsun, kimler yani?" diye sordu.

"Bazı arkadaşlar bir işçi partisi kurmaya çalışıyorlar da. Benim siyasete etkin olarak atılmaya niyetim yok, ama sosyal adalet yönünden ilgileniyorum. Yardımcı olmaya çalışıyorum, karınca kararınca."

Süsi başını ilgiyle kaldırarak, "Yani mebus olmaya niyetiniz yok mu, Ali Abi?" diye sordu.

Ali, "Yok, yavrum," diye gülümsedi.

Süsi gene başını eğdi.

Hacer, şaşkın, "İşçi ha?" diye sordu. "Yani şu bildiğimiz işçiler için mi parti kuracaklar?"

"Evet, Hacer."

"Yani şu bildiğimiz ameleler mi?"

"Ta kendileri!" dedi Ali.

Hacer ona bakakalmıştı. Bir an bir şey demedi ya da diyemedi. Sonra, "Amele partisi ha?" diye inanmazlıkla sordu.

"Evet, Hacer. Pek güzel söyledin, Amele Partisi."

Hacer şöyle bir yutkundu. Sonra, "Siz bilirsiniz," dedi; dudaklarını gerip sımsıkı kapadı. Büyük bir tasa ayıklamış olduğu bezelyeleri, kabukların durduğu yaygıyı aldı. "... Ve minessabirin..." diye bir şeyler mırıldanıp yemenili başını sallayarak dışarı çıktı.

Lütfiye Hanım, "Bunların aklı bu kadar eriyor işte!" diye güldü, ama yavaş sesle. "Neyse, aman duymasın," dedi. "Bugünlük bu kadar taşıp köpürdüğü yeter. Hiç böyle yapmazdı ama... sana şımardı galiba, Aliciğim."

Ali, "Ya sen?" diyerek Lamia'ya döndü. "Lamia, sen ne diyorsun bütün bunlara?"

"Ben mi? Bilmem! Benim de pek aklım ermiyor, galiba."

Ali, sesinde öfkeye benzer bir tınıyla, "Erdirmek istemiyorsun da ondan!" dedi.

Lamia tokat yemiş gibi kızardı. Lütfiye Hanım havada bir tehlikenin kokusunu almışçasına, "Hadi bakalım, millet, davranın!" diye ellerini dizlerine vurarak ayağa kalktı. "Paytona atladığımız gibi Saatli Cami'nin oradaki çay bah-

çesine çıkalım da güneşin batmasını seyredelim."

Kapıda belirmiş olan Hacer, "Ben bezelyeyi ateşe vuruyorum," dedi. "Gelirken dereotu alın gelin. Geç kalmayın ha! Eti fırına verdim bile."

Süsi nakışını elinden bırakarak, "Kulübe gitsek ya!" dedi. "Oranın da manzarası güzeldir."

Lamia parmaklıkta oturmak istiyordu. Daha doğrusu şu anda Ali'nin olmadığı herhangi bir yerde olmak istiyordu, ama sesini çıkarmadı.

Paytonu son yokuşun dibinde bıraktılar. Ali'nin çok sevdiği o daracık, eğri sokaklardan geçerek caminin yanındaki çınarlı çay bahçesine çıktılar. Sokaklardan akan çirkefli suların kokusuyla bahçelerde geçmeye yüz tutmuş güllerin, beyaz şakayıkların kokusu birbirine karışıyordu.

Ertesi gün treni geçirmeye hep birlikte gittiler. Ali vagonun penceresinden sarkmıştı. Tren dönemeci dönüp gözden yitinceye kadar mendilini salladı. Lütfiye Hanım, Hacer, Süsi, hepsi ağlıyorlardı. Yalnızca Lamia'nın gözleri kuruydu. İçi de gözleri gibi kupkuruydu. Ne üzüntü ne pişmanlık. Yalnızca bir darlık, bir ağırlık duyuyor, tren dönemeci bir an önce dönsün, bu sıkıcı tören bir an önce bitsin istiyordu.

Tren, Ali ve mendil en sonunda görünmez olunca Lamia üzerinden bir yük, bir baskı kalkmışçasına hafifledi. Hayatında bir sayfanın kapanıp yepyeni bir sayfanın açıldığını biliyordu artık. Ali'den boşalan düzlemlere renk renk, yanardöner olasılıklar dolmuştu ve Lamia bunları evirip çevirmek, seçtiklerini de denemek için sabırsızlanıyordu.

Oysa Süsi'nin üzüntüsü istasyondan uzaklaştıkça artar gibiydi. Yollarda biraz kendini tuttu, ağladığını çevresine belli etmedi, ama eve varır varmaz boşandı. İçi kalkmıştı, çünkü İstanbul'a gitmek istiyordu. İstanbul'a gidemediği için kahrından ağlıyordu. İstanbul'a gitmek için elinde böyle âlâ bir fırsat varken teptiği için Lamia'ya, "Sersem, aptal, deli," dedi. Annesiyse onun bu haline gülüyordu:

"Sabret, Süsi. Yirmi bir yaşına bir şey kalmadı, evlenir, gelin olup İstanbul'a öyle gidersin artık!"

Annesinin bu tutumu üzerine Süsi daha da coştu. Ağladı, sızladı, yalvardı yakardı. Gel gelelim Lütfiye Hanım kızının bu taşkınlığını ciddiye almamakta direniyordu:

"Ben iş güç sahibi kadınım. İstanbul'a falan gidemem. Seni de tek başına göndermeye hiç niyetim yok."

Korkut, "Benimle yolla, öyleyse," dedi.

"Sen otur oturduğun yerde de sınıfta kalmamaya bak. Bu sene de kalırsan halin duman... Sana gelince küçükhanım, şu zırlamayı kes artık. Hiç yakışmıyor. Eğer sabredemiyorsan işte Necdet'le evlenirsin. Önümüzdeki yıl doktor çıkınca babası İstanbul'da muayenehane açacakmış."

Süsi, "Ama ben bir yıl beklemek istemiyorum!" diye bağırdı. "Necdet'le evlenmek de istemiyorum. Annesinin gelip gitmelerinden bıktım. Onun yollayıp durduğu aptal mektuplardan da bıktım."

"O senin bileceğin şey."

Hacer, "Sanki ne var İstanbul'da bu kadar özenilecek?" diye lafa karıştı. "Yetmiş yedi günahın kaynaştığı bir yermiş. Kadınların çoğu elli ayaklı orospu diyorlar."

Süsi, "Aman Hacer sen de!" diye çemkirdi.

Korkut, "Tam gidilecek yermiş desene!" diye gözlerini devirdi.

Lütfiye Hanım, "Yeter!" dedi, yavaş gene de tok bir sesle. Konuşmanın çığırdan çıkmaya başladığını seziyordu. Ali'nin gidişinden sonra hepsinin sinirleri gergindi. "İstanbul konusunu burada kapatıyorum. Oturun oturduğunuz yerde! Gezecek vaktiniz daha çok!"

Aralarına inen sessizlikte yemek odasındaki saatin vurduğunu duydular. Lütfiye Hanım hafif bir telaşla, "Ben geç kalıyorum," diye ayağa kalktı. "Bizim kadınlar kolunun önemli toplantısı var bu akşam."

Hacer, "Neymiş önemli toplantı?" diye alayla sordu. "Bir dahaki seçimde yapacağınız hileleri mi konuşacaksınız? Yoksa gene sizin partili bekâr mebuslara kız mı bulacaksınız?"

Korkut kıs kıs güldü, ama Lütfiye Hanım'ın tartışmaya hiç niyeti yoktu. Pabuçlarını giydi, kapı arkasındaki aynada saçlarını taradı.

"Ey, millet, ben gidiyorum," dedi. "Siz beni beklemeyin, karnınızı doyurun. Benim ne zaman geleceğim belli olmaz artık."

Hacer, "Git bakalım!" dedi, püf dercesine.

Lütfiye Hanım, "Senden izin alacak değilim!" dedi. "Aklının ermediği işlere karışmasan iyi edersin."

"Neden aklım ermeyecekmiş? Bizim de okumamız, yazmamız var, elhamdülillah."

"Okuman yazman olsa o örümcek kafalı hocaların ağzının içine bakmazdın."

"Neden örümcek kafalıymış? Dinine bağlı olmak suç mu?"

Şimdi de Korkut, "Hadi, hadi!" diye Hacer'e cephe aldı. "Savaş sırasında, o yayla yolundaki köyde, sizin şeyhiniz mi, şıhınız mı, ne zımbırtıysa... Canım, şu Salkımdereli Hoca'yla tespih çekip zikir getirdiklerinizi unutmadık, savaşı Hitler kazansın diye!"

Hacer şöyle bir çevresine bakındı. Bir gün önce Ali'nin varlığında bulduğu kalkanı arar gibiydi. Bulamayınca, "Ben akşam namazını kılmaya gidiyorum," diye söylendi. "Çoluk çocuğun maskarası olmaya hiç niyetim yok." Aptes almak için avlu kapısına doğru yürürken, "Bu baskısızlık onlardayken!" diye söyleniyordu. "Kadın kısmı... sokak... siyaset... ev... çoluk çocuk terbiyesi..."

Lütfiye Hanım deminki sinirinin geçmiş olduğunu belirtmek isteyen gevrek bir gülüşle, "İyi iyi!" dedi. "Seninkiler gelince topumuzu çarşafa sokup eve kaparlar, başınız da göğe erer, artık!"

Korkut, hem cüretli hem ürkek, "Sanki sizinkiler onlardan daha mı değişik?" dedi. Gözleri tavandaydı.

Kapı ardındaki askıdan tayyör ceketini almaya uzanan Lütfiye Hanım birden durdu. "Bana bak ya!" dedi çok kızdığı zamanlardaki yumuşak, tok sesiyle. "Sen başından büyük işlere özenip olmayacak dualara amin diyeceğine kıçını sık da derslerini çalış, hiç değilse liseyi bitirmeye bak, anladın mı?"

Korkut sessiz kalarak başını önüne eğdi.

Lütfiye Hanım, "Ali gitti artık!" diye konuştu. "Hacer, sen de duy bu dediklerimi. Ali'nin hatırı için birçok şeyleri sineye çektim, göz yumdum. Ama bundan böyle haddini bilmezlik istemiyorum. Partiymiş, siyasetmiş gibi konular bir daha açılmayacak bu çatının altında. Herkes üstüne düşeni yapsın; aklının ermediği konularla uğraşmasın!"

Kapı Lütfiye Hanım'ın ardından kapandığı zaman geride kalanların üzerine gergin bir sessizlik indi. Süsi'yle Korkut tavla başına oturdular. Lamia,

"Ben sofrayı kuruyorum, Hacer Teyze," diye seslenerek yemek odasına girdi.

Hacer'in namazlarıyla duaları kimi zaman alabildiğine uzar, ama onun dışarıda olup bitenleri duyup izlemesine asla engel olmazdı.

Yemekten sonra Süsi roman okur, bu kez Korkut'la Lamia tavla oynarlarken Lütfiye Hanım döndü. Neşesi tümden yerine gelmişti.

"Güzel güzel haberlerim var, kızlar!" dedi. "Yeni garnizon komutanı mevsimin ilk gardenpartisini 5 Haziran'da askerî mahfelde veriyormuş. Gidiyor muyuz?"

Korkut elindeki zarları havaya fırlatıp tutarak, "Gidiyoruz!" diye bağırdı.

Süsi romanını elinden bırakıp, "Anneciğim, sahi mi, sahi mi?" diyerek annesinin boynuna sarılmıştı bile.

"Sahi ya! On beşte bir gardenparti olacakmış mahfelde. Halkevi de bu yaz haftada bir gardenparti yapmaya çalışacakmış. Ben şehirde olduğum zaman gideriz. Hem artık bu yaz Lamia'nın Korkut'tan başka oğlanlarla dans etmesine de izin vereceğim."

Lamia da kalktı, teyzesinin koltuğunun koluna ilişti. "Teyzeciğim!" dedi gülümseyerek. Gözlerinin önünden şimşek gibi Turan'ın görüntüsü çakıp geçmişti. Lamia bunu kendi kendine itiraf etmekle etmemek arasında, "İşte büyüdüğümü şimdi sahiden anladım!" dedi.

Lütfiye Hanım yüzük yüklü elini yeğeninin eline bastırdı, "İkinci vartayı da atlattık, Lamiam. Üçüncüsünde İs-

tanbul seni bizden koparıp alır mı bilmem!"

Mutfaktan Hacer'in, "Ağzından yel alsın!" dediği duyuldu. "Dağlara taşlara!"

Lamia, "Asla teyzeciğim, asla!" diyerek yavaşça teyzesinin boynuna sarıldı, o gergin, elma yanaklarından öptü onu. "Yeşilce'den hiç ayrılmayacağım ben. Ebediyyen burada, sizin yanınızda kalacağım."

Süsi duvardaki takvimin başına geçmiş, yaprakları koparmamaya çalışarak günleri sayıyordu. "5 Haziran 1948! Daha on gün var! Tam on gün!"

"Duyan da seni hiç dansa gitmemiş sanır!"

"Ama gardenparti bu, anneciğim, bu yazın ilk gardenpartisi!"

Lamia da kalktı, Süsi'nin yanına gidip takvime baktı. "5 Haziran. Daha yıl var!"

Orta yaşın açısından Lütfiye Hanım, "Nedir ki!" dedi. "Göz açıp kapayana kadar geçer."

Çocuklar ona inanmadılar. Geriye sayışı, "On gün, 240 saat, 14.400 dakika, 864.000 saniye," diyerek Korkut başlattı.

Beri yandan da yapmaları gereken öyle çok şey vardı ki bu on gün onlara dünyada yetmeyecek gibiydi. Çarşıdaki manifaturacıları bir bir dolaşarak kumaş beğenmek, terzi Sahire'nin moda dergilerinden model seçip karar vermek, provalara gitmek, düğmelerin, kemerlerin, şeritlerin, dantellerin yakıştırılıp alınması, elbiseye uygun ayakkabıların, takıların bulunması...

Ama işte sonunda her şey hazırdı. Süsi pembe organtin, Lamia koyu mavi fisto giyecekti. İç eteklerle kabartılmış, ince belli, kolsuz, açık yakalı iki elbise yukarıki odada asılı beklemekteydi. Yakın zamanda bir gelip giyen olmazsa kendiliklerinden yere konup dans etmeye başlayacak gibi duruyorlardı. Elbiselerin son ütüsünü Süsi kendi eliyle yapmıştı, çünkü Hacer, 'kadın erkek sarmaş dolaş' dans edilmesini ayıp hem de günah saydığından bu gibi eğlentilerin hazırlıklarıyla ilgilenmez, odasına kapanıp seccadesinin üstüne yerleşir, kendini tespih çekerek dua okumaya adardı. O gün

onlar için yalnızca hamam yakıp hepsini keselemekle yetinmişti.

Süsi, Korkut'un beyaz takımıyla ince çizgili beyaz ipek gömleğini de ütülemişti. Kirpiklerine rimel, tırnaklarına pembe cila, dudaklarına belli belirsiz ruj sürmüş, Lamia'nın da çok solgun olduğunu söyleyerek biraz yanaklarını pembeleştirmişti. İkisi de pudriyerleriyle işlemeli ipek mendillerini gece çantalarının içine yerleştirmişlerdi.

Şimdi de Lütfiye Hanım ortalıklarda yoktu. Ziraat Odası'nın toplantısına gitmiş, dönmek bilmiyordu.

Dışarıda güneş battı, piyasa caddesinden el ayak çekildi. Lamia, Süsi, Korkut, hâlâ avlu parmaklığında bekleşiyorlardı. Sokak lambalarının, karanlığı gidereceği yerde sanki daha koyultan uçuk sarı aydınlığı çevreye bir ıssızlık, terk edilmişlik havası yayar gibiydi. Derken kentte gecikmiş bir köylü onların içindeki gariplik duygusunu yankılarcasına, bir uzun havayı adımlarına eş ederek istasyon yönüne doğru yürüyüp geçti... '*Kırıldı kanadım, kaldım çöllerde...*'

Süsi birden ayağa kalkarak hepsinin içini kemiren kaygıyı dile getirdi: "Annemin başına bir şey geldi!"

Korkut, "Saçmalama!" dedi. "Öyle bir şey olsa elbet haberimiz olurdu."

"Neden gelmiyor öyleyse? Mutlaka bir şey geldi başına. Gardenpartiye gidemeyeceğiz!"

Şimdi aşağıdan, gardenparti için orduevine giden ilk aileler geçmeye başlamıştı bile. Birkaç tanıdık seçtiler.

Lamia, "İçeri girelim bari!" dedi. "Bu karanlık insanın sinirlerini bozuyor!"

İçeri girdiklerinde Korkut, "Lamia, satranç dersine devam edelim mi?" diye sordu.

Süsi, "Şu sırada satranç çekilir mi kuzum!" diye çemkirdi.

Korkut, "Böyle ortada dolaşıp durmak daha mı iyi sanki?" diye sızlandı. "Benim de içimi daraltıyorsunuz."

Sokakta ne zaman bir ayak sesi yürüse kulak ve umut

kesiliyor, ses geçip gidince eskisinden daha derin düş kırıklığına gömülüyorlardı. Birden uzaktan, orduevi bahçesinde çalgının başladığı duyuldu. Süsi vurulmuş gibi boğuk bir bağırışla ayağa kalktı.

"Ne çalıyor? Korkut, nedir bu çalınan?"

Korkut başını yana eğip kulak kesilerek, "Tango," dedi. "Tangoyla açıyorlar."

Rüzgârsız yaz gecesinde, orduevi bahçesindeki müziği açıkça duyabiliyorlardı. Korkut birden Süsi'yi kavradı, taşlığın orta yerinde ve eşyaların arasında usta tango adımlarıyla kaymaya başladı. Bir yandan da çalınan şarkının sözlerini sesinin son perdesiyle söylüyordu:

'Bu gece ağlayan içimizde, sarışın yıldızların sesidir... Yıldızlar gözyaşıdır denizde, bu gece aşkın son gecesidir... aşk bir yalandı, gönlüm ona kandı...'

Korkut'un eğişiyle arkaya doğru yatınca sarı saçları neredeyse taşlara değen Süsi birden ağabeysinin kollarından kurtulmak için çırpınarak, "Yeter!" diye bağırdı. "Yeter, dayanamıyorum! Mutsuz aşklar yaşamak istiyorum ben! Hüsrana uğrayıp ağlamak istiyorum!"

Ve Korkut'la Lamia'nın, onun feryadını duyarak koşup gelmiş olan Hacer'in şaşkınlık bakışları karşısında ellerini yüzüne örterek sahiden de hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Tam o sırada kapının açılmasıyla içeri giren Lütfiye Hanım donakalmıştı. Korkut, "Nerede kaldın anne?" diye haykırarak onun üstüne yürüdü. Kızının gözyaşları karşısında vicdan azabına boğulan Lütfiye Hanım,

"Kusura bakmayın, kuzularım," diye kekeleyerek ellerini ovuşturuyordu. "Hadi siz hazırlanın da hemen çıkalım. Ben şimdi giyinirim."

Müzik içinde yüzen sokağa çıktılar. Davulun temposu o durgun, sıcak hava içinde yaz gecesinin yüreği gibi vuruyor, bütün kente dalga dalga yaşam yayıyordu. Ezgilerin çoğu tangoydu, Yeşilce'den başka yerlerde belki de çalınmaz olmuş eski tangolar ki yaz geceleri kentin üzerinde esen aşk ve düşlem havasını büsbütün ağdalaştırır gibiydi. Hele

akordeonun öbür çalgıları bastırdığı anlarda bu eski tangolar, tıpkı eski şarap gibi, vücudu mahmurlaştırdıkça duyguları kamçılıyor, uyandırıyordu. Hâkim Feride Hanım'la kız kardeşine takılmış olan Lütfiye Hanım biraz geriden gelmekteydi.

Korkut, "Koşsak bari!" dedi.

Artık sakinleşmiş olan Süsi, "Saçmalama!" dedi. "Geldik sayılır. Terlemenin âlemi yok." Sonra bambaşka bir sesle, "Korkut," diye ekledi.

Korkut tetikte, "Buyur?" dedi.

"Ben düşündüm, taşındım. Mademki senin en iyi arkadaşın, Turan'la tanışmaya karar verdim."

Lamia, Korkut'un ağzını açtığını gördü. Alaylı, acı bir sesle, "Lütfedersiniz, Suzan Hanım," dediğini duyar gibi oldu. Sonra Korkut cayarak, "İşte buna sevindim, Süsi," demekle yetindi.

"Bu gece gelip beni dansa kaldırabilir."

Lamia içinde bir ışığın karardığını hissetti. Bu gece Turan'ı Süsi'yle paylaşmayacağına için için öyle sevinmişti ki! Oysa şimdi! Eskiden kalma bir yetersizlik duygusu yüreğine diş geçirmişti. Pembe elbisesi köpük köpük saçılan, sarı saçları kendiliğinden ışıyan Süsi'yle dans etmek dururken Turan, Lamia'yla ilgilenir miydi hiç?

Köşeyi dönünce orduevi bahçesini gördüler. Geniş parkın çamlarına kırmızı, mavi, sarı ampulden ipler gerilmiş, yollara fenerler asılmıştı. Orduevi binasının yanına kurulmuş olan büfede pirzolalarla kızaran patateslerin, bardaklara doldurulan biraların kokusu burunlarına geldi.

Çevredeki bildiklere, dostlara selam verip gülümseyerek ilerlediler. Hemen bütün tanıdıkları bahçede gibiydi; dans pisti de çok kalabalıktı. Lamia'nın gözüne bir an Turan takıldı, sonra kayboldu.

Lütfiye Hanım, "Şu karşıki masa," dedi.

Korkut, "Siz gidin," dedi. "Süsi gel!" Kardeşini elinden tutarak dans edenlerin arasına sürükledi.

Lütfiye Hanım önde, Lamia arkada ilerlediler. Lamia bahçeye girdi gireli bir büyülü dünyaya ayak basmış gibiy-

di. Gözlerinin parladığını, yüzünün pespembe olduğunu aynaya bakmaksızın biliyordu. Müziğin akımı kanında bir iksir gibi dolaştıkça üzerine, rüyadaymışçasına bir dalgınlık gelmişti. Ve Turan'ın kendisiyle ilgileneceğinden artık hiç kuşkusu yoktu.

Gene gördü onu. Turan her zamanki gibi beyazlar giymişti. Hükümet doktorunun ortanca kızıyla dans ediyordu. Gözleri yarı kapalıydı ve dudaklarında besbelli gene bir ıslık vardı. Zahmetsiz ve çok sevimli bir kıvraklıkla dans ediyordu. Lamia'yı dalga dalga sarıp sarmalamış olan müziğe o da kendini kaptırmış, müziğin akışıyla kayar, döner gibiydi.

Lamia, başındaki sarhoşluk derinleşerek teyzesinin arkasından yürüdü. Onlar masalarına otururken çalgı sustu; Korkut'la Süsi döndüler. Göğüsleri mutlu bir yorgunlukla inip kalkıyor, gözleri parlıyordu. O sırada görünen garsona şiş kebap, pirzola, kızarmış patates, börek, salata, bira söylediler. Artık gelmişlerdi ya, ne kadar acıkmış olduklarını anlıyorlardı.

Çalgının yeniden başlamasıyla Lütfiye Saru'nun masasına sürekli bir akın başladı. Yeşilce gençleri, aile dostu erkekler, uzak tanıdıklar ondan izin alarak kızları dansa kaldırıyorlardı. Süsi'yle Lamia her dansta kalkıyor, ancak çalgı sustuğu zaman biraz oturabiliyorlardı.

Onların öylesine hayatlarından hoşnut oldukları yerde Korkut tam tersine, keyifsizdi. Süsi'den sonra Lamia'yla dans etmiş, sonra da valinin büyük kızını dansa kaldırmıştı. Ondan sonra Mualla'yı kaldırmaya gidince geri çevrildi.

Masaya döndüğünde o sarışın yüz, Yaban üstündeki gök gümbürtülü fırtınaların bulutları gibi kapkara, pusarıktı. Lütfiye Hanım onun bu haline şaştı. Kendisi pek eğleniyordu. Çocuklar danstayken orduevi komutanının masasına kaçarak birkaç kadeh de rakı yuvarlamıştı ve şimdi keyfi tamamdı. Çocuklarını seyrederken göğsü övünçle kabarıyordu. Kendi kızları herkesten güzel ve gözde, kendi oğlu herkesten yakışıklıydı doğrusu, bahçede onlar kadar güzel dans eden yoktu. Lütfiye Hanım Korkut'un neşeli, hayat dolu kıvraklığını seyretmeye doyamıyordu.

"Ne oturup duruyorsun, be oğlum? Hadi, git, dans et de boyunu göreyim!"

Korkut çenesini avucunun içine almış, kısık gözlerle çevreyi süzmekteydi. Kavalyesinin kolları arasında, başını yana çevirerek kayıp geçen Mualla'yı görmemek için piste pek bakmıyordu. Öbür masaları inceleyerek gecenin en çirkin kızını arıyordu. Gidip onunla dans edecekti; ona kur yapacaktı ki o Mualla denen, kendini bir şey sanan burnu büyük kıza ders olsun! Korkut'un nasıl en çirkin kızı bile kendine yeğ tuttuğunu görsün! Kendisi Korkut'un öyle aman aman öpmesine bile izin vermezken onun bir başka kızı kendinden önce dansa kaldırmasını suç sayarak kapris yapmak nasıl oluyormuş, anlasın!

Korkut'un gözleri en sonunda aradığını buldu. Bahçede şimdiye dek farkına bile varmamış olduğu bir kızdı bu: Berber Kevser. Kevser saçlarını bu gecenin şerefine büsbütün kıvırıp kendi diktiği pelerinli, dallı güllü bir elbise giymiş, yanına bir komşu teyze alarak gelmişti. Ayağıyla çalgıya tempo tutarak dans edenleri seyrediyordu, hem mutlu hem hüzünlü. Böyle yerlerde dans etmemeye öyle alışıktı ki o sırada bahçede dansa kalkmamış kızların arasında Korkut'la ilgilenmeyen belki de tek o vardı.

Gel gör ki Korkut ayağa kalktı, attığı her adımla çevresindeki yürek çarpıntılarını attırarak, umutları bir yakıp bir söndürerek ona doğru ilerledi. Ve herkesin, ama en çok Kevser'in kendisinin şaşkınlık ve inanmazlığı karşısında, onu dansa kaldırdı.

Kevser daha ne olduğunu anlamadan kendini Korkut'un kolları arasında buldu; ondan sonra her dansı Korkut'la yaptı ve gerçekliğine o sırada bile inanmadığı bir masal gecesi yaşadı.

Ne güzel bir geceydi sahiden! Pistin üzerine kadar dal uzatan çam ağaçları renk renk ampullerle süslenmişti. Ama bunlar yıldızları gene de kapatamıyordu; dans edenleri seyre gelmiş gibi alçaktan bakan ve ampuller gibi beyaz, sarı, mavi, kırmızı renklerle yanıp sönen kocaman yıldızlar. Hava bira, çay ve meze kokuyordu, ama bu, bahçedeki öbek

öbek çiçeklerin kokusunu kapatamıyordu. Çalgı sustuğu zamanlarda neşeli konuşma, gülüşme seslerinin arasında havuzun fıskıyesinden serpilen suyun serin fısıltısı duyuluyor, sonra gece kuşlarının, böceklerin sesi kendini belli ediyordu. Derken çalgı gene başlıyor ve bir başka tango dalga dalga damarlara yayılıyordu: '*Söyle bana, seviyor musun ah, söyle bana...*'

Lamia uzun süre hayallerinde canlandırdığı bir şeyi gerçekte hayallerden daha güzel bulmanın sarhoşluğunu yaşıyordu. Bir de Turan gelseydi! Ama danslar birbirini izlediği halde Turan gelmek bilmiyordu. Lamia da büyük mutluluğuna karşın, onun gelmeyişini, gelmeyip daha çok Necla'yla dans edişini, içinde, sol göğsünün hemen altında sürekli bir sızı olarak hissediyordu. Başkalarıyla dans ederken başı ister istemez hep Turan'dan yana dönüyor, onu öyle hafif, öyle şen, dudaklarında bir ıslık, gözleri yarı kapalı dans ederken gördükçe yüreği istek ve özlemle şişerek çatlayacak gibi oluyor, Lamia şu sırada dans ettiği erkekten nefret ediyordu. Ah, bu terli, titrek delikanlı avuçları! Necla da ne kadar güzeldi bu gece! Beyazlar giymişti. O açık yakalı, yırtmaçlı, daracık beyaz elbise Lamia'nın çocuksu fistosundan nasıl da bambaşkaydı!

Lamia'nın mutluluğu sönmeye başlamıştı. Onu dansa kaldıran her kavalye katlanmak zorunda olduğu bir angaryaydı artık; gülümsemesi yüzüne yapışmış, tenini gerip acıtan bir iğreti çizgi, yapmak zorunda olduğu nezaket konuşmaları bir işkenceydi. Turan'sız yaptığı her dans bir ebediyet sürüyordu. Hele lisenin edebiyat öğretmeni Boğaç Bey'in başlatıp yönettiği Kadril, Lamia'ya hiç bitmeyecek gibi geldi.

Uzunca bir ara veren çalgıcılar yerlerine geçip akorda başlamışlardı. Biraz sonra gene eski bir tangonun notaları çam dallarının arasına saçılmaya başladı: '*Mazi kalbimde bir yaradır, bahtım saçlarından karadır...*' Turan'ın kendilerinden yana geldiğini gördüler. Lütfiye Hanım bir komşuların masasına gittiğinden üç genç masada yalnızdılar.

Süsi, "Nihayet gelebiliyor," diye mırıldandı. Lamia onun kafasının da kendisininki gibi Turan'la dolu olduğunu

o zaman anlayarak içinde bir ezinti duydu.

Süsi, "Hani centilmendi?" diye dudak bükerek Korkut'a sordu. "Centilmen olaydı önce beni kaldırırdı. Şimdi geri çevireyim de görsün!"

Korkut onu yanıtlamamayı seçerek Kevser'den yana seğirtmişti bile. Lamia yüreğinin çarpıntısından, konuşacak durumda değildi.

Süsi, "Ama geri çevirirsem onu umursuyormuşum sanır," diye söylendi.

...

"İyisi mi bir kere dans ederim, olur biter. Ne olsa söz verdim. Bir daha da beyefendi hava alır."

Turan gelmişti bile. Kıvırcık saçlarının bir perçemi alnına dökülmüştü. İki kızı gülümseyerek selamladı.

"Lütfiye Hanım'dan izin aldım," dedi.

Sonra elini Lamia'ya uzattı: "Bu dansı beraber yapalım mı?"

Lamia içindeki sevinç çılgınlığını dışa vurmayan bir sakinlikle, ağır ağır ayağa kalktı. Süsi'den yana hiç bakmadan, hiç acele etmeden –oysa koşmak istiyordu– piste yürüdü.

İşte Turan'ın kolları arasındaydı. Onun ılık, erkek kokusunu burnunda, elinin ateş gibi dokunuşunu sırtında hissediyordu. Öbür eli onun avucunun içindeydi. Yanakları birbirine değdi değecek. Turan'ın ıslığı Lamia'nın kısa siyah saçlarını ürpertiyordu. Lamia yanağını onun öylesine yakın duran yanağına yaslamak için dayanılmaz bir istek duydu. Ama etraf öyle kalabalıktı ki! Herkes onlara bakıyordu. Dünyadaki bütün insanlar orduevi bahçesine doluşmuş, binlerce meraklı gözleriyle onları seyrediyorlardı.

Turan bir dönüşten yararlanarak onu kendine doğru çekti. Ve Lamia içindeki gizli istekler dışarı vurmuş gibi bir ürküntüye kapılarak kendini gerdi.

Turan," Bu tangoyu mahsus, seninle dans etmek için çaldırdım," dedi.

"Neden?"

"'*Bahtım saçlarından karadır,*' diyor ya, senin de saçların kapkara ya! Ondan işte."

Lamia onun yüzüne baktı, mutlulukla güldü.

Turan, "Gene gül!" dedi.

Lamia elinde olmadan güldü, sonra, "Neden?" diye sordu.

"Çok güzel gülüyorsun da! Çiçek açar gibi bir gülüşün var, Lamia! Adın da çok güzel, Lamia! Sen de çok güzelsin, Lamia! Öyle güzelsin ki hele bu gece!"

Lamia, "Ama Necla benden daha güzel!" dedi, sonra kendi kendine kızarak dilini ısırmak istedi.

Ama onun bu sözü Turan'ı güldürmüştü. "Hiç kimse senden daha güzel değil. Çünkü sen hem güzelsin, hem sıcaksın, hem tatlısın. Söyle bana Lamia, sen nasıl bu kadar tatlısın?"

Lamia, başı dönmüş, şaşkın, mutlu, nasıl dans ettiğinin bile ayırdında olmaksızın Turan'a bakarak, "Bilmem," diye mırıldandı.

Bu yanıt da Turan'ı güldürdü. Zaman zaman soluğu kendiliğinden kahkaha biçiminde fışkırıyormuş gibi zahmetsiz, için için bir gülüşü vardı. Gözleri de gerçekten bir tuhaf, sımsıcak sarı renkteydi.

Lamia dansın ne zaman bittiğini, nasıl gelip masaya oturduğunu bile fark etmedi. Bütün bahçe, öteki insanlar, teyzesi, Korkut, Süsi, hepsi ondan kilometrelerce uzaktaydılar şimdi. Gene de bir ara Süsi'nin, "Artık gitsek mi ne?" dediğini duyarak yüreği ağzına geldi. Şarkılarda, şiirlerde kimi gecelerin neden kıyamete değin sürmesinin arzulandığını şimdi anlıyordu. Neyse ki Lütfiye Hanım, "Daha neler, gece ancak başlıyor!" dedi. Korkut da kız kardeşini kolundan tutuğu gibi dansa sürükledi.

Biri geldi, Lamia'yı dansa kaldırdı. Valse başladılar. Pistin o eski kalabalığı kalmadığından rahatlıkla dönüyorlardı. Yeşilce gecelerinde çalgılar gece yarısından önce susardı. Oysa bu gecenin başka gece olduğunu anlamış gibi müzik hâlâ sürüyordu. Dans etmeyip yalnızca seyre gelen başörtülü teyzelerle çocuklar, yaşlı amca beyler gitmiş olduğundan kalanların çoğunu dans edenlerle birbirini tanıyan 'kalburüstü' aileler oluşturuyordu. Şimdi herkese bir rahat-

lık, bir serbestlik gelmiş, daha önce çekinip utanan birçok ana-babalar dansa kalkmışlardı. Pistin uçlarında, çam altlarında kız çocukları, yeniyetmeler birbirlerinin beline sarılmış dönüyorlardı. Kızartma kokuları yerini taze kavrulmuş fıstık kokusuna bırakmıştı.

İç gıcıklayan, kanı tutuşturan bir tango daha başlamıştı ki bütün ışıklar püf denmişçesine sönüverdi. Çamlardaki o renk renk ampuller, bahçe yollarındaki fenerler, binadaki lambalar, kentte ne kadar elektrik ışığı varsa hepsi sönmüştü. Çalgı durdu. Dans edenlerden önce bir şaşkınlık ünlemi yükseldi sonra üzüntü, esef sesleri duyuldu.

Saatin yarım olduğunun farkına bile varmamışlardı. Elektrik fabrikası ancak gece yarısından sonra yarıma kadar işlediği için, o saatte Yeşilce'nin bütün ışıkları sönerdi.

Dans edenler istemeye istemeye yerlerine oturdularsa da kimsenin gitmek için ayaklandığı yoktu. Havada bir bitmemişlik, yarıda kalmışlık var gibiydi. Tanıdık tanımadık herkes masadan masaya, elektrik fabrikasının bu münasebetsiz huyundan yakınıyordu ki birisi elinde kocaman bir lüks feneriyle koşturup geldi. Fener pistin kenarına, bir tahta iskemlenin üstüne kondu. Çalgı tangoyu yeniden ele aldı, bahçedekilerden bir alkış koptu ve bu yarım ışıkta dans yeniden başladı.

Turan geldi. Süsi'yi dansa kaldırmamıştı daha. Ama şimdi, bu loşlukta Süsi'yle dans ederse Lamia dayanamazdı doğrusu! Turan gelip kendisini dansa kaldırınca, kendini gene onun sıcacık kolları arasında bulunca Lamia hayata yeniden doğuyormuş gibi oldu. Bu ikinci danslarıydı ve Lamia ondan ayrı kaldığı zamanda hiç yaşamamış gibiydi. Bir süre hiç konuşmadan dans ettiler. Turan ıslık çalmıyordu artık. Birbirlerine çok yakındılar. Sonra Turan,

"Keşke hep böyle loş olsa!" dedi. "Seninle aydınlıkta dans etmek öyle zor ki!"

Lamia, "Neden?" diye sordu. Başka laf bilmezmiş gibi hep, "Neden?" diye sorup durduğunu algılayarak içi çürüdü. Konuşkan, bol kahkahalı Necla'dan sonra Turan onu sönük bulacak diye ödü kopuyordu.

Turan, "Seni göğsüme bastırmak istiyorum da ondan," dedi. "Yanağımı yanağına dayamak istiyorum. Aydınlıkta bunları yapamıyorum ki!"

Lüks feneri, çevresine eğri büğrü bir ışık halkası çiziyordu. Bu halkanın dışında kalan yerler, fenerden uzaklaştıkça koyulan bir karanlık içindeydi. Turan arada ışıktan ayrılıp bu karanlıkta dans ediyor, o zaman Lamia'yı iyice kendine çekiyordu. Fenerden en uzak oldukları bir anda onu sımsıkı göğsüne bastırıp yanağını yanağına yaslamasına Lamia karşı çıkmadı. Karşı çıkmak mı? O sıcacık yanak kendi yanağına değince içine öyle keskin bir zevk saplandı ki kanının, vücudunun her zerresinde, sanki ta kasıklarının arasında bir kamaşma duyan Lamia kendini tutmasa bağıracaktı. Bir an Turan'ın da nefesini tuttuğunu hissetti. Ayakları dolaşmış gibi yavaşlamışlardı. Turan derin bir soluk alarak onun kulağına,

"Tatlısın, çok tatlı," diye fısıldadı.

Onun soluğuyla içi gıcıklanan Lamia bu yakınlığa daha fazla dayanamayacağını hissederek, "Işığa çıkalım," diye yalvardı.

"Tatlısın, çok tatlı! Ne zor seninle dans etmek! İnsan yaklaştıkça yaklaşmak istiyor."

"Ne olur. Işığa çıkalım."

"Seni öpmek istiyorum, Lamia. Dudaklarından öpmek istiyorum seni. O kısacık üst dudağından."

Lamia titriyordu. Turan'ın sıcacık kollarında, Turan'ın sıcacık soluğu yüzünde, saçlarında gezinirken içini bir titremedir almıştı. Kendini sıkmasa dişleri birbirine çarpacaktı.

"Söyle Lamia, söyle ne zaman öpeceğim seni... dudaklarından?"

Lamia, "Bilmem!" dedi. Sonra Turan'ın yaklaşan yüzünden ürkerek, telaşla, "Ama bu gece değil!" diye ekledi.

Turan o için için gülüşüyle güldü: "Ya hangi gece, öyleyse? Yarın gece mi?"

"Olmaz, yarın gece de olmaz."

"Öyleyse öbürsü gece."

"Öbürsü gece de olmaz."

"Peki ne zaman? Seni hiç öpmeyecek miyim yoksa?"

Lamia düşündü. "Hayır," diye yanıtladı. "Yani evet."

"Öpecek miyim?"

Lamia, "Evet," diye fısıldadı.

"Peki ne zaman?"

Lamia gene, "Bilmem," dedi.

"Öbürsü gece değil, ondan sonraki gece, öyleyse."

"Olmaz ki! Biz Yaban'a gidiyoruz. Çiftliğe."

"Ne zaman?"

"Yarından sonra."

"Ne zaman döneceksiniz?"

Lamia, "Kim bilir!" diye göğüs geçirdi.

Turan gene gülerek onu göğsünde sıktı. "Sabırsız kızım benim! Benimle öpüşmeyi sen de istiyorsun, değil mi?"

"Evet."

Turan şimdi fenerin ışığına çıkmıştı. "Gözlerimin içine bak da söyle."

Lamia bu kez onun gözlerinin içine bakarak yineledi: "Evet, istiyorum."

"Öyleyse ben de seni öpebilmek için Yaban'a kadar gelirim."

"Sahi gelir misin?"

"Seni öpebilmek için dünyanın öbür ucuna kadar gelirim."

Lamia güldü.

"Bak göreceksin! Ben oraları biliyorum. Bu bahar oralara hep kır gezisine gittik. Hani ihtiyar bir söğüt var, gövdesi kovuk, bildin mi?"

"Evet."

"Salı gecesi, yemekten sonra oraya gel. Seni bir bekleyen olacak."

"Gelirim."

"Valla billa mı?"

Lamia, "Valla billa," dedi.

"Seni dudaklarından öpeceğim, ama değil mi? Vazgeçmeyeceksin, değil mi?"

"Vazgeçmem."

"Doya doya öpüşeceğiz, değil mi, Lamiam, tatlı kızım benim, değil mi?"

"Evet."

"Söyle bana, söyle ne yapacağız?"

"Söyleyemem ki!"

"Ben sana öğretiyorum işte. Söyle: *Öpüşeceğiz, Turan,* de. *Doya doya öpüşeceğiz,* de."

Lamia başını usulca sarstı. Elbisesinin içinde göğüslerinin sızladığını, yüzünün ateş gibi yandığını hissediyordu.

"Söyle Lamia."

"Söyleyemem, söyleyemem."

"*Öpüşeceğiz,* de. *Doya doya öpüşeceğiz,* de."

Lamia çevresine bakındı. Nasıl karanlıktı, nasıl da tenha! Şu çalgı da ne zaman susacaktı? Turan onu ne zaman salıverecekti?

"Oturalım artık, Turan. Gidelim artık."

Turan kollarının kıskacını o saat gevşetti. "Ürkeğim benim!" diye güldü. "Bağışla beni. Seni korkutmak istemedim. Benden korkmuyorsun değil mi?"

"Korkmuyorum."

"Geleceksin değil mi?"

Lamia, "Geleceğim," diye yanıtladı.

Deminden beri hiç ara vermeden tangodan valse, valsten valse geçmiş olan çalgı en sonunda sepet havasını çaldı, lüks feneri içeri taşındı ve herkes yıldız ışığında yola koyuldu. Korkut taşkın bir neşe içinde, çok sevdiği, '*Güzellerle gezdik, gezdik, çirkinlerden bezdik bezdik*' türküsünü, '*Çirkinlerle gezdik gezdik, güzellerden bezdik bezdik*' biçiminde söylüyordu. Lütfiye Saru hafiften çakırkeyif ve rahat, Süsi sessizdi. Loş yollarda gruplar birleşiyor, gülüşüp konuşup gene ayrılarak yollarına devam ediyorlardı. Lamia'yı hâlâ bir büyü çemberi çevresinden ayırır gibiydi. O da teyze kızı gibi sessiz, kendi duygularına dalmış, bastığı yerleri görmeden yürüyordu.

Yaban'da ve kentin kenar mahallelerinde horozlar ötmeye, köpekler havlamaya başlamıştı.

Lamia ertesi gün öğleye doğru uyandığı zaman ömrün-

de belki de ilk olarak Süsi'yi kalkmış buldu. Süsi elleri arkasında, pencereden dışarısını seyrediyordu. Lamia ister istemez suçluymuş gibi bir telaşa kapılarak, zoraki bir neşeyle, "Aa, saat on bir olmuş!" dedi. "Kim bilir teyzem nasıl kızmıştır! Hadi, çabuk aşağı inelim."

Ne var ki Süsi, ona Lütfiye Hanım'ın çiftliğe gittiğini, Korkut'un da Kevser'in peşine düştüğünü söyledi. Demek çaresiz, baş başaydılar. Öyleyse en iyisi dün geceki danstan, Turan'dan açıkça söz açarak konuyu deşip rahatlamaktı.

"Gardenparti ne güzel oldu, değil mi, Süsi? Çok eğlendik, değil mi?"

Süsi gene pencereden dışarı bakarak, "Valla, ben şahsen iyi eğlendim," dedi. "İçim rahat olsa daha da eğlenebilirdim."

"Ama neden rahat değildi için?"

Süsi dönüp teyze kızını şöyle bir süzdü, sonra gene pencereye dönerek, "Neden olacak, senin yüzünden," dedi.

"Benim yüzümden mi?"

"Daha doğrusu annemin. Senin Korkut'tan başkalarıyla dans etmene izin vermeyecekti. Bunu ona da söyleyecektim ya, nasılsa beni dinlemez, diye söylemedim."

Lamia yatağının içinde oturuyor, hiç sesini çıkarmıyordu. Sakin görünmeye çalışıyordu ya, aslında yüreği ta derinden, kötü kötü çarpmaya başlamıştı. Bir yandan bir suç korkusu da duymuyor değildi. Turan'la dans ederken çok mu ele vermişti kendisini? Ama öyle olsa önce teyzesiyle Korkut onu uyarmazlar mıydı?

Süsi de sinirli olduğunu dışarı vurmamak çabasıyla sakin bir abla sesiyle konuşuyordu: "Turan'a nasıl yüz verdiğini gördükçe vallahi senin hesabına ben utandım, Lamia. Ondan nasıl tiksindiğimi biliyorsun. Gelip beni dansa kaldıracak diye ödüm kopuyordu. Söz vermiştim ya, gelseydi yüzde yüz refüze edecektim."

Lamia, "*Ama gelmedi ki! Bana geldi! Beni dansa kaldırdı!*" diye bağırmak istedi. Sesini çıkarmadı.

"Ama Turan kurt! Refüze edeceğimi gözümden anlamış olsa gerek ki, gelip seni dansa kaldırdı."

...

"Seni saf buldu. Seninle ilgilenip bana nispet yaptı, sözümona."

Lamia, "Yani Korkut'un Kevser'le dans edip Mualla'ya nispet yaptığı gibi mi?" diye sordu. Sesinin titremesini engelleyememişti.

Süsi onu yanıtlamayarak, "Ne olsa daha küçüksün, Lamiacığım," diye sözünü sürdürdü. "Çok kitap okuyorsun, ama tecrüben yok. Hangi erkeğe nasıl davranılır, bilemiyorsun. Hadi o ilk dans neyse ya, Turan gibi bir serseriyle ikinci kez dans edilir mi hiç? Hem de o en uzun dans."

Lamia ne bir şey söyleyebiliyor ne de Süsi'nin yüzüne bakabiliyordu.

"Hem de dikkat ediyorum, hep tatsız adamlara yüz veriyorsun. İşte o yaşlı başlı Ali Daimoğlu, işte serseri Turan."

Lamia başını kaldırdı. İki teyze kızı göz göze geldiler. Bakışlarını çeken Süsi oldu.

"Ben aşağı gidiyorum," dedi, sarı saçlarını belli belirsiz dalgalandırarak dışarı çıktı.

Lamia bir süre öylece kaldı. İçinde şimdiye dek pek bilmediği ya da adını koymamış olduğu duygular cirit atıyordu. Süsi'den nefret ediyordu, Süsi'ye diş biliyordu; kininden, hıncından içi dışına çıkacak gibiydi. Vücudu, birisi tutmuş da sarsıyormuş gibi sarsılıyordu. Yumrukları sıkılıydı. Ne hakla... ne hakla... Kendisi güzelliğe o kadar düşkün olan, eğri bir çizgiden, çirkin bir sözden yara almışçasına incinen Süsi, Lamia'nın hayatındaki en güzel geceyi ne hakla böyle iğrençleştirebilirdi? Bir yandan da Lamia'nın göğsünde bir bayram davulu gümbürdüyordu. Çünkü Süsi onu kıskanmıştı. Çünkü Süsi Turan'ı istemiş, ama Turan, Süsi'yle değil onunla, Lamia'yla dans etmişti ve iki gece sonra Yaban'da, o gövdesi kovuk yüzyıllık söğüt ağacının altında, Süsi'yle değil onunla, Lamia'yla öpüşecekti.

Çocuklar kentteki kurulu düzenlerini bırakıp çiftliğe gitmeyi pek sevmezlerdi. Ama bu kez gitmeye can atıyorlardı, çünkü evdeki yaşantının bütün tadı kaçmıştı. Süsi'yle

Lamia o konuşmadan beri birbirlerine söyleyecek söz bulamıyorlardı. Öğleüzeri Korkut nedeni belirsiz, ama müthiş bir öfke içinde eve döndü. Gözleri ateş püskürüyordu. Durduğu yerde duramayan, her şeyi kırıp dökmek, parçalamak istemekle birlikte kendini zorla tutan bir hali vardı.

"İster misiniz yarına kadar beklemeyelim? Yaban'a hemen bugün gidelim? Bu şehir bana cendere gibi gelmeye başladı artık!" diye bağırdı.

Hemen yemekten sonra (Hacer'den başka kimsenin boğazından bir şey geçmiyordu) faytona binip yola çıktılar. Paytonu Korkut deli gibi sürüyor, bir yandan da avazı çıktığınca kopuk kopuk şarkılar söylüyordu. Hızdan her zaman çok korkan Süsi bu kez hiç sesini çıkarmadan köşesine sinmiş oturuyordu. Öbür köşeye yaslanmış oturan Lamia ne hızın ne de Korkut'un şarkılarının ayırdındaydı. Bir an önce Yaban'ın yeşilliğine kavuşmak, tek başına kalabilmek için sabırsızlanıyordu. Üç Kızlar Irmağı'nın yerini belirten ve dev söğütlerin kümeleşmesinden oluşan o koyu, gümüşü yeşil çizgiye vardılar. Buruntular yaparak sürüklenen yeşil suyun üzerindeki köprüden uçarcasına geçtiler. Az sonra Sarular Köyü'ne girmiş bulunuyorlardı.

Herkes tarlalarda olduğu için köyde ihtiyarlarla çocuklardan başka kimse kalmamıştı. Her araba gibi onların paytonlarının gelişi de burada bir bayram havası yarattı. İhtiyarlar, kapı önlerinden, ağaç altlarındaki peykelerden gülümseyip el sallarlarken çocuklar, köpeklerle birlikte paytonun peşine takıldılar.

Sarular çiftliğinin ana yapısı olan ev bir tümseğin üstündeki düzlüğe, ulu çamların arasına kurulmuş iki katlı, kurşuni bir taş binaydı. Bacalarından birinin üstünde bir leylek yuvası, bahçesinde bu mevsim yaseminler, gelingüvey, kahkaha, kadifeçiçekleri, akşamsefaları, bir de küçük fıskıyeli havuz vardı.

Arka avluda köy kızları nohut ayıklamaktaydılar. Yere kilimler yayarak halka olup oturmuşlardı. Başlarında karanfil tohumu ve pulla bezeli yemeniler, kulaklarında mavi taşlı küpeler vardı. Yüzleri Yaban güneşinden yanmış, kına-

lı elleri işe yatkındı. Aralarındaki yaşlı kadınların anlattığı açık saçık öykülere kahkahalarla gülüyorlardı.

Küçükbeyle küçükhanımlar gelince ilkin bir sessizlik oldu. Sonra Korkut hemen onların arasına çökerek, "Ben de nohut ayıklayacağım!" diye bağırınca eski neşe yerine geldi. Onun da önüne bir demet nohut sapıyla ayıkladığı nohutları koyması için bir leğen verdiler.

Korkut, "Yarış!" diye bağırdı. "Yarış yapalım! Bakalım on sap nohudu kim daha önce ayıklayacak! Ben hakem olacağım!"

Lamia, "Ya birinciye ne ödül vereceksin, Korkut?" diye sordu.

Korkut esrarlı, bilgiç bir tutumla parmağını kaldırıp başını sallayarak, "Büyük bir ödül!" diye bağırdı. "Dehşet bir ödül! Harika bir ödül!"

Kızlar, "Nedir? Nedir? Nedir?" diye bağrışarak onun çevresini aldılar.

Ama Korkut, "Kışt, hadi bakalım yerlerinize!" diye onları azarladı. "Sırası gelince öğrenirsiniz elbet!"

Kol saatine bakarak işaret verdi, kızlar gülüşüp küçük çığlıklar atarak nohut ayıklamaya giriştiler. Lütfiye Saru da bir ara geldi, sonra gene içeriye girdi. Süsi görünürlerde yoktu. Lamia yarışa katılmamıştı.

Sonunda vekilharcın kızı Gülzade çığlıklar, kahkaha, alkışlar arasında birinci ilan edildi. Hemen yerinden fırladığı gibi Korkut'un önüne dikilip elini uzattı: "Hani benim ödülüm?"

Gülzade daha on beşinde var yoktu; ama boylu, yapılı, sarışın bir kızdı. Göğüsleri daha şimdiden çizgili mintanının kumaşını zorlamaya başlamıştı; şalvarının bolluğu bile, bedeninin iri bir çağla bademini çağrıştıran kütürlüğünü gizleyemiyordu. Cüretli ve serbestti. Yeşil gözlerinin içi gülerek, "Ödülümü isterim!" dedi.

Korkut onu birden belinden yakalayıp kendine çekerek, "Seni öpeceğim, Gülzade!" diye bağırdı. "İşte senin ödülün!"

Gülzade onun kollarından kurtulmak için çırpınmaya

başlamıştı bile. Öbür kızlar çığrış çığrış el çırparak onların çevresinde bir halka oluşturdular. Gülzade yaman çarpışıyordu. Korkut'u yumrukluyor, tekmeliyor, ısırıyor, onun dudaklarından kaçınmak için başını yandan yana çevirdikçe pullu yemenisinin altından sarkan kalın, sarı örgüleri havayı kamçılıyordu. Korkut da durmadan gülüyor, kendi üstünlüğünden emin olduğu için onun böyle didişmesine, alaycı, tepeden bakan bir hoşgörüyle izin veriyordu. Bir ara kaçmasına bile göz yumdu. Kız hemen seğirterek büyük bir çam gövdesinin ardına sığındı. Korkut da peşinden. Bir süre aralarında ağaç, bir bu yana bir o yana atılım yaparak oyalandılar. Sonra Gülzade ağacın siperinden ayrılıp eve doğru bir koşu koparınca Korkut bir adımda yetişerek onu kıskıvrak yakaladı. Şimdi kolunu bacağını kıpırdatamayan kız yüzünü kaçırmak için çenesini göğsüne bastırmış, boynunu kısmış duruyordu. Korkut elini uzattı, onun çenesini tutup zorla kaldırdı, üzerine doğru eğilerek onu yavaş yavaş arkaya doğru yatırdı. Sanki upuzun bir an böyle kaldılar.

Çığrışmaları, kızının sesini duyan vekilharç Hıdır Çavuş da şimdi gelmiş, onları seyrediyordu. Yöre köylülerinin çoğunluğu gibi Arnavut göçmeni olan Hıdır Çavuş kadın-erkek arasındaki bu tür oyunlara, cilveleşmelere karşı daha alışık, daha hoşgörülüydü. Gene de Gülzade'yle Korkut'un gövdelerinin çizdiği iç içe çifte yayın gerginliğindeki bir şey onu tedirgin etmiş olsa gerek ki kızınınki gibi yemyeşil olan gözlerini kısmış, sarı pos bıyığını geveliyordu.

Kızlar da şimdi susmuşlardı. Lamia bir Korkut'a bir Hıdır Çavuş'a bakarak tırnağını kemirirken Korkut birden başını sarsıp gülerek doğruldu, Gülzade'yi çocuk gibi koltuk altlarından tutup kaldırarak alnından öptü, gene yere bıraktı.

"İşte senin ödülün! Beğendin mi?"

Gülzade kahkahalar arasında Korkut'un ayağına çelme geçirmeye savaşırken Lamia avludan ayrıldı. Bir tehlike atlatılmış, omzundan bir yük kalkmış gibi derin derin soluyarak tarlalara doğru koştu. Korkut'un, kollarından arkaya kaykılttığı Gülzade'ye doğru eğilişini, Gülzade'nin Korkut'a bakan gözlerindeki başkaldırıyla teslimlik karışımı ifade-

yi düşündükçe içine bal gibi bir baygınlık yayılıyordu. Turan. Turan. Bu gece değil, yarın gece değil, ondan sonraki gece Turan burada olacaktı. Karanlıkta ikisi yalnız. Karanlıkta Turan'ın sıcak kollarında sımsıkı. Karanlıkta öpüşeceklerdi, doya doya, dudak dudağa.

Lamia soluk soluğa, kendini ihtiyar söğüdün dibinde buldu. Gövdesi oyuk, dalları eğri büğrü, baykuş yuvası bir görkemli ağaç. Lamia yanan yüzünü ağaç gövdesine yaslamıştı: Pütürlü kabuğu parmaklarının ucuyla okşuyor, bir gece önce Turan'a söylemeye utandığı sözcükleri kendi kendine söylüyordu: "Öpüşeceğiz Turan, dudak dudağa..." Ağacı kollarıyla sarıyor, ağacın gövdesini kendi gövdesinin ateşiyle yumuşatıp eritmek istercesine bacaklarını da dolamaya çalışarak kucaklıyor, okşuyor, öpüyordu. "Nasıl bekleyeceğim? Turan, sevgilim, bekleyemeyeceğim."

Birden adının çağrıldığını duyarak irkildi. Bir nal şakırtısının arasından Korkut'un sesi, "Lamia! Lamia!" diye bağırıyordu. Lamia üstünü silkeleyerek koşmaya başladı, tarlalardan geçip yola çıktı. Korkut, at üstünde, onu aramaktaydı. Atının boynuna doğru eğilmişti. At da binicisinin ruhsal durumunu sezmiş, yerinde duramıyordu.

Korkut, "Lamia, ben şehre gidiyorum!" dedi. "Mualla'ya gidiyorum." Sonra haykırırcasına, "Ben Mualla'yı seviyorum!" diye ekledi. "Evleneceğim onunla!"

Lamia, "Teyzem..." dedi.

"Anneme bir şey söylemedim şimdilik. Sen de söyleme. Yalnız şehre gittiğimi söyle, olur mu, Lamia?"

"Olur."

Korkut kamçısını şöyle bir şaklatınca onun işaretini bekleyen at uçar gibi yola düzüldü. Arkalarından bir toz bulutudur kalktı. Lamia kolunu kaldırıp sallayarak, "Güle güle!" diye bağırdı, ama Korkut'un kendisini duyduğunu hiç sanmıyordu.

İkinci günün akşamüzeri, Lütfiye Saru, Süsi, Lamia havuz başında kahve içerlerken Korkut geri döndü. Atını doludizgin bahçenin ta içerisine sürüp ailesi kadınlarını kuş sü-

rüsü gibi dağıtarak havuz başına kadar geldi. Orada, atın gemlerine birden asılınca hayvancağız kişneyip art ayakları üstünde şaha kalkarak durdu. Korkut aşağı atladı. Toza toprağa bulanmış durumda koşup annesinin boynuna sarıldı; dudaklarından birbirini tutmayan sevinç, heyecan sözleri döküldü:

"Anneciğim, bağışla... söyleseydim üzülecektin... Ama şimdi artık her şey oldu bitti... Tanıyınca öyle seveceksin ki! Çok mutluyum! Bilmiyordum, onu çok seviyormuşum meğer... Ebediyen de seveceğim. Anneciğim... O da beni seviyor... Öyle mutluyum ki!"

Onun söylediklerindeki anlamı ilkin Lamia'dan başka çıkartan olmadı. Mualla'ya evlilik sözü vermiş olduğu anlaşıldığı zaman da kıyametler koptu. Mualla ha... O boyalı sarı Necla'nın kardeşi... evlerinde içkiler içilen, âlemler yapılan kız...

Şimdi Lütfiye Hanım bir yanda, Süsi bir yanda ağlıyorlardı.

Lütfiye Hanım, "Annesi bir Hacı Ana'dan farksız; kızlarına göz göre göre, kendi evinde orospuluk yaptırıyor," diyordu. "Adları, sanları anılmaz... Pelvanzadeler'in, Sarular'ın oğluna... benim oğluma... böylesi mi layıktı?"

Süsi, "O kendini bir şey sanan donuk kız!" diyordu. "Sanki ne mal olduğu bilinmezmiş gibi burnu Kafdağı'nda gezer, kimselere sokulmaz. Sanki Necla'nın kardeşi değil! Ama ben sana demiyor muydum, o Turan'la arkadaşlığını kes, diye. Onun yüzünden kötü yollara sapacağını ben biliyordum!" diye hıçkırıyordu. "O baştan çıkardı seni, o kışkırttı!"

Korkut bir kız kardeşine bir annesine koşuyor, onları nasıl yatıştıracağını bilemiyordu. Gene de tüm şaşkınlığı, içinden ışık gibi dışarı vuran sevinci örtemiyordu.

"Vallahi kötü insanlar değil, anne. Kendi halinde, varlıksız kimseler, ama iyi yürekli, uyanıklar. Açık fikirli olmak suç mu? Sen de açık fikirli değil misin? Kadıncağız kızlarını nice güçlüklerle okutmuş. Necla da bugün çalışarak hem annesine hem kardeşine bakıyor. Biraz serbestse kime ne

zararı var, kendi bileceği şey. Hem zaten ondan bana ne? Ben Mualla'yı seviyorum. Mualla da bir pırlanta, bir melek... Hayır, Süsi, bu işte Turan'ın zerre kadar suçu yok. Turan bana, Mualla'yla evlen, demedi ya!.. Zaten Turan nereden karıştı bu konuya, canım? Ben Mualla'yı sevdim, evleneceğim, olup olacağı bu kadar!"

Şimdi işçi kızlar, Hıdır Çavuş'la ailesi bağrışmaları duymuş, binanın köşesinden merakla onları seyretmekteydiler. Lamia, teyzesini, koluna girip içeri götürdü. Süsi koşarak onların önünden odasına gitti. Kapısını çarparak kapadı. Lamia, teyzesini elinden geldiğince avutup yatıştırarak dışarı çıktığında sundurmadan Korkut'un sesini duydu. Korkut avazı çıktığınca,

"Def olun be!" diye bağırıyordu. "Maymun mu oynuyor burada? Ömrünüzde hiç adam görmediniz mi siz? Hadi, kış, kış, hepiniz işinize!"

Sonra öfkeli adımlarla içeri girdi, kendini bir sedirin üstüne attı. Lamia gidip onun yanına oturdu. Korkut ateş püsküren gözlerini ona çevirdi.

"Şimdi de sen! Senin ne diyeceğin var, bakalım? Söyle, söyle, içinde kalmasın!" Sonra kollarını havaya doğru açtı. "İnsana hayat hakkı yok be! Ben bir kızı sevmişsem, evlenmek istemişsem kime ne?"

Lamia, "Hemen parlamaya kalkarsan yandık demektir," dedi. "Anneni yola getirmek kolay mı olacak sandındı? Pelvanzade damarını tutturtmamaya bak!"

"Lamia, yani sen benden yana mısın?"

"Elbette, aptal! Ben Mualla'yı beğeniyorum. Sen sakın merak etme, teyzem seni kırmaz. Sonunda razı olur."

"Öyle mi diyorsun?"

"Biliyorum."

Korkut, "Ah, Lamia!" diyerek onun boynuna sarıldı. Başını onun omzuna yasladı. "Öyle mutluyum ki! Onu öyle seviyorum ki! Birden dank etti kafama! Bunca zamandır nasıl hayvanlık ettiğimi anladım. O zaman ödüm koptu: Ya benden soğuduysa diye. Beni hâlâ sevdiğini öğrenince sevincimden neredeyse aklımı kaçırıyordum. Layık değilim ben

bu mutluluğa! Mualla'ya da layık değilim. Lamia, ben eşşoğlueşeğin biriyim!" Lamia'ya daha da sarıldı, ta içinden kopup gelen zor hıçkırıklarla ağlamaya başladı.

Lütfiye Hanım'la Süsi akşam yemeğine indiler. Yemeği Lamia hazırlamış, sofrayı havuz başına kurarak onları buyur etmişti. Korkut hiç işe yaramıyor, ortalıkta hayalet gibi dolaşıp duruyordu. Süsi onunla hiç konuşmadı. Ağabeysi orada değilmiş gibi davranıyordu. Lütfiye Hanım'sa asma dalından asılan fenerin ışığında oğluna baktı ve doğrudan saldırıya geçti:

"Korkut, anladığıma göre o kıza evlenme sözü vermişsin. Böyle önemli bir konuyu bana danışmadığına, hatta haber bile vermediğine göre, asla razı olmayacağımı çok iyi biliyorsun demektir. Sana hafta sonuna kadar süre tanıyorum. Şehre inmek yok. Burada kalıp bu meseleyi enine boyuna düşün. Ben konuyu bir daha hiç açmayacağım. Bundan emin olabilirsin. Ya o kız ya ben. Onunla evlenirsen benim oğlum değilsin."

Korkut her zamanki ifadesine hiç benzemeyen ciddi bakışlarla annesini süzdü. "Benim kararımı değiştirmem imkânsız, anneciğim. Gene de koyduğun süreyi kabul ediyorum. Hafta sonuna kadar buradan ayrılmayacağım; bu konuyu da hiç açmayacağım. Umudum, o zamana kadar senin fikrini değiştirmen."

Süsi'nin ağzı açık kalmıştı. Lamia da teyze oğluna inanmazlıkla bakıyordu. Hem de hayranlıkla. O uçarı, deli dolu Korkut bu muydu? Lütfiye Hanım düşüncesinden asla caymayacağını belirtmek ister gibi başını iki yana sallıyordu. Korkut aynı serinkanlı olgunlukla,

"Beni evlatlıktan çıkarmazdan önce hiç değilse Mualla'yı bir gör, bir konuş onunla," dedi.

Lütfiye Hanım hiç sesini çıkarmadı. Korkut da üstelemedi. Hiçbirisi başkaca hiçbir şey demeden yemeklerini yediler, sofradan kalktılar.

Pelvanlar'ın o ağır uykusu sonunda her şeye galebe çal-

dı. Yatağında yattığı yerden Lamia çevresindeki odalarla birlikte bütün evin, bütün çiftliğin uykuya dalışını dinliyordu. Samanlıktan, ahırlardan gelen kişnemeler, inek böğürtüleri, kümeslerdeki kanat hışırtıları yavaş yavaş seyreldi, dindi. Çiftliğin üzerinde yedi kat bir uyku. Bu uyku derinleştikçe Lamia'nın uykusu kaçar gibiydi. Ne var ki şimdi de içine bir korku düşmüştü. Ya Turan gelmemişse? Ya onunla dalga geçmişse, Süsi'nin dediği gibi?

Süsi aklına gelir gelmez Lamia üstündeki çarşafı atarak kalktı. Usulca merdivenden inip dışarı çıktı.

Sıcak, rüzgârsız bir gece. Gece böceklerinin ötüşleri sesten kurdeleler gibi dört yanda uzayıp kısalıyor, birbirine dolanıp çözülüyordu. Dört bir yanı öylesine sarmıştı ki bu sesler, havayı öylesine doldurmuştu ki bir an sonra duyulmaz olarak Yaban gecesinin derin sessizliğinin dokusunu oluşturuyorlardı. Lamia tarlaların arasından koştu, karşıda koca söğüdün heybetli karaltısını seçti. Dibinde kırmızı bir ışık noktası vardı: Turan'ın sigarası. Sonra yıldız ışığında birbirlerini gördüler.

Birbirlerine, yitirmekten korkar gibi sımsıkı sarıldılar. Turan'ın kolları kemiklerini kırmak istercesine sıktıkça Lamia yatışıyor, güvene kavuşuyordu. Turan gelmişti. Turan buradaydı. Turan gelmeyecek diye nasıl ödü kopmuş olduğunu tam olarak şimdi algılıyordu. Yüzünü onun göğsüne bastırdı. Turan da onu ensesinden şehvetsiz bir sevinçle öperek,

"Biliyordum zaten, geleceğini biliyordum!" diye mırıldanıyordu. "Vefalım benim, biliyordum geleceğini."

Sonunda sevinçlerinin o ilk deliliği geçince ağacın altına oturdular. Turan başını kızın kucağına koyup yere uzandı, bir sigara daha yaktı.

"Bilemezsin, ne zamandan beri buradayım! Saatlerdir bekliyorum. Neredeyse dönüp gidecektim."

"Usanıp gideceksin diye ben de çok korktum, ama daha önce çıkamadım."

Lamia evde kopan fırtınaları anlattı. Sonra, "Bilsen, gelmeyeceksin diye öyle korktum ki!" diye itiraf etti. "Se-

ninle buluşmaya böyle çarçabuk razı oldum diye kendi kendime kızdım. Bana saygı duymayacaksın, diye. Keşke biraz naz etseydim, diye pişman oldum."

Turan için için güldü: "Sen ki bu düşünceni bile bana açacak kadar içtensin, nasıl naz edebilirsin? Nasıl numara yapabilirsin? Hem zaten çabuk razı oldun sayılmaz ki!"

"Nasıl sayılmaz? Hemen geldim ya işte!"

Turan gene güldü: "Masum Lamiam benim! Bu kadar açık konuşulmaz."

"Neden? Sen de açık konuşmuyor musun benimle?"

"Evet, ama sen kızsın. Bu açıklığı herkes anlamaz."

"Ben herkesle konuşmuyorum ki! Seninle konuşuyorum."

Turan başını onun kucağına sürterek güldü.

Lamia mutluydu. Kucağında Turan'ın başının bu sıcak, yaşayan ağırlığı ne güzeldi! Parmaklarını onun o kalın telli, gür, diri kıvırcık saçlarının arasına soktu. Turan başını iyice arkaya atıp çenesini kaldırarak ona kaşlarının altından baktı.

"Sahiden, Lamia, hiç de çabuk razı oldun sayılmaz. Ben sana çoktan göz koymuştum."

"Sen deli olmuşsun!"

"İnan, çok oluyor! Suzan'la birlikte bahçenizin parmaklığına çıkardınız, ben de aşağıdan geçerdim. Sen benimle hiç ilgilenmezdin. Oysa ben Korkut'a hep seni sorardım. Bilsen, nasıl can atıyordum seninle tanışmak için! Ama o hınzır Suzan cadısı Nuh diyor peygamber demiyordu. Kaç kez yolda senin karşına çıkmayı falan tasarladım ya, sonra Suzan seni hırpalar falan diye korkup caydım."

Lamia, Turan'ın saçlarını okşuyor, arada yavaşça çekeliyordu.

"Cadı Suzan! Hele bu son kez, gidip onu dansa kaldıraym diye haber yollaması! Lütfettiler hanımefendi! Ben de onu dansa kaldırmadım işte. Gelip seni kaldırdım." Turan keyifle güldü. "Nasıl iyi etmedim mi?"

Lamia da, "Çok iyi ettin hem de!" diye güldü. "O gece beni değil de onu dansa kaldıraydın ölürdüm!"

Turan onun elini tuttu, avucunu kendi ateş gibi yanan,

hafifçe tıraşı uzamış yüzüne sürdü. "Dans ettiğimiz gece kendini naza çekseydin her şeyi mahvetmekten başka işe yaramazdı ki! Naz etseydin sen de bütün ötekiler gibi düpedüz namuslu bir kız olurdun. O kızlardan sürü sepet. Kimi üstelenince sonunda namusundan vazgeçer. Kimi Nuh der, peygamber demez. Ama inan bana, onlarla uğraşmaya bile değmez. Hepsi aynı kapıya çıkar çünkü."

Turan sigarasından derin bir nefes aldı. "Oysa sen başkasın, sen bambaşkasın. Seni uzaktan gördüğüm zaman bile seziyordum bunu."

Lamia, "Nasıl başka?" dedi. Turan'ın saçlarını parmaklarına dolayıp açıyordu.

"Sen temizsin; anlatabiliyor muyum? Onlar kendilerini namuslu sanırlar, oysa sen tertemizsin. İçtensin. Açıksın. Bir romanda okumuştum, içine ışık vurmuş bir suya benzetiyordu birilerini. Sen öylesin işte. Tertemiz, dupduru, ışıklı... Suzan, söz gelişi, Suzan temiz değildir. Yanlış anlama, o anlamda konuşmuyorum..."

Çevrelerindeki ilkyaz gecesini tümüyle unutmuş, kendilerini kendi konuşmalarına vermişlerdi.

Turan, "O anlamda değil," diye yineledi. "Nasıl diyeyim..." Bu tür irdelemelere alışık olmadığından düşüncelerini anlatmakta zorluk çekiyordu. "Bana öyle geliyor ki Suzan doğuştan fesat. Doğuştan kokuşmuş bir ruhu var onun, çürümüş, bozulmuş. Dürüst olmak, açık olmak ona göre değil."

Lamia düşünüyordu da, Süsi'nin gerçek hislerini bilse Turan ona böyle diş bilemezdi, belki de, gel gelelim Süsi'nin gerçek hislerini Turan'a anlatmaya Lamia'nın hiç niyeti yoktu.

"Ama sen temiz doğmuşsun, temiz öleceksin. Senin ruhun ne yapsan kirlenemez!"

"Nereden biliyorsun? Sen nereden biliyorsun?"

"Senin her halin ta uzaktan bunu söylüyor; duruşun, yürüyüşün, gülüşün. Ben ömrümde senin gibi kız görmedim ki! Seninle konuşamazsam, sen benim sevgilim olmazsan ölürüm gibi geliyordu."

Turan kızı kendine doğru çekti, birlikte yere, otların üzerine uzandılar. Turan onun başını kendi omzuna yerleştirdi. "Burası rahattır," dedi.

Lamia'nın aklına şimşek gibi Necla geldi. Necla'nın, daha kim bilir kaç kızın bu omuzda yatmış olduklarını, bundan sonra da yatacaklarını düşündü. Sonra bu düşünceyi kafasından sildi. İçindeki dingin, duru mutluluğu bulandırmak istemiyordu.

Şimdi birbirlerinin kokusunu, sıcaklığını içlerine sindirerek yıldızları seyrediyorlardı. Yaz göğünün bütün uçsuz bucaksızlığı, bütün o sonsuzluk mucizesi üzerlerinde kubbelenmişti. Bu göğün altında onlar birbirlerine daha da yaklaşmış, çevrelerindeki dünyadan daha da uzaklaşmış gibiydiler. Evrende bir yıldızlar vardı sanki, bir de Lamia'yla Turan.

Turan kendi kendine düşünür, kendi kendine konuşur gibi bir şeyler anlatıyor, konudan konuya geçiyordu.

"...Yozgat'taki lisede bir edebiyat öğretmenimiz vardı. Çok zaman arkadaş gibi konuşurdu bizlerle. Bir gün aşktan konuşuyorduk, bize dedi ki: Bir kızı sahiden sevip sevmediğinizi anlamak istiyorsanız dikkat edin: onunla beraberken bir ara lafınız tükenip de susuyorsanız bu sessizlik canınızı sıkıyor mu? Eğer sıkıyorsa aşkınız gerçek değil demektir. Can sıkıntısı duymadan sessiz kalabilmek gerçek aşkın denek taşıdır, derdi... ama ben buna inanmıyorum. Benim canım sıkılmaz ki! Kiminle olursam olayım, hiç canım sıkılmaz. Kimi kız vardır, çok konuşur, çenesi kafa şişirir; kimisi az konuşur. Ben de ya kendi düşüncelerime dalarım, ya konuşurum, daha da olmazsa bir şiir yazmaya çalışırım aklımdan."

"Bana şiirlerini okuyacak mısın?"

Turan, "Olmaz!" dedi. "Alay edersin sonra."

"Etmem, biliyorsun."

"Belki çok sonraları okurum sana. Zaten çok az şiirim var. Çabuk yazamıyorum."

Lamia içini çekti. "Çok istiyorum senin şiirlerini okumak. Aslında öyle az tanıyorum ki seni! Hislerini bilmek is-

tiyorum, düşüncelerini, kurduğun hayalleri."

Turan biraz sustu. Sonra çekingen bir sesle, "Öğrenirsen benden soğursun diye korkuyorum," dedi. "Hepsi de öyle incir çekirdeğini doldurmayacak şeyler ki! Lamia, benim en kötü yönüm ne, biliyor musun? Geleceği hiç düşünmüyorum. Uzak geleceğe ilişkin plan değil, hayal bile kuramıyorum. Bugünün konularından öteye geçemiyorum. Eskiden babam, *sen adam olmayacaksın,* dediğinde kızardım. İçimden, görecek o, nasıl büyük, ünlü, zengin bir adam olacağım, derdim. Ama şimdi çok zaman hak veriyorum ona. Adam olmayacağım galiba."

Lamia onun saçlarını çekeledi. "Saçmalamasana! Niçin adam olmayacakmışsın?"

"Yok, yok! Adam olmayacağım belli bir şey de işin en kötü yanı ne, biliyor musun?"

"Ne?"

"Vız geliyor! Adam olmuşum, olmamışım, vız geliyor. Bugünü keyfimce yaşıyorum, gerisinin canı cehenneme! Adam olmaktan bana ne?"

Lamia, "Değil mi ya!" diye güldü.

"Bence, söz gelişi, âşık olmak adam olmaktan daha önemli. Ama bugüne kadar adam olmadığım gibi şöyle gönlümce âşık da olamadım. Öyle istiyorum ki âşık olabilmeyi!" Turan kızın başını usulca omzundan kolunun bükümüne kaydırdı, yan dönüp onun yüzüne baktı. "Lamia... Biz birbirimize âşık olacak mıyız dersin?"

"Bilmem."

"Sen hiç âşık oldun mu?"

"Çok küçükken."

"Ben çocukken de âşık olmadım. Ama çok istiyorum. Hem de sana âşık olmak istiyorum. Anlıyor musun Lamia, Lamiam benim, sana..."

Eli kızın yüzünde hafif bir okşayışla dolaştı. Lamia onun elini tutup kendi çenesinin altına sıkıştırdı.

"Ben de istiyorum, Turan. Sen bana âşık ol, ben de sana âşık olayım, istiyorum."

"Biliyor musun, Lamia..."

"Neyi?"

"Bana öyle geliyor ki asıl denek taşı susmak değil konuşabilmek. Ben şimdiye dek hiç kimseyle böyle konuşamadım, seninle konuştuğum gibi. Çok eskiden, çocukken annemle konuşurdum. Sonra bilmem, nasıl oldu, uzaklaştık sanki; dünyalarımız ayrıldı... Bilsen neler, neler söylemek istiyorum sana, neler anlatmak istiyorum. Sanki ömrümün sonuna kadar konuşsam bitmeyecek..."

"Bitmesin zaten."

"Öyle büyük mutluluk ki seninle böyle konuşabilmek! Buraya gelirken çok mutlu olacağımı biliyordum. Gene de, böylesi bir mutluluk bulacağım, inan bana, aklımın ucundan bile geçmiyordu."

Buraya Lamia'yla öpüşmeye gelmişti. O kısacık, kabarık üst dudağından öpecekti Lamia'yı. Uzun uzun, doya doya öpecekti. Kaç geceler bunu düşünmekten uykusu kaçmıştı. Gel gör ki şu anda bunu tümden unutmuş gibiydi. Buraya onca yolu salt Lamia'yla öpüşmek için geldiğini sanki anımsamıyordu bile.

Biraz sonra çiftlikte bir köpeğin ulumaya başlamasıyla Lamia'nın içine korku düşüp ayrılırlarken de anımsamadı. Lamia'yla öpüşmeye geldiği halde onu bir kez bile öpmeyi akıl etmeden ayrılmış olduğunu ancak birkaç gün sonra, karanlık, eski bir mezarlığın yıkık duvarının dibinde, bir servinin koyu gölgesinde Necla'yla öpüşürken anımsadı. Öyle bir şaşkınlığa uğradı ki başı arkaya kaykılarak, ağzı aralanmış, gözleri açık, gökyüzüne bakakaldı. Onun yüzünü yeniden, o kırmızı boyalı sivri tırnaklarını şakaklarına geçirerek kendi yüzüne yanaştıran Necla oldu.

Turan kendini sevişmekte deneyimli, usta sayardı. Ne var ki taşra kentlerinde büyüdüğü için sevişmek alanında attığı adımlar aşkın arka sokaklarından başka geçecek yol bulamamıştı şimdiye değin. Gürbüz iştahını kısır sofralarda, bayat, yavan, kirli besinlerle bastırmak zorunda kalmıştı. Yıllar boyunca Neclalar'a göre ayarlanıp baskı altına alınan coşkulu duyguları şimdi Lamia'nın karşısında birden allak bullak olarak boşanıvermişti. Böyle ansızdan Lamia'yı

buluvermekle Turan sarhoş olmuş, kadına, sevişmeye, cinselliğe ilişkin kaç bildiği varsa hepsini unutmuştu. Usdışı Yaban yıldızlarının damıttığı masal havasında, o ihtiyar ağacın altından duygular dünyasının bilinmedik bir boyutuna yol bulmuşlar gibi, Lamia şehvetin eşiğinde duralarken Turan da Lamia'yla birlikte bakirleşmişti.

Kente döndükleri zaman da büyü bozulmadı. Onların Yeşilce'si o yaz kendini tümden dansa, çalgıya, bir de aşka adamış gibiydi. Halkeviyle orduevi danslı toplantı düzenlemekte birbirleriyle yarıştıkça haftada iki gardenparti verildiği oluyordu. Onlar dans ettikçe dansa susayarak kendi evlerinde de toplanıp dans ediyorlardı. Geceleri açık hava sinemalarında beş-altı yıl öncesinden kalma filmleri seyretmekten dönerken evlerine gece yarısı yollarının tozu içinde dans ede ede gidiyorlardı. Her gece yıldızlar onları daha yakından seyretmek için alçağa iniyordu. Turan bu yıldızları demet demet yolup şiirlerine koyuyordu, ama hiç kimseye okumaz olmuştu bu şiirleri.

Hepsi de durup durup, "Bu yaz hiç bitmese!" diyorlardı ya, ilk gençliğin o züppe, göstermelik nostaljisiydi bu. Yoksa yazın biteceğine hiçbiri inanmıyordu.

O gün Mualla haberiyle ortalığı altüst ederek Lamia'yla Turan'ın ilk buluşmalarını geciktiren Korkut, kendi de bilmeden, o müzik, dans, aşk mevsiminin temelini atmış oldu. Onun Mualla haberiyle kentten dönüşünün ikinci günü Lütfiye Hanım hiçbir şey söylemeden kente gitmiş, geceyi orada geçirip ertesi sabah erkenden geri gelmişti. Hepsi de onun Mualla'yı görmeye gittiğini biliyorlar, aklından geçenleri yüzünden okumaya çalışıyorlardı. Hele Korkut, yüzü bembeyaz, gözleri karanlık ve korku dolu, annesinin her hareketini izliyor, annesi her ağzını açışta, acaba Mualla'dan mı söz açacak diye gergin, bekliyordu. Sonra Lütfiye Hanım gene bambaşka bir konuya sapınca Korkut belli belirsiz bir iç geçirmesiyle Lamia'ya bakıyordu. Bakışları çaresizlik içinde kenetleniyordu bir an. Süsi'ye gelince, o hâlâ ağabeysi orada yokmuş gibi davranmakta, zorda kalmadıkça onun-

la konuşmamakta direniyordu. Lamia'ya karşı da, onun Korkut'la kurduğu cepheyi sessizce kınadığı için, dudak büken bir soğukluk, uzaklık içindeydi.

En sonunda, cumartesi gecesi Lütfiye Hanım konuşmaya karar verdi. Çamların altındaki asma çardağının içine çilingir sofrasını kurmuştu. Çocuklar havuz başındaydılar. Lütfiye Hanım herhangi bir giriş yapmaya gerek görmeden,

"Korkut," diye söze başladı. "Yeşilce'ye gittiğimde senin Mualla'yı gördüm. Gerçekten de güzel, ağır bir kız. Halleri pek hanım, pek zararsız... Gene de bilmem ki bizim aileye..."

Daha o sözünü bitirmeden Korkut atılmış, onun yanına varmış, ellerini, dizlerini, yüzünü öpüyordu. "Anneciğim, benim melek anneciğim, ben demedim mi onu görünce fikrini değiştireceksin diye! Benim bir tane anneciğim!"

Lütfiye Hanım oğlunun dört bir yandan sarılan kollarından kurtulmaya çalışarak "Dur dur, oldubittiye getirme!" diye güldü. "Henüz razı olmuş değilim!"

"Zararı yok, düşüneceksin, değil mi? Olmaz, diye kestirip atmıyorsun, değil mi?"

Lütfiye Hanım, "Hayır," dedi.

Deminden beri taş kesilmişçesine oturmakta olan Süsi bu yanıtı duyunca ayağa kalktı. Dikkatleri tümden çekebilmek için ağır ağır kalktı ayağa, peçetesini ağır ağır buruşturup masaya bıraktı, sandalyesini özenle geri çekti ve başı hafifçe havada, yüzü yana çevrili, yürüdü gitti. Evin kapısını açıp kapadığını duydular.

Lamia, "Korkut'un mutluluğuyla uğraşabilir," diye düşündü. "Onu engellemek gerek." Bir çatışmaya hazırlanıyormuşçasına heyecana kapılmıştı. Sanki kendi mutluluğuydu söz konusu olan, sanki kendi aşkı için mücadele edecekti!

Gel gelelim Süsi çatışmaya girmedi. Süsi'nin, kazanamayacağı bir kavgayı sürdürmesi ne zaman görülmüştü ki! İstediği yönde gelişmeyen tartışmaları nasıl, saçlarını şöyle bir sarsıp burnunu havaya dikerek terk ederse şimdi de onu çoktandır Karşıyaka'ya çağıran İzmirli Pelvanzadeler'in da-

vetini kabule karar verdi, hemen bavulunu topladı, İzmir'e gitti.

Lamia onun ardından Lütfiye Saru'nun bile derin bir oh çektiğine kalıbını basabilirdi. Hiçbir şeyi yarım yapmasını sevmeyen Lütfiye Hanım şimdi Korkut'un nişanı için kolları sıvamıştı. Mualla'yı istemeye aile büyüklerinden, kocasının amcası Siret Saru Bey'le gitti. Şehir Kulübü'nde anlı şanlı bir nişan yapmak istiyordu; gel gelelim Mualla'nın annesi onu gereksiz masrafa sokmak istemediğini ileri sürerek bu öneriyi geri çevirdi. Lütfiye Hanım böylece onların 'yoksul gene de onurlu' kişiler olduğu sonucunu çıkararak pek hoşnut kaldı. Yüzüklerin söz kesilirken, aile arasında takılmasına karar verildi. Lütfiye Saru Mualla'ya söz kesimiyle nişanda takacaklarını, kız evine vereceği armağanları almak için iki kez İzmir'e gitti. Kız evine giden gümüş tepsiyle üstündeki mavi saten bohçanın görkemli çapı Yeşilce dillerinden yıllarca düşmeyecekti.

Lamia'nın yaşadığı kusursuz mutluluğun üstüne ilk küçük bulut o gün indi. Mualla o gece için saçlarını yaptırtmak istiyordu. Kendisiyle birlikte Kuaför Kevser'e gelmesini Lamia'dan istedi. İşte o zaman, ansızdan, Lamia Kevser'i anımsadı ve içi cız etti. Bütün bu mutlulukların başlangıcı olan o ilk gardenparti boyunca Kevser'in, kamburunu gizlemeyen pelerini uçuşarak Korkut'la dans edişini görür gibi oldu. Kevser şimdi Korkut'un nişanlısının saçını yapacak, Lamia da kenarda durup bunu seyredecekti! Genç kız kendini bir üzgü ve acıma seline kaptı koyuverdi. O akşam, Süsi nasıl ağlamıştı, uzaktan çalınan tangoyu duyunca: "Mutsuz aşklar yaşamak istiyorum, hüsranla ağlamak istiyorum!" Gel gör ki şimdi bunlar, kimseye zararı olmayan o yumuşak bakışlı, tatlı sesli kambur Kevserciğin başına geliyordu.

Lamia bu haksızlığın isyanıyla neredeyse kendisi gözyaşları dökmek üzereyken aklına birden bambaşka bir şey gelmesiyle silkindi: Bu akşam Necla'yla yüz yüze gelecek, aynı odada, Necla'yla tokalaşıp konuşmak zorunda kalacaktı! Lamia panik içinde Korkut'a koştu. Kendi deyimiyle 'da-

mat tıraşı'ndan yeni gelmiş, ılık limon kolonyası kokan Korkut,

"Takma kafana, Necla erkek kızdır! Renk vermez!" dedi. "Zaten Turan'ın seni sevdiğini biliyor."

O akşam söz kesme, nişan takma töreninde Necla'nın gösterdiği 'erkeklik' Lamia'yı neredeyse eziyordu. Hele yüzüklerin takılmasından sonra Lütfiye Saru gençleri Şehir Kulübü'ne, dans etmeye götüreceğini söyleyince Necla'nın özür dileyip evde kalışı karşısında Lamia öyle duygulandı ki loş sokaklardan Kulübe doğru giderlerken gözlerinin yaşarmasını önleyemedi. Kulübün, kente ve Yaban'a yukarıdan bakan terasına çıktıkları zaman, hele çalgı *'Mazi kalbimde bir yaradır'*ı çalmaya başlayınca, Lamia aşk konusunda Kevser ve Necla kadar yiğit ve özverili davranarak Turan'ı Necla'ya geri vermeye karar vermiş bulunuyordu.

Derken Turan'ın masalarına yaklaştığını gördü. Onun geldiğini, bu tangoyu çalsınlar diye çalgıcılarla konuştuğunu, biraz ötedeki masada Maarif Müdürü'yle kadeh tokuşturan Lütfiye Saru'dan izin aldığını görmemişti bile. Sonra kendini gene onun kolları arasında bulunca,

"Ben de şimdi seni düşünüyordum," dedi. "Necla öyle asil davrandı ki bu gece! Benim de asil davranıp seni ona geri vermem gerekir, diyordum kendi kendime."

Turan o için için gülüşüyle dönerek kızı belli belirsiz göğsüne bastırdı. "Ama caydın ya, inşallah? Beni geri vermeyeceksin değil mi, Lamia? Sımsıkı tutacaksın değil mi beni?"

Bu kez gülen Lamia oldu: "Geri versem gidecek misin yani?" Şaka niyetine sormuştu ya, onun karşılık vermekte geciktiğini görünce arkaya doğru çekilerek yüzüne baktı.

O zaman Turan, "Sen deli olmuşsun!" diye güldü. "Kovsan bile gitmem! Biliyorsun."

Lamia, "Kovan kim?" diyerek yüzünü onun boynuna yaklaştırdı, o sıcak, bildik kokusunu ciğerlerine doldurarak içini kemiren o ufacık ilintiyi boğdu. Turan'ı Necla'ya geri vermeyecekti. Zaten verse de Turan gitmezdi ki!

Lütfiye Hanım iki dublesini içtikten sonra eve gitti.

Ama gecenin bitmeye niyeti yoktu. Elektrik lambaları yerlerini lüks fenerleriyle yıldız ışığına bıraktı. Çalgıcılar çaldıkça coşar gibiydiler. Gençlerin istediklerini tekrar tekrar çalmaktan bıkmıyorlardı. '*Sordum sevgimi bir ince kız yaklaştı*,' tangosunun Korkut'la Mualla'nın tangosu olduğunu Lamia o gece anladı. Korkut bir ara, '*Sarışın yıldızlar*' tangosunu çaldırarak Lamia'yı dansa kaldırdı.

"Bunu Süsi için dans edelim, Lamia. Kaltağı şimdiden özledim."

Lamia, "Ben de!" dedi. Yanıtının bir hecesi yapmacıksa bir hecesi içtendi.

Dağıldıkları zaman sabah oluyordu. Gündoğusunda kızarmaya başlayan göğe doğru, siyahtan yeşile dönmeye çalışan ağaçların altından, çamlarda hep bir ağızdan dem çekmeye başlayarak bir göksel koro gibi güneşin yaklaştığını müjdeleyen kumru ötüşlerinin arasından evlerine dönerlerken Korkut, '*Sanki köpüren su gibi ruhlar taştı... yaşadı en yüce aşk, her duyguda bu gece...*' diye kendi tangosunu söylerken Turan ıslıkla onların tangosunu çalıyor, gitgide ağaran sedef rengi hava içinde Lamia nereye bastığını bilmeden yürüyordu.

O geceden sonra tangolar yaza iyiden iyiye el koydu. Başka danslar da yapıyorlardı elbet. Kendileri belki daha üç-dört yıl Yeşilce'de gösterilemeyecek olan Amerikan filmlerindeki son danslar rüzgârda tohum gibi yayılıveriyordu aralarına. Valslerin, sambaların, boleroların gözdeliği hiç geçmiyordu. Gene de o yazın tutkusu tangolardı, nedense. Bütün kent tango tiryakisi olup çıkmıştı sanki. Eski belediye başkanlarından Hüsrev Bey'in Yahudi'den dönme karısı Mihriye Canan Hanım tavan arasından bir kucak eski tango plağı çıkarıp Turan'a vermişti. Turan bunları Korkut'a getirdi. Lütfiye Hanım kendi yük odasındaki borulu gramofonu taşlığa çıkardı. "Allah sizin iyiliğinizi versin, e mi çocuklar? Bize gençliğimizi hatırlatıyorsunuz!" diyor, Hacer'in kapı aralığından bakan gözlerindeki kınamayı görmezlikten gelerek taşlıkta onlarla dans ediyordu.

Korkut, "Sen hepimizden gençsin, Lütfiye Saru!" diye-

rek annesini kolunun üstünden kanırtıp yere doğru yatırıyordu. *'Zehirli bir çiçeksin...Kara sevdamı aldın!'*

Lamia ne zaman onun bu figürünü görse çiftlikte Gülzade'yi öptüğü günü ansıyor, gene o günkü heyecanla içi gıcıklanıyordu. O gece Turan'la öpüşmek için buluşmuşlar, öpüşmeden ayrılmışlardı. Hâlâ da öpüşmüş değillerdi. Ne zaman öpüşebileceklerini de bilmiyorlardı. Yalnız kalmaya hiç fırsatları yoktu ki!

Tangoların belki de bu nedenle tiryakisiydiler. Tangolar onların ruhsal durumunu dile getirip yorumluyordu: Arzunun doruğunda, vuslattan bir adım beride. Akordeon ve kemanın müziğe egemen olduğu bölümler içlerinin kıyılmasıysa, damarlarına yayılan baygınlıksa, davul ve piyano vuruşlarındaki disiplin de onların bu baygınlığa vurdukları gem, ateşlerinin üstüne serptikleri su, arzularına uyguladıkları yasak değil miydi?

"Anneciğim, ben sana demedim miydi Mualla'yı tanıyınca sen de çok seveceksin diye!" Korkut annesinin boğazına boğacak gibi sarılmıştı.

Lütfiye Hanım, "Çamurda bulsak başımıza taç etmek zorundayız, mademki gelinimiz!" diye karşılık verdi. Ama Mualla'yı her gün biraz daha çok benimseyip sevdiğini hepsi biliyorlardı.

Lütfiye Hanım oğlu ve gelini için planlar kuruyordu. Korkut lise bitirme takıntılarını bitirir bitirmez düğün yapılacaktı. Sonra Lütfiye Hanım ona İzmir'de ev açacak, Korkut orada üniversiteye gidecekti. Gel gelelim Korkut İzmir'e gitmek istemiyordu, Yeşilce'den ayrılmak istemiyordu, üniversitede okumak istemiyordu.

"Okullarda çürüyüp gidiyorum, be anacım! Ne olur burada kalayım; çiftlik işlerinde sana yardım edeyim."

Lütfiye Hanım, "Ne münasebet!" diye kaşlarını çattı. "Sarular'la Pelvanlar'ın oğlu kıçıkırık bir lise diplomasıyla mı kalacak? Bak Lamia da üniversite okumaya kararlı."

Korkut, "Bunu bütün Yeşilce biliyor!" dedi. "İstemeye gelenleri, o daha okuyacak, üniversiteye gidecek, diye geri

çeviriyormuşsun. Bu gidişle kızcağız evde kalacak."

"Ama Korkut, üniversiteye gitmeyi ben kendim istiyorum."

"Valla bilmem, ama Cihangir Bey gibi kısmet de biraz zor tepilir, valla."

"Hangi Cihangir Bey?"

"Kaç tane Cihangir Bey var ki? Yeni gelen dahiliyeci elbet. Ailesi Karun'muş diyorlar."

Lamia soru sorar gibi teyzesine baktı.

"Lamiacığım, sana duyurmuyorum bile! Liseyi bitirdikten sonra da üniversiteye gideceğim, dedindi ya bana, bu yazın başında, hani Güreliler'in oğlu için ağzımı yokladıklarında, ben de sana sorduğumda."

Korkut, "O başka, bu başka!" dedi.

"Yok, yok, teyzeciğim, siz bildiğinize gidin. Daha evlenmeyi hiç düşünmüyorum ben. Gerçekten okumak istiyorum."

Korkut, "Ama Cihangir Bey bu..." diye direndi.

Lamia, "Cihangir Bey değil Cengiz Han gelse varmam!" diye güldü.

Korkut hemen, '*Ben sana varmam Bilal Oğlan, ben sana varmam!*' diye bir türkü tutturdu. Sonra aklına bir şey gelerek, "Süsi bunu duyunca çatlayacak!" diye kıs kıs güldü.

Lütfiye Hanım, "Süsi neden çatlasın? Elini sallasa ellisi!" dedi. "Öyle de özledim ki kızı! Burnumda tütüyor, aşifte! Kuşadası'na gitmiş olmasalar çoktan Karşıyaka'ya koşup getirmiştim."

Ne var ki Süsi'nin bu yaz evden uzak kalışı hepsi için bir rahatlık olmayı sürdürüyordu. Korkut'la Mualla Yeşilce törelerine göre baş başa gezemediklerinden Lamia her zaman yanlarında oluyordu. Arada Turan da onlara katılıyordu. Yaz sinemasına gittikleri geceler yan yana oturmayı, karanlıkta el ele tutuşmayı göze alıyorlardı arada. Arada Turan eve geliyordu. Ne var ki Lütfiye Saru Turan'ı sevmemişti. Arkadaşını her zamanki ateşiyle savunan Korkut'un savları da onu etkilemedi.

"Tamam, tamam, şeker gibi çocuk! Sevimliliğine bir di-

yeceğim yok. Şiirleri de şaheserdir, inanırım. Ama şiir karın doyurmaz."

"Aman anne, sen de!"

"Amanı zamanı yok. O da senin gibi hercainin teki. Daha lise diplomanızı alamadınız. Arkadaşın markadaşın, ama evimize pek sık girip çıkmasına gönüllü değilim."

Değil Cihangir Beyler, Cengiz Hanlar gelse varmaya niyetli olmayan hanım kız gönüllerinin Turanlar'a nasıl kolaylıkla akabileceğini Lütfiye Saru bilmez olur muydu?

Onlar da geceleri, geç saatlerde, ortalıktan el ayak çekildiği zaman buluşuyorlardı. Buluşma denirse. Hiçbir zaman önceden bir şey kararlaştırmadıkları halde hemen her akşam Turan aşağıdaki yolda ıslık çalıyor, Lamia da onun ıslığını duyar duymaz parmaklığa koşuyordu. O yukarıda, Turan aşağıda fısıldaşıyorlardı. Çoğu zaman ancak birkaç dakikalığına. Çünkü ya karşı evlerden birinde bir ışık yanıyor, ya köşe başında bekçinin ayak sesi duyuluyor ya da Hacer ayakyoluna kalkıyordu. Geceleri öyle sık ayakyoluna kalkar olmuştu ki Lamia da onun bir şeylerden kuşkulandığından kuşkulanmaya başlamıştı. Bir kez Turan, Korkut'un yaptığı gibi yan bahçenin parmaklığına dolanan ihtiyar, görkemli mor salkımın boğum boğum gövdesine tutunup yukarı çıktı. Bu yarı Romeo, yarı Tarzanca atılımın keyfiyle gülerek birbirlerine sarıldılar. Lamia başını Turan'ın boynuna bastırdı. Ağzı onun boğazının göğsüne birleştiği yerdeki çukuru buldu. Onun kolonya kokusuna karışmış ılık ten kokusunu içine sindirmek telaşıyla derisini dilinin ucuyla yaladı, emmeye başladı. Nasıl da yumuşacıktı bu boyun çukurunun derisi, ipek gibi, ılık ılık. Turan'ın dudaklarından boğuk bir inilti koptu. Genç adam bir koluyla kızı ezercesine göğsüne bastırırken öbür eliyle çenesini tutup kaldırdı. Dudakları birleşti birleşecekken köşede bir ayak sesinin duyulmasıyla ayrıldılar. Turan yan bahçenin duvarına sindi. Kim bilir hangi içkili âlemden dönen bir sarhoş (ikisinin de tanıdığı orta yaşlı, bekâr bir avukat) yalpalamamaya çalışan adımlarıyla geçip gitti. Turan hiç sesini çıkarmadan, Lamia'ya elini bile sürmeden salkımın dallarına tutunup aşa-

ğıya indi. Lamia eğilip onun ardından baktı. Ama Turan hiç arkasına bakmadan, koşar adımlarla yürüdü, aşağı köşeyi döndü, gözden yitti.

Lamia uzun zaman, içindeki ateş biraz küllensin diye bekleyerek avluda gezindi. Durup durup parmaklıktan sarkarak Turan'ın gözden yittiği köşeye bakıyor, onun geri gelmesini, her ne pahasına olursa olsun geri gelip gene kollarını açmasını istiyordu. Neden öyle ürküp kaçmıştı sanki? Turan'ın, onun açlığındaki pervasızlıktan ve bu pervasızlığa yanıt veren kendi göz kararmasından kaçmış olduğunu anlayamayacak kadar deneyimsizdi. Yalnızca onu istediğini biliyordu.

Bundan sonraki buluşmalarında, parmaklığın başında yere oturup elini aşağı sarkıttı, Turan'ın elini tuttu. Turan onun elini kendi avucunda sıktıkça genç kızın bedenine dalga dalga haz ve istek yayılıyordu. Turan onun tırnaklarını okşayıp öptükçe Lamia gözlerini yumup başını arkaya atmış, inildememek için dudaklarını ısırıyor, oturduğu yerde dizlerini bitiştirerek hafiften kıpırdanıyordu. Biraz sonra elinin boşlukta kalmasıyla gözünü açınca Turan'ın gitmiş olduğunu gördü. Yan bahçedeki ayak sesini kendisi duymamıştı. Bütün bedenine damar damar yayılarak kasık arasında odaklaşan kamaşma dışında hiçbir şeyin ayırdında olmamıştı. Elleri, kolları, ağzı, burnu sanki duman duman dağılmış, benliği bu hem nemli ve yumuşak hem de şimşek gibi çarpıcı, yakıcı olan zonklamadan ibaret kalmıştı.

Yan bahçedeki kişinin tulumbadan su akıttığını, sonra parmaklığa doğru geldiğini duyunca ürkerek duvara sinip bekledi. Kendi hislerinden en sonunda kendisi de korkmuştu. Ondan sonraki buluşmalarında kendisi de Turan'a dokunmaktan kaçınır oldu.

Çünkü ona dokunmayı düşünmek bile çok zaman o elektrikli zonklamayla soluğunu kesiyor, genç kız kanındaki tutuşmaya nasıl dayanacağını bilemiyordu.

Ağustos sıcakları bastırmış, Yaban'a, Saraylı Yayla'ya gidenler çoğaldıkça kent tenhalaşmıştı. Hele öğleden sonranın uzun saatlerinde sıcak, Yeşilce yollarında kol gezen bir devdi. Sokaklardan el ayak çekiliyor, pencerelerin tahta, de-

mir kapakları sımsıkı kapanıyor, kumrular bile susup ağaçların derinlerine çekiliyorlardı. Ve sıcak, insanoğlunu sindirmenin keyfiyle gerinerek ortalıkta dolanıyor, beyaz duvarlardan, parke taşlarından, kırmızı kiremit damlardan parıl parıl yansıyan sessiz kahkahalarla gülüyordu.

Loş evlerin içinde sere serpe uzanmış genç kızlar ellerini kendi boyunlarında dolaştırıp kendi parmak uçlarını dudaklarından geçirerek hülyalar kuruyorlardı.

Lamia şimdi Turan'ı düşündükçe kanını tutuşturup soluğunu kesen arzuya, Turan'la dans ederken içini baygınlaştıran hazza dayanmasını öğrenmişti. Bu hazzın yarısının dayanabilmek, öpüşmesiz, sevişmesiz 'edebilmek' olduğunu öğrenmişti artık. Öpüşmeyi, sevişmeyi erteleyebilmek, biraz daha, biraz daha, diyerek bekleyebilmek. Hani her Ramazan Süsi ile tuttukları üç günlük oruçtaki gibi. Hani bir ara insan nasıl, açlığa bir an daha dayanamayacakmış gibi olur, açlık işkenceleşir. Sonra, saatler akşama doğru uzadıkça açlığa dayanmak bir hazza dönüşmeye başlar, derinden bir heyecan, giderek bir coşku olur çıkar; demin saatler, hatta dakikalar sayılırken şimdi zaman kavramı anlamını yitirir; açlık bir eksi olmaktan çıkıp artılaşarak yaşamaya bir dolgunluk katar, insanı özgeçinin, adayışın gizemli mutluluğuyla sarıp sarmalar ya, işte Lamia'nın günleri de öyle, Turan'ı arzu etmenin ve bu arzuya karşı koymanın yüreğini derinden çarptıran baygın coşkusuyla, bu arzunun doyumlanmasına ilişkin kurduğu bin bir renkli bin bir hayalle yanıp dönüyordu. Doyumun bu hayallerin hepsinden bin kat güzel olacağından genç kızın hiç kuşkusu yoktu.

Kimi zaman Lamia, Korkut, Turan, günü birliğine Yaban'a gidiyorlardı. Bu hasat mevsiminde Yaban, doğanın doyumlanmasını yaşıyordu, her köşesiyle. Bostanlarda, yapraklarının gölgesinde yatan karpuzlarda, kavunlarda Lamia gebe kadınların dingin bekleyişini buluyordu. Harman yerlerinin kokusuna karışan güneşte kurumuş dışkı kokuları, bahçelerdeki yeni kopartılmış biberlerin yeşil kokusu, asma dallarını ağırlaştıran üzümlerin damakta patlayan sıcak lezzetine karışmış toz kokusu. Ve tatlarından ağır-

laşıp çatlayarak ağaç diplerine düşüp kalan, yeşil siyah kabuklarından taşmış ışıltılı pembe etleriyle bal sızdıran incirlerin baş döndürücü kadın kokusu.

Öğleden sonra, herkesin şekerleme yaptığı ve bostan kuyularının çıkrık gıcırtısıyla cırcır ötüşlerinin sessizlik dokuduğu o uzun, tenha sıcak saatlerinde tarlaları tek başına dolaşan Lamia, uzanıp daldan kopardığı ısınmış incirleri, o ele yapışan ıslak, ince, ipek kabukları yarı soyup, yarı soymaksızın dişleyip emerek yemeye doyamıyordu.

Sonra, güneşin batıya doğru iyice sarkmasıyla sıcağın devi dağların ardındaki inine çekilince kapılar, pencereler açılıyor, avlular, bahçeler, kapı önleri sulanıyor, suskun fıskıyelerin dili çözülüyordu. Akşam yıldızının badem ağaçlarına takılıp kaldığı sıralarda, sıcak saatlerinin asılsızlığıyla gece büyüsünün arasındaki gerçekçi zaman diliminde, kente dönüyorlardı.

Korkut havayı koklayarak, "Hımm," diyordu. "Patlıcan kızartması! Umarım yoğurtludur."

Deli gibi acıkmış olduklarını ancak o zaman algılıyorlardı. Açlıklarının, acıkmalarının sonu yoktu ki!

* * *

Sonra ağustos bitiminde Süsi İzmir'den döndü ve yaz sona erdi.

Süsi güneşten fındık kabuğu gibi yanmıştı. "Ama pembe bir fındık kabuğu işte!" diyerek Korkut onun çevresinde hayran hayran dönüyor, sarı saçlarının yer yer beyaza çalan ışıltılarını parmaklarının arasından akıtıyordu. "Şahane olmuşsun kız!"

Süsi bu övgüleri, hakkı sayan dingin bir hoşnutlukla dinliyordu. Neşeli, lütufkâr, dünyayla dost bir ruhsal durum içindeydi ve böyle zamanlarda hep olduğu gibi Lamia da onun tadına doyamıyordu. Süsi Mualla'yı görmeye gitti, sonra ağabeysine, "Besbelli çok iyi etki yapmışsın, şekerim; Mualla harika bir kız olmuş!" dedi. İzmir'i, Karşıyaka'yı, Kuşadası'nı ballandırarak anlatmasına karşın Yeşilçe'ye

dönmekten mutlu olduğunu söylemekten geri kalmıyor, bunu duyan Yeşilceliler de kişisel bir övgü duymuşçasına sevinip gururlanarak ona daha çok bayılıyorlardı.

Süsi'nin ardından Yeşilce'ye küçük çapta bir 'oğlan anası' akını oldu. İzmir'den, Karşıyaka'dan, Kuşadası'ndan hanımlar gelip Süsi'yi oğullarına istediler ve elleri boş döndüler.

Lütfiye Hanım, "Geri çevrilecek kısmetler değil ya," diyordu. "Gene de... Ben seni Yeşilce'nin içinden biriyle evlendirip yakınımda tutacağım."

Korkut, "Yok be, anacığım!" diye kahkahayı bastı. "Unuttun mu, bizimki İstanbul'a gelin gidecek ya, o yüzden sepetliyor bunları!"

Süsi başını annesinin dizine dayayarak, "Sen Korkut'a kulak asma, anne," diye gülümsedi. "O eskidendi. Şimdi kararımı değiştirdim artık. Yeşilce'den biriyle evleneceğim. Yeşilce tarihinin en şahane düğününü yapıp Yeşilce'de gelin olacağım."

Korkut, "Vay anam!" diye ıslık çaldı. "İşte buna sevindim! Var mısın çifte düğün yapalım?"

Süsi, "Neden olmasın?" dedi. Sonra o güneş yanığı teninde iki mor yıldız gibi ışıyan gözlerini teyze kızına çevirerek, "Lamia da benim nedimem olur," dedi.

Hep gülümsüyordu, gene de Lamia içinin ürperdiğini hissetti. Yaz bitmişti.

* * *

Bir tılsım bozulmuşçasına aksilikler birbirini izledi.

İlkin Boğaç Bey'in tutuklanıp karakola götürülmüş olduğu, bozgunculukla suçlandığı haberi Yeşilce'yi temelinden sarsan bir bomba gibi patladı. Boğaç Bey ha, tüm kentin sevgilisi! İlkokullara Atatürkçülük coşkusunu aşılayan, ortaokullara piyano dersleri veren, liselilerin sevda sorunlarını dinleyen, Halkevi'ndeki tiyatro temsillerinin, balolardaki kadrillerin değişmez yönetmeni, heyecanının, bilgisinin, sevgisinin, sabrının sonu olmayan edebiyat hocası ve herkesin can dostu Boğaç Bey! Dehşet dolu, yer yer çılgınlaşan

söylentileri dinledikçe Lamia, Korkut'la Turan'ın katıldıkları o gece yarısı toplantılarının gizini birden çözdü. Öyle ya! Şimdi düşündükçe... Korkut'a sormasına gerek yoktu, çünkü genç adam bugünlerde evden çıkmaz olmuş, bembeyaz bir yüzle taşlıktan avluya, avludan taşlığa volta atıp duruyordu. Bir sabah onun güneşten önce kalkıp Yaban'a gitmiş olduğunu gördüler.

Turan'ın ıslığı da susmuştu. Akşamüzerleri Süsi'yle parmaklık başında oturmuş piyasa caddesini seyrederken Lamia'nın gözleri onu boş yere arıyordu.

Ali'nin mektubu işte bu boşluğun orta yerine düştü.

Lütfiye Saru'nun da çiftlikte olduğu bir gündü. Sabahleyin Lamia'yla Süsi taşlıkta, kahvaltı sofrasının başında, 30 Ağustos gardenpartisine (yazın son dansı) ne giyeceklerini konuşuyorlardı ya, Boğaç Bey olayından sonra (şimdi de Boğaç Bey'in kendi canına kıymaya kalkıştığı fısıldanıyordu) buz tutmuş gibi olan duygularında hiçbir keyif, hiçbir beklenti kıvılcımı çaktırtamıyor, can sıkıntılarını bir türlü atamıyorlardı.

Süsi, "Korkut burada olaydı bari!" dedi durduk yerde.

Lamia içinden, "*Turan'ın ıslığı bir duyulaydı*!" diye geçirdi.

Merdivende bir ayak sesi duyunca ikisi de umutla dönüp baktılar. Postacı kapının altından mektubu atıp geçti. Süsi yerinden fırlayıp mektubu kaptı, sonra düş kırıklığıyla, "Sizeymiş!" diye dudak bükerek Lamia'ya uzattı.

Lamia Ali'nin yazısını o saat tanıdı. Gel gelelim zarfın üstü, "Lütfiye Saru ve Lamia Bayraktar," diye yazılmıştı. Neden acaba?

Ali düğün davetiyesi falan mı yolluyordu yoksa? Gene de... Lamia bu zarfın içinde olağandışı bir şey olduğunu sezinlemiş gibi mektubu yukarıda, odasında tek başına okumak isteğine kapıldı. Ne var ki, Süsi'nin meraklı bakışları onu olduğu yere mıhlar gibiydi. Ellerine bir titreme, yüreğine bir çarpıntı gelmişti. Zarfı parçalayarak açtı. Bir mektup, eski Türkçe olarak teyzesine yazılmıştı; öbürü kendine. Lamia mektubu okudu.

Sonra yeniden okudu.

Ama isterse iki değil de on iki kez okusun! Babasının yaşadığına doğru dürüst inanamamışken şimdi öldüğünü nasıl kavrayabilirdi? Ali'nin açık, kalın, kesin çizgili yazısıyla kaplı olan kâğıdı bir şey demeden Süsi'ye uzattı. Uykuda yürür gibi yukarı çıkıp yatağının üstüne oturdu. Babası ölmüştü ha? Kendini bildiğinden beri bir kez bile görmemiş olduğu Cemal Bayraktar yoktu artık. Ne annesinin anlattığı ne de Ali'nin açıklamaya çalıştığı Cemal Bey. Lamia birincisinin yalan olduğunu öğrenmiş, ikincisinin yalan olmasını istemişti. Sırtüstü uzanıp ellerini başının altına kilitledi, gözlerini tavana dikti. Ali'nin kendine sunduğu babayla, evet, yetinmişti, ama hep, hep gönlünün en gizli yeriyle, annesinin haklı çıkmasını, onun anlattığı babanın dönüp gelmesini istemişti. Dönüp gelmediği ve bundan sonra artık hiç gelmeyeceği için Lamia onu ömür boyu bağışlamayacaktı.

Süsi kapıya vurmadan içeri girdi. Lamia'nın başucuna diz çöktü, ateş gibi yanan elleriyle onun gevşek ellerini tutup sıktı. "Lamiacığım, canım benim, ne olur kendini pek fazla üzme!"

Lamia onun yıllar önce, "Keşke baban ölse," deyişini anımsadı, şimdi de, "İyi ki baban ölmüş!" demesini bekledi. "Zaten sana babalık mı etti?" Ama Süsi, Karşıyaka'dan yeni dönmüş olan pembe fındık kabuğu rengindeki, ağda saçlı Süsi'ydi henüz. Teyze kızının ellerini kendi yanaklarına bastırdı, gözyaşlarıyla ıslatarak öptü.

"Ölüm Allah'ın emri, derler ya. Hacer gibi düşünmeye çalış, Lamia. Öbür dünyaya falan inanmaya çalış."

Lamia birden, üst dudağını büsbütün kısaltan bir tuhaf gülüşle gülerek doğrulup oturdu. "Öbür dünya varsa babam cehenneme gidecek demektir. Cehennemde Hacer'in anlattığı biçimde cayır cayır yanacak demektir, çünkü annemi kahrından o öldürdü, beni de hep bekletti, hep bekletti."

* * *

"Lamia?"

"Benim."

Turan, "Çok şükür!" diye güldü. "Köşeye büzülmüşsün, sessiz sedasız. Acaba Süsi falan mı, diye ödüm koptu."

"Yok, benim."

"Ne çabuk geldin ıslığımı duyunca!"

"Gelmedim ki, zaten buradaydım. Hiç yatmadım bu gece. Sen gelesin diye bekledim."

"Ben de geldim işte!"

"Turan, çıksana buraya. Yanıma gelsene."

Geldiği zaman Lamia onun elini tuttu. "Bu gece gelmeyeceksin diye korkuyordum. Öyle çok oldu ki!" Ama sesindeki özlemin şehvetle ilişkisi yoktu.

"Lamia, bilmem Korkut söyledi mi? Boğaç Bey..."

"Biliyorum."

"Bugün İzmir'e götürdüler."

"Çok üzgünüm, Turan. Herkes çok üzgün."

"Kim ihbar etmiş, biliyor musun?"

"Yoo."

"Hani o Hükümet Hastanesi'ne yeni atanan baş doktor var ya, İdris Bey, işte o. Faşist olduğunu biliyor muydun?"

Lamia, "Yoo," dedi. Faşistin ne olduğunu bilmiyordu ki!

"Nazi hayranı pis moruk, ne olacak! Üniversiteyi Almanya'da okumuş ya... Sonra da ne diyormuş biliyor musun?"

Lamia gene, "Yoo," dedi.

"Zaten Boğaç Bey'in ben meşrebinden de kuşkulanmıştım, diyormuş. Sazı sözü öyle bol olan bekâr bir erkekten kuşkulanmak gerek, diyormuş."

"Hayır!"

"Evet, pis Nazi! Korkut burada olaydı o hayvanın oturduğu eve kundak falan sokardık ya..."

"Turan, sakın ha!"

Lamia Turan'a can havliyle sarılmıştı. Turan da onunki kadar şehvetsiz bir özlemle kızı göğsüne bastırdı.

"Korkma!" dedi kırık bir gülüşle. "Bizim bir şey yapacağımız yok! Baksana, korkudan kaçacak delik arıyoruz."

"Elinizden bir şey gelmez ki!"

Turan onun saçlarını dalgın dalgın okşayarak, "Gelmiyor ya," dedi. "Hiçbir şey gelmiyor elimizden. Oysa onu öldürecekler, biliyoruz bunu. İzmir yolunda pusu kurup kim vurduya getirecekler. Kaçmaya çalışırken vuruldu, diyecekler."

Bunu duyunca Lamia ağlamaya başladı. Sesli sesli içini çekerek, "Babam," diye hıçkırdı. "Babam ölmüş!"

"Baban mı?" Turan onu omuzlarından tutup geri iterek yüzüne baktı. Sonra cebinden çıkardığı mendiliyle gözlerini silip onu kollarıyla sardı sarmaladı. "Bağışla Lamia. Kendi üzüntümden sana, nasılsın, diye bile sormadım!"

"Yok, yok, önemli değil!"

Aşağı köşeden bekçinin düdüğü duyuldu. Turan gitmeye davrandı, ama Lamia ona daha sokularak, "Yok, gitme," diye fısıldadı.

Bekçinin geçip gitmesini beklediler. Sonra Turan,

"Nasıl öğrendin?" diye sordu.

"Ali'den mektup geldi, İstanbul'dan, bu sabah."

"Nasıl ölmüş?" Turan'ın fısıltısı korku doluydu. Ölümün böyle yakınlarda dolaşmasından huylanmış, ürkmüştü besbelli. Bir yandan da, ne yaptığının pek bilincinde olmadan, kızın saçlarını okşuyordu.

Lamia, "Ansızdan kalbi durmuş," dedi. "Yatağında ölüp kalmış bir gece. Sabaha ölü bulmuşlar."

"Evli değil miydi?"

"Demek ayrı yatıyorlarmış," diye Lamia Turan'ın sormadığı soruyu yanıtladı. Sanki şu sırada çok önemi varmış gibi!

Turan habire onun saçlarını okşuyordu.

Lamia, "Zaten çok yaşamayacakmış," diye sözünü sürdürdü. "Midesinde kanser varmış. Öleceğini biliyormuş ya, bir süre kimseye söylememiş. Vasiyet yazmış. Benim ille de İstanbul'da Kolejde okumam için para bırakmış. Yaz başında Ali'yi buraya yollaması da ondanmış."

"Neden ille Kolej?"

"Evlendiği kadın Kolej mezunuymuş ya! Onun için olsa

gerek." Lamia dudağını bükerek, "Kolejde okumayan kadını kadından saymıyordu, herhalde," diye ekledi.

"Ama sen gitmedin." Turan pek de emin olmadığı bir şeyi doğrulatmak ister gibi konuşmuştu.

"Babam çok üzülmüş buna. Gene de isteğinden vazgeçmemiş. Ali'ye demiş ki, üstüne olalım, mutlaka fikrini çelelim, demiş. Son günlerde iyice kafasına sardırmış. Ali diyor ki son arzusu buymuş, benim İstanbul'a gidip Kolejde okumam. Fırsat varken okumaz, dil öğrenmezsem sonradan onun gibi mutsuz olacağımı söyleyip duruyormuş."

Turan, "Gidecek misin?" diye sordu, korkusunu daha fazla gizlemeyerek. Yazın sona erdiğini galiba ilk olarak şimdi kavrıyor, ilk ilinti içine şimdi düşüyordu.

Lamia başını onun göğsünden kaldırmaksızın yandan yana sarsarak, "Hayır," dedi. "Gitmeyeceğim. Yeşilce benim bütün dünyam, biliyorsun. Şu dağları görüyorsun ya, Yaban'ı sınırlayan, onların dışına çıkarsam ölürüm gibime geliyor."

Turan onun saçlarının tepesine bir öpücük kondurdu. "Üzgün olmadığına sevindim."

Lamia başını kaldırıp ona baktı. "Sevindin mi? Oysa ben kendi kendimden ürktüm adeta. Keşke üzülebilseydim düpedüz, ama öyle karmaşık ki duygularım. Babamı bağışladım sanıyordum, hiç bağışlamamışım oysa. Demek ben de teyzem gibi kinciymişim. Bunu düşünmek ürkütüyor beni. Hatta bazen ölümüne seviniyormuşum gibi bile geliyor. Babam böyle sırasız ölmekle annemi gencecik öldürmesinin kefaretini ödemiş gibi geliyor."

Turan dalgın dalgın başını sallayarak, "Evet," dedi. "Seni çok iyi anlıyorum. Hepimiz annelerimizden yanayız."

"Nasıl yani?"

"Babalarımız öyle güçlü ki, Lamia, yandaşa ihtiyaçları yok onların. Oysa annelerimiz, tüm yazgıları babaların iki dudağının arasında: İlkin kendi babaları, sonra bizim babalarımız, yani kocaları. İşte bu yüzden diyorum ya, haksızlığı sevmiyorsak eğer, hisliysek falan, annelerimizden yana oluyoruz. Bu da sorun yaratıyor bize."

Lamia gene, "Nasıl yani?" diye sordu.

"Çünkü erkek olup hayata atılınca babalarımız gibi olmak zorundayız. Oysa ben öyle olmak istemiyorum. İşte bu yüzden de hayata atılmak falan istemiyorum."

Dış mahallelerde köpekler havlaşmaya başlamıştı. Lamia içini çekerek kıpırdadı.

Turan, "Ben gideyim artık," dedi. "Teyzen biliyor mu?"

"Daha duymadı. Akşamüzeri aylıkçılardan biriyle üzüm yollamış bize. Biz de, yarın geliyoruz, diye haber saldık. Yarın gidip Ali'nin mektubunu vereceğiz." Lamia omuz silkti. "Babamın ölümü ona vız gelecek. Hem de benim gibi gizli gizli sevinmez o, sevindiği için suçluluk da duymaz. Açıkça, oh olsun, Latifemin ahı yerde kalmadı, falan der. Ama ne olsa, haberi benden duysun istedim."

"Yani yarın çiftliğe gidiyorsun? Kalacak mısın?"

"Belki birkaç gece."

"Lamia, geleyim mi oraya?"

"Gelir misin Turan, sahi gelir misin? Öyle sevinirim ki!"

El ele ayağa kalkmışlardı. Turan kızın elini dudaklarına götürdü, aşık kemiklerini dişleriyle geveleyerek,

"Gene söğüdün altında, aynı saatlerde," dedi. "Sabaha kadar bekleyeceğim. Mutlaka gel."

"Geleceğim."

"Biliyor musun, Lamia, söğüdün altındaki o gecemiz için bir şiir yazıyorum."

"Sahi mi Turan?"

"Daha bitmedi. Ama bak şöyle başlıyor: *Bir gece yarısının eflatun yollarında, yarısı unutulmuş bir şarkı gibi rüzgâr...*"

"Turan, ne kadar güzel!"

"Sahi mi, beğendin mi?"

"Ömrümde duyduğum en güzel şiir. Bizim gecemizin şiiri. Dahası yok mu Turan?"

"*Yarısı unutulmuş bir şarkı gibi rüzgâr, kamışlar arasında birdenbire duraklar. Birden çatlamış gibi bir büyücünün tası, yeryüzüne serpilir bir efsane havası...* Hepsi bu

şimdilik." Turan utanmış gibi sustu.

Şimdi Lamia onun elini tutup dudaklarına götürdü, ondan öğrendiği gibi dişlerinin arasında geveledi bir an. İçi anlatımsız bir mutlulukla, bir umut coşkusuyla genişliyor, genişliyordu. Her şey düzelecek, bütün güzellikler, tüm sevinçler onların olacaktı. Lamia bunu iliklerinde hissediyordu. Babası unutulacak, Boğaç Bey kurtulacaktı; 30 Ağustos gecesi dans edeceklerdi. Lamia şimdi gündüzki sıkıntısına, biraz önce Turan'la paylaştıkları melankoliye gülmek istiyordu. Eğildi. "Yarın geceden sonra," diye Turan'ın kulağına fısıldadı. "Yarın geceden sonra tamamlayacaksın şiirimizi. Söz veriyorum."

Lamia teyzesi için, "Babamın ölümü ona vız gelecek, biliyorum," dediği zaman yanılmıştı. Ne derece kökünden yanıldığını Ali'nin mektubunu Lütfiye Hanım'a verdiği zaman anladı.

Çiftliğe Süsi, Hacer, Lamia hep birlikte gitmişlerdi. Arka avluda, pekmezlik üzüm çiğneyen kızlara göz kulak olmakta olan Lütfiye Saru, Hacer'i kızların yanında görür görmez olağandışı bir şeyler olduğunu anlayarak duraladı. Çünkü Hacer upuzun yıllar var ki çiftliğe ayak basmamıştı. Çocukluğunda dağlarda sığırtmaçlık yapan bir köy kızı olmasına karşın Pelvanzadeler'e evlatlık verilir verilmez sanki anadan doğma kentli kesilmiş, hele Lütfiye Hanım'ın çeyiz halayığı olarak Sarular'ın Yeşilce'deki o kocaman evine yerleştikten sonra bir daha Yaban'a adımını atmamıştı. Yirmi beş yıldır demiryolundan öteye geçmemiş olduğunu her fırsatta gizli bir övünçle ortaya vururdu.

Ne var ki bu kez Yaban'a gitmeye kendisi gönüllü olmuştu, çünkü ruhlara, hortlaklara olan inancı bütündü. Cemal Bey'in azap çeken ruhunun hortlayacağından, zavallı Latife'nin kan kusarak öldüğü bu evin içinde dönüp dolanacağından hiç kuşkusu yoktu. Kimseye bir şey demiyordu ya, dün akşamki patlıcanlı böreğin dibinin tutmasını bile buna yoruyordu. O ki yıllar yılı hiç yemek yakmamış, bir fincan bile kırmamıştı...

Bildiği bütün destur savul dualarını okudu, bilmediklerini uydurdu, ama boşuna! Cemal Bey'in varlığını evin her köşesinde, kendi diken diken tüylerinde hissediyordu. Dereboyu Mahallesi'nden büyücü Şayeste'yi çağırıp bir şeyler yaptırmayı düşündü. Ne var ki bunun eninde sonunda hanımının kulağına gideceğini, o zaman da kıyametler kopacağını biliyordu. Lütfiye Saru ne ruhla hortlağa, ne de cine periye inanırdı. Cennete cehenneme de inanmadığı gibi! Hacer, 'Allah taksiratını affetsin,' diye düşündü. Ne var ki Lütfiye Hanım ruhlara, büyüye inanmıyor diye kendisi bu hortlaklı evde yapayalnız kalacak değildi ya!

İşte Hacer'in çeyrek yüzyıl sonra gene Yaban'a gitmesi böyle olmuştu. Onu çamların altında gören Lütfiye Saru hızlı adımlarla ilerleyerek,

"Hoş geldiniz," dedi. Sonra hemen, "Ne var?" diye sordu, "Ne oldu?"

Hacer, "Eh, Allah'ın emri, hanımcığım," dedi. "Hepimiz ergeç o kapıdan geçeceğiz. Ölüm bir şey değil, yalnız Sualci Melek'le karşılaşınca ne yapacağız, orası var." Derin derin göğüs geçirdikten sonra, "Genç gitti sayılır," dedi. "Allah taksiratını affetsin!"

Lütfiye Hanım hepsinin sırayla yüzlerine bakarak, "Kim ölmüş? Ne var?" diye sordu. Sesi sert, telaşlı çıkmıştı. Gerçi dünyada çocuklarından başka pek yakını yok sayılırdı. Pelvanlar da, Sarular da zamanla sönüp gitmeye yüz tutmuş birer aileydiler. Gene de köşede bucakta kalmış uzak kardeş çocukları, bayramda seyranda eli öpülen aile büyükleri vardı ki Lütfiye Saru bunları baş tacı ederdi. Sonra bu akrabaların hayatta olmalarını bilmek ona bir huzur ve güvenlik duygusu verirdi, çünkü büyük yaşam gücüne, enerjisine karşın Lütfiye Saru ölümden çok korkardı. Aileden biri ölünce sıranın kendine biraz daha yaklaşmış olduğunu hissederek tedirginliğe kapılırdı.

Onun sorusunu yanıtlayan Süsi oldu: "Lamia'nın babası ölmüş, anne, Cemal Bey. Gece uyku arasında kalbi durivermiş. Sabahleyin karısı yatakta ölü bulmuş onu..."

Lütfiye Hanım, "Cemal Bey ha!" derken biraz ferahla-

mış gibi miydi? Kendi ailesinden olmayan ölümler onu pek o kadar korkutmazdı sanki. Sanki Azrail'in kendisi bile iki taneydi de, bir tanesi yalnızca Pelvanzadeler'in ve dolayısıyla Sarular'ın, öbürü de geri kalan insanların canını almakla görevliydi. Bayraktar Cemal Bey'in canını alan Azrail, Pelvanlar'ın kızı, Sarular'ın gelini Emine Lütfiye'ye yanaşamazdı!

Lütfiye Hanım hemen yeğenine baktı, onun üzgün olmadığını anlayarak sevindi. Lamia'yı bir an bağrına basarak, "Başın sağ olsun, yavrum," dedi.

Bir sahne oynar gibiydiler. Köy kızları üzüm çiğnemekten vazgeçmiş, uzaktan onları seyrediyorlardı. Süsi'nin aşırı sevecenliğiyle Hacer'in ürkülü dua ve ünlemlerinden sonra teyzesinin bu ölçülü tutumu Lamia'yı ferahlattı. Yas tutmaya hiç niyeti olmayan, bu sahne bir an önce oynanıp bitsin diye sabırsızlanan genç kız,

"Siz de sağ olun, teyzeciğim," diyerek ona Ali'nin mektubunu uzattı.

Çevrede Korkut'u aranan gözleri onun kanal yönünden gelmekte olduğunu gördü. Korkut da onları görmüştü. Koşarak yaklaştı; Lamia ona doğru yürüdü. Korkut soluk soluğa,

"Hoş geldiniz!" diyerek onu öptü. Sesini alçaltarak, "Turan'dan haber var mı?" diye sordu.

"Selam söyledi." Lamia da sesini alçaltmıştı. "Boğaç Bey'i İzmir'e götüreceklermiş."

Korkut elini dudaklarına bastırdı. Gözleri kapkaranlık kesilmişti. "Onu öldürecekler, Lamia. Yaşatmayacaklar onu." Sonra Hacer'i seçti; kaşları hafifçe dürüldü: "Hayrola, bir şey mi oldu?"

"Babam," dedi Lamia. "Babam ölmüş de. Ali'den mektup geldi dün. Onu getirdik teyzeme."

"Ha!" dedi, anasının oğlu. Sonra Lamia'yı kavradığı gibi kolları arasında, kemiklerini çatırdatırcasına sıktı. "Başın sağ olsun, gülüm!" Gülümsedi. Oynanması gereken sahneyi oynayıp perdeyi kapatmış, o da Lamia gibi artık yaşamı bıraktıkları yerden sürdürmeye hazırdı.

El ele ötekilerin yanına döndüler. Lütfiye Hanım bir

sandalyeye oturmuş, Ali'nin mektubunu okumaktaydı. Okuyup bitirince dikkatle katlayıp gene zarfın içine yerleştirdi, zarfı kucağına koydu, başını kaldırıp yeğenine baktı.

Mektubu okumaya başlayan Lütfiye Saru ile okuduktan sonra başını kaldırıp Lamia'ya bakan Lütfiye Saru aynı kişi değildiler. O yeşil ela gözlerindeki bütün ışık sönmüş, yerini sabit, donuk bir bakışa bırakmıştı. O gergin, pırıl pırıl elma yanakları bile bir an içinde pörsüyüvermişti sanki.

"Lamia, gel bana, kuzucuğum."

Lamia, şaşkın, ürkek, teyzesine sokuldu. Lütfiye Hanım onu gene bağrına bastı. Lamia'ya bu bile onun o her zamanki güçlü, dayanıklı bağrı değilmiş gibi geldi.

"Lamia... baban senin İstanbul'da ecnebi mektebine gitmen için... Ali'yle haber gönderdiği zaman... onun ölüme mahkûm olduğunu... bunun son arzusu olduğunu bilseydin, Koleje gider miydin?"

Lamia hiç duraksamadan, "Hayır, teyzeciğim," diye karşılık verdi. "Gene de gitmezdim."

"Ama babanın... ölüme mahkûm babanın son arzusu!"

"Teyzeciğim, siz de biliyorsunuz, o benim için hiçbir zaman öyle bir baba olmadı ki! Onu memnun etmeyi her zaman isterdim. Ama onun için böyle büyük bir fedakârlığı yapamazdım."

"Sus, Lamia, sus!"

"Teyzeciğim, nasıl ki o da benim için ömründe tek bir fedakârlık yapmadı..."

Lütfiye Hanım onu usulca kollarından bırakarak, "Anlamıyorsun," diye başını sarstı. "Anlamıyorsun."

Anlayan birini ararcasına çevresine bakındı. Kızının, oğlunun üzerinde biraz duralayan gözleri Hacer'e gelince hoşnutlukla, tanışlığa benzer bir ışımayla canlandı. Lütfiye Saru elini emektarına doğru uzatarak,

"Gel, Hacer," dedi. "Gel seninle içeri girelim biraz."

Hacer Hanım'ın koluna girdi, kendi zayıf yapısıyla onun ağır gövdesine destek oldu; içeri Lütfiye Hanım'ın odasına girdiler.

Yalnız kalan üç genç bir an soru sorarcasına birbirleri-

ne bakakalmışlardı. Sonra Korkut omuz silkti:

"Ani ölüm haberi onu beyninden vurdu. Birazdan kendine gelir!"

Süsi, "İnşallah!" diye kaşlarını kaldırdı.

Lamia, "Asıl beyninden vurulan benim galiba!" dedi. "Hani teyzem babamdan nefret ediyordu?"

Süsi, "Boş ver," dedi. "Korkut'un dediği gibi, şoktur, birazdan geçer."

Gel gelelim Lamia teyzesinin davranışına karanlık, çapraşık anlamlar kondurmaktan, adını koyamadığı korkulara kapılmaktan kendini alamıyordu.

Nitekim Lütfiye Hanım bütün gün odasından çıkmadı. Hacer'i de yanından bırakmadı. Emektar arada hanımına su, yiyecek almak için dışarı çıkıp aşağıya iniyordu. Yüzünde kıvanç, gurur, hatta zafere benzer bir ifade mi vardı? Yoksa Lamia'ya mı öyle geliyordu? Hacer aşağı indiğinde çocuklar orada değilmiş gibi davranıyordu. Bu öyle anlaşılmaz, öyle görülmedik bir tutumdu ki çocuklar da ona hiçbir şey soramıyorlardı, artık. Ellerinden gelen tek şey birbirlerine bakıp kaşlarını gererek omuz silkmekti. Bir süre sonra Korkut'un deyimiyle, 'deli karıları baş başa bırakıp kendi hayatlarını yaşamaya' karar verdiler. Ne var ki yapacak şey bulmakta, oyalanmakta güçlük çekiyorlardı.

Lütfiye Hanım akşam yemeğine de inmedi. Çocuklar erkenden yattılar.

Bir an önce çıkıp Turan'la buluşmak için sabırsızlanan Lamia, teyzesiyle Hacer de yatsınlar diye epey bekledi. Ne var ki onların odasından hâlâ mırıltılar, kıpırtılar gelmekteydi. Sonunda Lamia daha fazla beklemeyerek dışarı çıkmaya karar verdi. Teyzesi duyup sorarsa pekmez kaynatanları seyre gittiğini söyleyecekti. Geceliğini çıkardı. Tanrım, nasıl da sıcaktı bu gece! Dolapta asılan elbisesi bile hâlâ sıcacıktı. İnce basma entariyi tenine giydi, ayaklarının ucuna basarak odasından çıktı ve daha bir adım atmamıştı ki donup kaldı.

Teyzesinin kapısı açıktı. Pencerede bir gaz lambası yandığı için her şey olduğu gibi görünüyordu. Karanlığa alış-

mış gözlerine pek parlak gelen bu ışıkta Lamia, Hacer'le Lütfiye Hanımın yere birer seccade sermiş, başlarına birer namaz örtüsü örtmüş, dua ettiklerini gördü.

Hacer'in seccade üstünde geçirdiği zamanlar seccadeden uzak geçirdiği zamanlardan neredeyse daha fazla olduğuna göre, onu duaya dalmış görmek yadırganacak bir şey değildi. Gel gelelim teyzesini böyle başı örtülü, elleri açık, dualar içinde görünce Lamia bir sofuluk değil de küfür sahnesi görmüşçesine irkildi. Tüyleri diken diken ayağa kalktı. Teyzesine ne oluyordu? Bütün bunlar ne demekti? Başlarına neler gelecekti?

Lamia teyzesinin, onun varlığını sezmişçesine, duayla kapalı gözlerini açtığını, ona el ettiğini gördü. Ayakları geri geri giderek, yüreği adsız korkularla sıkışarak içeri girdi, teyzesinin yanı başına diz çöktü, gözlerini yerdeki yemeni seccadenin örneğine dikti.

Lütfiye Hanım ellerini açarak duasını bitirdi, son bir fısıltıyla nefesini yeğeninin yüzüne üfledi. Her akşamki gibi rakı değil de dua kokan bu nefes kızı gene iliklerine kadar ürpertti.

Lütfiye Saru yeğenine baktı. Gözleri gene eski canlılığını bulmuştu, ama bir tuhaf, aşırı parlıyordu sanki, bir tuhaf bakıyordu. "Lamia, benim sevgili kızım. İstanbul'a gideceksin. Kolejde okuyacaksın. Babanın son arzusunu yerine getireceksin."

Lamia gözlerini teyzesinden alamıyordu. Bir şey söylemek için ağzın açtıysa da boğazı öyle kurumuştu ki sesi çıkmadı. Yalnızca, 'olmaz' der gibi başını yandan yana sarstı.

Lütfiye Hanım hüzünlü bir gülümseyişle elini onun eline koydu. Parmakları buz gibiydi. "Gideceksin, yavrum. Yaz başında babanın isteğine karşı gelmekle ikimiz de günaha girdik. O zamandan ölmüş sayılırdı. Allah'a düşerdi onu yargılamak. Oysa biz kötüleyip durduk. Bu sabah bile, senin için fedakârlık yapmadı diye ondan sitemle söz ettim."

"Ama teyzeciğim, sitem olsun diye değil..."

"Sus, Lamia. Tanrı büyüktür... Her kulun suçunu kestirip cezasını vermek onun bileceği şeydir. Bize yalnızca bir-

birimizi bağışlayıp Tanrı'nın buyruğuna boyun eğmek düşer."

Hacer, "Öyle, hanımcığım, öyle!" diye baş salladı.

Lamia başını eğmiş duruyordu. Lütfiye Hanım onun elini kendi buz gibi parmaklarıyla sıkarak konuşmasını sürdürdü.

"Latifemin, senin anneciğinin ölümüne sebep oldu diye ona hep lanet okudum, beddua ettim, biliyorsun. Allah'a isyan ettim: Madem Latifemi aldın, onun da canını al, diye çok haykırdım içimden. Lamia, öyle kin tutmuştum ki ona, içimi öyle nefret sarmıştı ki onu ben öldürdüm, biliyor musun, ben öldürdüm!"

Hacer, "Tövbe, hanımcığım, tövbe!" diye seslendi.

Lütfiye Hanım yeğeninin elini bıraktı, ellerini yeni bir duayla kaldırıp açarak gözlerini kapadı. Öne arkaya hafifçe sallanıyor, dudaklarından anlaşılmaz dua kırıntıları dökülüyordu. Sonra gözlerini açtı, hep o deminki tuhaf bakışlarıyla yeğenine baktı. Sakin sesle,

"Görüyorsun ya Lamia," dedi. "Onun vasiyetini yerine getirmemiz artık farz oldu. Sen İstanbul'a gidip Kolejde okuyacaksın, ben de babanın naaşını buraya getireceğim, Latife'nin yanına gömeceğim."

Lamia soluğunu hızla çekerek ayağa kalktı. Dudakları bir dehşet çığlığı atmak için aralanmıştı, ama sesi çıkmadı. Onun teyzesi değildi ki seccadenin üstünde diz çökmüş oturan bu kadın, ürkünç ve sapık bir yabancıydı; Lamia'nın babasını öldürdüğüne inanıyor ve bu suçun bedeli olarak Lamia'yı kurban etmeye kalkıyordu. Lamia bu odada bir an daha kalırsa cinnet getireceğini sezerek kapıya doğru yürüdü. Eşikte duraladı. Odadaki iki kadın onu alıkoymak için bir şey yapacaklar diye korkuyordu, ama kadınlar hâlâ seccadelerinin üzerinde dizüstü oturmaktaydılar.

Lamia, "Bütün bunları yarın konuşuruz, teyzeciğim," dedi. "Şimdi ben dışarı çıkıyorum. Biraz dolaşabilir miyim?"

Hacer, "Keşke sen de burada kalıp bizimle birlikte babanın ruhuna dua okusan, Lamia Hanım," dedi.

Lamia bir ayağını eşiğin dışına atmıştı. Teyzesi, "Kal," derse hiç duraksamadan kaçacağını biliyordu. Neyse ki Lütfiye Hanım,

"Bırak gitsin, Hacer," dedi. "Zamanla o da avuntuyu duada arayacak elbet. Daha vakti gelmemiş. Bırak gitsin. Dolaşırsa biraz açılır."

Lamia zindandan kaçarcasına kendini dışarı attı. Hiç arkasına bakmıyordu. Acaba karabasan mıydı bütün bu olup bitenler? Gerçek olamazdı ki! Teyzesi sahiden Cemal Bey'in naaşını Yeşilce'ye getirip Latife'nin yanına gömeceğini söylemiş miydi? Olası mıydı bu?

Arkada bahçe büyük ateşlerin ışığıyla aydınlanmıştı. Ayaklarını yıkayıp eteklerini bellerine dolayan köylü kızlar kocaman leğenlerin içinde duran, taze üzüm salkımlarıyla doldurulmuş şişman çuvalları çiğneyip topuklarıyla ezdikçe çuvalların dokuları arasından üzüm suları fışkırıyordu. Sonra bu sular, harıl harıl yanan ateşlerin üstündeki büyük kara kazanlara doldurularak pekmezleşinceye kadar kaynatılıyordu.

Hasat işlemlerinin bu en keyiflisi her zaman bir küçük Bereket Bayramı'na dönüşürdü. Ne üzüm çiğneme yarışları yapılır, ayyuka çıkan pekmez ateşlerinin çevresinde ne harmandalılar, çiftetelliler oynanıp halaylar çekilir, şarkılar, oyunlar, şakalaşmalar birbirini izlerdi. Gel gelelim evin üstüne çöken yas havası bu gece pekmez âlemini de etkilemişti. Arada bir kızlardan biri kendini tutamayıp üzüm çiğnemeyi bir raksa dönüştürüyor, birkaç ses birbirine eklenerek bir türküyü oluşturmaya çalışıyordu, ama hepsi bu. Ateşlerin çevresinde koşu koparıp kovalamaca oynamaya kalkışan çocuklar bile hemen kışkışlanıp sindiriliyorlardı. Bir ara bir delikanlı besbelli deminden beri kendini kışkırtmakta olan Gülzade'yi belinden kavradığı gibi karga tulumba edip bir kazanın içine atacakmış gibi yaptı. "Üzüme gel, üzüme!" diye bağırıyordu. Kahkahalar çığrıştı, sonra Hıdır Çavuş'un şöyle bir ayağa kalkmasıyla ortalık gene yatıştı. Geçenlerde Lütfiye Hanım'ın kâhyasına, "Güzade'yi baş göz etmenin zamanı gayri geldi," dediğini Lamia duymuştu.

Çiftlik evinin köşesinde durup bakan Lamia'yı gören olmadı. Gece içinde yanan bu büyük ateşler kıza annesinin öldüğü zamanı, o zaman teyzesinin yemek odasındaki ocakta yaktığı o korkunç ateşi anımsatmıştı. Büyülenmiş gibi yalazlara, sarı, kırmızı, turuncu diller biçiminde var olup yok olan alevlere bakıyordu; bu dalgalı ışıkta büsbütün kocaman, büsbütün kapkara görünen kazanlara... Evet, Lütfiye Saru nasıl o zaman kardeşinin ölüm acısına kardeşinin varını yoğunu kurban etmişse şimdi de Cemal Bey'in ölümüyle duyduğu vicdan azabına Cemal Bey'in kızını kurban ediyordu. Demek ki her şeye karşın, bunca yıldır, Lamia teyzesinin gözünde hep 'Cemal Bey'in kızı' olarak kalmıştı.

Lamia koşmaya başladı. İşte, karşıda ihtiyar söğüdün yıldızlara yükselen heyula karaltısı. Ve gene söğüdün dibinde kırmızı bir ışık noktası, yaklaştıkça seçilen bir ince gölge.

Lamia, kendini Turan'ın bekleyen kollarına attı. Başını onun göğsüne bastırıp yandan yana sürterek, "Beni gönderecekler Turan!" dedi, bağırmakla ağlamak arası. "Beni İstanbul'a yollayacaklar!"

Turan, "Sus, sevgilim, sus bir tanem," diye onu yatıştırmaya çalışarak yere, dizlerinin dibine oturttu. "Şimdi anlat bana, ne var, neler oluyor."

Lamia ona olup bitenleri, dili döndüğünce yalınlaştırmaya çalışarak anlattı. Sözlerini bir iç çekişiyle bitirdi: "İşte böyle! Teyzem benim İstanbul'a gitmeme karar vermiş bile..."

"Ama seni zorlayamaz ki Lamia. Sen istemezsen zorla gönderemez ki!"

Lamia, "Düşünsene Turan," dedi. "Teyzem, git, derse ben burada nasıl kalabilirim?"

Turan sanki can havliyle ona sarıldı, yanağını onun saçlarına sürterek, "İstemiyorum," dedi. Sesi ürküntüyle boğuklaşmıştı. "Senin gitmeni istemiyorum, Lamia."

"Ben de istemiyorum ki gitmeyi! Gidersem ölürmüşüm gibi geliyor."

"Sen ölmezsin, Lamiam benim. Sen güçlüsün. Ama sen gidersen ben, sağlam, ölürüm. Sensiz yıkılırım ben. Anlıyor musun? Gitmeni istemiyorum."

O gövdesi oyuk, baykuş yuvası ağacın altında şimdi ikisi de apayrı korkularla birbirine sokuldular. Sonra Turan gene,

"Gitmeni istemiyorum," dedi. "Ne olur, gitme, Lamia."

"Nasıl gitmeyeyim, Turan? Nasıl kalayım?"

Turan onu usulca kollarından bıraktı. Yalnızca elini tutuyordu şimdi. Yıldız ışığında uzun uzun yüzüne baktı. Soluğunu alıp vermekte güçlük çekiyormuş gibi nefesi sesli çıkıyor, göğsü inip kalkıyordu. Sonunda yumuşak bir sesle,

"Benimle evlen, Lamia," dedi. "O zaman hep burada kalırsın, hiçbir yere gitmezsin. Lamia, benimle evlenir misin?"

Lamia büyümüş gözlerle, şaşkınlıklar içinde ona bakakalmıştı. Turan'la evlenmek... Bunu neden hiç akıl etmemişti şimdiye değin? Turan'la evlenmek ve Yeşilce'de kalmak. Sonsuza dek Yeşilce'de kalarak yıldızlar altında Turan'la dans etmek. Yeşilce'de çocuklar doğurmak ve ömür boyu Yeşilce'den hiç, hiç, hiç ayrılmamak... Ne kolay, Tanrım, ne kadar basit... ve şimdiye dek Lamia'nın aklının ucundan bile geçmemişti!

Lamia birden güldü. O gülünce elini tutan Turan'ın eli düşüverdi:

"Gülme, Lamia, benimle alay etme... Biliyorum, sana layık değilim, ama layık olmaya çalışacağım. Liseyi bitireceğim. Beni beklersen kesin bitiririm. Hemen söz kesip nişanlanırız. Sonra ben mezun olduğum zaman da evleniriz. Bir iş tutarım. Bütün ömrümü sana adarım, Lamia; sana, çocuklarımıza, sizleri mutlu etmeye."

Lamia onun başını elleri arasına aldı. Gözlerinin içine baktı. Kendi gözleri yaş içindeydi. "Gülmüyorum ki Turan. Seviniyorum. Elbette evlenirim seninle!"

"Lamia, Lamia, bekleyeceksin beni."

"Elbette beklerim, Turan. Ben de bir yıllığına falan İstanbul'a gider, teyzemin gönlünü yaparım. Seninle evleneceğiz madem, sekiz dokuz aylık bir ayrılığa dayanabilirim. Bir dahaki yaza gene gelirim. Sonra seninle burada ev açarız. Ama ben çok çocuk istiyorum."

"Ben de öyle. Senin çocuklarını, Lamia."

"İlk oğlumuzun adı Mustafa olacak, bunu şart koşuyorum," diye Lamia gülmeye çalıştı, ama gözyaşları sonunda boşanmışı. Ellerini yüzüne kapadı, acı, sert hıçkırıklarla bir süre ağladı.

Turan onun saçlarını okşayarak, "Ağlama, Lamia," diyordu. "Asıl benim ağlamam gerek, öyle mutlu kıldın ki beni..."

Gene sımsıkı birbirlerine sarıldılar. Birbirlerini yitirirlerse kendi kendilerini de yitirmekten, yitip gitmekten öylesine korkuyorlardı ki! Sonunda Lamia sustu, Turan'ın mendiliyle yüzünü, gözlerini, boynunu sildi. Turan onu kaygıyla süzüyordu.

"Lamia, sahiden evleneceğiz, değil mi?"

"Saçmalama Turan, elbet evleneceğiz!"

"İstanbul'a gittiğin zaman vazgeçmezsin, değil mi?"

"Asla vazgeçmeyeceğim, Turan."

"İstanbul'un yanında Yeşilce sönük kalırsa?"

"Yeşilce benim bütün dünyam, biliyorsun."

"Orada parlak bir yaşantıya dalsan da beni unutmayacaksın, değil mi?"

Lamia gene ellerini onun şakaklarına bastırarak başını tuttu. Avuçlarının altında onun şakak damarlarının atışını duyunca kendi damarlarında bir kıvılcım çakarak Turan'ın gözlerinin ta içine baktı.

"Asla!" dedi, yemin edercesine.

Turan nefesini birden içine çekti; onu kavrayıp göğsüne bastırdı. Dudakları birbirini buldu.

Daha demin, daha biraz önce bambaşka duygularla öylesine dopdolu, öylesine şehvetsiz, ihtirassızken şimdi aralarında bu ateş nasıl birden yalazlanıvermişti? Çılgın gibiydiler. Lamia gözlerini kapamış, kendini Turan'ın kollarına bırakmıştı. Dudaklarında onun kâh dudaklarını kâh dişlerini duyuyordu. Ağzının içine bal lezzeti akıtan şeyin onun dili olduğunu önce anlayamamıştı. Anladığı zaman şaşkınlık ve zevkle kendinden geçer gibi oldu. Solukları kesilince biraz ayrılıyor, sonra gene hemen aceleyle, telaşla öpüşmeye

başlıyorlardı. Turan ara sıra, soluk soluğa, "Nihayet!" diye fısıldıyordu. "Nihayet öpüyorum seni... kısacık üst dudağından öpüyorum." Sonra, "Ver dilini bana!" diyordu.

Bunu söyleyişinde öyle harika bir buyurganlık vardı ki! Lamia dilini onun ağzına kaydırırken hazdan titriyordu. O anda Turan'ın her isteğine boyun eğmekten daha büyük mutluluk düşünemiyordu. Elleri Turan'ın sırtında, ensesinde, saçlarında, kulaklarında dolaşarak öpüşmelerinin arasında inilti gibi kısık, kesik, yarım seslerle Turan'ı seviyordu. Ne dediğini kendi de bilmeden, doğru dürüst sözcüklerin kalıbına dökülemeyecek duygu deyimleriyle Turan'ı seviyordu.

Turan sonunda, hislerinin şiddetinden bitkin düşmüşçesine onun dudaklarını bıraktı. Başını, kendi göğsünün inip kalkmasını yatıştırmak istercesine bağrına bastırdı.

"Lamia, sevgilim benim, seni seviyorum. Lamia. Bunu sana şimdiye kadar hiç söylememiştim. Seni seviyorum. Sen de beni seviyor musun?"

"Seviyorum."

"Tatlı kızım benim! Sen ne kadar bambaşkasın!"

"Kimden başkayım?"

"Hepsinden, herkesten başkasın!"

"Nasıl başkayım?"

"Yapma, demiyorsun. Oysa onların hepsi, hep, yapma, derler. Yapma, Turan, yapma Turan, yapma Turan, derler. Ama gene de yaptırırlar."

"Ne yaptırırlar?"

Turan güldü. "Söyleyeyim mi?"

Lamia da yüzünü onun göğsüne büsbütün gömerek güldü. Sonra onun terden ıslanmış gömleğinin düğmelerini çözdü, ellerini göğsünün kıvırcık tüylerinde gezdirdi, burnunu sıcacık vücuduna sürttü.

"Senin dudaklarının tadı bile başka, Lamia!"

Lamia gene güldü.

"Doğru söylüyorum, valla. Lamia, benim dudaklarımın tadı nasıl?"

"Güzel, ama hepsinden başka mı, bilemem."

"Seni benden önce kimse öpmedi, değil mi?"

"Öpmedi."

"Benden sonra da hiç kimse öpmeyecek. O Ali denilen adam geldiğinde, bu yaz başı, ödüm kopmuştu. Korkut söylerdi, belki seni ona vereceklermiş, diye."

"Şimdi artık beni sana verecekler, Turan."

"Ah, Lamia."

Uzun süre hiç konuşmadılar. Lamia şimdi zaman zaman Turan'ı bile unutuyor, yalnızca onun dokunuşuyla kendi içinde kat kat açılıp derinleşen bir kırmızı karanlık vecd dünyasını biliyordu. Turan'ın aç elleri kızın yalınkat basma entarisini sıyırmış, bedeninin yabancı eli değmemiş yerlerini bulmuştu. Hem öylesine diri, gergin hem de öylesine yumuşacık, esnek olan bu beden onun elleri bastırdıkça yer yer kabarıp yer yer çukurlaşıyordu. Ve alev alev yanıyor, sanki parmak uçlarını yakıyordu.

Turan birden doğruldu. Terden alnına yapışmış bir perçem saçı iterek, "Kalk" dedi. "Git buradan! Çabucak git!"

Lamia yarı çıplak yattığı yerden hiç sesini çıkarmadan kollarını uzattı, onun başını gene kendine doğru çekti. Turan onun üstüne kapandı gene. Titriyordu. Yanağını onun yanağına dayadı. Ter içindeydi. Ellerini, çaresiz, sabırsız, sevecen, hoyrat, onun bedeninde gezdirerek gene, "Git," diye yalvardı. "Allahını seversen kalk git, Lamia. Benim seni bırakacak halim kalmadı!"

Lamia ona sımsıkı sarılmış, bedenini onun bedenine yapıştırmıştı. "Seninim!" dedi.

"Ah, Lamia!"

Ondan sonra artık konuşmadılar. Dokunuşlar, öpüşler... Hepsi de yer yer yalazlanan küçük küçük ateşleri bir an için söndürürken içlerindeki asıl yangını büsbütün körükler gibiydi. Bir an geldi, bu yangın onların benliğini tümüyle sardı. Ne dokunuş, ne okşayış, ne öpüş. Ne kolları, ne bacakları, ne dudakları, ne elleri kaldı ortada. Yalnızca bir harlı yangın, dayanılmaz bir ateş. Ne kol, ne bacak, ne dudak, ne el. Hepsi de bu büyük yangında eridi, birbirine karıştı. Bedenleri duman gibi dağıldı gitti. Yalnızca yangının özü olan ateş

kaldı ortada. Tüm benlikleri, bütün dünya bu ateş özden ibaretti şimdi. Evrende bundan başka hiçbir şey, hiçbir şey, hiçbir şey yoktu. Yalnızca o ateş noktası. O arayan, o soran, o isteyen ve istediğine kavuşmak için hiçbir engel dinlemeyen, onların hayatları dışında bir hayata, onların canından başka bir cana sahipmiş gibi yaşayan o ateşten öz.

Birbirlerinin oldular.

Daha sonra, karanlıkla şavkın, vecdle işkencenin karışmasından oluşmuş o ebediyet sona erdikten sonra Turan, bir çocuk gibi bitkin yığılıp kaldığı yerden, Lamia'nın göğsünden başını kaldırdı. İlk kez görüyormuş gibi uzun uzun onun yüzüne baktı. Parmaklarının ucunu onun yüz çizgilerinde, kutsal bir tasvir üzerinde dolaştırır gibi gezdirdi.

"Sevgilim benim. Ağlıyor musun?"

"Yooo."

"Ağlamışsın ama."

Lamia elini yüzüne götürdü. Yanakları yaş içindeydi. "Bilmem," dedi. "Çok mutluydum. Ondan ağlamışımdır."

"Şimdi mutlu değil misin artık?"

Lamia bir an düşündü. Sonra, "Gene mutluyum," dedi. Ama öncesi gibi değildi, deminki gibi değil. Ne olmuştu? Bir büyü bozulmuşçasına bu eksiklik duygusu neydi? Lamia, "Gene mutluyum!" diye yineledi.

"Lamiam benim!" Turan onun çıplaklığını tam olarak şimdi algılamış gibi dirseğinin üstünde hafifçe doğruldu. "Ne güzelsin, böyle çırılçıplak... ne güzel olduğunu biliyor musun?"

"Şimdi öğrendim."

"Ben de öyle. Seni şöyle doya doya seyretmemişim bile. Lamia, beni hâlâ seviyor musun?"

"Evet, budala!"

"Eskisi gibi seviyor musun?"

"Başka türlü," dedi Lamia. "Başka türlü seviyorum."

Turan, "Ah, Lamia, sevgili kızım benim!" diye onun göğsüne kapandı. "Bu cevabınla dünyaları verdin bana. Ben de seni eskisinden daha başka türlü seviyorum." Sesi bir mutluluk sarhoşluğuyla, inanmazlıkla kısılmıştı. "Bam-

başka!" diye fısıldadı. "Bambaşka seviyorum şimdi seni."

Lamia karşılık vermedi. Kendi sevgisindeki değişimin onun sevgisindeki değişimden apayrı olduğunu anlatmaya ne gerek vardı? Varsın Turan aldansın ve mutlu olsun! Lamia onun o diri, kıvırcık saçlarını okşadı, sesini çıkarmadı. Hiç sesini çıkarmadı.

Şimdi mavi buğulu dağların, tarlaların, yeşili siyaha kaçan bağların üstünde taptaze bir sabah başlıyordu. Ağaçlarda kuşlar deli gibi şakımaktaydı. Horozlar birbirleriyle ötme yarışına girmiş, köpekler yollardan geçen ilk köy arabalarına havlamaya, çamlıklarda uyanan kumrular dem çekmeye başlamışlardı.

Gündoğusu büyük bir şeftalinin kabuğu gibi sarı, yeşil hareli, pespembe bir renkteydi ve dağlardan daha yüksek, simsiyah görünen kavakların arasında sabah yıldızı, bu büyük, bu derin, bu inanılmaz yıldız çevresine kıvılcımlar saçıyordu.

Lamia o anda evinde olmak, uykuyla geçen uzun bir geceden sonra yatağında uyanmak istedi. İçinde bir kaçmak, kendi başına kalmak, ılık sularla, bol köpüklü, mis kokulu sabunlarla yıkanmak arzusu vardı.

"Gidelim artık," dedi. "Neredeyse gün doğacak."

Turan onu hemencecik bırakarak giyinmeye başladı. Lamia da usulca entarisini yerden aldı, Turan'ı görmemek için başını öte yana çevirerek çarçabuk sırtına geçirdi. Ayağa kalktı.

"Gidiyor musun, Lamia?"

Lamia, Turan'dan yana döndü, gene de bir türlü onun yüzüne bakamadan, "Evet," dedi. "Geç olmuş."

Turan donuk sesle, "Öyle," dedi. Sonra birden kendini yere, kızın ayakları dibine attı, dizlerine sarıldı. Dizini onun eteğine sürterek, "Gitme!" diye yalvardı. "Suçum neyse bağışla, ama böyle bırakıp gitme beni! Senden bir an bile ayrılmak istemiyorum. Şimdi arkamı dönersem, seni bırakırsam yitip gidiverecekmişsin gibi geliyor."

Lamia kendini gülmeye zorlayarak, "Yok," dedi. "Yitip gitmem. Ne inim ne cinim, senin gibi bir âdemim."

Turan hiç sesini çıkarmadan uzanıp onun ellerini, avuçlarının içini, parmak uçlarını, eğilip tozlu ayaklarını öpüyordu.

Lamia elini onun başına koydu. Ne daha önceki benzersiz duygular ne de deminki donukluk, uzaklık... Şimdi içinde yavaş yavaş derin bir şefkat, acımaya çok benzeyen yepyeni bir sevgi uyanmaktaydı. Turan, ne onu arzularına boyun eğdirten, ona hükmeden, Lamia'nın ölürcesine teslim olduğu âşıktı, ne de biraz önce uzaklaşmak istediği yabancı. Yıllar yılı her "Turan" deyişte duyacağı o iç sızısına benzer, ılık süt gibi his Lamia'nın içinde bu anda doğdu. O da yavaşça yere diz çöktü. Kollarını Turan'a doladı, Turan'ın başını göğsüne bastırdı. Yanağını onun kıvırcık başına yasladı.

İkisi de, o âna kadar hiç bilmedikleri bu isimsiz sevgi ve kederle yürekleri dolup taşarak, güneşin karşı dağdan doğuşunu birlikte seyrettiler.

Lamia bavullarını bir gün öncesinden hazırlamış, odanın orta yerine koymuştu. Şimdi yatağının üstünde, ellerini dizlerinin arasından sarkıtarak oturmuş, bavullarına baktıkça içinden kabaran keder dalgalarına kapılmamaya çalışıyordu. Keder yapacak bir şey yoktu ki ortada! Lamia yarın sabah pekâlâ eğlenceli, heyecanlı sayılabilecek uzun bir yolculuğa çıkıyordu. İstanbul'u görüp gezecekti. Dönünce sevdiği erkekle evlenip bütün hayatı olan bu kente yerleşecek, çocuklar doğuracak, ebediyen mutlu olacaktı.

Lamia yarınki yolculuğu böyle düşünmeye çalışıyordu ya, boşuna; boğazına tıkanmış olan yumru gitgide büyümekteydi.

Kapı tıkladı, dışarıdan Korkut, "Lamia, benim," dedi.

"Gel Korkut."

Korkut'u görünce Lamia'nın boğazındaki yumru azıcık yumuşar gibi oldu. İki teyze çocuğunun arasındaki, hiç üstünde durmamalarına karşın sağlam ve köklü olan yakınlık son haftalarda olup bitenlerle iyice sınanmış ve ortaya vurulmuştu. Lamia Turan'la birbirini sevdiklerini, evlenmeye karar verdiklerini Korkut'a anlatmıştı. Olayların böylesine hızla, beklenmedik yönlerde geliştiği şu günlerde çekinme-

den konuşabileceği birini bulması büyük rahatlıktı. Korkut da Lamia'nın evlenme kararını, o eski deli dolu günlerini (Süsi'nin Karşıyaka'dan dönmesinden önceki günler nasıl da gerilerde kalmış gibi geliyordu şimdi, oysa aradan iki hafta geçmiş geçmemişti) anımsatan bir coşkuyla karşılamış, zaten nicedir bunu beklediğini söylemişti. Yan yana evlerde oturmak, çocuklarını birlikte büyütmek hayalleri kuruyorlardı.

Ne var ki şu sırada Korkut'un yüzündeki ifade ne sevinçti ne de coşku. Suç işlemiş de cezasını bekleyen bir yavru köpek gibi süklüm püklüm girdi içeri.

Lamia, "Hayrola?" diye güldü. "Pek süngüsü düşük görünüyorsun."

Korkut o lacivert gözlerini devirerek içini çekti: "Sorma be Lamia, ben bir halt işledim; senin Turan'la evleneceğini tutup Süsi'ye yumurtladım. İnan bana, nasıl oldu, ben de bilmiyorum. Söylemeye hiç niyetim yoktu oysa. Hınzır kız, ağzımdan zorla mı aldı ne!"

Lamia'nın bir an korkudan yüreği ağzına geldi. Sonra genç kız kendi kendine, "Saçmalama!" diye düşündü. "Süsi'den hâlâ mı korkacaksın?"

Teyze oğluna bakarak, "Zararı yok, Korkutçuğum," diye gülümsedi. "Yarın nasıl olsa gidiyorum. Hiç önemi yok."

Ne var ki biraz sonra teyzesinin eve geldiğini duyup aşağıya indiğinde, taşlıkta oturmuş dergi okuyan Süsi'yi görünce bir an gene yüreği ağzına geldi.

Süsi başını kaldırıp teyze kızına baktı. Gözleri tamamen dost, dingindi. "Merhaba, şekerim," dedi. "Her şey tamam mı?"

Lamia, "Tamam," diye yanıtladı. Korkusu yatışmıştı. Demek Süsi hiçbir şey bilmiyormuş ya da bildiğine metelik vermiyormuş gibi davranacaktı. Güzel! Lamia'nın da bunun dışında bir isteği yoktu zaten...

Mantosuyla başörtüsünü çıkartan Lütfiye Hanım kızların yanına geldi. Cemal Bey'in ölüm haberini aldıklarından bu yana geçen şu altı yedi gün içinde Lütfiye Saru temelden değişmişti. Artık şapka giymiyor, elbiselerinin açıkta bırak-

tığı kollarını hırkalarla örtüyordu. Terzi Sahire'ye uzun kollu elbiseler ısmarlamış, pudra allık sürünmez, rakı içmez olmuştu. Gündüzleri yanında Hacer ve birkaç sofu hanımla cami geziyor, mevlitlere, hatim dualarına gidiyordu. Geceleri de eve, ölü eviymiş gibi çifter çifter hocalar gelerek saatler saati okuyorlardı. Ev Hacer'in evi, gün Hacer'in günüydü artık. Hacer kendi seçip çağırdığı hocalara kendi eliyle börekler, helvalar pişirerek hayatının en büyük iki tutkusunu, dini ile aşçılığını bir çırpıda doyumluyordu.

Bu gece Lamia'nın Yeşilce'deki son gecesi olduğundan hoca çağrılmamıştı. Sofra başında gene ailecektiler, eski zamanlardaki gibi. Ne var ki o günlerin bir daha geri gelmemek üzere gittiğini Lamia biliyordu. Geri gelse bile her şey bambaşka olmayacak mıydı? Belki çok güzel, çok parlak, ama bir daha hiçbir zaman, bunun gibi değil.

Lütfiye Hanım onun içinden geçenleri okumuş gibi ansızdan, "Artık sen bir daha bize dönmezsin, Lamia?" dedi. "İstanbul'a alışıp oralarda kalırsın. Yeşilce'yi de, bizleri de unutur gidersin." İçten bir hüzünle konuşuyordu. Sanki Lamia'yı İstanbul'a zorla yollayan kendisi değil de önüne geçilmez bir alınyazısıydı.

Lamia ağlamamak için yutkunarak, "Hayır, teyzeciğim," dedi. "Benim yerim burası."

Lütfiye Hanım acı acı güldü: "Hele İstanbul'da bir iki mevsim kal, sonra konuşuruz, yavrum. Hele orada birini de sevdin mi, evlenip yerleşirsin gayri." Tombul yanaklarından aşağı yaşlar süzülmeye başlamıştı.

Lamia da gözyaşlarını artık tutamayarak, "Hayır, teyzeciğim, hiç... hiçbir zaman," diye hıçkırdı.

Hacer burnunu çekiyor, Korkut belli etmeden gözlerini siliyordu.

Lütfiye Hanım yüzünü, gözlerini silip kendini toparlamaya çalışarak gülümsedi. "Aman sen de, Lamia! Çocuklar gibi ağlattın beni. Oysa şimdi uzaklar yakın oldu. O yeni vapurlarla İstanbul-Bandırma arası dört saate indi ya, buradan orası günü birlik yol artık. İstanbul'da evlensen de ne yazar, yani! Gelip seni görmek bahanesiyle bize de bir gez-

me fırsatı çıkar. Üzülecek şeymiş gibi bu ne yas böyle..."

Son bir kez göğüs geçirerek sustu. Hepsi de suskundular. Sofraya inen bu sessizliği Süsi bozdu. Annesine dönerek tatlı, yumuşak bir sesle,

"Zaten kendini boş yere üzüyorsun, anne," dedi. Gözlerini annesine dikmiş, sevecen bir gülümseyişle konuşuyordu. "Lamia'nın İstanbul'da evlenip kalması imkânsız, çünkü o buradan biriyle evlenecek."

Korkut yerinden kalkacakmış gibi davrandıysa da yarı yolda, yarı oturmuş yarı kalkmak üzere, kalakaldı.

Lamia, Süsi'ye bakıyordu, ama Süsi ağabeysinden de, teyze kızından da habersizmişçesine annesine bakmaktaydı.

Lütfiye Hanım kızının bir dileği dile getirdiğini varsayarak, "Nerede o günler!" diye baş salladı. "Keşke öyle bir şey olsa."

"Ama olacak, diyorum, anne! Lamia gelecek yaz Korkut'un arkadaşı Turan'la evlenecek; bilmiyor muydun?"

Lütfiye Hanım şimdi de kızının şaka yaptığını sanarak, "Aman Süsi, sen de!" diye güldü. Ne var ki gözleri, taş kesilmiş gibi duran Lamia'yla Korkut'un yüzüne takılınca bakışları değişti. Lamia'ya dönerek alçak sesle,

"Doğru mu yoksa?" diye sordu.

Lamia karşılık verecek durumda değildi. Zaten Süsi de ona fırsat bırakmadı.

"Aa, sahiden mi haberin yok, anneciğim? Korkut bana söyleyince senin de haberin var sandım. Bilsem söylemezdim."

Lütfiye Hanım ona aldırış bile etmeyerek kaşlarını hafifçe dürmüş, bakışlarını yeğenine dikmişti. Yeniden, "Doğru mu, Lamia?" diye sordu.

Lamia ilkin onun yüzüne bakamayarak, evet, gibilerden başını salladı. Sonra gözü pekliği üstün çıkarak gözlerini kaldırdı, teyzesinin o pek sevdiği yeşil ela gözlerinin içine baktı. "Evet, teyzeciğim, doğru."

"Ya benim neden haberim yok?"

"Üzüntülü olduğunu biliyordum. Giderayak bir de bu

konuyu ortaya atmak istemedim. Zaten göze de alamadım, senden çekindim, teyzeciğim."

"Bana söylemekten çekindin de elin serserileriyle gizli gizli evlenme sözleri etmeye çekinmedin mi?"

Lamia başını gene önüne eğmişti.

Korkut, "Serseri değil işte, altın gibi çocuktur!" diye arkadaşının savunmasına koştu. "Anne, Süsi'nin laflarına bakma sen, şeker gibidir Turan, hem de kafalı, erkek adamdır."

Lütfiye Hanım oğlundan yana bakmayı bile şanına yaraştırmayarak, "Sen sus!" dedi. "Senin seçtiklerini biliyoruz... ama Lamia... öylesine övündüğüm... Benim çatımın altında otururken sen nasıl tutar da böyle bir şey yaparsın?"

Süsi hep o aynı tatlı, yumuşak sesle, Lamia'dan yana hiç bakmayarak, "Onu çok azarlama, anneciğim," diye söze karıştı. "Turan'la yaz başlangıcından beri anlaşmışlardı. Lamia başka bir şey yapamazdı."

Lamia, "Yalan!" diye bağırarak teyze kızına döndü. "Yalan söylüyorsun! Turan'la aramda hiçbir şey yoktu, anlıyor musun, hiçbir şey!"

Lütfiye Hanım, "Ne zaman anlaştınız, peki?" diye sordu.

"Geçen akşam, yani çiftliğe geldiğimiz zaman. Yemin ederim, teyzeciğim!"

Lütfiye Hanım'ın gözlerinde şimdi bambaşka, cam gibi hem parlak hem donuk bir bakış belirmişti.

"O akşam ha? Babanın ölüm haberi üstüne ha? Ben onun ruhunun selameti için dua ederken sen erkeklerle buluşuyor, onlara benden gizli evlenme sözleri veriyordun ha?"

"Teyzeciğim, evet, evet ama inanın öyle değil, sandığınız gibi değil..."

Lütfiye Hanım, "Sus!" diyerek ayağa kalktı. "Karşılık verme bana! Bir daha da seni gözüm görmesin! Sen benim kızım değilsin artık. Hiçbir zaman kızım değilmişsin meğer, onca güvenmelerime, onca emeklerime yazık olmuş, bin kere yazık..."

Lütfiye Hanım gene masa başına çökerek başını kollarına koyup hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlamıştı. Lamia ona baktı. Ama ne diyebilirdi, ne yapabilirdi? Kalktı, odasına çıktı.

O akşam geç vakit Süsi içeri girdiğinde Lamia pencere başında durmuş, dışarısını seyretmekteydi. Dönmedi. Süsi de hiç konuşmadan soyunmaya başladı. En sonunda, sessizliğe dayanamayan Lamia oldu. Arkasına dönmeden,

"Neden yaptın, Süsi?" diye sordu.

Süsi, serinkanlı, "Senin Turan'la evlenmene engel olmak için yaptım," diye yanıtladı.

"Ama niçin?" Lamia onun gibi sakin konuşmaya kendini zorluyor, yanına sarkmış duran yumruklarını sıkıp açıyordu. Süsi şimdi, her zamanki yapmacığıyla, "Senin iyiliğin için," diye yanıtlayacaktı. "Turan serserisinden seni korumak için yaptım." O zaman Lamia da ona dönecek, ta yaz başından, o ilk danstan bu yana söylemek istediği şeyi söyleyecekti. "Gene yalan!" diye haykıracaktı onun yüzüne karşı. "Sen de Turan'ı seviyorsun da onun için! Kıskançlığından yaptın bunu!"

Gel gelelim Süsi onun beklediği yanıtı vermedi. Öyle uzun zaman sessiz kaldı ki Lamia ister istemez dönüp ona baktı. Süsi yatağının üstüne oturmuş, kollarının üstünde arkaya doğru yaslanmış, ona bakıyordu.

"Senin Turan'la evlenmeni neden mi önlemek istedim? Çünkü Turan'la ben evleneceğim de ondan!"

Lamia bir an ona bakakaldı. Sonra kof bir gülüşle, "Sen deli olmuşsun!" dedi. "Turan beni seviyor, biz evleneceğiz, anladın mı? Bunu kafana koy! Turan beni seviyor, benimle evlenecek!"

Süsi, "Şimdilik seni seviyor ya da istifadesi için sever gözüküyor," dedi. "Senin ne toy olduğunu anladı; evlenme vaadiyle kim bilir nasıl kullandı seni!"

Lamia ta topuklarından fışkıran bir dalga kanın yüzüne vurduğunu hissetti. Konuşamadı.

Süsi, "Doğru söyle," dedi. "Fazla ileri gitmesine izin vermedin ya?"

Lamia hırsından boğuklaşmış bir sesle, "Turan beni seviyor," diye yineledi. "Sen bunu kafana koy da ona göre aramızdan çekil!"

Yıllar yılı, salt görünüşte bile olsa hep dostça konuşmalarına karşın, şimdi ilk fırsatta düşmanlığı ikisi de nasıl kolaycacık benimseyivermişlerdi! İkisi de birbirlerine nasıl diş biliyorlarmış, birbirlerini hırpalamak için nasıl zaman kolluyorlarmış meğer!

Süsi kombinezonunu çıkarıp geceliğini giyerek, "Sen İstanbul'dayken biz burada aylarca birlikte olacağız," dedi. "Turan'a seni unutturacağımdan kuşkun olmasın."

Lamia gülümsedi. Turan'ın onu nasıl sevdiğini Süsi bilemezdi ki! Nasıl dizlerine sarılıp ayaklarını öptüğünü...

Süsi onun düşüncelerini okumuşçasına, "Seni seviyormuş!" diye dudak büktü. "Seni seviyorsa neden dün sabah İzmir'e kaçtı? Burada kalıp, bu eve gelip teyzenle konuşmak ona düşmez miydi? Yoo, seni tavlayacağı kadar tavladı ya, bu evlenme laflarıyla kendi başına çorap örüleceğinden korkuyor da ondan!"

Lamia, "Yalan!" diye bağırdı. "Turan beni seviyor!" Saatlerdir kırık plak gibi bu iki lafa takılıp kaldığını ayrımsayarak, "Benim gidişime dayanamayacağı için İzmir'e kaçtı," diye ekledi.

Süsi yalnızca güldü, "Allah rahatlık versin, şekerim," diyerek çarşafının altına uzandı.

Onun böyle tam can alacak noktada lafı kesivermesiyle çileden çıkan Lamia gidip başucuna dikildi:

"Madem Turan'a beni unutturabileceğinden bu kadar eminsin, teyzemi böyle üzmenin, aramızı açmanın ne gereği vardı?"

Süsi, "Kulağımın dibinde öyle bağırıp durma, kuzum!" diye esnedi. "Ben annemi bilmez miyim? Bu dindarlık dalgası çok sürmez geçer. O zaman da pişman olur. Baksana daha bu akşamdan ağlamaya başladı. Bu gece dayansa yarın sabah dayanmayabilirdi. Seni trene kadar götürse trenden indirip geri getirebilirdi. Oysa şimdi artık seni uzun zaman bağışlamayacaktır. Yeşilce sana artık haram oldu, Lamia.

Sen en iyisi İstanbul'da başının çaresine bak, şekerim."

Sarı saçları yastığa yayılmış, gözleri süzülmüştü. "Haydi şimdi artık sen de yat, beni rahat bırak. Pek uykum geldi."

Gerçekten de birkaç dakika sonra solukları derinleşti, dünya yüzünde tek tasası yokmuş gibi derin bir uykuya daldı ve buna dayanamayan Lamia usulca aşağı inip avluya çıktı. Gidip parmaklığa yaslandı. Görmeyeceğini, duymayacağını biliyordu, gene de uzun süre orada, aşağıdan her an beyazlı bir karaltı geçecekmiş, gece içinde bir ıslık sesi, *'Mazi kalbimde bir yaradır,'* diye ürperecekmiş gibi umutla, özlemle bekledi.

Ertesi sabah erkenden Lamia, teyzesinin odasına girdi. Yukarıda Süsi'yi uyur bırakmıştı. Korkut arabayı damdan çıkarmış, Lamia'nın bavullarını indiriyordu. Aşağıda Hacer gözyaşları içindeydi. Lütfiye Hanım uyuyordu. Lamia, ne olursa olsun, onun kendisine sahiden küseceğine inanamazdı. Eğildi, yanağından öptü.

Lütfiye Saru gözlerini açtı, bir an hâlâ uykuda, boş boş baktı. Sonra yeğenini tanıyarak başını öte yana çevirdi.

Lamia onun başucuna diz çöktü. Ağlıyordu. "Teyzeciğim, beni bağışla. Böyle gönderme beni. Ben hâlâ senin kızınım."

Lütfiye Hanım, "Hayır," dedi. "Sen ne benim ne de Latife'nin kızısın. Sen yalnızca babanın kızıymışsın meğer."

"Ama babamı bağışladın. Beni de bağışla. Babamın ruhu için dualar okudun. Onu getirtip annemin yanına gömeceksin..."

Lütfiye Saru yattığı yerden doğrularak, "Asla!" dedi. "Babana da, sana da lanet olsun! İkiniz de üzüntüden, acıdan başka bir şey getirmediniz bana! Önce baban, şimdi sen, evimi barkımı başıma yıktınız, herkese rezil rüsva ettiniz beni." Sonra sesini biraz alçaltarak, "Şimdi artık git, Lamia," dedi. "Yolun açık olsun. Yeniden buraya dönüp Turan'la evlendiğin zaman da kapımı çalmaya kalkışma sakın!"

Lamia, "Hiç olmazsa elini öpeyim," dedi, ama teyzesi ona elini vermedi.

Lamia aşağı indi. Aşağısı, kilere yeni konmuş kuru üzümlerin, kuru incirlerin kokusuyla doluydu. Lamia, iki gözü iki çeşme ağlayan Hacer'e sarıldı.

Hacer, "Onun öfkesi saman alevi gibidir, çok sürmez geçer," dedi. "Yakın zamanda gene bizim koynumuza döneceksin Allah'ın izniyle, kuzum benim. Hep buna dua edeceğim."

Lamia'nın arkasından mermer merdivenin basamaklarına bir tas su döktü. Korkut, paytona binmiş, kırbaç elinde, onu beklemekteydi. Güz başı sabahının serinliği içinde, hiç konuşmadan istasyona indiler. Trenin gelmesine daha on dakika vardı. Bir masaya oturup çay söylediler.

Korkut, "Lamia," dedi. "Bir şey diyemiyorum, yüzüne bakamıyorum. Bütün bunlara sebep benim. Ne olur bağışla."

Lamia elini onun eline koydu. "Bağışlanacak bir şey yok ki. Sakın kendini suçlama Korkut. Süsi bu işi nasılsa ergeç yapacaktı. Seninle benim aramda hiçbir şey değişmiş değil, buna inan. Sana mektuplar yazacağım. Sen de bana yazacaksın, değil mi?"

Korkut gözlerinden yaşlar boşanarak, "Ah Lamia, seni öyle arayacağım ki!" dedi. "Bana en yakın sendin."

"Temelli gitmiyorum ki! Gene geleceğim, unuttun mu? Komşu oturacağız, çocuklarımız birlikte büyüyecek, senin Nurillan, benim Mustafam. Yeşilce'de, birlikte en güzel günlerimizi geçireceğiz."

Ama içindeki bu çöküntü nedendi? Neden bu çamlar, bu kurşuni taştan istasyon binası, önlerinde uzanan bu vadi, bu arkadaki Sultandağ, neden hepsi ona şimdiden asılsızmış, rüyaymış gibi geliyordu?

Trenin yaklaştığını bildiren kampana çaldı. İstasyon bir kaynaştı; bir koşuşturma, bir telaşla doldu. Yolcular, hamallar, geçirmeye, karşılamaya gelenler birbirine girdi. Ve bu dağdağanın içine İstanbul ekspresi soluyarak sokuldu.

Lamia vagonun penceresinden Korkut'a gülümsüyor, trenin artık bir an önce kalkmasını istiyordu. Hemen gitmezlerse gene ağlayacağından korkuyordu.

Birden kalabalığı yarıp geçmek için kalkmış bir kol gör-

dü. Uçuşan sarı saçlar, yaşlarla irileşmiş menekşe gözler gördü. Süsi, soluk soluğa ona doğru koşuyordu. Geldi, ayaklarının ucuna kalkarak uzandı, teyze kızının pencerede duran eline sarıldı. O dumanlı, buğulu sesiyle,

"Lamia, beni bağışlayabilecek misin?" diye sordu. "Bağışlıyor musun beni?"

Tren yavaştan kalkmıştı. Süsi ağır ağır dönen tekerleklerin yanı sıra koşarak, "Söyle!" diye bağırıyordu. "Beni bağışladığını söyle!"

Lamia, "Tabii bağışladım," dedi. O zaman Süsi koşmaktan vazgeçti. Lamia ondan yana bakamayarak gözleriyle Korkut'u aradı, buldu. Elini kaldırıp salladı. Korkut mendilini çıkarmış sallıyordu. Tren hızını artırmıştı. Lamia sisler içindeki Sultandağ'a, Sultandağ'ın eteğine, yeşillikler içine gömülmüş kırmızılı beyazlı kente son bir kez baktı; sonra tren dönemeci döndü, Yeşilce görünmez oldu.

Lamia duşunu bitirip banyodan çıktığı zaman oda arkadaşı Esin ayna önüne oturmuş başına bir kutudan pudra dökmekteydi. Lamia, şaşkın, duraladı. Yatağının üstüne oturdu, saçlarını kurularken,

"Hayrola!" dedi. "Zamanından önce ihtiyarlamaya mı özendin? Ak saçlı nine olmuşsun!"

Esin pudraları başına iyice içermek ister gibi parmak uçlarıyla saçlarını ovuşturarak, "Bizim Şermin'den öğrendim, şekerim," dedi. "Saçlarına pudra döker, sonra bir güzel fırçalarsan ipek gibi parlıyor. Pudra saçın kirini, yağını alıyor çünkü. Bu soğuk havada yıkanmayı canım istemedi de!"

"Bir kez hava soğuk değil, Ekim sonu için pek güzel. İkincisi, banyo hamam gibi sıcak."

Esin, "Olsun, ben gene üşürüm," dedi. "Kedi yavrusuyumdur, bilirsin. Yarın eve gidene kadar da bekleyemezdim, çünkü okul çıkışı Feyyaz'la buluşuyorum, Galatasaray'ın çayına gidiyoruz." Şimdi kıvırcık, kara saçlarını uzun, güçlü fırça vuruşlarıyla fırçalamaya başlamıştı. "Keşke sen de bizimle gelebilseydin!" dedi. "Öyle eğlenirdik ki! Hem Feyyaz'ın Hakan diye bir arkadaşı var: Tam sana göre!"

Lamia, "Bir o eksikti!" diye güldü.

Esin aynanın içinden hınzır bir gülüşle arkadaşına baktı. Yuvarlak siyah gözleri, çukur çenesi, yürek biçimi yüzü, tatlı esmer teniyle sıcak kanlı, yaşam dolu bir kızdı.

"Öyle ya, hanımefendimizde erkek bolluğu!" diye elindeki fırçayı salladı. "Bir yanda taşranın en yakışıklı jönü Turan, öbür yanda Daimoğulları'ndan ünlü avukat, İstanbul'un gözde bekârı Ali Bey!"

Lamia, "Ali'yi sayma, o benim ağabeyim," diyerek kalktı, Esin'in başı üstünden aynaya bakıp saçlarını düzeltti. Gür kara kaşlarını parmak uçlarıyla düzeltti.

Esin, "Ne kadar soğukkanlısın, Lamia!" dedi. "Yarın nihayet eve çıkıyorsun da kılın kıpırdamıyor. Ben senin yerinde olsam yerinde duramam heyecandan."

"Aslında ben de heyecanlıyım."

"En sonunda üvey anneni göreceksin! Korkuyor musun?"

Lamia, "Hayır," diye yanıtladı. "Eskiden olsa çok korkardım. Anlattım sana; küçükken babam beni aldırtacak sandığımda kâbuslar görürdüm üvey ana üstüne. Ama şimdi artık, inan, hiçbir şeyden korkmuyorum."

"Aradan bunca yıl geçti, tabii."

"Yok, ondan değil."

Lamia bornozuyla havlusunu banyoya astı, geceliğini giyip köşedeki koltuğa oturdu. Tırnaklarını törpülemeye başlayarak, dalgın dalgın, "Bu yaz sonunda olsa gene korkardım," diye sözünü sürdürdü. "Ama değil mi ki bir kez ben o bavulları toplayıp o trene bindim, Yeşilce'den ayrılıp İstanbul'a geldim... ve ölmedim... hiçbir şeyden korkmam artık."

Esin, "Sahiden de önemli şeyler yaşamışsın, şekerim," dedi. Fırça faslını bitirmişti. Saçları gerçekten ipek gibi parlıyordu. "Bunlar olgunlaştırmış seni!"

"Evet, bir çırpıda büyüdüm, orası gerçek. Çocukluğum mu desem, ilk gençliğim mi, bir dönem sona erdi... ama başka bir şey daha var." Lamia başını kaldırdı, dalgın bakışlarla, görmeden Esin'e baktı. "Sanki başka bir kız, tanımadı-

ğım biri, benimle birlikte Yeşilce'den trene bindi, ondan sonra da benden hiç ayrılmadı. Bana benzemeyen, sert, insafsız, katı bir kız..."

Esin zaten yuvarlak olan gözlerini büsbütün açarak, "Yani iki ruhlu mu oldun?" diye sordu. Sesinde ilgi, biraz ürküntü ve tuhaf bir saygı birbirine karışmıştı. "Hani o İngiliz filmindeki, o Çingeneler'e kaçan kibar kadın gibi falan mı?"

Lamia ister istemez gülerek, "Onun gibi bir şey!" diye yanıtladı. "Yani uzun lafın kısası, belki de kişiliğimin şimdiye kadar ayırdında olmadığım yönleri ortaya çıkıyor. Bazen kendi kendimi tanıyamıyorum."

Esin, "Şekerim, sen gerçekten ilginç bir kızsın, hem çarpıcı hem şaşırtıcısın!" dedi. "Yok, Hakan seninle başa çıkamaz. Daha başka biri gerek sana!"

"Sen bana adam bulmaktan vazgeçsene Esin!"

"Peki, peki, ben zaten yatıyorum!" Esin gülerek yatağına girdi, battaniyeyi tepesine kadar çekti. "Yatmıyor musun?"

Lamia, "Birazdan," diyerek pencereye gitti, korunun ağaçları ardından görünen Boğaz'a baktı.

Ne kadar güzeldi, Boğaz! İstanbul'un geri kalan yerleri de bu kadar güzel miydi acaba? Günlerden şimdi 27 Ekim'di. Lamia İstanbul'a geleli bir ayı aşmıştı, ama daha Boğaz tepesindeki bu yatılı okulun binalarıyla bahçesi dışında hiçbir yer görmüş değildi. Bir de Bandırma'dan gelen vapurun yanaştığı Galata rıhtımı; ama o kalabalıkta, o hayhuyda Lamia çevresini algılayamamıştı ki! Yalnızca, "Akşam simidi!" diye bağıran simitçileri anımsayabiliyordu şimdi. Bir de onu karşılamaya gelen Zülfikar Kalfa, Daimoğulları'nın emektarı. Ali ani olarak İsviçre'ye gitmek zorunda kalmış, ablası da hastaymış. Hasta durumunda Lamia'yı görürse içinin götürmeyeceğinden, fenalaşacağından korkuyormuş: Böylece Zülfikar Kalfa, Daimoğulları'nın şoförlü otomobiliyle (Lamia'nın şimdiye kadar görmemiş olduğu, pek lüks olduğunu içgüdüsüyle sezdiği biçimde bir araba) onu Koleje götürüp bırakmış, Lamia da bir daha okuldan ayrılmamıştı. Bedriye Hanım ona sık sık şoförle

pahalı armağanlar, kutu kutu çikolatalar, bonbonlar gönderiyor, arada da Zülfikar Kalfa gelip ona üvey annesinin gitgide iyileştiğini, yakında Lamia'yla görüşebileceğini söylüyordu. Ali İsviçre'den birkaç kart atmıştı.

Bu kartlar ve üvey annesinin yolladığı en pahalı kutulardaki en lüks bonbonlar sayesinde Lamia okuldaki kızların onayını kazanmış, bu da onun dışlanarak yalnız bırakılma olasılığını önlemişti. Esin'in odasına düşmüş olmasıysa en büyük şans eseriydi.

Lamia şimdi gene, "Süsi de Esin'e benzeyeydi, Esin'le konuştuklarımı Süsi'yle de konuşabilseydim!" diye içinden geçirdi.

Süsi ilkin uzun, dost bir mektup yollamıştı ona, pişmanlık, sevgi, sonsuz bağlılık sözleriyle dopdolu. İkinci mektubu daha kısaydı. Görünüşte gene dost bir mektuptu ya, satır aralarından gerçek Süsi yer yer başını kaldırıyordu: Lütfiye Hanım Korkut'la Mualla'nın hemen evlenmelerini istiyormuş. Onları 'içeri alacak'mış. Korkut'un liseyi bitirip hiç değilse iki yıl İzmir'e, üniversiteye gitmesini şart koşmuş. Korkut onun zamanla üniversite inadından da vazgeçeceğini umuyormuş... Süsi, "Biliyor musun, Lamia," diye yazıyordu. "Annemle de konuşuyorduk: Mualla'yı arada, bir çala sana benzettiğimiz oluyor. Rengi, güzelliği, o ağır, gururlu halleri. Kim bilir, belki de Mualla senin boş bıraktığın yeri biraz olsun dolduracak, senin ayrılığının acısını biraz olsun alacaktır."

Lamia onun aslında ne demek istediğini pek güzel anlıyordu: "Annem Mualla'yı senin yerine koydu, seni bir kalem sildi, Lamia..."

Korkut'tan da iki kısa mektup almıştı: "Annem gene eski annem, başörtüsünü çıkarıp şapkasını giydi; Hacer de mutfağa, kendi odasındaki seccadeye çekildi... Annem gene akşamları demlenmeye berdevam. Arada bana da bir kadeh sunuyor... Böyle zamanlarda bazen gözleri dalıp gidiyor: O zaman ben onun seni düşündüğünü, seni özlediğini anlıyorum, Lamia. Yakında yola geleceğinden, Mualla konusunda nasıl yumuşadıysa sana karşı da öyle yumuşayacağından hiç kuşkum yok..."

Lamia hiç öyle sanmıyordu. Süsi'nin o gün yürüttüğü mantığın geçerli olduğuna, teyzesinin onu bir daha hiç bağışlamayacağına inanıyordu. Çünkü teyzesinin gözünde o, Cemal Bey'in kızı Lamia bile olmaktan çıkmış, doğrudan doğruya Cemal Bayraktar'laşmıştı. Teyzesini, teyzesinin o süt beyaz, cömert göğsünü düşündükçe, onun her zaman kullandığı *Şipr* kokusu burnunda tütüyor ve genç kız cennetten kovulmuş gibi olarak, "Tanrım, teyzem beni bağışlasın, beni gene geri alsın!" diye yalvarıyordu.

Ne var ki, öbür kız, hani Yeşilce trenine onunla birlikte binmiş olan o yabancı, "Yedi yıl yalvarsa da dönmem artık!" diyordu. "Cami avlusuna bırakılmış kedi yavrusuna benzetti beni! Ne hakla? İstanbul'a gideceksin, diye karar verdiğinde bana mı sormuştu? Babamla yürüttüğü inat, babama güttüğü kin hep benden baskın çıkmadı mı?" Bu yabancı kız Lamia'yı tedirgin etmesine karşın doğrusu çok da rahatlatıyordu.

İşte böyle, Yeşilce'yi yitirmiş, İstanbul'u daha bulamamışken geçen gün Lamia telefona çağırılmış ve Ali'nin sesi ona tanıdık, yardımcı bir el gibi uzanmıştı. Ali İsviçre'den dönmüş olduğunu söylüyordu. Cumhuriyet Bayramı'na yetişmek için özellikle erken dönmüş, çünkü bir haftalık tatili Lamia'yla birlikte geçirmek istiyormuş. Zaten ablası da artık Lamia'yı görmek için sabırsızlanıyormuş.

Ertesi gün dersten sonra tatile giriyorlardı. Ali yokuşun altında, okulun deniz kıyısındaki kapısında onu bekleyecekti.

"Yalnız biraz geç kalacağım, Lamia," demişti. "Saat yediden önce yazıhaneden çıkmanın yolu yok. Bekleyebilecek misin?"

"Elbet, Ali Abi. İsterseniz ben akşam yemeğini burda yerim, sonra..."

"Yok, olmaz. Akşam yemeğini seninle baş başa yiyeceğiz. Sekize kadar bekle, artık."

"Elbet beklerim. Sabaha kadar da beklerim, Ali Abi, yeter ki siz gelin, beni alın."

"O kadar mı mutsuzsun, Lamia? Çok mu yalnızlık çekiyorsun?"

"Yoo, hayır, değilim, mutsuz değilim, aslında, yalnız da sayılmam ama... sizi görmek istiyorum, Ali Abi. O kadar çok şeyler olup bitti ki... kafam öyle karışık ki... Bilseniz, Ali Abi, bilseniz..."

"Bilmek istiyorum, Lamia, hepsini, her şeyi bilmek istiyorum. 28 Ekim gecesi sabaha kadar konuşacağız seninle. Yanında olamadığım şu bir ayın acısını çıkaracağım, bütün dertlerine çare bulacağım, inan..."

"Öyleyse o akşam, saat sekizde, kapıda."

Ali gülmüştü: "Sağ kolumun altına bir gazete kıstırıp yakama kırmızı bir karanfil takayım mı, yoksa beni tanıyabilecek misin?"

Yaz başında Yeşilce'ye geldiği zaman Lamia'dan gördüğü ilgisizliğe bir dokundurma mıydı bu? Lamia da gülüp şakaya vurmayı yeğlemişti:

"Siz sanıp diye yabancı birinin boynuna sarılırım diye mi korkuyorsunuz yoksa?"

Ali birden ciddileşerek, "Büyümüşsün, Lamia," demişti o tok, kadife sesiyle.

Lamia şimdi bunu anımsayarak gülümsedi. Büyümüştü ya! Yarın gece bu saatte Ali'yle birlikte olmak düşüncesi içine dinginlik veriyordu.

Esin birden, "Lamia!" diye örtülerin altından seslendi. "Eğer fazlalık battaniyeni kullanmayacaksan bana versene. Vallahi donuyorum!"

Lamia battaniyeyi onun üstüne örterken güldü: "Sen Yeşilce'ye git de kış neymiş, soğuk nasıl olurmuş, orada gör!"

"Gitmeme ne gerek var, şekerim! Sen anlattıkça oraları, oradakileri gözümle görmüş gibi oluyorum."

"Sıkılıyor musun beni dinlemekten?"

"Aa, hiç de değil! Ömrümde İstanbul'dan hiç çıkmamıştım. Şimdi sayende seyahat etmiş gibi oluyorum; fena mı?"

Lamia, "İşte buna sevindim," diye içini çekti. "Çünkü Yeşilce'den konuşamasam herhalde çatlardım."

Yatağa girince duvara dönüp gözlerini kapadı. Yeşilce'deki evde olduğunu varsaymaya çalıştı. Süsi'nin derin, düzenli solukları, demiryolundan geçen bir trenin uzayıp

giden çığlığı, köşeden beri yürüyüp gelen kıvrak, hafif adımlar, sonra tatlı titreşimler yapan, insanın içini tatlı tatlı ürperten bir ıslık sesi...

Yüreği öyle dayanılmaz bir acıyla sıkıştı ki Lamia bu ıslık sesine kulaklarını kapamak istedi. Yavaş yavaş uykuya dalan bu kızlar yatakhanesinin seslerine kulak vermeye zorladı kendini: gülüşler, çağrışmalar, hafif şarkı mırıltıları, kapanan kapılar, koşuşan ayak patırtıları... Ama boşuna... Islık sesi bir yuvasız kuş gibi pencereye gelip tünemiş, uzaklaşmak bilmiyordu.

"Gene Turan'ı düşünüyorsun!"

Lamia irkilerek döndü: "Efendim?"

Esin başucundaki lambayı yakıp dirseğine dayanmış, Lamia'ya bakıyordu. Battaniyeyi de kepenek gibi omzuna sarmıştı. "Gene Turan'ı düşünüyorsun!" diye yineledi. "Yatakta bir yandan öbür yana dönüp durmandan anladım."

...

"Konuşmak ister misin, Lamia?"

"Ama sen uyuyordun?"

"Yoo. Daha uyumamıştım. Bana bak, hadi şu Lebon'dan gelen kestane şekerlemelerini çıkar da biraz atıştıralım. İçimiz ısınsın. Hem de konuşalım."

Lamia şeker kutusunu dolabından alıp Esin'e tuttu. Esin seçtiği şekerlemeyi ağzına atarak,

"Umm," dedi. Sonra, "Turan'dan aldığın şu son mektup seni çok tedirgin etti, değil mi, Lamia?" diye sordu. "Açık konuş."

"Ne yalan söyleyeyim, evet."

"İyi, ama neden? Anlatsana kızım, neler yazıyor senin bu kadar rahatını kaçıracak?"

Lamia, "Çok şey!" diye göğüs geçirdi. "Bir kere çok perişanmış. Ne yiyormuş, ne içiyormuş." Bir an duraksadı. Sonra gerçekten açık konuşmaya karar vererek, "Söz gelişi bu!" diye buruk sesle ekledi. "Durmadan içiyormuş. Her akşam sarhoş oluyormuş. Çünkü ayık olursa benim yokluğuma dayanamıyormuş... Bir şeker daha alır mısın, Esin?"

"Alırım ya! Bayılıyorum bunlara... Ee, sonra?"

"Esin, bilmem ki insafsız mı davranıyorum? Ona acımam gerek belki, ama ben ona acımak istemiyorum ki! Bilmiyorum, beni bu kadar çok sevdiği için gurur duymam gerek belki, ama ben korkuyorum. Bir erkeğin böylesine zayıf olmaması gerek, gibime geliyor... Çok mu katıyım, Esin?"

Esin üçüncü şekerlemesini seçerek, "Hayır, canikom," diye kestirip attı. "Bin kere hayır. Erkek her zaman kadından daha güçlü olmalı, yani manevi yönden de, demek istiyorum. Çok haklısın. Başka ne diyor?"

"Evlenmek için uzun zaman bekleyemezmiş. Bir benzin istasyonu açmak için babasından sermaye istemiş, ama babası, hiç değilse lise diploması almadan beş para vermem, demiş. O da böylece iş aramaya çıkmış."

Esin, "Yani sıradan bir memur falan mı olacak?" diye sordu, sonsuz bir küçümsemeyle. Kendi babası önemli bir kamu kuruluşunun genel müdürü, Feyyazının babası İstanbul'dan milletvekiliydi.

Lamia, "Doğru dürüst bir memurluk bulmasının bile yolu yok," diye yanıtladı. Yüreğinde taş gibi bir ağırlık vardı. Esin'in küçümseyen konuşmasıyla bu taş sanki büyümüş, büyümüş, gelip boğazına dayanmıştı. "Ancak Doğu'ya falan giderse."

"Doğu'ya ha?" Esin'in sesi dehşet doluydu.

"Erzurum'da bir akrabaları varmış, büyük mevki sahibiymiş, geçenlerde bunlara gelmiş. Turan'a demiş ki, Erzurum'a gel, seni iyi bir yere yerleştirebilirim, demiş."

"Erzurum ha?"

"İşte Turan bana bunu soruyor. Erzurum'da bir işe girersem gelir benimle evlenir misin, küçük bir memur karısı olmaya razı olur musun, diyor."

Esin öyle etkilenmişti ki şekerleme kutusuna uzanan eli havada kaldı: "Vah, cancağızım, ne kötü durum! Tevekkeli değil diken üstündesin! Ne cevap vereceğini bilemeyip bocalıyorsun, zavallıcım."

Lamia ona şaşkınlıkla baktı: "Yoo, ben cevabımı çoktan vermiş sayılmam mı? Mademki onunla evlenmeye söz verdim."

"Yani Erzurum'a gidecek misin?"

"Başka ne yapabilirim?"

"Lamia, sen deli olmuşsun! Nasıl yapabilirsin bunu?"

"Esin, söz verdim ben ona..."

"Ama liseyi bitirecekti. Yeşilce'de oturacaktınız. Erzurumlar'a, başa yerlere gidecek olduktan sonra..." diye Esin elini havada salladı.

"Mesele insanın evlendiği adamda değil mi, kuzum? Önemli olan o, değil mi?"

Esin hiç duraksamadan, "Evleneceğin adamı seviyorsan, evet," diye yanıtladı.

Lamia, "Ben de Turan'ı seviyorum ya işte!" dedi, bağırırcasına.

"Sevmiyorsun, Lamia. Kendi kendini aldatma. Belki sevdin, belki sevdim sandın, ama şimdi sevmiyorsun. İstersen bahse bile tutuşurum seninle!"

Lamia karşılık vermek üzereyken koridorda ayak sesleri duyarak durdu. Hemen şekerleme kutusunu saklayıp yatağına yattı. Esin ışığı söndürmüştü bile. Bir an sonra oda kapısı açıldı, ayak sesi içeri girdi, pencereye doğru yürüdü. Bir perde hışırtısı oldu, sonra tatlı bir genç kadın sesi İngilizce'yi belirgin bir Rum şivesiyle konuşarak,

"*Oh, girls, girls!*" dedi. "Pencereyi gene kapamışsınız! Yukarı camın biraz açık bırakılması zorunludur, sanki bilmiyorsunuz!"

Bir zincir tıkırtısıyla pencerenin üst kısmı açıldı. İçeri serin, taze, tertemiz gece havası doldu. Bu kez Esin'in sesi,

"Ama Miss Pınar, hava o kadar soğuk ki!" diye yaygarayı bastı.

Miss Pınar İngilizce konuşmaktan vazgeçerek, "Ah Esin, Esin!" dedi. "Kızım sen Arap mısın ki bu kadar üşüyorsun? Bir daha pencereyi kapalı bulursam müdüre şikâyet etmek görevimdir, bunu böyle bilesin!"

Bu, her gece yinelenmekle birlikte hiç yerine getirilmeyen bir korkutmacaydı. Gene de Esin, "Etme eyleme, Miss Pınar!" diye yalvar yakar olmaktan geri kalmadı. Miss Pınar'ın aşağı kata indiğine inanç getirdiği zaman da kat

kat örtülerinin altından çıkmayı bile göze alarak pencereyi gene kapadı. Yeniden yatağına girip battaniyelerine çekidüzen vermeyi bitirdikten sonra,

"Lamia?" dedi, "Bahse girer misin?"

"Esin, unut artık bu konuyu."

"Ne dersen de, Turan'la evlenmeyeceksin sen. Onu artık sevmediğini sen de biliyorsun. İşte bu yüzden vicdan azabı çekiyorsun ya."

...

"Şekerim, sen yıllar yılı o teyze kızının gölgesinde yaşamışsın biraz. Ne kadar çekici, ne değişik bir tip olduğunun daha tam farkında değilsin sen! Bu yıl seni Bahar Bayramı'nın kraliçesi seçerlerse hiç şaşmam."

"Bana ne yani?"

"Tamam da, demek istediğim, Turan sana layık değil, bana sorarsan. Herhalde çok yakışıklıdır falan ya, sen küçük memur karısı olacak kız mısın, şekerim?"

Lamia şimdi ağlamaya başlamıştı: "Yanılıyorsun, Esin! Turan'ı gerçekten seviyorum ben. Evleneceğim onunla."

Esin şimdi pişmanlıktan ne yapacağını şaşırmıştı. Üşümeyi göze alarak yatağından kalktı, geldi Lamia'nın saçlarını okşayarak, "Ağlama, Lamia," dedi. "Seni ağlatmak istemedim. Seni sevdiğim için konuştum, inan."

Lamia, "Biliyorum," dedi. "Zarar yok."

"İstersen bir şekerleme ye. İyi gelir."

Lamia ister istemez güldü. Bir kestane şekerlemesi alıp ağzına attı. Esin de durumun normale döndüğünün bu yadsınmaz kanıtı karşısında rahatlayarak yeniden yatağına girip örtündü. Biraz sonra uyumuştu.

Lamia uyuyamıyordu. Esin'le aralarında geçen konuşma onu rahatlatacağı yerde kafasını, duygularını büsbütün karıştırmaya yaramıştı sanki. İçinden dua gibi, zikir gibi bir şeyler mırıldanıyordu: "Allahım, ne olur, ne olur... Turan'la evleneyim... Esin haklı çıkmasın, Esin'in dediği gibi olmasın. Yarabbim, ne olur, ne olur, Turan'la evleneyim..."

Derken o öteki yabancı kız alıyordu sözü, acımasız, küçümser: "Bırak şu romantizm numaralarını!" diyordu.

"Esin'in dediklerinden sana ne? Her şeyi anlatmadın ki ona. *Belki de Turan'la evlenmek zorundayım, Esin,* dedin mi sanki, diyebildin mi?"

Lamia usulca yataktan kalkıp gene pencere başına gitti. Zonklayan başını pencerenin serin camına yasladı. Dışarıda ayaz, gene de durgun bir güz gecesi vardı. Karşı kıyının ışıkları kalem kalem ta bu kıyıya uzanıyordu. Gökte yıldızlar nasıl da uzakta, uzaklardaydılar. Nerede Yeşilce'nin elini uzatsan tutulacak yıldızları? Lamia, "Allahım," diye yeniden yakarmaya başladı. "Allahım..." Ama duasının arkasını nasıl getireceğini bilemiyordu. Belki de bu kez istediklerini dile getirmekten korkuyordu.

Gel gelelim öteki kız susmaya hiç niyetli değildi bu gece. Sabırsız, dik ve buyurgandı. Genç kızlığın pastel duyarlıklarına, gizli kapaklılıklarına karşı sonsuz bir küçümsemeyle dolu, "Yarın," dedi, kesinlikle. "Yarın Esin'le konuşup bir yol düşüneceksin. Hatırlıyor musun, Hacer ne derdi? *Korkunun ecele yararı yok.* Yarından tezi yok, bir çıkar yol düşüneceksin."

Ertesi sabah uyandığında Lamia ne yapacağını biliyordu. Hem de korkusuz, duraksamasız olarak, kendine güvenerek. Çünkü geceleyin uykusunun, belki de rüyalarının arasında... uykuya tam dalmazdan önce, aklına o eski evcilik, ebecilik oyunu düşmemiş miydi, yarı bilinçli, yarı düşsel?.. O ötekisi, yani o yabancı dediği kız da onunla iyice birleşmiş, onun ayrılmaz bir parçası olmuştu artık.

Lamia günün geçip derslerin sona ermesini serinkanlılıkla bekledi. Fırsatını kolluyordu. Kızların tatile çıkma hazırlıkları için koştukları yatakhanede şimdi curcuna ayyuka çıkmıştı. Kendi odalarında Esin, banyo, elbise dolabı, tuvalet masası arasında bir küçük, kıvırcık esmer kasırga gibi kopuyor, fırçalar dudak boyaları, iç çamaşırları, çoraplar, jartiyerler çevreye yağmur misali yağıyordu. Bu kargaşanın en civcivli bir anında Lamia,

"Esin!" dedi birden.

Esin başını bile çevirmeden, "Efendim," dedi.

"Sana bir şey sormak istiyorum."

"Sor, sor." Esin küpeler takıp kolyeler çıkarıyor, hiçbirini beğenmeyerek sabırsız parmaklarla takı kutusunu eşeliyordu.

"Esin. Bana bir doktor lazım."

O zaman esin durdu. Parmaklarının arasından sarkan altın zincirleri ışıldatarak döndü, dürülmüş kaşlarla arkadaşına baktı.

Lamia, "Bu ay... çok erken başladı..." dedi. "Arada bana oluyor böyle. Bir... iğne yapıp durduruyorlar, gene düzene girsin diye."

Esin, kaygıları yatışarak, gene takı kutusuna döndü. "İstersen bizim aile doktoruna git. Adını vereyim sana."

"Nerede o?"

"Cağaloğlu'nda."

"Uzak mıdır orası?"

Esin, "Bu dağ başına her yer uzak!" dedi.

"Ali'ye danışabileceğim bir şey değil de. Ne de üvey anneme."

Esin, "Anlıyorum," dedi. Takılarda karar kılmıştı. Aynanın önünde başını sağa sola döndürüyordu. "Ben senin için hemen telefon ederdim şekerim, ama aşağıda Feyyaz bekliyor, biliyorsun. Çaya yetişeceğiz. Ama istersen yarın..."

"Yok, yok," diye Lamia onun sözünü kesti. "Belki gitmeye fırsat bile bulamam. Ne yapacağımızı bilmiyorum ki!"

"Bak ne diyeceğim. Telefonumuzu biliyorsun. Gerekirse ara beni. Belki birlikte gidebiliriz. Buluşuruz, biliyor musun ne güzel olur! Feyyaz'ı tanıştırırım sana, Park Otel'de çay içeriz."

Lamia gitti, Esin'in minik esmer ellerini tuttu. Boynuna sarılacaktı ya, Esin öyle süslü, boyalı, takılıydı ki Lamia ona sokulmayı göze alamadı. "Biliyor musun, Esin, sen bana piyangodan çıktın!"

Esin güldü, tırnak cilalarının arasından cila beğendi.

Lamia uzanıp küçük şişeyi aldı onun elinden. "Tırnaklarını ben boyayayım. Deneyimliyimdir. Süsi'ninkileri de ben boyardım bazen."

Esin en sonunda, *Je Reviens* kokularından bir sise sarınmış olarak çıkıp gittiği zaman Lamia kendi hazırlığına başladı. Çantasını topladı, giyindi, yaşı elden geldiğince büyük görünsün diye dikkatle boyandı. İçini şimdi biraz sağlıksız, çürük, gene de belirgin bir heyecan bürümüştü. Coşku gibi, ferahlama gibi bir şey. Öyle ya, ne yapacağını bildiği gibi şimdi nereye gideceğini de öğrenmiş bulunuyordu. Olumlu bir gelişme değil miydi bu? Nasıl da kolay olmuştu! Lamia yüksek sesle, kıs kıs güldü. Evet, Esin ona piyangodan çıkmıştı. Ali'nin saat sekize kadar gelemeyecek oluşu da piyangodan çıkmış sayılmaz mıydı? Demek ki her şey yoluna girecekti artık! Her şey düzelecekti!

Lamia küçük bavuluyla izin kâğıdını eline aldı, dışarı çıktı. Gidenler gitmiş olduğundan koru yolu ıssız, sessizdi. Lamia'nın ayak sesleri ağaçların altında, '*Cağaloğlu, Cağaloğlu, Cağaloğlu*' diye yankı yapar gibiydi. Tılsım bu sözcükteydi, onu bunaltan çıkmazın açıl-susam'ı.

Aşağıdaki kapıda kapıcı izin kâğıdını aldı, onu selamlayarak uğurladı. Sokakta tek başına kaldığı zaman Lamia birden bocaladı. Bundan sonra atması gereken adımın ne olduğunu bilemeyerek deniz kıyısına geçti, parmaklığa dayanıp durdu. Birden kampana sesleriyle bir tangırtının üstüne üstüne gelmesiyle ödü koparak parmaklığa iyice sokuldu. İki vagonlu tramvay salkım salkım insan yüküyle, gürültüsüyle onu sıyırıp geçti sanki. Arkaya asılmış giden birkaç oğlan çocuğu ona bakıp gülerek ayıp bir el işareti yaptılar. Lamia yüzüne kan bastığını hissetti. Can havliyle çantasının sapını kavrayıp gene okula dönmek için davranmıştı ki bu kez karşı yönden bir otomobil geldiğini görüp yüreği ağzına gelerek bir adım geri çekildi.

Ama otomobil onun tam önünde durdu. Yaşlı, güler yüzlü bir baş pencereden ona doğru uzanıp gülümsedi. Tarazlı bir ses ona Miss Pınar'ınkini anımsatan tatlı bir Rum şivesiyle, "Taksi lazım mı, küçükhanım?" diye sordu.

"Cağaloğlu'na!" Tılsımlı sözcüğü söylerse karmaşanın dineceğini, her şeyin yoluna gireceğini Lamia biliyordu.

Nitekim yaşlı sürücü, "Buyrun, götüreyim," dedi. Hiç

duraksamasız, adeta istekle konuşmuştu. Lamia derin, rahat bir soluk alarak küçük bavulunu onun güvenilir ellerine teslim etti. İçeri girip oturdu. Piyangodan... bu güzel otomobil, bu dost şoför de piyangodan çıkmıştı ona.

Lamia, "Bir yerden telefon etmem gerekiyor," dedi.

Tenha bir köşedeki tozlu, izbe bir eczanenin önünde durdular. Tılsım etkisini sürdürüyordu. Ali'yi önemli bir toplantıdan çağırmışlardı. Lamia'nın okuldan erken çıkmasını, şimdi bir arkadaşıyla birlikte olmasını, kapıya sekizden biraz geç gelebileceğini, üstünde durmadan dinledi.

"Şimdi neredesin, peki?" diye sordu.

Genç kız belli belirsiz bir duraksadı, sonra aklına ilk gelen adı verdi: "Taksim'deyim, Ali Abi. Bir arkadaşımla birlikte."

"Güzel. İstersen sana adresimi vereyim, doğru eve gel. Hemen meydanın oradadır."

"Salacak'ta değil mi ev?"

"O ablamın evi, yani baba evi. Benim Taksim'de ufak bir yerim var, kendi başıma. Sen doğru oraya gel. Evde kadın var; ben yoksam bile sana kapıyı açar. İstediğin zaman gel, Lamia, senin kendi evin."

"Peki, Ali Abi."

Onu ibretle dinlemiş olan yaşlı eczacı, ardından bakıp başını sallayarak, "Şu zamane kızları!" diye mırıldandı...

Bir köprüden geçtiler. Lamia bunun Galata Köprüsü olduğunu, Ali'nin Yeşilce'ye yolladığı kartpostallardan tanıdı. Bir yokuşu tırmanırlarken sürücü, "Kavşakta mı ineceksiniz, küçükhanım?" diye sordu.

"Evet." Kavşak neydi acaba?

Durdukları zaman Lamia ona istediğinden daha çok para verdi.

"Bekleyeyim mi, küçükhanım?"

"Yok, teşekkür ederim. Ne zaman döneceğim belli değil." Oysa Lamia onun kendini beklemesini; bu sevecen, güler yüzlü adamın kendini beklediğini bilmeyi öyle isterdi ki!

Yalnız kaldığı zaman çevresinin yeniliğine, kargaşalığı-

na kendini kaptırmamak için belirli bir çaba harcadı... Bütün dikkatini, çabasını amacının üstünde yoğunlaştırmalıydı.

Gözüne alabildiğine geniş gelen ağaçlı caddenin iki yanındaki alçaklı yüksekli biçim biçim yapıların hemen hepsinin kapı, pencere üstleri tabela doluydu; bunların çoğunluğu da doktor tabelasıydı sanki. Lamia ilkin aşağı doğru yürüdü, karşı kaldırıma geçip yeniden yukarı çıktı. Ne de çok 'Kadın ve Doğum Hastalıkları Uzmanı' vardı! Ama Lamia hiçbirinin kapısını çalmayı göze alamadı. Kimi kapı çok görkemli, çok bakımlı görünüyordu gözüne, kimi doktorun tabela üstündeki adı nedense ürkütücü geliyordu. Böylesine tumturaklı (ya da sert ve yalın) isim taşıyan önemli, zengin, bilgin kişiler onunla mı uğraşacaklardı? Ya da şu kenarı çiçekli, mermer merdiveni tırmanmaya kalkışsa, apartmanda oturan bütün öteki kişiler kapılarından birer birer başlarını uzatıp ona bakmayacak, onun buraya niçin geldiğini o saat kestiremeyecekler miydi? Şöyle loş, kuytu, köşe bucak bir izbede oturan, kendi halinde, yaşlı bir doktor bulabilse, deminki eczacıyla taksi şoförünün karışımı birisi...

Gözleri birden sarı maden bir tabelaya takıldı: 'Dr. Leman Günebak - Doğum ve Kadın Hastalıkları.' Lamia durdu. Leman onun Yeşilce'deki ebesinin adıydı, kendini dünyaya getirmiş olan o değirmi Tatar yüzlü, ağzının köşesi altın dişli, güleç, anaç kadın. Sonra Lamia tabelanın aşağısındaki satırı okudu: 'Günün ve gecenin her saatinde hasta kabul edilir.' Bu sözler bir çağrı gibi geldi ona. Dr. Leman Hanım onu içeri buyur ediyordu sanki. Gevrek sesiyle, "Aa, gelmezsen gücenirim, valla," diyordu. Hem bak, tabelada 'uzman' vurgusu da yoktu. Günün ve gecenin her saatinde hasta kabul eden, yardımsever, sevecen, insan bir kadın. Hem de alçakgönüllü, kendi halinde.

Lamia içeri girdi. Loş merdiven kırmızılı kahverengili bir halıyla kaplıydı ve pişmiş lahana kokuyordu. Birinci katın kapısını, önü basma önlüklü, orta yaşlı bir kadın açtı.

"Buyrun?"

Lamia boğazının kupkuru kesildiğini duyumsayarak, "Dr. Leman Hanım'ı istiyorum," dedi.

"Peki. Buyrun, şurada biraz bekleyin."

Lamia'yı havasız kokan, geniş, soğuk bir salona aldı. Duvardaki düğmeye basmasıyla tavandaki üç yuvarlaklı abajurdan çiğ bir ışık döküldü. Koyu kırmızı kadife koltuk takımı, orta masası, sehpalar. Sehpanın üstünde eskimiş dergiler, orta masasının üstünde, kesme cam vazo içinde üçbeş yapma gül. Lamia bir bakışta bunların hepsini gördü. Duvardaki Atatürk portresini, bir uçak şirketinin takviminden alınıp çerçevelenmiş manzara resimlerini, en ortalık yerde asılan diplomayı da gördü.

Evin başka bir yerinden, musluktan akan bir su sesi, bulaşık yıkanıyormuş gibi kap kacak şakırtıları geliyordu. Bir kız çocuğu tiz sesle bir şeyler söyledi. Bir kadın, yavaş gene de öfkeli bir sesle onu payladı. Sonra sessizlik... Birkaç saniye sonra karşı duvardaki kapı açıldı. Beyaz doktor gömleği giymiş bir kadın,

"Buyur buraya, kızım," dedi.

Dilindeki teklifsiz candanlığa karşın sesi bezgin, ilgisizdi. Lamia onun kendisine kapıyı açmış olan mutfak önlüklü kadın olduğunu şaşkınlıkla gördü. Bulaşığını bitirip tenceredeki lahana yemeğine tuz attıktan sonra eteğine yapışan kızını azarlayıp bu yana geçtiğini, beyaz doktor gömleğini giyerek muayenehanesine çekidüzen verdiğini görür gibi oldu. İçine bir bulantı, bir sıkıntı geldi.

Dr. Leman Hanım yazı masasının başına oturmuştu. Lamia onun gösterdiği sandalyeye ilişti. Gözleri durmadan köşedeki, işkence sehpasına benzer, yüksek, ürkünç muayene masasına kayıyordu. O yana bakmamaya dikkat ederek kurumuş dudaklarını yaladı, konuşmaya başladı.

Dr. Leman Hanım gözlerini ayırmaksızın onu dinliyordu. Berberde sık dalgalar halinde kıvırtılmış kumral saçlarıyla, ela gözlü, ablak yüzlü, otuz beş yaşlarında bir kadındı. Yüzünde hemen hiçbir ifade yok gibiydi. Gözlerini Lamia'nın yüzünden ayırmamasına karşın zihni başka düşüncelerle doluymuş gibi bakışları dalgındı. Lamia onun, 'Acaba lahananın altını çok mu açtım? Dibi tutmasın!' diye düşündüğünü tahmin etti. Gene içi bulandı, ama biraz daha

cesaret bulmuş gibi oldu. Bu kadının ilgisizliği onun utancını, korkusunu yatıştırmaya yarıyordu, nedense.

Sonra doktor hanım başını salladı, "Anladım, anladım," dercesine. Dudaklarını bir görmüş geçirmişliğin, kanıksamışlığın bilgiçliğiyle kısarak gene o bezgin, vurdumduymaz sesle, "Gebelikten mi kuşkulanıyorsun, cicim?" diye sordu.

Lamia ilkin boş bakışlarla onun yüzüne baktı. Sonra tokat yemiş gibi yanakları yer yer yanmaya başlayarak, adeta telaşla, "Yok, yok!" dedi. "Öyle bir şey değil..."

Doktor hanım iç sıkıntısını gizlemeyerek ayağa kalktı. "O gibi bir kuşkun yoksa kolay. Basit bir tutukluktur. Bir iğne yaptık mı tamam. Sana bir de reçete yazarım. İki güne kadar gelmezse gene yaptırırsın."

Duvardaki dolaba doğru yürüdü, dolabın kapısını açarken gene dönüp kıza baktı. "Hiç şüphen olmadığından emin misin, cicim?"

Lamia, evet, der gibi başını salladı. Ne var ki bu, doktor hanımı doyurmamıştı. Kadın, eli dolap kapısında, gözleri Lamia'da, duraklayarak,

"Bakire misin?" diye sordu. Yanıt beklemeden, o başlangıçtaki candan, teklifsiz sesiyle konuşmasını sürdürdü: "Bazen bakirelik bozulmadan da gebe kalmak olabilir, cicim. Eğer herhangi bir kuşkun varsa bana söyle. Ben doktorum; doktordan utanılmaz. Hem zaten hepimiz kadınız, birbirimizin halinden anlarız. Bunlar herkesin başına gelebilecek şeyler. Belki bir sevdiğin var. Bir gün yalnız kaldınız, kendinizi tutamadınız, ileri gidiverdiniz..."

Leman Hanım bir an susup kıza baktı. Lamia şimdi kusacağından korkuyordu. Aslında o kadar güzel olan, anısı öylesine değer taşıyan bir şey nasıl da çirkinleşiyordu, başkasının ağzına düşünce! İlkin Süsi'nin o imaları, şimdi bu kadının sözleri, nasıl da kirletiyorlardı, öylesine tertemiz olan bir şeyi!

"Bunlar hep oluyor, kızım. Bilsen, senin gibi kaç tanesi geliyor bana! Biz doktorlar çok doğal karşılarız böyle şeyleri, ayıplamayız, halden anlarız... Bir erkekle temasın falan olduysa hiç çekinmeden anlat bana."

Lamia gene bir baş sallamasıyla, "Hayır," yanıtı verdi. Ağzını açarsa hem sesi çıkmayacak hem de kusacak sanıyordu. Ya da, "Sus!" diye bağıracaktı kadına. "Sen kim oluyorsun benimle böyle konuşacak? Sana gelen öbür kızlarla bir mi tutuyorsun beni?.. O... o Necla gibi kızlarla!.."

Doktor Leman Hanım dolaptan bir kutu aldı. Açtı, içinden bir ampul çıkardı. Camlı bir etajerden aldığı enjeksiyon iğnesini ispirtolu pamuk alevinin üstüne, kaynamaya koydu. Gözlerini Lamia'dan hiç ayırmamakta gösterdiği ısrar, bu gözlerdeki ifadesiz, ilgisiz bakışla çelişiyordu.

İğnenin kaynadığı dakikalar yüzyıllar kadar uzadı. Kadın iğneyi almak için arkasını dönüp de bakışlarını üstünden çektiği an Lamia bir kurtuluş, bir özgürlük duygusuyla derin bir soluk aldı. Hemen şimdi, şu anda kaçıp gidebilseydi!

Kadın iğneyi pensle tutmuş olarak gene ona döndü. "Bu soruları sana merakımdan soruyorum sanma, cicim. Yalnız, hem doktor olarak hem de kadın olarak sana yardım etmek istiyorum da o yüzden işine burnumu sokuyorum."

Lamia dudaklarını kıpırdattı. Acaba, estağfurullah ya da, rica ederim, demek mi yakışık alıyordu şu durumda?

"Bak şimdi sana iğne yapacağım. Kuşkun varsa söyle, başka türlü iğneler de var elimde. Onlardan yaparım. Yol yakınken tehlikeyi atlatırız... Kuşkun varsa boşu boşuna bu iğneyi yapmayayım."

Lamia, "Yok," diyerek başını yandan yana sarstı. Dr. Leman'ı inandırmadığının ayırdındaydı; niçin inandırmak istediğini de bilmiyordu ya zaten. Gene de, "Hayır," demekten geri kalmadı.

Doktor Hanım dudaklarını gene usançla kısarak omuz silkti: "Sen bilirsin." Sonra, "Geçmiş olsun. Bunun etkisini sanırım yarın akşama kadar görürsün. Yarından sonra akşama kadar da olmazsan bir tane daha yaptırırsın. Dur, ben sana reçete yazayım... Adın ne, cicim?"

Lamia'nın alnında şimdi terler boncuklanmıştı. Büyük çabalar harcamış da çok yorulmuş gibi kolları, bacakları sağılıp gidiyordu. Çatlamış gibi acıyan dudaklarını diliyle ıslatarak, "Lamia," diye karşılık verdi. "Lamia Bayraktar."

"Kaç yaşındasın?"

"On yedi... on sekiz..."

Kadın başını kaldırıp ona baktı. Gözlerinde ilk olarak ilgiye benzer bir ışık yandı. "Pek de küçükmüşsün, a canım. Ben seni yirmi yaşında falan sandımdı."

Lamia reçeteyi aldı, özenle katladı, cüzdanının içine özenle yerleştirdi. Trençkotunu giydi. Kapıya yürüdü. Tokmağı çevirdi. Sonra döndü, gene gidip deminki sandalyeye ilişti. Doktor Hanım'ın gözlerinin içine bakarak, "Özür dilerim," dedi. "Size doğruyu söyleyemedim."

Doktor Hanım gülümsedi. Gözlerine pek ulaşmayan bir gülümsemesi vardı, "Daha pek küçüksün, cicim, ben halden anlarım," dedi. "Hepimiz kadınız en sonunda. Bunlar herkesin başına gelebilecek şeyler. Utanıp sıkılacak bir şey yok, ama sen daha çok küçüksün... İlk temasın mıydı bu?"

"Evet."

"Kaç zaman oluyor?"

"Bir ayı geçti."

"Daha biraz erken. Kesin olarak bilemem ya, rahmin durumu ne olsa belli eder."

Daha sonra Dr. Leman Hanım, "Gördün mü, birinci iğneyi boşu boşuna yedin," dedi. Sonra kıza kaşlarının altından bakarak, "Hem de pahalı bir iğneydi," diye ekledi.

Lamia, "Zararı yok, para hiç önemli değil," dedi.

Kadın göz ucuyla onu süzdü; ayakkabılarını, tayyörünü, trençkotunu, kol saatini, kulaklarındaki küpeleri hiç acelesiz gözden geçirdi. Sonra gene duvardaki camlı dolabın içinden bir kutu, kutudan bir ampul çıkardı.

"İşte bizim asıl can kurtaran!" diyerek şırıngayı doldurdu. "Keramet bunda! Hadi bakalım, geçmiş olsun, cicim!"

Lamia, "Teşekkür ederim," dedi.

"Bunlar da pahalı iğneler, en pahalısı. Hem ikisini birden yaptım ki kökten zangırdatsın. Daha bir aylık falan gebesin. Böyle erken erken yapınca inşallah şıp diye etkisini gösterir de kurtulursun."

Lamia da, "İnşallah," demeyi uygun buldu.

"Hem sonra senin gibi gencecik bir iyi aile kızı... Eczanelerde böyle bir iğneyi sorup yaptırmaktan çekinebilirsin. Zaten reçetesi de evde annenin, kardeşinin falan eline geçerse ne yaparsın? İyisi mi ikisini birden yapıverdim; temiz iş."

"Kaç günde gösterir etkisini?"

"Dört, bilemedin beş gün. Beşinci günün akşamına kadar da bir şey olmadı mı gene bana gel."

Lamia. "Peki," dedi. Doktorun söylediği parayı düşünmeden verdi.

"Yalnız bir daha gelirsen böyle ucuza çıkmaz. En azından iki yüz elli lira gerekir. Bu kadar parayı bulabilecek misin?"

Lamia onun dediklerini pek kavrayamayarak yüzüne bakıyordu. Doktor Hanım bu sessizliği kendince yorumlayarak dudaklarını büzdü:

"Bu kadar genç olmasan yüz, yüz elli liraya olur, ama daha çok küçüksün, hem de ilk gebeliğin. Çok dikkatli olmamız, pahalı ilaç kullanmamız gerek. İki yüzden aşağı olmaz."

Lamia, "Zararı yok," dedi. "Sorun değil. Benim param var." Sonra yeni baştan, "Teşekkür ederim," demeyi boynuna borç bildi, nedense.

"Bir şey değil, cicim," dedi Dr. Leman Hanım. "Ne olsa hepimiz kadınız."

Lamia'yı sokak kapısına kadar geçirdi. Lamia tam dışarı çıkacakken,

"Nereden taksi bulabilirim?" diye sordu.

"Yokuş yukarı çık, dört yol ağzında arabalar durur."

Lamia ister istemez, "Teşekkür ederim," dedi gene. Sonra ömrünü bu kadına teşekkür etmekle geçirmemek için çabucak oradan ayrıldı. Dışarıda akşam olmuş, ayaz çıkmıştı. Lamia sokaktaki ışık bolluğuna şaştı bir an. Yeşilce'nin tahta direk ucundaki küçük, hüzünlü sokak lambalarını anımsadı. Sonra iki yanına bakmadan yokuş yukarı çıktı, sıradaki ilk taksiye bindi,

"Taksim'e gitmek istiyorum," dedi.

Arkasına yaslanarak usulca kalçasını, iğnenin hâlâ azı-

cık acıyan yerini ovuşturdu. Bu hafif acı bir güven duygusu veriyordu içine, iğne daha şimdiden etkili olmaya başlamış gibi. Her işi öylesine yolunda gitmişti ki Lamia iğnenin de etkili olacağına inanıyordu.

Şoförün, "Taksim, küçükhanım!" diyerek onu getirdiği yerin, tüm evrenin merkezi olmadığına Lamia inanamazdı! Geniş alanı dolduran ışık, araç, insan, hareket bolluğu gözünü kamaştırdı, başını döndürdü. Lamia arabadan aşağı adımını atmayı göze alamadı.

"Sırma Sokağı'nı biliyor musunuz?" diye sordu şoföre. "Işıklı suların oradan sapılıyormuş."

Şoför, "Biliyorum," diyerek arabanın burnunu döndürdü.

Lamia karşıda, renk renk ışıklarla akan sudan duvarı gördü. Bu görüntü onun için İstanbul'un görkeminin bir simgesi olacaktı uzun yıllar.

"On sekiz numara," dedi. "Taksim Palas."

Şöminede harıl harıl bir ateş yanıyordu. Salon kapısında duralayan Lamia ilkin bunu gördü. Taksim Palas denilen o usa sığmaz büyüklükteki taş yapının giriş katındaki daireden içeriye adımını atar atmaz çevresini sarmış olan kasımpatlarının kokusu burada da peşini bırakmamıştı. Büyük masa lambalarının serptiği tatlı aydınlıkta, karşı pencerenin önündeki adamı seçti. Adam kapıya arkasını dönmüş, dışarısını seyretmekteydi. Lamia'ya kapıyı açmış olan temiz pak, güler yüzlü, başörtülü kadının,

"Misafiriniz geldi, efendim," demesiyle döndü.

Birbirlerine baktılar.

Ali, "Lamia," dedi.

Lamia başını hafifçe önüne eğmekten öte yanıt veremedi. Şöminede yanan ateşin gürül gürül sıcaklığı damarlarında saatlerdir buz kesmiş olan kanı ısıtıyor, odanın o dinlendirici, rahatlatıcı aydınlığı içine yayılıyordu. Bir yandan da içinde, tıpkı beş ay öncesindeki gibi bir inanmazlık derinleşmekteydi. Beş ay öncesinde, on yıllık bir aradan sonra

karşılaştıkları zaman kafasında sivrilen soru şimdi de zihninde yankılanıyordu:

Ali... Ali bu muydu? Evet, evet, Ali buydu. Tepesi hafiften seyrelmiş, kıvırcık kestane saçları, gözlüğünün ardından derin, sıcacık bakan, her şeyi gören, her şeyi bilen iri kestane gözleri, hep yarı gülümser gibi duran o etli kalın dudaklı ağzıyla, iri tıkızca yapısı, ellerinin üstüne değin yürüyen kıllarıyla... bu çevresine bir güçlülük, sıcaklık, yaşam sevgisi, güven havası yayan, bakışlarında neşeyle ciddiliğin birbirine karıştığı erkek, Ali'ydi işte. Lamia onun teninden tüten sabun ve tütün kokusunu bile şimdiden duyar gibiydi.

"Lamia! Korkmaya başlamıştım gelmeyeceksin diye!"

"Geldim işte!" dedi Lamia.

Ali ona sımsıkı sarıldı. O da Ali'nin kollarını kavradı sıkıca. Birbirlerini yanaklarından öptüler. Sonra, nasıl oldu bilinmez, dudakları birleşti.

Ali... Ali bu muydu? Evet, evet, Ali buydu işte. Sevgisini çocukluğundan genç kızlığına dek içinde taşıdığı Ali buydu. Ama öyleyse daha beş ay önce, kısacık beş ay önce Lamia onu yeniden gördüğü zaman nasıl ilgisiz kalabilmişti? Nasıl hiç çekiciliği olmayan, yaşlı, çirkin, sıradan biri gözüyle bakabilmişti ona? Varlığından ışık gibi taşan sıcak erkek gücünü, bakışlarındaki, gülüşündeki bu sevecen, olgun neşeyi nasıl olmuş da görememişti? Eli eline değdiği zaman vücudu nasıl kavrulmamış, içine nasıl böyle kaypak, akıcı, tatlı bir zevk yayılmamıştı; alev şurubu gibi bir duygu ki şimdi başına bir dönme, dizlerine bir çözülme veriyor, yanaklarına dalga dalga renk yayıyor, onun dudaklarıyla ezilen dudaklarında nabız gibi vuruyordu. İçinde, ta karnının içinde, tıpkı yıllar öncesindeki gibi, Ali'ye karşı duyduğu sevginin güneş ısısını andırır aydınlık sıcaklığı vardı.

İlk çekilen galiba Ali oldu. Lamia'nın öpüşünün, sarılışının dilinden anlayamayacak kadar heyecanlı olsa gerekti. Kendi davranışına şaşmış gibi kızı bıraktı, şömineye doğru yürüdü. Soğukta kalmış gibi ürperen Lamia oldu. Dizlerinin titremesinden ürktüğü için yürümeyi göze alamayarak öylece duruyordu.

Uzayıp gideceğe benzeyen bu ânın gerginliği Saadet Hanım'ın kapıda belirmesiyle dağıldı: "Yemek hazır, beyefendi."

Ali gülerek döndü, elini Lamia'nın dirseğine hafifçe, dostça koydu: "Yürü bakalım, küçükhanım. Sen de gebermişsindir, açlıktan."

Lamia öğleden beri hiçbir şey yememiş olduğunu o zaman algıladı, sofraya mutlu bir iştahla oturdu. Saadet Hanım yemekleri getirdi, bırakıp çekildi. Ardından kapının kapandığını duydular. Ali iki şamdan yakıp tepedeki ışığı söndürdü. Ortadaki kasımpatı dolu vazoyu, "Birbirimizi daha iyi görelim," diye yana aldı. Bir şişe siyah şarap açıp bardaklarını doldurdu. Lamia bardağını mum ışığına tuttu, içindeki şarabın yakutlaşmasını seyrederek, "Bu benim ilk şarabım!" dedi. Öyle çok 'ilk'ler üşüşmüştü ki bugününe!

İkisi de ilk açlıkları köreldikten sonra pek fazla yiyemedikleri halde masa başında oyalandılar. Yemek yemek hiç değilse bir iş, bir uğraştı, birbirlerine sahiden bakmalarını önleyen, birbirlerine sahiden bakarlarsa söylenmesi kaçınılmaz olacak şeyleri söylemelerini engelleyen bir mazeret.

İçtiği bir bardak şarap, ilk şarabı, uykusuz geceyi izleyen uzun, heyecanlı günün yorgunluklarına eklenince Lamia'nın başını döndürmüş, bedenine bir gevşeklik vermişti. Bir düşte yaşar gibiydi. Yavaş yavaş Ali'ye daha rahat bakar oldu, dili çözülmeye başladı. Ali de ona daha rahat bakıyordu artık. Ali daha çok şarap içmişti, o etli dudakları daha kızarmıştı sanki, ama yüzüne bir solgunluk gelmişti. Gözlerindeki isteği, ısrarı gizlemekten vazgeçti.

O zaman Lamia gözlerini kaçırdı ondan. İçinde bir güven, bir rahatlık duygusuyla bir tehlike duygusunun aynı anda var olması aklını şaşırtıyordu. Ali'nin gözlerindeki isteğe istekle yanıt vermedeki kolaylık ve bu kolaylığın imkânsızlığının bilinci. Lamia Ali'ye arada şöyle bir bakıp gözlerini kaçırarak biraz telaşla, acele acele konuşmaya başladı. Yeşilce'de olup bitenleri anlattı ona. Cemal Bey'in ölüm haberi gelince teyzesinin uğradığı değişimi, sonra teyzesiyle kendi arasındaki kopmanın nedenlerini anlattı.

Korkut'un boşboğazlığı, Süsi'nin hainliği ve Turan. Turan'dan, Turan'la birbirlerini sevdiklerinden, evleneceklerinden konuşurken Lamia kendi rahatlığına, serbestliğine kendi de şaştı. Turan'ı, Turan'la kurdukları düşleri uzun uzun anlattı Ali'ye. Anlattıkça içi yatışıyor, çevresinde dönen dünya duruluyor, ayağının altından kaymış olan yer gene eski somluğuyla eski yerine oturuyordu: O, Turan'ı seviyordu. Turan'a söz vermişti, evlenecekti onunla. Turan da onunla bir an önce evlenmeye can atmıyor muydu? Eee? Bütün bu korkulara, çarpıntılara ne gerek vardı o zaman, doktorlara koşuşmalar ne oluyordu? Turan bir işe girer girmez Lamia da okulu bırakırdı. Hemen evlenirler, Erzurum'a mı, nereyeyse işte, kalkar giderlerdi. Onların ne zaman evlendiklerini, çocuklarının ne zaman doğduğunu günü gününe kim bilecekti? Kimin umurundaydı? Hem zaten onlardan Lamia'ya neydi?

Her şey şimdi öyle basitleşmişti ki Lamia o iğneyi yaptırdığına pişman oldu. Öylesine paniğe kapıldığı için şimdi kendi kendine şaşıyordu. İğne etkili olursa biraz zaman kazanırlardı. Yok, etkili olmazsa (ki doktor hanımın bu konuda pek umut vermediğine Lamia şimdi kendi kendini iyice inandırmak istiyordu) Lamia ona bir daha gitmeyi falan düşünmeyecekti. Yarından tezi yok, hemen Turan'a bir mektup yazıp her şeyi söylemek en iyisiydi. O da hemen işe girmekte elini çabuk tutardı, ne olursa olsun, nerede olursa olsun. Bir kez evlensinler de, ondan sonra daha iyi bir şey düşünürlerdi artık...

Gene salona geçtiler. Saadet Hanım gitmezden önce şöminedeki ateşi tazelemiş, kasımpatlarının suyunu değiştirmişti. Lamia, yüzü alev alev yandığı için, ateşten biraz uzak bir koltuğa oturdu. Ali geldi, onun tam önünde durdu. Onun yakınlığı Lamia'nın ayakları dibinde açılan derin, karanlık bir burgaçtı sanki. Lamia burgacın içine düşmemek için Turan'a, Turan'la evlenmenin düşüncesine sarıldı.

"Ali Abi," dedi adeta can havliyle. "Yardımına ihtiyacımız var. Turan'a bir iş bulmak gerek, evlenebilmemiz için. Acaba sizin bir yardımınız dokunur mu bize bu konuda? Erzurum öyle uzak ki! Bana kalsa hava hoş, ama sanırım

Turan'a zor geliyor. Şöyle daha yakınlarda iyi bir iş..."

"Yeter," diyerek Ali onun sözünü kesti. "Aptal liseli kızlar gibi konuşmasana öyle. Ali Abi'ymiş! Demin beni öperken kız kardeşim miydin? O iki üç bardak şarabı içmene izin verdim diye pişman etme beni."

"Şaraptan değil ki ama..."

"Her nedense. Vazgeç artık. Karşıma aptal liseli kız olarak çıkmandan bıktım. Yaz başında ciddiye aldım seni. Beni istemediğine inandım. O zaman da Turan vardı değil mi, geri planda?" Ali biraz eğildi, ellerini, olanca ağırlıkları, sıcaklıklarıyla kızın omuzlarına bastırdı. "Bir Turan'dır tutturmuşsun. Uyan artık. Turan muran yok ortada. Turan'la falan evlenmeyeceksin."

Onun ellerinin bastırması bir ibreyi yerinden oynatmışçasına Lamia'nın baş dönmesi şiddetlenmiş, gözlerinin önünde karanlık benekler uçuşmaya başlamıştı.

"Anlıyor musun beni Lamia?" diye Ali onu hafifçe sarsaladı. "Turan'la evlenmeyeceksin." Lamia gözlerini yumdu. Hepsi bunu söylüyorlardı. Neden hepsi bunu söylüyorlardı? İlkin Süsi, sonra Esin, şimdi de Ali; herkes ona, "Turan'la evlenmeyeceksin!" diyordu. Lamia'nın yanaklarından aşağı yaşlar yuvarlanmaya başladı. "Evleneceğim ben Turan'la. Neden böyle diyorsunuz hepiniz? Turan'la neden evlenmeyecekmişim sanki?"

Ali şimdi onun önünde dizüstü çökmüş, kollarını ona sarmıştı. Çenesinden tutup onu gözlerini açmaya zorlayarak, "Benimle evleneceksin de ondan," dedi.

Lamia başını yandan yana sallıyor, sesli sesli ağlayarak, "Turan'la evleneceğim," diyordu. "Söz verdim ona, dönemem. Turan'la evleneceğim."

Ali sol elini ona doğru uzatarak, "Bak," dedi. Yeşilce'ye geldiğinde nişan halkası taşıyan parmağı şimdi yüzüksüzdü. "Kimi sözler vardır ki bunları ille de tutmak değil caymak daha namusludur. Anlıyor musun?"

Lamia başını yandan yana salladı. Parmaklarıyla yanaklarındaki yaşları silmeye çalışıyordu.

"Yeşilce'ye bu yaz başı gelip seni gördüğüm zaman sa-

na vuruldum, biliyorsun değil mi? Ne var ki, Lamia, vurulmak deyimi de yanlış burada. Bizim aramızda zaten bambaşka bir bağ vardı, ilk baştan beri, sen de biliyorsun. Benimle evleneceğine söz vermemiş miydin?"

"Çocuktum o zaman."

"Biliyorum, biliyorum." Ali elini alnından geçirdi. "Gene de yıllar yılı, bir başka türlü yakın olduk birbirimize. Ama çocuktun elbet. Ben de seni bekleyecek değildim elbet."

"Nitekim beklemedin."

"Nitekim beklemedim." Ali güldü. "Ama bu yaz başında seni karşımda görür görmez pişman oldum beklemediğime. Tam çocukluğunun vaat ettiği gibi bir genç kız olmuştun, tam benim istediğimdin; çarpılmışa döndüm. Buraya döner dönmez de Nilüfer'in yüzüğünü geri verdim. Senden bir umudum yoktu, tamam; bana bir bakmış, sonra beni bir kalem silivermiştin. Bana baktıkça, bu yaşlı, çirkin adam da kim, dediğini duyar gibi oluyordum. Ama ne çıkar? Ben nişanlıma olan duygularımın geçersizliğini anlamıştım." Ali, Lamia'nın gözlerine bakarak güldü: "Beni yakından tanıyınca öğreneceksin: Aldanmaktan, aldatmaktan nefret eden bir adamım ben. En nefret ettiğim de kendi kendimi aldatmak. İşte şimdi sen de bunu yapıyorsun."

"Nasıl yani?"

"Yani kendi kendini aldatıyorsun. Sen de demin beni görür görmez Turan'a olan duygularının geçersizliğini anladın. Benim olduğunu anladın."

"Hayır, hayır..." Lamia gene ağlamaya başlamıştı.

Ali diz çökmüş durduğu yerden onu gene kucaklayarak, "Pek mi birdenbire oldu, Lamia?" diye sordu. "Sarsıldın değil mi, yavrum? Anlıyorum, ama gerçeğe karşı direnmenin bir yararı yok ki! Sözünden caymak ağırına gidiyor, tamam, gel gelelim beni sevdiğin halde Turan'a dönemezsin artık, öyle değil mi, Lamia, Lamiam benim, öyle değil mi? Asıl sahtecilik bu olmaz mı şimdi, ha, Lamia, asıl namussuzluk bu olmaz mı?"

Lamia şimdi hiçbir şey diyemeden, Ali'nin onu gözyaş-

ları içindeki yanaklarından, gözlerinden, dudaklarından öpmesini engelleyemeden yalnızca ağlıyor ve parmaklarının en uçlarıyla, ona hissettirmemeye çalışarak, Ali'nin saçlarına dokunuyordu.

Dudaklarından kopan boğuk inlemeyle uyandı. Rüyasında kendini Sultandağ'ın yamaçlarında görmüştü. Taşlara, fundalara takılarak, düşe kalka, soluk soluğa koşuyordu. Arkasından kovalayan iriyarı bir adam vardı. Lamia adamı tanımıyor, yüzünü görmüyor, yalnızca Yeşilce kasapları gibi al-beyaz, kalın çizgili önlük takmış olduğunu biliyordu. Adam her adımda ona yaklaşıyor, elinde salladığı kocaman satırın ağzı, yaklaştıkça daha keskin parlıyordu. Ve Lamia ne kadar koşsa bir türlü kaçamıyor, adamla arasındaki mesafeyi bir türlü genişletemiyordu. Bağırmak istiyordu, ama sesi çıkmıyordu. En sonunda, o eğimli taş köprülerin birinde adam Lamia'ya yetişti ve Lamia can havliyle kendini köprüden aşağı, Üç Kızlar Çayı'nın o buruntulu, çağıltılı sularına attı. Bir yandan da sanki hâlâ köprünün üstündeydi de kendi kendinin azgın sulara gömülüşüne bakıyordu. Suya düşen Lamia küçük bir çocuktu, köprünün üstündeki de genç kız. Gene bağırmaya çalıştıysa da sesi ancak cılız bir inilti gibi koptu ve Lamia bu sesle uyandı.

Nerede olduğunu bir an bilemedi. Geniş, rahat bir yatak, tahta başlığı oymalı bir karyola. Ne Yeşilce'de, teyzesinin evinde ne de Kolejdeki yatakhane odasındaydı. Ali'nin Taksim Palas'taki dairesinde olduğunu anımsayınca içini mutluluk bürüdü: Ali'nin evindeydi, Ali'yi seviyordu, Ali de onu seviyordu, tıpkı çocukluğundan bu yana, yıllar yılı düşlemiş olduğu gibi. Sonra mutluluğu sönüverdi: Ali'yi sevemezdi, Ali'nin aşkını kabul edemezdi ki! Turan'ın olmak, Turan'la evlenmek zorundaydı. Ali'nin sorusunu gene duyar gibi oldu; ne çok üstelemişti Ali. "Neden, neden?" diye. Ne uzun tartışmışlardı. Ali onun salt Turan'a verdiği söz yüzünden kendisini geri çevirmesini kabul edememişti: Ne yürüttüğü mantık, ne de onu usul usul, adeta sezdirmeden okşayarak uyguladığı (biraz da baştan çıkarma niyeti gü-

den) duygusal baskı para etmeyince Ali kızın direncindeki inada şaşarak öfkelenmiş, gücenmiş, sonunda kalkıp kendi odasına gitmişti.

Lamia başucundaki lambayı yakıp saatine baktı. Gece yarısını biraz geçiyordu. Yatalı çok olmamış demek. Aşırı yorgunluğunun, bir de şarabın etkisiyle başını yastığa koyar koymaz dalmış, sonra da o korkunç rüyayla uyanmıştı. Ali daha uyumamış olabilirdi. Yatınca bir süre okuduğunu söylememiş miydi? Lamia kalktı, kapısını usulca açtı. Ali'nin odası karşıdaydı. Camlı kapıdan dışarı loş, pembemsi bir ışık vuruyordu. Sofa kasımpatı kokuları içindeydi, gecenin serinliğini vurgulayan bir koku. Lamia hafifçe ürperek kollarını göğsünde çaprazlayıp omuzlarını sıktı. Birden kapının camına bir gölge vurdu. Silindi, gene vurdu. Ali, herhalde uyuyamamış, odanın içinde dolaşıyordu.

Lamia kapı kenarına dayanmış, Ali'nin gölgesinin camda geçip dönüşünü seyrederken kaç zaman geçtiğini bilmiyordu. Kararsızlıklar içindeydi. Gidip Ali'ye her şeyi söylemesi gerektiğini biliyor, gene de yerinden kıpırdayamıyordu. Ali'nin gerçeği öğrenince onu hor görüp ondan soğuyacağına inanıyor, buna dayanamayacağını düşünüyordu. Beri yandan Ali'nin, bu koskoca adamın, böyle odasında uykusuz dönüp dolandığını göre göre yanına gitmemek de dayanılır gibi değildi. Gitmeli, her şeyi söylemeliydi ona. Lamia kafasında Ali'ye 'her şeyi' söylemek için cümleler kurmaya başladı. Ama yok, hepsi de 'liseli kız' kokuyordu bu lafların, hepsi de yetersiz, gülünç kaçıyordu. Ali'ye gerçeği söylemenin şöyle yalın, tutarlı, vekarlı bir yolu olsaydı!

Lamia birden kararını verdi. Ali'nin, "Neden, peki neden?" diye soruşlarına en açık, en yalın, en namuslu yanıtı vermenin bir tek yolu olabilirdi. Lamia geceliğinin eteklerini topladı, sofayı bir çırpıda geçerek Ali'nin kapısını tıklattı. Yüreği bir an çıkacak gibi çarptı, sonra sakinledi.

Ali kapıyı açtı. Sırtındaki sabahlığın altından o geniş, tüylü göğsü, kalınca bilekli, sağlam bacakları görünüyordu. Arkadan vuran loş, pembemsi ışıkta yüzü yorgun, derin çizgiliydi. Ama kızı görünce sevinçle parladı. Gözlüksüz gözle-

ri ne güzeldi! O kadar iri değil, ama daha koygun, daha munis, daha tatlı. Şimdi bu gözler sessiz, gene de ısrarlı bir soruyla Lamia'nın gözlerine saplandı.

Lamia kapıyı usulca kapadı. O kısa an içinde tavandan yere inen koyu renk perdeleri, geniş yatağı, yerdeki küf yeşili halıyı, masanın üstündeki ebruli kasımpatlarını seçmişti. Kasımpatlarının o serin, el değmemiş, tertemiz kokusu genzini doldurmuştu. Sonra bir tütün, sabun kokusu, bir sıcak erkek bedeni kokusu bunları bastırdı ve Lamia Ali'nin kolları arasındaydı. Kollarını Ali'nin boynuna sımsıkı dolamış, yanağını onun ateşliymiş gibi yanan yanağına dayamıştı. İçinde şimdiden bir ayrılık acısı, bir özlemle, hiç sesini çıkarmadan yanağını onun yanağına sürtüyordu.

Ali de bir şey söylemeden onu kucakladı, küçük bir çocuk taşır gibi kollarında yatağına taşıdı. Geceliğini usulca çıkardı. Sabahlığını çıkarınca kendi de çıplak kaldı. Lamia'nın yanına, ona dokunmamaya çalışarak uzandı. Dirseğinin üstünde doğruldu, elini onun çıplak omuzlarında, göğsünde, karnında, bacaklarında, soru sorarcasına hafif, duraksar dokunuşlarla dolaştırmaya başladı. Şimdi buyurgan bir ısrarla parlayan o tarçın renkli gözlerini kızın gözlerinden hiç ayırmıyor, dokunuşları da gitgide bakışlarının buyurgan ısrarını kaparak daha yakıcı, daha ezici olmaya başlıyordu.

Lamia da gülmeyen bakışlarla karşılık veriyordu ona. Ali'nin 'neden'lerine yanıt vermeye gelmişti. Yanıt yerine kendini vermekten daha açık, daha yalın, daha dürüst yol düşünememişti işte. Gene de biraz sonra, 'her şeyi' öğrendikten sonra, Ali'nin gözlerindeki bu ateşin söneceğine, yerini buz gibi bir küçümsemeye bırakacağına kaçınılmaz gözüyle bakıyor, bunu düşündükçe ölmek istiyordu. "Ne olsa liseli bir kızım işte," diyordu içinden. Yapmayacaksın, denileni yapmıştı ya, bu yüzden acı çekmeyi, cezalandırılmayı doğal sayıyordu. Başkasını suçlamayı aklının ucundan bile geçirmeden olanca suçu, suçluluğu kendisi yükleniyordu. Buna başkaldıran bir yön de yok değildi içinde; yaptığının güzel ve doğru olduğu, bunca acı ve utancı hak etmediği yo-

lunda bir inanç çekirdeği. Ne var ki özellikle Doktor Leman Hanım'ın elleriyle aygıtlarından bulaşmışa benzeyen bir kirlenmişlik duygusu şimdi her şeyden ağır basıyordu.

Sonra Ali'nin okşayışlarındaki soru ve duraksamalar yiterek parmakları, dudakları Lamia'ya korkusunu da, üzüntüsünü de unutturmaya başladı. Lamia gözlerini kapadı, kendini Ali'nin sevgisine bıraktı. Ne güzeldi bu sevgi, nasıl da bambaşkaydı, sımsıcak, doyurucuydu. Ali'yi sevmek, Ali'nin sevdiği olmak, Ali'yle bir yatakta sevişmek, her şey, hepsi, tıpkı onun çocukluktan genç kızlığa geçerken, yıllar boyunca düşlediği gibiydi. Daha dört-beş ay önce, buram buram çam ve aşk kokan bir Yeşilce gecesinde uyku tutmayarak bahçeye çıktığı, Ali'yi düşündüğü zamanki istekleri, özlemleri şimdi gerçeğe dönüşüyordu...

Lamia soluğunu hızla içine çekerek uzandı, kollarını Ali'nin boynuna doladı; sımsıkı sarıldı ona, kaçıp gitmesinden korkuyormuş gibi bacaklarını onun bacaklarına sardı.

"Lamia," dedi Ali. "Ne yaptığını biliyor musun? Gözlerini aç, bak bana."

Lamia'nın, bu sözleri duyunca daha sıkı sarılan kollarını çözdü, deminkine hiç benzemeyen gözlerle gözlerinin içine baktı.

"Öyle küçüksün ki!" dedi. "Çok şaşkınsın. Çok birdenbire oldu her şey. Seni zorlamak istemiyorum. Şaşkınlığından yararlanmak da istemem."

Lamia hiç sesini çıkarmadan parmaklarını onun göğsünün tüyleri arasında dolaştırmakla yetindi. Parmağına doladı bu tüyleri, çekiştirdi.

"Sen de istiyorsun, değil mi Lamia?" diye Ali onu öpmeye eğildi. "Ne yaptığını biliyorsun, değil mi?" diye öpüşlerinin arasından sordu. Eli, ateş gibi, onun göğüslerinden aşağıya, karnına doğru kaymıştı. "Sana dokunacağım, Lamia. Daha fazla bekleyemeyeceğim artık; biliyorsun, değil mi?"

Lamia'nın biraz önceki isteği şimdi artık dağılmış, yerini bir soğukkanlılığa bırakmıştı. Buraya Ali'nin sevgisini tadıp onun ateşiyle ısınmaya değil, dürüst ve cesur olup ona yanıt vermeye geldiğini artık unutmuyordu.

"Biliyorum, Ali," dedi, Ali'yi şaşırtan kesin, tok bir sesle. "Her şeyi anlatmaya geldim sana. Neden seninle evlenemeyeceğimi, her şeyi. Sözle anlatamadım, ben de işte böyle..." Lamia Ali'nin elini tuttu, karnından aşağı kaydırarak onun demin dokunmak istediği yerlere, birkaç saat önce Dr. Leman Hanım'ın o metal aygıtıyla, öylesine soğuk ve laubali, kurcalamış olduğu yörelere bastırdı. "Anlatıyorum işte, Ali, anlatmaya çalışıyorum. Anlasana artık, anlasana Ali, anlasana." Ağlamaya başlamışken sustu. Ali'nin parmaklarının etine gömüldüğünü hissetti bir an.

Sonra Ali başını kaldırdı, ona baktı. Alnı, şakakları ter içindeydi, gözleri donuk bakıyordu. Dudaklarını birkaç kez, ses çıkarmadan kıpırdattı, yaladı, sonra, "Sahi mi Lamia?" diye sordu.

"Evet."

Ali kendini sırtüstü yatağa attı. Lamia'ya dokunmuyordu artık. İşte... Lamia bilmemiş miydi bunun böyle olacağını, Ali'nin onu kirli bulup küçümseyeceğini? Ali belki de Nilüfer'i düşünüyordu şu sırada, eski nişanlısını. Kibar, vekarlı bir İstanbul kızı, herhalde el değmemiş, nikâha kadar da beklemesini, kendini tutmasını bilen bir aile kızı. Lamia'nın artık ömür boyu ulaşamayacağı bir temizlik ve gurur imgesi. Oysa Lamia kimdi ki! Doktor Leman Hanım'a başvuran kızlardan biri değil miydi?

Ali ona dokunmadan, bakmadan, "Turan mı?" diye sordu.

"Evet."

"Ben olacaktım. Ben olmalıydım. Ama odaya girdin, bana baktın, beni görmedin bile. Turan'la sen... daha o zamandan mı?"

"Hayır," dedi Lamia. "Daha sonra."

Ali gene, "Ben olacaktım," dedi. "Sen benimdin. Ama göremedin bunu."

Lamia, "Evet," diye yanıtladı. "Göremedim." Pişmanlık dolu bir sesle, "Şimdi görüyorum," diye ekledi. "Ama iş işten geçti."

"Beni görmedin, tuttun ona verdin kendini."

Lamia sesini çıkarmadı. Ali şimdi gene dirseği üstüne doğrulmuş, ona bakıyordu.

"Seni benden başkası nasıl sever?" diye sordu. "Bu dudakları benden başkası nasıl öper?" Dudaklarını kızın yarı aralık duran ağzına hırsla, sanki kinle bastırdı. Onu öperek öldürecekti sanki. "Bu vücudu benden başkası nasıl okşar?" dedi onu hoyratlaşmış ellerle hırpalayarak. "Seni çıplak, benden başkası nasıl görür?"

Lamia onun bu hoyratlığından ürkerek, "Bırak beni," diye çırpındı. "Canımı acıtıyorsun, bırak beni!"

"Bırakmayacağım işte. Benimdin, ama beni bekleyemedin, değil mi?"

"Ali..."

Lamia onun öpüşlerinden kaçınmak için başını yandan yana sarstıkça Ali'nin hırsı depreşir gibiydi.

"Bekleyemedin," dedi gene. "Göremedin. Önüne ilk çıkan zibidiye verdin kendini."

"Bırak beni Ali..."

Ali gövdesinin olanca ağırlığını onun üstüne bırakmış, bacaklarını kendi bacakları arasına kıstırmıştı. Şimdi ikisi de ter içindeydiler.

"Sabredemedin," dedi Ali dişlerinin arasından.

Lamia ondan kaçınmak için gövdesini yay gibi gererek, "Bırak beni diyorum!" diye bağırdı. "İğreniyorum senden! Nefret ediyorum!"

"Yok canım! Onun olurken iğrenmedin ama, değil mi?"

"İğrenmedim ya! Çünkü o beni aşağılamadı senin gibi! Tapıyordu bana. Sonradan da... hiç azalmadı saygısı. Ellerimi, ayaklarımı öptü..." Çırpınması şimdi boğuşmaya dönüşmüştü, gene de Ali'nin gövdesinin kafesinden kurtulmasına olanak olmadığını biliyordu. "Tiksiniyorum senden!" dedi gene. "İğreniyorum. Bırak beni."

Ali, "Boşuna çırpınma, liseli kız," dedi. "Bırakmayacağım. Koynuma girmeye gelmedin mi? Gelirken düşünseydin!"

"Senin böyle çirkin olduğunu bilmiyordum. Bilsem gelmezdim."

Lamia dudaklarını onun ağzından zorla kaçırarak başını aşağı kaydırdı, dişlerini onun sol koluna, tam pazusuna geçirip var gücüyle ısırdı. İçinde korku, nefret, arzu, mutluluk, karman çorman, dişlerini Ali'nin etine delicesine geçirmiş, emiyordu.

Ağzının içinde, damağında, tuz gibi, pas gibi bir ılık lezzet duydu, bunun Ali'nin kanı olduğunu algılayınca içi sevecenliğe benzer bir dinginlikle yatıştı. Demin dişlerini geçirmiş olduğu yere şimdi dudaklarını bastırdı, elleri Ali'nin geniş, yuvarlak omuzlarından kayıp ensesinde kenetlendi. Bir ter selinin içinde yüzer gibiydiler. Ali'nin gövdesi bu selin aman dinlemez gelgitiyle çalkalanıyordu; soluğu hırıltılı, sesli çıkıyordu, boğuk. Lamia kollarını ona sımsıkı sardı, kendine doğru çekti onu. Onun gelgitlerinin amansız çalkantısından kurtulup kendi gövdesinin kuytusuna sığınmasını gözlerinde yaşlar pıtırdayarak seyretti. Ferahlık, şükran gözyaşlarıydı bunlar, bir de övünç: "Onu ben kurtardım, bana sığındı!" diye gururlanma...

Göğsüne kapanıp kalmış olan Ali'nin soluması yavaş yavaş yatışıyordu. Lamia, "Ne tuhaf!" diye geçirdi içinden. "Hep böyle mi oluyor ki? İlkin o kudret, o buyurganlık, o egemenlik, sonra böyle aciz, tükenmiş, soluk soluğa yığılıp kalıveriyorlar insanın göğsünde. Nerede o efelik nerede bu çocukluk!" Ellerini Ali'nin başına götürdü, parmaklarını saçlarının arasına daldırdı, o ötekinin hep dimdik duran sert telli, gür, diri kıvırcığından bambaşka olan ipek yumuşağı saçlar.

Ali başını onun göğsünden kaldırmadan, "Beni seviyor musun?" diye sordu.

"Seviyorum."

"Hâlâ sevebiliyorsun ha?"

Hep böyle miydi acaba? Hep böyle, sonradan, dize gelip insana tapıyorlar mıydı, yere yüz sürmeye hazır? Lamia Ali'nin bir tutam saçını parmağına dolayıp çekeledi.

"Tabii, aptal."

Gel gör ki Turan'ın düşüncesi içine kurt gibi düşmüş, mutluluğunu kemirmekteydi. Karnının içinde, orada, Ali'nin ağırlığının altında Turan'ın çocuğu vardı. Lamia buraya sözü-

mona, 'her şeyi' söylemeye gelmişken meseleyi salt bir 'kızlık' sorununa indirgemişti, evet, liseli kızlar gibi. Çocuk konusunu açmayı akıl bile etmemişti. Yoksa bile bile mi silmişti bunu kafasından?

Ali başını kaldırdı, uzandı, onu dudaklarından öptü. Sonra yeniden, uzun uzun, emerek öptü dudaklarını. Kısacık güldü. Doğrulup oturdu.

"Kendi kanımın tadı. Sen de kendi tadını bilmek ister misin?"

"Nasıl yani?" diye sordu Lamia.

"İşte böyle." Ali dizlerini onun dizlerinin arasına sokarak bacaklarını araladı, ellerini onun koltuklarının altına dayayarak eğildi. Ağzı onun şimdi bir bekleyişle ürpermiş olan göğüslerinin, karnının üstünden geçti. Bir an göbek çukurunda oyalandı, sonra aşağılara, daha aşağılara kaydı, dizlerinin bükümünde durur gibi oldu, sonra, hep öperek, yukarıya doğru tırmandı...

Lamia yarı inik kirpiklerinin arasından onun başını, o seyrelmiş, sevgili tepesini kendi dizlerinin arasında gördü. Anlatımsız hazlar içinde kıvranırken gözlerini açmıştı, ama onun tepesi dışında hiçbir şey görmeyerek başını yandan yana atıyor, dudaklarından kopan boğuk hırıltıları arada kendisi de duyarak şaşıyordu. Ama uzun sürmüyordu şaşkınlığı. Kasıklarının içinde birbiri ardına ateş gülleri açıyordu sanki, haşhaşlar kocaman çiçekler açıp sonra patlıyorlardı birbiri ardına. Bir an geldi Lamia kendi bacakları, gövdesi de bu patlamalar arasında dağılıp gidecek, eriyip yok olacak sandı; can havliyle uzanarak Ali'nin başını saçlarından kavrayıp çekti. Kulaklarında çınlayan sesin, iniltiyle haykırı arasındaki bu sesin kendi sesi olduğunu şaşkınlıklar içinde algıladı. Ali'yi kendine doğru çekti, sımsıkı göğsüne bastırdı.

"Sevgilim," diye fısıldadı onun kulağına. "Alim benim. Sevgilim."

Ali kendini onun kollarının çemberinden kurtararak, "O seni böyle sevmedi, değil mi?" diye sordu. "Böyle bağırtmadı seni, değil mi? Bunu sana benden başkası yapmadı, değil mi?"

Lamia başını yandan yana salladı.

"Şimdi artık sahici kadın oldun, Lamia."

Gerçekten de, nasıl bambaşkaydı bu sevişme, ötekinden. Öbürsü tıpkı genç kız romanlarında, sinemalardaki gibiydi. Kızla oğlan sarmaşıp öpüşürler, sonra üç yıldız... ya da kıyıya vuran dalgaların görüntüsü. Turan'la sevişirken Lamia kendini hislerine kaptırmış, bedeninin, bedenlerinin (hele belden aşağısına) ayrıntısına varmamıştı bile, belki de bile bile kaçınmıştı bundan. Turan'la o, birbirlerinin çıplaklığını bile görmeden bir buyurgan ateşin itkisiyle birleşivermişlerdi de Lamia onun çıplaklığından gözlerini kaçırmıştı. Ona kendini vermişti de çıplakken neye benzediğini bilmiyordu bile. Oysa şimdi, bu, böyle, sere serpe... Utanmak, örtünmek, kaçınmak Lamia'nın aklından bile geçmiyordu.

Ali uzandı, dudaklarını onun burnuna, dudaklarına sürttü usuldan. "İşte senin öz kokun."

Lamia şaştı: "Ne tuhaf!" diye güldü. "Sepserin bir koku. Sımsıcak olacak sandımdı."

"Nasıl sıcak?"

"Ne bileyim. Hani kömürün tam alev aldığı zaman bir kokusu vardır. Ya da, evet, biliyorum, geçmeye başlayan gelinciklerin kokusu gibi, acı sıcak olur sandımdı. Oysa serin bir koku, hem de bitkisel ama sepserin."

Ali, "Benim küçük kadınım!" diye gülerek doğrulup oturdu. Uzanıp bir sigara yakarken, "Seni ben kadın yaptım, Lamia," dedi. Sonra başını arkaya attı, sigarasının dumanını üfleyerek, "İşte bizim uygar, Avrupa görmüş erkek mitosumuz da buraya kadar!" diye güldü. "Hani Cumhuriyet çocuğuyduk, Osmanlı erkeği olmayacaktık, babalarımız gibi, hani kadın erkek eşitliğine inanıyorduk! İlk önemli sınavda, pat, sıfır alıp sınıfta kalıyoruz." Parmaklarının ucunu Lamia'nın yüz çizgilerinde dolaştırarak, "Sen benden ne kadar ilerdesin!" dedi. "Kaçamaksız, dürüstsün. Seviyordun ya da sevdiğini sanıyordun... Bak gördün mü işte, gene şark erkeğinin sahiplik hırsı: Benimsin madem, benden başkasını sevmiş olamazsın! *İlle sevdiğini sanacaksın.*" Kendi kendini küçümseyerek dudak büktü. "Evet, Turan'ı

sevdin," dedi, sevmek fiilinin üstüne basarak. "Sevdiğin için de hiç koşulsuz seviştin onunla."

Lamia, "Bilmem ki..." dedi. "Bir önkoşul yok muydu? Evlenmeye karar vermiştik. Evlenip Yeşilce'de kalacaktım. Başka türlü olsaydı, bilmem ki..."

Ali ona gözlerini şöyle bir kısarak baktı. "Yani Turan'la sevişmen bir tür... nasıl diyelim... Yeşilce'yle bir tür nikâh kıymak gibi bir şey miydi?" İşi bu mistik dolambaca bağlayıp Turan'dan uzaklaştırmak Ali'yi rahatlatmış gibiydi. "Onu sevmesen ne çıkardı zaten?" diye sordu, kendi büyük gönüllülüğünden, hoşgörüsünden son derece hoşnut. "Bu hakkı neden tanımıyorum sana? Gençtin, mevsimlerden yazdı... Yazdı, herhalde, değil mi?"

"Yazdı."

"Mevsimlerden yazdı, ondan hoşlanıyordun. Bir gece baş başa buluverdiniz kendinizi..."

Lamia birden Dr. Leman Hanım'ın sözlerini anımsayarak paniğe kapıldı, doğrulup uzandı, parmaklarını Ali'nin dudaklarına bastırdı. "Sus," dedi. "Onu seviyordum. Dedin ya, mevsimlerden yazdı. Çok güzel ıslık çalıyordu, çok güzel dans ediyordu. Şiirler yazıyordu."

Turan üstüne başka bir şeyler daha söylemek istedi. Bulamayınca şaştı. Bundan mı ibaretti Turan? Ve bütün bir yaz? Bir ıslık sesi kadar hafif, elle tutulmaz, geçici...

"*Geçici mi, nasıl geçici? Ya karnındaki çocuk?*" Lamia bu düşünceye kulaklarını tıkadı. Bir iğnesi daha vardı yaptıracak. Olmazsa gene o kadına giderdi. O kadın bir kolayına bakardı durumun.

"Ali," dedi. "Seni seviyorum. Senin çocuklarını doğurmak istiyorum."

Ali, "Sabırsız Lamia!" diye gülerek sigarasını söndürdü, gene onun üstüne kapandı, olanca ağırlığıyla. "Önümüzde yüz yıl var daha," dedi. "Ama şimdiden başlayalım, mademki acele ediyorsun."

* * *

Lamia perdeyi gizlice aralayarak baktı. Saadet Hanım, elinde filesi, köşeyi dönüyordu. Balık Pazarı'na, alışverişe çıktığını, bir saate kalmayıp döneceğini söylemişti. Lamia onun bir şey unuttuğu için geri dönmeyeceğinden emin olmak için bir süre bekledi, sonra telefonu çevirdi.

"Alo, Doktor Leman Hanım'ın evi orası mı, efendim?"

Telefonu açmış olan cırlak sesli kız çocuğu, "Evet, biraz durun, çağırayım," dedi.

Lamia telefonun içinde boğuk sesler işitti. Gene o lahana kokusunu duyar gibi oldu. Sonra o, dünya umurunda olmayan bezgin ses.

"Buyrun, ben doktor Leman. Kimsiniz?"

"Ben Lamia Bayraktar, efendim. Hani geçen akşam gelmiştim."

"Hangi akşam?"

Hangi akşam? Lamia bir türlü anımsayamadı. Doktor Leman Hanım da onu çıkartmakta güçlük çekiyordu.

"Peki, meselen nedir, ne istiyorsun bakalım?"

"Bir iğne yapmıştınız, reçete yazmıştınız. İkinci iğneyi de yaptırdım. Hiç... hiçbir şey olmadı. Olmazsa gel, dediydiniz..."

"A kızım, bana kaç tane hasta geliyor, hangi birini aklımda tutayım? Dur, dur, defterimi bir karıştırayım bakayım... Lamia demiştin, değil mi?"

"Lamia Bayraktar." Sonra Lamia birden anımsayarak, "28 Ekim'deydi," dedi. "Cumhuriyet Bayramı'ndan önceki gündü."

"Dur bakayım."

Bir sessizlik oldu. Sonra doktor hanım gene telefona gelerek biraz canlanmış bir sesle, "Nereden telefon ediyorsun?" diye sordu.

"Evden."

"Aman, annen baban duymasın?"

"Yalnızım. Kimsecikler yok."

"Aman, dikkatli ol."

"Bugün öğleden sonra gelebilir miyim? Yarın okula dönüyorum da."

"Gel, gel bakalım. Saat... dur bakayım... saat iki buçukta gel. Sıkıladıklarımı unutmadın ya?"

"Unutmadım. İki yüz elli lira istemiştiniz, değil mi? Hazır."

Doktor Hanım biraz telaşla, "Hadi bakalım, bekliyorum," dedi. "Yalnız geleceksin, değil mi? Arkadaş falan istemem."

"Yok, yok. Ne kadar kalırım sizde?"

"Bir saati pek geçmez. Belki daha bile az."

Sonra telefon kapanıverdi. Onun bu davranışına bir anlam veremeyen, daha ayrıntılı konuşup bilgi edinmek isteyen kız telefonu yeniden açmayı düşündüyse de göze alamadı.

Dr. Leman Hanım'ın telefon konuşmaları konusunda nasıl sıkılgan, hatta kuruntulu olduğunu Lamia öğleden sonra daha iyi öğrenecekti. Saat iki buçuğa doğru Cağaloğlu'ndaki muayenehaneye vardı. Onu doktor hanım kendisi içeri aldı. Ev, başka kimse yokmuş gibi bir sessizlik içindeydi. Doktor hanım,

"Demek iğne etki göstermedi," dedi. "Hadi gel, şuraya geç."

Gene aynı salona girdiler. Gündüz ışığında eşyalar, renkler, süsler büsbütün çirkin, çiğ görünüyordu. Yeni ve temiz olmalarına karşın üzerlerinde bir küflenmişlik vardı sanki. Leman Hanım bakışlarını kızdan hiç ayırmaksızın birden, damdan düşercesine,

"Demek buraya geldiğini kardeşine söyledin," dedi.

Lamia bundan bir şey anlamayarak kirpiklerini kırpıştırdı. "Söylemedim. Kardeşim yok ki benim."

"Öyleyse kime söyledin?"

"Kimseye söylemedim."

"İğneyi yapan eczacı peki? Hiçbir şey sormadı mı sana? Merak etmedi mi?"

"Yoo, bilmem. İğneyi yaptı, geçmiş olsun, dedi, o kadar. Beni tanıyan biri değil ki?"

"Oturduğunuz yerin eczanesi değil mi?"

Lamia onun bu sorularından hiçbir şey anlamıyor, anla-

madığı için de kaygıya kapılıyordu. Bu kadının bir kuşkusu vardı ya ne? Lamia onun son dakikada kendine yardım etmekten vazgeçivereceğinden korkuyordu. Ona güvence vermek, neredeyse onun gözüne girmek telaşıyla, evinden bambaşka bir semtteki bir eczaneye gittiğini anlattı.

"Nerede oturuyorsunuz siz?"

Lamia gene onun anlayamadığı kuşkularını yatıştırmak çabasıyla, İstanbul'a yeni geldiğini, yatılı okulda okuduğunu, uzak akrabalarının yanına, tatile çıktığını anlattı.

"Senin doktora göründüğünü, hamile olduğunu onlar bilmiyorlar mı sanki?"

Deli miydi bu kadın? Sorulacak soru muydu bunlar? Lamia, şaşkın, "Bilmiyorlar tabii!" dedi. "Nereden bilecekler?"

"Ya sevgilin de bilmiyor mu? Şüphen olduğunu, gününün geçtiğini ona söylemişsindir, elbet. Seni doktora o yollamıştır, mutlaka."

Lamia, "Hayır!" diye kendini savundu. "O da bilmiyor. Hiç kimseye söylemedim." Sonra, savunmasını daha da etkinleştirmek çabasıyla, "Zaten haberi olsa beni doktora yollamazdı ki!" diye ekledi. "Benimle evlenmek istiyor o."

Doktor hanımın gözlerinde çakan korkuyu görünce şaşkınlığa uğradı.

"Evlenmek istiyor ha?"

"Evet."

"Peki ya senin gebeliğinden kuşkulanmışsa? Sonradan şikâyete kalkışmaz mı?"

"Nasıl? Anlamadım?"

Leman Hanım onun saflığından usanmış gibi göğüs geçirdi: "Sen boyundan büyük işlere kalkışmışsın, cicim! Erkekle temasın olmuş, ama dünyadan haberin yok. Kürtajın yasak olduğunu bilmiyor musun? Kanun var bu konuda."

"Bilmiyordum," dedi Lamia.

"Bu karnındaki çocuk aynı zamanda sevgilinin çocuğu; hiç düşünmedin mi? Bu yüzden şikâyet hakkı doğuyor, çocuğun alınmasını istemiyorsa."

"Bilmiyor ki! Hiçbir şey bilmiyor."

"Bu işi yaptığımızdan tek bir kişinin haberi olursa ikimiz de hapsi boylarız, bunu böyle bil."

Şimdi Lamia kadının kaygısını çözümlemiş, o tuhaf soruları ağız aramak için sorduğunu anlayarak içi rahatlamıştı... Leman Hanım'ın gözlerinin içine bakarak, "Ailemin bu işi öğrenmesi benim için hapisten de feci," dedi. "Kimse bir şey bilmiyor. Hiçbir zaman da bilmeyecek."

"Ya sevgilin, çocuğun babası? Hiç mi kuşkulanmayacak? Bir şeyler sezinlemiyor mu, daha şimdiden?"

"O uzakta kaldı. Başka şehirde. Onu bir daha görmeyeceğim."

Leman Hanım uzun bir an daha, hiç sesini çıkarmadan Lamia'yı süzdü. Sonra ellerini dizine vurarak kalktı. "Ben kalkıp aletleri kaynatayım öyleyse. Hadi, sen de gel içeri."

Lamia'yı o korkunç muayene masasının karşısına aldı.

"Şöyle yirmi dakika falan bekleyeceğiz ki her şey iyice kaynasın," diyerek cam dolaptan aygıtları almaya girişti.

Lamia bu sivri uçlu pırıltıları görmemek için başını eğdi. "Sonra... Ameliyat ne kadar sürer?"

"On beş dakikada tamam."

"Sonradan hemen kalkıp gidebilir miyim? Yoksa yatmam falan gerekir mi?"

Leman Hanım zoraki bir neşeyle, "Yok canım, aslan gibisin, maşallah!" dedi. "Biraz dinlenirsin burada, ondan sonra istediğini yaparsın. Ben kürtaj masasından kalkıp baloya giden, sabahlara kadar dans eden hanımlar bilirim."

Lamia, "İyi," dedi. Saat dört buçukta Ali'yle sözü vardı. Gidip onu işinden alacaktı. Lamia ertesi gün okula döneceği için Ali bu akşam uzun uzun onunla baş başa olmak, konuşup gelecek üstüne tasarılar kurmak istiyordu. "Hem de Boğaz'da çingenepalamudu yediririm sana," demişti. Lamia'nın ömründe balık yememiş olduğuna inanamıyordu.

Doktor hanım, "Yok, yok, dilediğince gez, toz, ye, iç, keyfine bak, cicim," diye konuşmasını sürdürdü, kendince anaç. "Yalnız sıcak banyo yapma birkaç hafta, duş al. Bir de şöyle, beş altı gün temas olmasın... Daha iyisi, bir hafta kimseyi yanına yanaştırma."

Lamia önce onun ne demek istediğini kavrayamadı, sonra kıpkırmızı kesilerek gene başını eğdi. "Bu kadın beni ne sanıyor?" diye çemkirmek içinden gelmedi bu kez. Çünkü bu gece, Boğaz'da balık yiyip döndükten sonra Ali'yle sevişmemek için nasıl bir özür uyduracağını düşünmesi gerekti.

Doktor hanım küçük bir çinko leğene koyduğu aygıtlarla dışarı çıktı, mutfağa gitti. O zaman saat üçe geliyordu. Saat üç buçuğa doğru kadın başını kapıdan uzatarak, "Bekleyelim, biraz daha kaynasın," dedi. "Mikropla oyun olmaz. Eksik bir iş yapıp sonradan başımıza dert açmaktansa önceden elden geldiğince önlem alalım. Son pişmanlık yarar vermez, değil mi, cicim?"

Lamia karşılık vermedi. Kadının salonda, pencere yanlarında dolaştığını, perdeleri oynatıp durduğunu duyuyordu. Leman Hanım dışarsını gözetliyordu besbelli. Biraz sonra Lamia'nın yanına geldi.

"Teyzene biraz rahatsız olduğunu söylemiş miydin? Midenin falan bulandığını?"

Gene Lamia'nın ağzından laf almaya çalışıyordu. Lamia'nın içinden bağırmak, tutup onu sarsalamak geldi. Bu kadın ne kadar aptalca tuzaklar kuruyordu ona!

Lamia ayağa kalkıp onun karşısına dikilerek, "Teyzem meyzem yok benim!" dedi. "Midem falan da bulanmıyor. Bana güvenin artık."

"Kimin yanında kalıyorsun, peki!"

"Dedim ya, uzak akrabalarımın."

"Nasıl akraba?"

Ama o daha bu ikinci soruyu sormadan Lamia yanıtını hazırlamıştı bile. Yerinde bir yalanın yolları nasıl düz ettiğini öyle iyi öğrenmişti ki şu son günlerde! Gözünü kırpmadan, "Üvey annem," dedi. "Babam öldü. Üvey annem de hastalıklı... Yani yatalak. Yani odasından çıkamaz, yatağından kalkamaz. Güvenin artık bana. Ne yapacaksak yapalım da kurtulalım. Beklemekten usandım ben."

Leman Hanım, "Aa, fık fık etmesene cicim," dedi. "Ameliyat bu! Sonradan bir kanama falan olur, başın derde gi-

rer, beni ileri sürersin, ben çekerim. İyice kaynasın şu aletler!"

Sonra gene salona geçerek gezinmeye başladı. Onun bir polis baskınından, suçüstünden korktuğunu Lamia artık anlamıştı. Kendisi de nedensiz, isimsiz bir korkuya kapılmaya başlıyordu.

Saat dört olunca ayağa kalktı, kapıyı açtı. Sesi duyan doktor hanım koşup geldi.

"Ne var, ne istiyorsun?"

"Dört buçukta bir yerde bulunmam gerek. Olabilir miyim?"

Kadın saatine baktı. "Pek olamazsın. İlle şart mı gitmen o saatte?"

"Bekleyecek." Lamia kadının gözlerinin gene kuşkuyla donuklaştığını görünce, "Merak etmeyin, benim burda olduğumu bilmiyor," diye ona güvence vermeye çalıştı. "Hiçbir şey bilmiyor. İnanın."

Leman Hanım şöyle bir dudak büktü. Kirpiklerini bile kırpmadan kıza bakıyordu.

"Dediğim saati çok geçirirsem eve telefon açar. Beni bulamazsa merak eder. Madem geç kalacağım, şimdiden telefon edip bildireyim."

Lamia telefona doğru yürüdüyse de Leman Hanım o her zamanki ağır canlı gevşekliğinden umulmayan bir çabuklukla onun önünü kesti.

"Telefon edemezsin!"

"Ama neden?" Sonra Lamia sorusunun gereksizliğini anladı. Korku Leman Hanım'ın gözlerinde çakmak çakmaktı; Lamia'nın önünde dikilen bir taş duvardı. Lamia bu duvarı aşamayacağını düşünerek paniğe kapıldı. Ali'ye telefon etmesi, geç kalacağını bildirmesi şarttı! "Mutlaka bildirmem gerek," diye yavaş, kesin bir sesle konuştu. "Mutlaka."

"Kim bu?"

"Akrabam. Üvey annemin kardeşi."

"Ne çok da akraban varmış senin! Neci bu adam?"

"Avukat." Bunu der demez Lamia en söylenmeyecek şeyi söylemiş olduğunu algıladı.

"Yok, cicim, yok!" diyerek Doktor Leman Hanım iki elini birden kaldırdı. "Buradan avukat yazıhanelerine telefon melefon etmene izin veremem. Neme gerek! Senin birkaç yüz liran için kendimi tehlikeye atamam. Şunca yılımı verdim ben bu mesleğe. Yedi kişi benim elime bakıyor. Birkaç yüz liranın hatırı için kendimi ateşe atamam."

Lamia, "Öyleyse ben de giderim," dedi. "Size sordum, burada ne kadar kalırım diye, en çok bir saat, dediniz, ben de ona göre söz verdim. Telefon edemezsem her şeyden vazgeçip giderim. Daha sonra, başka birini bulurum artık." Leman Hanım'ın birden duraksadığını ayrımlayarak, "İsterseniz siz telefon edin," dedi. "Numarayı siz çevirin. Kim olduğunu sorun. İçinize güven gelsin."

Leman Hanım gene upuzun bir an, kırpışmasız gözlerle kızı süzdü. Sonra, "Numarası kaç?" diye sordu. "Adı ne?"

Ali telefona gelince Leman Hanım Lamia'nın yanı başına sokuldu, konuşmasını dinledi.

"Bir arkadaşımdayım, Ali. Oradan arıyorum seni. Yarım saat geç kalırsam beni merak etme."

İşi her zaman başından aşkın olan Ali, "Beş buçuk diyelim öyleyse," dedi. "Bu sayede ben de bir dosya çıkarırım aradan. Evden alayım mı seni istersen?"

Leman Hanım telefonun kulaklığını onun elinden alıp asarken, "Sen de az değilsin ha, cicim!" diye ilk olarak doğal bir neşeyle, keyifle güldü.

Beş-altı dakika sonra Lamia, doktor hanımın ayakları dibindeki kovaya ince bir şırıltıyla bir şeylerin aktığını duydu. Onun, "Epeyce ele gelmişmiş," dediğini duydu.

Bu kan şırıltısıyla birlikte kovaya akan şeyin kendinin ve Turan'ın çocuğu olduğunu, birden yüreğini söker gibi bir iç burkulmasıyla anladı; sonra derin bir ferahlama, bir kurtuluş duygusu.

Lamia yerinden kalktı. Süsi'nin mektubunu gene zarfının içine koydu. Sonra kahvaltı tepsisini mutfağa götürdü.

Aradan bunca yıl geçmiş olmakla birlikte o küçücük kan şırıltısı hâlâ bugün, daha demin işitmiş gibi kulağın-

daydı. Lamia bu şırıltıyla birlikte kovaya akıp giden şeyin kendi ilk ve son çocuğu olduğunu artık biliyordu. Viyana'daki uzman "Ehliyetsiz birince yapılan acele, dikkatsiz bir müdahale..." dememiş miydi? Gerçi Doktor Leman Hanım aygıtları mutfağındaki havagazının üzerinde bir saat kaynatmıştı, ama boşuna...

Lamia kendi mutfağındaki havagazının üstünde duran ibrikten bulaşık tasına sıcak su boşalttı.

O kan şırıltısının sonradan aylar ayı kulaklarından gitmediğini, çok geceler bu sesle örülmüş kâbuslardan uyanıp Ali'nin kollarında titrediğini anımsıyordu. Pişirilen lahana kokusu duyunca çok zaman öğürmeye başladığını, kimi zaman kustuğunu anımsıyordu. İlk zamanlar zavallı Ali bunu onun gebe olmasına yorarak amma sevinmiş, ne umutlara kapılmıştı!

Çok zaman yitirmeden evlenmişlerdi: Lamia'nın Taksim Palas'a gelmesinden hemen beş-altı ay sonra.

Cumhuriyet Bayramı tatilinin bitiminde okula döndüğü zaman Lamia, Turan'dan bir mektup bulmuştu. Yatakhanedeki odasında yalnızdı o sıra. Mektubu açmaya bir süre cesaret edemedi. Sonra açtı, okudu. Mektup bir yakarışla başlıyor, yakarışla sürüyordu: "Lamia, beni terk etme, beni bırakma, ben sensiz yaşayamam artık, sen olmazsan ben de mahvolurum..."

Turan son mektubuna yanıt alamayışından ürkmüş olsa gerekti. Kim bilir, Lamia'yı yitirmiş olduğu belki de içine doğmuştu.

Lamia gerisini okumaya dayanamayarak mektubu elinden attı, yatağına sırtüstü yatıp ellerini başının altına kilitledi. Turan'a bir şeyler yazması gerekti. Ali'yle evleneceğini yazabileceğini sanmıyordu henüz, gene de hiç değilse Yeşilce'ye artık dönmeyeceğini, onunla evlenmeyeceğini yazmalıydı Turan'a. Ama nasıl?

Esin içeri girdi. Yerdeki yırtık zarfı, yazılı sayfaları görünce durumu hemen anlayarak, "Bağrı yanık âşıktan yeni bir mektup ha?" diye şaka yapmayı denedi. Lamia'nın hiç ses çıkarmadığını görünce şakadan vazgeçti. Kâğıtları top-

lamak için eğildi. "Aa, bir de şiir yollamış. Aşk olsun, Lamia, bu çocukçağızın hem de şair olduğunu hiç söylemedindi."

Lamia, "Ver onu bana!" diyerek yataktan fırladığı gibi kâğıdı Esin'in elinden kaptı. Baktı: '*Gece Yarısı*'ydı şiirin adı. '*Bir gece yarısının eflatun yollarında, yarısı unutulmuş bir şarkı gibi rüzgâr,*' diye başlıyordu. Lamia hafiften titremeye başlamıştı. Sayfaları sıraya koydu.

Esin, "Ben banyoya giriyorum, küçükhanım," dedi. "Siz şiirlerinizi rahat rahat okuyunuz!"

"Sağ olasın Esin."

"Lamia, hani bir şiir başlamıştım bu yaz, bizim gecemiz üstüne. Ama yazdıkça anladım ki o bir tek gece için değil bu şiir, yazın paylaştığımız bütün geceler için. Hani ben ıslık çalardım da sen parmaklığa çıkardın, ben de aşağıdan senin elini tutardım. Bütün o büyülü geceler için yazdım bu şiiri...

"Bir gece yarısının eflatun yollarında,
Yarısı unutulmuş bir şarkı gibi rüzgâr
Kamışlar arasında birdenbire duraklar.
Ay doğar uzakların gölgeden dağlarında
Ve mehtap birikirken örümcek ağlarında
Birden çatlamış gibi bir büyücünün tası,
Yeryüzüne yayılır bir efsane havası.
Artık ne evler o ev, ne de bu çamlar o çam,
İçinde yaşanılan geçmişlerden bir akşam.
Eskiden, masalların sahi olduğu zaman
Yaşanmış, unutulmuş, başı sonu yok bir an
Ki derin huzurunda uzar gider akisler,
Çiçek kokan havada elle tutulur hisler..."

Esin banyodan çıktığı zaman Lamia gene yatağın üzerinde sırtüstü uzanmış, ellerini başının altına kilitlemişti. Esin çevresinde bir sabun ve ılık buhar kokusu saçarak geldi, ağlamış mı, ağlıyor mu, diye ona baktı, ama Lamia'nın gözleri yaşsızdı...

Şimdi, kahvaltı bulaşıklarını yıkarken anımsamaya ça-

lışıyor, ama bilemiyordu; Turan'ın o uzun, şiir ve yakarış dolu mektubunda Süsi'den bir söz, bir haber var mıydı? Sanmıyordu. Bu mektubun yanıtsız kalmasından sonra başlamış olmalıydı o iş, daha önceden olamazdı... Ama neden olmasın? Kendisi Ali'yle daha önce başlamamış mıydı?

Lamia, Turan'ın bu mektubuna bir yanıt yazmıştı yazmasına. Ertesi gün, odada yalnız olduğu bir sürede kalemi eline almış, Turan'a aralarındaki aşkın 'gerçek bir aşk' olmayıp bir 'gençlik hevesi' olduğunun farkına vardığını, bu yüzden şimdilik Yeşilce'ye dönmeyip İstanbul'da kalmaya karar verdiğini anlatan, biraz taş yürekli, hayli soğuk bir mektuptu. Tam bir liseli kız mektubu. Lamia bunu okuyunca beğenmeyerek yırtıp attı. Kalemi yeniden aldı eline. Bu kez suçluluk dolu, af dileyen, bağışlanmak için yalvaran bir mektup yazdı. Ama okuyunca bunu da beğenmedi, yırttı. Kısacık bir pusula yazdı, *her şey bitti, gelmiyorum,* diye. Onu da yırttı.

Şimdi kahvaltı bulaşıklarını durularken o gün, yatakhane odasında yatağın üstüne büzülüp duvara başını dayayarak nasıl uzun uzun ağladığını anımsıyordu. Ağlamıştı. Ondan sonra da kaç geceler, Esin'i uyandırmamak için yatağında gizli gizli ağlamıştı. Ama ne o gün ne de ondan sonra, Turan'a hiçbir şey yazmamıştı. Turan'dan son olarak gelen peş peşe iki mektubu da okumadan ufak ufak yırtıp atmıştı.

Lamia bulaşıkları kuruladı, önlüğünü çıkarıp eline krem sürdü... Evet, onun bu sessizliğinin üstüne Süsi'nin Turan'ı kendine çekmesi çok kolay olmuş olsa gerekti.

Süsi'yle Turan'ın düğün davetiyeleri geldiğinde Lamia Ali'nin yüzüğünü taşıyordu, kendi yaklaşan düğününün hazırlıklarıyla uğraşıyordu. Gene de ihanete uğrayan kendisiymiş gibi apacı bir hırsa kapılmıştı. Günler günü, ne zaman Süsi'yi düşünse yumruklarını hınçla sıktığını anımsıyordu. Sonra, çok kısa bir zaman sonra kendisi de Ali'yle evlenmiş, kendini Ali'nin karısı olmanın mutluluğuna terk etmişti. Zamanla Turan'ın çocuğunu aldırıp Ali'yle evlendiği için kendi kendini bağışladı. Gel gelelim Süsi'nin Turan'la evlenmesini hiç bağışlamadı. Şimdi bile, bunca yılın ardın-

dan, Süsi'yle Turan çoktan boşanmış oldukları halde, Lamia onların evlenmiş olmalarını içine sindiremiyordu.

Oysa Süsi kendisinden daha dürüst davranmış, elini açık oynamış değil miydi? Yalana, dönekliğe sapan kendisi olmuştu. Nasıl da ağır ödemişti bunun bedelini! Okuma kitaplarına geçecek bir meseleydi doğrusu: *Doğru Yoldan Sapan Kız Cezasını Nasıl Buldu?*

Lamia kimi zaman, Doktor Leman Hanım'ın anlattığı, hani o kürtaj sehpasından baloya giden ve sabahlara dek dans eden hanımları düşünürdü. Yıllar boyunca mistik bir boyut kazanmıştı bu hanımlar onun gözünde: Gizli bir yoldan kaçıp sabahlara dek gizemli balolarda dans ederek her gece bir çift ayakkabı eskiten o masal prensesleri gibi. Lamia, acaba bu hanımlar da benim gibi cezalandırıldılar mı sonunda, diye merak ederdi. Ama hiç sanmıyordu. Onların kürtajdan sonra gittikleri balolardan dönünce hiçbir şey olmamış gibi kocalarıyla seviştiklerine, dokuz ay on gün sonra da analı babalı ay parçası gibi çocuklar doğurduklarına kalıbını basabilirdi.

Yalnızca kendisinin böyle bir cezaya çarptırılması uygun görülmüştü. Ne kadar uzun sürmüştü Lamia'nın bunu kavrayabilmesi! Kabul edebilmesi daha da uzun sürmüştü. O ilk yılların özlem, düşlem dolu aydınlık umutlarının hiçbir zaman gerçekleşmeyeceğini, küçük Mustafa'nın hiçbir zaman dünyaya gelmeyeceğini ilk kabul eden Ali olmuştu. Elbet. Onca hava hoş! Doktor Leman Hanım'ın sehpasına yatan, o ince, sızıltılı kan şırıltısını yok saymak, geçersiz kılmak zorunda olan Ali değildi ki!

O akşam Ali eve her zamanki saatinde döndü, kapıda karısını, dudaklarındaki ruja bulaşmamaya çalışarak ağzının hemen ucundan hafifçe, kısaca öptü. Hiçbir şey olmamış gibi davranmaya çalışarak yemek yediler. Onlar yadsımaya çalıştıkça havadaki gerilim yoğunlaşıyordu. Yemekten sonra Ali kitaplarını, dosyalarını salondaki masaya taşıyıp çalışmaya koyuldu. Lamia da içeri girdi, bavullarını hazırlamaya girişti. Gidip biletlerini almış, Süsi'ye telgraf çek-

miş, Ali'nin sevdiği birkaç türlü yemek yapıp, birkaç türlü peynir alıp buzdolabına yerleştirmişti. Bavul yapmaya ancak sıra geliyordu.

Ali bir aralık içeri girip de onu bu uğraş içinde görünce duraladı... "Demek gidiyorsun, ciddi ciddi?"

Lamia, "Öyle görünüyor," dedi.

Ali uzun bir an sustu. Sonra, "Ne zaman yolculuk?" diye sordu.

"Yarın sabah."

"Yarın sabah mı?" Ali bir an dudağını kemirdi. Sonra, "Ne kadar kalacaksın?" diye sordu.

Lamia yürüdü, gömme dolapta asılı duran eski bir yazlık mantosunu aldı. Ali'nin bir akşam önce, "İç hayatını eski bir palto gibi kolunda taşıdıkça değil Yeşilce'ye, Çin Maçin'e gitsen boşunadır; kendi kendinden kaçamazsın," deyişine bir dokundurma olsun diye mantoyu bavulun üstüne serdi.

Ali buruk bir gülüşle mantoyu kaldırıp yerine astı. "Değiştirmek istediğin eski paltonun şu sırada ben olduğumu sanıyorsun, ama yanılıyorsun, Lamia; kendi kendinsin aslında. Ta derinden bunu bilmezlik edemezsin, ne kadar yadsımaya çalışırsan çalış."

Lamia birden, "Yeter!" diye bağırdı. "Bu kadar makul olma artık, bu kadar ölçülü, olgun olma. Bıkmadın mı, şunca yıldır, hep haklı olmaktan, her şeyi bilmekten?"

Ali bir an ona bakakaldı. Yüzündeki renk çekilmişti. "Bunalım geçiriyorsun, Lamia," dedi, en ölçülü, en makul, en olgun, en her şeyi bilen sesiyle. "Sana yardım etmeye çalışıyorum, ama sen acını benden çıkarmayı sürdürdükçe elimden bir şey gelmez ki!"

"İşte, bak gene! Her şeyi bildiğini sanıyorsun!"

"Lamia, beni dinle bir dakika. Sahiden dinle, sevgilim. Beni karşına almayı sürdürdükçe bu bunalımı kendi başına atlatmak zorundasın. Hem olgun davranmamdan yakınıyorsun hem de karşımda çocukluk edip ağabeyliğe, babalığa zorluyorsun beni. Ben bu rolde oynamak istemiyorum, ama başka ne yapacağımı da bilemiyorum ki!"

Lamia çamaşırlarını çekmeceden almayı ses çıkarmadan sürdürüyordu.

Ali, "Başka seçenek bırakmıyorsun bana," dedi. "Yeşilce'ye gitmen, şu sırada, belki de en iyi çözüm. Döndüğünde beni gene burada bulacaksın." Ali gülmeye çalıştı. "İşte şurada, şu dolabın içinde asılıyor olacağım."

Bir şey daha söyleyecekmiş gibi durdu, sonra vazgeçti, salona döndü.

Lamia dantelli, işlemeli, güzel kokulu çamaşırlarını bavula hırsla tıktı. "Sinir oluyorum sana, sinir," diye dişlerinin arasından yavaş sesle konuştu. Ali'nin "Gitme, kal," diye yalvarmasını beklemişti, oysa Ali haklı olmayı, ölçülü olmayı, olgun olmayı yeğlemişti. Haklılığıyla, olgunluğuyla, ölçüsüyle Lamia'yı nasıl ezdiğinin farkında olmaz olur muydu? O da karısını bu yoldan cezalandırıyordu işte. Cezalandırmakta bile haklıydı. Lamia şimdi Yeşilce'ye gitmek dışında bir yolu kalmadığını hissediyordu. Nasıl sürüklenip gelmişti bu kavşağa? Ali'nin dediği gibi, onun bunalımının bir dışavurumu muydu bu, yoksa dün, Süsi'nin mektubunu alır almaz içine doğduğu gibi, eskiden kararlaşıp alnına yazılmış, zorunlu kılınmış bir adım mıydı?

Ertesi sabah gün ağarırken Galata Rıhtımı'ndaydılar. Hamal, Lamia'nın bavullarını taşımış, büyük, güzel, beyaz gemi kalkış telaşındaydı. Ali'yle Lamia hiçbir şey konuşmadan rıhtımda duruyorlardı. Çevrelerinde burgaçlanan kargaşanın değişmez, dingin ekseni gibiydiler.

Dışarıdan bakılınca hiç de birbirine uygun bir çift sayılmazdılar. Lamia mevsimlik bir gri tayyör giymişti. Ayakkabılarının kösele ökçeleriyle başındaki sade gri şapka onu kocasıyla aynı boya getiriyordu. Belki biraz daha bile boylu. Genç, göz doldurucu ve kocasının da dediği gibi, tüm varlığının üzerinden bir ince cila geçmişçesine şık, bakımlı duruyordu. Ali'yse onun yanında çirkin ve neredeyse kılıksız kalıyordu. Lamia nasıl her giydiğine bir moda resmi havası verirse Ali de giydiğini hiçbir zaman göstermeyenlerdendi. Hele şu son iki günün gerilimiyle iyice yıpranmış olduğundan şimdi çökmüş gibiydi. Oysa Lamia, üzgün, uykusuz, bo-

calar durumda olan kendisi değilmişçesine canlı olduğundan aralarındaki yaş farkı iyice ortaya çıkmıştı. Çevreden birçok kişinin onlarla ilgilendiklerinin ve Ali'yi Lamia'nın yanına yakıştırmadıklarının ikisi de farkındaydılar. Başka zamanlarda aralarında gizli şakalaşmalara, keyifli yatak fantezilerine maya olan bu ayrım bu sabah soğuk bir el gibi onları birbirinden uzak tutuyordu.

Ali karısını bir kardeş şefkatiyle alnından öperek uğurladı. "Güle güle git, Lamia... Herkese sevgi, selam. İyi eğlen." Sonra Lamia'nın gözlerinde beliriveren yaşları görünce yumuşadı: "Bir tanem, güle güle git... Güle güle dön. Ben buradayım." Kolunu onun omzuna sardı. Lamia şimdi usul usul, ama hiç durmadan ağlıyordu.

Merdiven alınmak üzereydi. Ali karısıyla birlikte iki adım çıktı. Onu göğsünde sıktı bir an. "Elimde değil, her şeyi bilmemek!" diye güldü. "Lamia, unutma, iki Yeşilce var. Birine dönüyorsun, ama öbürü mazide kaldı artık. Ona dönülemez. Bunu sakın unutma, Lamia."

Gene de, "*Gitme kal,*" demedi.

Düdükler ötüyor, insanlar koşuyor, karadan güverteye, güverteden karaya son mesajlar, son sıkılamalar, son dilekler bağırılıyordu.

Lamia panik içinde kocasının gözlerinin içine baktı. "*Bırakma beni, korkuyorum,*" dedi bakışlarıyla. Dudakları ise beylik bir veda gülümsemesiyle bükülmüştü.

Ali onun gözlerinin söylediğini duymadı ya da duymazlıktan geldi. O da son bir veda gülümsemesiyle elini kaldırdı. Aına Lamia içeriye girmişti bile. Ali gemi uzaklaşıncaya, sallanan mendiller çırpınan kelebeklere benzeyinceye değin rıhtımda beklediyse de Lamia bir daha güverteye çıkmadı.

Durgun, ılık, gümüş renginde bir gündü. Denizle gök aynı renkteydiler: Işıklı bir kumru kanadı. İlk bakışta göğün denize değdiği yer seçilemiyor ve Lamia gitgide, denizle gök arasında, bir başka dünyadaymış gibi bir duyguya kapılıyordu. Gemi sanki İstanbul'dan kalkmış Bandırma'ya

gidiyor değildi de zaman ve mekân anlamlarının eriyip yittiği bambaşka bir boyuttaydı; Ali'nin bu sabah 'dönülemez' dediği Yeşilce'ye giden rotanın üzerinde... Lamia'nın yıllardır düşünmediği birçok şey, belleğinden silinmiş olan bin bir ayrıntı şimdi durup durup aklına geliyordu: Yeşilce'deki evin taşlığının orta yerindeki uzun, yay biçimi çatlak; okula giderken önünden geçtiği mezarlık köşesindeki kör dilenci; teyzesinin ensesindeki et beni; Hacer'in necef taşından yapılma tespihi; mutfak penceresinin parmaklığının içinde duran saksıdaki morlu kırmızılı küpe çiçeği; o inanılmaz soğukluktaki kış gecelerinde, Yaban'dan kopup gelen fırtınaların ocak bacalarının içinde yankılanan şeytansı kahkahaları... bu sesle birlikte birçok ses, Yeşilce'nin hiç unutamadığı sedaları da duyulmaya başladı. Lamia belli belirsiz gözlerini yumarak, 'Acaba Yeşilce'nin bana seslendiğini mi duyuyorum?' diye düşündü. Yıllardır ne kulağına ne de aklına gelmemişti o ses. Zaten Ali'nin Yeşilce'ye o ilk gelişinden sonra da sesi bir daha hiç duymamış, teyzesinin dışında kimseye söylememişti. Teyzesi anımsar mıydı acaba?

Teyzesi Lamia'nın nikâh çağrısını, yazdığı bir-iki, kırık dökük mektubu karşılıksız bırakmış, o ilk zamanlar İstanbul'a tek bir mektup yazmıştı, o da Ali'ye, Korkut'la ilgili olarak... Süsi'yle Turan'ınkinden birkaç mevsim sonra Korkut'la Mualla'nın düğün çağrısı gelmişti. Kendi yaşantısındaki değişimlerin baş döndürücü hızıyla, yanar döner yenilikler, hâlâ inanamadığı mutluluklarla gözü, gönlü, zihni kamaşmış olan Lamia, Korkut'un düğününe gidemediği için belirli bir üzgünlük duymamıştı. Yalnız sonradan, Mualla'nın yolladığı o damat-gelin fotoğrafını aldığı zaman, nasıl acı acı ağladığını anımsıyordu. Gözyaşlarının çoğu özlemse bir bölümü de Korkut'un damatlık pozu karşısında içinin apansız, bilinmez neden, cız etmesindendi. Oysa Korkut nasıl da mutlu, alabildiğine gururlu duruyordu o resimde!

Şimdi, garsonun getirdiği çaydan bir yudum alan Lamia, 'Acaba içime mi doğmuştu?' diye düşündü, son yıllarda kaç kez aklından geçirdiği gibi...

Ama sonradan, her şey olup bittikten sonra, 'Benim za-

ten içime doğmuştu,' diye bilgelik taslamak öyle ucuzdu ki!

Onların İzmir'e taşınmalarından sonra, seyrek de olsa bir süre mektuplaşmışlardı. Lamia, Ali'nin özendirmesiyle, Korkut'un, kurulması tasarlanan 'amele partisi' için İzmir'de etkin olup olamayacağını sormuştu o ilk hevesle.

Yanıt Ali'ye geldi, hem de Lütfiye Hanım'dan! Lütfiye Saru Ali'ye olan –ve içtenliği kuşku kaldırmayan– derin saygısını, sevgisini dile getirmekle başlıyor, sonra da o kusursuz nezaketinden hiçbir ödün vermemekle birlikte apaçık, Korkut'un hâlâ ana eline baktığını, şu sırada üniversitenin Coğrafya Fakültesi'ndeki dersleriyle bile başa çıkamazken başka konularla uğraşamayacağını belirtiyordu.

Ali, "Satır aralarında bunca şey söyleyebilmek! Teyzen politika yazarı olmalıymış!" diye gülmüştü. Sonra, Yeşilce'deki o, sıralı sırasız Nâzım Hikmet okuyan, beyaz keten giysili genci görmek istercesine gözlerini kısarak, "Ne işi var Korkut'un Coğrafya Fakültesi'nde?" diye sormuştu. "Oğlan çocuğu ille üniversite diplomalı olacak, diye bir onur sorunu, değil mi?"

Annesinin o mektubunun Korkut'a yüklemiş olacağı utançtan başka bir şey düşünemeyen Lamia omuz silkmişti: "Bir de askerliğini er olarak değil de yedek subay olarak yapması..."

Çay fincanını elinden bıraktı. Korkut'u, Korkut'un askere gidişini düşünmek istemiyordu. Türküler söylemiş miydi acaba, gene? '*Ana ben gidiyom düşmana karşı...*' Lamia şu sırada bunları düşünmeye dayanamayacağını biliyordu. Yemeğe gitmeye karar vererek ayağa kalktı. Yemek salonuna doğru yürürken, "Yeşilce'ye bir gideyim hele," diye düşündü. "O zaman, orada, Yeşilce'ye vardığım zaman..."

Lamia, Yeşilce'den teyzesinin ilk mektubunu, Süsi'nin Turan'la evlenmesinden bir buçuk-iki yıl sonra almıştı.

Lütfiye Hanım arada hiçbir şey olmamış da bu uzun sessizlik işi başından aşkın bir teyzenin olağan savsakçılığıymış gibi, 'bunca zamandır yazamadığı için' Lamia'dan özür diliyor, onu Yeşilce'ye çağırıyordu. Bu mektubu içini dökmek için yazmış olduğu ortadaydı. Besbelli dertleşecek birini ara-

mış, bulamamış ve bir zamanlar öz evlat diye bağrına bastığı yeğeni burnunda tütünce Lütfiye Hanım onunla barışmak isteğine bu kez karşı koyamamıştı. Süsi'nin çok mutsuz olduğunu anlatıyordu açıkça. Turan 'serserinin baştan tutması' olup çıkmış artık. Eve uğradığı yokmuş. Ne iş, ne güç, kahveler, bilardo salonları, meyhaneler arasında mekik dokuyormuş. Bir ayağı da İzmir'in Kordonboyu'ndaki barlardaymış, ayağı kırılasıca... "Ah kızım, biricik Lamiam, sen yakanı tam zamanında kurtarmışsın, pek şansın varmış. Ben Suzan'a da söyledim, ama dinletemedim. Hâlâ da söylüyorum, dilimde tüyler bitti: Hazır ortada çocuk falan yokken kendini kurtar, diyorum. Gel gelelim Süsi'nin sarı inadını bilirsin sen, gururunu. Bir kez evlenmiş madem, taş çatlasa yürütecekmiş. Ah, benim katır inatlı, kahraman, fedakâr Suzanım..."

Lamia bu mektuba, Süsi'den hiç söz açmayan bir yanıt yazmıştı. Sonra da teyzesiyle yazışmaları bayramlarda seyranlarda atılan kartlardan ibaret kalmıştı.

Lütfiye Hanım'ın mektubundan aşağı yukarı bir yıl sonra bir gün Süsi'den bir mektup çıkagelmişti. Turan'la evlenmesinin öncesinden beri yazmamış olan Süsi şimdi teyze kızına, Turan'dan boşandığını ve ilamı alır almaz Alabekirler'in büyük oğlu Bekir'le evlendiğini bildiriyordu.

Lamia, Bekir Alabekir'i ansımaya çalışınca gözünün önüne hayal meyal at üstünde, sarışın bir adam gelmiş, Süsi'nin genç kızlığında, 'Toprak adamına varmam!' diye yeminler ettiğini anımsayarak kendi kendine gülümsemişti.

Bu, neredeyse beş yıl önceydi. Süsi ikinci evliliğinin nikâh davetiyesini yolladıktan sonra yıllarca susmuş, sonra, üç ay önce gene, teyze kızını birden anımsamış gibi, onu Yeşilce'ye çağıran candan bir mektup yollamıştı. Derken o ikinci, son mektup.

Ve işte şimdi, inanılmaz bir şey, Lamia Yeşilce'ye gidiyordu. Ali istediğince, 'Dönülmez,' desin dursun, Lamia o Yeşilce'ye, kendi gönül haritasındaki Yeşilce'ye döndüğünden emindi. Ne kadar kolay olmuştu her şey! Lamia bunca yıldır Yeşilce'yi kendine yasak etmiş olmasına şimdi şaşıyordu. Ne vardı bunca korkacak? Hele Turan da Yeşilce'den

ayrılmış, çok uzaklara gitmiş olduktan sonra? Çünkü Alabekir Süsi'yle evlendiği sıralarda Turan'a Avrupa'da –Frankfurt'ta mıydı?– bir iş bulmuş, Süsi o mektubunda teyze kızına bunu da yazmıştı.

Tren Bandırma'da, deniz kıyısında gemiyi beklemekteydi. Lamia kompartımanın güneşsiz yanına oturdu. Birinci mevkii tenhaydı. Kompartımanda tek başına olan Lamia rahatça arkasına yaslanıp bacaklarını uzatarak gözlerini yumdu. Mutluluktan içi içine sığmaz olmuştu şimdi; bir bayram çocuğunun sevinçli bekleyişini, hafifliğini hissediyor, kendi kendine şaşıyordu.

Tren ilerledikçe dışarıdan akıp geçen manzaralara dalıp gidiyor, heyecanını, mutluluğunu kompartımana nasıl sığdıracağını bilemiyordu. Arada, geçen yolculukta görüp belleğine kazılmış birkaç yeri tanıdığı da oluyordu. İşte, iki dik yamaç arasında, çelik bir örümceğin kurduğu ağı andıran şu yüksek köprü. Tren köprünün başında duraksadı bir an, sonra gözü karalığını âleme ilan eden tiz bir düdük sesiyle ilerledi, köprüyü geçti. İşte trene tepeden bakan kerpiç evleriyle, ilkokulun okuma kitaplarından esinlenmişe benzeyen şu köy. Rüzgârda kuru yapraklar gibi yokuş aşağı savrulan, rüzgârın dağıttığı ince sesleriyle, "Gastee! Gastee!" diye bağıran, trenden atılan gazeteleri kapmak için koşuşan bu çocukları Lamia geçen yolculuğundan biliyordu. Çınarlar arasından, taşlar, kayacıklar üzerinden sıçrayarak akan, duyulmayan çağıltısı ele avuca sığmaz görüntüsünde gizli olan şu çay, üstünde eğmeçlenen eski taş köprü gene yerli yerindeydi. Koyunlarına, kuzularına çaydan su içirten şu küçük çoban bile sanki bunca yıldan beridir orada, Lamia gene trenle geçsin diye beklemekteydi.

Lamia birden, Yeşilce'ye en yakın olan kasabanın adını kurşuni taş istasyon binasının üstünde okuyarak yerinden kalktı, pencereden sarkarcasına dışarı eğildi. İşte şimdi, mor dağlar bir perde gibi açılacak, tren bir boğazdan geçip dönemeci dönecek ve karşıda Sultandağ'ın eteğinde, Yeşilce görünecekti.

* * *

Trenin Yeşilce'ye akşamüstü varmasına seviniyordu, çünkü akşamüzeri, güneşin yeni battığı sıralar onca Yeşilce yazlarının en güzel saatiydi. Öğleden sonranın sıcağından kurtulan küçük kentin yeniden yaşamla kaynaşmaya başladığı, bahçeler, sokaklar sulandıkça havanın ıslak toz ve çiçek koktuğu, piyasa caddesinde kızların kol kola gezdiği saat.

Ne var ki, son istasyonda bir süre karşıdan gelen treni bekleyerek geciktikleri için Yeşilce'ye vardıklarında akşam olmuş, ilk ışıklar yanmıştı bile. Gene de günbatısı hâlâ kıpkızıl ve ortalık aydınlıktı. Çoğunluğunu kasketli, bıyıklı erkeklerin oluşturduğu bir kalabalık biraz geride durmuş, gelişi küçük kent için her zaman olay olan bu İstanbul Ekspresi'ni seyrediyorlardı. Trenin pencereleri dibindeyse yalınayak, şalvarlı, entarili çocuklar, ellerindeki testilerden ayran, sepetlerden kaynamış yumurta, börek, simit satıyorlardı. Hamallar, treni karşılamaya gelenler, inen yolcular kendilerine yol açma çabasındaydılar. Sesler birbirine karışmıştı.

Kurşuni taştan, kırmızı çatılı istasyon binasının ardında müşteri bekleyen faytonlar, istasyondan kentin göbeğine uzanan piyasa caddesi ve arkada, Sultandağ'ın eteğinde Yeşilce... Sanki yıllardır hiç değişmemişti. Sanki dağın eteğine başını koymuş, her an biraz daha ışıldayan o büyük yıldızlarının altında uykuya hazırlanan Yeşilce, geçmişlerden bir akşam yaşamaktaydı; Ali daha İstanbul'dan gelmemiş, Turan Lamia'yı dansa kaldırmamış...

Tren son bir sarsıntıyla durdu. Pencereden sarkmış bakmakta olan Lamia kalabalığın arasında, sarı saçları akşam rüzgârında uçuşmuş, gözleriyle onu arayan teyze kızı Süsi'yi gördü.

Süsi'nin uçuşmuş sarı saçlarını görür görmez Lamia'nın içindeki bayram sevinci söndü, Süsi'nin rüzgârda uçuşmuş sarı saçları gibi dağıldı gitti. Ne zamandır sabırsızlıkla pencereden eğilmiş olduğu halde şimdi bir içgüdüsüyle geri çe-

kildi, köşeye adeta büzüldü. İçinden hiç inmemek, trenle birlikte akşam karanlığına dalıp yitmek geldi. Neden istemişti sanki dönmeyi? Yeşilce' yi bir huzur sığınağı olarak düşünmek budalalıktan başka neydi? Huzur bu küçük kentin yalnızca dış yaşantısındaki tekdüzeliğin, telaşsızlığın verdiği bir yanılsamaydı. Bu dingin görünümün altında burgaçlanan karmaşaları Lamia nasıl da unutmayı yeğlemişti! Asıl huzur İstanbul'da, o Marmara'ya bakan çatı katında, kendi evinde, Ali'nin yanında değil miydi?

Ne var ki Ali onu salıvermişti, gitsin. Bavulunu alıp vapura binen kendisiymişçesine, Lamia'yı terk etmişti. Lamia şimdi Ali'nin yokluğuyla Yeşilce'de bekleyen bilinmez arasında kendini pek boynu bükük hissetti. Ve kendi memleketine trenden bir sığıntı gibi indi.

Süsi yalnızdı. Lamia bunu görünce hem rahatladı hem de düş kırıklığına uğradı. Onun Yavuz'u da beraberinde getireceğini sanmıştı. Yavuz'u görmeye hem can atıyor, hem de bu karşılaşmadan neredeyse korkuyordu. Yüreğinin zaten kalkmış olduğu şu sırada çocuğu görmemesi belki daha iyiydi.

Hamal, Lamia'nın bavullarını arabaya doğru taşıyadursun iki teyze kızı kucaklaştılar. Süsi lacivert dökük kumaştan bir elbise, üstüne aynı kumaştan, kısa kollu bir ceket giymişti. Kucaklaştıkları zaman kolunun sıcacık teni Lamia'nın boynuna dokundu ve Lamia onun teninin eskiden beri nasıl hep, ateşi varmış gibi, insana çok sıcak geldiğini anımsadı. Süsi sıcacık yanağını Lamia'nın yanağından uzun zaman çekmedi. Lamia'nın beklediği basmakalıp, hatta yapmacık hoş geldin sözlerinden hiçbirini de söylemedi. Yalnızca o buğulu sesiyle,

"Canım Lamiacığım," dedi.

Öyle candan, öyle içten konuşmuştu ki Lamia bir suçluluk duygusuna kapıldı, çünkü kendisi onu gördüğüne pek öyle yürekten sevinmiş değildi. Hatta Yeşilce'yi Süsi'siz daha çok seveceğini düşünmüştü.

Sonra Süsi onu kollarından tutup bir adım geri çekildi,

gülerek tepeden tırnağa süzdü. "Değişmişsin, ama harika olmuşsun. Moda dergisinden çıkmış gibisin, kâfir!"

Lamia, "Sen de değişmişsin," dedi. "Daha güzelsin, ama değişiklik orada değil. Bir başkalık var üzerinde. Parmak basamıyorum. Yoksa hamile misin gene?"

Süsi, "Allah korusun!" diye başını sarstı. "Daha yeni yeni rahat etmeye başladım."

Lamia sevindi, sevindiği için de kendi kendinden utandı. Kol kola yürüdüler.

Süsi, "Bendeki değişimi bilmeyecek ne var?" dedi. "Yaşlandım, tabii."

"Yoo, zaten daha yaşın ne ya, onu da göstermiyorsun."

Gerçekten de yirmi iki-yirmi üçünde ancak gösteriyordu... Çocuk doğurmak biçimini de bozmamıştı. Lacivert elbisesinin içinde hâlâ ince-yuvarlak, kıvraktı. Gene de Lamia onu tanımlarken, 'genç kız gibi' deyimini kullanamazdı. Süsi öylesine ayan beyan, öylesine üstüne basa basa kadındı ki!

"Çocuk," dedi Lamia. "Yavuz nerede? Onu neden getirmedin?"

"Uyku saati canım. Çok heyecanlı, çok hassas bir çocuk. O yüzden elimden geldiğince programlı olmaya dikkat ediyorum. Saat yedi buçuk, bilemedin sekizde yatırıyorum."

"Ben de onu görmek için sabırsızlanıyordum."

"Yarın sabah görürsün artık."

Lamia bir çöküntü duydu. Anne olmadığı için cahil, işe yaramaz buldu kendini. Ona öyle geliyordu ki kendisi anne olsa bu geceliğine çocuğunun programını bozar, İstanbul'dan gelen teyzesini karşılamasına izin verirdi. Küçük bir bebecik değildi ki Yavuz, dört yaşında olsa gerekti. Ama bunlar ezbere düşüncelerdi. Yavuz'un annesi Süsi'ydi. Yavuz'un ne zaman ne yapıp yapamayacağını en iyi o bilirdi.

Paytona bindiler. Kırbaç şakladı, atlar yürüdü.

Lamia, "Teyzem nasıl?" diye sordu.

"Hep bildiğin gibi, çiftlikle haşır neşir. Yeni damadından da pek hoşnut. İkisi bir araya gelmiyorlar mı, topraktan, hasattan başka laf bilmiyorlar."

"Ya Hacer?"

"O da bildiğin Hacer. Yalnız biraz yaşını belli eder oldu, bir de gözlük takıyor artık, o kadar. Gene hep duada, namazda niyazda. Bekir hep takılıyor ona. Hacer onun ölünce cehenneme gideceğinden emin."

Ölüm lafı Lamia'ya Korkut'u anımsatmıştı. Boğazına bir yumru tıkandı. Korkut'la, o yaşam dolu güzelim delikanlıyla ölüm düşüncesini bağdaştırmak ne zordu! Korkut'un şimdi artık Yeşilce'de olmadığına, eve girince taşlıkta onun o sarışın güzelliğini görmeyeceğine, şakadan kahkahaya, kahkahadan şarkıya geçen sesini işitmeyeceğine inanabilmek! Korkut Kunuri'de kalmıştı.

Lamia sesi titremesin diye yutkunarak, "Mualla nerede şimdi?" diye Süsi'ye sordu. "Hiç haberin var mı?"

Süsi omuz silkti, "Galiba Mısır'daymış. Bir ara İstanbul'daydı, hiç rastlamadın mı, orada burda? Çok kötü, diye duyduk. Sosyete fahişesi olmuş, diyorlardı. Şimdi de zengin bir Mısırlıyla evlenmiş sözümona. Nikâhsız oturuyor, diyen de var."

Lamia, "Yazık!" dedi. "Ne hoş kızdı."

Süsi, "Korkut yaşasaydı, belki..." diye söze başladı, sonra sustu. Yutkundu.

Lamia, "Demek teyzem Bekir'le anlaşıyor!" dedi. "Onunla birlikte oturmanız ne iyi oldu. Yoksa pek yalnız kalacaktı."

"Bekir'le o koşulla evlendim zaten. Ama, göreceksin ya, evin efendisi Bekir; annem de kuzu kuzu damat sözü dinliyor. Gülmekten ölüyorum."

"Bekir Yaban'da mı bu akşam?"

"Yoo, evde. Senin şerefine erkenden geldi bugün."

Lamia, "Ne mutlu bana!" diye güldü. Kendi şerefine eve erken dönen bir adamın neden istasyona gelmediğini merak etti. Herhalde Süsi onu yalnız karşılamak istemişti.

Şimdi iki yol ağzına yaklaşmışlardı. Lamia Turan'ın evinin önünden geçmeye kendini hazırlarken Süsi eğildi, elini arabacının koluna koydu. Tırnakları uzun, sivri, eflatunumsu pembe sedef boyalıydı.

"Halim Efendi, şu yoldan dolansana. Misafirimiz yeni gazinomuzu görsün."

Lamia, "Turan'ın evinin önünden geçmek istemiyor," diye düşündü. "Neden ki?" Acaba Süsi Turan'ı hâlâ seviyor muydu? Yoksa evinin önünden geçmeye bile dayanamayacak kadar nefret mi getirmişti? Lamia, "Turan hâlâ Almanya'da mı?" diye sormak istedi, ama bu konuyu açmamayı yeğledi.

Renk renk ampullerle donanmış çamlık bir parkın önünden geçtiler. Ortadaki fıskıyeli havuzun çevresine masalar sıralanmıştı.

Süsi, "Yeni açıldı," dedi. "Kahvesiyle dondurması pek nefis. Bir akşam geliriz. Artık geceleri bahçe sefalarına doyum olmuyor. Ya da kapı önleri." Sonra birden, damdan düşercesine, "Turan döndü," dedi. "Üç hafta oluyor, çıktı geldi. O sokaktan geçmeyi o yüzden istemedim."

Lamia ondan yana bakakalmıştı. Sonra toparlanarak, "Karşılaştınız mı?" diye sordu.

"Hamdolsun, daha olmadı ya, avuç içi kadar şehir, bugün yarın nasılsa olacağına bak."

Başkaca bir şey konuşamadan eve vardılar. Süsi'den aldığı o son mektubun doğrudan doğruya Turan'ın dönüp gelmesiyle ilgili olduğunu Lamia artık biliyordu.

Evlerinin sokağı köşedeki lambanın ışığında loş ve sakin uzanıyordu. Daha akşamın bu saatinden tenhaydı. Lamia rahat, sevinçli bir nefes alarak,

"Şükür, hiç değişmemiş sokağımız!" dedi.

Süsi, "Değişeceği de yok!" diye dudak büktü. "Gene toz deryası! Bunca yıldır kaldırımları bile yapamadılar. Gelip geçen valiler hep yaylaya asfalt yol, fidanlığın oraya tenis kortu falan yaptırmakla uğraşıyorlar. Sanki tenis oynayan varmış! Bu kentin adam olacağı yok!" Eskiden Yeşilce'nin küçüklüğünden, geriliğinden acı acı yaka silkerken sesine gelen o hor görücü tını yoktu. Çocuğunun pek de önemli olmayan kusurundan hoş görüyle söz eden bir anne gibi konuşmuştu.

Renkli camlı, oyma demirli sokak kapısı açıldı. Yüzüklü, zarif bir kadın eli biçimindeki pirinç tokmağın yerli yerinde durduğunu seçen Lamia gözpınarlarına üşüşen yaşların arasından Hacer'in dışarı fırladığını gördü. Yanı sıra bir de, evlatlık olduğunu kestirdiği esmer bir kız vardı. Onların sevinç ünlemlerinin arasında Lütfiye Saru kapıya çıktı. Sanki aradan yedi-sekiz yıl geçmemişti. Kır saçları gene erkek gibi kısacık kesilmiş, sırtında gene o gergin, pırıl pırıl beyaz tenini gösteren açık yakalı, kısa kollu bir ipek bluz vardı ve soluğu gene rakı kokuyordu. Merdivenin orta yerinde kucaklaştılar. Teyzesinin o sıcak, sımsıkı tombul göğsüne bunca yıl sonra gene başını yaslayan Lamia biraz ağladı. Yanaklarında oyalanan dudakların da yaş içinde olduğunu hissetmek ona günlerdir en çok ihtiyaç duyduğu avuntuyu verdi.

Onların sesine şimdi konu komşu da kapılara, pencerelere çıkmıştı. 'Gözünüz aydın'lar, 'hoş geldin'ler, sevinçli, heyecanlı gülüşler, sorular, çağrılar birbirine karışırken Lamia, Hacer'in ince kemikli zayıf bedenini kucakladı, yaş içindeki yumuşak, biraz pörsümüş yanaklarını öptü. Hacer eskisinden de daha incelmiş, ufalmış gibi geldi ona. Lamia'yı kucaklarken kayan yemenisinin altından görünen saçları da kırlaşmıştı.

Bir ara komşulardan birinin, "Gözünüz aydın, Bekir Bey!" dediğini duyan Lamia merdivenin en üst basamağında duran Bekir'i seçti.

Onu eski günlerden hiç anımsamıyor gibiydi. Yaşça kendilerinden büyük olduğu için, bir de hem lise hem üniversite öğrenimini Fransa'da yaptığı için, herkesin kısaca 'Alabekir' diye andığı bu adam onların ilgi alanının dışında kalmıştı. Zaten Alabekirler yörenin tutucu çevresindendiler; Lütfiye Saru'yla toprak konularının dışında bir yakınlıkları yoktu. Bekir de yazları tatile geldiği zaman, Yeşilce'deki kızların, kız analarının tüm umutlarına karşın, kentteki toplum yaşamına karışmaz, Alabekirler'in her zaman, 'uçsuz bucaksız' diye tanımlanan topraklarının yönetimiyle uğraşırdı. Babasıyla birlikte İzmir'in ünlü Kordonboyu barlarının gedikli-

si oldukları söylenirdi. Sonra babası yeni partiyi kurunca eski partinin temel direklerinden olan Sarular'la aralarına daha da uzaklık girmişti. Süsi'nin onunla evlendiğini duyunca Lamia nasıl şaşırmıştı!

Şimdi Bekir'i ilk olarak iyice görüyordu. Aklında kalandan daha uzun boylu, geniş omuzlu, sırım gibi, çok da güzel, göz dolduran bir erkekti. Yanık yüzünde gözleri taze zeytin yaprakları gibi gri yeşil bir renkte, biraz uzun bırakıp arkaya taradığı saçları sapsarı, beyaza çalan bıyıkları uzun, gürdü. Ayağında külot pantolonla çizme, sırtında düğmeleri açık, yollu spor bir gömlek, neredeyse bir köylü mintanı. Gömleğinin kolları sıvalıydı ve tunç rengindeki kalın, biçimli kollarının sarı tüyleri arkadan vuran ışıkta parıldıyordu. Lamia'nın anımsadığından daha gençti. Otuz beş, otuz altı yaşın pek üstünde göstermiyordu.

Lamia'nın elini kıracak gibi öyle bir sıkış sıktı ki genç kadının gözlerinden ateş fışkırdı. Neredeyse canının acısından bağıracaktı. "Hoş geldiniz, Lamia Hanım. Nasılsınız? Yolculuk nasıl geçti?"

"Hoş bulduk, Bekir Bey..."

Bekir'in onu süzen bakışları bir akrabanın değil, karşısındaki dişiye değer biçen bir erkeğin bakışlarıydı. Lamia bir an bocalayarak kendi bakışlarını kaçırdı. Gene de Bekir'in gözlerinde beliren beğeni ve onay ona zevk verdi. İçinde bir heyecan karıncalandı. Süsi'den öç alma olasılığı, hayal meyal, kafasının bir ucundan gelip geçti bir çala. Sonra Lamia, Bekir'e bakmaya kendini zorlayarak,

"Çok rahat geldim," dedi. "Tren çok tenhaydı. Ya siz nasılsınız?"

"İyiyiz, hepimiz iyiyiz burada. Sizi gördük daha iyi olduk, baldız hanım!" Başını belli belirsiz geriye atarak gülünce fildişi düzgünlüğünde, irice dişleri göründü; gırtlağının yumrusu, sanki üzerinden akıp geçen gülüşün basıncıyla oynadı. Eşikte böyle kıpırtısız durmasına karşın benliğinden çevresine bir güçlülük, hatta bir hoyratlık havası taşar gibiydi. Böylesine erkek güzeli, sımsıkı beyaz etli, sarışın bir erkekten umulmayan biraz sindirici, uzakta tutan, sanki

karanlık bir havası vardı. Şu anda keyifli, gülümser ve dost olduğu halde bile.

Lamia, dünyaları verseler Süsi'nin yerinde olmak istemeyeceğini düşündü.

Gel gelelim Süsi onun geçirdiği duygu teklemelerinden tümüyle habersiz, rahat görünüyordu. Teyze kızı geldi diye sevinmek dışında bir kaygısı yokmuşçasına neşeli, ortalıkta dönüp dolaşarak Lamia'nın odası, bavulları, akşam yemeği için buyruklar veriyor, Lamia'ya yolculuğuyla ilgili sorular soruyor, annesine, kocasına, Hacer'e, Lamia'yı tren penceresinde görünce kapıldığı heyecanı, duman duman bir sesle anlatıyordu.

Sevincinin gerçekliği su götürmezdi. Uzun yol boyunca kendini onun yapmacığına hazırlamış olan Lamia şimdi bu içtenliği karşısında şaşkındı.

Lamia, Bekir'le tokalaşırken onun rakı kokan nefesinden, istasyona neden gelmediğini çıkartmıştı. Nitekim içeride, taşlıkta çilingir sofrası kurulu duruyordu. Lamia ikindiüstü kurulan bu sofralara bir kez oturuldu mu bir daha, yer yerinden oynamadıkça kalkılmadığını bilecek kadar Lütfiye Saru'nun yeğeniydi.

Tavandan sarkan billur avizenin ışığında sofraya oturdular. Avize yeniydi, ama büfe ve mavi çoban desenli meyve tabağı eskiden kalmaydı. Meyve tabağının içi kayısıyla kiraz doluydu, üstündeki çoban kızlarının memeleri de gene açıktaydı. Biricik, güzel Korkut. Lamia onun mezarının nerede olduğunu bile bilmiyordu.

Bekir, "Lamia," dedi. "Baldızım olduğuna göre sana Lamia diyeceğim, hanıma manıma boş ver. Rakı alır mısın? Yoksa sen de kuzinin gibi rakıyı çok alaturka bulup iğreniyor musun? Suzan Hanfendi ağızlarına şaraptan başka içki sürmezler de, efendim. Bir de cin fiz mi ne diyorlar, şöyle pembe renkli, iğrenç bir alışkanlığı vardı. Neyse viskiye terfi ettirdik, zar zor. Meğer, ne bileyim, o partinin kadınlar kolunda olanlar cin fizden gayri içki içmezlermiş. Paşa babalarının direktifi miymiş ne?"

Lütfiye Hanım, "İnsafın kurusun, Alabekir gibi!" dedi. "Kaynanan ne güne duruyor, len?"

"Benim kaynanam ölçülere sığmaz ki!.. Lamia, biraz rakı?"

Lamia, "Bilmem ki," dedi. "Öyle yorgunum ki! Gecelerdir de uykusuzum. Daha Viyana yolculuğunun yorgunluğunu atamamıştım."

Bekir, "Hadi canım, birazcıktan bir şey çıkmaz," dedi. "Tersine rahatlatır." Lamia'ya rakı boşalttı. Onu kadın olarak ölçüp biçmiş, beğenmiş, besbelli kendince sınıflandırıp etiketleyerek bir köşeye kaldırmıştı. Şimdi onunla gerçek bir akraba rahatlığıyla konuşuyordu. "Buz ister misin? Kız, Eşmi, hanıma buz ver bakayım."

Evlatlık Eşmi, Lamia'ya buz verdi. Bekir'in bardağındaki suyu ise Süsi kendi eliyle tazeledi. Biraz sonra sofranın üstündeki mezeler aralandı, kuzulu iç pilav geldi. Kayık tabağı masanın üstüne bırakan Hacer, "Bismillahirrahmanirrahim," diye mırıldanarak sofraya oturdu. Bunun içki sofrası olduğunu, Lamia'nın hatırı için bu kezlik göz ardı edecekti. Süsi pilavı dağıtmaya başladı.

"Sen iç pilavı pek severdin, Lamia Hanım."

"Gene de çok severim ama... Hacer Teyzeciğim, benim her sevdiğim yemeği yaparsan şişmanlarım sonra!"

Bir yandan iç pilavı iştahla kaşıklayan Bekir (o ve Hacer pilavı kaşıkla yiyorlardı) kaşlarının altından Lamia'ya bakarak "Payın var, biraz şişmanlayabilirsin," dedi. "Süsi de sen de biraz sıskasınız."

Hacer, "Şimdilerde sıskalık moda," diye dudak büktü. "Bizim zamanımızda kadın dediğin götlü göbekli istenirdi, değil mi, ha, Lütfiye Hanım?"

Bekir başını arkaya atarak güldü.

Lütfiye Hanım, "O bizim zamanımızdı," dedi. Hem yiyor, hem içiyor, hem de bol bol çene çalıyordu. Bir bakıyorsunuz kahkahalar atıyor, sonra Lamia'ya bakıp eski günleri anarak, onu ne kadar özlemiş olduğunu yineleyerek gözyaşları döküyordu.

Keyifli içki sofralarının hem dumanlı hem de yanardö-

ner havası masaya egemen olmuş, konuşma daldan dala atlayarak biraz sığ, biraz uçarı ve bir hayli duygusal, sürüp gidiyordu. İçlerinde en neşelisi belki de Hacer'di.

Lamia bu çakırkeyif havadan hoşnuttu çünkü Lütfiye Hanım'ın deyimiyle, 'üzüm kızının dumanı' aralarında herhangi bir gerginliğin oluşmasını önlüyor, birbirlerinden uzakta, dargın geçirdikleri yılların uzunluğunu, yabancılığını alıyordu. Sofraya oturduktan on beş-yirmi dakika sonra hiç ayrılmamış gibiydiler.

Enginarlı iç bakla sofraya geldiği zaman Bekir, "Kuzum, Süsi, hadi bana biraz badem kavuruver," dedi.

Lütfiye Hanım, hiç ses çıkarmadan kalkıp mutfağa giden kızının arkasından başını sallayıp gülerek, "Lamia, senin kocan da bu Alabekir kadar haylaz mı?" diye sordu. "Sen de böyle Süsi gibi hizmet eder misin Ali'ye?"

"Ederim tabii, ama Ali haylaz değildir. Sırasında o da bana hizmet eder. Ev işi bile yapar."

"Ali'yi oldum olası sevmişimdir ya, şimdi daha da gözüme girdi."

Bekir o iri dişlerini göstererek, "Ben anlamam erkeğin ev işi yapmasından!" dedi.

Lütfiye Hanım onu sevecenlikle süzerek, "Sen zaten topraktan, çift çubuk işinden başka neden anlarsın ki," dedi.

Bekir, dişlerini büsbütün göstererek kısaca güldü. "Sayayım mı başka nelerden anlarım, ha, valde hanım?"

Korkut bir keresinde annesine, valde demeye özenmişti de nasıl kalayı yemişti!

Lütfiye Hanım, "Hadi oradan, terbiyesiz!" diye kıs kıs gülerek rakısından bir yudum aldı. "Görüyorsun ya, Lamiacığım, bu adam çok edepsiz."

"Valdanım, Lamia bizi nasılsa çok kaba saba bulup beğenmeyecek, rezil olacağız. Ama insaf et de hiç değilse ilk geceden başlamayalım."

"Oğlum, başlanırsa ilk geceden başlanır."

Bekir, "Buyrun bakalım!" diye eliyle masaya vurdu. "Edepsiz olan şimdi kimmiş bakalım?" Rakı kadehini kayna-

nasınınkiyle tokuşturdu. "Ah, sen ne valdanımsın sen!"

Lütfiye Hanım sere serpe bir kahkahayla arkasına yaslandı. Lamia'ysa yanaklarına yayılan rengi kimse görmesin diye başını önüne eğip tabağındaki enginarın yapraklarını sıyırmaya girişti. Başı dönmeye, gözkapakları ağırlaşmaya başlamıştı.

Süsi kalaylı bir bakır sahan içinde mis gibi kokan taze kavrulmuş bademlerle geldi. Bademleri kocasının önündeki küçük çini tabağa boşaltışında (şimdi Korkut olsa, '*Çini tabakta, çini tabakta o sarhoşun mezesi*' diye şarkı söylemez miydi yani?) öyle gizli, öyle ince bir mana vardı ki Lamia'nın içi cız etti. Süsi'nin yanakları içtiği biraz rakıdan kızarmış, boynuna, omzuna dökülen sarı saçları dağılmıştı. Kocasına doğrudan doğruya pek bakmadığı, elini sürmediği halde dünyasının onun çevresinde döndüğünü gizlemeyen, gizlemek de istemeyen bir yeni gelin gibiydi.

Onun Bekir'in tabağına badem koyuşunu gören Lamia akşamdan beri kafasını kurcalayan düğümü, Süsi'deki büyük değişimin gizini çözdü: Süsi seviyordu, kocasını delicesine, tüm varlığıyla seviyordu. Ömründe galiba ilk olarak kendi kendini unutmuş, kendinden başka birine kendini her şeyiyle vermişti ve bu adayış onun benliğinden ışık gibi taşıyordu.

Süsi'nin kocasına badem verişini seyretmek Lütfiye Hanım'a ise büsbütün başka düşünceler vermişti: "Lamiacığım, hatırlar mısın nasıl büyük konuşurdu bu kız? Salon adamlarıyla evlenip İstanbullar'a mı gitmeyecekti, kocası kahvaltısını sabahları yatağına mı getirmeyecekti!"

Bekir karısına bakmadan kıs kıs gülüyor, Süsi'yse hiç oralı değil, bir enginar kabuğunu eline almış, dişleriyle sıyırıyordu.

"Hani toprak adamıyla, Allah saklasın, evlenmeyecekti? Ya mühendis, ya doktor olacaktı?"

Hacer, "Kaderimizi, kısmetimizi güzel Allah alnımıza yazmış; bizim elimizden ne gelir?" dedi. "Zaar bu sebeple eskiler, büyük lokma ye de büyük laf etme, demişler."

Bekir, "Büyük laf filan hak getire," dedi. "Süsi çıtkırıl-

dım erkeklerin ne mal olduğunu tecrübeyle öğrendi de ondan." Sonra birden arkasına yaslanarak şarkıya başladı: '*Aldım boyumun ölçüsünü sahnı çemenden...*' Konuşurken doğal kalınlıkta çıkan sesi şarkı söylerken değişmiş, gürül gürül bir tını edinmişti. Derinlerden, ta aşağılardan, sanki erkeklik organlarından beri çıkıp geliyordu.

Lamia teyze kızına baktı. Onun, eskiden Korkut'un sataşmaları karşısında yaptığı gibi yerinden kalkıp teyze kızına dönerek, "Gel, Lamiacığım, biz bu terbiyesiz herifi bırakıp kendi odamıza gidelim," demesini bekledi.

Oysa Süsi onu şaşırtan neşeli bir kayıtsızlıkla, "Aman, siz de, saçmalamayın!" dedi. "Hacer, senin börek yeterince dinlenmiş midir?"

Lamia, "Eyvah, daha börek de mi var?" diye feryat ederken Hacer'le Süsi böreği, kuru üzüm hoşafını getirdiler.

Hacer, "Un helvası da yaptım senin için," diyordu.

Lamia, "Mümkünü yok," dedi. "Bir lokma daha yiyemem."

Lütfiye Hanım, "Börek yarına kalsın, Hacer," dedi. "Sabahleyin, çayla yeriz. İrmiği de bu gece hiç getirmeyin artık."

Süsi gelincikli börekten kocasına bir parça verirken, "Zavallı Lamiacığım!" dedi. "Bunlar, kaynana damat, kendi gevezeliklerinden, pisboğazlıklarından seni unuttular, yorgunluktan bitkin durumdasın. Sen onlara bakma, onlar bıraksan, sabahlarlar burada... Gel, ben seni odana götüreyim."

Gözlerinden uyku akmasına karşın Lamia isteksizlikle kalktı. Sofra başının neşeli güvenliğinden ayrılıp Süsi'yle baş başa kalmak düşüncesi hiç de çekici değildi.

* * *

Dışarıda kıpırtısız bir ilkyaz gecesi. Gökyüzüne sarı, mavi, kırmızı, beyaz yıldızlar saçılmıştı, el uzatsan tutulacak kadar yakın. Sahiden de, Lamia doğru anımsıyormuş demek: İstanbul yıldızlarına oranla daha büyük, daha da çok parlaktılar. Ilıktan çok sıcak olan durgun hava içinde Yeşilce'nin dillere destan çamları birer buhurdan gibi tütü-

yor olsalar gerek ki ortalığa bir taze çam kokusudur yayılmıştı. Ortalıktan el ayak çekilmiş, Yeşilce, yaşantısını şimdilik yüksek duvarlar ardındaki bahçelerinde, ev içlerinde sürdürüyordu.

Lamia bahçedeki musluk başında yarı soyunarak kollarını, bacaklarını, yüzünü yıkadı. Eşmi'nin tuttuğu havluyla kurulanırken onun,

"Keşke sizin için hamamı yakaydık!" dediğini duydu.

"Öyle yorgunum ki Eşmi, hamam yapacak bile halim yok. Yarın artık." Havluyu omzuna örterek parmaklığa yürüdü. Aşağıdaki piyasa caddesinin ağaçları iyice büyümüş, parmaklık, dallar arasında kurulu bir gizli yuvaya benzemişti.

"O günler sahiden öylesine güzel miydi, yoksa şimdi mazide kaldı diye mi bize çok güzel geliyor?" Süsi gelmiş, Lamia'nın yanında, parmaklığa dayanmıştı. "Şimdi üzerinden yıllar geçti diye, bize o zamanlar çok mutluyduk gibi geliyor, ama çok mutsuz olduğumuz zamanlar da yok muydu?"

Lamia, "Bunu ben çok düşündüm," diye yanıtladı. "Maziye özlemin bütünüyle boş bir duygu olduğuna inanmıyorum. Genç kız olmak başlı başına bir mutluluk değil miydi?"

Süsi, "Kadın olmak mutsuzlukmuş gibi konuşuyorsun," diye güldü.

Lamia, onun yan gözle kendine baktığını sezinledi, kendini ele vermemek çabasıyla, "Yoo," dedi. "Hiç de öyle demek istemedim, ama bilmem ki... belki bizim genç kızlığımız olağanüstü mutluydu da ondan. Ama evlenip kadın oldun mu, ne kadar mutlu olursan ol, dünyanın yükü omuzlarına biniyor, bunu yadsıyamazsın."

Süsi gene gülerek, "Yadsıyan kim!" diye omuz silkti. "Hele bir de çocuk doğur, o zaman görürsün dünyanın yükü neymiş!"

Lamia, "Ama tatlı bir yük," dedi.

"Tatlı olmasına tatlı da..." Süsi birden hâlâ musluk başında duran Eşmi'yi seçti. "Eşmi, ne duruyorsun orada sen? İşin yok mu?"

"Siz bir şey ister misiniz diye bekledim, hanımcığım."

"Git bakalım, sofraya hizmet et."

Eşmi birden canlanarak, "Olur, gidip beyefendinin suyunu tazeleyim," diye davrandı.

"Eşmi..."

"Buyrun, hanımcığım."

"Beyefendinin suyunu ben tazelerim. Sen Lamia Hanım'a odasını göster."

"Başüstüne, hanımcığım."

Karanlıkta Süsi'nin ateş gibi yanan eli Lamia'nın koluna değdi "Bu kızı yakında savmak mı gerekecek ne? Yaşı on üçü buldu bulalı gözü beyefendiden başka bir şey görmez oldu." Sonra Süsi yüksek sesle, "Ben bizimkilere şöyle bir bakayım, şimdi geliyorum," diye ekledi, içeri girdi.

Eşmi önde, Lamia arkada yukarı çıktılar. Aşağıdaki mutfağın üzerine bir oda daha çıkılmış, eskiden Latife'nin olan odayla birleştirilerek Süsi'yle Bekir için geniş bir bölme yapılmıştı. Yavuz, Korkut'un odasında yatıyordu. Lamia'ya arkadaki piyasa caddesine bakan oda verilmişti: Eskiden Süsi'yle paylaştığı oda.

Eşmi düğmeye basınca tavanda çiğ bir ışık yandı. Lamia bunu söndürüp yatağın başucundaki gece lambasını yaktı. Gölgeler beyaz badanalı duvarlara vurdu. Oda çok az değişmişti. Yerde gene bir hasır, yanda üstü mermerli, aynasının çevresi yaldız güllü, eski moda konsol, köşede askılı, işlemeli atlas kese içinde Kuranıkerim, pencere başındaki küçük yuvarlak masa ve hasır koltukla hezaren sandalye. Yalnız duvardaki gömme dolabın kapıları beyaz yağlıboyayla boyanmıştı; karşı duvarda, ikinci karyola yerine süslü bir kanepe duruyordu. Burası besbelli konuk yatak odası olarak kullanılmaktaydı.

Eşmi, "Bavulunuzu açayım mı, hanımefendiciğim?" diye sordu; karşılık beklemeden bavulun birini yatırıp açtı. Bekir'in suyunu tazelemek zevkinden yoksun kalmanın acısını İstanbullu hanımın çamaşırlarını görüp elleyerek çıkarmak istediği anlaşılıyordu.

Lamia pencere başına oturup bir sigara yaktı. Sonra teyzesi geliverecekmiş gibi geldi, kendi kendisine gülmek-

le birlikte rahat edemeyerek sigarayı söndürdü. Sokak bomboş, kent sessizlik içindeydi. Yalnız uzaktan uzağa Yeşil Sinema'da oynayan filmin müziği ve arada konuşmaları duyuluyordu. Acaba Turan sinemada mıydı şimdi, evinde mi, yoksa gene bir meyhanede miydi?.. Lamia pencere başından ayrıldı, Eşmi'yle birlikte bavulları boşaltıp eşyaları çekmecelere, dolaba yerleştirdiler. Eşmi su sürahisini alıp gitti.

Sürahiyle suyu Eşmi yerine Süsi getirdi. Yıkanmış, uzun, siyah bir gecelikle siyah ipekliden bir ceket giymişti. Lamia uzandığı yerden doğrulup onu süzdü, hafif bir hayranlık ıslığı çaldı. Süsi gene yeni gelinler gibi neredeyse utangaç, hoşnut gülümsedi, sonra teyze kızının karşısında şöyle bir döndü.

"Beğendin mi? Yeni yaptırdım, Enstitü'de."

"Şahane."

"Hatta bu küçük şehir için belki fazla bile, ama Bekir çamaşıra çok düşkün! Dışarıda güzel giyinmesem de zarar yok. Hatta, laf aramızda, onca belki daha bile iyi, çünkü o zaman sokakta bana belki bir erkek eksik bakar! Ama onunla yalnızken alabildiğine süslü olayım istiyor..." Süsi'nin gözleri tatlı bir hülyayla dalıp gitti; dudaklarında gizli anlamlı bir küçük gülüş belirdi.

Süsi küçük bir sarı kedi gibi gerinirken Lamia boğazının kuruduğunu hissederek yutkundu. Yeşilce'de bahar ve yaz gecelerinin hisleri nasıl kamçıladığını, saatler ilerleyip gece derinleştikçe havaya şarap tortusu gibi bir şehvetin çöktüğünü unutmuştu. Şimdi, bu gece, sofanın karşı yanında iki kişinin seviştiğini bile bile kendisi yalnız yatacaktı...

Yatağın üstüne bağdaş kurup otururak, "Ver bir sigara," dedi.

Süsi sigarayı verdi, yaktı. Lamia'nın içinden geçenleri okumuş gibi, "Mutlu musun, Ali'yle?" diye sordu.

Lamia, "Çok!" dedi. Abartılı mı konuşmuştu? Ses tınısı, "Ee, bir diyeceğin var mı?" gibilerden meydan okurcasına çıkmıştı sanki. Konuyu kapamak için hemen, "Senin Bekir'le mutlu olup olmadığını sormanın gereği yok," diye ek-

ledi. "Mutlu olduğun gün gibi ortada. Birbirinizi sevdiğiniz de öyle."

Süsi gülümsemekle yetindi, başkaca bir şey demedi. İkisinin de aklı Turan'daydı ve bunu ikisi de biliyorlardı. Ne var ki Lamia son günlerde kendine olan güvenini iyice yitirmiş olduğu için, kendini herhangi bir yönden ele vermek korkusuyla, doğrudan soru sormak istemiyor, konuyu Süsi açsın diye bekliyordu.

Gel gelelim Süsi'nin, ta eskiden beri, herhangi bir şeyi doğrudan yapıp söylediği ne zaman görülmüştü? O sabah, "Turan'la ben evleneceğim!" demesi dışında.

Lamia uzandı, sigarasını tablaya ezercesine bastırarak söndürdü. Yüreğindeki çirkin çarpıntıyı sezdirmemek için yatağın üstüne gene bağdaş kurup oturdu, Süsi'nin gözlerinin içine bakmak için kendini zorladı.

"Bana Turan'ı anlat," dedi.

"Anlatacağım, anlatacağım da... nereden başlayacağımı bilemiyorum."

"Yavuz'dan başla. Ne zaman doğdu Yavuz, kuzum, doğru dürüst bilmiyorum bile. Turan'dan boşandığın sıralarda olsa gerek ama..."

Süsi de bir sigara yaktı. "Ben Turan'dan boşandığımda kucakta bebekti Yavuz. Zaten Turan'dan boşanmamı da hem hızlandırdı hem geciktirdi, desem yeri var."

"Nasıl yani?"

"Turan'la bir gün bile mutlu olmadığımı senden gizleyecek değilim. Ama inat ettim, oturdum bir süre. Sonra gebe kaldım. Lamia, bu konuda beni hiç anlamayacaksın, biliyorum. Ama senin gibi değilim ben, çocuk istemiyordum. Çocuk yaptın mı ömrünü ona adayacaksın... ki bu bana göre değil, biliyorsun. Sonra gebe olmak, giderek büyüyüp şişmek, biçimsizleşmek, çocuğa meme emzirmek..." Süsi yüzünü tiksintiyle buruşturmuştu. "Bunları düşünmek bile beni deli ediyordu. Durmadan öğürüyordum. Herkes aşermeye veriyordu ya, inan, tiksintidendi. Kendimden de tiksiniyordum, doğacak çocuktan da. Hele Turan'dan, en çok tiksiniyordum. Öyle bir kapıp koyvermişti ki kendini. Çalışmı-

yordu; bizim sırtımızdan geçinip hababam içiyordu. Çocuğu hemen aldırtmak istedim ya, annem yemin verdi, aldırtamadım. Ben de Turan'dan boşanmaya karar verdim. Çocuk dünyaya gelene kadar bekledim, sonra boşandık. İnan Lamia, beni çocuk doğurmak, emzirmek zorunda bıraktı diye, onu bugün bile bağışlayamıyorum."

"Onunla mutlu olaydın böyle olmazdı. İlle çocuk istemesen bile sevdiğin adamın çocuğunu doğurmak..."

"Yok," diye Süsi Lamia'nın sözünü kesti. "Ben senin gibi değilim, şekerim. Bak, şimdi Bekir için deli divane oluyorum, ama onun çocuğunu doğurmak da istemiyorum. Günün birinde zorlayacak beni, biliyorum ya, şimdilik geciktiriyorum... Her neyse, tahmin edersin, benim boşanmamı önlemek için herkes elinden geleni yaptı, başta annem. Çocuk bizi birbirimize bağlarmış; yuvayı pekiştirirmiş, falan. Bir sürü boş laf. Vız geldi, tabii. Zaten o sırada Bekir de ortaya çıktı."

"Her şey bir araya gelmiş sanki."

"İnan öyle oldu. Turan'dan boşanır boşanmaz Bekir'le evlendim. Yavuz Bekir'i baba bildi." Süsi sigarasından bir nefes alıp dumanını üfleyerek sessiz kaldı. Sonra, "Sakın Turan'ı Bekir uğruna boşadım sanma," dedi.

"Yok, Turan'la evliliğiniz daha başlamadan bitmiş, besbelli." Bunu bilmek Lamia'ya için için bir kıvanç veriyordu. "Bekir'le birbirinizi sevmeniz nasıl oldu?"

"Yavuz'un karnıma yeni düştüğü sıralardaydı. Annemle Alabekirler'in bir tarla alışverişi işleri vardı. Annem o ara hastalandı, yattı biraz. Korkut da yok, askerdeydi işte, biliyorsun... Bu yüzden işlere ben göz kulak oldum bir süre. Bekir'le sık sık görüştük. Sırılsıklam tutulmuştum ona, ama sezdirmiyordum elbet. O da bana vurulmuştu, ama evli bir kadındım, bu konuyu açmasına bile izin vermedim. Gel gör ki Bekir bu! Bir gün anneme geldi: Kızınızı kocasından ayırıp bana vereceksiniz, dedi. Annem de ne dedi biliyor musun, koca papaz?"

"Ne dedi?"

"Oğlum, daha önce olaydı seve seve yapardım, ama

şimdi çok geç, Suzan'ın çocuğu olacak, dedi. Bekir de: Ne değiştirir, ben ona çocuğuyla da razıyım, dedi. Annem de: Çocuklu yuva yıkılmaz, dedi."

"Peki, Süsi, annen o gün, he dese, sen Turan'ı hemen boşayıp Bekir'e varır mıydın?"

"Gözümü bile kırpmazdım. Annemin hatırı için Yavuz doğana kadar bekledim."

"Bekir de seni bekledi, öyle mi?"

Süsi gülerek sigarasını söndürdü. "Dinle, Bekir bekleyicilerden değildir. Gözdağı vermeye başladı bana. Dağa kaldıracağım, diyordu. Kocamın başına bir iş geleceğini falan çıtlatıyordu. Ben de ona inanıyordum. Bekir'i gördün işte."

Lamia, "Evet," dedi. "Gördüm."

"Sonunda bir gün, baş başa kaldığımız bir sırada, çocuğu dünyaya getirdikten sonra boşanmaya kararlı olduğumu belirttim ona, ama dolaylı olarak, ima yollu, anlarsın ya?"

Lamia, "Evet," dedi gene. Anlamaz olur muydu hiç? "Peki, ya Turan?" diye sordu. Bütün bu olup bitenler sırasında Turan'ın ne düşündüğünü, ne istediğini sormak kimsenin aklına gelmemiş gibiydi.

"Turan boşanmak istemiyordu. Bizden başka kimsesi yoktu. Annesi, babası ölmüşlerdi. Evleri kapalı duruyordu. Bizim evi ev bilmişti." Süsi güldü: "Görüyorsun ya, gülüm! Turan bana deli gibi bağlıydı, benden kopamıyordu, falan demiyorum. O da mutsuzdu, neylersin ki benden başka kimsesi de yoktu. Durup durup içkiyi bırakmaya, iş tutup adam olmaya karar veriyordu, ama hak getire..."

"O sıralarda mı çıktı Frankfurt durumu?"

"Bu işin Bekir'in başının altından çıktığını bilmiyor musun?" Süsi sevinçle, övünçle gülerek, "Efelerin efesi Bekir!" dedi. "Almanya'yla bir ihracat bağlantıları vardı. Benden gizli Turan'a bununla ilgili bir iş öneriyor. Turan da, zavallıcım, havada kapıyor işi. Öyle ya, özgür olacak, para kazanacak, Avrupa görecek. Boşanmaya şıp diye razı oldu."

"Peki, şimdi neden dönüp geldi dersin, böyle durduk yerde?" .

Süsi omuz silkti: "Bilinir mi? Yıllardır sürekli içen bir adam. Aklına ne eser, ne yapar, ne eder, bilinir mi? Sıla özlemidir, en basitinden."

"Yavuz konusunda bir işler karıştıracağından mı korkuyorsun?"

"Bilemiyorum, Lamia. Ama herhalde bu durum, onunla aynı şehirde olmak, hiç hoşuma gitmiyor."

"Peki, ya Almanya'daki işi?"

"Göstermelikti, tahmin edersin. Çalışsa da, çalışmasa da parasını alıyordu. Zaar oradan da usanmış olsa gerek..."

Deminden beri avludan akan su sesleri, konuşmalar geliyordu. Süsi şimdi ayağa kalktı, deminki içtenliğiyle ilişkisi olmayan bir gülücükle esnedi.

"Amma saygısız ev sahibiyim ha! Seni bir türlü bırakmadım ki uyuyasın."

"Saçmalama, Süsi, otur, daha sormak istediklerim var, sana!"

"Başka zaman, canım. Önümüzde zaman çok, bol bol konuşuruz. Avluda Bekir'in sesi vardı. Yukarı çıkınca beni odada bulmalı." Konsolun aynasında ceketinin kıvrımlarını, saçlarını düzeltti, hafifçe öksürüp boğazını temizledi. "Zaten bu kadar çok konuşmamalıydım. Sesim taraz taraz oldu."

Lamia onun bu tuhaf kaygısına ister istemez güldüyse de Süsi'nin kaygısı içtendi.

"Bekir böyle uzun uzun içtiği geceler bana şarkı söyletmeyi sever," dedi. Gözleri gene daldı gitti. "Zevk işte, sanki dinleyecek sesim varmış gibi! Biraz sonra kedi miyavlaması gibi bir şey işitirsen şaşırma şekerim, benim sesimdir."

Gene komşu teyzelere, "Ne edalı, ne nazlı, ne hanım kız!" dedirten Süsi olmuştu. Lamia onun bu yoldan, kendisinin, "Peki, beni neden çağırdın? Benden istediğin nedir?" sorusuna set çektiğini biliyordu, ama gecenin şu saatinde onunla didişecek ne gücü ne de isteği içinde bulamadı. Süsi'den dinledikleri yorgunluğuna yorgunluk katmıştı. Her şeyi unutmak, uyumak istiyordu.

Merdivende Lütfiye Hanım'ın ayak sesi yürüdü. Sonra

basamaklara tane tane basarak Bekir çıktı. Karşı köşedeki kapı açıldı, tok sesle kapandı.

Lamia, Süsi'nin o baygın siyah geceliğiyle yatağın kenarına oturmuş, uzun sarı saçlarını fırçaladığını görür gibi oldu... Bekir içeri girdi, gitti, fırçayı karısının elinden alıp o dalga dalga ipek saçları fırçalamaya koyuldu...

Yok, hatalı bir düşlemeydi bu. Bekir karısının saçlarını fırçalayacak adam değildi. Ali'ydi o, karısının saçlarını fırçalamayı seven! Alabekir'in erkeklik sözlüğünde bu gibi yumuşaklıkların yeri var mıydı, acaba? Ama Süsi kocasının kimi geceler ona şarkı söyletmeyi sevdiğini söylememiş miydi? Oysa Lamia Süsi'nin birtakım film ve dans müziklerini mırıldanmaktan öte şarkı söylediğini pek anımsamıyordu.

Uykuya dalmak üzereyken Süsi'nin söylediği şarkıyla silkindi, başını yastıktan kaldırıp kulak verdi: '*Çal söyle benim şarkımı sevdalı sesinle...*' Sahiden de sevdalıydı şarkı söylerken nedense çok masum, biraz da soluğu kesilmiş gibi kısık çıkan, bu dumanlı ses. Sonra ansızdan, şarkı bir dizenin orta yerinde kesildi... Sessizlik.

Lamia bir yandan öbürüne döndü. İçine ateş düşmüş, uykusu dağılmıştı. Şarkının neden, nasıl yarım kaldığını düşünmemeye çalıştıysa da dışarki ilkyaz gecesinin şehveti odayı doldurmuştu. Lamia tepeden tırnağa bütün bedeninin sarılmak, öpülmek, okşanmak, ezilmek, sevilmek... sevilmek ihtiyacıyla sızladığını hissediyordu. Avuçlarının içini göğüslerine, karnına, bacaklarına bastırarak Ali'yi düşündü. Ama Ali öyle uzaklardaydı ki şu an! Oysa Turan... Turan şuracıkta, yolun dönemecinin hemen ardındaydı. Lamia şimdi pencereden başını uzatıp seslense Turan belki de duyardı. Öylesine yakınındaydı. Lamia, yatağın üstüne yüzüstü kapandı, kollarıyla sardığı yastığın işlemeli keten kılıfına yanan yüzünü bastırarak uzun süre hareketsiz yattı.

Yolun başından beri bir ayak sesi mi yürümüştü? Bir ıslık ürpertisi mi dolaşmıştı ılık hava içinde? Lamia gözlerini açmadan kulak verdi. Çıt yoktu. Geç vakit ay doğmuş, o sabaha karşı saatlerinin aylarına özge, ıssız beyaz aydınlığı

odayı doldurmuştu. Lamia, 'Rüya görmüş olsam gerek,' diye düşündü.

Tam o sırada gene bir ses oldu, bir tıkırtı ve kapı yavaş yavaş aralandı. Küçük bir karaltı, bir hayal sessizliğiyle içeri süzüldü. Kapıyı hafifçe aralık bırakmıştı. Geldi, odanın orta yerinde, ne yapacağını bilemiyormuş gibi bir an durdu.

Pikenin altında Lamia soluğunu almaktan çekinerek yatıyordu; içinde sevinçle korku birbirine karışmıştı. Ne yapacağını, ne diyeceğini bilemediğinden uyur gibi sessiz yatmayı sürdürdü; küçük karaltıyı kirpiklerinin altından seyretti. Şimdi gözleri alışmış olduğundan Yavuz'u daha iyi seçebiliyordu.

Zayıf bir çocuktu. Saçları kıvırcığa benziyordu. Hep aynı sessiz adımlarla yatağa yaklaştı. Lamia gözlerini hemen yumduysa da onun kendisini süzdüğünü hissedebiliyordu. Yavuz usulca içini çekti, nedense. Sonra konsola yürüdü. Ayaklarının ucuna kalktı, Eşmi'nin ayna önüne dizmiş olduğu tuvalet eşyalarını ellemeye başladı. Tarağı saçlarından geçirdi, fırçanın tellerine dokundu, şişelerle kavanozları birer birer alıp bıraktı. Pudra kutusunu açtı, ponponu aldı, tam pudra sürünecekti ki caydı. Gene yatağa yaklaştı, Lamia'ya baktı. Gene iç geçirdi. Sonra yere, hasırın üstüne bağdaş kurup oturdu. Pijamasının paçasıyla oynayarak,

"Uyansa ya artık," diye fısıldadı, kendi içinde birisine. O birisi ne dedi, bilinmez. Yavuz bu kez, "Evet, ama ben onu görmek istiyorum," diye fısıldadı. "Uyansın artık."

Lamia bir yutkundu, sonra elinden geldiğince yumuşak bir sesle, yavaşça, "Uyandım, Yavuz," dedi.

Yavuz, "Sen beni biliyor musun?" diye sordu.

"Elbette."

O zaman Yavuz yerden kalktı, karyolaya tırmandı. Bu kez Lamia'nın karnının orta yerine bağdaş kurup oturdu. "Biliyor musun?" diye fısıltıyla sordu. "Ben yakında sünnet olacağım ya!"

Lamia gülmekle ağlamak arası kalmıştı. Karnının üstündeki bu hafif, sıcak yükten içine bal gibi bir eziklik akıyordu sanki. "Korkuyor musun?" diye sordu.

Bir sessizlik. Sonra minicik bir ses, "Yoo," diye karşılık verdi, ama kendi yalanına kendi de inanmıyormuş gibi titrekti. "Hiç korkmuyorum," diye ekledi. "Neden korkacakmışım? Hokkabaz gelecek, kukla gelecek. Hacer Teyzem ekmek tatlısı pişirecek benim için, cevizli. Annem yeşil erik yememe izin verecek."

"Ne güzel!"

"Yaa. Bir dolu armağanlar gelecek, bisiklet, kol saati bile. Onun için korkmuyorum işte. Zaten erkekler korkmazlar ki!"

"Kim demiş?"

"Babam diyor. Kendisi sünnetten hiç korkmamış. Ne olur, beni sünnet edin, diye yalvarmış kendi babasına. Erkeklerin korkması ayıptır. Erkekler hem ağlamazlar da. Cesur olurlar."

Lamia, "Hayır," dedi. "Bence baban biraz yanlış söylemiş. Herkes korkar, bütün insanlar korkar, erkekler de öyle. En cesur erkekler bile sırasında korkarlar."

Yavuz, "Korkarlarsa nasıl cesur olurlar?" diye sordu.

"Hem korkarlar hem sünnet olurlar da onun için. Korkup kaçmazlar. Kıyamet koparmazlar. Annelerini, babalarını üzmezler. Ben böyle çok erkek tanırım."

Yavuz o kıvırcık başını bilgiç bilgiç salladı: "Hem de sünnet olurken hiç ağlamazlar."

"Belki biraz ağlarlar bile."

"Senin bildiğin cesur erkekler sünnet olurken ağladılar mı?"

"Biraz, ama çok değil. Öyle yaygarayı basmadılar."

Yavuz gene başını sallayarak içi rahat etmiş gibi derin derin soludu. "Işığı açsana," dedi sonra. "Yüzünü görmek istiyorum."

Lamia gece lambasını yaktı. Bakıştılar.

Lamia ilk gördüğü zaman Turan delikanlıydı, genç bir erkek. Lamia onun çocukluğunu bilmiyordu, bir çocukluk resmini bile görmüş değildi. Gene de şimdi Yavuz'a bakınca, Turan'ı çocukluğundan tanıyormuş gibi geldi. Sanki birlikte saklambaç oynamışlar, kargıdan ata binip koşturmuşlar, bir-

birlerine top atmışlardı. Ta eskiden tanıdığı çocuk Turan şimdi karşısındaydı, şimdi Yavuz'du. Kıvırcık, kestane saçları daha bir kızıla çalar, elmacıkkemikleri henüz daha az belirgin, burnunun üstü çilli. Gözleri bile tıpkı Turan'ınkiler gibi sarı renkte, parlaktı, ama Turan'ın anımsadığı neşesinden, cıvıl cıvıllığından yoksundu; küçük bir köpek yavrusunun gözleri gibi biraz şehla, masum, biraz da küskün bakıyordu.

Lamia, "Dur kalkayım da sana daha iyi bakayım," dedi.

Yavuz biraz yana kaydı, ona hayran hayran bakarak, "Güzelsin," dedi. "Annemden güzel misin?"

"Hiç kimse senin annenden daha güzel olamaz." Lamia, Yavuz'u kucaklayıp öpmeye can atıyor, ama ürkütmekten çekiniyordu. "Ben senin teyzenim," dedi. "Elimi öpmeyecek misin?"

Bu önemli nezaket görevini unuttuğu için telaşlanan Yavuz hemen Lamia'nın elini aldı, öptü, sıcacık alnına koydu. Lamia da eğildi, onun uyku kokan yanaklarına iki öpücük kondurdu. O zaman Yavuz ince, sıcak kollarını onun boynuna sardı ve Lamia en sonunda Turan'ın oğlunu kucaklayıp göğsüne bastırdı.

* * *

Ertesi sabah Yavuz bir kez daha Lamia'nın elini öptü. Lamia aşağı indiğinde Süsi, kocası ve oğlu yemek odasında, kahvaltı başındaydılar.

Süsi, "Aa, Yavuzcuğum, işte bak Lamia Teyzen!" dedi. "Merak edip duruyordun. İşte geldi!"

Yavuz oturduğu yerden o kocaman, gülmez gözleriyle Lamia'ya baktı. Yüzünün yarısı gözdü, sanki! Demek dün geceyi annesine söylememişti.

Lamia, "Ben de Yavuz'u merak ediyordum," dedi.

Süsi oğlunun omzuna dokundu: "Hadi bre Yavuz, ne çakılmış gibi duruyorsun oturduğun yerde? Kalkıp teyzenin elini öpsene!"

Yavuz arkasından itilmiş gibi bir hızla yere atladı, koşup geldi, teyzesinin elini öptü, teyzesi de onu kucaklayıp

yanaklarından öptü. Süsi'yle Bekir bu sevimli hısımlık sahnesini gülümseyerek seyrediyorlardı.

Bekir, Lamia'nın çayını boşalttı. Yavuz şeker tuttu. Lamia içinden, "Acaba Bekir benim Turan'la olan maceramı biliyor mu?" diyerek merak etti. Gerçi dışarıdan bakanlar için maceralık bir yanı yoktu ya. On sekiz yaşındaki bir kızın gelgeç bir yaz flörtü, olsa olsa ilk aşkı.

Hacer çinko tas içinde kaynamış yumurtalarla geldi: "Kusura bakmayın, kuzularım, sabahleyin Lütfiye Hanım'ı Yaban'a göndereyim derken namazı kazaya bırakmıştım. Onu da kılıvereyim de kahvaltıyı rahat edeyim dedim."

Lamia gizlice gülümseyerek çayını yudumladı. Aradan şunca yıl geçmemişti sanki. Hacer gene o Hacer!

Bekir, "İyi ettin, be Hacer," dedi. "Önce namaz, sonra boğaz! Bu dünyada nasıl olsa olup gidiyoruz, amaç öbür dünyada cennete gitmeyi sağlama bağlamak!"

"Sus, sus, tövbe de, Bekir Bey, ahiretteki mekânımızın takdiri Allah'a kalmıştır."

"Eğer Allah Baba sana cennette şöyle birinci mevki bir köşe ayırmazsa bana da Alabekir demesinler! Zaten biliyorsun, biz de sana güveniyoruz. Ahrette benim için şefaat edeceksin. Yarabbi, rakı makı içerdi ya, başkaca aşmış taşmış bir günahı yoktu, diyeceksin... Bırak, katran kazanlarında yanmasınlar da benim kapımda kul olsunlar, diyeceksin."

Hacer, "Estağfurullah, estağfurullah, beyefendi, o ne biçim söz öyle!" diye Bekir'e karşı çıktı ya, bir yandan da ağzı kulaklarındaydı. Döndü, çok az yiyorlar diye bir Yavuz'u, bir Lamia'yı payladı, ikisine de kendi eliyle tereyağlı ekmekler hazırlayıp yumurtalar soymaya girişti.

Konuya iyice ısınmış olan Bekir'se, "Zaten bizim partidensin madem, beni kollamak zorundasın," diye konuşmasını sürdürdü. "Haa, bak, eski partiden olanları öyle bilir bilmez cennete buyur etmek yok. İyice eleyip seçtiklerimizi alacağız, onları da arafatta şöyle iyicene bekleteceğiz ki öbür dünyanın kaç bucak olduğunu anlasınlar. Yoksa o gafiller hâlâ Allah Baba'nın kendi partilerinden olduğuna inanıyorlar."

Lamia güldü: "Demek siyaseti öbür dünyaya da bulaştırıyoruz?"

"Senin Ali hangi partiden? Yoksa siyasetle ilişkisi yok mu?"

Hacer hemen, "Ameleler için parti kuracaktı o," diye atıldı.

Bekir arkasına yaslanarak gürül gürül güldü. "Amele partisi ha! İşte bu çok şık! Öyle mi Lamia?"

"Öyle." Lamia kocasıyla övünmek isteğine karşı koyamadı. "Ali siyasetle uğraşmayı sevmez, ama haktan, adaletten yana olduğu için işçi, patron konularıyla ilgileniyor! İşçilerin davalarına sahip çıkıyor, yani her anlamda. Gerekirse davalara ücretsiz baktığı bile oluyor, danışmanlık, bilirkişilik yapıyor."

Bekir, "İlginç!" demekle yetindi. Sabah ışığında gümüşe çalan gözleri bir an kısılarak Lamia'nın yüzünde oyalandı.

Onun bir şey daha söylemeye hazırlandığını gören (ne söyleyeceğini de herhalde çok iyi kestiren) Süsi konuyu değiştirmeyi uygun bulmuş olmalı ki sesini büsbütün boğuklaştıran bir telaşla, "Şu Eşmi hâlâ görünürlerde yok!" diye söylendi. "Bu evde kim hanım, kim hizmetçi, belli değil, Lamiacığım! Biz sabah körü kalkalım, Eşmi Hanım öğlelere kadar uyusun."

Kendini hizmetçiden saymayan Hacer alınmamış olmakla birlikte evlatlık kızın savunmasına koştu: "Bırak uyusun, küçükhanım, şimdi tam uykunun tatlı olduğu çağda. Uyumak ona yemek içmekten daha tatlı gelir, şimdi!"

Süsi, "Yemeyi içmeyi de ihmal etmiyor, maşallah!" dedi.

Lamia onun dün gece, Eşmi konusunda söylediklerini anımsadı. Süsi'nin kocasını on üç yaşındaki evlatlık kızdan kıskanması olacak şey miydi? Ama neden olmasın? Bekir'in, üstüne bol reçel sürülmüş kalın, tereyağlı ekmek dilimini ısırışını görmek demek, onun iştahlarına gem vurmayı öğrenmemiş, öğrenmeye de niyetlenmeyen bir adam olduğunu anlamak demekti.

Süsi, "Çocuğum, teyzene gözlerini dikmiş bakıyorsun, içini sıkacaksın ama!" diye bu kez de oğluna çattı. "Ben sa-

na demedim mi insanlara böyle dik dik bakılmaz diye!"

Çocuk gözlerini o saat indirerek bardağındaki –henüz yarıya bile gelmemiş olan– sütten bir yudum aldı. O zaman Lamia onun daha bir tek kelime konuşmamış olduğunu ayrımladı. Bir şeyler söyleyip onu konuşturmak istediyse de aklına bir şey gelmedi. Bir de, ona karşı nedense, azarlayan kendisiymiş gibi bir utanmışlık duyuyordu.

Süsi de şimdi çocuğunu uluorta azarladığına pişman olmuş gibi tatlı sesle, "Yavuzcuğum," dedi. "Lamia Teyzen kim bilir nasıl merak ediyordur, onu buraya neden çağırdık diye, değil mi, Yavuzcuğum?" Sonra Lamia'ya döndü: "Sana bir sürprizimiz var!" dedi. "Yavuz yakında sünnet olacak! Sünnet düğünü yapacağız!"

Yavuz'un o kocaman sarı gözleri, belli belirsiz şehla, alabildiğine kuşku dolu, yıldırım gibi Lamia'ya saplandı.

Lamia ona bakıp gülümseyerek, "Ne güzel!" dedi.

"Yaa, Lamiacığım, şaşırdın, değil mi? Belediye Bahçesi'nde olacak düğünümüz. Yavuz'la birlikte birkaç yoksul çocuğu da sünnet ettiriyoruz. Kalabalık, anlı şanlı bir düğün olacak. İzmir'den hokkabaz getirtiyoruz, kukla falan. Yavuz çok seviniyor, öyle değil mi, Yavuz?"

"Evet, anneciğim."

"Yavuz'un bütün arkadaşları geliyor. Bütün dostlarımız, hısım, akraba, konu komşu. Senin de aramızda bulunmanı istedik. Bu yüzden çağırdık seni; öyle değil mi Yavuz?"

"Evet, anneciğim." Ama Yavuz, Lamia'ya bakıyordu.

Lamia, "Ne iyi ettiniz!" diye uzandı, onun kıvırcık saçlarında elini gezdirdi.

Bekir, "Sünnetin oğlumla benim aramda özel bir adı var, Lamia," diye lafa karıştı. İlgilerin böyle Yavuz'un üstünde odaklanmasından sıkılmış mıydı? "Ey, ne dersin, Yavuz, Lamia Teyze'ne de söyleyelim mi? Evet, biz erkek erkeğe konuşurken sünnete Operasyon Kıyık, deriz. Anlatabiliyor muyum: Kıyık yani kıymak, doğramak durum vaziyetleri..." Elindeki kahvaltı bıçağıyla işaretparmağının ucunu kesiyormuş gibi yaparak bir kahkaha attı. "Öyle değil mi, Yavuz?"

Süsi, "Aman sen de Bekir, çok münasebetsizsin!" dedi.

Hacer tespih çeker gibi birkaç 'tövbe' çekti. Ama ikisi de gülüyorlardı. Başı eğik duran Yavuz'un sessizliğinin, yüzündeki sararmışlığın ayırdında değil gibiydiler. Bu 'şaka'nın kim bilir kaç kez yinelendiğini düşünen Lamia'nın içinden Yavuz'u kucaklamak geldi.

Çocuğun sapsarı kesilmiş olduğunu fark eden tuhaftır ki, Bekir oldu: "Ne o, oğul, yüzünü solgun görüyorum ben senin?"

Yavuz suçüstü yakalanmış gibi korkuyla, "Yoo, solgun değilim ki, baba," dedi. Oysa benzine şimdi, adeta çirkin bir sarılık gelmişti.

Bekir, şaka yaptığını belirtmek için büyüklere göz kırptı, sonra ciddi tavırla çocuğa dönerek, "Yok, yok, mum gibi oldun," diye üsteledi. Parmağını çocuğun gözüne doğru uzattı: "Doğru söyle, yoksa sen sünnet olmaktan korkuyor musun?"

O zaman Yavuz başını dikleştirdi. Bekir'in gözlerinin içine neredeyse meydan okuyarak baktı. Göz rengiyle biçimini Turan'dan almıştı, ama bu bakış: gurura, inada, küçümsemeye biraz da düşmanlık katan bu bakış, doğrudan doğruya Süsi'nindi.

Yavuz, "Evet, korkuyorum!" dedi biraz yüksekçe bir sesle, "Ama ağlamayacağım. Cesur olan erkekler korkarlar, ama ağlamazlar. Hem kaçmazlar da! Hem korkarlar hem sünnet olurlar." Bardağındaki sütü bir dikişte dibine kadar içip bitirdi, sandalyesinden inip dışarı çıktı.

Taşlıktan şarkıya benzer neşeli bir şeyler söyleyerek geçtiğini, avluda koşuşturduğunu duydular. Sofraya bir sessizlik inmişti.

Sonra Bekir, "Vay be! Piç kurusuna bak!" diye dişlerinin arasından söylendi. "Bir de dik kafalılığa başlar, saygıyı unutursa yaşadık demektir!"

Süsi, "Aman Bekir, çocuk işte!" dedi. "Sen de onun dalına basmaktan zevk alıyorsun?"

"Erkek gibi yetişsin, hanım evladı olmasın istiyoruz; suç mu? Nankör kerata, güzellikten de anlamıyor."

Bekir şimdi çenesini göğsüne dayamış, önündeki ek-

meği ufalıyordu. Uçları biraz geniş ve yassı, biçimli, uzun parmakları vardı. Alnına düşmüş uzunca sarı saçları Yaban güneşinin etkisiyle yer yer beyaza çalmış, yüzü köylülerin yüzleri gibi yanmıştı. Damalı gömleğinin açık düğmelerinden görünen ince sarışın tüylü, sıkı etli göğsünün teniyse, duru beyazdı.

Lamia onun şu anki duygularını çıkartmaya çalıştı. Biraz önce çocukla sünnet şakaları yaparken Bekir'in dost ve neşeli olduğu su götürmezdi. Oynaşırken bilmeden incittiği bir küçük yaratığın kendine pençe atması karşısında öfkeden kuduran bir evcil canavar mı? Yoksa kendine meydan okuyan sarı gözlerde, sevdiği kadının ilk kocasını gören kıskanç bir âşık mı? Belki de ikisi birden.

Şimdi Hacer konuşuyordu: "Kusura bakma ama küçükhanım, suçun büyüğü sende! Şimdiki anneler, çocuklarınıza pek yüz veriyorsunuz!"

Lamia, yaşadıkları sahnenin gerilimine karşın gülmek isteyerek Hacer'in sözlerini kendi içinden tamamladı: "Oysa sizin çocukluğunuzda öyle miydi? Büyüklerinize karşılık vermek sizin haddinize mi düşmüştü?"

Gözleri teyze kızının gözlerine takıldı. Onun da için için güldüğü belliydi.

Hacer, "Büyüklere karşılık vermenin yarın ahirette cezası büyüktür," diye başını sallayarak sözünü sürdürdü. "İnsanın dilini, işte böyle, çekip ensesinden çıkaracaklar, ellerini ayaklarını güdükleştirecekler, ilelebet yılan gibi yerlerde süründürecekler..."

Lamia'nın bundan önce duymamış olduğu bu işlem Hacer'in 'ahiret'indeki ilginç cezalar listesine son yıllarda eklenmiş olsa gerekti. Hacer'in, dilin enseden çekilip çıkartılmasını, ellerin ayakların güdüklenişini, yılan gibi yerde sürüklenmeyi, yüzünü türlü biçimlere sokarak el kol devinimleriyle öyle canlı bir anlatışı vardı ki söylediklerine yüzde yüz inandığı belliydi!

Lamia şimdi Bekir'in de bıyık altından gülümsediğini gördü. Fırtına atlatılmıştı. Lamia sofradan kalkarken Süsi kocasının çayını tazeliyordu.

Lamia taşlıkta, bahçeden içeri giren Yavuz'la karşılaştı. Onu görünce Yavuz'un gözleri parladı. Sağ elinin içinde bir şey tutuyordu. Bunun çok değerli, çıtkırıldım bir şey olduğu Yavuz'un bunu incitmekten çekindiği, kolunu özenle havada tutuşundan anlaşılıyordu.

Yavuz, "Ben de seni arıyordum," dedi. Sağ elini önce Lamia'ya doğru uzattı, sonra gözleri kuşkuyla içeriki odadan yana kayarak elini geri çekti. Sol elinin ve o kıvırcık başının ufak bir devinimiyle Lamia'yı bahçeye çağırdı.

"Sana bir şey getirdim," diye fısıldadı. "Hem ben sünnet düğünü istemedim ki! Bir Taci var, o da sünnet oldu; annesi onu hastaneye götürdü, sonra getirdi. Ben de öyle istiyordum."

"Annene söyledin mi bunu?"

Yavuz omuz silkti: "Sormadı ki! Artık şimdi hokkabaz da tutuldu."

Besbelli hokkabazın tutulması son köprünün de atılması demekti: Geriye dönüş yoktu artık, düğün olacaktı.

Lamia, "Bak işte, kötü mü, hokkabaz da göreceksin, karagöz de..." dedi. "Biliyorsun, anneler, babalar her şeyi en iyi bilirler. Sen de sünnet düğününde, bak gör, çok eğleneceksin."

Yavuz şöyle bir dudak büktü, "Böyle laflara karnım tok!" gibilerden. Lamia'nın sözlerine karşılık vermek zahmetine bile katlanmadı.

Bu kez Lamia, "Ne yaparsın, Yavuzcuğum, başa gelen çekilir!" dedi.

Şimdi anlaşmışlardı.

Yavuz, "Al, işte sana getirdiğim şey," dedi.

Şimdi Lamia'nın avucunda ceviz büyüklüğünde bir kuş yumurtası duruyordu. İnce, krem renk üstüne serpme kahverengi benekli ve Yavuz'un avucunda hapsolmaktan sıcacıktı.

Yavuz, "Bunun annesini çocuklar sapanla vurdular," dedi. "Öldü. Başı yana kaydı. Boncuk gibi gözü vardı. Söndü. Sonra çocuklar yumurtaları kapıştılar. Kavgaya başladılar. Yumurtalardan biri otların arasına düştü. Onlar görmediler.

Onlar gittikten sonra ben gelip bunu aldım. Hep pamuklara sardım, üşümesin, sıcak dursun da belki kuş çıkar diye, ama çıkmadı. Sonra da babam bunu iğneyle deldi. Ya içinde kuş varsa, iğne kuşa batarsa diye çok korktum, ama içinde kuş yokmuş, yumurta varmış. Babam bunu akıttı, kuruttu. Şimdi sana veriyorum."

Acele acele konuşmuştu. Susunca üç-dört kez üst üste derin derin soludu. Eni konu yorulmuştu. Lamia parmaklarını yumurtanın çevresinde hafifçe kıvırarak,

"Nerede oldu bu?" diye sordu.

"Yaban'da. Geçen yıl."

"Geçen yıl ha?"

Yavuz bu olaydan nasıl etkilenmişti ki bir yıl sonra, dört yaşındaki bir çocuğun yüzyıl uzunluğundaki bir yılından sonra bile hâlâ, ayrıntılarıyla anımsıyordu!

"Kimler vurdu kuşu?"

"Gülzade Teyze'nin küçük kardeşleri. Zaten hep kuş avlıyorlar. Ben onları hiç sevmiyorum. Hem sonra onlar, çok terbiyesiz çocuklar. Pis laflar söylüyorlar. Hele Alişan! Gülzade Teyze de Alişan'ı çok dövüyor. Sen bir andıksın, diyor. Andık sırtlan demekmiş. Sırtlanlar vahşi hayvanmış. Gülzade Teyze'yle Alişan'ın babası var ya, Hıdır Çavuş, bir gün bir andık vurmuş, yani sırtlan. Sen Gülzade Teyze'yi tanıyor musun?"

Lamia, "Tanıyorum," dedi. Nasıl unutabilirdi gül yanaklı Gülzade'yi! Korkut'un onu kollarında tutup geriye doğru yatırarak üstüne doğru eğilmesi, bir an iç içe iki yay gibi gergin, tetikte, öylece kıpırtısız kalışları, belleğinden hiç silinmeyen bir resimdi, nedense. Sonra yay boşanmış, Gülzade koşup gitmiş, Korkut doğrulmuştu. Tarlalarda deli gibi cırcırlar ötmekteydi.

"Lamia Teyze, Korkut Dayımı da öyle mi vurdular? Onun da başı öyle yana mı düştü, vurulup öldüğü zaman?"

Kendisi tam Korkut'u düşünürken sorulan bu soru Lamia'nın yüreğini ağzına getirdi. Ne yanıt verebilirdi ki bu soruya? Yavuz'un elini tuttu. "Hadi yukarı çıkalım da yumurtayı nereye koyacağımıza bakalım."

Sabah beri kuşlardan konuştukları için mi ne, bu küçük eli bir kumru yavrusuna benzetti Lamia: sıcak, yumuşacık, kıpır kıpır. Yavuz onun eline, o ince parmaklarıyla sımsıkı sarılınca Lamia'ya ikinci bir armağan daha vermiş gibi oldu: güveni.

* * *

"Mehpare'yi hatırlıyor musun Lamia? Hani ilkokuldan. Bizim sokakta otururlardı o sıralar."

"Bilmez olur muyum? Evcilik oynamaya bayılırdı. Hani bir gün ebe olmuştu, seni de gebe kadın yaptıydı; çocuk doğurtacak diye beklerken çocuğunu düşürttüydü de şaşıp kaldıktı."

"Sahi mi? Bak bunu unutmuşum. Ama sahiden de bilmişin tekiydi. Yarın öğle yemeğine, ona çağrılıyız."

"Ne yapıyor şimdi?"

"Ne yapacak, ev hanımı. Hani o çok zengin dişçi Hilmi Bey vardı. Karısı öldükten sonra Mehpare'yi aldı. Bizimki saltanat sürüyor. Hem de çok siyasi oldu."

"Yok canım!"

"Kocası yeni partinin Yeşilce kurucularından. Seçimi ilk kazandıklarında bizim evin önünde davul zurna çaldırtıp adam oynattı. 'Bana *ne oldu ben bilmem, eski halimi hiç göremem!*' diye kalça atıp oh oh çektiler bizim kapıya doğru.

Lamia başını arkaya atarak güldü: "Sahi mi Süsi?"

Süsi de gülüyordu: "Sahi ya! Çok olaylar oldu böyle. Az buçuk korkmadık değil, ama neyse o kadarla kaldık. Biz de sırasında az yapmamışız onlara! Ben Bekir'le evlendikten sonra yarı yarıya aklanmış sayılıyorum artık. Mütareke var aramızda."

Böylece Lamia Yeşilce'ye gelişinin üçüncü gününde Süsi'yle birlikte Mehpare'ye öğle yemeğine gitti. Mehpare hem kaloriferli hem şömineli bir evde oturuyordu. O çocukluğundaki kara kuru, biraz da yırtıcı kız olmaktan çıkmış, sivri burnunu, sivri çenesini, kemiklerini kendinden yana kullanmasını öğrenerek zarif, çekici bir kadın olmuştu. İki

kuzini son derece pahalı ve şık bir kılıkta karşıladı. Dili hâlâ biraz dikenli olmakla birlikte Mehpare nüktecilik ayarını çok iyi tutuyor, karşısındakini oyalayıp güldürmeyi her seferinde başarıyordu. Eski günleri anıp yeni günler üstüne eğlenceli dedikodular aktararak pek güzel bir vakit geçirdiler, akşamlara dek oturdular. Yemeği iki hizmetçili Mehpare kendi eliyle yapmıştı: Çerkeztavuğu, iç pilav, hoşaf, enginarlı iç bakla, naneli cacık, hanımparmağı, kayısı, kiraz.

Ertesi gün öğle yemeğine Jandarma Komutanları'na çağrılıydılar. Jandarma Komutanı'nın Hanımı Süsi'yle annesinin yakın dostuydu, bu yüzden Lütfiye Hanım da geldi. Ev sahibesi, Lütfiye Hanım'ın deyimiyle, 'teleme peynirleri gibi,' beyaz tenli, şişmana yakın tombul, şakrak bir hanımdı. Gezdikleri Anadolu kentleriyle ilgili anılarını, izlenimlerini öyle tatlı anlatıyordu ki çok eğlendiler, akşamlara dek kaldılar. Yemeği hanım kendi elleriyle hazırlamıştı: Çerkeztavuğu, iç pilav, hoşaf, enginarlı iç bakla, sarmısaklı pancar salatası, kaymaklı telkadayıfı.

Akşama Yeşilce eşrafından, eski aile dostu Karaoğulları'nda yemekteydiler. Karaoğulları kentin en zenginlerinden olmakla birlikte evlerinde masa yoktu. Yerde, kuştüyü şilteler üstünde, kocaman bakır bir siniden yemek yediler. Herkesin önüne ayrıca konan tabakların, İstanbul'dan gelen konuğa bir ödün olduğu, yoksa ev halkının yemeği her zaman ortadaki tabak ya da sahanlardan yedikleri anlaşılıyordu. Çerkeztavuğu ortaya çıkınca Lamia pilavla hoşafı, iç baklalı enginarı sabırla bekledi. Yeşil salatayla kıymalı böreğin ardından kahvelerinin yanı sıra irmik helvası yediler, üstüne kayısıyla kiraz.

Dışarı çıktıklarında Lamia, "Kuzum yürüyelim!" dedi. "Bu mideyle yatarsak uyuyamayız!"

Paytonu yollayıp eve kadar, yolu uzata uzata yürüdüler. Geceler ısındıkça Yeşilceliler akşam yemeğinden sonra kapı önlerinde oturmaya başlamışlardı. Tanıdık evlerin önünden geçtikçe durup hoşbeş ediyor, sonra gene yollarına gidiyorlardı. Arada onlara katılanlar oldukça birkaç sokak birlikte yürüyor, başka bir kapı önündeki dostlarla oyalanıp

ayrılıyorlardı. Gökyüzündeki pamuklu yorgan gibi puf beyaz bulutların arasından bir görünüp bir yiten ayın alacalı aydınlığında tüm kent ahalisi birbirleriyle iletişim, bütünleşme halindeydi sanki. Lamia Yeşilce'de bulunmaktan, bu bütünleşmenin bir parçası olmaktan derin, huzurlu bir mutluluk duyarak teyzesinin kolunda, sessizlik içinde yürüyordu. Süsi'yle Bekir arada bir şarkı söyleyip susuyorlardı. Eve gelince de bir süre yatmak istemediler. Piyasa caddesinden gelip geçen tanıdıklara laf atıp gülerek bir zaman parmaklık başında oyalandılar.

Ertesi gün öğle yemeğinde eczacı Nükhet Hanım'daydılar. Artık bu konuda uzmanlaşmış olan Lamia çerkeztavuğunun cevizli sosunu biraz ince, iç pilavın demini biraz eksik buldu. Enginarın baklaları da yeterince kehribar renginde değildi; börek pek içini çekmemişti doğrusu, hoşaf da kutudan çıkma hazır hoşaftı, içine her ne kadar kavrulmuş badem katılmış da olsa. Gel gelelim Nükhet Hanım çalışan bir kadın olduğundan bağışlanması gerekti, çünkü yemeklerini evdeki kadın yapıyordu.

Daha ertesi gün gene birlikte büyüdükleri Günseli'nin konuğu oldular. Günseli Enstitü'de şapka hocasıydı. Ortaokuldan beri seviştiği, zeytinyağı fabrikasının oğlu (şimdi artık sahibi) Rıdvan'la evlenmişti ve karı-koca pokere pek düşkündüler. Yardımsevenler Derneği'nin başkanı olan Günseli Yeşilce'de 'Avrupailiği'yle ünlüydü; Rıdvan da pipo kullanıyordu. Çağrılılarını Şehir Kulübü'nde ağırladılar. Yemek listesinde ne iç pilavla çerkeztavuğu ne de enginarlı iç bakla göremeyen Lamia ne yiyeceğini bilemedi!

Mutluydu. Yeşilce günlerinin birbirine benzerliği, sığ bir suyun tekdüze gelgitiyle içini yatıştırıyordu. Bir yandan da geçmişte yaşar gibiydi. Gel gelelim şimdi burada, Yeşilce'deydi ya, geçmişten korkmuyordu artık. Anılar bir kuş sürüsüydü: Onun kışkışlamasıyla ürküp kaçmış, uzun süre uzaklarda, gözle görülmeyen yüksekliklerde halkalandıktan sonra şimdi geri gelmiş, gönlünün dallarına konmuşlardı. Lamia bu cıvıl cıvıllığı içinde taşıyordu. Onlardan hiç korkmuyordu, hayır, artık burada, Yeşilce'deydi ya, anılar

onulmaz bir yitim duyusuyla yüreğini kanatacağı yerde geleceğe ilişkin bir vaade dönüşür gibiydi gün günden. Özlem ve imrenme dolu bakışlarına hepsi birbirinden mutlu görünen Yeşilce hanımlarının arasında geçirdiği saatler boyunca, Lamia'nın içinde umutlar yeşeriyor, yeşeren umutlardan tasarılar filiz sürüyor, düşlemler tomurcuklanıp çiçek açıyordu. Kamaşmış hayran gözlerinde her şey gitgide güçlenen Ege güneşinin iç gıcıklayan aydınlığını emerek ışıyor; kırmızı çatılı beyaz evlerde, bin bir olasılık gizleyen yüksek duvarlı gizli bahçelerde, ağaçlı yollarda, havuzları fıskiyeli parklarda sürüp giden yaşam bir masal büyüsüne bürünüyordu.

Kim demiş masallar gerçekleşemez diye? Nice yıllardan sonra tam şu sırada kalkıp buraya gelmesi, Viyana'daki doktorun, Süsi'nin, Ali'nin birleşerek ona tam şu sırada Yeşilce yolunu açmaları bir tılsım değil miydi?

Bu mevsimde sokaklar, ardına kadar açılmış, tamama ermiş, renk renk, biçim biçim güllerin baygın kokusundan geçilmiyordu. Ve uzaklardaki, Yaban'ın ötesindeki dağlardan beri yaz, adım adım Yeşilce'ye yaklaşıyordu.

Lamia Yeşilce'ye geleli şimdi bir hafta olmuştu, ama Turan'ı daha görmüş değildi. Artık Süsi de ondan hiç laf açmaz olmuştu. Lamia arada, seyrek olarak baş başa kaldıklarında teyze kızına bir şey soracak gibi oluyor, sonra cayıyordu: Yanlış bir söz söyler, zamansız davranırsa büyü bozulabilir, tılsım etkisini yitirebilirdi. Lamia'ya öyle geliyordu ki kendisinin dışında, iradesinden bağımsız olarak başlatılmış bir süreç şimdi gizliden gizliye işlemekteydi ve bugünlerden bir gün bir eşref saatte her şey açıklığa kavuşacak, bu gelişim içinde üstüne düşen rol, atması beklenen adım ona malum olacaktı.

Lamia beklemekten hoşnuttu. Bir çırpınışta İstanbul'dan kopup Yeşilce'ye gelmekle, dağarcığındaki karar verme, eyleme geçme yeteneğinin tümünü harcayıp tüketmiş gibiydi. Dost ellerde olduğundan emin, öylece bekliyordu. Kumrulaın aheste dem çekmeleriyle uzayıp giden öğleden sonra saat-

lerinde bazen düşünüyordu da, zaten aslında her şey, oldum olası onun dışında, onun iradesinden bağımsız olarak gelişmiş gibi geliyordu. Aslında herkes için böyle değil miydi? Lamia rahat bir göğüs geçirerek uzanıp başucuna Süsi'nin koymuş olduğu, genç kızlıklarından kalma aşk romanlarından birini alıyor, birkaç sayfa okuyunca uyuyakalıyordu. Hep uykulu gibiydi zaten. Ama yok. Uykulu değil de, derin uykulardan yeni uyanmış, rüyasında gördüğü, anlatmaktan utanacağı şeyleri aklından geçirerek dalgın, gülümser gibi bir hali vardı.

O akşam, liseden arkadaşları olan Binnur'un evinde çay içmekten dönerlerken Bekir birden, "Kız Lamia, sende bir şeyler var!" dedi. "Hem de bıngıl bıngıl oluverdin sanki. Hamile falan mısın yoksa?"

Lamia yüksek sesle gülerek, "Yok canım! Bütün bu yiyip içtiklerimizden şişmanlıyorum da ondan," dedi ama Süsi'nin gözlerinde bir korku mu çakıp geçmişti bir an? Yoksa Lamia'ya mı öyle gelmişti?

Lütfiye Hanım, "Doğrusu ben de şüphelenmeye başlamıştım," dedi. "Üzerine bir halavet, bir güzellik geldi. Keşke kuşkularım yerinde olsaydı!"

Süsi, "Boşuna umutlanma, anneciğim," diye lafa karıştı. "Benim anladığım kadarıyla Lamia hiç çocuk yapmamaya karar vermiş."

"Ne demekmiş? Daha yaşı ne, başı ne, bakalım! Meyvesiz ağaç olur muymuş hiç?"

Lamia onları konudan uzaklaştırmak için, "Bu kadar çok yememem gerek," diye başını salladı. "Yoksa elbiselerime sığmayacağım."

Bekir, "Yakışıyor, ama" dedi. "Fıstık gibi oldun."

Yan yana yürüyorlardı ve Lamia onun gözlerini üzerinde hissediyordu. Lamia'ya mı öyle geliyordu, yoksa Bekir her fırsatta ona sokulur mu olmuştu? Sanki onun yakınında olmak için fırsatlar yaratıyor, uzaktayken de onu gözleriyle izliyordu. Sonra, Lütfiye Hanım Yaban'daki işlerin çokluğundan yakındığı halde Bekir onu duymazlıktan gelip kentte kalıyordu. Lamia'yla Süsi'nin yanından ayrılmaz olmuştu. Örneğin bugün, 'İngiliz kültürü'ne hayran olan, ar-

kadaşlarını saat beş çayına çağıran Binnur'un züppeliğiyle alabildiğine alay etmesine karşın onlarla birlikte gelmişti.

Sonra Lamia bir ara onun Süsi'nin koluna dokunarak eğilip bir şey söyleyişini gördü ve kendi kendine güldü. Aşka susamış ihtiyar kızlara mı dönmüştü ne! Olmadık şeylerden olmadık anlamlar çıkartıyordu. Oysa Bekir'in Yaban'a neden gitmediği öyle ortadaydı ki! Karısını deli gibi kıskanıyordu da ondan. Turan Yeşilce'de olduğu için...

Lamia gidip teyzesinin koluna girdi. İçine bir yalnızlık, geçen hafta trenden inerkenki gibi bir kimsesizlik dolmuştu. Turan'ı görmek istiyordu artık. Geleli bir haftayı geçmişti, ama onu daha hiç görmemişti.

Eve vardıklarında çiftlikten adam buldular. Lütfiye Hanım'la damadı onlarla oturma odasına kapandılar. Eşmi sofrayı kurarken Hacer yukarı, Yavuz'u yatırmaya çıktı.

"Lamia gel, biraz parmaklığa oturalım. Tam piyasa saati."

Süsi eline bir sepet yıkanmış çilekle bir tabak, biraz şeker almıştı, birer tabure çekip parmaklığın başına oturdular. Süsi çilekleri ayıklayıp tabağa dizerek üzerlerine şeker serpiyor, Lamia da aşağı, yola bakıyordu. Alacakaranlık basmaya başlamış olmasına karşın piyasa caddesi hâlâ cıvıl cıvıldı. Şu kızlardan birinin adı Necla'ydı belki, yanındakinin de Mualla. Şu karşı kaldırımdan onları izleyen delikanlı belki yeni bir Korkut'tu, köşe başından doğru gelen de yeni bir Turan...

Bir eli cebinde, ayaklarının ucunda yaylanır gibi yürüyordu. Kıvırcık, kestane renginde saçları vardı. Lamia yüksek sesle gülmemek, parmaklıktan aşağı sarkıp ona seslenmemek için kendini güçlükle tuttu. Köşe başından doğru gelen Turan'dı, eski Turan, sahiden! Yapısı hâlâ bir delikanlınınki gibiydi. Dalgın, düşünceli görünüyordu. Islık da çalmıyordu. Lamia içinden, 'Kaldır başını, Turan!' diye haykırdı. `Beni gör, bana bak, ben Lamia, buradayım!' Sonra Turan başını kaldırıp da onu görecek diye ödü koptu. Süsi de Turan'ı görmemeliydi. Lamia başını eğdi, Turan geçinceye kadar öylece oturdu. Yan gözle de Süsi'yi süzüyordu, ama

Süsi, dalgın, çilek ayıklamakla meşguldü.

Birden başını kaldırarak, "Karı-koca arasındaki aşk, insanın küçükken hayal ettiğinden ne kadar bambaşka, değil mi, Lamia?" diye sordu.

Lamia şu anda onunla konuşmak istemiyordu. Hele karı-koca arasındaki aşktan söz etmeye hiç hevesi yoktu. "Bilmem ki!" diye biraz huysuzlanarak karşılık verdi. "Küçükken neler hayal ettiğine bakar!"

Süsi onun terslenmesine hiç aldırış etmeyerek, "Küçükken insan neler hayal etmiyor ki!" diye usulca güldü. "Hiçbirinin gerçekle en ufak bir ilişkisi yok. Ama yanlış anlama beni: Karı-koca arasında gerçekten aşk varsa, bu, bütün o ham hayallerden daha güzel. Hem maddi hem manevi beraberlik, bütünlük, tek kişi oluş. Bütün o romantik düşlerden daha güzel değil mi bu? Hem de pekâlâ romantik, aslında."

Lamia, "Evet," dedi, bir şey söylemiş olmak için.

"Ben buna Bekir'le evlenince kavuştum. Ali'yle senin de böyle olduğunuzu sanıyorum. Ama bizim gibi karı-kocalar öyle az ki!"

Lamia bir şey demedi, çünkü Turan yolun aşağısından dönmüş, gene ağır ağır parmaklığın altından geçmekteydi. Onlardan yana bakmadan yürüyordu. Ama Lamia'yı görüp de dönmüş olsa gerekti.

Hiçbir şeyden habersiz çileklerini ayıklayan Süsi, "Seninle Ali'nin de böyle anlaşmış bir çift olduğunuzu tahmin ediyorum," dedi. "Birbirinize öylesine yakınsınız ki birçok şeylerin sizin aranızda önemi kalmamış."

Lamia, "Nasıl yani?" demeye kendini zorladı.

Turan şimdi yukarıki köşeden geri dönmüş, yaklaşıyordu. Lamia gözlerini, onun gitgide koyulan gölgeler arasındaki ince, beyaz biçiminden zorla ayırıp Süsi'ye baktı. Süsi'nin başı çileklerin üzerine eğilmişti.

"Örneğin, buraya geldin geleli, yanılmıyorsam, Ali'ye bir tek mektup bile yazmadın. Gelişini bildiren bir tel çektin, o da telgrafla karşılık verdi. Hepsi bu! Başka karı-kocalar bu gibi şeylerin üstünde durup anlam çıkarabilirler. So-

run yaparlar hatta. Oysa siz, birbirinize öyle yakınsınız ki besbelli... Öyle bir güven var ki aranızda, yani kısacası, artık tek kişi olduğunuz için bu gibi ayrıntıların önemi kalmamış sizin gözünüzde. Sevginiz bütün bunları aşmış."

Onun bu çok şiirsel sözleriyle sesindeki içtenlik Lamia'yı kandıramazdı. Süsi besbelli Lamia'yla Ali'nin arasının bozuk olduğunu anlamış, bunu dokundurarak ağız arıyordu. Gel gelelim Lamia'nın umurunda bile değildi, çünkü şu anda onu ilgilendiren tek şey aşağıdan geçmekte olan Turan'dı. Süsi'yi kuşkulandırmamak için,

"Senin de Bekir'le böyle mutlu olmana çok sevindim, Süsi," diye ezbere bir şeyler söyledi.

Turan şimdi kendi evinin yönündeki köşeye ulaşmış, köşeyi dönmüş, gözden yitmişti.

Süsi, "Çilekler bitti," dedi. "Ben içeri giriyorum."

"Ben de şimdi geliyorum."

Lamia yemeğe çağırılıncaya kadar parmaklık başında oturdu, ama Turan bir daha geri dönmedi.

Ertesi akşamüzeri, aynı saatte Lamia gene parmaklık başındaydı. Süsi'ye gel dememişti, ama Süsi biraz sonra elinde manikür kutusuyla geldi, oturup tırnaklarını yapmaya başladı.

Lamia gene huysuzlanmaktan kendini alamayarak, "Sözümona parmaklığa çıkıyorsun! İş yapmaktan başını kaldırıp sokağa baktığın bile yok!" diye söylendi.

Süsi onun huysuzlanmasına gene aldırış etmeden, "Bizde artık iş kalmamış desene!" diye güldü.

Onun bu iyi niyetli uysallığı karşısında Lamia utançla karışık bir öfke duydu. Şu sırada Süsi'yi yanında hiç, ama hiç istemiyordu. Kafasını kurcalayan başka bir şey daha vardı ki onu Süsi'ye daha da sinir ediyordu: Dün Turan'ın Süsi içeri girdikten sonra geri gelmemesi akşamdan beri içini kemiren bir kurttu. Turan, Süsi için mi geçmişti aşağıdan? Süsi için mi âşık bir delikanlı gibi parmaklığın aşağısındaki yolda dönüp durmuştu? Ama olamaz. Olamaz. Mutlaka Lamia içindi. Lamia için olmalıydı. Lamia'yı sevmişti

Turan. Lamia onu terk ettiği için Süsi'yle evlenmişti. Yoksa sevdiği Lamia'ydı.

Biraz sonra Turan yolun yukarısından göründü. Ağır ağır aşağıdan geçti, köşeden döndü, gene geçti. Lamia teyze kızına diş biliyordu şimdi. Sabırsız, yırtıcı bir kin safrası, içinden kabarıyordu. Süsi'nin varlığını bakışlarıyla yok etmek ister gibi dönünce onun dürüst, yumuşak bakışlarıyla karşılaştı. Suçüstü yakalanmış bir çocuk gibi kıpkırmızı kesildi.

"Turan'dan kim bilir nasıl rahatsız oluyorsundur, değil mi Süsi?" diye sordu. Onu uzaklaştırmanın yolu yoktu madem, hiç değilse içindeki kuşkuyu bir çözüme bağlamalıydı.

Süsi, "Nasıl?" diye sordu. "Kent içindeki varlığını demek istiyorsan, evet, haklısın. Ama ne yalan söyleyeyim, beni başka türlü taciz ettiği yok. Zaten duyduğuma göre meyhaneden pek çıkmıyormuş."

"Şu aşağıki yoldan gelip geçmelerini demek istiyorum."

Süsi, "Yok, hiç geçmiyor," diye söze başladı. Sonra birden alnı kırışarak duraladı. "Aşağıda mı şimdi?" diye fısıldayarak sordu.

Lamia da fısıldayarak, "Evet," diye yanıtladı.

Süsi o ateş gibi yanan eliyle Lamia'nın kolunu tuttu; biraz öne doğru eğilip gene de kendilerini göstermemeye çalışarak Turan'ın yaklaşmasını seyrettiler. Turan köşeyi dönüp gözden yitti.

Süsi, "Bakalım dönecek mi?" diye fısıldadı.

Turan'ın döndüğünü görür görmez kendilerini geri çektiler.

Süsi, "İyi ki Bekir görmedi!" dedi. Sonra Lamia'ya baktı: "Dün akşam da geçti miydi?"

Lamia, "Bir ara benzetir gibi oldum ama..." diye kekeledi. Kaçamaklı konuşmakta nasıl da zorluk çeker olmuştu.

Süsi, "Şimdiye kadar böyle bir şey hiç olmamıştı!" dedi.

"Senin yola falan baktığın yok ki! Değil Turan, ordu geçse haberin olmayacak."

"Her zaman da elimde iş oluyor değil ya, gülüm! Turan

döneli dört hafta. Elbet bir günden bir gün farkına varırdım. Ben varmazsam Bekir varırdı. Nasıl deli gibi kıskanç olduğunu sen de anlamışsındır. Kuş uçurtmaz, inan."

Lamia, Turan'ın yoldan salt kendisi için geçtiğine inanmak istiyor, hemen hemen inanıyordu. İçini dolduran sevinçli heyecanla değiştiğini, bambaşka bir kadın olduğunu hissediyordu. Böylesine coşkun bir mutluluk hissetmeyeli öyle çok oluyordu ki! Kalkıp şarkılar söyleyerek dönmek, hatta Süsi'nin boynuna sarılmak istedi.

Süsi ondan karşılık beklemeksizin konuşmasını sürdürerek, "Yok, yok," diye başını salladı. "Turan böyle mecnunlar gibi evimizin önünde dolaşıyorsa senin içindir. Benim bundan hiç kuşkum yok."

Lamia o dakikada teyze kızını yürekten severek, "Hayat ne tuhaf, değil mi Süsi?" diye güldü. Sevincinin hıçkırık gibi boğazına düğümlenmesiyle sesi boğuk çıkmıştı. "Beylik laf, ama gene de öyle, değil mi?"

Bu mutluluk ve pişmanlık dakikasında kim bilir daha neler söyleyecek, nasıl içini boşaltacaktı! Ama tam o sırada Hacer üst kat penceresinden başını uzatarak, "Küçükhanım!" diye seslenip onların konuşmasını kısa kesti.

Süsi, "Beni mi istedin, Hacer Teyze?" diye sordu.

"Yavuz Bey ille masal istiyor, küçükhanım. Masal dinlemeden uyumazmış."

Süsi o küçük burnunu kırıştırarak ellerine baktı. Tırnaklarının yarısından çoğu daha boyasızdı. "Kuzum Lamiacığım, ne olur bir masal anlatıverir misin bu küçük münasebetsize? Tırnaklarımı bu halde bırakamam ya!"

Lamia, "Tabii anlatırım," diyerek ayağa kalktı. "Geliyorum, Hacer Teyze." Ne var ki oyalanıyor, gözlerini Turan'ın demin gittiği köşe başından ayıramıyordu.

Süsi sol elinin başparmağına ten renginde cila sürerek, "Galiba artık gelmeyecek," diye mırıldandı.

Lamia da kıpkırmızı kesildiğini belli etmemek için hemen içeri girdi.

Eskiden Korkut'un olan odada Yavuz pencere başında

duruyordu, ayağında üç köşe beyaz bir don, üstünde beyaz, kısa kollu bir atlet fanila. Lamia'yı görünce koştu, keçi yavrusu gibi sıçrayıp yatağına girdi, pikeyi çenesine kadar çekip bekledi.

Lamia gitti, yatağın kenarına oturdu. Yavuz hiç sesini çıkarmadan bekliyordu. Lamia'nın ona anlatmak istediği bir masal vardı; yıllar önce, kendi çocuğuna anlatmak hevesiyle yazmış olduğu bir öykü. Ali ona kaç kez bu masalı bir dergiye yollayıp yayımlatmasını, başka masallar yazmasını söylemişti ya, kendi çocuğu bir türlü gelmeyince masalların arkası da gelmemişti. Şimdi Lamia, Yavuz'un alacakaranlıkta büsbütün kocamanlaşmış gibi görünen ışıklı sarı gözlerine bakıp gülümseyerek,

"Bir varmış bir yokmuş," diye anlatmaya başladı. "Anadolu'nun şirin, yemyeşil bir köyünde Mustafa diye bir küçük çocuk varmış."

Yavuz, "Yeşilce miymiş o köyün de adı?" diye sordu.

Lamia, "Olabilir," dedi. "Küçük Mustafa anası, babası bir de küçük kız kardeşiyle birlikte oturuyormuş. Daha yaşı da, kendi de ufak olduğu için herkes onu Mim Çocuk diye çağırıyormuş."

Yavuz kendi kendine, "Mim Çocuk," diye mırıldandı. Sonra sordu: "Beş yaşında mıymış?"

"Bu masalın geçtiği sıralarda altı, yedi yaşlarındaymış galiba. Mevsimlerden yazmış. Bütün çocuklar neşe içinde oynayıp duruyorlarmış, ama Mim Çocuk hiç neşeli değilmiş."

Yavuz, "Yakın arkadaşı yok muymuş?" diye sordu.

"Yokmuş ya. Nereden bildin?"

"Benim de yok da, yakın arkadaşım."

"Mim Çocuğun en yakın arkadaşı, babasının tarlasının dibinde yuva yapmış bir beyaz tavşanmış. Tavşanın yuvası bir ceviz ağacının altındaymış. Mim Çocuk akşamüzerleri oraya gider, onunla konuşurmuş. Mim Çocuğun neden öylesine üzgün olduğunu yalnızca bu beyaz tavşan bilirmiş. Mim Çocuk niçin öylesine üzgünmüş biliyor musun?"

"Niçin?"

"Çünkü bisiklet istiyormuş. Dünyada en istediği şey

bir bisikletmiş. Bisikleti yok diye üzüntüsünden köydeki öbür çocukların arasına karışıp oynamak bile istemiyormuş. Sonunda bir gün, yakın arkadaşı olan beyaz tavşan ona demiş ki:

'Mim Çocuk, evdekiler senin bisiklet istediğini nereden bilsin? Söyle onlara, elbet alırlar. Söylemezsen kim alacak?'

"Mim Çocuk düşünmüş, taşınmış, doğru demiş. Gitmiş annesine, 'Anne ben bisiklet istiyorum,' demiş.

"Annesi o sırada küçük kızına meme veriyormuş. `Oğlum paramız babanda durur, git ondan iste,' demiş.

"Babası da, 'A oğlum, bizim gibi yoksul köylülerde bisiklet alacak para ne gezer?' diye yanıtlamış.

"Böylece zavallı Mim Çocuk boynunu bükmüş, gene arkadaşı beyaz tavşanın yanına dönmüş. Olup bitenleri ona anlatmış. Beyaz tavşan,

"'Umudunu kesme, Mim Çocuk, şu ormanda bir büyücü karı var, ona git, o büyü yapsın, sana bisiklet aldırtsın,' diye akıl öğretmiş.

"Orman loş, sessizmiş. Zavallı Mim Çocuk korka korka yürümüş, büyücü karının kapısını çalmış. İçeriden çatlak bir ses, gir, demiş. Büyücü karının uzun beyaz saçları varmış. Burnu da öyle kıvrıkmış ki neredeyse çenesine değiyormuş.

"'Ne istedin benden, Mim Çocuk?' diye sormuş.

"Mim Çocuk, 'Bisiklet istiyorum,' diye karşılık vermiş. 'Ne olur, sayın büyücü karı, büyü yap da bana bisiklet alınsın.'

"Büyücü karı başını yandan yana sallamış: 'Sevgili Mim Çocuk, senin dileğini yerine getirmeyi çok isterdim ya, şu günlerde büyü yapmanın olanağı yok,' demiş, 'Sağlığım çok bozuldu, doktorlar da bir yıl dinleneceksin, dediler, işte bu yüzden senin istediğini yapamayacağım, çok üzgünüm,' demiş.

"Zavallı Mim Çocuk da ne yapsın? Boynunu bükmüş, geri dönmüş..."

Yavuz öyle sessiz soluksuz yatıyordu ki Lamia, acaba uyudu mu, diye baktı. Ama Yavuz uyanık, kulak kesilmişti.

"Mim Çocuk doğru beyaz tavşanın yuvasına gitmiş, ama tavşan ortada yokmuş. Seslenince tavşan yuvasından çıkmış, ama çok bitik durumdaymış.

"'Ben hastayım, Mim Çocuk, artık öleceğim,' demiş."

Yavuz, yattığı yerden, "Avcılar vurmuş onu!" diye fısıldadı.

"Hayır, bir tanem, vurulmamış, hastaymış. Konuşacak gücü bile yokmuş, ama arkadaşına gene de akıl öğretmiş.

"'Bu akşam yeniay doğacak, Mim Çocuk,' demiş. 'Gün battıktan hemen sonra karşı tepeye çık, bak, yeniaya karşı bir niyet dilersen ay dolun oluncaya kadar dileğin yerine gelir,' demiş.

"Mim Çocuk, 'Seni bırakıp gitmek istemiyorum, beyaz tavşan,' demiş. 'Burda, senin yanında kalmak istiyorum.'

"Ama tavşancık, `Yok, yok, Mim Çocuk, hadi, geç kalma, git,' demiş. 'Yeniay erken doğar, erken batar, kaçırma. Ben nasılsa öleceğim, bari sen bisikletine kavuş,' demiş."

Lamia, Yavuz'un yanaklarında gözyaşı gibi bir pırıltı gördü, ama emin olamadı, çünkü odanın içi şimdi adamakıllı kararmıştı.

"Mim Çocuk tepeye tırmanınca yeniayı görmüş. İncecik bir boynuz gibi eğimli, sedef gibi beyazmış. Sanki Mim Çocuğa, dile benden ne dilersen, diyormuş. Mim Çocuk da,

"'Sevgili YeniAy' demiş. 'Bir dileğim var, ne olur yerine getir. Ne olur, benim beyaz tavşanım iyileşsin! Dünyada her şeyden çok bunu istiyorum,' demiş.

"Sonra geri dönmüş. Ertesi sabah uyanır uyanmaz hemen koşup tarlanın dibindeki ceviz ağacına gidince bir de ne görsün?"

Yavuz, usulca, "Beyaz tavşan ölmüş," dedi. Sesi titriyordu.

"Yoo, hiç de değil! Eskisinden daha sağlıklı, daha neşeli bir durumda arkadaşının yolunu gözlüyormuş. Görüyorsun ya, Mim Çocuğun tuttuğu niyet yerine gelmiş!"

"Arkadaşının iyiliğini bisikletten daha çok istedi de ondan. Öyle değil mi, Lamia Teyze?"

"Sanırım öyle."

"Sonra?"

"Sonracığıma efendim, haftada bir gün kasabada pazar kurulurmuş."

"Pazartesi günü mü?"

Lamia güldü: "Öyle istersen öyle olsun... İşte, Mim Çocuğun babası da tarlasında, bahçesinde yetiştirdiklerini pazara götürüp satarmış, hem de bu kez öyle çok para kazanmış, öyle çok para kazanmış ki evin masrafını düzdükten sonra da eline para kalmış. Akşamüzeri Mim Çocuk babasını karşılamaya koşunca bir de ne görsün!"

Yataktan uykulu bir ses, "Bisiklet!" diye mırıldandı.

"Evet. Mim Çocuk öyle sevinmiş, öyle sevinmiş ki anlatılamaz. Hemen beyaz tavşana koşup müjdeyi vermiş. O da,

"'Ben sana demedim miydi, ay doluncaya dek senin dileğin olacak diye! İşte bak!' demiş.

"Mim Çocuk onun gösterdiği yere bakınca bir de ne görsün? Ağaçların arasından tepsi gibi yusyuvarlak bir dolunay doğmuyor muymuş?.. İşte böyle, onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine..."

Lamia baktı, Yavuz uyumuştu. Lamia parmaklarının ucunu onun yanağında gezdirdi, sonra aşağı indi.

Lütfiye Hanım gelmiş, sofra kurulmuştu. Lamia, teyzesinin Süsi'ye, "Senin velet çok tuhaf çocuk, vesselam," dediğini duydu. "Hani o gözü gibi sakladığı kuş yumurtası vardı ya? Geçen gün baktım, kutusunda yok. Söyleyince üzüntüden kahrolacak sandım ya, umurunda bile olmadı!"

Şimdi Lamia'nın gecelerini Turan'ın düşüncesiyle Turan'ın oğlu doldurur olmuştu. Yavuz'u her akşam onun yatırması gelenek olup çıkmıştı artık. Sonra da Lamia kendi odasında pencere başında oturarak Turan gelsin, ıslık çalıp onu çağırsın, diye bekliyordu. Turan'ın geleceğinden, bir yolunu bulup onunla bağlantı kuracağından o günlerde çok emindi. Gel gelelim Turan gelmek bilmiyordu. Şimdi Lamia'nın uykuları bozulmuş, iştahı kalmamıştı. İlk hafta içinde aldığı kiloları verdi, gene süzüldü.

Bir akşamüzeriydi. Süsi kocasına, "Lamia nasıl süzül-

dü, farkında mısın?" diye sordu. "İlk geldiğinden bile daha inceldi."

Bekir, "Ama her haliyle güzel," dedi. "Fıstıklık da yakışıyor sıskalık da!"

Lamia o gümüş gibi ışıyan yeşil gözlerde gene arzulu bir bakış okur gibi oldu, içini bir ateş bastığını hissederek hemen ayağa kalktı. "Ben biraz çarşıya çıkıyorum. Bir istediğiniz var mı?"

Süsi, "Eşmi gidip alaydı, ne istiyorsan," dedi.

"Yok, ben giderim. Zaten biraz hava almak istiyorum."

"Parmaklığa çıkalım istersen."

"Çıkarız daha. Ben bir boy gidip geleceğim."

Kendini sokağa attığı zaman ne yönde gideceğini bilemeyerek postaneye doğru yürüdü. Ali'ye bir kart yazabilirdi. Ama postanenin önündeki adamdan aldığı kartı yazmak içinden gelmedi. Döndü, piyasa caddesine saptı. Ağaçların altından yavaş yavaş yürümeye başladı.

Tam piyasa saatiydi. Sıcak geçmiş olan günün sonunda serine dönen hava bütün Yeşilceliler'i dışarı çekmiş gibi, dört bir yan hem dingin hem cıvıl cıvıl bir yaşamla kaynaşıyordu. Güneş batmıştı, ama Yeşilce Yaban'ını çepeçevre kuşatan ve her biri ayrı bir mavilikte olan dağların üzeri hâlâ kıpkırmızıydı. Görünmeyen bir el, batıdaki ufkun hemen ardından bir fener yakıp uzatmış gibi, kentin üzerine serin, yeşilimsi sarı bir akşam ışığı vurmuştu. Nereden yansıdığı anlaşılamayan bu ışık selinin içinde Yeşilce, evleriyle, yollarıyla, ağaçları, arabaları, havuzlu bahçeleriyle, büyülü bir su dibinde yüzer gibiydi.

Lamia bu ışığa teniyle dokunduğunu, bu ışığı gövdesiyle yarıp geçtiğini hissederek bir rüyada yürür gibi yürüyordu. Çevresinde kaynaşan yaşamı ancak hayal meyal algılayarak, gözleri yolun ucuna doğru yönelmiş, oradan belirecek bir ince, beyaz hayali bekliyordu.

Öyle ki Turan'ı en sonunda gördüğü zaman gerçek mi yoksa düş mü gördüğünü ayrımsayamayarak sendeledi. Gerçekti. Bir eli cebinde, bir elinde sigara, biraz ağır, gene de delikanlıymışçasına yaylanarak yürüyen bu kıvırcık saç-

lı, beyazlı görüntü gerçekten Turan'dı ve aynı kaldırımdaydılar. Birbirlerine doğru yürüyorlardı.

Şimdi Lamia büyük, çarpıntılı bir korkuya kapılmış, yüreğinin kulaklarını sağır eden gümbürtüsü arasında nereye bastığını, ne yaptığını bilmiyordu. Turan adamakıllı yaklaşmıştı. Lamia kaçmak istiyordu. Ne var ki deminki o korku körlüğünün arasında kendi evlerinin sokağını geçmişti, kaçacak yer yoktu artık. Piyasa caddesi aşağıki dönemece kadar dümdüz uzanıyordu. Karşı kaldırıma geçmek için de artık çok geçti, çünkü besbelli Turan da onu görmüştü.

Turan da Lamia'yı besbelli görmüştü ve besbelli o da bu karşılaşmayı hiç istemiyordu. Elini cebinden çıkarmış, adımlarını yavaşlatmıştı. Lamia'dan yana bakmıyordu. Gene de genç kadın onun bir kaçış yolu aradığını duruşundan okuyabiliyordu. Nitekim birbirlerine daha da yaklaştıkları zaman Turan kaçış yolunu buldu. Kaldırımın ortasındaki sıra ağaçları, aralarına siper gibi çekip onu duvar dibinde bırakarak kendisi sokak tarafına geçti.

Lamia şimdi başını eğip adımlarını sıklaştırsa Turan'ı hiç görmeden yürüyüp gidebilirdi. Ne var ki yavaşlamış olan ayaklarına söz geçiremiyor, adımlarını hızlandıramıyordu. Turan bir ilerki ağacın siperindeydi. Birer adım daha atınca iki ağaç arasında karşılaştılar.

Lamia öylesine yavaşlamıştı ki hiç yürümez gibiydi. Yüreğinin çarpıntısı sanki varlığının en derinlerine çökmüş, üzerine heyecanın doruğu olan o dinginlik egemen olmuştu. Gözlerini Turan'dan ayırmıyordu.

Şöyle, bir çala bakılınca Turan hiç değişmemiş gibiydi. İnceliği, kıvraklığıyla, çıkık elmacıkkemikleri, belirgin avurduyla, yaylanan çevik adımlı yürüyüşüyle gene o eski Turan. Gel gelelim daha yakından bakılınca gözlerinin altındaki çöküklük, ağzının iki yanındaki çizgiler ayrımsanarak iç burkuyordu. Bu kadar az (ve inadına çekici) bile olsa herhangi bir yaşlanma belirtisi Turan'a yakışmıyordu sanki. Sanki Turan hep genç kalmalıydı, saçı aksız, yüzü kırışıksız, yaşamı tasasız, ilelebet yirmi bir yaşında... oysa şimdi Lamia onun cildinde, burnunun yanlarıyla yanaklarında iç-

kinin eseri olan ince ince kırmızı damarlar da seçebiliyordu.

Bir yandan da Turan gözlerini kaldırsın, baksın diye bekliyordu. Gözleri acaba onun anımsadığı o sıcak sarı renkte miydi, gerçekten? Öyle tatlı, cana yakın bir yakıcılıkla mı bakıyordu insanın gözlerinin ta içine? Lamia, Turan'ın durmasını, ona bakıp elini uzatmasını bekleyerek duraladı. Ama Turan durmadı. Gözlerini de kaldırmadı. Başını öte yana çevirerek Lamia'nın yanından bir yabancı gibi geçti, gitti.

Lamia şimdi nereye gittiğini, ne yaptığını bilmeden yürüyordu. Kendini istasyonda buldu. İstanbul ekspresi gelmişti. Lamia treni kuşatan şamatalı kalabalığı geriden, uzun uzun süzdü. Sanki İstanbul'dan bir beklediği vardı. Vardı ya, İstanbul'dan bir beklediği vardı aslında. Kocası İstanbul'daydı. Lamia kaç gündür onu beklemekte olduğunu şimdi anlıyor, ya da en sonunda kendi kendine itiraf ediyordu. Ali'den haber çıkmadıkça, "Kendi gelecek de ondan," diye gizli bir beklentiye mi kapılmıştı ne! Ama şimdi içinde çöküntüden başka bir şey yoktu. Sanki Ali'yi bu trenden ummuştu, Ali bu trenden çıkmadığına göre hiç gelmeyecek demekti sanki.

Lamia ağır ağır kentin içine doğru döndü. Ufkun ardındaki o gizli el, feneri kısarak deminki sarı ışığı söndürmüş, gökyüzüne bir avuç yıldız saçmıştı. Sultandağ mor menekşe renginde, batıdaki mavi dağlar hâlâ akşam kızıllığıyla tütüyor, Yaban'ın üzerine nefti yeşil gölgeler yerleşiyordu... Hem Turan hem Ali... Lamia ikisine de ihanet ettiğini, şimdi de onların kendisini istemeyerek cezalandırdıklarını düşünüyordu.

Eve girdiğinde Süsi onun yüzüne şöyle bir baktı, hemen ayağa kalktı. Onun peşi sıra yukarı çıktı.

Lamia bir şeyler söylemiş olmak için, "Yavuz uyuyor mu?" diye sordu, ama karşılık beklemeden soyunmaya başladı. Süsi'nin dediğini de duymadı.

Süsi odanın ortasında ilerledi, gidip teyze kızının arkasında durdu. Gözleri aynada karşılaştı.

"Lamia, ne oldu kuzum?"

Lamia o saat, "Turan," diyerek elindeki tarağı bıraktı, Süsi'ye döndü. "Demin sokakta karşılaştık, bana bakmadı bile. Tersine, başını öte yana çevirdi." Turan konusunu böyle açık seçik Süsi'yle konuşabilmesi onu şaşırtmıyordu nedense. Süsi'den başka kimi vardı Turan'ı konuşabileceği? Korkut olmadığına göre.

Süsi hafifçe alt dudağını dişleyerek başını salladı: "Zavallı Turan!"

Onun "Zavallı Lamia!" diyeceğini sanan Lamia şaşalamıştı. "Nasıl yani?"

"Demek hâlâ unutamamış. Seni bağışlamadıysa beni hiç bağışlamadı demektir. Zavallı Turan!"

Gel gelelim şu sırada Lamia'nın kendi kendinden başka kimseye acıyacak hali yoktu. Yatağın üstüne oturarak başını ellerinin arasına aldı. "Yüz yüze gelince bana bakar, gelir tokalaşır diye umdumdu. Ama yüzüme bile bakmadı."

Süsi geldi, onun önünde durdu. Düşünceliydi. Sağ elinin başparmağını alt dudağına dayamış, dişlerini hafiften birbirine çarpıyordu. "Bakacak," dedi, söz verircesine kesin. "Turan seni bağışlayacak, seninle konuşacak... Bunu istiyorsun değil mi Lamia?"

"Evet. Beni bağışlasın, konuşsun benimle, yüzüme baksın." 'Beni *sevsin, beni istesin, bana yeni baştan vurulsun,*' diye eklememek için kendini tuttu.

Gel gelelim Süsi onun içinden geçenleri okumuş gibi dudaklarını gizemli bir gülüşle büktü. Gitti, Lamia'nın yanına ilişti, ateş gibi yanan kolunu usulca onun omzuna doladı. "Hadi artık, gülüm, üzüntüye paydos! Her şey düzelecek, bak göreceksin. Hadi, aşağıdakiler bizi merak etmeden inelim artık."

Lamia hiç sesini çıkarmadan ayağa kalktı. O da Süsi'ye bakarak gülümsedi. Bayramda yeniayakkabıya kavuşacağının müjdesini duymuş çocuklar gibi, içi daha şimdiden sevinçli bir bekleyişle dolmuştu.

Lamia akşam yemeğinden sonra Bekir'le Süsi'nin sine-

ma önerisini geri çevirerek erkenden odasına çekildi. Çok yorgundu. Bunun ikindiden bu yana geçirdiği his çalkantıları yüzünden olduğunu biliyor, kendi başına kalıp duygularını ölçmek, biçmek, bir düzene sokmak istiyordu. Ya da uyuyup her şeyi unutarak dinlenmek. Ama uyku tutmadığı gibi düşüncelerini bir sıraya sokmayı da başaramıyordu. Çünkü bütün duygularıyla sinirleri sokaktan geçen ayak seslerinin arasından bir tanesini seçmek, bir ıslık sesi duymak beklentisiyle ayaktaydı. Dikkatini yoğunlaştırıp zihnini odaklarsa bu ayak sesini, bu ıslığı yoktan yaratabilecekti sanki! Aşağıdakilerin sinemadan vazgeçmiş, arka avluda, parmaklık başında gülüştüklerini duydukça, "Turan'ı kaçırtıyorlar, gelmesini engelliyorlar!" diye içini hırs bürüyordu.

Sonunda Bekir'le Süsi yukarı gelip odalarına çekildiler. Az sonra Süsi'nin şarkısı duyuldu gene: *'Göz göz oldu yüreğim gözlerinin renginden...'* Ne zaman öğrenmişti Süsi bu şarkıları? Şarkıyı dinlerken, şarkının orta yerde kesilivermesini yüreği sıkışarak beklerken, Lamia'ya bu yalnız odada, bu yalnız yatakta bir gece daha geçiremeyecekmiş gibi geldi. Birisi olmalıydı... Uzakta da olsa onu seven, onu isteyen birisi olmalıydı. Turan onu bağışlamalı, ona gene o gülen, seven sıcak gözleriyle bakmalı, gece geç saatte ıslık çalarak penceresinin altından geçmeliydi.

Lamia yataktan kalktı. Pencere başına oturdu. Ortalıktan el ayak çekilmiş, sokak bomboştu. Lamia köşe başından beri Turan'ın geldiğini, pencerenin altında bir ağacın gölgesine sinerek ıslık çaldığını gözünde canlandırdı. Islığı duyar gibi oldu. Duyar duymaz aşağıya koşuyor, Turan'ın boynuna atılıyordu. *'Bağışla beni Turan,'* demesine bile gerek kalmıyordu. Pişmanlığını, özlemini, aşkını ona öpüşleriyle, sarılışlarıyla söylüyordu çünkü. Sonra el ele, bu aşk ve düş tüten sıcak Yeşilce gecesine dalıyor, her şeyden, herkesten uzak bir dinginliğe sığınarak bütün ömürlerini sevişmekle, birbirlerini sevmekle tüketiyorlardı.

Süsi'nin sesi bir dizenin orta yerinde kesildi. Lamia kalktı, onların şimdi kendisini duymayacağından emin, usulca kapısını açtı, ayaklarının ucuna basarak aşağıya, av-

luya indi. Gökteki yıldızların ağır, görkemli raksına uyarak sıcaktan serine dönen saatler boyunca parmaklık başında, Turan gelsin diye bekledi.

Ertesi gün Lamia'nın, uykusunu alamamaktan zaten gergin olan sinirleri piyasa saati yaklaştıkça büsbütün gerilmeye başladı. Gövdesi tirfillenip çözülür gibiydi, en ufak bir patırtı, ani bir kıpırtı tüylerini dikenleştirip yüreğini ağzına getiriyordu. Buna daha fazla dayanamayan genç kadın günlerden beri ilk kez kesin bir karara vardı: Bu sürüncemeye bir son verecekti. Akşamüzeri parmaklığa çıkıp Turan'ı bekleyecek, görür görmez sokağa koşacak, bu kez onun kaçmasına fırsat bırakmayarak yolunu kesip onu konuşmaya zorlayacaktı.

Bekir bugünlerde evden hiç ayrılmadığı için Lamia, Süsi'yle yalnız konuşmaya fırsat bulamadan ikindi oldu. Süsi, Hacer için pirinç ayıklamak bahanesiyle parmaklığa çıktı; biraz sonra gelen Lamia'nın makyaj yapmış olduğunu görünce,

"Çarşıya mı çıkıyorsun?" diye sordu, kaşlarını belli belirsiz bir anlamla kaldırarak.

Lamia, "Belki," dedi. "Birazdan. Bilmiyorum."

Bekir ona bir tabure çekti. "Otur, baldız."

Lamia oturdu. Diken üstünde olduğunu kapatmak için kafasında bir konu arayarak, "Sahi," dedi. "Kaç gündür soracağım. Gardenpartiler ne zaman başlıyor?" Kafasında o saat bir resim belirmişti: Renk renk ampullerin altından beyazlar giymiş Turan yaklaşıyor; çalgı, 'Mazi, *kalbimde bir yaradır*'ı çalmakta; Lamia kendini onun kollarına bırakıyor, yanağını onun yanağına dayıyor, o eski tangonun ezgisinde eriyip gidiyorlar...

Süsi, "Yeşilce'de gardenparti filan olmuyor artık," dedi. "Bu yobazlar halkevlerini kapattı, biliyorsun."

"Ama nasıl olur?" Yeşilce yazları danssız, müziksiz nasıl düşünülebilirdi? Gençler aşkı nasıl tanıyabileceklerdi, tangolar olmazsa? "Ya orduevi? Kulüp?" diye sordu Lamia.

"Oralarda da dans edilmez oldu artık. Gelip giden ko-

mutanların falan kişisel yapısı da olabilir, ama bizim buraların yaşantısında bir kapanma olduğu kesin."

Lamia kendini de şaşırtan bir yitim duyusuyla içi yanarak, "Yazık!" dedi.

Bekir kıs kıs gülüyordu.

Süsi sevecen bir kınamayla, "Bununla Hacer," dedi, "zil takıp oynuyorlar, gençlerin ahlakı kurtuldu, diye."

Bekir, "İbadet de gizli kabahat de," diye mırıldandı.

Lamia kendini tutamayarak, "Kim demiş dans etmek kabahat diye?" diye sormak için ağzını açmıştı ki Süsi elindeki pirinç tabağını onun eline tutuşturarak, "Bir zahmet, bunu mutfağa bırakıver, gülüm," dedi. "Hem sen çarşıya çıkacaksan gecikmesen iyi olur." Lamia'nın gözlerinin içine baktı. Bekir'i başlarından savamayacaklarını söylemek istiyordu.

"Bir isteğiniz var mı, çarşıdan?"

Süsi, "Eczaneden bir şişe limon kolonyası alıver," dedi. "Ufak boy, çanta için."

Lamia kendi sokaklarının köşesinden piyasa caddesine çıktığında Turan geliyordu. Lamia elleri titremesin diye yumruklarını sıktı, yüreğinin acıtan gümbürtüsüne aldırış etmeyerek ona doğru yürümeye başladı. İkisi de duvar dibinden yürüyorlardı. Turan onu gördü, ne var ki ağaçların ardına sığınmadı bugün. Şimdi adım adım birbirlerine yaklaşıyorlardı. Lamia'nın kulaklarında, yüreğinin gümbürtüsünü bastıran bir uğultu, başında gözlerini körleştiren, bakışlarının odaklanmasını güçleştiren bir kararma vardı. Gözlerinin önünde Turan'ın beyazlı biçimi dalgalanır gibiydi, gene de Lamia bakışlarını, büyük bir çabayla, onun yüzünde tutuyordu.

Turan'ın gözleri yerdeydi. Ne var ki karşı karşıya geldikleri anda, Lamia'nın ısrarındaki çekim gücüne dayanamamış gibi başını kaldırdı; bakışları birbirine kilitlendi.

O zaman Lamia onun gözlerinin, (evet, sahiden de anımsadığı gibi) sıcak sarı olan rengini gördü ve Lamia'yı hâlâ bağışlamamış olduğunu anladı. Gülümseyerek onu selamlamak istediyse de yapamadı.

Geçtiler. Lamia dönüp arkasına baktı. Turan hiç dönmeden yürüyüp gidiyordu, ama yürümesi yavaşlamış, adımları o yaylı temposunu yitirmiş gibiydi. Yoksa Lamia'ya mı öyle geldi, öyle olmasını istediği için?

Şimdi içinde sevinçle pişmanlık birbirine karışmıştı. "Keşke gülümseseydim ona!" diye pişmanlık duyuyordu. "Durup elimi uzatamadım madem hiç değilse gülümseseydim!" Oysa Turan'ın küskün gözlerindeki sitemin karşısında felce uğramıştı adeta. Bu sitemin bir adım gerisindeki anlam, ancak Turan geçip gittikten sonra Lamia'nın kafasına dank etmişti. "*Darılsaydık barışırdık!*" dememiş miydi şair? Madem sitem vardı gözlerinde, hâlâ seviyor demekti. Darılmıştı madem, barışacaktı.

"Yarın akşamüzeri," dedi Lamia içinden. "Yarın akşamüzeri..."

Eve döndüğünde Yavuz pijamasını giymiş, Allah rahatlık versin, diyordu. Lamia onu, şimdiye dek göstermekten korktuğu ateşli bir sevgiyle göğsünde sıkıp öptü. "Turan'ın çocuğu, Tanrı rahatlıklar versin sana, iyi uykular, Turan'ın çocuğu..."

Yavuz ona sokulmuş, hiç ayrılmak istemez gibi duruyordu. "Beni sen yatırsana, Lamia Teyze."

Lamia, "Olur," demek için ağzını açmışken Süsi araya girdi:

"Birlikte yatıralım," diyerek Lamia'ya göz ucuyla anlamlı bir bakış fırlattı. Onun heyecandan kızarmış yanakları, gözlerindeki parıltı dikkatinden kaçmamıştı.

Yavuz yatağa girince, "Masal isterim," dedi.

Bu loş odada, Turan'ın oğlunun sıcacık elini tutarak ona masal anlatmayı Lamia nasıl da istiyordu bu akşam!

Ne var ki Süsi, "Hayır, oğlum, yarın gece," diyerek Yavuz'u öptü, Lamia'yı elinden tutup dışarı çekti. Sofada ona iyice sokularak, "Nasıl?" diye telaşlı bir fısıltıyla sordu. "Gördün onu değil mi?"

"Evet."

"Nasıldı peki?"

"Benden kaçmadı, ama selam da vermedi. Yüzüme baktı; ben duraladım, ama o hiç durmadı."

Süsi, "Zarar yok," diye fısıldayarak merdivene doğru yürüdü. Lamia'nın gizli umudunu yankılarcasına, "Yarın akşamüzeri," dedi. "Onu zorla durdurup konuşursun."

Lamia içinden fışkıran sevinç, heyecan, beklenti dolu liseli kız gülücüğü duyulmasın diye, parmak uçlarını dudaklarına bastırdı.

Merdiven dibinde Bekir, başını yukarı doğru kaldırmış, onları beklemekteydi. "Nedir bu fiskoslarınız bakalım?" diye şakaya vurmaya çalışarak sordu.

Süsi şakrak bir kahkahayla, "Bu evde kadın kadına konuşmak da mı yasak!" diyerek Lamia'nın elini şöyle bir sıktı, sonra koşarak merdivenden aşağı, kocasının yanına indi.

Lütfiye Hanım çiftlikten dönmüştü. Onun yıkanıp sırt değiştirmesini beklediler, sonra hep birlikte dışarı, sıcak gecenin içine çıktılar. Pelvanlar'dan Hacı Besimler'in evine yemeğe çağrılıydılar.

Mevsim iyice erken bastırmış, yazın ilk boğucu gecesiydi. Hanımellerinin kokusuyla yüklü hava göğüslerin üstünde soluğu daraltan bir yüktü, yıldızlar gökyüzünde vurup duran ışıktan birer yürek. Sokaklar her zamandan daha kalabalık, gezmeye çıkmış kişilerin rahat tempolu ayak sesleri, gülüşmeler, konuşmalar, şarkılar birbirine karışıyordu.

Lamia yanındakilerin arasında, gene de onlardan uzakta gibi yürüyordu. Akşamüzerinden beri süregelen hayalleri onu ikinci bir hava gibi sararak yanındakilerden ayırıyordu sanki. Üzgünlüğünü unutup yalnızca sevincini bilmeye karar vermişti. Önceki harı geçmiş, için için yanan heyecanıyla gözleri hâlâ parlak, yanakları hâlâ pembe, gülüyor, söylüyor, şakalaşıyor, yemek yiyor, yediklerini övüyor, sorular soruyor, yanıtlar veriyor, gene de kendi içinde, apayrı bir dünyada yaşıyordu.

Geç saatte eve dönerlerken Lütfiye Hanım bir ara, "Ne güzelsin bu gece, Lamia!" dedi. "Bambaşka bir hal var üzerinde."

Bekir de Lamia'yı tepeden tırnağa süzerek kayınvaldesine hak verdi: "On beşinde kız gibi Lamia bu gece!"

Süsi kocasının koluna girdi. "Hayır," diye başını sallayarak gülümsedi. "On sekizinde kız gibi. Değil mi, şekerim? On sekiz yaşında değil misin bu gece?"

Lamia, "Bilmem," diye güldü. "Bilmem!"

Bekir, "Ne olmuştu on sekizindeyken?" diye sordu. "Âşık mı olmuştun, Lamia? Yeni âşık olmuş gibi bir hal var üstünde bu gece. İlk kez on sekiz yaşında mı âşık olmuştun?"

Neden hep, Bekir'in bakışları çırılçıplak bir arzuyla doluymuş gibi geliyordu Lamia'ya? Genç kadın gidip teyzesinin koluna girerek, "Altı yaşında," diye Bekir'i yanıtladı. "Altı yaşındaydım ilk âşık olduğumda."

Lütfiye Hanım, "Âşık olduğu kişi de şimdi kocası olan Ali'ydi," dedi. "Şu Tanrı'nın işine bak!"

Nereden estiği belirsiz ufacık bir rüzgâr çıkmış, ortalığı ferahlatacağı yerde yalnızca bungunluğu ve çiçek kokularını dalgalandırmaya yarıyordu.

Süsi, "Hadi, Arabın Bahçesi'nde bademli dondurma yiyelim," dedi.

Annesi, "Hadi, siz karı-koca gidin," diye yanıtladı. "Lamia'yla benim uykumuz var. Zaten ben yarın, sabah körü kalkıp çiftliğe gidiyorum. Ne yapalım, kırk yıllık rençper damadımız birden kentsoylu kesilince iş başa kaldı!"

Bekir, "Taş atma, valdanım!" diye güldü. "Aslında beni başından savmaya fırsat arıyordun."

Lütfiye Hanım, "Hele şu sünneti bir atlatalım, göreceğiz bakalım kim kimi başından savıyormuş!" dedi. "Yürü, Lamia, biz eve gidelim."

Baş başa, kol kola yürürlerken Lütfiye Hanım, "Yaban'a ne zaman geleceksin, Lamia?" diye sordu. "Eskiden o kadar severdin."

"Şimdi de gelmeyi istiyorum ya, nedense bir türlü olmuyor, teyzeciğim. Gezmeklerden başımızı alamadık ki. Şimdi de şu sünnet telaşı..."

"Aldırma, gülüm, Süsi sana mı güvendiydi, sen gelme-

sen ne yapacaktı? Hadi, yarın benimle gel. Erkenden gider, kahvaltıyı çiftlikte yaparız. Kümesten kendi elinle alırsın yumurtanı." Lütfiye Hanım sevgi dolu bir sesle, "Hem seninle şöyle doya doya bir konuşamadık daha!" dedi. "Ne çok konuşmak istediklerim var seninle..."

"Teyzeciğim, yarın olamaz, önceden verilmiş bir sözüm var." Sonra Lamia teyzesini gücendirmemek için hemen, "Yarından sonra gelsem olmaz mı?" diye sordu.

"Tabii olur. Ben dönmüşsem birlikte gideriz, yoksa sana araba yollarım." Lütfiye Hanım sevinmişti. "Gülsüm'e söylerim, sana sacda etli yufka pişirir, keçi peyniriyle de höşmerim yaptırttım mı... Bol bol konuşuruz artık. İstersen gece bile kalırsın!"

Yatarken birbirlerini yanaklarından öptüler. Çiftliğe gitmek düşüncesi şimdi Lamia'yı adamakıllı sarmıştı. Yarın akşam üzeri Turan'la mutlaka konuşacaktı. Ertesi gün rahat gönülle Yaban'a gider, ata biner, köy ekmeği yer, başıboş bir gün geçirirdi.

"Hani bir söğüt vardı, teyzeciğim, gövdesi oyuk, hâlâ duruyor mu?"

"Duruyor ya. Bir türlü yıkılmıyor, ben de dokundurtmuyorum. Anıt gibi bir şey oldu, artık."

Teyzesi yattıktan sonra Lamia daha bir süre avluda oyalandı, sonra odasına çıktı. Geceliğini giymiş saçlarını fırçalarken Yavuz'un ağladığını duyar gibi oldu. Kulak verdi. Lütfiye Hanım'ın yumuşak horultusundan başka ses seda yoktu. Sonra hıçkırık sesi gene duyuldu. Yavuz uykusunun arasında bir şeyler mırıldanarak usul usul ağlıyordu.

Lamia hemen onun odasına gitti. Çocuğun alnı, saçları ter içinde kalmıştı. Lamia yatağın yanına diz çöktü, onun nemli saçlarını okşayarak, "Sus, yavrum, bak, ben buradayım, hiçbir şey yok, ben buradayım," dedi.

Yavuz susmuştu. Birkaç kez hıçkırıkla karışık içini çekti, sonra o ince kollarını Lamia'nın boynuna, sımsıcacık sardı. Hâlâ uykudaydı. "Anneciğim," diye anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı, sonra kolları çözüldü. Soluması sakinleşmişti. Lamia onun rahatladığına güven getirdikten sonra önemli

bir işe yaramanın gururlu sevinciyle odasına döndü. Başını yastığa koyar koymaz uyudu.

Uyandığı zaman evin içi ve dışarısı sessizdi. Ama Lamia yüreğinin çırpıntısından biliyordu ki sokakta, pencerenin altında bir ayak yürümüştü. Karanlık henüz kopkoyu olmakla birlikte gece böceklerinin sesleri seyrelmiş, uzaktan uzağa Yaban'ın ilk horozları tek tük ötmeye başlamış, şafaktan önceki serinlik kendini duyumsatmıştı. Lamia, "Geç kaldım!" telaşıyla yatakta doğruldu, pikeyi üzerinden itti. "Korkut'u uyandırmam gerekiyordu." Islık sesini bekledi. Gerçekten de bir an sonra Turan'ın ıslığı gece içinde ürperdi. Ama Korkut'u almaya geldiği zamanki işaret ıslığı değildi ki! '*Mazi kalbimde bir yaradır, bahtım saçlarından karadır,*' diyen eski bir tangonun ezgisiydi.

O zaman Lamia bütün bütüne uyandı. Aradan neredeyse sekiz yıl geçmiş, Korkut ölmüştü. Bu gece Turan ona, Lamia'ya geliyordu. Lamia pikeyi ayağının ucuyla iterek sevinç içinde yere atladı. Turan'ın böyle hemencecik geleceğini hiç ummamıştı. Pencereye gitti, eğilip baktı. Bir ağaç gölgesine sinmiş duran ince beyaz biçimi seçti. Turan'ın pencereye bakıp bakmadığını bilemiyordu. Gene de eliyle ufak, sabırsız bir hareket yaptı; yalınayak, geceliğiyle dışarı fırladı, aşağı koştu.

Taşlığın arka avluya açılan kapısını aralarken yüreği duracak gibi oldu. Turan yukarı tırmanmıştı bile. Zeytin ağacına yaslanmış duruyordu. Lamia ona doğru yavaş yavaş, korkular içinde, duraksayarak ilerledi. Aralarındaki uzaklık hiç bitmeyecek gibiydi. Turan da ona doğru birkaç adım atsaydı ya! Gel gelelim Turan ağacın gövdesine yaslanmış öylece duruyor, o gelsin diye bekliyordu. Lamia yaklaşınca Turan kollarını göğsünde kavuşturdu.

Lamia şimdi onun yanında, tam önündeydi. Durdu, ona baktı. Yıldız ışığında Turan'ın yüzündeki o ince kırmızı damarlar, göz uçlarındaki kırışıklıklar seçilmiyordu. Yıldız ışığında Turan gene delikanlıydı.

Ama delikanlı Turan böyle sessiz, donuk durur muydu? Lamia'yı görünce o için için gülüşüyle güler, onun elini tu-

tar, beline sarılır, onu öperdi. Bir şeyler söylerdi. Oysa bu Turan kollarını göğsünde kavuşturmuş, put gibi duruyordu.

Lamia, "Oturalım, Turan," dedi.

Turan ses çıkarmadan kuyunun kenarındaki taşın üstüne oturdu, dizlerini dikip kollarını dizlerine doladı. Gözlerini Lamia'dan ayırmıyordu. Sonunda, "Konuş bakalım," dedi, eski sesine benzemeyen sert, donuk bir yaşlı adam sesiyle.

Lamia, "Geldin!" dedi. "Geldiğin için teşekkür ederim." Onun yanı başına oturdu.

Turan omuz silkti. "Gelmemeyi çok isterdim, ama yapamadım. Senin Yeşilce'ye geldiğini duyduğumdan beri kendi kendimle çarpışıyorum. Gelmeyecektim, yüzüne bakmayacaktım."

"Ama geldin."

"Sen peşime düşmeseydin belki gelmezdim."

"Ama düştüm." Lamia sesindeki sevinç titreşimini bastıramamıştı.

Turan neşesiz bir gülüşle, "Kendinden eminsin, Lamia," dedi. "Kendinden hep emindin zaten. İşte bu gece de tıpış tıpış ayağına geldim. Bu senin ikinci zaferin."

Lamia, "Böyle konuşma, Turan," dedi. Uzanıp ona dokunmayı göze alamıyordu.

"Nasıl konuşayım?" diye Turan o donuk, yorgun sesiyle sordu. "Sen söyle. Nasılsa hep senin istediğin gibi oldu, her şey, her zaman."

"Böyle düşünüyorsun madem, neden geldin buraya?"

"Çünkü sen beni çağırdın. Yüzüme baktın, beni çağırdın." Turan'ın sesinde hafif bir canlılık kıpırdanmıştı. "Sen söyle bakalım, beni neden çağırdın? Neden düştün peşime?"

"Bunu bilmeyecek ne var! Seni istiyorum da ondan. Hem bütün suçu bana yıkıp kendini temize çıkarmak ne kolay! İstemesen gelir miydin?" Lamia sesini iyice alçaltarak, inatlaşan çocuklar gibi, "Sen de beni istiyordun," diye ekledi.

"Ama istemek istemiyordum. Hâlâ da istemiyorum."

"Artık çok geç. Geldin işte."

Bir sessizlik oldu. Sonra Turan, birden," Kocan nerede?" diye sordu.

"İstanbul'da."

"Buraya gelmeyecek mi?"

"Hayır."

"Sen ne zaman dönüyorsun İstanbul'a?"

"Belki hiç dönmem."

Turan elini uzatıp onun kolunu tuttu. Lamia onun kucağına sığınmak isteğiyle sallandı. Ama Turan onu, kolunu sıkarak engelledi. "Hayır," dedi. "Kocanla bozuşup buraya geldin," diye ekledi. "Belki ona nispet yapmak istiyorsun. Belki seni başka kadınla aldattı; öç almak istiyorsun ondan."

"Turan... Yok, hayır, hayır."

"Öyleyse canın sıkılmaya başladı bunca yıllık evlilikten sonra. Kendine eğlence arıyorsun."

"Hayır. Hayır."

"Ben senin hayırlar'ına inanır mıyım artık? Ne sanıyorsun sen beni? İkinci kez kırıp atacağın bir oyuncak mı?"

"Canımı acıtıyorsun, Turan."

Turan onun kolunu daha da sıkarak, "Az bile!" diye söylendi. "Boğazını sıkıp öldürmeliydim seni!"

Lamia serbest koluyla onun omzuna sarıldı. Başını arkaya atarak gergin boynunu ona uzattı: "Hadi, sık öyleyse," dedi.

Turan'ın dudakları onun boynunun serin cildini dağladı, kavurdu sanki. Lamia içine zıpkın gibi saplanan bu zevkle,

"Ah, Turan!" diye solur gibi inledi.

Turan şimdi onu kolları arasına alıp göğsüne bastırmıştı. Lamia onun kıvırcık saçlarını okşamak için uzanırken birden irkilerek kollarından sıyrıldı, kulak kesildi. Turan,

"Ne var?" diye sordu.

"Ses duydum."

Turan da kulak kabarttı, sonra onu gene kucakladı. "Ürkek kızım benim!"

"Yok, yok." Lamia onu yavaşça iterek ayağa kalktı. "Saklan!" diye fısıldadı. "Birisi geliyor."

Turan yan bahçenin parmaklığından aşarak mor salkım kütüğünün dibine sindi.

Lamia avlunun ortasına doğru yürüdü. Taşlık kapısı yavaş yavaş açılıyordu. Lamia içinden, 'İnşallah Bekir değildir!' diye bir dua uçurdu. Ötekilerden biriyse hiç sorun değildi, ama ya Bekir ise? Bekir'in varlığını nasıl tümden unutarak böylesi pervasız bir çılgınlığa kalkışabilmişti?

Kapı açıldı, dışarıya ayağında pijamasıyla küçücük bir karaltı çıktı.

Lamia onu görünce öyle sevindi, öylesine ferahladı ki neredeyse yüksek sesle kahkaha atacaktı. Yavuz'sa onu görünce zınk diye durmuştu. Karanlıkta Lamia'yı tanımamış olsa gerekti. Geri dönecek gibi yaptı, sonra vazgeçti. O ne yapacağını bilemez gibi bocalarken Lamia ona yaklaşarak,

"Yavuz, korkma, benim, Lamia Teyzen," diye fısıldadı.

Onun sesini duyan Yavuz hemen koşup geldi, korkudan buz kesmiş elini onun eline verdi. "İyi ki sensin," dedi. "Başkası diye korkmuştum."

Lamia, "Ben de," diye güldü. Sonra: "Ne işin var senin burada? Bu saatte bahçeye neden indin?"

"Saat kaç bilmiyorum ki! Uyandım. Bakalım parmaklıktan ay görünüyor mu, diye indim."

"Ay mı? Bu gece ay yok ki!"

"Yok mu? Geçen gün babama sormuştum. Birkaç gece sonra yeniay çıkar, demişti. Ben de uyanınca belki bu gece çıkar, dedim, buraya indim. Hiç çıkmayacak mı ay bu gece?"

"Yeniaya daha var."

Yavuz, "Yazık!" diye içini çekti.

Lamia, "Yeniayı neden istiyorsun?" diye sordu.

Yavuz, "Niyet tutacağım," dedi. "Mim Çocuk gibi. Çok günlerden sonra mı çıkar yeniay?"

"Ben takvime bakar, sana söylerim."

"Teşekkür ederim, Lamia Teyze. Hem beni uyandırır mısın ki niyet tutayım?"

"Uyandırmaya gerek yok, çünkü yeniay akşam erkenden çıkar. Hemen güneş batarken o çıkar. Sen daha uyumamış olursun. Ben sana söylerim. Dileyeceğini dilersin."

Yavuz, peki, der gibi başını salladı. "Niyetimi sana da

söylerim. Kimselere söylemem, ama sana söylerim."

Lamia onun elini avucunda sıkarak, "Ben de başka kimseye söylemem," dedi. "Hadi şimdi gidip yatalım artık."

Yavuz, "Peki," dedi.

"Durun. Gitmeyin daha."

Lamia bir içgüdüsüyle Yavuz'u kavrayıp kendine çekmişti. Yavuz onun kolları arasından başını sesin geldiği yana döndürdü.

Turan gene zeytin ağacının gölgesine sinmiş duruyordu. "Merhaba, Yavuz," dedi.

Yavuz, "Sen kimsin?" diye sordu.

Lamia onu dizlerine bastırmış, yüreği ağzında, öylece duruyordu.

"Ben senin eski bir dostunum, delikanlı."

Yavuz dönüp bu kez Lamia'ya bakarak, "Korkma, teyzeciğim, bak, benim arkadaşımmış," dedi.

Lamia gülmekten kendini alamamıştı. Yavuz'u bıraktı.

Turan, "Buraya gelsene, Yavuz," dedi. "Çoktan görmedim seni. Nasıl da büyümüşsün."

Yavuz, "Büyüdüm de sünnet bile olacağım!" dedi. "Pazar gecesi sünnet düğünü olacak. Yoksul çocukları da sünnet edecekler."

Yavuz, Lamia'nın elini, besbelli teyzesi bu yabancıdan korkmasın diye, sıkı sıkı tutuyordu. Birlikte Turan'ın yanına gittiler. Yavuz, Turan'ı süzdü:

"Sen beni tanıyor musun?"

"Tabii. Hem de çok eskiden. Ama o zaman sen çok küçüktün. Beni tanımazsın."

Yavuz hâlâ dikkatle onu süzmekteydi. "Ama tanıyorum," dedi. "Belki de seni rüyamda görmüşümdür, kim bilir?"

Turan uzandı, hiç sesini çıkarmadan Yavuz'u kavradı. Kollarının arasında sımsıkı tuttu. Bir an baba-oğul öylece durdular. Lamia dudaklarında ılık, tuzlu bir ıslaklık hissederek elini yüzüne kaldırınca yanaklarının yaş içinde olduğunu fark etti.

Şimdi Turan yere, duvar köşesinin gölgesine oturmuş, oğlunu da kolunun kovuğuna almıştı. "Seni göreceğim gel-

miş, Yavuz. Ne iyi oldu böyle bahçeye indiğin. Yoksa belki de hiç görüşemeyecektik."

"Benim sünnet düğünüme gelmeyecek misin?"

"Belki gelirim, ama ne olsa, böyle baş başa kalamayız ki! Herkesin içinde, kalabalıkta, böyle rahat konuşamayız."

Yavuz, "Benim ev biçimde bir kumbaram var," dedi. "Para biriktiriyorum."

"Peki, çok paran olunca ne yapacaksın?"

"Doktor olacağım."

Turan güldü: "Doktor olmak için senin para biriktirmen gerekmez ki! Baban nasılsa verir gereken parayı."

"Ama yoksullara da para vermek gerek, doktor olunca."

Turan onun bu mantığının tartışmasına girmedi. Gözlerini, bakmakla doyamıyormuş gibi, ondan ayıramıyordu. "Nasıl da büyümüşsün! Kocaman olmuşsun!"

"Sen beni hani, eskiden gördüğün zaman ben çok küçük müydüm?"

"Küçücüktün ya. Daha yürümüyordun, konuşamıyordun da."

"Demek küçücük bebeciktim." Yavuz kendi kendisinin küçücük bebecik durumuna keyif ve sevecenlikle güldü.

Turan, "Evet," dedi. "Annen seni çarşıdan daha yeni almıştı."

Yavuz döndü, babasının yüzüne baktı: "Çarşıdan almıştı mı dedin?"

Turan biraz bocalayarak, "Yoksa leylek mi getirmişti, valla pek bilemiyorum," diye söylendi.

Yavuz ona, "Senin çocuğun var mı?" diye sordu.

Sonra Turan, "Var," dedi.

"Kız mı, oğlan mı?"

"Oğlan."

"Kaç yaşında?"

"Senin kadar bir şey."

Yavuz içini çekti: "Keşke burada olsaydı da oynasaydık! Benim hiç yakın arkadaşım yok."

Turan, "Yazık!" dedi. "İyi olurdu, ama benim oğlum burada değil ki. Çok uzaklarda."

"Adı ne onun?"

Turan duraladı. Sonra, "Mustafa," diye yanıtladı.

Yavuz, "Mim Çocuk!" diye el çırptı. "Ben onu tanıyorum." Sonra: "Sünnet oldu mu?"

"Daha olmadı."

Yavuz yan gözle Turan'a şöyle bir baktı. "Ama koskoca, benim kadar oğlun var da sen hâlâ çocukların nasıl dünyaya geldiğini bilmiyorsun."

"Bilmiyor muyum?"

"Bilmiyorsun ya. Bak, ben sana anlatayım! Çocuklar ilkin annelerinin karnında büyürler. Allah koyar onları oraya. Babalar da annelere iyi bakarlar, yiyecek getirirler. Biliyorum, şimdi sen diyeceksin ki, çocuk annesinin karnının içinde nasıl yemek yer de büyür, diyeceksin. Bunu ben sana şimdi anlatacağım, ama anlaması güçtür. Biliyorum, inanmayacaksın, yalan gibi gelecek ama inan, hepsi doğru."

"Peki, inanacağım."

"Şimdi, annenin midesi var ya, annenin midesinin ucundan çocuğun ağzına giden bir küçücük boru oluyor. Annenin yediği yemekler bu boruyla çocuğun ağzına gidiyor. Biliyorum, bunlar sana çok tuhaf geliyor, inanmak istemiyorsun, ama inan. İşte, çocuk annesinin karnında böyle büyüyor. O büyüdükçe annesinin karnı da büyüyor. Sonra doktor annesinin karnını dinliyor, eğer içeriden çocuğun kalbinin sesini duyarsa hemen çocuğu çıkarıyor."

Turan, "Allahallah!" diye başını salladı.

Yavuz başını yan yatırmış, onu dikkat ve merakla süzüyordu: "Sen bunların hiçbirini bilmiyor muydun?"

"Yoo, ilk senden duyuyorum."

"Senin çocuğun gelince seni aldattılar, demek. Çarşıdan aldık, dediler, sen de inandın." Yavuz onun bu saflığından çok hoşlanmış gibi kıs kıs güldü: "İyi ki ben söyledim. Yoksa sen hep yanlış bilecektin!"

"Sen sağ ol, e mi Yavuz."

Şimdi artık Yaban'daki horozlar ötme yarışına girmiş, uzaktan uzağa ilk araba tangırtıları da kır yollarında yuvarlanarak karanlığı inceltmeye, dağıtmaya başlamışlardı. Bi-

raz sonra kente ulaşırlar, sabahı başlatırlardı. Lamia teyzesinin erken kalkacağını anımsayarak kaygılandı. Baba-oğulun yanına gitti, diz çöktü.

"Neredeyse sabah olacak. Hepimiz gidip uyuyalım artık."

Turan oğlunu büsbütün kendine çekerek, "Evet, artık ayrılmak gerek," dedi. "Gören olabilir."

Yavuz, "Sen benim arkadaşımsan annemle babamın da arkadaşı değil misin?"

"Hayır, değilim."

"Lamia Teyzemin arkadaşı mısın?"

"Evet, onun arkadaşıyım."

Yavuz biraz düşündü. Büyüklerin dünyasındaki tutarsızlıkları şaşmadan, sorgusuz kabul etmeyi öğrenmişti. "Peki," dedi. "Yani sünnet düğünüme gelmeyecek misin, pazar gecesi?"

"Geleceğim, mademki sen beni istiyorsun. Belki beni orada göremezsin, ama ben yüzde yüz geleceğim."

"Neden göremezmişim seni?"

"Sana söyledim ya, annenle baban benim arkadaşım değiller de ondan. Ama ben gizlice geleceğim. Görünmeden."

"Ama ben seni göremezsem geldiğini nereden bilirim?"

Turan gizemli bir fısıltıyla, "İşaretleşeceğiz!" dedi.

Yavuz sevinçli bir heyecan ürpertisiyle omuzlarını kıstı: "Nasıl işaret?"

"Bir şarkı. Benim şarkım. Çalgıcılara o şarkıyı çaldırtacağım. Onu duyduğun zaman sen de benim gelmiş olduğumu bileceksin, seninle beraber olduğumu."

Şimdi gitgide ağaran hava içinde Lamia onları seyrediyordu. İkisini böyle bir arada görmek ne tuhaftı, ne tatlı, nasıl da iç burkucu! Oğluyla konuşurken Turan mutluluktan gençleşmiş, Yavuz'a büsbütün benzemişti.

Yavuz, "Ama ben o şarkıyı bilmiyorum ki!" dedi.

"Lamia Teyzen biliyor. O duyunca sana söyler."

"Ben de bilmek istiyorum."

Turan, "Peki öyleyse," diyerek kendi tangosunun ilk iki dizesini ıslıkla çaldı.

Lamia dehşet içinde onun koluna sarılmıştı. "Ne yapıyorsun, çıldırdın mı?"

Turan, onu gene eski Turan yapıp çıkan bir gülüşle, "Çıldırmamak elde mi?" dedi. Sonra: "Peki, peki, gidiyorum. Siz de yataklarınıza gidin artık!"

Ayağa kalkmıştı. Lamia onun iki elini tuttu:

"Ya biz?"

"Biz de sünnet gecesi görüşeceğiz."

"Ama o pazar gecesi!"

Turan hep aynı keyifle, "Sabırsızlanma bakalım, bizim de sıramız gelecek elbet," dedi. Gene oğluna döndü: "Teyzen sana o şarkıyı söyler, sen de duyunca benim geldiğimi anlarsın."

Yavuz, "Teyzem söylemese de anlarım," dedi. "Çünkü senin şarkını artık öğrendim."

"Bir duyuşla aklında kalır mı?"

"Kalır ya! Çünkü ben şarkıları çok seviyorum."

Turan, "Baban gibi," diye güldü.

Yavuz, "Babam en çok annemin söylediği şarkıları sever," dedi.

Lamia onu elinden tutup çekti. "Tamam artık. Biz gidiyoruz."

Turan eğildi, oğlunu çabucak iki yanağından öptü: "Gidin öyleyse. Yalnız bir ricam var. Benim bu gece buraya geldiğimi kimseye söylemeyeceksiniz. Üçümüzün arasında kalacak."

Yavuz, "Söz," dedi. "Geleceksin değil mi?"

Turan, "Söz!" diyerek parmaklıktan aştı.

Lamia'yla Yavuz onun köşeyi dönüp gözden yitişini seyrettikten sonra yukarı çıktılar. Lamia, Yavuz'u yatırdıktan sonra kendi odasına geçti, ama bu saatten sonra uyuması olanaksızdı. Aşağıya inip teyzesinin kalkmasını bekledi.

"Kararımı değiştirdim, teyze! Çiftliğe bugün geliyorum, sizce sakıncası yoksa."

Sünnet çocukları İzmir'den gelen hokkabazın marifetlerini seyrededursun, büyükler dans ediyorlardı. Belediye

Bahçesi'ndeki çam ağaçlarının dallarına mavi, sarı, yeşil, kırmızı ampuller serpiştirilmişti ve bunların loş aydınlığında Bekir, Lamia'yı çevredekilerin gözüne batmayacak biçimde, gene de oldukça yakın tutuyordu.

"Kadının uzun boylusuna pek düşkünlüğüm yoktur ya, dans etmesi iyi oluyor. Çok güzel dans ediyorsun, Lamia."

"İşte buna sevindim. Çünkü dans etmeyeli o kadar zaman oldu ki!"

"Nasıl? İstanbul'da ekâbirden bir ailenin oğluyla evli olduğun halde uzun süre dans etmemek nasıl olur?"

Lamia, "Bizim yaşantımız çok sadedir," diye güldü.

Bekir hızlıca dönmelerinden yararlanarak onu göğsüne bastırdı. Ve Lamia içinde şimşek gibi bir hazzın kamaştığını, hem tatlı hem ağulu bir arzunun damarları boyunca yayılarak (ığıl ığıl akmak dedikleri bu olsa gerekti işte) kasıklarının arasında odaklandığını hissetti. Paniğe kapıldı. İlk başta Bekir'den korktu. Onu arzuladığını, onun yakınlaşmasından kaçınmamış olduğunu Bekir bilmemeliydi. Lamia, Bekir'in kollarında, o arzu baygınlığı içinde gevşek, hazır duran gövdesini şöyle bir kastı, başını belli belirsiz geriye çekip Bekir'in sıcak soluğundan uzaklaştırdı. Oysa Bekir hiçbir şeyin ayırdında değilmiş, kendi davranışında da olağandışı hiçbir şey yokmuş gibicesine konuşmasını sürdürüyordu.

"Hem zaten karı-koca dans etmenin tadı çıkmaz ki!"

Lamia, "Neden çıkmasın?" diye sordu, ama ezbere; bilinci Bekir'in ellerinin kendi eline, sırtına dokunuşuyla, bu dokunuştan içine akan, engelleyemediği (yoksa engellemek istemiyor muydu?) o ağulu balla yüklüydü. Ne güzeldi bu: dudaklar başka şey söyler, gözler bilmezlikten gelirken tenin tenle telgraflaşması: *"Seni istiyorum..."* *"Ben de seni... Ben de seni..."*

Lamia'yı asıl, Bekir'den daha çok, kendi kendisi ürkütmüştü. Bekir'in erkekliğinin ve bir yerde arzusunun hep ayırdında olmuştu da onunla olan ilişkisini, uygar, 'evli kadın-akraba' tanımının elektrik geçirmez kılıfıyla kaplamayı bilmişti. Öyleyse şimdi kılıfın böyle birden elektrik

geçirerek onu çarpması nedendi? Hem de Turan'ı beklediği bir gecede! Turan'dan gelecek işareti kolladığı bir sırada!

Bekir, "Çıkmaz işte!" diye onun sorusunu yanıtladı. "Ben Süsi'yle hemen hiç dans etmem. Ali seninle dans etmeyi sever mi?"

"Sever, sanırım." Lamia, Bekir'in erkekliğinin elektrik akımına karşı yeni bir zırh bulmanın telaşıyla, "Ben de severim onunla dans etmeyi," diye ekledi. "Biz danslı toplantılarda falan en çok birbirimizle dans etmeyi severiz."

"Ben de Süsi'nin benden başkalarıyla fazla dans etmesine pek izin vermem."

"Ama sen dans edersin!"

"Ben başka!"

Lamia güldü. Bekir onu kendine biraz daha çekerek,

"Gözlerin hep çevrede," dedi. "Kulağın kirişte gibi. Birinin yolunu gözlüyormuşsun gibi bir halin var. Yoksa kocanı mı özlüyorsun, Lamia?" Ve onun karşılık vermesine fırsat bırakmadan, dudaklarını neredeyse onun saçlarına değdirerek, "Çok güzel kadınsın, Lamia!" dedi. "İlkin soğuk görünüyorsun, uzak, züppe falan, ama sıcaksın. Kocan seni nasıl böyle yalnız bırakıyor, şaşıyorum."

Lamia şimdi hafiften titremeye başladığını fark etti. Kendini Ali'nin karısı olarak düşünmeyeli öyle çok oluyordu ki! Duygularındaki bu afallatıcı dalgalanma da bundan kaynaklanıyor olsa gerekti. Bütün evliliği boyunca Ali'ye sadık kalmıştı. Sadakatle evliliği eşanlamlı saydığı gibi sadakatsizlik etmek, başka erkeklerle olmak için gizli bir istek de duymamıştı. Ama yalan, hani bir gece, hiç tanımadığı bir erkeğe karşı da böyle, birden çarpan, şiddetiyle onu bayıltayazan bir arzuya kapılıp gitmemiş miydi? Bir hukukçular kongresinin yemeğinde, o İsveçli diplomata karşı? Olağanüstü zariflikteki iskeletinin, sıkı, ince etinin üstüne gerilmiş kızılımsı cildi, çivi gibi mavi gözleri, sivri sakalıyla (bir ortaçağ keşişiyle on dokuzuncu yüzyıldan bir arşidükün karışımı olan) bu erkek onu dansa kaldırdığında Lamia hoşlanmıştı hoşlanmasına da... dans ederken adamın bir ara, çalan valsin bir dizesini İngilizce olarak yüksek sesle söyle-

yip: *'Düşlerimde elinizi öpüyorum, madam,'* diye, elini öpmesi üzerine elinden bütün varlığına yayılan arzu akımının o baş döndürücü şiddetini hiç beklememişti. Kuru, uçucu, sıcacık bir öpüş ki bir salon adamının sıradan (hatta belki de görev saydığı) bir iltifattan öte bir anlam taşımayabilirdi. Gene de Lamia o baş dönmesinden bütün gece kendini kurtaramamıştı. Evet, yatmaya hazırlanırken, yatak odasıyla banyo arasında gidip gelirken, hep gizli bir vals ritmiyle yaylanmıştı adımları. Kocasının koynuna değil de o İsveçli diplomatın, gizemli kuzey erkekliğiyle hislerini allak bullak eden o çivi gözlü adamın düşlerine girmeye hazırlanmıştı. Ama yatağa girince Ali ona tümüyle sahip çıkmıştı gene, her zamanki gibi, Lamia düşlerde eli öpülen kadın olmayı unutmuş, Ali'nin kadını olmuştu gene, her zamanki gibi. Böyle bir olayı ondan sonra hiç yaşamamıştı. Böylesi bir sadakatin ne kadarı doğal, ne kadarı kendi duyguları üstüne yaptığı baskıların sonucuydu, bilemiyordu. Bildiği, kimi arkadaşlarının evlilikte sadakat konusunda gösterdikleri esnekliği her zaman yadırgamış olmasıydı. Esin'in, deli divane olduğu Feyyaz'la evlenmeye hazırlandığı sırada, "Beni elbet aldatacak günün birinde," dediğini anımsıyordu. "Aldatmazsa şaşarım. Gene de, o beni aldatmaya fırsat bulamadan ben onu aldatacağım ki onun yaptığını duyunca dünyam yıkılmasın!"

Lamia nasıl da etkilenmişti bu konuşmadan! Bu kıvrak İstanbul kızının yanında kendi evlilik, sadakat, ölünceye dek, ebediyen düşüncelerini hantal, taşralı bulmuştu. Bir süre bu konuda Esin gibi düşünmeye kendini zorlamışsa da beceremeyişti. Esin'in suçladığı gibi 'eski kafalıydı' işte; 'beylik-klişe' kavram ve kaygılardan kurtaramıyordu kendini. Biraz da Esin'in, şımarıklık sınırına dayanan güvencinde buluyordu aralarındaki ayrımı. Analı babalı büyüyen Esin sevildiğine, her zaman herkesçe sevileceğine öyle güveniyordu ki bu sevgileri dilediği gibi har vurup harman savurabiliyordu. Oysa Lamia kimseye şımaramadan büyümüştü. Yaşamının temel direği olan teyzesinin bile sevgisini ondan geri almasının sarsıntısını yaşamıştı. Bu yüzden Ali'ye de

şımarmamıştı hiçbir zaman. Buna biraz Ali'nin tutumu neden olmuştu: Aralarındaki yaş farkına karşın Ali onu hiçbir zaman çocuğu yerine koymamaya çalışmıştı; biraz da Lamia'nın ezikliği. Çünkü Ali'yle yalan söyleyerek evlenmiş, Turan'dan gebe kaldığını, Turan'ın çocuğunu aldırdığını ondan gizlemiş olmayı, kendi kendine, hiçbir zaman bağışlamamıştı. Ve bu yüzden kocasına karşı her zaman boynu eğik kalmıştı, gizliden gizliye.

Şimdi Bekir'le dans ederken içinde bu çılgın duyguların çalkalanması belki de bu yüzdendi: Ali'nin simgelediği baskının kalkmasıyla baş gösteren bir taşkınlık.

Peki, ya Turan neci oluyordu? Ali'ye olan sadakat borcunu sildiyse, Turan'a olan, daha eski borcunu ödemek istediği için değil miydi?

Lamia bir utanç duygusuna kapılarak Turan'ı düşündü. Bu gece buluşacaklardı, ama nerede, ne zaman? Geçen gece ayrılırlarken, o telaş içinde hiçbir şey kararlaştırmamışlardı.

Lamia, Bekir'e karşı serinkanlı görünmeye çalışarak, "Ali'yle ben birbirimize güveniriz," dedi. "Ben de onu İstanbul'da, bir sürü güzel kadının içinde bırakıp geldim ya işte!" Sonra, "Artık otursak mı?" dedi. "Ben biraz yoruldum galiba."

Bekir, "Yorulmak mı?" diye o iri dişlerini göstererek güldü. "Bu kadar çabuk ha? Ali'yle olduğun zaman böyle çabuk yorulmazsın, herhalde?"

Lamia yanaklarına ateş bastığını hissetti; ne diyeceğini bilemeyerek bocaladı. Şimdi tek istediği, Bekir'in kollarının cenderesinden kurtulmaktı. İmdat ararcasına çevresine bakınırken birden Süsi'yle göz göze geldi. Süsi pistin tam kenarında durmuş, dikkatle onlara bakmaktaydı. Lamia, teyze kızını gördüğüne ömründe böyle sevindiğini anımsamıyordu. Şakrak sesle,

"Süsi!" diye seslendi. Durdu; Bekir'i de durmaya zorladı.

Süsi bu işareti bekliyormuş gibi, hiç duraksamaksızın dans pistine, onların yanına yürüdü.

Lamia ona bakıp gülümseyerek, "Kocanı teslim al, şekerim," dedi. "Biraz da sen yorul, yıpran."

Süsi, "Hay hay!" diyerek kendini Bekir'in kollarına bırakırken Lamia koşarcasına oradan uzaklaştı, sünnet çocuklarının yattığı yere yöneldi.

Çalgı yeni bir parçaya geçmek için bir an duralamıştı. Lamia, Yavuz'un yatağına yaklaştığı sırada bir tango çalınmaya başladı. Eski şaraplar gibi, vücudu gevşettikçe hisleri kamçılayıp geren bir eski tango ki Yeşilce'den başka yerlerde, hatta belki Yeşilce'de bile artık çalınmaz olmuştu: *'Mazi kalbimde bir yaradır, bahtım saçlarından karadır, beni zaman zaman ağlatan işte bu hazin hatıradır.'*

Yavuz yatakta gözleri kapalı yatıyordu. Yanaklarına biraz renk gelmişti ve kirpikleri uzun uzundu. Lamia alnına dokunduğu zaman da gözlerini açmadı. Yalnızca gülümsedi; uykulu bir sesle, "Arkadaşımız geldi, hani o geceki," diye mırıldandı. "Söz verdiydi gelirim diye; geldi." Sonra dudakları biraz aralık kalarak uyudu.

Lamia parmaklarını hafifçe onun saçlarının arasından geçirerek uzaklaştı: Turan gelmişti. Bu yakınlarda bir yerdeydi. Şimdi onu bulmak Lamia'ya düşüyordu. Belediye Bahçesi'ni tenis kortlarından ayıran parmaklığa gitti. Küçük tahta kapıyı açıp çıktı. Gören, dikkat eden var mı, diye düşünmüyor, aldırış bile etmiyordu. Asfalt caddeye çıktı. Kaldırım boyunca, sünnet düğününü seyretmek için bir sürü insan birikmişti. Yaşlı-genç, kadın-erkek bir kalabalık, kucakta bebeler, etekte çocuklar. Burada bir ikinci düğün vardı sanki. Açıkgöz bir ketenhelvacı maniler söyleyerek savurduğu pespembe şeker bulutlarını çubuklara doluyor, bir leblebici sivri kâğıt külahlara kabak çekirdeği, sarı leblebi dolduruyordu. Lamia'ya dönüp bakan olmadı. Genç kadın Belediye Bahçesi'nin ön kapısına dolanmak için yandaki sokağa saptı. Burası karanlıktı. Lamia köşeyi dönerek bahçenin arkasındaki yola girdi. Burası daha da karanlıktı, ama çalgı sesi, kahkahalar, bağırışlar, büfe başlarındaki tabak, çatal şangırtıları, konuşmaların uğultusu daha yakından geliyordu.

Lamia duvara yaslanmış duran Turan'ı seçti. Turan da onu görmüştü. Sigarasını atıp topuğuyla çiğnedi, sonra hızla yürüyüp geldi, Lamia'nın ellerini tuttu. Kendi elleri, ateşi varmış gibi yanıyor, soluğu belli belirsiz alkol kokuyordu. Lamia'nın parmaklarını sıkarak, fısıltıyla,

"Bizim eve gelir misin?" diye sordu.

"Nereye istersen."

"Ben gideyim, sen biraz sonra gel. Birlikte görülmeyelim."

Lamia başını iki yana sarstı: "Vız gelir, birlikte gidelim."

Turan onu kucakladı, kemiklerini kırarcasına göğsünde sıkarak, "Sevgilim benim!" diye fısıldadı.

Yıllardan beri ilk olarak orada, duvarın dibinde, sünnet düğündekilerin neredeyse gözleri önünde öpüştüler.

Turan boğuklaşmış bir sesle, "Hadi gidelim," dedi.

Birbirlerine sarılmış olarak yürüdüler. O kadar yakın yürüyorlardı ki ayakları birbirine dolanıyordu. Bir köşe başında bir bekçiyle karşılaştılar.

Bekçi, "Merhaba, Turan Bey," diye elini kasketine götürdü, geçti. Ama onun birkaç adım sonra durup dönerek arkalarından baktığını biliyorlardı.

Turan, "Seni tanımaz, nasılsa," dedi.

Lamia gene, "Vız gelir," diye yanıtladı.

Evin içi boğucu sıcaktı. Turan pencerelerin demir kapaklarını, arka avluya çıkan camlı kapının iki kanadını açtı. Hanımeli kokusu, kapı açılsın diye bekliyormuş gibi hemencecik içeri doldu.

Turan, "Sen buraya hiç gelmiş miydin?" diye sordu.

"Hayır."

"Güzeldir. Başından beri çok sevdim bu evi. Hele arkadaki şu gizli bahçe!..

"Bu kez dönüp geldiğimde, tek başıma bu evde sıkılacağım sandım, ama hiç sıkılmıyorum. Kimi geceler çiçekleri bile suluyorum. Bunca bakımsızlıktan sonra hâlâ açmalarını öyle seviyorum ki! Kimi zaman, bahçede oturup kuyu başında bir sigara tellendirirken, anamla babam hâlâ hayat-

taymış gibi geliyor. Sanki Süsi'yle hiç evlenmemişim, Yavuz olmamış. Almanya'ya gitmemişim. Hâlâ ekmek elden, su gölden, anasının gözbebeği, avare bir delikanlıyım... Sonra akşamüzeri giyinip piyasa caddesine çıkıyorum. Çevreme bakınıyorum. Sanki herkes yabancı, bütün yüzler yeni... o zaman yalnızlık gene içime çöküyor, gidip içiyorum, sarhoş olup unutuyorum."

Lamia onun başını elleriyle tuttu, göğsüne bastırdı. Gözlerine iğne başı gibi yaşlar batıyordu. Göğsünü tıkayan yumruyu gidermek için yutkunarak, "Bundan sonra hiç yalnız kalmayacaksın," dedi. "Çünkü ben geldim artık."

Yan yana bir sedire oturdular. Turan kollarıyla Lamia'yı sarmıştı.

"Senden yıllar yılı umudumu kesmedim," dedi. "Süsi'yle evlendikten, senin Ali'yle evlendiğini duyduktan sonra bile umudumu kesmedim. Hatta çok daha sonraları, Frankfurt'tayken bile, bazen uykudan ter içinde uyanırdım. Sanki sen buraya dönmüşsün, beni arıyormuşsun, bulamıyormuşsun gibi kuruntulara kapılırdım... Bak, meğer haklıymışım. Sonunda döndün, beni aradın. İyi ki Frankfurt'ta değildim. Orada olsaydım sen ne yapardın? Beni arar arar bulamaz, gene kocana mı dönerdin ki? Seni belki de ebediyen kaybederdim."

Bu olasılığın lafına bile dayanamıyormuş gibi hafiften ürpererek Lamia'yı kendine büsbütün çekti: Yıllar öncesindeki gibi yan yana uzandılar.

Lamia şimdi iyice rahatlayarak kendini mutluluğa bıraktı. Turan'ın onu suçlayacağını, sitemle eski yaraları deşerek hesap soracağını sanmıştı. Oysa Turan buna niyetli görünmüyordu. Lamia'nın dönüp gelmesini sanki sorgusuz sualsiz kabul etmiş, içine sindirmiş, onun bu kez temelli kalacağına inanmıştı. Ama zaten başka türlü nasıl olabilirdi? Turan'la o, rastgele bir 'serüven' yaşayıp geçecek değildiler ya! Eninde sonunda birleşmelerinin bir alın yazısı olduğuna artık Lamia da inanıyordu. Öyle doğal, öyle rahat, öyle tatlıydı ki Turan'la beraber olmak, böyle Yeşilce'de. Öyle doğruydu ki! Huzur, damarlarına özsuyu gibi usul usul yürür-

ken Lamia hafifçe içini çekerek gözlerini kapadı.

Turan dirseğinin üstünde doğrulmuş, onun düğmelerini çözmeye girişmişti. İnce ipek kumaşı sıyırdı, onun çıplak omuzlarını, göğsünü, gözlerini kısarak süzdü: "Değişmişsin, Lamia. Tam manasıyla kadın olmuşsun... Neden hiç çocuk yapmadın?"

Ama Lamia'nın, içindeki mutluluğa gölge düşürmeye hiç niyeti yoktu. Kısaca, "Olmadı işte," diyerek uzandı, sivri tırnaklarının ucuyla Turan'ın hafiften uzamış olan sakallarını kaşıdı.

Turan onun elini yakalayıp avucunda öptü, sonra çıplak göğsünün üstüne bıraktı. "Değilsin. O gece bana kendini teslim eden küçük kız değilsin. Ama gene benim olacaksın, tamamen benim, yalnızca benim... Biliyor musun, yıllar yılı, gözümü kapayınca seni hep, çırılçıplak, bir başka erkeğin koynunda görür gibi olurdum. O zaman, *ama onu önce ben öptüm,* diye düşünürdüm; *aşkı ilkin bende tattı,* derdim kendi kendime... de deli olmaktan kurtulurdum. *İlkin benim oldu, sonunda da gene mutlaka benim olacak,* derdim. Demek ki içime doğarmış, bütün bunlar. Alnımızda mı yazılıymış ne!"

"Alnımızda yazılıymış."

"Temelli geldin, değil mi?"

"Temelli."

"Beni artık hiç bırakmayacaksın, değil mi?"

"Hiçbir zaman."

"Beni sen de hep sevdin, değil mi?" Turan gözlerini birden bir kuşkuyla kısarak, "Yoksa vicdan azabı çektiğin için mi böyle konuşuyorsun?" diye sordu.

Lamia gülerek onun elini aldı, sol göğsünün hemen altına, yüreğinin attığı yere bastırdı. "Hayır, doğru söylüyorum. Yeşilce'ye döndüm döneli bana öyle geliyor ki buradan ayrıldıktan sonra ben aslında yaşamamışım. Buradan ayrılırken hayatımı yarım bırakmışım da bir rüyaya falan dalmışım sanki... Şimdi de o rüyadan uyanıyorum. Yeniden o eski hayatıma dönüyorum. Öyle geliyor."

"O gece, sabaha karşı bıraktığımız yere." Turan gene

Lamia'nın yanına uzandı, onun başını kendi omzuna çekti. "Bir ömür var önümüzde. Yitirdiğimiz yılların acısını nasılsa çıkarırız."

Lamia gene derin bir mutlulukla içini çekerek, "Yavuz'u da alırız," dedi. "Senin oğlun değil mi? Annesinin yanında hiç mutlu değil. Bekir ona kendince iyi davranıyor, ama işte, o kadar. Süsi desen onu hiç istemeden, annesinin hatırına doğurduğunu söylüyor. Yavuz'u bize seve seve vereceğinden hiç kuşkum yok."

"Yavuz'u o zamandan beri görmemiştim. Nasıl da büyümüş, aslan gibi olmuş. Bu gece şarkımızı duydu mu?"

"Evet. Uyumak üzereydi. *O geceki arkadaşımız geldi,* dedi. *Söz verdiydi, işte geldi,* dedi."

"Sevinmiş miydi?"

"Çok mutluydu. Arkadaşı ona verdiği sözde durmuştu. Daha ben yanından ayrılmadan uykuya daldı. Kirpikleri uzun uzun. Öyle güzeldi ki! Melekler gibi."

Turan sevinçli bir göğüs geçirmesiyle, "Bilsen," dedi. "Ne çok seviyorum onu. Uzaklardayken o süt gibi kokusu durup durup burnumda tüterdi. Gene de biliyorum ki, *al senin olsun,* deseler ne yapacağımı şaşırırım. Bu yüzden razı oldum ya, tamamen onlara bırakmaya."

"Ama şimdi ben varım. Artık başka. Tek başına bir erkek için çocuk bakıp büyütmek zor, elbet, ama yanında bir kadın olursa..."

"Elbette, benim güzel Lamiam."

"Hem zaten Yavuz da bize gelmeyi seçer, bundan eminim. Daha şimdiden annesine güvendiğinden çok bana güveniyor. Seni de o gece hemen tanıdı, biliyorsun."

"Biliyorum Lamia. Ama Süsi'yi de biliyorum da."

"Süsi Yavuz'u bize verecektir; bundan hiç kuşkum yok."

Turan yavaş sesle, "Domuz inadı tutmazsa..." dedi.

"Domuz inadı tutarsa biz de savaş açarız ona. Yavuz'un babası değil misin?"

"Mademki artık beraberiz, ne fark eder? Yavuz'u vermeseler bile bizim kendi çocuğumuz olur."

"Evet ama Yavuz'u bırakamayız."

Turan, "Hmm," dedi.

"Yavuz o evde mutlu değil, diyorum sana, Turan. Sevgiye susamış bir çocuk. Yaşına göre aşırı hassas. İçine kapanmaya başlamış. Bu gidişle maraz bir ruh olup çıkacak."

Turan gene, "Hmm," dedi.

"Ama bizim yanımıza gelince bambaşka bir çocuk olacak, gürbüz, dışa dönük, güçlü... İnan bana, çok mutlu olacak bizimle... biz de onunla..."

Turan karşılık vermedi. Uyumuştu.

Lamia bir süre nefes almaktan bile çekinerek hiç kıpırdamadan yattı. Yattığı yerden Turan'ın nefesini dinledi. Derinden, çok sessiz soluyordu Turan. Tıpkı biraz önce Yavuz'un soluduğu gibi. Lamia'nın içi anlatılmaz bir mutlulukla genişlemiş, genişlemişti. Turan'ın bu derin, huzur dolu uykusu ona verilen çok büyük, çok değerli bir armağandı sanki. Almayı hak etmediği, layık olmadığı bir armağan.

Yattığı yerden kendi kendine gülümsedi. Ne tuhaf, burada bunca zaman baş başa kalmışlardı da öpüşmemişlerdi bile, tıpkı yıllar önce o ilk buluşmalarında olduğu gibi. Hani Turan onu öpmeye, ta çiftliğe gelmişti de, konuşmaya dalmış, sonunda öpmeden dönüp gitmişti.

Lamia başını Turan'ın omzundan aşağı kaldırdı; o saat Turan gözlerini açıp ona baktı. Tıpkı Yavuz'un bakışı gibiydi, belli belirsiz şehla, kuşkulu, küskün.

"Gidiyorsun."

"Sen uyu." Lamia eğildi, onun o hafif terli, kıvırcık saçlarına dokundu. "Neredeyse sabah olacak. Beni merak etmişlerdir."

"Geri gelecek misin?"

"Bugün olamaz artık."

"Bugün olsun, bir an önce. Birlikte gidelim."

Lamia parmaklarını onun dudaklarına bastırdı. "Olmaz Turan. Süsi'ye güvenemem. Önce ondan emin olmam gerek. Hem zaten Bekir falan... çirkinlik istemiyorum. Anlıyorsun değil mi?"

Turan evet, gibilerden başını salladı. Gözleri gene kapanmaya başlamıştı.

"Turan, çarşamba günü söz verdim, teyzemle çiftliğe gidiyorum. Geceleyin gelsene."

Turan dudaklarını, "Bekir?" diye kıpırdattı.

"Orada olmayacak. Söke'ye gidiyor."

"Gelirim."

Lamia onu iki yanağından öptü. Ne güzel, uyku sıcağı basmıştı Turan'ın tenini. Lamia dudaklarını onun dudaklarına dokundurup çekti. "Gene aynı saatlerde, aynı yerde."

Şafak sökmek üzereydi. Yeşilce sokakları kumru sesleri içinde. Yolda tek tük arabalar, gidip gelenler vardı. Lamia saçlarını Sultandağ'dan beri esen taze rüzgâra vermişti. Gören, tanıyan olacakmış, hiç umurunda değildi. Uzun özlemlerden sonra ilk kez görüyormuş gibi çevresine bakınıyor, Yeşilce'nin sabah manzarasını içine sindiriyordu. Sultandağ'ın kayaları morlu yeşilli, ağaçlar bu erken saatte taptaze, evler karşı dağdan başını uzatan güneşin ışıklarıyla pembeleşmişti. Her şeyin üzerinde kubbelenen gök, henüz sıcaktan solmamış maviliğiyle inanılmayacak kadar derin, parlak, güzeldi. Havada bir çam pürçeği, saman ve gübre kokusu vardı.

Lamia Yeşilce'ye, yıllarca özlemini çekmiş olduğu, Ali'nin, "*Dönemezsin,*" dediği Yeşilce'nin ta kalbine, en sonunda yeniden ulaştığını duyumsuyordu. Ali nereden bilecekti! İşte Lamia dönmüştü; gelmiş, bulmuştu, buradaydı ve bundan sonra Yeşilce'den hiç ama hiç ayrılmayacaktı.

Sokak kapısının aralık durduğunu gördü. Sünnet düğününün sabaha dek süreceğini söylemişlerdi, ama bir dönüp gelen olmuştu demek. Bekir olmasın? Lamia kapıyı sakınarak aralayınca içeride, taşlığın loş gölgeleri arasında Süsi'nin ışıldayan sarı saçlarını gördü. Rahat bir nefes alarak içeri girdi.

"Herkes döndü mü?"

"Annemle ben döndük, Yavuz'u da getirdik. Öteki çocuklarla aileler hâlâ bahçede. Hacer de onların başında."

Lamia, teyze kızının karşısındaki koltuğa oturarak, "Kocan?" diye sordu.

"Bekir mi? Eşmi'yi iğfal etmekle meşgul olduğunu sanıyorum. Çünkü ikisi de ortada yok."

Lamia, Süsi'ye bakakalmıştı. Süsi omuz silkerek,

"Neden şaştın, gülüm?" diye burukça güldü. "Kendi dünyana bu kadar dalmış olmasan hiç şaşmazdın. Eşmi'nin Bekir'e nasıl kuyruk salladığını görürdün. Bana da nasıl düşman, hiç görmüyor musun?"

"Ama Bekir?.."

Süsi bir sigara alıp yakarak, "Bekir!" diye güldü. "Onun nasıl bir hayvan olduğunu anlamamış olamazsın, Lamia. Yok, çapkın sayılmaz, çünkü kadının, kızın peşine kendi düşmez. Ama ayağına geleni kaçırmıyor, şekerim. Ayağına gelen de eksik değil, çünkü herif çekici mi çekici. Öyle değil mi, çekici değil mi sence bu hayvan?"

Lamia gülmekten kendini alamadı: "Hem de çok çekici."

"Karılar nasıl peşinde koşuyorlar, aklın durur! O da onları boş çevirmemeye çalışır işte, hele bana biraz kızgın filan olduğu zamanlar..."

Lamia ne diyeceğini bilemeyerek susuyordu. Dün gece Bekir'le yaptığı dansı anımsadıkça ufak bir suçluluk duygusuna da kapılmıyor değildi.

"Biliyorum, şekerim, benim böyle göz göre göre Bekir'e nasıl dayanabileceğime şaşıyorsun. İnan, buna herkes şaşıyor, herkesten çok da ben kendim şaşıyorum. Ne yaparsın, karasevda! Deliler gibi tutkunum bu hayvana, hani körkütük derler ya, işte öyle; burnumun ucunu göremiyorum. Bütün hayatım, dünyam o, evrenim, varım yoğum, her şeyim."

"O da sana aynen tutkun ama."

"Biliyorum. Gene de aramızda ufak bir fark var: Ben kadınım o erkek... Lamia, sen hiç kocana ihanet ettin miydi?"

Lamia, "Bana bir sigara ver," dedi. Sigarasını yakarak oyalandı. "Ne tuhaf! Dün akşamdan beri benim de kafama bu mesele takıldı kaldı. Çözümü o kadar basit değil. Sana, hayır, bunca yıldır kocamı hiç aldatmadım, diyebilirim. Ama o zaman... peki... buraya geldim geleli yaptığım nedir?"

Süsi, "O sayılmaz," diye kestirip attı.

"Ne yani, gerçek ihanet sayılması için ille yatağa girmek mi şart?"

"Bir sınır saptamak şart. Yoksa bakışları, düşünceleri falan ihanet sayacak olsak işin sonu gelmez."

Lamia, "Sen de mi Süsi?" diye güldü.

"Ben insan değil miyim?"

"Yok, yani Bekir'i deli gibi sevdiğini söylüyordun da."

Süsi, "O başka bu başka," diye omuz silkti. "Her neyse, Ali hiç seni aldattı mı?"

"Bilmiyorum, Süsi. Hiç konuşulmadı bu konu bizim aramızda. Ne var ki dürüstlük, doğruluk Ali'nin Allah'ıdır. Bu yüzden onun, sadakati evliliğin baş koşulu saydığına inandım hep... Kim bilir, belki buna inanmak işime geldi de ondan."

"Onun bir ihanetini yakalayaydın..."

"Yıkılırdım," dedi Lamia kısaca.

Süsi, "İnsan yıkılmıyor işte," diye omuzlarını kıstı. "Demin kocamla aramdaki farkı anlatıyordum sana, yani kadınla erkek arasındaki fark. Bak, bizler, kocamızın dışında bir erkeği uzaktan uzağa arzu edebileceğimizi itiraf etmeyi bile şaşılası bir aşama sayıyoruz. Oysa erkek arzu ettiği öteki kadınlarla birlikte olmayı en doğal hakkı sayıyor. Ne yapalım, böyle gelmiş böyle gider!"

"Yani Bekir?.."

"Bekir beni fırsat buldukça aldatıyor, canım. Bunu biliyorum da bilmezlikten geliyorum. Bir kez gururum var, o ne demekse, işte; ikincisi dırlanıp sızlanırsam Bekir beni hiç çekemez, çıkar gider diye korkuyorum. Görüyorsun ya..." Süsi gene omuz silkti.

"Peki, ya Eşmi?"

"Eşmi'nin ergeç Bekir'in koynuna gireceğini biliyordum. Daha önceden savacaktım ya, tam o sırada sen geldin."

"Ben mi?"

"Sen ya. Kocam senden hoşlanmıştı, gülüm. Sen de yalnızdın, mutsuzdun. Kocanla kavga edip geldiğin öyle ayan beyandı ki! Senin böyle yalnız, erkeksiz oluşun bizim

Bekir'i daha da kışkırtacaktı. Ortada Eşmi olursa Alabekir hayvanı onunla yetinebilir, diye düşündüm."

Lamia başını arkaya atarak güldü: "Sen çok yaşa, e mi Süsi! Oldum olası nasıl da öncesinden hesaplarsın her şeyi, inceden inceye!"

"Hele Bekir'le evlendikten sonra iyice içimden pazarlıklı oldum. Ona sezdirmek istemediğim öyle çok şey var ki! Bunların en başında da kıskançlık geliyor. Allah saklasın, benim kıskandığımı bilse domuzuna yapar, sarı damarlı hayvan, yapmayacağı varsa yapar."

"Süsi, demin şey diyordun, Bekir bana kızgın olduğu zamanlar bir şeyler karıştırır, diyordun. Bugünlerde sana kızgın falan mı yoksa?"

"Tam anlamıyla kızgın değil, ama aramızda büyük bir gerginlik var. Esaslı bir mücadele. O beni haksız buluyor, ben onu. Aslında ben haklıyım, o çok haksız, inan, çok haksız, ama neye yarar? O kendini haklı gördüğü sürece Nuh der, peygamber demez. Böyle sarı damarlısı görülmemiştir. Bu yüzden pes etmek de bana düşüyor."

"Pes et, sen de."

"Edeceğim, edeceğim ya, demin senin de vurguladığın gibi, birtakım ince hesaplarım var, kendimce. Onları hele bir çözümleyeyim, teslim bayrağını çekeceğim."

"Nedir bu çekişmenin konusu, merak ettim. Ama anlatmak istemezsen..."

"Yok, tersine, yatmayıp seni bekledim, anlatmak için. Sanırım artık zamanı geldi... Sahi çay demlemiştim, ister misin?"

Lamia'ya şu dakikada çay içmekten daha çok istediği hiçbir şey yokmuş gibi geldi.

Süsi, "Ama şöyle rahat bir yere gidelim," dedi. "Pek ayak altındayız burada."

Çaylarını alıp Lamia'nın odasına çıkarlarken Lamia sordu: "Süsi, sen benim Ali'yle aramın açık olduğunu nereden anladın?"

Süsi, "Gülüm, biz kaç kişiyiz, birbirimizi biliriz," dedi. "Sen hislerini gizlediğini sanıyorsun ya, ben seni açık kitap

gibi okuyorum." Süsi güldü. "İyi ki yalnızca ben anlıyorum bu kitabın dilinden, yoksa vay haline olurdu!.. Ali burada olsaydı anlar mıydı dersin?"

"Ali her şeyi anlar."

Süsi gene gülerek, "İnanma!" dedi. "Erkek milleti! Kadınlığımızın kitabını hangi erkek okuyabilmiş ki Lamia? Bakma sen, bilgiçliklerinden yanlarına varılmaz, ama bu konuda kara cahildir hepsi." Sonra kendi kendine konuşur gibi dalgın ekledi: "Onları bu yüzden seviyoruz belki de."

"Kitabımızı okuyamadıkları için mi?"

"Gözlerinde gizemli olduğumuz için, evet. Kadın kadının gözünde gizemli değildir. Biz üç kişiyiz birbirimizi biliriz. Oysa erkekler için kadın bir bilmecedir, ezel ebet çözemedikleri bir muamma; yalan mı?"

Pencere başına oturdular. Dışarıda Ege sabahının güneşi, kişiye dünyanın tüm mutluluklarını umduran o duru, tatlı, bol ışık, kentin, vadinin üzerine yayılmıştı. Lamia çayın kokusunu içine sindirip bardağından bir yudum alarak arkasına yaslandı. Yeşilce'deydi, pusula ibresinin eskiden beri gösterdiği noktada. Türlü sapmalar ve dolaşmalardan sonra işte, en sonunda, buradaydı.

Gökyüzünden sel gibi akan sabah güneşi onun içini de yıkayıp aydınlatmıştı; en ufak bir ilinti kıymığı, bir duraksama pası, huzursuzluk tortusu, kuşku gölgesi kalmamıştı içinde. Süsi'yle böyle her şeyi açık açık, ama gerilimsiz, eşitlik içinde konuşabilmek de bu sabah ışığının sağladığı nimetlerden biriydi işte.

"Süsi, beni neden çağırdın buraya?"

Süsi dudakları çay bardağının kenarında, kaşlarının altından teyze kızına baktı, şöyle bir. Lamia onun yorgun, çökük durduğunu şimdi görebiliyordu. Oysa kendisinin, derin uykular uyumuşçasına taptaze, pespembe olduğunun bilincindeydi.

Süsi, "İşte zaten bunu konuşacağız ya!" dedi. "Hepsi birbirine bağlı." Çay bardağını hasır masanın camının üstüne bırakıp belli belirsiz öne doğru eğildi. "Uzun lafın kısası gülüm, Yavuz'u sana vermek istiyorum. Al onu, İstanbul'a

mı, nereye götüreceksen götür, sen yetiştir, senin oğlun olsun. Yeter ki buradan, bizden uzakta olsun. İşte bütün sorun bu. Bekir'le benim aramdaki düğüm, çekişme de bu, temelde."

Lamia da çay bardağını masaya bıraktı. Bir süre konuşamadı. Afallamıştı, düşüncelerini sıraya koyamıyordu daha. "Yavuz'u almak için ömrümün yarısını veririm," dedi sonunda. "Ama Süsi, İstanbul'a götüremem onu. Ben kendim İstanbul'a dönmüyorum ki artık."

Süsi, "Biliyorum," diye bezginlikle içini çekti. "Ali'den boşanıp Turan'la evleneceksin, Yeşilce'de kalacaksın. Doğru kestirdim mi?"

"Evet. Zaten beni bu yönde destekleyen de sen değil misin?"

Süsi, "Ha!" diye güldü. "Bahtı kara sevdalıların bunca yıl sonra murada ermelerinde yardımcı olmak düşüncesi hoşuma gidiyordu: Bir tür sevdasal Noel Babacılık oynamak gibi bir şey... Lamia, biz birbirimizi, oldum olası, hem sevdik, hem kıskandık, biliyorsun. Kaçınılmaz bir rakiplik bu, kız kardeşler arasında, yaşadıkça görüp anlıyorum... Diyeceğim o ki, buraya geldiğinde boynu bükük durumdaydın; seni gütmek, yönlendirmek düşüncesi hoşuma gitti işte, bir üstünlük duygusu verdi bana, çocukluk günlerimizdeki gibi... Hem de Yavuz'un iyiliğini düşünüyordum. Madem sen Ali'yle mutlu değildin, Yavuz kendi öz babasının yanında büyüse kötü mü olurdu?"

"Ne zaman kararlaştırdın Yavuz'u bana vermeyi?"

"Başlangıçtan beri, desem yeri var, çünkü Bekir Yavuz'un varlığına dayanamıyordu. Bu hayvanın kıskançlığını ben sana nasıl anlatsam, Lamia? Turan'ın varlığını silip yadsımak isterken Yavuz yüzünden Turan her an evin içinde, aramızdaydı, Bekir'in gözü önünde. Bekir çileden çıktıkça yaşam hepimizin başına dar oluyordu; anlarsın... Önceleri Yavuz'u İstanbul'da bir yatılı okula vermeyi tasarladım. Hafta sonlarında senin yanına çıkar, eve tatilden tatile gelir, diyordum. Hele senin de çocuğun olsa, birlikte büyürlerdi, falan. Herkes uzaktan uzağa seninle Ali'nin çocuk is-

temediğinizi söylüyordu; millete laf gerek, bilirsin. Ama benim buna inanmam olasızdı, gülüm; senin nasıl çocuk istediğini biliyordum çünkü. Bir süre beklemeye karar verdiniz, diye düşünüyordum. Sonra, yıllar geçtikçe çocuk yapamadığınızı kestirdim. Ya Ali ya da sen, biriniz kısırdınız, herhalde... Böylece Yavuz'u sana temelli vermek fikri kafamda sivrilmeye başladı. Niyetim seni buraya çekmekti. Biliyorsun ya, içimden pazarlıklıyımdır."

"Hem de nasıl!" diye Lamia güldü. "Peki, hangisine karar verdin sonunda?"

"Nasıl hangisine?"

"Ali mi kısır olan, ben mi?" diye Lamia gülerek sordu, yarı şaka.

Süsi duraksamadan, ciddilikle, "Sen," diye yanıtladı. "Tek başına Avrupa'ya yaptığın yolculuktan çıkardım bunu. İstersen içime doğdu, de. Birbirimize öyle yakınız ki, uzaklarda da olsak... Neyse, işte Turan böyle pat diye çıkıp gelince bizim hayvan büsbütün kudurdu. Dışarıdan pek renk vermemeye çalışıyorum ya, aramızda müthiş bir gerilim var. Yakında bir şeyler kopacak, Bekir kapıyı çarpıp gidecek. O zaman ben de öleceğim. Abartmıyorum, Lamia, resmen ölürüm Bekir beni bırakırsa. İşte bu yüzden seni imdada çağırmaya karar verdim."

"Neden doğrudan doğruya yazmadın, peki? Ya gelmeseydim?"

Süsi, "Benim bir şeyi doğrudan doğruya yaptığım ne zaman görülmüştür?" diye dudağını bükerek güldü. "Ancak bütün dolambaçlı yollar çıkmaz olduktan sonra! Sen gelmeyeydin açıkça yazacaktım elbet. Belki Yavuz'u aldığım gibi kapına gelir, oldubittiye getirirdim. Böylesi daha yatıyordu kafama. Öyle ya, bilmediğin, görmediğin bir çocuğu bağrına basmak fikri seni sarmayabilirdi uzaktan uzağa... oysa şimdi..."

"Yavuz'u gördükten, tanıdıktan sonra geri çeviremezdim, çevirmeyeceğim de. Ne var ki biz de Yeşilce'de yerleşeceğiz. Bekir buna katlanmak zorunda artık. Barış içinde birlikte yaşamak, biliyorsun, moda deyim."

Süsi başını kesinlikle yandan yana salladı: "Hayır, canım. Bekir'e sökmez böyle uygarca çözümler. Yoksa cinayet çıkar. Onun için sen Yavuz'la Turan'ı alıp İstanbul'a ya da başka herhangi bir yere gideceksin. İstersen Avrupa'ya, hatta Amerika'ya git. Amerika'ya gidip yerleşmek de pek moda şu son yıllarda, biliyorsun. Bekir bu yolda paradan hiç kaçınmaz."

"Onun haberi var mı bütün bunlardan?"

"Ne münasebet! Kesin bir şey olunca söyleyeceğim. Ama paradan puldan kaçınmayacağını biliyorum."

Lamia, "Hey gidi Süsi!" diye buruk bir gülüşle arkasına yaslandı. "Demek yol ayrımına gelince kocanı oğluna yeğledin."

"Evet, Bekir'i seçtim!" Süsi belli belirsiz meydan okur gibi konuşmuştu. "Yavuz'u sevmiyor değilim... kendimce. Beni bir canavar falan gibi görmeni istemem, ama ben bu konuda senin gibi değilim, gülüm. Yavuz'suz yaşayabilirim ama Bekir'siz... ı-ıh!" diye başını ağır ağır, yandan yana salladı. Sonra teyze kızına doğru eğilerek, "Şimdi ben de seni seçime zorluyorum işte!" diye ellerini kavuşturup çenesine dayadı. Lacivert gözleri hınzır bir gülüşle cıvıl cıvıldı: "Ya Yeşilce, ya çocuk! Burada kalırsan Yavuz'u alamazsın."

Lamia ister istemez derin bir göğüs geçirdi. Neden hep böyle oluyordu? Neden tam Yeşilce'nin yüreğine yerleşmişken söküp atmaya kalkıyorlardı onu? Yeşilce neden ille yasaklanmak isteniyordu ona? Sanki bir gizli güç ta çocukluğundan beri, belki daha bile önceden, babasının gençliğinden beri, onu Yeşilce'den koparmaya kararlıydı; zamanını bekliyor, aman dinlemiyordu. Lamia uykusuz geçen gecenin yorgunluğunu sonunda kemiklerinde duyarak arkasına yaslanıp gözlerini kapadı.

"Turan'ı istediğinden emin misin, Lamia?" diye Süsi birden sordu. "Belki Yavuz'u alıp kocana dönmeyi yeğlersin."

"Hayır." Lamia uykuyla ağırlaşmaya başlayan gözkapaklarını zorla açarak, "Ali'ye dönmeyeceğim," dedi. "Turan'la niyetimiz buraya yerleşmekti elbet, ama Yavuz söz konusu olunca..."

Süsi, "Sen Yavuz'u istedikten sonra o da vazgeçemez," diyerek ayağa kalktı. Sanki deminki yorgunluğunu Lamia'ya aktarmış, kendisi canlanmıştı. "Lamia, nasıl mutluyum, üstümden nasıl bir yük kalktı, bilemezsin!" diyerek odanın içinde gezinmeye başladı. Yüzü parlamış, gözlerinin içinden sanki bir duman sıyrılmıştı. "Biliyor musun, Yavuz yanımda kalsa bile, yarın öbür gün Bekir beni nasılsa bir küçük Alabekir doğurmaya zorlayacak. O zaman Yavuz'un durumu ne olur, düşünsene! Ama şimdi, böyle olunca... masal gibi olacak bu! Bütün düğümler çözülecek sonunda, değil mi? Dargınlar barışacak, hasretler kavuşacak, herkes muradına erecek!"

Lamia içinden, "*Ali de çıkıp kerevetine oturacak!*" diye geçirdi. "Ama *ne yapalım, Ali'nin bu masalda yeri bu kadarmış demek!*" Yorgunluğuna dayanamayarak gitti, yatağına sırtüstü uzanıp ellerini başının altında kilitledi, gözlerini, kapanmaktan alıkoymak için tavana dikti.

Süsi, gene onun içinden geçenleri okumuş gibi, "Ali'ye dönmemek kararın kesin mi?" diye üsteledi.

Bastıran uykusundan mı nedir, Lamia bu soruya kesin yanıt veremedi bir an. Dudaklarını bir şey söylemek ister gibi kıpırdattı, sesi çıkmadı. Uykusunu açmak için doğrulup oturarak, "Turan'ı bırakamam artık," dedi. "Yapamam bunu. Bilsen, için için hâlâ emin değil, onu sahiden sevdiğimden."

"Saçma! Turan hep böyle güvençsizdir zaten. Onu sahiden sevmesen kocanı bırakır mıydın? Öyle değil mi ya?"

Lamia tırnaklarını gözden geçirerek, "Pişmanlıktan yaptığımı sanıyor," diye açıkladı. "Vicdan azabımı yatıştırmak için, sanıyor."

"Vicdan azabı mı?"

"Evet. Hani o zaman onu bırakıp gittim ya. Ona olan sözümden dönüp Ali'yle evlendim ya. Bu yüzden vicdan azabı çektiğime inanıyor." Lamia şimdi tırnaklarını hohlayıp parlatmaya girişmişti, nedense. "Vicdan azabı çektiğim kesin, ama insan yuvasını vicdan azabı yüzünden dağıtmaz elbet, değil mi? Sahiden sevmediği biriyle sırf suçluluk duygusu yüzünden evlenir mi insan?"

Süsi karşılık vermedi. Sessizliğin uzamasıyla başını kaldıran Lamia onun pencereden dışarı dalmış olduğunu gördü. Sonra Süsi dönüp teyze kızına bakmadan,

"Ama daha sen Ali'yle evlenmeden o benimle evlendi," diye konuştu.

Lamia gene sırtüstü uzandı. "Süsi, ondan daha önce. Ben İstanbul'a ilk gittiğimde... Turan'ı değil Ali'yi sevdiğimi anlamıştım, daha doğrusu öyle sanmıştım da Turan'ın mektuplarını hep cevapsız bırakmıştım. Turan bir yerde haklı: Düşündükçe hâlâ yüreğim sıkışır. Hiç değilse tek bir mektup yazsaydım ona..." Lamia konuşmakta, gözlerini açık tutmakta gene güçlük çeker olmuştu. "Aynı şeyi ikinci kez yapamam ona," diye biraz dili dolanarak konuştu. "Onu gene bırakıp Ali'ye gidemem, değil mi Süsi? Doğru söyle, onu bir kez daha ortada bırakamam, değil mi?" Kendi sorusunun tuhaflığı uykusunu biraz dağıtır gibi oldu. Ne demeye geliyordu bu soru böyle şimdi? Duyan da onun Turan'ı bırakıp Ali'ye dönmek için izin istediğini sanırdı. Hem de Süsi'den! Uykusunun arasında saçmalıyor olsa gerekti. En iyisi adam gibi uyumalı. Lamia gözlerini yumdu. Yumar yummaz Ali'nin sesini duyar gibi olarak yeniden gözlerini açtı. Ne demişti Ali? Çok önemli bir şey söylemişti, ama Lamia'nın bunu duymasıyla unutması bir olmuştu. Sonra kendi sesini duydu. "Bilmiyor muydun?" diye Süsi'ye soruyordu, ama ne sorduğunun ayırdında değildi. Sayıklıyor muydu, yoksa uykusunun arasında da Süsi'yle konuşmayı sürdürmüş müydü, bilemiyordu.

Gene ona yan dönmüş, pencereden dışarısını seyretmekte olan Süsi, "Hayır, bilmiyordum," diye yanıtladı başını çevirmeden. "Ben onu senin elinden aldım, sanıyordum. Meğer ben senin artığını koynuma almışım, senin artığından çocuk doğurmuşum!" Sonra kendi kendine konuşurcasına, "Onu hiç affetmeyeceğim!" diye ekledi.

"Çocuk" sözünü duyan Lamia birden kaygılanarak yatakta doğruldu. Kendini toparlamaya çalışarak, "Yavuz'u bize vereceksin!" dedi, dik, telaşlı bir sesle.

Süsi, döndü, teyze kızına ne dediğini anlamıyormuş, kafası başka konulara dalmış gibi boş, dalgın bir bakışla

baktı. Sonra sabırsızlıkla başını sarstı. "Yok, yok, Yavuz senin olacak, Yavuz'u sana vermem zorunlu." Ama ne dediğini pek bilmez gibiydi. Elini saçlarından geçirerek pencereye döndü gene. Uzun zaman dışarı baktı. Döndüğü zaman yüzü solgun, ama sakindi. Yatakta, isimsiz kaygılarla yüreği kalkmış olarak yarı uyanık yatmakta olan Lamia'ya uzun uzun baktı. "Bu gece buluşuyor musunuz?"

Lamia başını, hayır, der gibi sarstı. "Çarşamba gecesi."

Süsi, "İyi," dedi. "Hadi sen artık uyu, gülüm. Ben de biraz uyumaya çalışacağım. İyi rüyalar sana!"

Lamia bu dileğin tonunda bir burukluk sezer gibi oldu ya, uykusu öyle bastırmıştı ki!

Ön yolun parkeleri üstünde dönen tekerlek sesleriyle uyanarak gözlerini açtı. "Babam geldi!" diye düşünerek yatakta doğrulup oturdu. Gelen babası olamazdı. Babası kendi gelmeyip Ali'yi göndermemiş miydi Yeşilce'ye? Ali mi gelmişti yoksa?.. Sonra Lamia iyice uyandı. Gün batmış, gölgeler uzamıştı. Ne uzun uyumuştu böyle! Ne uzun, ne dalgın bir uyku.

Sırtına ince bir entari geçirip aşağı indi. Yüzünü yıkamak için avludaki musluğun başına gitti. Arkasında ev, günbatımının kıyısına vurmuş bir büyük deniz kabuğu gibi, mutlu, dingin akşam mırıltılarıyla doluydu. Mutfağın, taşlığın lambaları yanıyordu. Lamia, Bekir'in gürül gürül güldüğünü seçti. Mutfakta kendi eliyle tarator yapmakta olan Süsi'yi bulup fısıldaştı bir an.

Süsi mutluydu. Mutluluğu coşup taşacak gibiydi ya, genç kadın dikkatini elindeki ince işe vererek içini içine sığdırmaya çalışıyordu. Bekir'in dün gece herhangi bir kadınla olmayıp kumar oynadığı, Eşmi'nin de bir kamyon şoförüyle 'aşna fişne'lik ettiği anlaşılmıştı. Eşmi, suçu ortaya çıktığı halde hanımının nasıl olup da böyle yumuşak davrandığını anlamamakla birlikte besbelli şansına şükrederek ortalıkta dört dönüyor, onun gibi her şeyden habersiz olan Lütfiye Hanım damadını karşısına almış rakısını içiyordu. Yavuz uyumuştu.

Lütfiye Hanım taşlıktan, "Lamia, hadi gel!" diye seslendi. "Amma uyudun ha! Tam Pelvanzade uykusu çektin!"

Lamia, "Şimdi geliyorum!" diyerek yüzünü kuruladı, parmaklığa yürüdü.

Karşı bahçedeki badem ağaçlarının dallarına bir süs gibi takılıp kalmış duran akşam yıldızına baktı bir süre. Yuvaya geç kalmış bir leylek büyük kanat çırpışlarıyla başının üstünden uçup geçti. Lamia Yeşilce'de yeni bir yaz akşamını başlatan seslere, kıpırtılara yüreğini tıkadı. İşte gene... avucunun içinde sandığı bir anda, Yeşilce gene yasaklanıyordu ona. Neyse ki bu kez elinde Yavuz vardı, kendi çocukluğundan beri özlemini çekmiş olduğu çocuk. Bir de... elbette... Turan.

"İlk yıllar çok kahrettim kendi kendime; geceleri uykularımı dağıtırdım: Keşke çocuğun isteğini yapaydım da, ille üniversite, diye diretmeyeydim diye. Liseyi bitirince yapaydı askerliğini, kurtulaydı. Hem o zaman iktidarda biz vardık, bir yolunu bulur iyi bir yerlere düşürürdüm elbet. Öyle elin Kore'lerine gidip hiç yoktan telef olmazdı, diye düşünürdüm, öyle pisi pisine... Çok suçlardım kendimi; içim başka türlü yanardı, onu orada, dünyanın öbür ucunda düşündükçe, yapayalnız, çaresiz. İbrişim gibiydi o, ne bilirdi ölmeyi, öldürmeyi..."

"Teyzeciğim..."

"Yok, ağlama, Lamia, bak ben ağlıyor muyum? O zamanlar gözyaşlarım hiç dinmeyecek, bitmeyecek sandımdı, ama bitti işte. Neçedir ağlamıyorum artık, ağlayamıyorum."

Lamia gözlerini sildi, hıçkırıklarını bastırarak arkasına yaslandı.

"Şu var ki Lamiam, hayat sürüyor işte. Kafamız, gönlümüz kararsa da, küsse de, göbekten bağlıyız yaşamaya. Hayat sürüyor, işte. Torun, tosun derken, tohumdu, hasattı derken, bir çarka kaptırıyorsun kendini, olup gidiyorsun işte..."

Çiftlik evinin arka sundurmasında çaylarını içiyorlardı. Avluda köylü kızları nohut ayıklamaktaydılar, aradaki şun-

ca yıl hiç geçmemiş gibi. İkinci çocuğuna gebe olan Gülzade, o semiz, parlak renkli albenisiyle ortalıklarda dönenıyordu. Bu sahneye bakıp da Korkut'u anmak nasıl doğalsa, annesinin Korkut'un yitim acısına dayanabilişini anlamak da öylesine kolaydı: Hayat sürüyordu. Ve Lütfiye Saru doğanın nabzına parmak basmış, bir meyveli ağaç gibi toprağa kök salmış olduğundan bu sürekliliği yaşayabiliyordu: Tohumlar filiz sürüp ürün verip hasat ediliyor, sonra yeni baştan filiz sürüyordu. Savrulup dökülen yaprakların yerine yenileri yeşeriyordu. Milyonlarca yıl önce, kim bilir hangi görkemli, usa sığmaz buyrukla dönmeye başlayan çarkın dönerken çıkardığı müzik buradan açıkça duyulabiliyordu. Arada müziğin ritminde aksamalar olmuyor değildi. Zamansız bir don tüm tomurcukları kavurabiliyor, nicedir cansız sanılan bir kütükten taze sürgünler fışkırırken genç, gürbüz ağaçların yıldırıma çarpılıp devrildiği oluyordu. Buna karşın çark, dönüşünün ana ritmini sürdürüyordu: Aylar dolup eksiliyor, sular kabarıp çekiliyor, gündüzler geceleri, baharlar kışları, güzler yazları izliyordu.

Lamia içinden, 'Toprağa yakın yaşamalıyım,' diye geçirdi. 'Şöyle, doğayla haşır neşir bir küçük kent ya da hatta kasaba bulup yerleşmeli.' İstanbul'u artık söz konusu bile etmiyor, şu anda İzmir'i bile aşırı büyük buluyordu. Belki de deniz kıyısında, yeşillerle mor mavilerin kaynaştığı bir köşe... Bu akşam Turan'la konuşmalıydı bunları, Yavuz'u, her şeyi. Turan'ın Yavuz'a sevineceğini, Yeşilce'den ayrılıp başka bir yerde yerleşmek düşüncesini de olumlu karşılayacağını biliyordu. Yeter ki birlikte olsunlar. Lamia'ydı, Yeşilce'nin ikinci kez yitimine gönlünü yatıramamış olan...

"Hatırlıyor musun, Lamia, şuralarda nasıl don paça ağaçlara tırmanıp Tarzan gibi bağırırdı, ya da şarkı söylerdi, şiirler okurdu." Lütfiye Hanım güldü, ağdalı, vurgulu bir ritimle, '*Karım benim, gözleri baldan tatlı, arım benim!*' diye okudu. Sonra acı acı, "O Mualla olacak bal da tam balmış ha!" diye dudağını şöyle bir büktü.

Lamia ister istemez şaşkınlığını ortaya vurdu: "Demek biliyordunuz, o gizli toplantıları?"

"O gizli toplantıları mı? Elbet biliyordum, be Lamiam! Zararsız şeylerdi, inan, onların şişinmelerine bakma sen, ortada ciddi bir şeyler dönse ben hemen devreye girerdim."

"Bir Boğaç Bey vardı, hani? Tutuklanmıştı falan? Sahi ne oldu ona? Kendi derdime daldım da unuttum gitti. Nasıl kahrolmuşlardı, vurgittiye falan gelecek diye?"

"Evet, o durum biraz ciddiye gitmeye başlamıştı. Neyse tam zamanında çözümlediler. Boğaç Bey'i içeride tuttular biraz, sonra salıverdiler. Amerika'ya göçmüş diye duyduk sonradan. Doğru mu, değil mi, bilemeyeceğim. Yazık etti doğrusu! Oysa nasıl severdik onu!"

Lamia, "Şimdi Ali burda olsa," diye düşünüyordu. "Teyzemle tartışmaya tutuşur muydu bu konuda?"

Teyzesi onun düşüncesini okumuş, ya da aynı çağrışımla Ali'yi düşünmüş gibi durduk yerde uzandı, yeğeninin bileğine dokundu.

"Bir an önce İstanbul'a, kocanın yanına dön, Lamia." Sözlerindeki bunaltıcı ciddiliği hafifletmek için olacak, ela gözlerine su yeşili pırıltılar veren bir gülüşle gülümsüyordu. "Beni sakın yanlış anlama güzelim. Koca kadınsın artık, işine burun sokmak da istemem, ama insan ana olmayagörsün, çocuklarına öğüt vermeden duramıyor işte."

Lamia da gülerek, "Teyzeciğim," dedi.

"Hayat sürüyor, dedim ya demin. Lamia, insan yaşını aldıkça az buçuk kaderci mi olup çıkıyor ne? Aman, sakın Hacer duymasın: İşte dediğime geldiniz, diye kibirinden yanına varılmaz gayri. Gerçi onun dediği gibi alın yazısı mı, bilmem, gene de bir kader çizgisi var sanki, bizi yönlendiren... demek istediğim, Lamiam, seni durup durup İstanbul'a yollamak da sanki benim kaderim! Sanki bana verilmiş bir rol bu: Her beş-on yılda bir ortaya çıkıp, parmağımı şöyle uzatıp, *Lamia, İstanbul'a git,* diye konuşmak."

Lamia yüksek sesle gülerek arkasına rahatça yaslandı. Ne kadar tatlıydı bu, teyzesiyle böyle açıktan açığa, kadın kadına konuşabilmek, en sonunda, yıllar sonra, birbirlerine böyle açılabilmeleri! İşte şimdi Lamia teyzesine her şeyi anlatabilirdi artık; geçmişte olup bitenleri, gelecekle ilgili ta-

sarıları. Bunları teyzesiyle paylaşmak düşüncesi içini genişletivermişti. Son günlerdeki gelişmelerin baş döndüren, çalkantılı akışında sürüklenirken tutunabileceği tek destek, Süsi'nin uzattığı –güvenilmez hatta tehlikeli olduğunu, aslında Lamia'nın pek iyi bildiği– dal olmuştu. Genç kadın nasıl bunalmış olduğunu, çektiği yalnızlığı şimdi daha iyi anlıyordu. Daha Turan'la bile konuşamamıştı; hem zaten şöyle güvenilir bir kadın arkadaşla dertleşip halleşmenin yerini hiçbir şey tutamazdı ki!

"Lamia, kocanla aranda ne oldubitti, bilmiyorum, güzelim. Belki bilmek bile istemiyorum, çünkü karı-koca arasında olup bitenler hep aynı hamam, aynı tas değil mi, üç aşağı, beş yukarı? İlk kez başına gelince sanıyorsun ki senden başkasına olmamış, ama sonra sonra ezberliyorsun artık, kanıksıyorsun. Neyse, demek istediğim, senin kaderin de İstanbullar'da yuva kurmakmış, Lamia. Buralarda pek fazla oyalanma artık. Yerine dön."

"Teyzeciğim, ya kaderim, kısmetim buralardaysa? Bir çizgi var, bizi yönlendiriyor, diyen sen değil miydin? Ya bu çizgi, benim için, dönüp dolaşıp Yeşilce'ye çıkıyorsa?"

"İki gözüm, kafamı karıştırmaya kalkışma. Filozof değilim ben. Görüp geçirdiklerinden yarım buçuk anlam çıkarmaya çalışan cahil kadının biriyim işte."

"Yok, aklını karıştırmak için değil ya..."

"Bilemiyorum, Lamia, belki de kaderine karşı pek fazla direnme, demek mi istiyorum sana, acaba? Kader senin buradaki kapını kapamış, sana İstanbul'da kapı açmış gibime geliyor. Canımın içi, bunu da çok düşündüm ben. Seni buradan koparıp kendi elimle İstanbullar'a yolladım ya, çok kahrettim bunu kendime, sonraları. Ama zamanla bunun da o kader çizgisine bağlı olduğuna inanç getirdim. Ben yollamasaydım da kader bir yolunu bulup seni buradan uzaklara yönlendirecekti, nasılsa; buna inandım ben."

Lamia, gene, "Teyzeciğim," diye söze başlıyordu ki Lütfiye Hanım kararlı bir el vuruşuyla masaya yaslanıp ayağa kalktı. Deminden beri düşünceyle dürülü duran alnı açılmış, bakışlarındaki dalgınlık sıyrılmıştı. Lamia onun do-

lambaçlarda dolaşmayı sevmediğini, açıklık kestirmeleri yeğlediğini biliyordu. Lütfiye Hanım gene her zamanki kesin, duru sesiyle,

"Uzun lafın kısası, Lamiam, evin evin, kocan kocandır," diye konuştu. "Aranızda geçenler de uzun süre evli kalan hemen her karı kocanın başından geçen şeylerdir, kalıbımı basarım. İşte bu yüzden sana, *sen sen ol*, diyorum, *fazla uzatmadan İstanbul'a dön, gayri.*" Elini kısaca yeğeninin saçlarından geçirdi. "Ben Hıdır Çavuş'un yanına gidiyorum. Akşam yemeği için Gülzade'ye sen bir şeyler söyleyiver."

Lamia, "Peki teyzeciğim," diyerek gene arkasına yaslandı. İçinde açılan boşluğu nasıl dolduracağını bilemeyerek çayını tazeledi. İçinden, "İşte bu kadar," diye geçirdi. "Buraya kadar. Hep, her zaman buraya kadar!" Sonra teyzesine kızmaya hakkı olmadığını düşündü. Bir Amerikan filminde, tiyatro oyununda falan mı yaşadığını sanmıştı ki karşılıklı iç dökmeler, açıklamalar, açılmalar, sırdaşlıklar ummuştu? Kusursuz anlamalar ve anlaşmalarla yaraların tertemiz sarılması, yoksanması... olmayacak şeyler! Lütfiye Hanım'ın bu kadar açılması bile olağandışı sayılırdı. Lamia bunun bir tür günah çıkartma olduğunun da ayırdındaydı. Sonra o yaşta bir ananın evladına, "Kocanı bil, evini bil," diye öğüt vermesinden daha doğal ne olabilirdi? Kaldı ki, Lütfiye Saru'nun İstanbul'daki 'yuva'nın sağlamlığını istemesi için bir başka gizli, gene de zorlayıcı neden daha vardı: Lütfiye Saru, Lamia'yı kendi yuvasından kendi eliyle söküp İstanbul'a yollamasının sorumluluğunu zamanla Kader'e yüklemişti: Kader çizgisinin İstanbul'daki yuvada son bulması kaçınılmazdı, kendisi de bu çizginin bir aşamasını çizmekle görevli, suçsuz, edilgen bir kalem! Lütfiye Saru bunun böyle olduğuna kendi kendini inandırmıştı. İşte bu yüzden, Lamia'nın yuvası yıkılmamak zorundaydı, yoksa Lütfiye Hanım'ın içindeki yıkıntı önlenemeyecekti.

Lamia gülümsedi: *Üzgünüm teyzeciğim, ama bu kez benim istediğim olacak. Ben de artık Ali'yi değil Turan'ı istiyorum.*

Bu gece Turan'ı göreceğini, karanlıkta, ıssızlıkta onun-

la yalnız kalacağını düşününce içi özlem ve arzuyla ezildi. Gözlerini yumdu, kendini Turan'ın kollarında varsaydı. Bir an bayılacak gibi oldu. Sonra gene kendi kendine gülümseyerek gözlerini açtı. *Genç kızlar gibi hayal kuruyorum,* diye düşündü. *Koskoca kadın, genç kızlar gibi.* Ama nice zamandır genç kızlar gibi yaşamış değil miydi? Kızlık odasında, kızlık yatağında yapayalnız. Hem de karşı odada Süsi'yle kocasının seviştiklerini bile bile. Turan'la buluşmaları bile gençlik kaçamaklarına dönüşmemiş miydi? Ama bu gece, bu gece... Fazla uzun sürmüştü erkeksizliği, Turan'sızlığı...

Güneş batmış, günbatımının ışığı Yaban'ın üzerine menekşe rengi bir sis gibi çökmüştü. Lamia yerinden kalktı, avludan çıkıp tarlalara vurdu. Biraz sonra su arkının kıyısında dümdüz bir çizgi çizen kavaklığa vardı. Kavaklar pembe suya kalem kalem vurmuşlardı. Lamia ilk ağacın gövdesini okşadı. Lütfiye Hanım bu upuzun kavak dizisini yıllar önce, 'çocuklara çeyiz' diye diktirmiş, sonra hiçbirini kesmeye kıyamamıştı. Burada toprak belli belirsiz tümsekleştiği için, şöyle bir bakışta, dipte durgun akan su çizgisiyle sıra kavaklar dümdüz ta ufka değin uzanıyormuş gibi geliyordu. Gökyüzüne dümdüz yükselen ağaçların pürüzsüz çizgisiyle diplerinde, ses çıkarmadan akan suyun asude çizgisi birbirini vurgular gibiydi. Bu akşam saatinde burası bambaşka bir dünyadan bir köşeydi sanki. Lamia çiftliği, çiftliktekileri çok uzaklarda bırakmış gibi bir duyguya kapılarak yanındaki kavağın gövdesine sırtını yasladı. Bu gece Turan'ı buraya getirerek bu suyun kıyısında sevişmeye karar verdi; çiftlikten, çiftliktekilerin dünyasından uzakta.

Birden birinin kendisine baktığını hissetmesiyle tedirgin olarak başını kaldırınca, karşıki mavi dağın üzerinden dolunayın doğmuş ona bakmakta olduğunu gördü: O kalkık kaşları, birbirinden ayrık, biraz da ayarsız duran gözleri, o tanıdık gülüşüyle. "*Uzayın Mona Lisa'sı!*" derdi Korkut... Ayla öylesine haşır neşir, içli dışlı yaşadıkları o yazlardan kalma şiirler, şarkılar Lamia'nın beynine üşüştü. "*Ben ağlarken güldü, dargın ona gönül...*" diye, aya sitem eden bir tango vardı, hani. Sonra bir dize: "*Ey eski kamer, sen bizi el-*

bet ki bilirsin...” Biz de seni, ey eski kamer, eski tanış, gizli aşklarımızın sırdaşı, nice düşlerimizin uysal yoldaşı, gizemli esin kaynağımız, merhaba.

Ay dağın sırtına konmuş, oyalanır gibiydi, Lamia'yla göz göze. Yoksa gaipten bir haber mi ulaştırmak istiyordu ona? İnanılmaz büyüklükteydi, ama öylesi saydam, hani müzelerdeki o eski gözyaşı şişelerinin sırçasından yapılmışa benziyordu, yalnız pespembe. Lamia ufkun ardındaki bir sırça ustasının, dev bir çubuk ucundaki erimiş ateş topağını üfleyip şişirerek sırça bir topa dönüştürdüğünü görür gibi oldu: Sırça inceldikçe inceliyor, saydamlaştıkça saydamlaşıyor, büyüyor, büyüyor, sonra, tam çatlayıp kırılarak bin parça olacağı saniyede havalanıveriyordu, kusursuz bir bütün, ahesteden salınarak yükselmeye başlıyordu, öylesine güzel ki akıllara zarar.

Lamia suyun dibinden ağır ağır yürümeye başladı. Sıra kavaklar dosdoğru aya giden bir yoldu; bu yolun sonunda Lamia karşıki mavi dağa ulaşacak, elini uzatıp aya dokunacaktı.

Derken ay dağın sırtından koptu. Hınzır bir gülüşle yükselişe geçti. Yüzünün pembesi uçmuş, sedef beyazına dönmüştü. Yükseldikçe küçülür, yoğunlaşır gibiydi. Gümüş mü altın mı olduğu seçilemeyen bir metale dönüşerek çevresine, yeryüzüne kaypak, serin bir aydınlık serpmeye başlamıştı. Lamia bu aydınlığın gökten su gibi yağdığını duyabiliyordu, şıkır şıkır. Neden sonra bunun kavak yapraklarının şıkırtısı olduğunu ayrımsadı. Başını çevirip baktığında kavakları tanıyamadı neredeyse. Ay ışığı sanki ağaçların damarlarının içine yürümüştü de yapraklar kendiliklerinden ışıyorlardı. Ay ışığı her şeyin içine işlemişti; toprak, su, gökyüzü, hepsi de ay rengindeydi. Uzakta, yakında, her yerde ay kuşları, ay böcekleri ötüyordu, insanın kendi kulağının içindeki sesler gibi uzayıp kısalan seslerle.

Lamia orada, kavakların dibinde durduğu yerde, kendi damarlarının da ay ışığıyla dolduğunu duyumsadı. Parmak uçlarını, kollarının ürpermiş tüylerinin üstünde dolaştırdı. Teni nasıl da serindi! Ama doğal değil miydi böyle olması?

Damarları ışık dolu bir ay kadını değil miydi o? Dünyalılar arasında yıllardır sürgün yaşamaktaydı; bir suçundan ötürü şu kadar zaman sürgünde çile doldurmaya yargılanmış bir uzay prensesi. Ama cezası işte bu gece doluyordu. Dağın tepesinde bir an oyalanıp ona gülümsediği zaman ay ona bu müjdeyi iletmişti işte: Kurtarıcı geliyordu, yoldaydı, kusursuz bir sevgili, damarlarında ışık akan bir uzaylı âşık ki ona sarıldığı zaman kıvılcımlar saçılacaktı. Dünyalıların sevişmesindeki duraksamalardan, bocalamalardan, yanılıp yinelemelerden uzak, yalın bir kusursuzlukla, bir kesinlik ve keskinlikle sevişeceklerdi, inildemeden, kıvranmadan, kokmadan, terlemeden; ışıkla işleyen, ışık dolu iki aygıt gibi bir araya gelecekler, birbirlerine geçeceklerdi; âşığı Lamia'nın içine ay semenleri fışkırtacak ve Lamia dolunay kadar koskocaman bir doyumun orta yerinde Yavuz'a gebe kalacaktı.

Lamia kendi fantezisine gülerek elini ağzına kapadı. Ama tümüyle fantezi de sayılmazdı ki aslında. Bu gece ayın dolun olmasının bir anlamı vardı elbet. Lamia bu gece, dolunayın altında kendine yaklaşmakta olan sevgiliyle ömründe hiç sevişmediği gibi sevişip Yavuz'a gebe kalacak, arada geçen yılları olmamış, geçmemiş kılacaktı, sahiden.

Aydede, evin nerede, diye bir tekerleme tutturarak eve döndü. Lütfiye Hanım çilingir sofrasını çardağın altına iki kişilik kurdurmuştu. Onun uzattığı rakıyı Lamia şükranla aldı. Başındaki ay sarhoşluğunu götürse götürse rakı sarhoşluğu götürürdü.

Lamia ay ışığında saatinin yüzünü seçmeye çalıştı, seçemedi. Ama ayın yüksekliğinden saatin geç olduğunu anlayabiliyordu. Turan çoktan gelmiş olmalıydı. Lamia, teyzesinin en derin Pelvanzade uykusuna dalmış olduğuna inanç getirmeden dışarı çıkmayı göze alamamıştı. Ondan önce de sofra başında öyle eğlenmişlerdi ki çok uzun oyalanmışlardı. Lütfiye Hanım yeğenine Ali'yi sormuştu; Lamia da onun gönlü olsun diye uzun uzun Ali'den konuşmuştu: Gece uykusunun arasında anlaşılmaz şeyler konuşmak gibi, çoraplarını ille ayakta giymek gibi tuhaf huyları; 'amele' partisi-

nin kurulması yolunda verdiği onca uğraşa karşın 'siyasete atılmamak' konusundaki kararlılığı; doğruluğa, dürüstlüğe olan tutkusu, iyiliği, akıllılığı, neşesi. Lütfiye Hanım bunları dinledikçe gülümsüyor, hayranlık, onay sözcükleri mırıldanıyor ve 'İşte bak, ne iyi olmuş değil mi?' gibilerden yeğenine bakarak kadeh kaldırıyordu. Lamia da ona Yavuz'u sordu biraz, Yavuz'un doğumunu:

"Şu benim Süsi'nin tuhaf huyları! *İlle erkek doktor isterim,* diye tutturdu. Neymiş, efendim, *beni kurcalayacaksa erkek kurcalasın,* diyordu. Sen ömründe böyle zırva işittin mi? Ama gebe halinde üstüne varamadık, elbet. Bekir olsaydı gözünün yaşına bakmaz, ebeden şaşmazdı ya, biz Doktor Lemi Bey'i tuttuk, işte. Doğumu evde oldu, çok rahat. Sancının başlamasıyla çocuğun gelmesi bir oldu. Öyle güzeldi ki bir bilsen, gül pembesi. Kapkara saçları vardı. Gözümden sakındım... Babası desen sabaha karşı dut gibi geldi eve. Ayakta zor duruyordu. Çocuğu kucağına verdiğim zaman da tuttu, ağladı..."

Lamia bundan sonra teyzesine Yavuz'u sormaktan vazgeçmişti. Ne ondan ne de başka kimseden Turan'ı dinlemek istemiyordu. Bu gece Turan yalnızca onundu. Bu gece onun vuslat gecesiydi. Ne Turan'la ne de Ali'yle daha önce doğru dürüst yaşayamadığı 'ilk gece'siydi. Kadınlığının bütün ateşi, bilgisi ve deneyimiyle bu gece genç kızlık sevgilisinin koynunda gerdeğe girecekti. Ancak ay prenseslerine nasip olabilecek bir ayrıcalık...

İnce basma elbisesini tenine, sandaletlerini ayağına giyip usulca dışarı çıktı. Lütfiye Hanım'ın çok yorgun, biraz da çok içmiş olduğunu anlatan hafif horultusunun temposuyla bütün ev belli belirsiz sallanıyordu sanki. Lamia merdiveni, tırabzana tutunarak indi. Sallanan kendisi olsa gerekti, başı öyle dönüyordu ki! Beyninin içi duman dolu gibiydi. Çok içmişti.

Dışarıda ay aydınlığı göz alıyor, göz aldatıyordu. Bu yüzden birbirlerini iyice yaklaşıncaya kadar göremediler; gördükleri zaman sanki tek bir atılımla kucaklaştılar, iç içe girmek ister gibi sımsıkı sarmaştılar... Kemiklerinin ezilme-

si, etlerinin acıması Lamia'nın içini yatıştırıyor, gerçekten Turan'ı bulmuş olduğuna onu inandırıyordu. Tek gövde gibi hafifçe sallanarak bir süre öyle kaldılar.

Neden sonra Turan, "Gelmeyeceksin sandım!" dedi. "Gelmiyorsun sandım!"

"Ben de sen beklemeyip gittin sandım."

Kendi korkularına gülerek kollarının çemberini yeniden daralttılar. Lamia çenesini Turan'ın göğsünden zar zor kurtarıp kaldırdı, uzanıp onu boynundan öptü, sonra sol kulağının ardından. Dudaklarına değen ıslaklığı ilkin pek anlayamadı, sonra bunun gözyaşı olduğunu ayrımsadı. Soluğunu kuru bir hıçkırıkla içine çekerek uzandı. Turan'ın gözyaşlarıyla ıslanmış çenesini, yanaklarını, gözlerini öpmeye başladı.

Turan onu birden iterek boğuk sesle, "Öpme gözlerimi!" dedi. "Ayrılık demektir. Dayanamam senden bir daha ayrılmaya."

"Ayrılmayacaksın."

Lamia onun gözlerini, yüzünü parmaklarının ucuyla silmeye girişti. Ama ellerini yukarıda tutmakta güçlük çekiyordu: Turan'ın ağlamasıyla yüreği dağlanmış, kolu kanadı kırılmıştı; başı da öyle dönüyordu ki! Ellerini aşağı doğru kaydırarak onu ellerinden tuttu; yere oturdular. Diz dizeydiler. Lamia, Turan'ın ellerini sımsıkı sıkıyordu. Ayın inanılmaz aydınlığında birbirlerinin yüzünü bütün ayrıntılarıyla görebiliyorlardı. Bu ışıkta Turan'ın yüzü nasıl da tıpkı Yavuz'un yüzüydü! Lamia ona bakmaya dayanamayarak gözlerini bir an kapadı. Şimdi de kendisi ağlamaya başlayacağından korkuyordu, yüreği öylesine göz gözdü. Kirpiklerini biraz zorlayarak kaldırdı. Turan'a bakıp gülümsedi. "İşte beraberiz ya! Bu gece sabaha kadar. Sonra da artık temelli."

Turan onun bu sözlerini bekliyormuş gibi için için gülerek sırtüstü yere uzandı, kollarını başının altına kilitledi. "Sen bana aldırma, pek sulu gözlü oldum son zamanlarda. Çok zaman kendi kendime acıdığımdan ağlarım enayiler gibi. Ama şimdi mutluluğumdan ağladım."

Lamia onun üstüne doğru eğildi. Ay ışığında bir ışık

çizgisi gibi duran bir sap saz kopardı, hafifçe onun yüzünde dolaştırmaya başladı.

"Lamia, sen de mutlu musun?"

"Bil bakalım!"

Turan, "Gıdıklıyorsun," diye için için gülerek onun elini tuttu, sazı çekip attı. Lamia'nın parmaklarını açıp avucunun içini öperek, "Lamia, gelmediğini görünce ölüyorum sandım," dedi. "Resmen ölüyorum sandım; inanıyor musun?"

"İnanıyorum."

"Lamia, sen de beni seviyorsun, değil mi?"

"Seviyorum, Turan."

"Hep sevdin, değil mi?"

"Hep sevdim."

"Hep seveceksin, değil mi?"

Lamia, "Hep," dedi. "Hep, her zaman, ölünceye kadar, ebediyen." Gözyaşları şimdi yanaklarından aşağı yuvarlanmaya başlamıştı. "Seni mutlu etmek istiyorum, Turan. Tek amacım bu, sana mutluluk vermek." Hıçkırmaya başlayacağından korkmasa, bütün pişmanlığını, suçluluk duygusunu dile getirecekti; ihanetini unutturmak, bağışlatmak için onun kulu kölesi olmaya hazır olduğunu söyleyecekti. Bir yandan da, başındaki bütün dönmeye karşın, bunu söylememesi, acımasını dışa vurmaması gerektiğini, bunun Turan'ı ikinci kez bırakıp gitmekle bir olacağını biliyordu. Onun yaralarını saracaksa merhametiyle değil şehvetiyle sarmalı, ona bir dişi olarak yaklaşmalıydı. Eğildi, dudaklarını onun dudaklarına değdirip çekti, çenesinde, boynunda dolaştırmaya başladı.

"Lamiam benim..." diyerek Turan onu omuzlarından tuttu, kendi yanına yatırmak istedi.

Lamia ağzını onun boyundan ayırmaksızın, "Sonra," diye mırıldandı. "Daha sonra. Şimdi ben seni yaşamak istiyorum, kendimi unutmak, salt seni düşünmek istiyorum. Seni mutlu edeceğim."

"Mutluyum zaten."

"Mutluluktan çıldırtacağım seni. Kölen, cariyen olaca-

ğım." Dudaklarını onun boynuyla köprücükkemiklerinin arasındaki çukura bastırdığı zaman gene ağlamak istedi. Öyle savunmasız, çocuksu bir şey vardı ki bu ılık çukurda, bu çukurun böyle ipek tenli olmasında. Lamia bir eliyle yere dayanıp yarı uzanmış, öbür eliyle Turan'ın gömleğinin düğmelerini çözüyor, göğsündeki tüyleri karıştırıp dişliyordu. Parmakları kemerin tokasını buldu.

"Lamia..."

"Yok, bırak... seni çıplak görmek istiyorum. Seni hiç çıplak görmedim... biliyor musun... şöyle doğru dürüst..."

Onu şimdi çıplak görüyordu işte: Ay ışığında metal kıymıklarmış gibi ışıldayan tüyleriyle solgun bir uzay erkeği. Lamia onu hazır, iştahlı bulacağını ummuştu, gene de düş kırıklığına uğramaktan alıkoydu kendini. Onun dişisi değil miydi? Misyonu ona hizmeti vermek değil miydi? Öyleyse onu hazırlamak kendine düşerdi. Lamia ağırlığını omzuna verip uzandı, iki eliyle tuttu onu. Yüzünü eğdi, yanağını onun hiç de metalik olmayan hafif nemli tüylerine sürttü, dudaklarını boyun çukurundan bile daha yumuşak, daha ipek olan tenine bastırdı. Öyle mutlu, öyle doygundu ki şimdi, ona hizmet verdiği, onun kulu kölesi, cariyesi olduğu için. Gözlerini yummuş, yumunca şiddetlenen karanlık baş dönmesine, onu bu yollu severek mutlu etmenin beyinsiz hazzına kendini kaptırmış, başka her şeyi unutmuştu.

"Yeter!"

Lamia birden, beynine yol yol yürüyen can acısının şiddetiyle gözlerini açtı. Bir el saçlarını kökünden kavramış, başını koparırcasına yukarı çekiyor, bir ses müthiş bir öfkeyle, "Yeter!" diyordu.

"Turan! Yapma! Canım acıyor!"

"Acısın!" Turan hâlâ onun saçlarını dipten kavramış yukarı doğru çekiyordu. "O öğretti bunu sana, değil mi? Ona yaptın bunu, değil mi?"

Lamia doğrulup oturdu; başını onun elinden kurtarıp ovuşturmaya başladı. "Turan, sus! Herkesi uyandıracaksın."

"Vız gelir!" dedi Turan. "Vız gelir!" Göğsü inip kalkıyor,

soluğu rüyasında ağlayan bir çocuğun kısa, sığ hıçkırıklarıyla düğümleniyordu. "Bunca yıl sen onunla..."

"Turan, bunları unutmalıyız, biliyorsun..."

Ama Turan laf anlamaya niyetli görünmüyordu. Ay ışığında bile bakışları sanki bir tuhaf, yüzü gergindi. Gene de, ulu Tanrım, şu haliyle bile, nasıl da Yavuz'a benziyordu! Benzemeseydi ya artık, hiç değilse şu sırada, hiç değilse bir sürecik Yavuz'a benzemekten vazgeçseydi!

Turan, Lamia'yı hiç duymamışçasına, "O da seni..." dedi kesik kesik. "O da sana... öyle... değil mi?" Yanıt beklemeden Lamia'yı omuzlarından kavradı, üstüne abanıp sırtüstü yere yatırdı. Elleri telaşlı, titrek, gene de hoyrat, ince basma elbisenin eteğini yukarı doğru sıyırdı. "O da sana yapıyordu, değil mi?"

"Turan, delirmesene! Turan, ne yapıyorsun, yapma Turan, yapma!"

Turan onu kalçalarından sıkıca kavramış, sesini sanki duymuyordu bile. Ay ışığının serin dinginliğinde, ay ışığıyla silikleşmiş tarladaki o heyula ağacın altında şimdi kıyasıya boğuşmaya başlamışlardı. Turan'ın soluğu uzun yollardan koşup gelmiş gibi hırıltılı çıkıyor, yüzü hedefini arayarak saldırırken sakalları Lamia'nın tenini dalıyordu. İki can düşmanıydılar sanki. Lamia tiksintiyle korkunun karışımı olan bir dehşetle kaçınmaya çabalıyor, o anda, o çırpınışının arasında bile kendi tepkisine şaşmaktan kendini alamıyordu. Ama bu tepkisinde haklı olduğunu, Turan'ın saldırışındaki şiddetin şehvetten değil hınçtan, öç alma, alçaltma isteğinden kaynaklandığını da biliyordu bir yandan.

"Turan, yapma, istemiyorum!"

Turan çarpılmış yüzünü ona doğru kaldırarak, "Kocan yaparken istiyordun ama!" diye güldü. Gülüşü o her zamanki delikanlı gülüşünün korkunçlaşmış bir yansınımıydı.

Aynı anda Lamia'nın tokadı onun ateş gibi yanan terli yanağında şakladı. Bu şaklama o dingin gecenin en derin köşelerine kadar yankılar yaptı sanki, ay ışığı çatlayıp bin bir parçaya bölündü, kıymık kıymık Lamia'nın gözlerinden, ağzından, kulaklarından içeri doldu, beynini bir karanlık

şavkla kamaştırarak deminki dumanı dağıttı.

Turan, Lamia'nın yeniden kalkan elini havada tuttu, avucunu dudaklarına bastırdı, yüzüne sürmeye başladı. "Bağışla Lamia, bir tanem, bağışla. Öyle kıskanıyorum ki seni... benden alıp ona verdiğin bunca yılı düşündükçe çıldırıyorum. Beni bağışla... Alışacağım elbet... kendimi alıştıracağım."

"Turan, geçti artık, üzülme!"

"Yalnızca ikimizi düşüneceğim bundan böyle. Bizim özel dünyamız olacak. Yalnızca ikimiz. Başka kimsenin girmesine izin vermeyeceğim o dünyaya."

Lamia, "Ağlama artık, Turan. Ağlama artık, dayanamıyorum," dedi.

Onun boynuna sarıldı, usulca sırtüstü devrilip uzandılar, savaştan çıkmışçasına yorgun. Lamia, Turan'ın başını kendi omzuna kaydırdı, parmaklarını o canlı kıvırcık saçların arasına soktu. Damarlarında kan yerine, akşamki o ay ışığı yerine şimdi ılık süt akıyordu sanki. Deminki şehvet girişimlerini düşündükçe utanca kapılıyordu, bir yakınıyla sevişmeye kalkışmış gibi, bir yerin dibine batma isteği... Oysa şimdi bu ne kadar tatlıydı, onu böyle kollarında sarmalayıp avutmak... Lamia ta yükseklerden kendine bakan ayı gördü. Öyle uzak ve parlaktı ki şimdi, katıksız, som bir nur yoğunluğuydu, ama o çarpık, buruk gülüşü hâlâ seçilebiliyordu... Lamia, "*Bakma bana öyle, Aydede,*" diye içinden ona seslendi. "Ay *kadını olmak işten bile değilmiş meğer. Hele bir dünyalı kadın ol da gör!*"

Turan başını onun kol büklümüne kaydırmış, yanağını kolunun çıplak tenine yaslamış yüzüne bakıyordu. "Neler düşünüyorsun, Lamia?"

Lamia, "Seni," diye yanıtladı.

"Biricik sevgilim, tanrıçam benim, öyle güzelsin ki şu ay aydınlığında!" Turan parmaklarıyla onun yüzüne dokundu. "Lamia, yüzün yaş içinde." İçin için, mutlulukla güldü. "Bana ağlama derken bak, sen de ağlamışsın."

"Farkında değilim."

"Mutluluk yaşları bunlar, değil mi, benim kraliçem?

Çok mutlu olacağız, bak göreceksin, çılgınlar gibi; değil mi, Lamia, sen de benim gibi mutlusun, değil mi? Bak: Benim kadar mutlu musun, diye sormuyorum. Kimse benim kadar mutlu olamaz da ondan."

"Sevgili Turan!"

"Pişman olmayacaksın Lamia. Yalnızca mutlu olmayı düşüneceğiz bundan böyle. Kendi özel dünyamızda yaşayacağız; sen, ben, ikimiz, baş başa."

"Bir de Yavuz," dedi Lamia.

Turan için için güldü: "Bir de Yavuz, madem sen öyle diyorsun."

"Öyle diyorum."

"Pek emin gibisin, Yavuz'u sana vereceklerinden."

"Yavuz'u almadan hiçbir yere gitmem."

"Nereye gidiyorsun ki zaten?" Turan gülerek, şakadan sormuştu, gene de sesinde kaygılı bir çocuk sorusunun titreşimi vardı.

Lamia, "Dağ Mahallesi'ne," diye yanıtladı. "Orada bir ev tutarız, herkesten uzakta. Belki arka tarafta ufak bir zeytinliğimiz bile olur. Yaban'a tepeden bakarız. O evlerin önünde direkli hayat'lar vardır, çok severim. Renkli kilimler yayarız..."

Turan hiçbir şey demedi. Yavuz'un, Dağ Mahallesi'ndeki evin somut imgelerinin araya girmesiyle suskunlaşmış gibiydi. Lamia onun saçlarını şöyle bir çekeledi, başını kolundan kaydırarak doğrulup oturdu. Ay şimdi ufka sarktıkça gene büyümüştü; başka dünyaların bahçelerinden kopmuş, ergin, dev bir kayısıyı andırıyordu. Işık belli belirsiz değişmiş, gece kuşlarıyla böceklerin sesi seyrelmiş, tan saatinin yaklaşmasıyla gecenin yoğunluğu durulmuştu.

"Lamia..."

"Efendim."

"Şu son günlerde... sen bana döndün döneli, bazen öyle bir duyguya kapılıyorum ki... artık iş işten geçmiş gibi... artık hiçbir işe yaramazmışım gibi. Sana layık olmadığımdan korkuyorum."

Lamia eğilip onun saçlarını karıştırarak, "Bu numara-

lar bana sökmez," diye güldü. "Bir zamanlar sevgili Korkut anlatırdı: Sizler başınızdan savmak istediğiniz kızlara, *ben sana layık değilim,* dermişsiniz, hani ayıp olmasın, gururları kırılmasın diye."

Turan onun elini tutup delice öpücüklere boğdu. "Lamia, meleğim, tanrıçam, sevgilim benim, bunun şakasını bile yapma!"

Lamia onun gene ağlamaya başlamasından korkarak, "Sen de saçmalamayı bırak, öyleyse!" dedi.

"Lamia, sen benim olursan, beraber olursak ben hayata yeniden başlayacağım. Gene eski Turan olacağım."

"Biliyorum, Turan. İnanıyorum. Ben seninim ya işte; beraberiz ya!"

"Belki diyeceksin ki, sen eskiden neydin ki, diyeceksin ama... Gene de hayallerim vardı o zaman, umutlarım, kör topal inançlarım vardı. Bir şeyler olmayı düşlüyorum, hiç değilse. Hayat önümde uzanıyordu, her şey olabilirdi. Evet, işte bu... gençtim o zaman, bir *olasılık'tım.*"

"Biliyorum." Lamia yerden bir ince çırpı parçası almış, toprağı eşelemeye girişmişti.

"Bu olasılığı gerçekleştirebilirdim..."

"Biliyorum, Turan."

"Beni bırakıp gitmeseydin eğer..."

"Artık hiç bırakmayacağım seni, hiç gitmeyeceğim." Lamia gözlerini yere dikmiş, habire toprağı eşeliyordu. "Ömür boyu beraberiz artık, Turan. O zaman gençtim, diyorsun, ama şimdi de genciz. Şimdi de hayatımız önümüzde uzanmıyor mu? Yarım kalan bütün olasılıkları bundan böyle gerçekleştiririz biz de."

"Sahi, değil mi, Lamia? Beni sahiden seviyorsun, değil mi?"

"Sahiden seviyorum ya."

"Yüzüme bak. Soğumadın değil mi benden? Hâlâ seviyorsun değil mi beni, tıpkı eskisi gibi?"

"Bambaşka," dedi Lamia. "Bambaşka seviyorum seni." Onun gözlerinin içine bakarak söylediği bu sözler, ettiği bu yemin gerçeğin ta kendisiydi. Lamia onu kucakladı, başını

kucağına yatırdı. Yıllar önceki o aşk gecesinin bitiminde de aynı şeyleri söylediğini anımsıyordu. O gece nasıl seviştiklerini, neler yaptıklarını, şehvetlerinin ayrıntılarını unutmuştu. (Hiç bilmemişti ki zaten). Gel gör ki sonunda, yürekleri isimsiz bir hüzünle dolup taşarak birbirlerine sarılıp günün ışımasını birlikte seyrettikleri sırada Lamia'nın içine dolan o ılık süt gibi his, o iç sızısı hâlâ yerli yerinde duruyordu.

"Bu gece şehre dönmüş olacağım. Geceleyin ıslık çal; konuşalım. Bundan sonra ne yapacağımızı kararlaştıralım."

Turan, "Olur, gelirim," dedi. "Ama her şeye sen karar ver. Sen nasıl istersen öyle olsun. Benim için seninle birlikte olmaktan başka hiçbir şeyin önemi yok."

Lamia, "Bir de Yavuz," dedi.

"Bir de Yavuz, benim eşsiz sevgilim." Turan başını kaldırıp geriye çekti, gülerek Lamia'ya baktı. Gitgide ağarmakta olan ışıkta gene o geçmişteki gecenin delikanlısına benziyordu. "*Bir gece yarısının eflatun yollarında... Hatırlıyor musun, Lamia?*"

Lamia, "Yoo," diyecekken kendini tuttu, "Evet," diye yalan söyledi.

"*Yarısı unutulmuş bir şarkı gibi rüzgâr...* Ah, bir tanem, en güzelim benim, bu şiiri o gecemiz için yazmıştım ben... Sanki içime doğmuş, şarkımızın yarıda kalacağı. Ama artık ne önemi var? Şarkımızın öbür yarısını birlikte hatırlayacağız, birlikte söyleyeceğiz, değil mi Lamia?"

Lamia, "Şiir yazıyor musun hâlâ?" diye sordu.

"Gene yazacağım artık. Senden sonra hiç yazmadım. Acıklı aşk şiiri bile yazmadım!" Turan için için güldü. "Bundan böyle mutlu aşk şiirleri yazacağım."

"Turan, gitmem gerek artık; köpekler havlıyor!"

Lamia onun bisikletine binip bir toz bulutu arasında uzaklaşmasını seyretti. Sonra ağır ağır eve döndü. Bütün benliği cılk yaraydı sanki. Hele en sonraki o şiir. İkinci dizeyi duyar duymaz Lamia şiiri anımsamıştı. İstanbul'da, okuldaki odası, Esin, Turan'ın o yakarış dolu mektubu... ki ötekiler gibi yanıtsız kalmıştı.

Lamia çiftlik binasının arkasındaki küçükhamama gir-

di. Elbisesini çıkardı. Kurnaya doldurduğu soğuk suyu dökünerek sabunlanmaya başladı. Sabun kokusunu içine sindirip soğuk suyu döküdükçe açılıyor, boğazına tıkanan hıçkırık yumağı sanki eriyordu. Artık ağlamak istemiyordu. Öyle çok ağlamışlardı ki bütün gece! Lamia mis kokulu beyaz sabunun bol, hışırtılı köpüklerini kurnadan akan buz gibi suyla duruladı. Köşede asılan kendi havlusuyla, tenini acıtıp kızartırcasına kurulandıktan sonra gene elbisesini giydi, dışarı çıktı.

Gün ağarmaya başlamıştı, ama Lütfiye Hanım henüz görünürlerde yoktu. Dört bir yandan, uyanmaya başlayan çiftlik yaşantısının kıpırtıları, sesleri geliyordu. Lamia içeri girmek istemeyerek gene sıra kavaklara doğru yürüdü.

Sıra kavaklar sanki gün doğusundaki mavi dağların eteğine kadar uzanıyordu, diplerindeki su onlardan vuran nefti yeşile boyanmış. Mavi dağların üstünde gök lâtin çiçeklerinin rengindeydi. Lamia suyun kıyısına oturup sırtını gene bir kavak ağacının gövdesine dayadı. Ah, Yeşilce toprağında bir kavak ağacı olmak! Bu simsiyah kadife toprağa kök salıp her mevsim kendini tazeleyerek işte böyle asude, tekdüze bir ömür sürmek... Ali, *olamaz,* demişti; "*Yeşilce'ye dönemezsin,*" demişti. Ama olmuştu işte, Lamia Yeşilce'ye dönebilmişti. Ali bilememiş demek. Oysa evlilikleri, Lütfiye Hanım'ın öylesine üstüne titrediği o 'ev' Ali'nin 'bilir'liği ve Lamia'nın bu 'bilir'liği benimsemesi üstüne kurulmuş değil miydi?

Bundan ikisinin de yakınması olmamıştı. Ali işinden, uğraşından evine, evindeki 'kadını'na dönmeyi seven erkeklerdendi. İşini, uğraşını bu kadınla paylaşmayı sevmekle birlikte yaşamının bu iki bölümünü içli dışlı yapmamaya özen gösteriyor, kadının süslenip püslenmesinden, evini düzenlemesinden, bir sürü gizemli kadınca uğraşlarla vakit geçirmesinden keyif duyuyordu. Lamia da Ali'nin karısı, 'evinin kadını' olmaktan mutluydu. Ali'nin kâğıtlarını daktiloya çekmek, bu kâğıtlardaki konuları Ali'ye sormak, Ali'yle (kimi zaman tartışarak) konuşmak, arada Ali için çeviriler yapıp Ali'nin dostlarını ağırlamak ona yetiyordu. Çalışan

kadınlara hiç özenmemişti. Yalnızca çocuklu kadınlara özenmişti o, yıl yıldan artan tutkulu bir imrenmeyle. Bu kadınların yaşamlarında çocuklarının doldurduğu boyutu, Lamia da çocuksuzluğuyla doldurmuştu sonunda; hayatının Ali'den arta kalan bölümünü bu tutkuya adamıştı: Kapı kapı, sokak sokak, semt semt, kent kent, diyar diyar dolaşarak yitik çocuğunu aramak saplantısı...

Sonunda da bulmuştu işte! Lamia bunu anımsayınca yüksek sesle gülerek ayaklarını suya daldırdı. Eski masalların aslı varmış demek! Dün akşam şurada dururken kapıldığı coşku boş bir ay düşlemi değilmiş: Lamia suç işlemiş, yedi yıl sürgüne hüküm giymişti ve işte artık cezası doluyordu. Nedense hep yedi yıl değil miydi masal sürgünlerinin süreci? Bir yabanıl adada yedi yıl kaplanları beslemeye hüküm giyen bir prenses yok muydu hani? Yedi yıl paçavralar içinde kapı kapı dilenmeye yazgılanan şehzade? Sonunda sürgünler bağışlanıp gerçek aşkı buluyor, murada eriyorlardı. Lamia da sürgünden dönmüş, yitik çocuğunu bulmuştu madem, neden tümüyle murada ermesin?

Yeşilce toprağında bir kavak ağacı olmak! Evet, Lamia bu murattan vazgeçmeyecekti. Ali, *dönemezsin,* demişti, ama o dönebilmişti. Ali her şeyi bilmiyormuş, demek. Şimdi de Süsi, *kalamazsın,* diyordu, ama hep Süsi'nin dediği olacak değildi ya! Lamia, 'Bekir'le konuşurum,' diye düşündü. "Turan'ın benimle evleneceğini duyunca Yeşilce'de kalmamızda bir sakınca bulamaz."

Birden bir şıkırtı duyarak başını kaldırdı. Hafif bir esinti çıkmış, söken şafağın ilk ışıkları kavak ağaçlarına vurmuştu. Kıpırdadıkça yanıp dönen kavak yapraklarının şıkırtısı yeni doğmuş çocuk güneşin gülücükleriydi. Şimdi çepeçevre bütün Yaban'da kuşlar da *'ömrün tekrarını ilan'* etmek için birbirleriyle şakıma yarışına girmişlerdi sanki. Lamia yeni yaşamına başlamak için sabırsızlanarak koşa koşa eve döndü.

Çardağın altında sütlü kahvesini içmekte olan Lütfiye Hanım onu görünce, "Ha gelebildin!" dedi. "Süsi, Süleyman Ağa'nın oğluyla sana mektup yollamış."

Lamia, telaşla, "Bir şey mi olmuş?" diye sordu. "Yavuz falan?"

"Yok, yok, hepsi iyilermiş." Sonra Lütfiye Hanım öylece kalakalmış olan yeğenine bakarak, "Okusana kız mektubunu!" diye sabırsızlandı.

Lamia zarfı yırtarak açtı, Süsi'nin o hafifçe aşağı doğru eğimli, çıtı pıtı yazısını okudu: "*Bekir Söke'deyken görüşülecek önemli konular var. Hemen bugün gelirsen iyi olur. Bekliyorum. Selamlar, Süsi.*" Mektubunu teyzesine uzatırken Lamia onun soracağı soruları nasıl atlatabileceğini düşünerek sıkılıyordu. Neyse ki Lütfiye Hanım,

"Süsi işte," diye gülümseyip geçti. "Kim bilir aklına neler esmiştir. Yavuz'la uğraşmaktan sıkıldı belki de! Fena alıştırdın onu... Gidecek misin?"

Lamia, "Gideyim bari," dedi. Hâlâ ayakta duruyordu.

"Hemen mi? Kahvaltını etmeyecek misin?"

"Orada ederim."

"Acelen ne? Gel otur, sıcak bir süt iç şöyle. Şimdi Ramazan'a söyleriz, arabayı hazır eder." O keskin gözleriyle yeğenini tepeden tırnağa süzdü. "Kuzum, elbisenle mi yattın sen? Paçavraya dönmüş."

"Kavaklıkta eşindim biraz. Güneşin doğuşunu falan seyrettim."

Lütfiye Hanım yeğeninin bardağına süt boşaltarak, "Başka türlü güzel, değil mi?" diye sordu.

"Başka türlü! Sanki dünya yeni yaratılmış da ilk kez sabah oluyormuş falan gibi. İnsana her şeye yeniden başlamak isteği veriyor."

Lütfiye Hanım anlamlı bir yarım gülüşle, "İyi ya işte!" dedi. "Senin de her şeye yeniden başlamanın tam zamanıdır. Yeşilce'ye gidince postaneden Ali'ye bir tel falan çekersin belki..."

Lamia sütünün üstündeki ince zarı dilinin ucuyla sıyırarak, "Teyzeciğim!" diye güldü. "Siz hiç yenilgiyi kabul etmez misiniz?"

"Etmez olur muyum, Lamiam! Hayatımızda yenilgiden bol ne var! Şu var ki yenilgiyi bir basamak taşı sayacaksın;

üstüne basıp ondan sonraki adımını atacaksın."

Lamia, "Bunu unutmayacağım," dedi.

Gülzade'nin kızı Güldane'nin getirdiği kızarmış ekmekleri aldı, burnuna götürüp kokladı, sonra en kalın dilimi seçerek tereyağı sürmeye girişti.

Araba köşeyi dönüp de karşıdan teyze evinin sokak kapısı gözükünce Lamia'nın içi hafif bir kaygıyla burkuldu. Süsi'nin çağrı mektubunun bir esinti olduğuna inanmışlardı, ama ya kötü bir şey olmuşsa? Ya Süsi Yavuz'u ona vermekten caymışsa? Lamia merdiveni koşarak çıktı. Yandaki el biçimi tokmağa uzanmıştı ki sokak kapısının aralık durduğunu seçerek kanadı itti, taşlığa girdi Bir an loşluğa karşı gözlerini kırpıştırdı; sonra inanmazlıkla gene kırpıştırdı.

Taşlıkta Süsi'yle Ali karşılıklı çay içmekteydiler. Yavuz, Ali'nin yanı başında, dirseğini Ali'nin dizine dayamış duruyordu. O kocaman, ciddi gözleriyle Lamia'ya baktı, usulca yana doğru çekildi.

Süsi'yle Ali aynı anda ayağa kalktılar. Süsi telaşa benzer bir aceleyle, Ali'yi kapayacak biçimde ilerleyerek teyze kızını kendine bakmaya zorladı. Kaşlarını bir uyarıyla kaldırıp gözleriyle Lamia'nın gözlerinin ta içine baktı. Dudakları yarı aralıktı. Sonra o da yana çekildi.

Lamia kurgulu bebek gibi kocasına doğru ilerledi, ama gözlerinin önünde hâlâ Ali'nin değil Süsi'nin uyaran, bir şeyler söylemeye çalışan yüzü vardı sanki. Sonra kendini Ali'nin önünde buldu. Sokakta karşılaşan iki tanıdık gibi, önceden programlanmış iki kurgulu kukla gibi, kısaca kucaklaşıp yanaklarını birbirlerinin yanağına değdirdiler. Sonra ayrıldılar. İkisi de ne yaptıklarını bilmiyorlardı. İki yanda durmuş bakan –biri gülümser, öbürü alabildiğine ciddi– iki seyircinin öyle farkındaydılar ki! Birkaç adım geriledilerler.

Lamia, hâlâ ne yaptığını bilmeden, "Hoş geldin," dedi. "Ne zaman geldin?"

"Sabah uçağıyla erkenden İzmir'deydim, oradan taksi tutup geldim."

"Çok zayıflamışsın," dedi Lamia. "Hiç yemek yemedin mi?"

Ali, "Yok, zayıflamış değilim ya, yol yorgunluğundandır." Gülümsedi, ama gözleri karanlıktı.

Şimdi Hacer de mutfağın kapısında belirmiş, "Bir şeyler yer misin, Lamia Hanım?" diye soruyordu. "Karnın aç mı? Gözün aydın, kuzucuğum."

"Yok, yedim geldim. Hacer Teyze, sağ ol."

Süsi taşlıktaki sahnenin donmuşluğuyla çelişen parlak, küçük bir kahkaha atarak, "Ben çayı tazeleyim!" dedi. "Yavuz, gel, mutfakta ne var ne yok bakalım da sonra çarşıya çıkalım, Ali Amcan için güzel güzel yiyecekler alalım."

Yavuz, "O benim eniştem olmuyor mu?" diye sordu. Annesinin peşinden yürüyordu, ama gözlerini Ali'den ayıramadığı için kafası arkaya dönüktü.

Süsi gene o parlak, küçük kahkahasıyla, "Sen ne istiyorsan öyle olsun," dedi. "Hacer Teyze, dün akşamki kuzu buduyla..." Mutfak kapısını hafif gene de belirgin bir takırtıyla arkasından kapattı.

Bir süre için baş başa kaldıklarını anlayan Lamia, Ali'ye baktı; Ali'nin gözlerini kendi gözlerinde buldu. İkisi de hâlâ ayakta duruyorlardı.

Ali, "Telgrafını dün öğleden sonra aldım," dedi. "Akşam uçağında yer bulamadığım için bu sabaha kaldım."

"Telgrafım..."

"Lamia... neden öyle bakıyorsun bana? Yoksa pişman mısın beni çağırdığına?"

"Telgrafı neden bekledin peki? Neden bu kadar geç kaldın? Çağrılmadan gelsen olmaz mıydı?"

Lamia'nın, mutfaktan duyulmasın diye sesini yükseltmeden, gene de ısrar ve sitemle sorduğu bu soruyu duyunca Ali şöyle bir gevşedi. Gözlerindeki o kaygılı, tetikte bakış yumuşadı; ağzının uçları belli belirsiz bir gülüşün başlangıcıyla kıpırdadı.

"Lamia, Tarzanlar gibi bağıra çağıra gelip seni kaçıramazdım ya! Sen..."

"Neden kaçıramazmışın?" diye Lamia onun sözünü kesti.

"Seni rahat bırakmak istedim, açmazlarını kendi başına çözümleyesin diye. Sana saygımdan..."

Lamia, "Saygı, saygı," diye dudak bükerek elini saçlarından geçirdi.

Ali şimdi açıkça gülerek, "Sen ne istediğini bilmiyorsun," dedi. Gözlerinin içi de gülmeye başlamıştı. Gene de Lamia'ya yaklaşmak, dokunmak için hiçbir çaba göstermiyordu.

"Biliyorum işte." Lamia gitti, kollarını onun omuzlarına bıraktı. "Ben seni istiyorum."

"Bana sahipsin ya işte!" Ali karısına hâlâ dokunmuyor, içi gülen sıcak gözlerle bakıp duruyordu. Yüzünün o kül renkli çöküklüğü aydınlanmaya başlamıştı.

Lamia, "Anlamıyorsun," diye başını yandan yana salladı.

Ali, "Anlat öyleyse," dedi. O da alçak sesle konuşuyordu, ama açık, rahat. Sonra, "Yok," diye ekledi. "Anlatma."

"Zaten ben kendim anlayabiliyor muyum, bakalım." Lamia da elinde olmadan gülümsemişti.

"Önemli olan anlamak değil zaten," dedi Ali.

Lamia, "Ya ne?" diye sordu.

"Çok düşündüm bunu senin ardından. Önemli olan kabullenmek... sorgusuz sualsiz."

Lamia, "Her şeyi bu kadar bilme!" diye okşayan bir sesle konuştu.

"Öyleyse sen de bana sorma." Ali elleriyle onun omuzlarını tutup sıktı.

"Çocuklar!.." Süsi mutfağın eşiğinde belirmişti. "Hacer çayınızı parmaklığın oraya getirecek." Lamia'nın gözlerinin içine bakarak ekledi: "Çok güzel şimdi orası. Gelen geçene bakarsınız... Yavuz, al sen şu şekerliği, Ali Enişte'ni elinden tut da parmaklığa götür bakalım... Lamia, sen de gel, şu ete bak da..."

Ali, "Ben biraz uzanıp dinlenmek istesem..." dedi. "Kusura bakar mısınız? Dün gece de pek uyuyamadım da. Dökülüyorum."

Süsi, "Kusura bakmak ne demek?" dedi. Tepeden tırna-

ğa özenli, düşünceli, muhabbetli ev sahibesiydi. "Lamia, hadi sen kocanı yukarı çıkar da..."

Yavuz, "Ben," diye telaşla atıldı. "Ali'yi ben çıkartacağım üst kata..."

Süsi, "*Ali* ne demek oluyor?" diye tatlı, sevecen bir azarla oğluna kaş çattı. "*Ali Amca* diyeceksin!"

Yavuz gözü kararmışlığın verdiği ataklıkla, "Hani enişteydi?" diye sordu.

Ali onun kıvırcık saçlarını çekeleyerek, "En doğrusu Yavuz'un söylediği," diye Süsi'ye gülümsedi. "Süsi, izin ver de yalnızca Ali desin bana."

"Peki, ama şimdi Yavuz benimle çarşıya gelecek. Sana neler pişireceğimize o karar verecek. Öyle değil mi canikom?"

Yavuz, "Değil," diye başını sarstı. "Ben Ali'yi Lamia Teyzemin odasına çıkartacağım." Ali'nin elini sımsıkı tutuyordu.

Lamia, "İyi olur," dedi. "Ali, seni şimdi Yavuz benim odama götürsün. Ben daha sonra gelir seni uyandırırım."

O sırada Hacer mutfaktan çıktı, kapı ardında asılan mantosunu giydi.

"Ben gidiyorum, kuzularım. Geç kalmaz hemen dönerim." Gönülsüz, duraksar bir hali vardı.

Lamia, "Nereye?" diye sordu.

Onun yerine Süsi atıldı: "Kakmalı Cami'de ünlü bir hoca vaaz veriyormuş da. Öğle namazından sonra... Sen bizi hiç merak etme. Acele de etme. Güle güle Hacer Teyze."

Hacer gene, "Gecikmez gelirim," diyerek dışarı çıktı. Aklının arkada kaldığı öyle belliydi ki!

Ali'yle Yavuz da yukarı çıkmışlardı.

Süsi, "Sen de Ali'nin yanına çıksana, Lamia," dedi. "Konuşacaklarınız vardır."

Lamia teyze kızına döndü: "Neden yaptın, Süsi?" Bu soruyu bir kez daha sormuş değil miydi ona, bir zamanlar, bir başka yaşamda?

Onun sorgusundan kurtulamayacağını anlayan Süsi yazgısına boyun eğenlerin omuz silkişiyle, "Sevinmedin mi?" diye sordu.

"Mesele o değil. Sen neden yaptığını söyle."

"Sevindin mi sevinmedin mi, sen de onu söyle. Sevinmedim, diyemezsin bana!"

"Sevindim. Sevindim tabii, ama..."

Süsi, "Aması da ne gülüm, aması var mı gayri?" diye güldü. "Yavuz'u alacaksın, kocanı alacaksın, yuvana döneceksin. Bunun aması nerede artık, Allahını seversen?"

Lamia, "Peki Turan?" diye sordu.

Sesini iyice alçaltmıştı, ama Süsi gene de onun kolunu tutup uyarırcasına sıktı, sonra onu sokak kapısının arkasına doğru çekti. Kendisi de sesini iyice kısarak, "Olacak iş değildi zaten," dedi.

"Değil miydi? Neden olmasındı sanki, neden?" diye Lamia fısıldayarak çemkirdi. Neden isyan ettiğini, neyi ispatlamaya çalıştığını kendi de biliyordu.

Süsi, "Olacaksa gene olur," diye omuz silkti. "Ali'yi başından savmana bakar. Bir erkeğe, *git seni istemiyorum*, demekten kolay ne var?.. *Gel seni istiyorum,* demesidir zor olan."

Lamia, "Saçmalıyorsun," dedi. "Felsefe parçalıyorsun!"

"Saçmalamadığımı sen de biliyorsun. Hem sen kocanın yanına çıksana artık. Korkma, Ali'ye Turan'dan falan hiç söz açmadım."

Lamia birden parlayan bir öfkeyle, "Elbet açmayacaktın!" dedi. "Söylenecekse benim söylemem gerekmez mi?"

"Söyleyecek misin?"

"Bilmem, daha kestiremiyorum." Lamia kendini tutamayarak neşeye benzer bir rahatlıkla güldü. "Süsi, senin eskiden beri bildiğin bir şeyi ben yeni öğreniyorum. Ben eskiden gerçeğin bir tek yüzü var, sanırdım. Ya hep ya hiç. Oysa gerçeğin birçok yüzü var. Bu yüzlerden herhangi birini seçmek de bizim hakkımız. Yani kendimize göre gerçek olanı."

Süsi sesini daha da boğuklaştıran o soluk soluğa fısıltısıyla, "Tamam öyleyse, şimdi git de seçtiğin yüzü kocana göster," dedi. "Sizi evde baş başa bırakmak için yırtınıyorum, ayol! Hacer'i zorla aşırdım. Yavuz'u da alıp çarşıya çıkardım mı..."

Lamia şimdi katıksız bir keyifle gülerek, "Boşuna telaş etme Süsi, sokaklara dökülmenin de gereği yok," dedi. "Nasılsa Ali'yle yatmayacağım bugün."

Süsi de omuzlarını kısıp burnundan gülerek, "Ne o, karşılaştırma yapmaktan mı korkuyorsun yoksa?" diye sordu.

"Ağzımdan laf alamayacaksın, Süsi."

"Gerek mi var, gülüm? İstersen sana karşılaştırmayı kimin kazanacağını bile söylerim."

"Sahi mi?"

"Sahi ya! Sen benim Turan'la evli yaşadığımı unutuyorsun."

Lamia'nın yüzünü ateş gibi bir dalga kan bastı. Sahiden unutmuştu. Sonra dudaklarından apansız fışkıran kahkahayı eliyle bastırdı. "Ama Ali'yle evli yaşamadın!" dedi. İçinden kıkır kıkır gülmek geliyordu. "Şimdi Süsi'nin yerinde Esin olsaydı karşılıklı kıyaslamalara girişirdik belki," diye düşündü. "Görüş belirtir, sınıflandırma yapar, not bile atardık. Ne eğlenirdik!" Süsi'yle ilişkileri de, dolaylı yoldan, kesik kesik de olsa, kadın arkadaşlığının bu son ve soncul serhatine gelip dayanıvermişti işte. Öylesine birdenbire ve umulmadık ki Lamia göz kararması gibi bir duygu içindeydi. Şimdi, hayatlarının şu düğüm anında, ikisi el ele verip fethedebilecekler miydi bu serhat kalesini, genç kızlık kolejlerinin yatakhanelerinde kıkırdaşan, kadınlıklarının salonlarında, pastane masalarında, telefonlarda fısıldaşarak gizler alıp veren Esinler'le Lamialar gibi?

Ama Süsi kendi açtığı yolu gene kendi kapadı. Teyze kızının gözlerine dümdüz ve serin bir bakışla bakarak, "Ben gidip Yavuz'u alayım," deyip döndü.

Yavuz'un o sırada merdivenlerden hoplayarak geldiğini duydular.

Süsi, "Ne alayım, Lamia, kocan ne sever?" diye sordu. "Kuşkonmaz sever mi? Bir Yugoslav göçmeni var, o yetiştirip getiriyor hemen her hafta."

"Sever. Ali pek yemek seçmez zaten. Ne bileyim, taze ne bulursan al işte. Tulumpeyniri al, onu çok sever, kaldıysa enginar..."

Yavuz, "Ali uyudu," diyerek yanlarına geldi. "Ben ona sünnet olduğumu anlatıyordum, uyuyakaldı. Anne, ben seninle çarşıya gelmesem olmaz mı? Ali dedi ki, bir saatten uyandırın, dedi. Ali'yi ben uyandırmak istiyorum." Onu adıyla çağırmaktan sonsuz kıvanç duyduğu anlaşılıyordu.

Süsi, "Olmaz Yavuz, sen benimle..." derken Lamia araya girdi:

"Gerçekten, Süsi; Yavuz burada kalsın. Bana arkadaşlık etsin. Birazdan Ali'yi birlikte uyandırırız."

Yavuz geldi, omzunu Lamia'nın kalçasına dayayıp durdu. Lamia elini onun o kabarık, kıvırcık saçlarına bastırdı. Yüreği ağzına gelir gibi oldu: Turan'ın oğluydu Yavuz.

"Süsi, bak ne diyeceğim," diye Lamia acele acele konuşmaya başladı. "Bu gece Yavuz senin koynunda yatsın; nasılsa babası yok; yatağını da Ali'ye versin, olmaz mı?"

Süsi dudağını bir yarım gülüşle bükerek kaşlarının altından Lamia'ya baktı: "Demek ciddisin?"

"Çok."

"Ama ona dönüyorsun, değil mi, kocana?" Süsi kaygısını dışarı vurmamaya çalışarak konuşmuştu.

Şimdi Lamia onun deminki yarım gülüşünü öyküneerek, "Süsi," dedi. "Hani bir şiir vardı, Korkut çok severdi: *Dönmek mi, ne mümkün geri dönmek...*"

Süsi, boğuk bir feryatla, "Lamia!.." diye onun sözünü kesti.

"Yani, Süsi, şu anda bana öyle geliyor ki geri dönmek diye bir şey olamaz; her geriye dönüş aslında bir yeniden başlamadır, öyle değil mi?"

"Yani?"

"Evet. Ali'yle her şeye yeniden başlamaya ben hazırım. Umarım o da hazırdır."

Süsi gözle görülür bir ferahlamayla soluğunu dışarı bıraktı. "Allah senin iyiliğini versin, e mi? Kız felsefe yapmanın sırası mı şimdi?"

Lamia, "Sen yaparken iyiydi ama," diye güldü.

Sabrı sonunda taşmış olan Yavuz uzanıp annesinin eli-

ni çekeledi: "Anneciğim, olmaz mı, anneciğim? Kalamaz mıyım ben burda?"

Süsi, "Madem ikiniz de öyle istiyorsunuz..." dedi.

Yavuz anında harekete geçti: "Ben gidip pijamamı senin odana götüreyim. Benim odam Ali'ye hazır olsun."

"Ali'yi uyandırma ama."

"Uyandırmam."

Yavuz ayaklarının ucuna basarak uzaklaştıktan sonra Lamia gene teyze kızına döndü.

"Süsi... bak ne geldi içimden birdenbire: Ali'yle gitmesem olmaz mı?"

"Yani Turan'la mı kalmak istiyorsun?"

"Yoo," dedi Lamia. Aklına apansız düşen bu yeni düşünceyle gene başı dönmüş, gözlerine adeta acıtan, kupkuru bir parlaklık gelmişti. Yüreği derinden derine çarpıyordu. "Süsi, ille biriyle gitmem şart mı?"

"Lamia, ne demek istiyorsun sen?"

Lamia susturulmaktan korkar gibi acele acele konuşmaya başlayarak, "İkisiyle de gitmesem," dedi. "Ne birine dönsem ne öbürüne. Kendi başıma olsam. Çocuğumu kendi başıma büyütsem olmaz mı?"

"Lamia, korkuyor musun yoksa?"

Lamia kesinlikle, "Yoo, korktuğum falan yok," dedi. "İçimden geliyor, öylece. Kendi başıma bir kadın olsam. Çocuğumu kendi başıma büyütsem, işte. Ne biri, ne öbürü. Yalnızca benle Yavuz." Bu hayalin verdiği büyük keyifle başını arkaya attı, gülerek kollarını havaya kaldırıp gerdi. Yavuz'u okula yollamıştı, evde yalnızdı, kocasız bir kadın, yalnızca ana.

Deminden beri ona, gözlerini kısmış, ortaya tam vurmak istemediği bir kaygıyla bakmakta olan Süsi şimdi onun bu davranışına kendince bir yorum bulabilmiş gibi derin bir göğüs geçirerek, "Sen acele şımardın, gülüm!" dedi. "Şimdi ikisinden de eminsin ya... buralarda hayali fener gibi dolandığın günleri ne çabuk unuttun, hani birinden biri bari gelsin diye gözlerin yolda, kulağın kirişte!"

Lamia o eski tutkularına püf dercesine güldü: "Neden

olmasın? Mal Müdürü'nün Saniye Hanım çocuğunu tek başına büyütmedi mi?"

"Onun kocası ölmüştü."

"Ne değişir kuzum?"

"Çok şey değişir bence."

Lamia içini aydınlık coşkularla dolduran hayalin yakasını bırakmadı: "Hâkim Feride Hanım hep derdi, unuttun mu, *kızlar okuyun, meslek edinin, yarın öbür gün evliliğin esiri olmayın*, derdi," dedi. Lamia, Yavuz'un yatağını toplıyor, mutfağa girip onun en sevdiği pastayı yapmaya girişiyordu.

Süsi, "Kendisi hiç evlenmemiş de ondan," diye dudak büktü. "Gülüp geçerdik."

"Belki de haklıydı, ne biliyoruz, belki de hakkı vardı." Birden Lamia içinden bir sesin, "*Belki babanın da hakkı vardı,*" diye fısıldadığını duydu. İçindeki parıltıya bir gölge düşer gibi oldu. Düşünmesi gerekti bunu, bütün bunları. Günün birinde şöyle sakin bir yere gidip, bir dolu çay demleyip uzun uzun, rahat rahat, enine boyuna, derinliğine düşünmek...

Süsi, "Lamia, sen delirdin mi böyle durduk yerde?" diye geldi, onun koluna yapıştı. "Annem sana kahvaltıda da rakı mı içirdi ne?"

Lamia biraz utanmışlıkla gülümseyerek, "Öylesine bir fikirdi işte," dedi, "Birden sarıverdi." Kendini ele vermek istemiyordu. Düşleminden vazgeçmeye de içi razı değildi... Şimdi Yavuz okuldan dönmüştü, şık kasketli, mum gibi ceketli, kısa pantolonlu özel okul üniformasıyla, elinde en pahalısından okul çantası. Mutfakta oturmuş, sütlü kakaosunun yanı sıra vişneli pastasını yiyordu. Derken birden, düşlemde yeri olmayan bir soru sordu:

"Anne, babam nerede?"

Lamia bir yutkundu. Bu sorunun bir yanıtı olmalıydı. Yanıtı olmasa Lamia'ya öyle, deminki gibi aydınlık bir coşku verebilir miydi? Gel gör ki Lamia şimdi bu yanıtı bulup çıkaramıyor, Yavuz'un o kocaman, pasparlak sarı ela gözlerine bakıp duruyordu. Sonra, kendi de bilmeden dudakla-

rından, sanki başkasının sesiyle, sözler döküldü: "Baban öldü, Yavuz..."

Lamia elini alnından geçirerek, "Başım döndü," diye mırıldandı.

Süsi ferahlamış gibi güldü: "Ha şunu bileydin! Aynı anda iki erkeği birden ipin ucunda oynatmak az şey değil, başına vurdu resmen."

"Bilmem ki Süsi..."

"Her şeyi aynı anda istiyorsun; yavaş gel biraz."

Lamia gene "Bilmem ki..." dedi. Deminki coşkulu heyecan yerini yavaş yavaş bir çöküntüye, bitkinliğe bırakmaya başlıyordu. Lamia dün geceyi uykusuz geçirmiş olduğunu anımsadı. Yorgunluktan olsa gerek, diye düşündü. Kafam karıştı. Sonra düşünmem gerek bütün bunları.

"Bilmeyecek bir şey yok ki bunda. Şimdilik Ali'ye döneceksin. Bununla yetineceksin."

Lamia teyze kızına biraz hüzünle gülümseyerek, "Hep senin istediğin gibi olur, zaten," diye mırıldandı.

"Hayır, Lamia. Hele bir evine dön, her şey durulsun, yerli yerine otursun; şöyle bir kafanı topla, göreceksin. Her şey senin istediğin gibi oldu, ilk başından beri."

Süsi sokak kapısına doğru yürümüştü. Lamia onun ardından, "Süsi," diye seslendi. "Turan... Turan ne olacak şimdi?" Sesi sorguyla feryat arası çıkmıştı.

Süsi omuz silkerek uzandı, bir sigara aldı: "Turan cezalandırılmayı hak etmişti," dedi. Sigarasını yaktı, dumanı taşlığın yüksek, ahşap tavanının yağlıboya baklavalarına doğru üfledi. Çenesi havada, gözleri kısık, bir süre öyle durdu.

Lamia içinin buz kestiğini duyumsuyordu. "Nasıl böyle konuşabilirsin, Süsi?" diye isyan etti. "Yeterince cezalandırılmadı mı sanki?"

Süsi sigarasını bir tiksinti ve bıkkınlık ifadesiyle kül tablasında ezip söndürdü. "Benimle evlenmesini mi demek istiyorsun? Yani bendim onun cezası, öyle mi? Hâlâ ne kadar toysun, gülüm! Bir düşünsene, sen onu bıraktın diye kuzu kuzu benimle evlenmek zorunda mıydı? Başka çaresi olamaz mıydı? İçli genç kız mıydı bu?"

"Turan'dı."

"Neyse, sen kafana takma onu. Bu gece ben bir fırsatını bulur, gider onunla konuşurum."

"Hayır!" Süsi sanki hemen o anda Turan'a gidiyormuş gibi Lamia onun koluna yapışmıştı. "Hayır," dedi gene. "Bu iş bana düşer. Ben konuşacağım onunla bu gece. Ali uyuduktan sonra." Turan'ın zaten geleceğini, penceresinin altında ıslık çalarak onu çağıracağını Süsi'ye söylemedi. Süsi'nin Turan'dan öç alma tasarısını boşa çıkarmalıydı.

Omzunun sarsılmasıyla uyandı. Uyanmadı da gözlerini açtı. Ay aydınlığı odaya dolmuştu. Başucunda, ayağında pijamasıyla Yavuz duruyordu. Lamia dirseğinin üstünde zar zor doğrulup ona doğru döndü. Uyku gözlerinden ığıldayarak içine, oradan da ellerinin, ayaklarının ucuna akıyordu sanki. Gözlerini açık tutmakta güçlük çekerek Yavuz'a baktı.

"Lamia Teyze, uyan, kalk, arkadaşımız geldi. Dışarıda ıslık çaldı, hani gene o şarkıyı çaldı ıslıkla, pencerenin altında. Bizi çağırıyor."

Lamia kendini toparlamaya çalışarak, "Sen duydun..." diye söylendi.

"Ali'nin odasına gitmiştim. Oradan duydum. Kızma, Lamia Teyze, Ali'yi hiç uyandırmadım. Hâlâ uyuyor, valla billa. Hem horluyor bile, ama çok az."

"Arkadaşımız?" Lamia yatağın içinde doğrulup oturmuştu. "Ne zaman?" diye sordu.

"Hemen şimdi. Islık çaldı. Pencereden baktım, gördüm onu. Sonra gitti. Gene parmaklığa gelmiştir, herhalde. Lamia Teyze, hadi, kalksana artık."

Lamia gözlerini ovuşturarak, "Nasıl da derin uyumuşum!" diye esnedi. Nasıl uyuyabilmişti böyle derin? İlaçla daldığı zehirli bir dalgınlıktan zorla uyandırılmış gibi hâlâ bir ağırlık, uyuşukluk içindeydi.

Yavuz onun elini tutarak, "Hadi gidelim, Lamia Teyze," dedi.

"Yavuz, olmaz. Sen burada kal. Arkadaşımız yalnızca beni çağırmaya geldi bu gece."

"Nereden biliyorsun?"

"Önceden söylemişti."

Yavuz belirgin bir düş kırıklığıyla içini çekti. Lamia ona sımsıkı sarılıydı.

"Bak ne diyeceğim, istersen şimdi benim yatağımda yat, beni bekle. Ben çok kalmayacağım. Birazdan gelir, onun dediklerini sana anlatırım."

Yavuz yatağa atlayıp pikenin altına gömülmüştü bile. "Selam söyle, Lamia Teyze."

"Annen uyuyor, değil mi?"

"Hem o da birazcık horluyor bile!" Yavuz için için güldü.

Lamia, Turan'ın güldüğünü duyar gibi oldu. Kendini toparlamaya çalışarak ince sabahlığını giydi, dışarı çıktı.

Avlu ay aydınlığı içinde yüzüyordu. Ay ışığı avluda kaç cisim varsa eritip silikleştirirken gölgeleri, tersine, keskinleştirmişti sanki. Üç boyutlu gibi belirgin, simsiyah, ayakta duruyordu gölgeler. Demiryolundan bir yük treni düdüğünü acı acı öttürerek geçti.

Parmaklığın köşesinde, gölgelerin en yoğun olduğu yerde Turan bekliyordu.

"Hiç gelmeyeceksin sandım," dedi. Sesi titriyordu. Bütün gövdesi titriyordu. Lamia'yı gölgelere çekti. Ellerini onun omuzlarına koydu. Hâlâ titriyordu. Eğildi, Lamia'nın yüzüne baktı.

Lamia, Yavuz'u yukarıda bırakmamış olsa şimdi karşısında gördüğüne inanabilirdi.

"Lamia, kocan geldi, değil mi?"

Lamia öyle irkildi ki deminden beri üstünden silkemediği o tuhaf, afyonlu uyku dağılıverdi. "Sen nereden biliyorsun?"

"Burası Yeşilce, yavrum, avuç içi kadar bir kent, her şey hemen duyulur... Geldi, değil mi?"

"Evet."

"Demin ıslık çaldığım halde sen gelmeyince, artık hiç gelmeyeceksin sandım. Kocana döndün sandım. Ölüvereceğim sandım. Anlayamazsın ki beni! Resmen ölüyorum san-

dım." Turan için için güldü. "İyi ki ölmemişim, çünkü işte geldin."

Lamia, "Geldim," dedi.

"Temelli, değil mi, Lamia?" Turan elleriyle onun omuzlarını acıtırcasına sıkıyordu. "Gene söyle bana, Lamia, bir daha duymak istiyorum. Beni seviyorsun, değil mi? Sahiden, sahiden seviyorsun değil mi?"

"Sahiden, sahiden seviyorum, Turan."

Turan'ın elleri Lamia'nın omuzlarından sıyrılıp kendi yüzüne kapandı. Dudaklarından gülüşle hıçkırık arası bir ses koptu. "Lamia, öyle mutluyum ki! Öyle minnettarım ki!"

Sonra ellerini yüzünden çekti; ay ışığında gülümseyerek karşısındaki kadına baktı. Lamia dünyada hiç kimsenin onun kadar tatlı bakamadığını, böylesine cana yakın gülümseyemediğini düşünüyordu.

Turan, "Ne tuhaf!" diye konuştu. "Bana hayatımın en büyük mutluluğunu bağışlayan sen oldun. Bu gece bana verdiğin mutluluğun ne büyük olduğunu bilemezsin, Lamiam, biricik, eşsiz sevgilim benim, kraliçem! Beni seviyorsun, işte kocanı bırakıp bana geldin. Bunu bilmek beni, değil bir, dokuz ömür boyunca mutlu kılmaya yeter!"

Lamia susuyordu. Turan elini uzattı, usul usul onun yüzünde gezdirdi.

"Bu dakikanın güzelliğini, mutluluğunu ömür boyu unutmayacağım, bir tanem. Paha biçilmez bir mücevher gibi, nereye gitsem yanımda taşıyacağım."

Lamia onun sesindeki, sözlerindeki tuhaflığı çözemeyerek yüzüne bakıyordu.

"Bakma bana öyle, Lamia. Sana veda etmeye geldim ben bu gece."

"Veda mı?"

Turan onu tutup bağrına bastı. Küçük bir çocukmuş gibi saçlarını okşayarak, "Evet," dedi. "Hiç sesini çıkarmadan beni dinle, Lamiam benim. Seni dünyada her şeyden çok, canımdan çok sevdiğimi biliyorsun. Evlenmemiz, Yavuz'u alıp Yeşilce'de mutlu olmamız benzersiz bir hülyaydı. Bundan yedi yıl önce olaydı... Belki... Gene de bilmiyorum... Şimdi dü-

şünüyorum da, belki o zaman da mutlu olamazdık, gibime geliyor, çünkü sorumluluktan, çalışmaktan her zaman kaçtım ben. Hep bir bahane buldum, suçu kendi dışımda aradım ama boşuna! Bir baltaya sap olamadım işte. Hele şimdi artık, bütün bütüne hiçbir işe yaramaz oldum; bunu bilmez değilim... Seni kocandan ayıracağım, Yavuz'u da alacağız. Belki bir çocuğumuz bile olacak. Sonra? Sorumluluk, düzenli çalışmak zorunluğu, tekdüze, dar bir hayat..." Turan bir an sustu, sonra, "Ben bunun altından kalkamam, Lamia," diye ekledi. "Seni de, kendimi de, çocuğu da mahvederim. Bence hepsinden önemlisi, aşkımızı da mahvederim." Eğildi, Lamia'nın saçlarına bir öpücük kondurdu. "Lamia, bu gece aşkımız ne güzel! İşte Yeşilce'deyiz, dolunayın ışığında. Islık çalıyorum, bizim tangomuzu; geliyorsun, beni sevdiğini söylüyorsun, kucaklaşıyoruz... Her şey burada, şu dakikada kalsın istiyorum, ebediyen. Anlayabiliyor musun beni?"

Lamia başını kaldırmadan onun göğsüne sürterek, evet, gibilerden salladı.

"Evine dönmeni istiyorum, Lamia. Yavuz'u alır mısın bilmem. Mutlu olmaya çalış. Ama beni de hiçbir zaman, hiçbir zaman unutma."

Lamia başını kaldırıp ona bakarak, "Sen deli olmuşsun!" dedi. "Ne yapmak istiyorsun? Sen ne olacaksın? Ömrünü nasıl geçireceksin?"

"Bir hafta önce Bekir bana Arjantin'de bir iş önerdi. O zaman geri çevirdim, ama şimdi, olur diyeceğim."

"Arjantin ha? Dünyanın öbür ucu!"

"Olsun varsın." Turan o için için gülüşüyle güldü. "Hem düşünsene, orada bol bol tango yaparım artık. Bizim tangomuzu öğretirim oradakilere. Aşkımızı burada öldürmektense orada yaşatırım, Lamia."

Lamia ellerini onun şakaklarına bastırarak yüzünü ışığa çevirdi. "Yorgunsun, Turan. Uykusuzsun, heyecanlısın. Ne dediğini bilmiyorsun. Şimdi git, yat uyu. Yarın dinç kafayla konuşuruz."

Ama Turan'ın kendinde olduğunu, ne dediğini çok iyi bilerek konuştuğunu o da biliyordu. Turan'ı bir daha hiç

görmeyeceğini de biliyordu. Onun boynuna sarıldı. Gözleri yaş içindeydi. Bir an birbirlerine sımsıkı sarılıp durdular. Sonra Turan, Lamia'yı kısaca, hafifçe ağzından öptü.

"Sevgilim benim, hoşça kal," dedi. "Yavuz'u da öp benim için. Alabilirsen yanına al onu."

"Alacağım, Turan. Şimdi yukarıda, beni bekliyor. Senin geldiğini de biliyor. Islık çalarsan duyar."

"Çalarım."

Turan köşeye varınca durup arkasına baktı, elini salladı. Lamia durmadan akan, yüzünü, boynunu ıslatan gözyaşları arasından onu silik, uçuk bir hayal olarak görebiliyordu. Elini kaldırıp salladı.

Yeşilce gecesini bir eski aşk şarkısı doldurmuştu: '*Mazi kalbimde bir yaradır, bahtım saçlarından karadır. Beni zaman zaman ağlatan, işte bu hazin hatıradır...*'